

ကျောင်းသုံး

မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်

နှင့်

သဒ္ဒါနှိုင်းယှဉ်ချက်

ဒီ ရိုင်း ၀ ဂေ စိုး

မွန်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ (ရန်ကင်း)

အခမဲ့ ဖြန့်ဝေသည်။

နိုင်ထွန်းသိန်း

ပြုစု၍

နိုင်ပန်းလှ

တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်သည်

ကျောင်းသုံး

မွန်-မြန်မာ အဘိဓာန်

နှင့်

သဒ္ဒါနှိုင်းယှဉ်ချက်

နိုင်ထွန်းသိန်း

ပြုစု၍

နိုင်ပန်းလှ

တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်သည်။

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ဒုတိယအကြိမ်
၂၀၂၀ ခုနှစ် မတ်လ

အုပ်စု
၂၀၀၀

ကွန်ပျူတာစာစီ
“ကောင်းမွန်”

အတွင်းပလိပ်
Sunn Color Separation

မျက်နှာပိုးနှင့်အတွင်းပုံနှိပ်
ဦးစိုးအောင် [ကျွဲမငေးပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၄၈၇)]
၁၃၇၇-၇၈၊ လှိုင်မြစ်လမ်းနှင့် မိုးမခလမ်းထောင့်
(၆၃) ရပ်ကွက်၊ စက်မှုဇုန် (၂)၊ တ/ဒဂုံ။
☎ : 09 5160994

ထုတ်ဝေသူ
မိခိုင်ခိုင်ဝင်း (ဆုစုမိစာပေ - ၀၀၃၄၈)
☎ : 09 5160101

“ထုတ်ဝေသည့်စာအုပ် ကတ်တလောက်အညွှန်း” (CIP)

နိုင်ငံထွန်းသိန်း

၈၀၈-၈၄

မွန်-မြန်မာအဘိဓာန် / နိုင်ငံထွန်းသိန်း - ရန်ကုန်။

၃၇၆-၈၊ ၁၄.၈ x ၂၁ စင်တီ။

(၁) မွန်-မြန်မာ အဘိဓာန် နှင့် သဒ္ဒါနိဂုံးယုဉ်ချက်

အနန္တော အနန္တဂိုဏ်းဝင်
ကွယ်လွန်သူ မိဘနှစ်ပါး
နှင့်

ကျေးဇူးရှင် အစ်ကိုဖြစ်သူ
ဦးချစ်သောင်း

အား

ဤစာအုပ်ဖြင့် ကန်တော့ပါ၏။

အမှာစာ

၁၉၅၅ ခုနှစ်မှစပြီး ကျွန်တော်သည် မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်စာအုပ်ကို စတင်ပြုစုခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။ မွန်နှင့်မြန်မာပညာရှင်များထံမှ အကြံဉာဏ်များကို ရယူပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသော်လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ယနေ့အထိ အပြီးတိုင် မရောက်ခဲ့ပါ။ ယခုလည်း ဆက်လက်ပြုစုလျက်ရှိပါသည်။ ကျွန်တော် ပြုစုသော မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်မထွက်နိုင်မီ ကြိုတင်ထွက်လာမည့် မွန်-မြန်မာ အဘိဓာန်များကို ဝမ်းပန်းတသာ ကြိုဆိုလျက်ရှိပါသည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် နိုင်ထွန်းဝေ ပြုစုသော မွန်-မြန်မာအဘိဓာန် (ပထမတွဲ) ထွက်လာသည်ကို အထူးဝမ်းသာမိပါသည်။ သို့သော် (ခ)အက္ခရာအထိသာပါသဖြင့် အားမလို အားမရဖြစ်မိပါသည်။

ယခု နိုင်ထွန်းသိန်း ပြုစုထားသော မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်(အကျဉ်း) နှင့် သဒ္ဒါနိုင်ငံယုဉ်ချက်စာမူကို တွေ့ရသောအခါ အထူးဝမ်းသာအားရမိပြန် ပါသည်။ အကျဉ်းပင်ဖြစ်သော်လည်း မှီငြမ်းသူများ လက်ကိုင်ထားပြီး အသုံး ပြုနိုင်သည်ဖြစ်၍ တန်ဖိုးရှိသော အဘိဓာန်တစ်စောင်တဖွဲဖြစ်သဖြင့် ဤစာအုပ် ထုတ်ဝေခြင်းကို ဝမ်းသာအဲလဲ ကြိုဆိုအပ်ပါသည်။ ပြုစုသူ နိုင်ထွန်းသိန်းသည် သိပ္ပံဘွဲ့ကို စစ်ပြီးကတည်းက ဆွတ်ခူးထားသော်လည်း သိပ္ပံပညာဘက်တွင် အမှုထမ်းဆောင်ရန် အကြောင်းမညီညွတ်ခဲ့သဖြင့် မွန်စာပေဘက်တွင် ယခုလို စိတ်ဝင်စားစွာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားလျှင် မွန်စာပေကဏ္ဍကို တတပ်တအား ဖြည့်စွမ်းနိုင်မည်ဟု တထစ်ချ ယုံကြည်ပါသည်။ နိုင်ထွန်းသိန်းသည် ကျွန်တော် နှင့်အတူ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးစအခါက မွန်စာပေယဉ်ကျေးမှု မြှင့်တင်ရေး အတွက် 'ရာမညတိုင်လုံးဆိုင်ရာ မွန်အဖွဲ့ချုပ်'တွင် အားကြီးမာန်တက် အကျိုးဆောင်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်နှင့်အတူ မွန်ကျောက်စာကို

လည်း သင်ကြားခဲ့သူဖြစ်ပါ၍ နိုင်ငံထွန်းသိန်း ပြုစုထားသော ဤစာအုပ်ကို တည်းဖြတ်ပေးရန် ၎င်း၏မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို ဝမ်းသာစွာ လက်ခံခဲ့ပါသည်။ တည်းဖြတ်ပေးသည်ဟုဆိုသော်လည်း များများစားစား ပြင်ဆင်ရန်မရှိပါ။ တစ်လုံးစ နှစ်လုံးစသာလျှင် ဖြည့်စွက်ပေးရပါသည်။ မူလ မွန် အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်တွင် ဟယ်လီဒေးမှားခဲ့သည်ကို ပြင်ဆင်ပေးသည်က များပါသည်။ ဥပမာ (အက္ခဟ်)ကို ဟယ်လီဒေးက (ကြီးကြာ)ဟု မှားခဲ့သဖြင့် (တင်ကျီး)ဟု လည်းကောင်း၊ (ကွင်စိင်)ကို (ဆင်နှာမောင်း)ဟု မှားခဲ့သဖြင့် (ဆင်ဦးကင်း) ဟုလည်းကောင်း ပြင်ဆင်ပေးရသည့် ဝေါဟာရမျိုးလောက်သာ ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံထွန်းသိန်း ပြုစုထားသော ဤအဘိဓာန်သည် မွန်စာပေလေ့လာ သင်ကြားရေးတွင် အထူးတလည် အသုံးဝင်သဖြင့် မွန်စာပေ မွန်စကားကို လေ့လာသူတိုင်း ဤစာအုပ်ကို လက်ကိုင်ထားအပ်သည်ဟုယူဆကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

နိုင်ပန်းလှ

ကမ္ဘည်းကျောက်စာ ဌာနခွဲမှူး
ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာန

၁၉၇၈ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၉)ရက်

နိဒါန်း

မော်လမြိုင်မြို့နယ် မွန်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီက ကြီးပျား ဖွင့်လှစ်သော မွန်စာပေသင်တန်းများတွင် လုပ်အားပေးဆရာအဖြစ် ကူညီ သင်ကြားပေးရာတွင် အခြေခံသင်တန်းများ၌ မွန်စကားကို ပြောတတ်သော သင်တန်းသား၊ မွန်စကားကို မပြောတတ်သော မွန်လူမျိုးများနှင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများဖြစ်သော သင်တန်းသားများကိုတွေ့ရသဖြင့် အခြေခံသင်တန်း တက်ရောက်ဖူးသူများအတွက် ဆက်လက်၍ မွန်စာပေကို လေ့လာနိုင်ရန် မွန်-မြန်မာ အဘိဓာန်တစ်အုပ် လိုအပ်လျက်ရှိနေသည်ဟု ယူဆမိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဘိဓာန်သည် အခြေခံသင်တန်းတက်ဖူးသူ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအားလုံးအတွက် ရည်ရွယ်၍ ပြုစုရခြင်းဖြစ်လေသည်။ ယခုအခါ မူလတန်းကျောင်းများတွင် ဒုတိယတန်းအထိ မွန်စာကို သင်ကြားနိုင်ရန် အစိုးရက ခွင့်ပြုထားပြီးဖြစ်သဖြင့် ဤအဘိဓာန်သည် မွန်စာကို သင်ကြား ကြမည့် ဆရာများအတွက်လည်း များစွာ အထောက်အကူပြုမည်ဟု မျှော်လင့် ရလေသည်။

ဤအဘိဓာန်ကိုပြုစုရာ၌ (R. Halliday)ဟယ်လီဒေး၏ မွန်-အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်ကို အခြေခံထားသော်လည်း ယခုခေတ် မွန်စာပေအတွက် လိုအပ် သော ဝေါဟာရအရေအတွက်ကို များနိုင်သလောက် များများပါဝင်နိုင်ရန် အချို့ အလွန်ရှေးကျသော ခေတ်ဟောင်းသုံးဝေါဟာရများကို ချန်လှပ်ပြီး နောက်ထပ် လိုအပ်သော ဝေါဟာရသစ်များဖြင့် ဖြည့်စွက် ပြုစုထားပါသည်။

ဤအဘိဓာန်ကို ကျောင်းသူကျောင်းသား ဆရာနှင့် လေ့လာသူများ အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်ရန် အကျဉ်းအားဖြင့် ပြုစုထားသော်လည်း ဝေါဟာရ များကို စုံလင်သလောက် စုံလင်အောင် ထည့်သွင်းထားသဖြင့် ခေတ်သစ် ရိုးရိုးစကားပြေအပြင် စာဟောင်းပေဟောင်းများကို လေ့လာသူများအတွက် လည်း အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရလေသည်။ ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်လွင်အောင် ပုဒ်ဖွဲ့၍လည်းကောင်း၊ ဝါကျဖွဲ့၍လည်းကောင်း

(င)

ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသဖြင့် အလွယ်တကူ သဘောပေါက်ကြမည်ဟု မျှော်လင့် ရသည်။

မွန်-မြန်မာ သဒ္ဒါနိုင်းယုဉ်ချက်သည် အချို့သော မွန်စာကိုဖတ်တတ် သော်လည်း မွန်စာကိုရေးသားရာတွင် အခက်အခဲတွေ့နေရသောသူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်အောင် စီစဉ်ရေးသားထားပါသည်။ သဒ္ဒါနိုင်းယုဉ်ချက်ရှိ သဒ္ဒါအသုံးအနှုန်းများသည် ယခုခေတ် အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်း များတွင် သင်ကြားလျက်ရှိသော မြန်မာသဒ္ဒါ၏ အသုံးအနှုန်းများသာဖြစ်သဖြင့် မြန်မာစာကို သင်ကြားဘူးသူတိုင်း နားလည်လွယ်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါ၏။

အချို့ မွန်ဝေါဟာရများကို မြန်မာအဓိပ္ပာယ်ပေါ်လွင်အောင် ဘာသာ ပြန်ရာ၌ တိကျသော မြန်မာ့ဝေါဟာရများ ရရန်အခက်အခဲကြောင့် အသင့်တော် ဆုံးဟု ယူဆရသော ဝေါဟာရများဖြင့်သာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အကယ်၍ အံဝင်ဝင်ကျမဖြစ်သော မြန်မာဝေါဟာရများနှင့် အခြား အမှား အယွင်းများကိုတွေ့ရှိလျှင် ဝေဖန်အကြံပေးကြပါရန် အနူးအညွတ် ဖိတ်ခေါ် အပ်ပါသည်။

မွန်ဝေါဟာရ၏ မြန်မာအဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သော မြန်မာဝေါဟာရတို့ကို ကူညီ ရှာဖွေစုဆောင်းပေးသော မော်လမြိုင်မြို့ပေါ်နှင့် မွန်ဒေသရှိ မိတ်ဆွေအပေါင်း တို့အားလည်းကောင်း၊ ပါဠိဘာသာ သက္ကဋဘာသာ၊ ရှေးဟောင်းကျောက်စာ နှင့် ပေစာများမှ အထောက်အထားဖြင့် တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်ပေးသော နိုင်ပန်းလှအားလည်းကောင်း လှိုက်လှဲစွာကျေးဇူးတင်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင် အပ်ပါသည်။

ထွန်းသိန်း

၁၃၉-ဘီ၊ ဗဟိုလမ်း၊ ထားဝယ်စုရပ်၊
မော်လမြိုင်မြို့။

မှတ်ချက်

မွန်ဝေါဟာရအချို့တို့ကို ဗျည်းခွဲ၍လည်းရေးနိုင်ပြီး ယှဉ်တွဲဗျည်းအဖြစ် နှင့်လည်း ရေးနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ(ပမိက်)ဟူ၍ ဗျည်းခွဲ၍ရေးနိုင်သလို (ပိုက်) ဟူ၍ ဗျည်းကို ယှဉ်တွဲ၍လည်း ရေးနိုင်ပါသည်။ ဤအဘိဓာန်ကို ပြုစုရာတွင် နှစ်မျိုးစလုံးပါဝင်အောင် ပြုစုထားသော်လည်း အချို့ဝေါဟာရအတွက် တမျိုးသာပါဝင်ပြီး နောက်တမျိုးမှာ ကျန်ရစ်ကောင်း ကျန်ရစ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့ယှဉ်တွဲဗျည်းနှင့်သုံးသောဝေါဟာရကို မတွေ့ပါက ဗျည်းခွဲပြီး ရေးထားသော ဝေါဟာရသည်လည်း အဓိပ္ပာယ်အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

အချို့ဝေါဟာရ၏ မြန်မာအဓိပ္ပာယ်နောက်တွင် (၈)ဟူသော အတိုကောက်အညွှန်းသည် မွန်စကားပြောရာတွင် သုံးစွဲသော အသုံးအနှုန်း ဝေါဟာရဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဘိဓာန်တွင် မွန်စကား အသုံးအနှုန်းအတွက်သုံးသော ဝေါဟာရအနည်းငယ်သာ ပါဝင်ပါသည်။ မွန်စကားတွင် သုံးနှုန်းသော ဝေါဟာရများစွာတို့သည် ရှေ့ဆက်(ဟ)နှင့်စသော ဝေါဟာရများစွာရှိပါသဖြင့် အကယ်၍ ဤအဘိဓာန်တွင် ၎င်းတို့ ထည့်သွင်းဖော်ပြရလျှင် ကျယ်ဝန်းသွားမည်စိုးသဖြင့် ချန်ပစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အကယ်၍ (ဟ)နှင့်စသော စကားများကို မြင်တွေ့ ကြားသိရလျှင် (ဟ)နေရာတွင် ခ၊ ဂ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ ဖ၊ ဗ တခုခုကို အစားထိုး ထည့်သွင်းပြီး ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဤအဘိဓာန်တွင်ရှာလျှင် တွေ့နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဥပမာ (ဟဒန်) ဟူသောစကားကို (ခဒန်) (ဒဒန်)ဟူ၍ ရှေ့ဆက်နှစ်မျိုးစလုံးဖြင့် ရေးထားပြီး အဓိပ္ပာယ်မှာ အတူတူပင်ဖြစ်လေသည်။ ထိုအတူ (ဟညိက်) (ဟစန်) (ဟရီ) ဟူသော စကားအသုံးအနှုန်းကို (ဂညိက်) (စစန်) (ထရီ)ဟူ၍ စာစကားဖြင့် ရေးလေသည်။

(ဆ)

စာအရေးအသား အသုံးအနှုန်းတွင် ခ၊ ဂ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ ဖ၊ ဗ-ရှေ့ ဆက်တို့နှင့်စသော ဝေါဟာရတို့သည်လည်း တခါတရံ (ခ)နှင့်စ၍ ရေးသော်လည်း တခါတရံ ဂ၊ တ၊ ဒ၊ ဓ၊ ဖ၊ ဗ တို့နှင့်လည်း စပြီးရေးကြသဖြင့် အကယ်၍ (ခ)နှင့်စ၍ရေးသော ဝေါဟာရကို မတွေ့နိုင်ပါက (ခ)နေရာတွင် ဂ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ ဖ၊ ဗ တခုခုနှင့်စသော ဝေါဟာရကိုကြည့်လျှင်လည်း အလိုရှိသောအဓိပ္ပာယ်ကို ရရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

မွန်-မြန်မာ သဒ္ဒါနိဒါန်းယှဉ်ချက်

အခန်း (၁) နာမ်နှင့် ကြိယာစပ်နည်း	၁
အခန်း (၂) နာမ်စား	၆
အခန်း (၃) ကြိယာ နာမ်	၇
အခန်း (၄) ကြိယာထောက်	၈
အခန်း (၅) နာမဝိသေသန	၉
အခန်း (၆) ကာလများ	၁၂
အခန်း (၇) နာမ်ပေါင်းကြိယာ	၁၆
အခန်း (၈) အများပြုနောက်ဆက်	၁၆
အခန်း (၉) ကြိယာဝိသေသန	၁၉
အခန်း (၁၀) စကားဆက် (သမ္ပန္န)	၂၁
အခန်း (၁၁) ထပ်ဆင့်စကားဆက်	၂၄
အခန်း (၁၂) ရိုးရိုးဝါကျများ	၂၅
အခန်း (၁၃) နာမ်ပုဒ်စု (ကံပုဒ်စု၊ ကတ္တားပုဒ်စု)	၂၇
အခန်း (၁၄) နာမဝိသေသနပုဒ်စု	၂၈
အခန်း (၁၅) ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု	၂၉

(၅)

မွန်ပြန်မာ အဘိဓာန်

အ	၃၃-၅၀
က	၅၁-၈၄
ခ	၈၄-၁၀၃
ဂ	၁၀၄-၁၂၃
ဃ	၁၂၄
င	၁၂၄-၁၂၅
စ	၁၂၆-၁၃၆
ဆ	၁၃၆-၁၃၉
ဇ	၁၃၉-၁၄၉
ဈ	၁၅၀
ည	၁၅၀-၁၅၁
ဋ	၁၅၂
ဌ	၁၅၂
ဍ	၁၅၂-၁၅၆
ဎ	၁၅၆
ဏ	၁၅၆-၁၅၇
တ	၁၅၇-၁၇၇
ထ	၁၇၈-၁၈၉
ဒ	၁၉၀-၂၀၈

(ည)

ဓ	၂၀၉-၂၁၄
န	၂၁၄-၂၁၉
ပ	၂၁၉-၂၄၈
ဖ	၂၄၉-၂၅၆
ဗ	၂၅၇-၂၇၄
ဆ	၂၇၄-၂၇၅
မ	၂၇၅-၂၈၅
ယ	၂၈၆-၂၉၀
ရ	၂၉၀-၂၉၅
လ	၂၉၅-၃၁၆
ဝ	၃၁၇-၃၂၁
သ	၃၂၁-၃၅၁
ဟ	၃၅၂-၃၅၅
ဇ	၃၅၆
ဇ	၃၅၆-၃၅၉
ဇ	၃၅၉-၃၆၀

ဒိုဟ်ဒွာ်		အရပ်ရပ်မျက်နာ
ဗွံက်	...	အရှေ့
ပလိုတ်	...	အနောက်
သမ္ဗင်ကျာ	...	တောင်
သွပ်ကျာ	...	မြောက်
အစွဲ	...	အရှေ့တောင်
နေရတီ	...	အနောက်တောင်
ဗာယပ်	...	အနောက်မြောက်
ဇုသာန်	...	အရှေ့မြောက်
ယျုတူ		နေ့အမည်
အဒိုတ်	...	တနင်္ဂနွေ
စန်	...	တနင်္လာ
အဇ္ဇာ	...	အင်္ဂါ
ဗုဒ္ဓဝါ	...	ဗုဒ္ဓဟူး
ပြဲဗတိ (စွိ)	...	ကြာသပတေး
သိုက်	...	သောကြာ
သို့သပ်	...	စနေ
ယျုဂိတု		လအမည်
စဲ	...	တန်ခူး
ပသာ်	...	ကဆုန်
ဇဇ်	...	နယုန်
ဒဂိုန် (အသာတ်)	...	ဝါဆို
ဒွဲသီ (သွန်)	...	ဝါခေါင်
ဘတ်	...	တော်သလင်း
ဂို (အသုတ်)	...	သီတင်းကျွတ်
ကထိုန် (ကထိုက်)	...	တန်ခေတင်မုန်း
မြေက္ကသို (မြန်က္ကသို)	...	နတ္တော်
ပုဟ်	...	ပြာသို
မာ်	...	တပို့တွဲ
ဖပ်ရဂိုန်	...	တပေါင်း

ဝှန်သချ်	...	ဂဏန်းသချ်
မဲ့	...	တစ်
ဓါ	...	နှစ်
ဝိ	...	သုံး
ပန်	...	လေး
မသုန်	...	ငါး
တြ	...	ခြောက်
ထပုံ	...	ခုနှစ်
ဇွံ	...	ရှစ်
ဒွိတ်	...	ကိုး
စ်	...	တဆယ်
စ်မဲ့	...	တဆယ့်တစ်
စ်ဓါ	...	တဆယ့်နှစ်
စ်ဝိ	...	တဆယ့်သုံး
ဓါစှော်	...	နှစ်ဆယ်
ဝိစှော်	...	သုံးဆယ်
ကွံ	...	တရာ
လ္လီ	...	တထောင်
လက်	...	တသောင်း
ကိုတ်	...	တသိန်း
ပြကောတိကိုတ်	...	တသန်း
နိလဟတ်	...	တကုဋေ
နိလဟတ်တံင်	...	ဆယ်ကုဋေ
အသင်ယဲယံင်	...	ကုဋေတရာ

အတိုကောက် အညွှန်း

အမဉ္ဇ	=	အာမေဉ္ဇိတ်
ကြိ	=	ကြိယာ
န-ကြိထ	=	နောက်ကဆက်သော ကြိယာထောက်
ရ-ကြိထ	=	ရှေ့ကဆက်သော ကြိယာထောက်
ကြိ-နောက်ဆက်	=	ကြိယာနောက်ဆက်
ကြိ-ရှေ့ဆက်	=	ကြိယာရှေ့ဆက်
ကြိဝိ	=	ကြိယာဝိသေသန
မ-ကြိဝိ	=	အမေးကြိယာဝိသေသန
ဂဏန်း	=	ကိန်းဂဏန်းသင်္ချာ နာမဝိသေသန
စ	=	စကားအသုံးအနှုန်းဝေါဟာရ
န	=	နာမ်
နစ	=	နာမ်စား
မ-နစ	=	အမေး နာမ်စား
နဝိ	=	နာမဝိသေသန
အဆင့်-နဝိ	=	အဆင့်ပြ နာမဝိသေသန
မ-နဝိ	=	အမေး နာမဝိသေသန
ပါ	=	ပါဠိဘာသာစကား
ပါ-သက်	=	ပါဠိသက်စကား

(ပ)

ဘန်း	=	အရပ်သုံး ဘန်းစကား
မျိုးပြ	=	ကိန်းဂဏန်းနှင့်ဆက်သုံးသော အမျိုးအစားပြစကား
မြန်	=	မြန်မာဘာသာစကား
ယိုး	=	ယိုးဒယား (ထိုင်း)ဘာသာစကား
ဝိ	=	ဝိဘတ်
သ	=	သက္ကတ (သင်သကြိုက်)ဘာသာစကား
သ-သက်	=	သက္ကတ သက်စကား
သဗေ	=	သမ္ဗန္ဓ(အဆက်)

မွန်-မြန်မာ သဒ္ဒါနိုင်းယဉ်ချက်

ဝါကျဖြစ်လေအောင် ဝါကျတစ်ခုအတွင်း၌ရှိသော အစိတ်အပိုင်းတို့ကို အစီအစဉ်အလိုက်ထားရာ၌ ဘာသာတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူညီခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ဝါကျ၏ မူလဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်သို့ရောက်အောင် အစိတ်အပိုင်းတို့၏ ရှေ့နောက် အထားအသိုသည် နေရာမှန်တွင်ရှိရန် အရေးကြီးလေသည်။ အထူးသဖြင့် မွန်နှင့်မြန်မာဝါကျတို့တွင် အစိတ်အပိုင်းတို့၏ ရှေ့နောက်အစီအစဉ်သည် များစွာ ကွဲပြားလေသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်နှင့် မြန်မာ သဒ္ဒါနိုင်းယဉ်ချက်သည် ဝါကျတည်ဆောက်ရာ၌ အစိတ်အပိုင်းတို့၏ အစီအစဉ် အထားအသို ကွဲပြားခြားနားသည်ကို နိုင်းယဉ်ခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

အခန်း(၁)

နာမ်နှင့် ကြိယာစပ်နည်း

(က) ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ ကံ

ဝါကျဖြစ်အောင် နာမ်နှင့်ကြိယာကိုစပ်ရာတွင် နာမ်နှင့်ကြိယာသာပါသော ဝါကျတို့တွင် အစီအစဉ်ထားရာ၌ မွန်ရော မြန်မာပါ အတူတူပင် ဖြစ်လေသည်။

ကောန်တူ	တိက်	ကတ္တာ	ကြိယာ (သုဒ္ဒ)
ခလေး	အိပ်(သည်)	ကတ္တာ	ကြိယာ (သုဒ္ဒ)

အိပ်သည်ဟူသော ကြိယာသည် သုဒ္ဒကြိယာဖြစ်သောကြောင့် ကံ၊ ကံပုဒ်မလိုသော ကြိယာဟူ၍လည်း ခေါ်ဆို၏။ သို့သော် ကံ၊ ကံပုဒ် လိုသော ကြိယာ (ကာရိုက်ကြိယာ)နှင့် ဝါကျတည်ဆောက်သောအခါ အစီအစဉ်မှာ မွန်နှင့်မြန်မာ မတူသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

မံစိင်	စ	ပင်	ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ ကံ
မောင်စိန်	စား	ထမင်း	
မောင်စိန်	ထမင်း	စား(သည်)	ကတ္တာ၊ ကံ၊ ကြိယာ

မြန်မာသဒ္ဒါတွင် “မောင်စိန် ထမင်းစားသည်” ဟူသော ဝါကျကို “မောင်စိန်သည် ထမင်းကိုစားသည်” ဟူ၍လည်း ရေးသားနိုင်သည်။ ဤသို့ ရေးသားရာတွင် မောင်စိန်နောက်တွင် “သည်” ကိုလည်းကောင်း၊ ထမင်းနောက်တွင် “ကို” ကိုလည်းကောင်း၊ စားနောက်တွင် “သည်” ကိုလည်းကောင်း ဆက်ပြီးရေးထားသဖြင့် ၎င်းတို့ကို ကတ္တာပုဒ်၊ ကံပုဒ်၊ ကြိယာပုဒ်ဟု အသီးသီး ခေါ်တွင်လေသည်။ အထက်ပါ “သည်” “ကို” “သည်” တို့ကို နောက်ဆက်ဟု မြန်မာသဒ္ဒါက ဆိုလေသည်။

မြန်မာစာတွင် ကတ္တာပုဒ်၊ ကံပုဒ်ဖြစ်အောင် ကတ္တာ ကံတို့၏နောက်တွင် ဆက်သော်လည်း မွန်စာတွင် အဆက်ကို ကတ္တာ ကံတို့၏ရှေ့တွင်သာ ဆက်ထားသဖြင့် မြန်မာက နာမ်နောက်ဆက်ဟုဆိုလျှင် မွန်က နာမ်ရှေ့ဆက်ဟုသာ ဆိုရပေမည်။

ယင်	မံစိင်	စ	ဟိုန်	ပင်	ရှေ့ဆက်၊ ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ ရှေ့ဆက်၊ ကံ
သည်	မောင်စိန်	စား	ကို	ထမင်း	
မောင်စိန်သည်	ထမင်းကိုစားသည်	ကတ္တာ၊	နောက်ဆက်၊ ကံ၊	နောက်ဆက်၊ ကြိယာ	

“ယင်” “ဟိုန်” ရှေ့ဆက်ကို အတိုနည်းဖြင့် ငါ၊ န် ဟူ၍ပင် အရေးများသည်။ ၎င်းတို့ကို ယခုခေတ် မွန်စကားပြေတွင် ရေးလေ့မရှိတော့ဘဲ ပါဠိအနက်ပြန်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ရှေးခေတ်ဟောင်း သထုံပုဂံခေတ် ကျောက်စာ မွန်စကားပြေများတွင်လည်းကောင်း ရေးလေ့ရှိလေသည်။

“င မံစိင် စ န်ပင်” သည် ကတ္တာ ကြိယာ ကံ အစီအစဉ်ဖြင့် ရေးသဖြင့် ၎င်းဝါကျကို ကတ္တာရှေ့ထားသောဝါကျ (Active Voice) ဟု

ခေါ်လေသည်။ ၎င်းကတ္တားရှေ့ထားသောဝါကျမှ ကံရှေ့ထားသောဝါကျ (Passive Voice) အဖြစ် ရေးသားသော် -

နံပင် မိန် မာ်စိင် စရ- ရှေ့ဆက်၊ ကံ၊ ရှေ့ဆက်၊ ကတ္တား၊ ကြိယာ
ကို ထမင်း အားဖြင့် မောင်စိန် စားသည်

ထမင်းကို မောင်စိန် စားသည် ကံ၊ နောက်ဆက်၊ ကတ္တား၊ ကြိယာ

ထို့ကြောင့် ငါ နံ၊ မိန် တို့သည် မွန်စာတွင် နာမ်ရှေ့ကဆက်ပြီး မြန်မာစာတွင် နာမ်နောက်ကဆက်သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ငါ နံ ကဲ့သို့ပင် “မိန်” သည်လည်း ယခုခေတ် မွန်စကားပြေတွင် ရေးလေ့မရှိတော့ဘဲ ပါဠိအနက်ပြန်ရာနှင့် ခေတ်ဟောင်းကျောက်စာ မွန်စကားပြေတွင်သာ ရေးသားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ကံကိုရှေ့ထားသော ဝါကျ (Passive Voice) ကို ယခုခေတ် မွန်စကားပြေတွင် ရေးလေ့မရှိသော်လည်း ယခုခေတ် မြန်မာစာတွင် အထက်ပါအတိုင်း “အားဖြင့်” ဟူသော နောက်ဆက်ကို မြှုပ်၍ ရေးသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

(ခ) ပိုင်ဆိုင်မှုပြ ရှေ့ဆက် (ဒဒက်တ်)

သို့	ဒဒက်တ်	အဲ	နာမ်၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပြ၊ ပိုင်ဆိုင်သူ
အိမ်	၏	ကျွန်တော်	
ကျွန်တော်	၏ အိမ်		ပိုင်ဆိုင်သူ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပြ၊ နာမ်

မြန်မာတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုကိုပြသော “၏” သည် ပိုင်ဆိုင်သူ “ကျွန်တော်” ဟူသော နာမ်နောက်က လာသော်လည်း မွန်တွင်မူ ပိုင်ဆိုင်မှုကိုပြသော “ဒဒက်တ်” သည် ပိုင်ဆိုင်သူ “အဲ” ၏ရှေ့တွင်သာရှိလေသည်။ “ဒဒက်တ်” ဟူသော ရှေ့ဆက်သည်လည်း ယခုခေတ်မွန်စကားပြေတွင် ရေးလေ့မရှိတော့သဖြင့် “သို့ဒဒက်တ်အဲ” ဟု မရေးတော့ဘဲ “သို့အဲ” ဟူ၍ပင် ရေးသားလေတော့သည်။

(ဂ) အသုံးခံပြု ရှေ့ဆက် (န၊ နကီ)

ကောန်ဇွန် စ ပုင် နကီ တဲရ ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ ကံ၊ အသုံးခံ
ခလေး စား ထမင်း ဖြင့် လက်
ခလေးသည် ထမင်းကို လက်ဖြင့် စားသည်။ ကတ္တာ၊ ကံ၊ အသုံးခံ၊ ကြိယာ

(ဃ) ဆိုက်ရောက်ရာပြု ရှေ့ဆက် (ကု)

ကတ္တာကို ရှေ့ထားသောဝါကျတွင် တိုက်ရိုက်ကံနှင့် သွယ်ဝိုက်သော
ကံ နှစ်ခုပါဝင်လာသောအခါ သွယ်ဝိုက်ကံ ရှေ့ဆက်အဖြစ် “ကု” ကို အသုံး
ပြုလေသည်။

မံသိုက် ထွေး လိက် ကု မံထပ်ရ ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ ကံ၊ ဆိုက်ရောက်ရာ
မောင်သိုက် ပြု စ အား မောင်ထော်
မောင်သိုက်သည် စာကို မောင်ထော်အား ပြသည်။ ကတ္တာ၊ ကံ၊ ဆိုက်ရောက်ရာ၊ ကြိယာ
မောင်သိုက်သည် မောင်ထော်အား စာကို ပြသည်။ ကတ္တာ၊ ဆိုက်ရောက်ရာ၊ ကံ၊ ကြိယာ

အထက်ပါ မွန်ဝါကျတွင် ငါ၊ နံ ရှေ့ဆက်များကိုမြှုပ်ပြီး ရေးနိုင်သော်
လည်း “ကု” ရှေ့ဆက်ကိုမူ ယခုခေတ် မွန်စကားပြေတွင် မြှုပ်မရဘဲ
အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် အမြဲသုံးစွဲရလေသည်။

(င) ထွက်ခွာရာပြု ရှေ့ဆက်၊ ရှေးရှုရာပြုရှေ့ဆက် (နု၊ နီ)

အနာဲ အာ နူ ဖြပ်ဗု နီ ညိုင်ရေဝ်ရ ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ ထွက်ခွာရာ၊ ရှေးရှုရာ၊
ဘကြီး သွား မှ သံဖြူရေဝ် သို့ မြို့ရေး
ဘကြီးသည် သံဖြူရေဝ်မှ ရေးမြို့သို့ သွားသည်။ ကတ္တာ၊ ထွက်ခွာရာ၊ ရှေးရှုရာ၊ ကြိယာ

(စ) အကြောင်းပြရှေ့ဆက် (ဟိုတ်နု)

ဟိုတ်နု ဇီ သွ ပချင် ရ အကြောင်းပြ၊ ကတ္တာ၊ ကြိယာ
ကြောင့် ဆား ဟင်း ငန် သည်
ဆားကြောင့် ဟင်းငန်သည် အကြောင်းပြ၊ ကတ္တာ၊ ကြိယာ

(ဆ) အချိန်ပြ၊ နေရာပြ ရှေ့ဆက် (ပွဲ၊ အပွဲ)

ပွဲ ပိနာဒီ ပွဲ ဘာ ပ ဂကောံရီရ အချိန်ပြ၊ နေရာပြ၊ ကြိယာ၊ ကံ
တွင် သုံးနာရီ ၌ ကျောင်း လုပ် အစည်းအဝေး
သုံးနာရီတွင် ကျောင်း၌ အစည်းအဝေးလုပ်သည်။ အချိန်ပြ၊ နေရာပြ၊ ကံ၊ ကြိယာ

(ဇ) အဖြည့်ကတ္တာ၊ အဖြည့်ကံ

နာဲဩန် န် အွာ ဂဉ္ဇေ ရ ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ အဖြည့်ကတ္တာ၊
နိုင်သွန်း ဖြစ် ဆရာ ဆေး သည် ကတ္တာ၊ အဖြည့်ကတ္တာ၊ ကြိယာ
နိုင်သွန်း ဆေးဆရာ ဖြစ်သည်။ ကတ္တာ၊ အဖြည့်ကတ္တာ၊ ကြိယာ
ဇကရာင် ပျိန်အွာ ကု မာထေ အရဟံရ ကတ္တာ၊ ကြိယာ၊ အဖြည့်ကံ၊ ကံ
ဘုရင်မင်းမြတ် တင်မြှောက်၊ ဆရာ၊ အား၊ မဟာထေရ်အရဟံ
ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မဟာထေရ်အရဟန်အား ဆရာတင်သည်။ ကတ္တာ၊ ကံ၊ အဖြည့်ခံ၊ ကြိယာ

မြန်မာစာတွင် နာမ်နောက်ဆက်ဟုတွင်သော်လည်း မွန်စာတွင် နာမ်ရှေ့ကဆက်သောကြောင့် ရှေ့ဆက်ဟုခေါ်သောစကားတို့ကို သဒ္ဒါတွင် “ဝိဘတ်” ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်ကို မွန်စာတွင် နာမ်၏ရှေ့မှာပင်ထားသည်ကို သတိပြုရာသည်။

အခန်း(၂)

နာမ်စား

(က) ပြောသူနာမ်စားများ

အဲ
ကျွန်တော်၊ ကျွန်မ၊ ကျွန်ုပ်

ဖို
ကျွန်တော်တို့၊ ကျွန်မတို့၊ ကျွန်ုပ်တို့

(ခ) နာသူ နာမ်စား

မျှ၊ ဝှေ့၊ မှူး၊ မ၊
မင်း၊ သင်

မ္မတံ၊ ဝှေ့တံ၊ မှူးတံ၊ မတံ၊
မင်းတို့၊ သင်တို့

(ဂ) အပြောခံ (အခြားသူ) နာမ်စား

ခွဲ၊ ညး
သူ

ခွဲတံ၊ ညးတံ
သူတို့

(ဃ) အညွှန်းနာမ်စား

ကွံင်္ဂ် ကွံင်္ဂ်ထံ ကွံင်္ဂ်ဝံ
ထိုဟာ ဤဟာ ဤဟာ

(၁) ကွံင်္ဂ်ထံ ကွံင်္ဂ် နူ ချင်ကြက်ရ နာမ်စား၊ ကြိယာ၊ ထွက်ခွာရာ
ဤဟာ လာ မှ ပြည်တရုတ်
ဤဟာ တရုတ်ပြည်မှ လာသည်။ နာမ်စား၊ ထွက်ခွာရာ၊ ကြိယာ

(၂) ကွံင်္ဂ် နိ ခြပ် အဲ ရ နာမ်စား၊ ကြိယာ၊ နာမ်ပုဒ်
ထိုဟာ ဖြစ် ပစ္စည်း ကျွန်တော်
ထိုဟာ ကျွန်တော်၏ ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ နာမ်စား၊ နာမ်ပုဒ်၊ ကြိယာ

(၁) အမေး နာမ်စား

ဣလို	...	ရော	ညးဂံ	...	ရော	မု	...	ရော
ဘယ်ဟာ	...	လဲ	မည်သူ	...	လဲ	ဘာ	...	လဲ

(၁) ဣလို နိ သို့ မူး ရော အမေးနာမ်စား၊ ကြိယာ၊ နာမ်၊ နာမ်စား
 ဘယ်ဟာ ဖြစ် အိမ် သင် လဲ
 ဘယ်ဟာ သင့်အိမ် ဖြစ်သလဲ။ အမေးနာမ်စား၊ နာမ်စား၊ နာမ်၊ ကြိယာ

(၂) ညးဂံ ကျင် ရော အမေးနာမ်စား၊ ကြိယာ
 မည်သူ လာ သလဲ အမေးနာမ်စား၊ ကြိယာ

(၃) မု စ ရော အမေးနာမ်စား၊ ကြိယာ
 ဘာ စား သလဲ အမေးနာမ်စား၊ ကြိယာ

* * * * *

**အခန်း(၃)
ကြိယာ နာမ်**

ကြိယာကို နာမ်သဘောရောက်အောင် ပြောင်းလဲရာတွင် ကြိယာကို ဆက်ရာ၌ မြန်မာက “အ” ကိုသာ ရှေ့ကဆက်၍ အခြားကြိယာများကို နောက်ကဆက်ပြီး ကြိယာနာမ်ဖြစ်စေသည်။ မွန်တွင်မူကား ကြိယာကို ရှေ့ကဆက်သည်သာများပြီး၊ အချို့ကို ကြားတွင်ထည့်၍ အချို့ကို ယှဉ်တွဲဆက်ခြင်းဖြင့် ကြိယာနာမ် ဖြစ်စေသည်။

- (၁) ကြိယာရှေ့၌ “အ” ကို ရှေ့ဆက်ပြု၍ဖြစ်သော ကြိယာနာမ်
စီရင်	=	စီရင်သည်	အစီအရင်	=	အစီအရင်
ထိုင်သး	=	ချီးမွမ်းသည်	အထိုင်အသး	=	ချီးမွမ်းခြင်း
ကြီ	=	ဝင့်ကြွားသည်	အကြီ	=	ဝင့်ကြွားခြင်း

(၂) ကြိယာရှေ့ “လ” ကို ရှေ့ဆက်ပြု၍ဖြစ်သော ကြိယာနာမ်
 ညာတ် = မြင်သည် လညာတ် = အမြင်
 ဟို = ပြောသည် လဟို = အပြော

(၃) ကြိယာရှေ့ “ဒ” “ပွမ” “သွက်” စသည်တို့ဖြင့် ရှေ့ဆက်ပြု၍ဖြစ်သော ကြိယာနာမ်
 နိ = ဖြစ်သည် ဒနိ = ဖြစ်ခြင်း
 အာ = သွားသည် ပွမအာ = သွားခြင်း
 စ = စားသည် သွက်စ = စားစရာ

(၄) ကြိယာဖြစ်သောဗျည်းနှင့် ယှဉ်တွဲဗျည်းကြားတွင် အလယ်ဆက် (infix) “မ”
 ကို ထည့်၍ဖြစ်သော ကြိယာနာမ်
 ကောန် = လုပ်သည် ကမောန် = အလုပ်
 ကွတ် = ခိုးသည် ကမ္မုတ် = ခိုးသူ

(၅) “ဝ” နှင့် ယှဉ်တွဲ၍ဖြစ်သော ကြိယာနာမ်
 ဝ = ပြုသည် ပွ = အပြုအမှု
 ပံက် = ဖွင့်သည် ပွံက် = အဖွင့်
 ယာံ = ငိုသည် ယွာံ = အငို
 ယို = ရှူသည် ယွိုမ် = ရှူခြင်း

* * * * *

အခန်း(၄) ကြိယာထောက်

မြန်မာတွင် ကြိယာထောက်သည် အားလုံးလိုလိုပင် ကြိယာ၏ နောက်ကဆက်သော်လည်း မွန်တွင်မူကား အရှေ့မှလည်း ဆက်သည်။

အနောက်မှလည်း ဆက်သည်။

နောက်ဆက်ဥပမာများ

ရှေ့ဆက်ဥပမာများ

(၁) ကွတ် (ဒး) ခြပ် ညး
ခိုး မိ ပစ္စည်း သူ
သူ၏ ပစ္စည်းကို ခိုး(မိ)သည်

(၁) (ဒး) ဝှံ လိက်
ရ ဘတ် စာ
စာဖတ် (ရ)သည်

(၂) ကောန် (မံင်) ကမောန်
လုပ် နေ အလုပ်
အလုပ် လုပ်(နေ)သည်

(၂) (ဝံင်) စိင် ည်
ဝံ ကူး ရေ
ရေကူး (ဝံ)သည်

မွန်စာပေရှိ ကြိယာကို ရှေ့မှဆက်သော ကြိယာထောက်များမှာ ဩဝါ၊
ဣ၊ ကို၊ ဝံ၊ ပ၊ လွ၊ လေဝါ၊ ဝံင်၊ နှိ၊ မိက်ဝံ၊ ဇဖန်၊ အယော၊ လဝါ စသည်တို့
ဖြစ်ကြသည်။

* * * * *

အခန်း(၅)

နာမဝိသေသန

အရေအတွက် နာမဝိသေသနမှတစ်ပါး အခြား နာမဝိသေသနများသည်
မွန်ဝါကျတွင် နာမ်၏နောက်ကသာ ထားသည်။ မြန်မာဝါကျတွင်မူကား နာမ
ဝိသေသနကို နာမ်၏ရှေ့ကသာ ထားလေသည်။

(၁) ကြိယာ နာမဝိသေသန

မြဲ ကျော်
မိန်းမ လှသော
လှသော မိန်းမ

နာမ်၊ ကြိယာနာမဝိသေသန
ကြိယာနာမဝိသေသန၊ နာမ်

မြန်မာစာတွင် “သော” နှင့်ဆုံးသော ကြိယာနာမဝိသေသနကို နာမ်၏ ရှေ့တွင်ထားသော်လည်း တစ်ခါတရံ “သော” မပါသော ကြိယာနာမဝိသေသန ကို သုံးသောအခါ နာမ်နောက်တွင်ထားသည်မှာ မွန်နှင့်တူသည်ကို တွေ့ရ၏။

ဥပမာ - “လူပိန်” ကို “ပိန်သောလူ” အစားရေးသဖြင့် မွန်ကဲ့သို့ပင် နာမ်၊ ကြိယာ၊ နာမဝိသေသနဟူ၍ အစီအစဉ်ထားလေသည်။

(၂) နာမ် နာမဝိသေသန

သို့ ဆု	နာမ်၊ နာမ် နာမဝိသေသန
အိမ် သစ်သား	
သစ်သား အိမ်	နာမ် နာမဝိသေသန၊ နာမ်

(၃) နာမ်ပုဒ် နာမဝိသေသန

မို့ဟ် ပွဲသို့	နာမ်၊ နာမ်ပုဒ် နာမဝိသေသန
လူ အတွင်းအိမ်	
အိမ်အတွင်း (မှ)လူ	နာမ်ပုဒ် နာမဝိသေသန၊ နာမ်

(၄) အညွှန်း နာမဝိသေသန (ဂို၊ ထံ၊ ဝွံ)

မို့ဟ် ဂို	နာမ်၊ အညွှန်း နာမဝိသေသန
လူ ထို	
ထို လူ	အညွှန်း နာမဝိသေသန၊ နာမ်

(၅) ပမာဏ နာမဝိသေသန

ခမီ သိုဖအိုတ်	နာမ်၊ ပမာဏ နာမဝိသေသန
ရဟန်း အားလုံးသော	
အားလုံးသော ရဟန်း	ပမာဏ နာမဝိသေသန၊ နာမ်

ခြွင်းချက်။ အချို့သော ပမာဏ နာမဝိသေသနများသည် မြန်မာကဲ့သို့ပင်

နာမ်ရှေ့မှလာသောအခါ မြန်မာက ရှေ့မှလာရမည့်အစား နာမ်နောက်က လာသည်ကို တွေ့ရပြန်သည်။ ၎င်းတို့မှာ တံ၊ ဇာပ်၊ မွှာ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

တံ ကွဲဘာ ပမာဏ နာမဝိသေသန၊ နာမ်
တိုင်း ကျောင်းသား
ကျောင်းသားတိုင်း နာမ်၊ ပမာဏ နာမဝိသေသန

(၆) အရေအတွက် နာမဝိသေသန

အထက်တွင်ဖော်ပြသည့်အတိုင်း မွန်တွင် အရေအတွက် နာမဝိသေသနသည် မြန်မာကဲ့သို့ပင် နာမ်၏နောက်ကထားလေသည်။

(၁) ဣသိ မွဲ ဇကု နာမ်၊ အရေအတွက်နာမဝိသေသန၊ အမျိုးအစားပြ
ရသေ့ တစ် ပါး ။ ။ ။

(၂) ၎် ပိ လွှတ် ။ ။ ။
နွား သုံး ရှဉ်း ။ ။ ။

“တစ်” “သုံး” တို့သည် ရေတွက်သော ရိုးရိုးကိန်းဂဏန်း(အရေအတွက်နာမဝိသေသန)ဖြစ်ပြီး “ပါး” “ရှဉ်း” တို့သည် ကိန်းဂဏန်းနှင့် တွဲသုံးသော “မျိုးပြ” ဟု မြန်မာသဒ္ဒါတွင် ခေါ်တွင်သည်။ မြန်မာတွင် နာမ်၊ ကိန်းဂဏန်း၊ မျိုးပြဟူ၍ အစီအစဉ်ထားသကဲ့သို့ မွန်တွင်လည်း နာမ်၊ ကိန်းဂဏန်း၊ မျိုးပြဟူ၍ပင် ရေးသားလေသည်။

(၇) အမေး နာမဝိသေသန

(က) သို့ လို ရော နာမ်၊ အမေးနာမဝိသေသန
အိမ် ဘယ် လဲ
ဘယ် အိမ် လဲ အမေးနာမဝိသေသန၊ နာမ်

- (ခ) ခြပ် ညးဂံ ရော နာမ်၊ အမေးနာမဝိသေသန
 ပစ္စည်း မည်သူ လဲ
 မည်သူပစ္စည်းလဲ အမေးနာမဝိသေသန၊ နာမ်
- (ဂ) သွ မု ရော နာမ်၊ အမေးနာမဝိသေသန
 ဟင်း ဘာ လဲ
 ဘာ ဟင်းလဲ အမေးနာမဝိသေသန၊ နာမ်

“သွမုရော” ရေးနိုင်သလို “မုသွရော” ဟူ၍လည်း ရေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “မုရော” ဟူသော အမေးနာမဝိသေသနကို နာမ်၏ရှေ့ရော နောက်တွင်ပါ ထားနိုင်လေသည်။

* * * * *

အခန်း(၆)

ကာလများ

ကြိယာ၏ ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ကာလကို ဖော်ပြရန် မြန်မာစာ ၌ ကြိယာနောက်ဆက်ဖြစ်သော သည်၊ ၏၊ ပြီ၊ မည်၊ လတ္တံ့၊ လိမ့်ဟူသော နောက်ဆက်များကို သုံးသကဲ့သို့ မွန်စာတွင်လည်း နောက်ဆက်ကို သုံးလေသည်။ သို့သော် မွန်စာတွင် နောက်ဆက်အပြင် ရှေ့ဆက်ကိုလည်း သုံးရလေသည်။

(၁) ဖြစ်ဆဲ(ပစ္စုပ္ပန်)ကာလ

- (က) ညးတံ တိက် (ရ) (ခ) ပို စ ပင် (ရ)
 သူတို့ အိပ် (သည်) ကျွန်တော်တို့ စား ထမင်း သည်။
 ကျွန်တော်တို့ ထမင်း စား(သည်)
- (က) ဝါကျတွင် “ရ” သည် “တိက်” ဟူသော ကြိယာ၏ နောက်

ဆက်ဖြစ်ပြီး မြန်မာဘာသာ “သည်” “၏” ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ဆဲကာလကိုပြသော နောက်ဆက်ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် (ခ) ဝါကျတွင် “ရ” သည် “စ” ဟူသော ကြိယာ၏နောက်၌ မကပ်နေဘဲ “ပင်” ဟူသော ကံနောက်တွင်သာ ထားရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကံပါသောမွန်ဝါကျတွင် ကြိယာပြီးမှ ကံလာသောကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော်လည်း “ရ” သည် “စ” ဟူသော ကြိယာ၏နောက်ဆက်ဟူ၍ပင် ယူဆရပေမည်။

- (ဂ) ညးတံ (ပွဲ) တိက်(ရ) (ဃ) ပို (ပွဲ) စ ပင် (ရ)
- သူတို့ (အိပ်) (သည်) ကျွန်တော်တို့ ထမင်း(စား) (သည်)

မွန်စာတွင် ဖြစ်ဆဲကာလအတွက် “ရ” အပြင် “ပွဲ” ကိုလည်း ကြိယာ ရှေ့ဆက်အဖြစ် သုံးလေသည်။ “ပွဲ” ကို ရှေ့ဆက်အဖြစ်သုံးသော်လည်း “ပွဲ” တစ်လုံးတည်းနှင့် မပြီးနိုင်ဘဲ “ရ” ကိုလည်း နောက်ဆက်အဖြစ် ထည့်သုံးရပါမည်။

(၂) ဖြစ်ပြီးကာလ (အတိတ်ကာလ)

- (က) မံထဝ် အာ ရ (ခ) မိခေ့ စ ကွာန်ရ။
- မောင်ထော် သွားသည် သူမိခင် ပြန် ရွာသည်။
- မောင်ထော် သွားသည် သူမိခင် ရွာ ပြန်သည်။

“ရ” သည် ဖြစ်ဆဲကာလကိုပြသော ကြိယာနောက်ဆက်ဖြစ်သလို စကားရှေ့နောက်ကိုထောက်၍ ဖြစ်ပြီးကာလ၌ မုချပြုလုပ်ခြင်းကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်သည်။

- (ဂ) မံထဝ် အာ (တဲရ) (ဃ) မိခေ့ စ ကွာန် (တဲရ)
- မောင်ထော် သွား (ပြီးပြီ) သူမိခင် ပြန် ရွာ (ပြီးပြီ)
- မောင်ထော် သွား (ပြီးပြီ) သူမိခင် ရွာ ပြန် (ပြီးပြီ)

- (စ) မိုဟ်ဂမ္ဘိုင် (သ) (ကျောန်) ကမ္ဘောန် (ရ)
- လူများ လုပ် အလုပ်(လိမ့်မည်)
- လူများ အလုပ် (လုပ်) (လိမ့်မည်)

“ရောင်” သည် ဖြစ်လတ္တံ့သောကာလကိုပြသော ကြိယာနောက်ဆက် ဖြစ်၍ “ကြက်” နှင့် “သ” တို့သည်လည်း ဖြစ်လတ္တံ့ကာလအတွက် ကြိယာ ရှေ့ဆက်များ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် “ကြက်” နှင့် “သ” တို့ကို သုံးသော အခါ “ရောင်” ကို မသုံးရတော့ဘဲ “ရ” နှင့်ပင် တွဲသုံးရလေသည်။

ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ကာလအပြင် သဘာဝအတိုင်းဖြစ်လေ့ ဖြစ်တတ်သည်ကို ပြရာ၌ မွန်စာတွင် “လေပ်” ကို ကြိယာ၏ရှေ့တွင် ဆက်ရ လေသည်။

ကွ ပရံ မွဲ လေပ် ကျင် ရပ် စ ဝှဲ ဇရောင် ကွာန် ရ
 ကျား ဆိုး တစ် လေ့ လာ ဖမ်း စား နွား အနား ရွာ သည်
 ကျားဆိုးတစ်ကောင်သည် နွားကို ရွာအနီးအနားတွင် လာ၍ ဖမ်းစားလေ့ရှိသည်။

* * * * *

(သမင်) (တို့) ရေဆင်းသောက်ကြကုန်သည် နာမ်၊ အများပြု
ကြိယာပုဒ်

(ခ) (ညး) (တံ) အာ ဘာ အိုတ် ရ နာမ်စား၊ အများပြု
သူ တို့ သွား ကျောင်း ကုန်ကြသည်။ ကြိယာပုဒ်

(သူ) (တို့) ကျောင်း သွားကုန်ကြသည်။ နာမ်စား၊ အများပြု
ကြိယာပုဒ်

“တံ” သည် နာမ်၊ နာမ်စားအတွက် အများပြု နောက်ဆက် ဖြစ်လေ
သည်။

(ဂ) (ညး) ဇမ္ဗော် (တံ) အာဘာ အိုတ်ရ နာမ်စား၊ နဝိ၊
သူ ကြီးသော တို့ သွားကျောင်း ကုန်ကြသည် အများပြု၊ ကြိယာပုဒ်
ကြီးသော(သူ)(တို့) ကျောင်းသွားကြကုန်သည်။ နဝိ၊ နာမ်စား၊
အများပြု၊ ကြိယာပုဒ်

(ဃ) (ကောန်ဇွတ်) နူကွာန်ပူ (တံ) ဝေင်မံင်အိုတ်ရ နာမ်၊ နာမဝိသေသနပုဒ်
ခလေး မှ ရွာပင တို့ ကစားနေကြကုန်သည်။ အများပြု၊ ကြိယာပုဒ်
ပငရွာမှ (ခလေး)(တို့)သည် ကစားနေကြကုန်သည်။ နာမဝိသေသနပုဒ်
နာမ်၊ အများပြု၊ ကြိယာပုဒ်

(င) (ပွိုဟ်)မက္ခောန်ခွံင်ကမ္မောန်(တံ)ဂ် ဒယော်မံင်ရ။
နာမ်၊ နဝိပုဒ်စု၊ အများပြု၊ ကြိယာပုဒ်
လူ သော လုပ်နေ အလုပ် တို့သည် သီချင်း ဆိုနေကြကုန်သည်။
အလုပ်လုပ်နေသော(လူ)(တို့)သည် သီချင်း ဆိုနေကြကုန်သည်။
နဝိပုဒ်စု၊ နာမ်၊ အများပြု၊ ကြိယာပုဒ်

အခန်း(၉) ကြိယာဝိသေသန

မွန်စာတွင် မြန်မာကဲ့သို့ပင် ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်သုံးသော အဆက်မဲ့ ဝေါဟာရများရှိသော်လည်း အချို့ကြိယာဝိသေသနများသည် ကြိယာမှ ကြိယာ နာမ်အဖြစ် ပြောင်းလဲလာသလို ကြိယာနှင့်ဆက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိယာ ဝိသေသနများလည်း ရှိလေသည်။

- (က) ကြိယာရှေ့၌ “အ” ကိုဆက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိယာဝိသေသနများ

စေနဆက် = စဉ်ဆက်သည်	အစေနအဆက် = အစဉ်အဆက်
နိုင်ပိုင် = နိုင်ထက်ပြသည်	အနိုင်အပိုင် = အနိုင်အထက်
- (ခ) ကြိယာနှစ်လုံးထပ်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိယာဝိသေသနများ

ပြတ် = မြန်သည်	ပြတ်ပြတ် = မြန်မြန်
မိုန် = ခိုင်သည်	မိုန်မိုန် = ခိုင်ခိုင်
ကွံ = မှန်သည်	ကွံကွံ = မှန်မှန်၊ အမှန်
- (ဂ) လေးလုံးစပ်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိယာဝိသေသနများ

ညှာတာ = ညှာတာသည်	ညှာညှာတာတာ = ညှာညှာတာတာ
စုံရာ = စုံလင်သည်	စုံစုံရာရာ = စုံစုံလင်လင်
ချိုက်ပင် = ပြည့်စုံသည်	ချိုက်ချိုက်ပင်ပင် = ပြည့်ပြည့်စုံစုံ
- (ဃ) ကြိယာရှေ့တွင် “ဗွဲ” ကို ဆက်၍ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိယာဝိသေသနများ

ထတ် = သန်စွမ်းသည်	ဗွဲထတ် = သန်မာစွာ
ပြတ် = မြန်သည်	ဗွဲမပြတ် = လျင်မြန်စွာ
ဂြိုင် = များသည်	ဗွဲမဂြိုင် = များစွာ

အောက်ပါရှေ့ဆက်များကို သုံးခြင်းဖြင့် ကြိယာဝိသေသနနှင့် ကြိယာ
ဝိသေသနပုဒ်များ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။

- ဗွဲ၊ ဗွဲ၊ ဗွဲ၊ လက်၊ သက်၊ သီ
- ဗွဲခမ္ဘောန် = အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်
- ဗွဲဗေင် = တရားသဖြင့်
- ဗွဲစွဲ = အတူတကွ
- လက်ဖွဲ = ညဘက်
- သက်ခွဲ = ချက်ချင်း
- သီမဂံင်ဩဝဲ = ရဲရင့်စွာ

မြန်မာအရေးအသားတွင် ကြိယာဝိသေသနကို ကြိယာ၏ရှေ့တွင်သာ
ထားသော်လည်း မွန်အရေးအသားတွင်မူကား များသောအားဖြင့် ကြိယာ၏
နောက်တွင်သာ ထားလေ့ရှိသည်။

- (၁) နွဲ ဗွဲမဂိုင် ကြိယာ၊ ကြိယာဝိသေသန
ရှိသည် များစွာ
- များစွာ ရှိသည်။ ကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာ
- (၂) ကျောန် ဗွဲဗေင် ကြိယာ၊ ကြိယာဝိသေသန
လုပ်သည် တရားသဖြင့်
- တရားသဖြင့် လုပ်သည်။ ကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာ

အမေးကြိယာဝိသေသန

မွန်စာအမေးဝါကျတွင် အမေးကြိယာဝိသေသနကို များသောအားဖြင့်
ကြိယာ၏ရှေ့တွင်လည်းကောင်း၊ နောက်တွင်လည်းကောင်း ထားနိုင်သော်လည်း
မြန်မာအမေးဝါကျတွင် အမေးကြိယာဝိသေသနကို ကြိယာ၏ရှေ့တွင်သာ ထား
နိုင်ပါသည်။

- (၁) ဗီ လို ကျောန် ရော အမေးကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာ
ဘယ်ကဲ့သို့ လုပ်သလဲ။ အမေးကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာ } တူ
- (၂) ကျောန် ဗီ လို ရော ကြိယာ၊ အမေးကြိယာဝိသေသန
လုပ် ဘယ်ကဲ့သို့လဲ } မတူ
ဘယ်ကဲ့သို့ လုပ်သလဲ။ အမေးကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာ }

အမေး ကြိယာဝိသေသနများ

ဆောင်လံ၊ လလို	ဘယ်သောအခါ (အချိန်)
အလို၊ ခွဲလို	ဘယ်နေရာ (နေရာ)
နှု လို	ဘယ်နေရာမှ (ထွက်ခွာရာ)
မူဟိုတ်၊ ဟိုတ်နှုလို၊ ဒမာနှုလို	အဘယ်ကြောင့် (အကြောင်း)
ဗီလို၊ သောင်လို၊ သိက်၊ သာ်လို၊ ပသ်၊ ညံင်လို	ဘယ်ကဲ့သို့ (အမူအရာ)
လလံလို	ဘယ်လောက်ကြာကြာ (အချိန်)
စိုတ်လို	ဘယ်လောက် (ပမာဏ)
ဂလိုင်လို၊ မူစိ၊ မွဲစိ	ဘယ်လောက် (အရေအတွက်)

* * * * *

**အခန်း (၁၀)
စကားဆက် (သမ္ပန္န)**

အခြေခံ (ပဓာန) သမ္ပန္န

ဝါကျတွဲ (Compound Sentence) ဖြစ်အောင် အခြေခံပုဒ်စုနှစ်ခုကို ဆက်ရာတွင် အခြေခံသမ္ပန္နတို့ကိုထားရာ၌ မွန်နှင့်မြန်မာ အတူတူပင် ဖြစ်လေသည်။

အဲ(ကောံ) ညး အာပေါ် ကျွန်တော်(နှင့်)သူ ပွဲသွားသည်။

မာ်ထဝ် မံင်ဟံ့မိပ် (ဆဂး) ညံ့အာဘာ မောင်ထော်နေမကောင်း (သို်သော်)
သူ ကျောင်းသွားသည်။

အ္စာအာချင်လျှင်(ဟံ့သေင်သော်)ချင်အဝ ဆရာ ရန်ကုန်(သို်မဟုတ်)မန္တလေး
သို် သွားသည်။

နာဲသြန် ဟံ့မွဲပဲသို်(ဟိုတ်ဂ်ရ) အဲစ်ကျင်ရ နိုင်သွန်း အိမ်တွင်မရှိ (ထို်ကြောင့်)
ကျွန်တော် ပြန်လာသည်။

ကျောံ၊ ဆဂး၊ ဟံ့သေင်သော် (ဟံ့သေင်)၊ ဟိုတ်ဂ်ရ- တို်သည် အခြေခံ
သမ္ပန္နများ ဖြစ်ကြသည်။

အမှီ သမ္ပန္န

ဝါကျပြုမ်း (Complex Sentence) ဖြစ်အောင် အခြေခံပုဒ်စုနှင့် အမှီ
ပုဒ်စုနှစ်ခုကို ဆက်ရလေသည်။ အမှီပုဒ်စုဖြစ်အောင် အမှီသမ္ပန္နကို မွန်က
ပုဒ်စုရှေ့တွင်ဆက်ပြီး မြန်မာက ပုဒ်စု၏နောက်က ဆက်လေသည်။

(၁) အယော၊ အဲ တိက်၊ ညံ့ဗိုလိက်ရ အမှီသမ္ပန္န၊ ပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု
စဉ်၊ ကျွန်တော်အိပ်၊ သူစာဖတ်
ကျွန်တော်အိပ်စဉ် သူစာဖတ်သည်။ ပုဒ်စု၊ အမှီသမ္ပန္န၊ အခြေခံပုဒ်စု

“အယောအဲတိက်” ဟူသော မွန်အမှီပုဒ်စုတွင် “အယော” ဟူသော
အမှီသမ္ပန္နသည် “အဲတိက်” ဟူသော ပုဒ်စုရှေ့တွင်ထားလေသည်။ မြန်မာအမှီ
ပုဒ်စုဖြစ်သော “ကျွန်တော်အိပ်စဉ်” ဟူသော အမှီပုဒ်စုတွင် “စဉ်” ဟူသော
အမှီသမ္ပန္နသည် “ကျွန်တော်အိပ်သည်” ဟူသော ပုဒ်စု၏နောက်တွင် ထား
သောကြောင့် မွန်နှင့်ကွဲပြားသည်ကို သတိပြုရာ၏။

မွန်တွင် ဝါကျပြုမ်းကို တည်ဆောက်ရာတွင် အမှီပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု
ဟူ၍ အစီအစဉ်ထားသည့်ပြင် အခြေခံပုဒ်စု၊ အမှီပုဒ်စု အစီအစဉ်ဖြင့်လည်း

အခန်း (၁၁)
ထပ်ဆင့် စကားဆက်

(၁) စုပေါင်းပါဝင်ခြင်းကိုပြသော ထပ်ဆင့်စကားဆက်
(လေဝ်...လေဝ်၊ လေဝ်ကို...လေဝ်ကို၊ ကို...ကို)

(က) ကောန်ဇွန်လှ် လရိအ်(လေဝ်)လရိအ် ပြိုင်(လေဝ်)ပြိုင်ရ။
ခလေးသည် ငို (လည်း) ငို ရယ်(လည်း)ရယ်သည်။

(ခ) ကွေးဘာ(လေဝ်ကို) (ကို) အစာ (လေဝ်ကို) (ကို) အာသဘင်ကျိရ။
ကျောင်းသား(ရော) ဆရာ(ပါ) ဘုရားပွဲသို့ သွားသည်။

(၂) တစ်ခု မဟုတ် တစ်ခုကိုပြသော ထပ်ဆင့်စကားဆက်
(ကိုန်...ကိုန်၊ နှိန်...နှိန်၊ ကိုလှ်...ကိုလှ်)

(က) မံင် (ကိုန်) အာ (ကိုန်) ကိုဝံတီညိ။
နေ (သည်)(ဖြစ်စေ) သွား(သည်)(ဖြစ်စေ) သိပါရစေ။

(ခ) သွါ (နှိန်) ဩဝံ (နှိန်) ငွါဟ် တန်မံင်ရ။
ဆန်(ဖြစ်ဖြစ်) စပါး (ဖြစ်ဖြစ်) ဈေး သက်သာနေသည်။

(ဂ) ပို (ကိုလှ်) ညံတံ (ကိုလှ်) အာရောင်။
ကျွန်တော်တို့ (သော်၎င်း) သူတို့ (သော်၎င်း) သွားမည်။

အထက်ပါ ဥပမာဝါကျများအရ ထပ်ဆင့်စကားဆက်များ၏ အထား
အသိုသည် မွန်ရောမြန်မာတွင်ပါ အတူတူဖြစ်သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

* * * * *

အခန်း (၁၂) ရိုးရိုးဝါကျများ

(၁) အဟုတ်ဝါကျ

မာ်သိုက် အာ ဘာ(ရ) နာမ်၊ ကြိယာ၊ နာမ်၊ နောက်ဆက်
 မောင်သိုက် သွား ကျောင်းသည်။
 မောင်သိုက်ကျောင်းသွား(သည်)။ နာမ်၊ နာမ်၊ ကြိယာ၊ နောက်ဆက်

(၂) မဟုတ်ဝါကျ

မာ်ကွ (ဟွံ)အာ ဘာ(ရ) နာမ်၊ မဟုတ်ကြောင်းပြု ကြိယာ၊ နာမ်၊ နောက်ဆက်
 မောင်ကျားမသွား ကျောင်းပါ။
 မောင်ကျားကျောင်း(မ)သွား(ပါ)။ နာမ်၊ နာမ်၊ မဟုတ်ကြောင်းပြု ကြိယာ၊ နောက်ဆက်

မြန်မာတွင် မဟုတ်ကြောင်းပြု “မ” နှင့် မွန်တွင် မဟုတ်ကြောင်းပြု “ဟွံ” တို့သည် ကြိယာရှေ့တွင်သာဆက်သဖြင့် မွန်နှင့်မြန်မာ တူကြသည်။

(၃) ဟုတ်မဟုတ်နှင့် ဖြေရသောအမေးဝါကျ (တိုက်ရိုက်အမေးဝါကျ)

မိထဝ် ဝှ် လိက် (ဟာ) နာမ်၊ ကြိယာ၊ နာမ်၊ နောက်ဆက်
 မိထော် ဖတ် စာ သလား။
 မိထော် စာဖတ်သလား။ နာမ်၊ နာမ်၊ ကြိယာ၊ နောက်ဆက်

(၄) သွယ်ဝိုက် အမေးဝါကျ

မာ်သိုက် ဆောင်လံ အာ ညင်ရော နာမ်၊ အမေးကြိဝိ၊ ကြိယာ၊ နာမ်၊ နောက်ဆက်
 မောင်သိုက် ဘယ်တော့သွား မြို့သလဲ။
 မောင်သိုက် ဘယ်တော့မြို့ကိုသွားသလဲ။ နာမ်၊ အမေးကြိဝိ၊ နာမ်၊ ကြိယာ၊ နောက်ဆက်

(၅) ညွှန်ကြား(အမိန့်ပေး)ဝါကျ

ဟုမ်	ဉ်	(ညိ)	ကြိယာ၊ နာမ်၊ နောက်ဆက်
ချိုး	ရေ	ပါ	
ရေ	ချိုး	(ပါ)	နာမ်၊ ကြိယာ၊ နောက်ဆက်
ဟုမ်	ဉ်	(ရ)	ကြိယာ၊ နာမ်၊ နောက်ဆက်
ချိုး	ရေ	တော့	
ရေ	ချိုး	(တော့)	နာမ်၊ ကြိယာ၊ နောက်ဆက်

(၆) အာမေဉိတ် ဝါကျ

အို ကောန်ဇွန် စပုင် တဲရသွံ အာမေဉိတ်၊ နာမ်၊ ကြိယာ၊ နာမ်၊ နောက်ဆက်
 အို ခလေး စားထမင်း ပြီးပါကလား။
 အို ခလေး ထမင်းစားပြီးပြီပါကလား။ အာမေဉိတ်၊ နာမ်၊ နာမ်၊ ကြိယာ၊ နောက်ဆက်

အထက်ပါ ဥပမာဝါကျများတွင် -

“ရ” သည် အဟုတ် နှင့် မဟုတ် ဝါကျတို့၏ နောက်ဆက်။

“ဟာ” သည် ဟုတ် မဟုတ်ဖြင့် ဖြေရသော တိုက်ရိုက်အမေးဝါကျ၏ နောက်ဆက်။

“ညိရ” သည် ညွှန်ကြား(အမိန့်ပေး)ဝါကျ၏ နောက်ဆက်။

“ရသွံ” သည် အာမေဉိတ်ဝါကျ၏ နောက်ဆက်အသီးသီး ဖြစ်ကြ သည်။ အထက်ပါ နောက်ဆက်များအနက် “ရော” မှတစ်ပါး “ရ၊ ဟာ၊ ညိ၊ ရသွံ” တို့ကို ကြိယာနောက်ဆက်အဖြစ်လည်း သုံးနိုင်လေသည်။

အခန်း (၁၃) နာမ်ပုဒ်စု (ကံပုဒ်စု၊ ကတ္တားပုဒ်စု)

မံဆာန်ဉှင်	ဝေင်မံင်ပွဲသို့	ဂံ၊ အဲဆီရ	ကံပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု
မောင်ဆန်တုန်း	အိမ်ထဲတွင်ကစားနေသည်ကို	ကျွန်တော်တွေ့သည်။	။
မုဒ်	ခွဲ	လရီအံ	ဂံ၊ အဲတီရ
ဘာကြောင့်	သူ	ငိုသည်ကို၊	ကျွန်တော်သိသည်။
			။

ကံပုဒ်စု(အမှီပုဒ်စု)နှင့် အခြေခံပုဒ်စုတို့ကို အစီအစဉ်ထားရာတွင် မွန်နှင့်မြန်မာ အတူတူပင်ဖြစ်လေသည်။ မွန်တွင် ကံပုဒ်စု၏နောက်ဆက်အဖြစ် “ဂံ” ကို သုံးသလို မြန်မာတွင်လည်း နောက်ဆက်အဖြစ် “ကို” ကို သုံးသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

မိတ်သဟာဲ	အဲ	ချိုတ်အာ	ဂံ၊ နိဉှံရ၊	ကတ္တားပုဒ်စု၊ ကြိယာပုဒ်စု
ကျွန်တော်၏မိတ်ဆွေ	သေသွားသည်မှာ၊	အမှန်ဖြစ်၏။	ကတ္တားပုဒ်စု၊ ကြိယာပုဒ်စု	

ကတ္တားပုဒ်စုနှင့် ကြိယာပုဒ်စု၏အစီအစဉ် အထားအသိုမှာလည်း မွန်ရောမြန်မာပါ အတူတူပင်ဖြစ်လေသည်။ မွန်ကတ္တားပုဒ်စု၏ နောက်ဆက် “ဂံ” သည် မြန်မာဘာသာအားဖြင့် “မှာ” “ကား” ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။

“ဂံ” သည် ကတ္တားပုဒ်စု၊ ကံပုဒ်စု နောက်ဆက်အဖြစ် သုံးသည့်အပြင် ကတ္တားနှင့် ကတ္တားပုဒ်စု၏ နောက်ဆက်အဖြစ်လည်း သုံးကြပြီး မြန်မာဘာသာအားဖြင့် “သည်၊ က၊ မှာ၊ ကား” ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရ၏။

ကောန်ဇွှံ၊	ဂံ၊	စပင်၊	မိခွဲ၊	ဂံ၊	တုက်ဉှံရ။
ကလေး	သည်	ထမင်းစား(၍)	သူမိခင်၊	သည်၊	ရေခတ်၏။
ကတ္တား၊	နောက်ဆက်၊	ကြိယာပုဒ်၊	ကတ္တား၊	နောက်ဆက်၊	ကြိယာပုဒ်
မှိတ်	ပွဲသို့	(ဂံ)	တိက်မံင်ရ။		

အိမ်တွင်ရှိလူ (မှာ) အိပ်နေသည်။
ကတ္တားပုဒ် (နောက်ဆက်) ကြိယာပုဒ်။

* * * * *

အခန်း (၁၄) နာမဝိသေသနပုဒ်စု

မွန်ဝါကျကိုတည်ဆောက်ရာတွင် နာမဝိသေသနနှင့် နာမဝိသေသနပုဒ် တို့ကို နာမ်၏နောက်တွင် ထားသကဲ့သို့ နာမဝိသေသနပုဒ်စုကိုလည်း နာမ်၏ နောက်ကပင် အမြဲထားရလေသည်။ မြန်မာဝါကျတွင်မူကား နာမဝိသေသန နှင့် နာမဝိသေသနပုဒ်အပြင် နာမဝိသေသနပုဒ်စုကိုလည်း နာမ်၏ရှေ့က ထား သည်ကို တွေ့ရ၏။

- (၁) ကောန်ဇွန် (မ) ချိုက်ပင်ကိုပညာ ဝံ့လာပ်ရ။ နာမ်၊ နဝိပုဒ်စု၊ ကြိယာပုဒ်
ခလေး။ ပညာနှင့်ပြည့်စုံ (သော) ဆုရ၏။
ပညာနှင့်ပြည့်စုံ(သော) ခလေး။ ဆုရ၏။ နဝိပုဒ်စု၊ နာမ်၊ ကြိယာပုဒ်
- (၂) ကွေး (မ) ရှေ့သော်ရံဂ်အွာ၊ အာဘာဉ်ဉ်ရ။ နာမ်၊ နဝိပုဒ်စု၊ ကြိယာပုဒ်
တပည့်၊ ဆရာကိုရိုသေ(သော)၊ ကျောင်းမှန်မှန်သွားသည်။
ဆရာကိုရိုသေ(သော)၊ တပည့်၊ ကျောင်းမှန်မှန်သွားသည်။ နဝိပုဒ်စု၊ နာမ်၊
ကြိယာပုဒ်။

မြန်မာ နာမဝိသေသနပုဒ်စု၏ နောက်ဆက်အဖြစ် “သော” ဟူသော စကားသည် မွန် နာမဝိသေသနပုဒ်စု၏ ရှေ့ဆက် “မ” ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ပင်ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာ နာမဝိသေသနပုဒ်ကို “သော” နှင့် ဆုံး သလို မွန်နာမဝိသေသနပုဒ်စုကို “မ” နှင့် စရမည်ဖြစ်လေသည်။

* * * * *

အခန်း (၁၅) ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

အမှီသမ္ပန္နအခန်းတွင် ဝါကျပြုမ်းတည်ဆောက်ရာ၌ အခြေခံပုဒ်စုနှင့် အမှီပုဒ်စုတို့ ပါဝင်ရာတွင် အမှီပုဒ်စုသည် အခြေခံပုဒ်စုရှိ ကြိယာကို ထူးခြားစေသောကြောင့် ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စုဟူ၍လည်း ခေါ်ကြလေသည်။ အမှီကြိယာဝိသေသနပုဒ်စုဟူ၍လည်း ခေါ်နိုင်လေသည်။

(၁) အချိန်ပြု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

ခွေ့ကွင်ဝေင်၊ ဇဖန်အဲဟမ်မံင်ဉ်ရ။ အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု
သူလာလည်သည်။ ကျွန်တော်ရေချိုးနေစဉ်။
ကျွန်တော်ရေချိုးနေစဉ်၊ သူလာလည်သည်။ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

မွန်ဝါကျပြုမ်းတွင် အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စုဟူ၍ အစီအစဉ်ထားသည့်အပြင် ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စုဟူသော အစီအစဉ်ဖြင့် ရေးနိုင်သော်လည်း မြန်မာဝါကျပြုမ်းတွင်မူကား ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စုကိုသာ အမြဲ ရှေ့တွင်ထားပြီး အခြေခံပုဒ်စုကို နောက်မှဆက်ရေးသဖြင့် ရှေ့ပြေးပုဒ်စုဟူ၍လည်း ခေါ်လေသည်။ (အမှီသမ္ပန္န၊ အမှီပုဒ်စုရှု။)

(၂) အကြောင်းပြု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

မံထပ်ဟံ့လေပ်လိက်၊ ဟိုတ်နူခွေ့ဟံ့အာဘာရ။ အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု
မောင်ထော်စာမတတ်၊ သူကျောင်းမသွားသောကြောင့်။
မောင်ထော်ကျောင်းမသွားသောကြောင့်၊ သူစာမတတ်။ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

(၃) နှိုင်းဆခြင်းပြု တူအောင်ပြုခြင်းပြု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

ညးကျောန်ကမ္ဘောန်၊ ဝီအ္ဘာယောန်လဝ်ရ။ အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိဝိပုဒ်စု
သူအလုပ်လုပ်သည်။ ဆရာသင်ထားသည့်အတိုင်း။
ဆရာသင်ထားသည့်အတိုင်း၊ သူအလုပ်လုပ်သည်။ ကြိဝိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

(၄) ပမာဏပြု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

ဧင်္ဂကွာ်အာ၊ ဆစိတ်ပိုကွာ်ရ။ အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိဝိပုဒ်စု
သူလျှောက်သွားသည်။ ကျွန်တော်တို့လျှောက်သလောက်။
ကျွန်တော်တို့လျှောက်သလောက်၊ သူလျှောက်သွားသည်။ ကြိဝိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

(၅) ဆန့်ကျင်ဘက်ပြု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

ကွေးဘာတံဒးအာဘာ၊ စိန်ပြုဂ္ဂဗ္ဗမလောန်ရ။ အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိဝိပုဒ်စု
ကျောင်းသားတို့ကျောင်းသွားကြသည်။ မိုးလွန်စွာရွာသော်လည်း။
မိုးလွန်စွာရွာသော်လည်း ကျောင်းသားတို့ကျောင်းသွားရသည်။ ကြိဝိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

(၆) အကျိုးမျှော်ပြု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

ညးတံပြာပ်အာခြပ်သဘင်ခပ်၊ တ္ခဟ်နကလင်ပင်မိုင်ခပ်ရ။ အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိဝိပုဒ်စု
သူတို့တရားပွဲဇရပ်သို့သွားသည်။ တရားနာရန်အလိုငှာ။
တရားနာရန်အလိုငှာ၊ သူတို့တရားပွဲဇရပ်သို့သွားသည်။ ကြိဝိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

(၇) စည်းကမ်းသတ်မှတ်ခြင်းပြု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စု

(က) အဲအာလ္လောဝ်ကျာ်လျှင်၊ ယဝ်ရအဲဝံ့ဩန်ကွံကသာပ်ရ။ အခြေခံပုဒ်စု၊ ကြိဝိပုဒ်စု
ကျွန်တော်ရန်ကုန်ဘုရားသွားရှိခိုးမည်။ ကျွန်တော်ငွေတရာကျပ်ရလျှင်
ကျွန်တော်ငွေတရာကျပ်ရလျှင် ရန်ကုန်ဘုရားသွားရှိခိုးမည်။ ကြိဝိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

(ခ) ယဝ်ရအဲဝံ့သြန်ကွံကသပ်၊ အဲအာလောဝ်ကျံလျင်ရ။ ကြိပိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု
ကျွန်တော်ငွေတစ်ရာကျပ်ရလျင် ရန်ကုန်ဘုရားသွားရှိခိုးမည်။ ကြိပိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု

ခြွင်းချက်။ ။ မွန်တွင် အထက်ဖော်ပြပါ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်စုတို့သည်
အရှေ့ရောအနောက်ပါ ထားနိုင်သော်လည်း “ဗက်” “တဲ”
အချိန်ပြ သမ္ပန္န နှင့် “မူး” စည်းကမ်းသတ်မှတ်ခြင်းပြ သမ္ပန္နတို့သည်
မြန်မာကဲ့သို့ပင် ပုဒ်စု၏ နောက်တွင်ပင် ထားနိုင်ပြီး ၎င်းကြိယာဝိသေသန
ပုဒ်စုသည် အခြေခံပုဒ်စု နောက်တွင်မထားနိုင်တော့ဘဲ ရှေ့တွင်သာ ထားနိုင်
တော့သည်။

(က) ခွဲစိပ်ကျင်သို့ (ဗက်) ခွဲစပုင်ရ။ ကြိပိပုဒ်စု၊ အခြေခံပုဒ်စု
သူအိမ်ရောက်လာ (သည်နှင့်) သူထမင်းစားသည်။ ။

(ခ) ပိုတိတ်အာနူသို့ (တဲ) ညးတံစိပ်ကျင်ရ။ ။
ကျွန်တော်တို့အိမ်မှထွက်သွား(ပြီး) သူတို့ရောက်လာသည်။ ။

(ဂ) အဲဝံ့သတ်ကြျက် (မူး) အဲကိုမူးရောင်။ ။
ကျွန်ုပ်သရက်သီးရ(လျှင်) ကျွန်ုပ် သင့်ကိုပေးမည်။ ။

မွန်မြန်မာ အဘိဓာန်

အ

အ - မွန် ပဋ္ဌမသရ။

အ (နဝိ) အ-သော (ကြိ) အ-သည်။

အကင် (န)၁။ အရေပြားပေါ်ပေါက်သော အနာအဖု။ **ခုတ်...** = အနာပေါက်
...**ဂျီ** = အဆိပ်ကြောင့်ဖြစ်သော အနာအဖု။

၂။ အရိန်၊ အခိုး။ ...ဂဉ္ဇေ = ဆေးအရိန်။

အကာပ် (န) ငှက်ခါ

အကား (န) အမူအရာ၊ အကဲ၊ အခြေအနေ။ **ရံင်...ခွဲတဲ ဟိုအရေပ်ညို** =
သူ၏အကဲကိုကြည့်ပြီး စကားပြောပါ။

အကားအရာ (န) အမူအရာ။

အကောင် (န) အလေ့အထ။

အကောင် (န) အကွပ်။ ...န = တောင်းအကွပ်။

အကံက် (န) အကောက်အခွန်။

အကား (ပါသက်) (န) ကောင်းကင်။

အကြ (နဝိ) ကြီးသော၊ **ဂရီ...** = စဉ်းအိုးကြီး။

အကြာ (ဝိ) အကြား၊ စပ်ကြား။

အကြို (န) ၁။ အကြောင်း၊ နိဒါန်း။ ...**ရာဇာဓိရာဇ်** = ရာဇာဓိရာဇ်အကြောင်း
...**ယဲ** = ရောဂါအကြောင်း။

၂။ ကြွားဝါမှု (အရပ်သုံး)

အကြဲ (န) ကြိုးကြာငှက်။

အကွဟ် (န) တင်ကျိုးငှက်။

အကွက် (ဝိ) အတွက်။ **ကေတ်နင်...အဲညိ** = ကျွန်တော့်အတွက် ယူလာပါ။

အခန့် (န) အခန်းကဏ္ဍ။

အခပ် (ပါသက်) (န) အက္ခရာ။

အခါ (န) ၁။ အချိန်အခါ။ ...**ထံအခါခိုဟ်ရ** = ယခုအခါသည် အခါကောင်း ဖြစ်သည်။ ၂။ တစ်နှစ်၊ **ကောန်စိုက်ထံဝံ့စါ...ရ** = ဤကလေး သည် နှစ်နှစ်ရပြီ။

အခိုင် (န) အချိန်။ ...**အခါ** = အချိန်အခါ။

အခေင် (န) တပ်။ ...**ပွာန်** = စစ်တပ် (မျိုးပြ) စစ်တပ်အရေအတွက်တွင် သုံးသည်။ **ဒပ်ပွာန်ပိ...** = စစ်တပ်သုံးတပ်။

အခေါင် (န) အခွင့်၊ ပြုလုပ်ခွင့်။

အခေါန် (န) အခွန်။

အခိုက် (န) ဓလေ့။ ...**ကွာ** = ဓလေ့ထုံးစံ။

အချံ (န) ခါချဉ်။

အခြင် (န) ၁။ အကြောင်းရင်း။ ...**ထေ့စွင်ညးကံအဲဟံ့တီ** = သူတို့စိတ်ဆိုးနေ သည့်အကြောင်းကို ကျွန်တော်မသိပါ။
၂။ အမျိုး။ **လှီ** ... = အမျိုးပေါင်းတစ်ထောင်။

အဂုံ (ကြိဝိ) ထိုမှာ၊ ထိုနေရာ။

အဂို (န) ပုံပြင်ဝတ္ထု။ ...**တမ္ဘာ** = ရေးပုံပြင်ဝတ္ထု။

အဂ္ဂ (န) ကံ့ကော်၊ **ပွဲ** ... = ကံ့ကော်ပန်း။

အဂ္ဂဲ (သ-သက်) (န) အရှေ့တောင်ထောင့်။ **ဗိုဟ်...** = အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်။

အဂြင် (န) ကျိုင်းကောင်။

အဂှ် (န) အကျော်နံ့သာ။

အယော (န) အချိန်။ ...**ထံမူကျင်ကေတ်ရော** = ဤအချိန် ဘာလာယူသလဲ။

(ရ-ကြိယ) ပြုလုပ်နေစဉ်ကိုပြ။ ...**ကွက်ကျင်ဆီဒီးဖြုံ** = လျှောက်လာစဉ် မြွေကိုတွေ့မိသည်။ (သဗဓ) စဉ်၊ အတော အတွင်း။ ...**မြဲဂူညးဒင်ဒှ်ရ** = မိုးရွာနေစဉ် သူရေခံသည်။

အယောဂ် (ကြိဝိ) ထိုအချိန်တွင်။

အင် (န) ၁။ အင်ပင်၊ ၂။ အင်းကွက်၊ ၃။ ခွက် ...ဒေါ၊ ... တိ = အင်တုံ
၄။ သဘာဝအင်းအိုင်၊ ရေကန်။

အင်္ဂ (ပါ) (န) ကိုယ်အင်္ဂါ။ ...**ပွန်** = စစ်အင်္ဂါ။

အင်္ဂီ (န) အင်္ဂတေ။

အင်္ဂါတ် (န) မြေအိုး၊ ထွေးအင်။

အင်္ဂကုတ် (န) သပိတ်အိတ်ဆွဲသော ချွန်းကောက်။

အင်လှာ (န) အင်းလျား။

အင်သ (န) ရဟန်းအတွင်းခံအင်္ကျီ။

အင်္ဂု၊ အင်္ဂေဝ် (န) အလိုရှိခြင်း၊ ချင်ခြင်း၊ အလိုဆန္ဒ။

အင်္ဂု (န) အမူအရာ။ (မျိုးပြ) တစုံ၊ တရည်း။

အင်္ဂု (သ-သက်) (န) အင်္ဂါ။ **တဲ** ... = အင်္ဂါနေ့၊ **ဂြိဟ်** ... = အင်္ဂါဂြိုဟ်။

အင်္ဂုတ် (န) အံသွား။

အင်္ဂ (န) အဆက်။

အစာ (သ-သက်) (န) ဆရာ။ ...**ကွေဟ်** = ပေစာရေးဆရာ၊
... **ကဝတ်** = အနှိပ်သယ်ဆရာ၊ ...**ကသော**(ကသူ) = ပန်းချီဆရာ
... **ပရန်** = ပန်းရံဆရာ။ ... **လမာဲ** = အလမ္မာယ်ဆရာ
... **သကာတဲ** = ဗေဒင်ဆရာ။ ... **သဝ်** = ဆေးဆရာ။

အစာတ် (န) အချဉ်သနပ်။

အစာရ (ပါ) (န) အကျင့်၊ အပြုအမူ။ ... **ဝတ်** = ကျင့်ဝတ်။

အစိတ် (န) တပိဿာဇိ လေးပုံတစ်ပုံ၊ အစိတ်သာ။

အစိအရေင် (န) အစိအရင်။

အစေနအဆက် (ကြိဝိ) အစဉ်အဆက်။

အစောန်စိုတ် (န) မနာလိုဝန်တိုခြင်း။

အစောန်အပြက် (နဝိ) = အစက်ဖြစ်နေသော၊ ပေရေနေသော။

အစောံဒြဟတ် (န) အင်အား။

အစံက် (န) အစောက်။

အစံင်အစာ (န) ဆရာသမား။

အစံင်အတူ (န) စိုးရိမ်ပူပင်ခြင်း။

အစောံ (န) ဝေါမြို့။ **ကျော်ဖော်** ... = ဝေါဆရာတော်။

အဆက် (န) အဆက်။

အဆက်အဆက် (ကြိဝိ) = အဆက်ဆက်။

အဆတ် (န) အမှန်။ **ဗွဲ** ... = (ကြိဝိ) မှန်စွာ၊ မချွတ်ကောန်။

အဆော်သွပ် (န) နတ်သမီး။

အဆံင်အလံင် (န) အဆောင်အယောင်။

အဖ (ပါ) (န) ပရိယာယ်မာယာ။

အဖာ (န) အမျိုးအစား။

အဖော်အမေဟ် (န) နဂိုရ်အသွင်လက္ခဏာ၊ ပင်ကိုယ်စရိုက်၊ ဇစ်မြစ်။

အညှပ် (န) အညှော်နံ့။

အထံ (ကြိဝိ) ဤမှာ၊ ဤနေရာ။

အထာတ် (န) နာနတ်သီး။

အညဲ (ဝိ) အထဲ (စ)။

အတ် (ပါသက်) (ဂဏန်း) ရှစ်ခုသင်္ချာ။

အတင် (န) အထက်ဆင့်၊ အပေါ်အကွပ်။ ...**ဂိုန်** = ထမီအထက်ဆင့်။

...**န** = တောင်းအကွပ်။

အတ္တဘ် (ပါသက်) အတ္တဘော၊ ကိုယ်၊ သတ္တဝါ။

အတုံ (န) ကျော်လောခြင်း၊ **အယိုင်**... = ကြငှန်းတိုင်။ ...**အုက္ကန္တက္ခီ** = နန်းတော် မုခ်ဦးတိုင်မကြီး၊ ...**အံ့** = ကျောက်တိုင်ကြီး။

အတာ (န) တာဝန်။

အတိက် (ပါသက်) အတိတ်ကာလ။

အတုန်အခွေပ် (န) အတုံအလှည့်။

အတူ (ဝိ) အပေါ် (စ)။

အတူလံင် (ပါသက်) (နဝိ) အတုလ၊ တူသူမရှိသော။

အတေ (ကြိဝိ) ဟိုမှာ။

အတး (န) သင်္ကြန် နှစ်သစ်ကူးပွဲ။

အတိုင် (ရ-ကြိထ) အတိုင်း။ ...**ပဟိုလပ် ခေ့တံဗက်ကျောန်ရ** = ပြောထားသည့်အတိုင်း သူတို့လိုက်လုပ်သည်။ (သဗဓ) အတိုင်း၊ သကဲ့သို့။
ပိုအာဆိုညး ... **ညးမွန်လပ်ရ** = သူမှာထားသည့်အတိုင်း ကျွန်တော်တို့ သူနှင့်သွားတွေ့သည်။

အထုပ် (န) ဦးထုပ်။

အထောတ် (န) အထောက်အဖျား။

အထက်အပင် (န) အထောက်အပံ့။

အထင် (န) ပင်လယ်ကျွေ၊ အကျွေ။

အထေင် (န) ထင်မြင်ချက်။

အထိုင်အသး (န) ချီးမွမ်းခြင်း။

အတ္တာ (သ-သက်) (န) သိနားလည်ခြင်း။

အဒါ (န) ဝမ်းဘဲ။ ... **က္ခီ** = စစ်စလီ။

အဒိ (ပါ-သက်) (န) အဦး၊ အစ။

အဒေါင် (န) အလယ်ဗဟို။

အဆိုတ် (သသက်) (န) တနင်္ဂနွေ။ တဲ့ ... = တနင်္ဂနွေနေ့။

ဂြိုဟ် ... = တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်။

အတန် (န) အစွန်ရှည်သောခရီး၊ ရှည်သောကာလ (ကြိဝိ)အမြဲ ဆက်လက်၍။

အဝိကို (န) အဝိကရဏ်း။

အဝိပတိ (ပါ) (န) အရှင်သခင်၊ အကြီးအကဲ။

အဝိထာန် (ပါသက်) (န) အဝိဋ္ဌာန်။

အဝိပါ (ပါသက်) (န) အဝိပွယ်။

အဝိဗျူ (န) အဘိုးအို။

အန္တရဲ (ပါသက်) (န) အန္တရာယ်။

အနာဂတ် (ပါသက်) (န) အနာဂတ်ကာလ။

အနာဂါ (ပါသက်) (န) အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်။

အနာင် (န) အနန်းပင်။

အနာံ (န) အနံ။

အနာဲ (န) ဘကြီး။

အနိုင်အပိုင် (ကြိဝိ) အနိုင်အထက်။

အနီ (ကြိဝိ) အမှန်၊ မှန်ကန်စွာ။

အနညာတ် (ပါသက်) (ကြိ) အမိန့်ချမှတ်သည်၊ သဘောတူသည်။

အနတတ် (ပါသက်) (န) ရေအိုင်ကြီးခုနစ်အိုင်အနက် တအိုင်၏အမည်

လစ ... = အနောတတ်အိုင်။

အနဗီဟ် (ပါသက်) (န) အထောင့်အရပ်၊ ထောင့်စွန်းအရပ်။

အနဘ် (ပါသက်) (န) အာနဘော်၊ တန်ခိုး။

အနဟောဒနာ (ပါ) (န) နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

အနာတ် (န) နာနတ်သီး။

အနိန်၊ အနေန် (န) ဈေးနှုန်း။ (ရ-ကြိတ်)စဉ်။ ...**အာသို့ ရာန်ထာကရ** = အိမ်သွားရင်း ငါးဝယ်သွားသည်။

(သဗဓ) စဉ်၊ အချိန်အတွင်း။ ...**ဉးအာဉှင် ဉးရာန်နင်ကွာင်ရ** = သူမြို့သွားစဉ် သူမုန့်ဝယ်လာသည်။

အနူ (န) အဂ္ဂ-ဂူ။

အပ် (ကြိ) အပ်ပေးသည်၊ အပ်နှင်းသည်။ **နန်ဂုံ ...ပြာပ်ကီကောန်တဲတိတ် အာပြိုင်ရ** = သားကို နန်းအပ်ပြီး တောထွက်သွားသည်။

အပ်ဒပ် (ကြိ) သဘောတိုက်ဆိုင်သည်၊ စပ်ဟပ်သည်။

(ကြိဝိ) သဘောတိုက်ဆိုင်စွာ။

အပင် (န) အပင်း။ **ခဲံစုတ် ...ကုသွဲခဲံရ** = သူ၏ရန်သူအား သူအပင်း ထည့်သည်။

အပတ်(ပါသက်) (န) အာပတ်၊ ပြစ်မှားခြင်း။

အပါ (န) ဖခင်၊ ...**သွိုင်** = ပထွေး။

အပါ (ပါသက်) (န) အပါယ်ငရဲ။

အပေါတ် (န) ပစ္စည်း၊ အရာဝတ္ထု၊ ကပေါတ်-ဂူ။

အပိုင် (ကြိဝိ) အပြီးအပိုင်။ **ကီ ...** = အပိုင်ပေးသည်။

အပိုင်အခြာ (န) အပိုင်းအခြား။

အပွဲ (ဝိ) အထဲမှာ၊ အလယ်မှာ။

အပြောံ (နဝိ) ရိုးရိုးဖြစ်သော၊ သာမန်ဖြစ်သော။

အပွင်ကျာ (န) အကျင့်ပျက်သူ။

အပွာ (န) အပြား၊ **ထပ် ...** = ရွှေပြား။

အပွေတ် (ကြိဝိ) ဂရမမှု။ **ထောံလင် ...** = ဂရမမှု ပစ်ထားသည်။

အပွေ့ (အပွေ့အ်) (န) တစ္ဆေအမည်။ **ကလော်...** = အပလဲ့တစ္ဆေ။

အပွဲ၊ အပွော (န) မျက်နှာပြင်။

အဖက် (န) အသက်၊ အရွယ်၊ အရွယ်အစား၊ အပေါင်းအဖော်။

အဖိတ် (န) သတ်မှတ်ထားသောအချိန်။

...**စိုပ်မွေးအဲဒးအာဆိုအွာရ** = သတ်မှတ်ထားသောအချိန်ရောက်
လျှင် ကျွန်တော် ဆရာကိုသွားတွေ့ရမည်။

အဖျိုက် (န) ဖယ်။

အဗာလော (န) လူမိုက်။

အဘန်တို (န) အဗန္တရ။ **ကြက်...** = အဗန္တရ သရက်သီး။

အဘိက် (န) မရိုးပင်။

အဘိဝေ (သ-သက်) (န) အဘိဓမ္မာတရား။

အဘိပြာယ် (သသက်) (န) မိန့်ခွန်း။

အဘိုအ် (ဝိ) အဘို့။

အမာတ် (သသက်) (န) အမာတ်။

အမဲ (န) ဟင်းလျာအမယ်။ **ညးစပင်က...သွမ္ပဲမၤရှိုင်** = သူဟင်းလျာအမယ်
များစွာနှင့် ထမင်းစားသည်။

အပိုင် (မြန်) (န) အမိန့်။

အမူ (န) ဦးလေး။

အမူ (န) အမူအခင်း။

အမြဲ (န) အနံ့။ ... **မသ** = နံ့စော်သောအနံ့။

အမြိုတ် (သသက်) (န) အမြိုက်နိဗ္ဗာန် (နဝိ) သေခြင်းကင်းသော၊ ချစ်ခင်
နှစ်သက်အပ်သော။

အပွဲက် (န) အမြောက်လက်နက်။

အပွော် (န) အမြောက်၊ ...**မြထွေ** = အမြောက်တပ်။

အမှတ်စိတ် (န) စိတ်သဘောထား။

အမှတ် (ဝိ) အောက် (စ)။

အပဲ့ (န) ကောင်းကင်။

အယာ်မတ် (န) အတိုင်းအတာ၊ (ကြိဝိ) လောက်မှု။ ...**ချူလတ်ပဲ့လိက်ဂ်**
ဘုံဖအိုတ်ရ = စာထဲတွင်ရေးထားသလောက်သည် အားလုံးမှန်၏။

အယုက် (ပါသက်) (န) အသက်။

အယုတ် (ပါသက်) (နဝိ) ယုတ်ညံ့သော။ **မို့ဟ်...** = ယုတ်ညံ့သောသူ။

အယော (န) မာနဂုဏ်။ **ဟီအရေပ်ပျိုန်လတ်...** = ဂုဏ်ကိုဖော်ထုတ်ပြီး စကားပြောသည်။

အယောင်အလာ၊ အယံင်အလာ (န) အလားအလာ၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်။

အယ် (န) ကင်းမီးကောက်၊ ... **ဖေင်** = ပင့်ကူ။

အရက် (အာရေဗျ) (န) အရက်။

အရင် (နဝိ) အရင်းဖြစ်သော၊ **ပိုညးစါဂ်ကောစေံ...ရ** = ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်သည် ညီအစ်ကိုအရင်း ဖြစ်ကြသည်။

အရည (ပါ) (န) တော။

အရထ (သသက်) (န) ဘာသာပြန်အနက်။

အရာ (န) ၁။ အရာဝတ္ထု။ ...**ဝတ္ထုဂမ္ဘိုင်ဝံကေတ်နင်နဘာဖအိုတ်ရ** = ဤအရာဝတ္ထုများသည် အားလုံး ကျောင်းမှယူလာသည်။

၂။ အမှုကိစ္စ၊ ပြုလုပ်မှု။ ... **ဝံ အရာမရာတ်ဟံသေင် အရာအဲရ**
= ဤပြုလုပ်မှုသည် အရှင်မင်းမြတ်၏ ပြုလုပ်မှုမဟုတ်၊ ကျွန်တော် ၏ ပြုလုပ်မှုသာဖြစ်သည်။

အရာပ် (န) အရပ်။ **ဘာဗ္ဗောန်လိက်နွံဗွံင်ပဲ ...ပိုရ** = စာသင်ကျောင်း ကျွန်တော်တို့အရပ်တွင်ရှိသည်။

အရိယျ (န) အရိမေတ္တေယျ။ **ကျာ်တြဲ ...** = အရိမေတ္တယျမြတ်စွာဘုရား။

အရီ (ပါသက်) (န) အရိယာ။

အရတ် (န) လိပ်။

အရေင် (န) စကား။ **ဟို ...** = စကားပြောသည်။

အရောတ် (န) အဒါလွတ်။

အရက် (န) ရိသေမူ၊ ရိသေခြင်း။

အရံင် (န) အရောင်။ **...ချီမ်** = အပြာရောင်။ **...အံင်သူ** = အရောင်အဆင်း။

အရိုင် (နဝိ) ရိုင်းသော။

အရို (န) အာရုံ။

အရုန် (ပါသက်) (န) ရဟန္တာ။

အရုာ် (ပါသက်) (န) ဝင်း။ **...ဘာ** = ကျောင်းဝင်း။

အရိုန် (န) အရဏ်တက်ချိန်။

အလန်(န) ၁။ အကြိမ်။ **...ဏံ ဒးပီဉ်ဉ်ရ** = ဤအကြိမ် အမှန်နေရာကျမည်။
၂။ အလှည့်။ **...ဘာ** = ဆွမ်းချက်သည့်အလှည့်၊ ဆွမ်းလှည့်။

အလယ်၊ အလဲ (ပါသက်) (န) တပ်မက်ခြင်းတဏှာ။

အလံာ် (န) အလံ။

အလီ (န) လိမ်လည်ခြင်း။

အလု (န) ကျွဲနွားတယ်လူး၊ ဦးချိုအောက်စိုက်သောကျွဲ။

အလုံ (ဝိ) အလုံ။ **...ချင်** = တစ်မြို့လုံး။

အလိုက် (န) အလို၊ အလိုက်။ **ပ...ညး** = တုပသည်။
ဗက်... = အလိုလိုက်သည်။

အလိုန် (န) ပင်လယ်လှိုင်း။

အလို (န) အလိုကျ။ **န...ဝကျ** = ကိုယ်၏အလိုကျ။

...**အသီ** = အစိုးရခြင်း၊ အစိုးရ။

အလို (မ ကြိဝိ) ဘယ်မှာ။ **မံင်...ရော** = ဘယ်မှာနေသလဲ။

အဝ (န) အင်းဝ။ (ယခု မန္တလေးမြို့ကို ဆိုလိုသည်)

အဝ် = အာဏာ။

အဝါ (န) အချိန်။ ...**ထံလွက္ခောန်ညီထီ** = ဤအချိန်အတွင်း မလုပ်ပါနှင့်ဦး
(ရကြိဝိ) အတောအတွင်း။ စဉ်။ ...**ကျင်စထောံပုင်ညီ** = လာ

ရောက်စဉ် ထမင်းစားလိုက်ပါ။ (သဗေ) အချိန်အတွင်း။ စဉ်။

...**ချိုက်ကွင် ညးတံဗ်လိက်ရ** = သင်္ဘောစီးစဉ် သူတို့ စာဖတ်
ကြသည်။

အဝိက် (ပါသက်) (န) အဝီစိငရဲ။

အဝဲ (န) ၁။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း။

၂။ အရွယ်။

အဝေါင် (န) အကြား။ ...**မ္ဗိဟ်** = လူ့အသိုင်းအဝန်း၊ လူကြား။

အဝေါန် (န) အပိုင်း၊ ဂီတ ... = လဝန်း။

အဝံက် (န) အဝက်သား။ တပိဿာ၏ရှစ်ပုံတစ်ပုံ။

အသင်ယဲ (ဂဏန်း) သန်းတထောင်။

အသဝ် (သသက်) (န) အံ့ဩဖွယ်ရာ။

အသာ (န) အစု။ **နဲထဝ်ဂ်နု ...ပိုရ** = နိုင်ထော်သည် ကျွန်တော်တို့အစုက
ဖြစ်သည်။

အသာရဝါတ် (န) ကြောက်ရွံ့ပူပန်ခြင်းမှ ကင်းခြင်း၊ သက်တောင့်သက်သာ
ဖြစ်ခြင်း။

- အသင်္ဂ (န) အရပ် ရှု။
- အသီတိ (ပါ) (ဂဏန်း) ရှစ်ဆယ်။
- အသီ (န) သိမ်းငှက်တမျိုး။
- အသုဘ် (သသက်) (န) အတ္တဘော၊ ကိုယ်။
- အသုက် (န) သော်ကပန်းပင်။
- အသုဘ (ပါ) (န) လူသေအလောင်း၊ မတင့်တယ်ခြင်း။
- အသူ (ပါသက်) အသူရာနတ်မင်း။
- အသူရိကဘဲ (ပါသက်) (န) အသူရကာယ်။
- အသေအဟာန် (န) အစုအဝေး၊ အခမ်းအနား။
- အသံ (န) အမိန့်၊ အာဏာ။
- အညြိုန် (န) နံနက်အရုဏ်တက်ချိန်။
- အဟံ၊ အ် (ကြိ) အောက်စော်နံသည်၊ အောက်သည်။
- အဟာရ (ပါသက်) (န) အစာ။
- အဟာန် (န) ငန်း။
- အဟိန် (ရ ကြိထ) (သဗေ) စဉ်၊ သောအခါ၊ အဝါ၊ အယော၊ ရှု။
- အဟိုတ် (ပါသက်) (န) ရန်သူ၊ (နဝိ) အကျိုးမဲ့ဖြစ်သော။
- အာ (ကြိ) သွားသည်။
- အာကာရ (ပါ) (န) ပုံသဏ္ဍာန်၊ အမူအရာ။
- အာကာသ (ပါ) (န) ကောင်းကင်။
- အာကာသဇီ (ပါသက်) (န) အာကာသကို အုပ်စိုးသောနတ်။
- အာဃာတ (ပါ) (န) မုန်းတီးခြင်း။
- အာဇနဲ (ပါသက်) (န) အာဇနည်၊ ချေ... = အာဇနည်မြင်း။
- အာဏာ (ပါ) (န) အာဏာ။

အာတ် (ကြိ) တောင်းသည်။ **ပါန်** ... = တောင်းပန်သည်။

အာန်တူန် (ကြိ) ဆက်သွယ်သည်။ ဆက်ဆံသည်။ ရှုပ်ထွေးသည်။

အာပ် (ကြိ) တဘက်၏အင်အားအရှိန်အဟုန်ကို မယှဉ်နိုင်၊ မခံနိုင်ဖြစ်သည်။

ကလိုလိင်... လျှားတူ့တုံဟုံမဲ့ကီလျားဇကုရ = ပိုးစုန်းကြူးသည်

နေ၏အလင်းရောင်ကို မယှဉ်နိုင်သဖြင့် မိမိ၏အလင်းရောင်ပျောက်

ရသည်။ **ညင်ပွဲမ** ... လျားပွတ်တုဒးချိန်အာရ = ဖယောင်း

သည် မီး၏အပူရှိန်ကို မခံနိုင်သဖြင့် ပျော့သွားရသည်။

အာပတ် (ပါသက်) (န) အာပါတ်၊ ပြစ်မှားခြင်း။

အာမဝဟ် (ပါသက်) (န) လကွယ်နေ၊ လဆုတ် ၁၅ ရက်။

အာလူ (သ) (န) အာလူး၊ **သွ** ... = အာလူးဟင်း။

အာလိုန် (ပါသက်) (န) အိမ်ဦး၊ ဆင်ဝင်။

အာဲ (န) အမွေ၊ ...**ကွဲ** = အမွေအနှစ်။

အာဝဇွန် (ပါသက်) (န) ဆင်ခြင်ခြင်း၊ အာဝဇွန်းစိတ်။

အာသန (ပါ) (န) နေရာ။

အိက် (န) မစင်၊ ချေး...**ဇှ်** = ရေညှိပင်၊ ...**ထောံ** = မစင်စွန့်သည်။

ချေးပါသည်

...**ရဲ** = မဲ့၊ ...**သျိုင်** = သံချေး၊ ...**သြန်** = အတိုးငွေ

အိက်အာ် (န) ကျီးအာနွယ်ပင်။

အိင် (ကြိ) နှေးကွေးသည်။

အိန် (သ-ပါ-သက်) (န) သိကြားမင်း။

အိန်ခေင် (န) ဂုဏ်၊ ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူး။

အိန်ရှ် (နဝိ) သက်တောင့်သက်သာဖြစ်သော၊ ချမ်းသာသော။

အိန္တကွီ (န) မုခ်ဦးတိုင်။

အိန်ထိုင် (န) အိမ်ထောင်။

အိန်သီ (န) ယမ်းစိမ်း။

အိန်ရီ (န) ဣန္ဒြေ။

အိန်သျှိမ် (နဝိ) တင့်တယ်သော၊ သက်တောင့်သက်သာဖြစ်သော။

အိန်သျှို (သသက်) (န) ခေါင်းဆောင်မှု၊ ခေါင်းဆောင်ခြင်း၊ အစိုးရခြင်း။

အီ (ကြိ) ပြုံးသည် (စ)။

အိတ်အား (အမဉ) အံ့ဩခြင်းကိုပြသောစကား။

အိဋ္ဌင် (န) စောင်းရမ်းသီး။

အုတ် (န) ကုလားအုပ်၊ (ကြိ) သိုးသည်၊ **ပုင်... အာရ** = ထမင်းသိုးသွားပြီ။

အုန် (န) ပွေးကောင်၊ တုန်-ရှု။

အုပ် (န) တောအုံ၊ ခြုံ။ (ကြိ) အုပ်သည်။ ...**လဒံ** = အုပ်ချုပ်သည်။

...**ပလက်** = ချွေးအုပ်သည်။ ...**ဂီ** = အုပ်ဆိုင်းသည်။

အဲ (ကြိ) ၁။ ကြုံးယူသည်။ ...**ထောံဩဝံဂံညိ** = ထိုစပါးကို သိမ်းကြုံးယူလိုက်ပါ။ ၂။ ပုတ်သည်။ **ကြက်ထံ** ... **အာရ** = ဤသရက်သီး ပုတ်သွားပြီ။

အံ (န) အရပ်၊ အစု။ ...**ဝိုင်စီ** = ကမ်းနားရပ်။

အူမတ် (န) ရူးသွပ်ခြင်း။

အောင် (ကြိ) ၁။ သည်းခံသည်။ ... **စူ** = အစာအငတ်ခံသည်။

...**ဒင်** = သည်းခံသည်။ ၂။ ရောင့်ရဲတင်းတိန်ကျေနပ်သည်။ (?)

ဂူကျပ်ဂံ ... **ဒိုင်ကိုရပ်ညားရ** = မင်းသမီးသည် သူ၏ရပ်ရေးနှင့် ကျေနပ်တင်းတိန်နေသည်။

အောင် (ကြိ) ၁။ နံ့စော်သည်။ ...**သျှူပသံ** = ကျင်ငယ်စော်နံ့သည်။

၂။ စောင်းသည်။ ...**ဒစေင်** = စွေစောင်းသည်။

အောက် (ကြိ) ပြိုင်ပွဲဝင်ရန် ဟန်ရေးပြသည်။

အောင်အောင် (ကြိ) နူးကွေး၍ မိန်းမထိုင် ထိုင်သည်။

ဂဇံ ... = မိန်းမထိုင် ထိုင်သည်။

အေ (ကြိ) ညှိုးသည်။ ...**ဖြ** = ညှိုးနွမ်းသည်။

အော် (ကြိ) ပိတ်သည်၊ စေ့သည်၊ ကျဉ်းသည်။

မတ်...အာရ = မျက်လုံးစေ့သွားပြီ။

အဲ (နစ) ကျွန်တော်။ ...**အိုက်** = တပည့်တော်၊ ကျွန်တော်မျိုး။

အဲပရဲ (ကြိ) ရိုသေသည်၊ လေးစားသည်။

အော (န) အင်ခွက်။ **အှ်...** = ရေအင်။

အောက် (ကြိ) နည်းသည်။ ...**စိုတ်** = ဝမ်းနည်းသည်။ (နဝိ) နည်းသော။

အောင် (ကြိ) ပုန်းသည်။ ...**မာ** = ဝပ်သည်။

အောင် (ကြိ) မကြည်မသာဖြစ်သည်။ **မုက်...မံင်ရ** = မျက်နှာမကြည်မသာ ဖြစ်နေသည်။

အောင်ဟ်၊ အော်ာ (န) ထင်း။

အံ-ခေါ်သောအခါ ပြန်ထူးသောစကား။ (ရှင်၊ ခင်ဗျား) တောင်းဆိုသော ဝါကျ အဆုံးစကား။ **ကျင်ညီရ ...** = လာပါတော့ခင်ဗျား။

အံက် (ကြိ) အရပ်ဆိုး အကျည်းတန်သည်။

အံက်စ (ကြိ) ကပ်တွက်သည်။

အံင် (ကြိ) ၁။ အောင်မြင်သည်။ ၂။ အောင့်သည်။ ...**လူဝီ** = အသက် အောင့်သည်။ အသက်ရှူခြင်းကို ရပ်စဲထားသည်။

မွဲ... = (ကြိဝိ) တအောင့်၊ တခဏ။

အံင်မဲ (န) သားမြီးယပ်။

အံင်ရေင် (န) အင်ကြင်း။

အံသဝ် (န) နှစ်သက်သဘောကျခြင်း၊ ချီးမွမ်းအံ့သြခြင်း။

ပ...ကံကမ္ဘောန်ညးရ = သူ၏အလုပ်ကို သဘောကျနှစ်သက်သည်။

အးဒူး (ကြိ) စင်ကြယ်သည်။

အိုင် (ကြိ) ဟောင်စော်နံသည်။ ခရံက်စီအောက်ဂံ...အာရောင် = ဆားနည်း
သောငပိသည် ဟောင်စော်နံလိမ့်မည်။

အိုတ် (ကြိ) ကုန်သည်။ ပုင်... အာရ = ထမင်းကုန်သွားပြီ။

... ဧီ ... ညွန် = သေသည်။

အိုတ်သို၊ အိုသို (နဝိ) အားလုံးသော။

အိုပ် (ကြိ) ထိုင်းမှိုင်းသည်၊ အံ့မှိုင်းသည်။ ...အဲ = ဉာဏ်ထိုင်းသည်၊
ဉာဏ်တုံးသည်။ မိုဟ် ... = မိုက်မဲသည်။

အိုဝ် (အမဉ) အို။ ...ယာဲ = အမယ်လေး။

အိုဝိတ် (ကြိ) ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်သည်။ အထင်ကြီးသည်။

အိုဟ် (ကြိ) ဆွေးမြေ့သည်။

အိုဟ်တိုဟ်စိုတ် (ကြိ) စိတ်ကြည်နူးပျော်ရွှင်သည်။

ဣကေန် (န) လက်သန်း။

ဣဂ် (နစ) ထိုဟာ။

ဣထံ (နစ) ဤဟာ။

ဣတဟ် (န) အဖွား။

ဣတံ (နစ) သင်တို့။

ဣဒ္ဓိ (ပါ) (န) တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်။

ဣဒေံ (န) ညီမငယ်။

ဣဒေါဝ် (န) လက်ခလယ်။

ဣန် (သပါသက်) (န) သိကြားမင်း။

ဣနဲ (န) အမေ၏အစ်မ၊ အကြီး။

ဣပွင်ကျာ (န) အကျင့်ပျက်သောမိန်းမ။

ဣမိ (န) ဝမ်းဆွဲဆရာမ။

ဣလို (မနစ) ဘယ်ဟာ။ ...နိတ်ရော = ဘယ်ဟာကောင်းသနည်း။

ဣဝိ (န) အသက်ရှူခြင်း။ ...နိတ်ပွေးချိတ်ရောင် = အသက်ရှူရပ်လျှင်
သေမည်။

ဣသာ (ပါ) (န) မနာလိုခြင်း။

ဣဝံ (နစ) ဤ။

ဣသိ (ပါ) (န) ရသေ့။

ဣသေန် (န) လက်သူကြွယ်။

ဣမ္မဲ (န) အစ်မ။

ဥတု (ပါ) (န) ရာသီဥတု။

ဥဒါန် (ပါသက်) (န) ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာမြွက်ဆိုခြင်း။

ဥဇေ (ပါသက်) (ကြိ) တက်သည်။ နဲစက်... = တက်နေ။

ဥဇာန် (သသက်) (န) ဥယျာဉ်။

ဥပဒြ (သသက်) (န) ဥပဒ္ဒဝေ၊ ဘေးရန်။

ဥပဏာ (ကြိ) စောင့်ရှောက်သည်။

ဥပဇ္ဈာဲ (ပါသက်) (န) ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ။

ဥပါဒါန် (ပါသက်) (န) စွဲလန်းခြင်း။

ဥပျီ၊ ဥပျီဝ် (ပါသက်) (န) အပြာရောင်ကြာပန်း။

ဥပွဲ (ပါသက်) (န) ဥပါယ်တမည်။

ဥပါသကာ (ပါ) (န) ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်သောသူ။

ဥပေက္ခ (ပါ) (န) လျစ်လျူရှုခြင်း။

ဥပေါဟ်၊ ဥပုဟ် (ပါသက်) (န) ဥပုသ်နေ။

ဥပး (ပါသက်) (န) ဥပါသကာ။

ဥမင် (န) လိုဏ်ဂူ၊ ဥမှင်။

ဥမတ် (န) ရူးခြင်း

ဥဘတောဗျဉ် (န) ကျားမ အင်္ဂါဇာတ်နှစ်ခုရှိသူ။

ဥဿဘ (န) ၁။ နွားလားဥဿဘ။ ၂။ အက္ခရာအဝေး အတိုင်းအတာ။

ဥါ - မန်းမှုတ်သောဂါထာအစတွင် သုံးသောစကား။

ဥါ (ကြိ) လှော်သည်၊ ချေးချွတ်သည်။ ထင်...လင် = သန့်စင်ထားသောရွှေ။

ဥါရကိုတ် (နဝိ) တောက်ပသော။

ဥကန္တ (ပါ) (ကြိဝိ) စင်စစ်၊ မှချ။

ဥကရာင် (ပါသက်) (န) ဘုရင်၊ ကေရာင်ဘုရင်။

ဥရာ (န) လှေ သင်္ဘောရော။

ဥရာဝိန် (ပါသက်) (န) သိကြားမင်းစီးသော ရောဝဏ်ဆင်။

ဥသာန် (သသက်) (န) အရှေ့မြောက်အရပ်။

ဩ (အမဉ) အို။ ...ယာ် = အမယ်လေး။

ဩဝါဒ (ပါ) (န) ဆုံးမခြင်း။

ဩော (န) အင်ခွက်။

ဩဝ်၊ ဩဝ်ကို (ရ-ကြိထ) ဆုတောင်းဆန္ဒပြုခြင်းကိုပြသည်။

ဒါယကာတံ ... ကိုဝံစိုပ်နိဗ္ဗာန် အိုတ်ညိ = ဒါယကာတို့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပါစေသတည်း။

က

က - မွန်ပထမဗျည်း။

- က (န) ငါး။ ...ကတ်ကျီ = ငါးခွေးလျှာ။ ...ကတို = ငါးနုသန်း။
- ...ကနန် (ဝွန်) = ငါးရံ။ ...ကလောတ် = ငါးပုလော့။
- ...ကဝင် = ငါးရံသင်းအံ။ ...ကြင် = ငါးကြင်း။ ...ကျ = ငါးရံအကြီး
- မျိုး။ ...ကွ = ငါးပုံ။ ...ခဂေါင် (ဗဂေါင်) ငါးဖောင်ရိုး။
- ...ခတေတ် = ကကတစ်။ ...ခပိုင် = ငါးတန်။ ...ခပံင် = ကသပေါင်း
- ...ခုရင် = ကခုရံ။ ...ချူ = ငါးကြောင်း။ ...ဂဒက် = ငါးရံခေါင်းတို
- ...ဂွေပ် = ငါးဆုပ်။ ...ဖနာန် (ဟနာန်) = ငါးမွေတိုး။
- ...ဥတ် = ငါးပြေမ။ ...ဥတ် = ငါးဘတ်။ ...တျူ = ငါးလောက်။
- ...ထဘောက် (ဟဘောက်) ငါးပူတင်း။ ...ဒလိုင် = ငါးရှည်။
- ...ဗံင်ဗ် = လင်းပိုင်။ ...ပကိုင် = ငါးဇင်ရိုင်း။ ...ပူဟ် = ငါးပနော်
- ...ပဒေင် = ငါးဖားမ။ ...ပန် = ငါးလင်ဗန်း။ ...ပနး = ငါးပုဏ္ဏား
- ...ပလိုက် = ငါးနပ်။ ...ဖလုဟ် (ဟလုဟ်) = ကဘီလူး။
- ...ဗနာမ် (မနာမ်) = ငါးခုံးမ။ ...ဗွိုက် = ငါးဖယ်။
- ...မင်ကပ် = ငါးမန်းဟိုင်း၊ မကန်။ ...ဝဲ = ငါးမန်း။
- ...သပါ (ဟပါ) = ငါးလိပ်ကျောက်။ ...သလံက် = ငါးသလောက်။
- ...ကသော = ငါးသယော။ ...ဟကမ် = ငါးခူ။ ...ဟဂး = ငါးမြင်းရင်း
- ...အပြိုင် = ပင်လယ်ငါးခူ။ ...အရံင် = ငါးရောင်။
- ...ကူတေပ် = ငါးဇင်စပ်။ ...ကူဖို = ကသပိုး။

ကက္ကုသန် (န) ကက္ကုသန်ဘုရား

ကင် (န) ၁။ ကြေးစည်။ တက်... = ကြေးစည်တီးသည်။

၂။ ကင်းအစောင့်။ မင်... = ကင်းစောင့်သည်။

ကင်ဇော် (ကြိ) ခန်းခြောက်သည်။

ကစို့ (န) သင်္ဘောသီး

ကစိန် (န) လက်စွပ်

ကစုတ် (န) တချက်၊ တခဏ(စ)။ ကျင်မွဲ...ညီ = တခဏလောက်လာပါ။

ဒေအဲဒးဒင်တက်စါ ... ရ = ကျွန်တော်၏ညီ နှစ်ချက်အရိုက်ခံ ရသည်။

ကစံက် (ကြိ) မည်းသည် (စ)။ (နဝိ) မည်းသော (စ)။

ကဆံ (ကြိဝိ) ထပ်ခါထပ်ခါ။ ကွတ်...အာ = နှေးနှေးသတိနှင့် တစ်လှမ်းပြီး တစ်လှမ်း စမ်းပြီးလျှောက်သွားသည်။

ကဆင် (န) အဆင့်အတန်း။ (ကြိ) ဆောင့်သည်။ လျှော်ဖွတ်သည်။

...ဖျေ = ဆောင့်ချသည်။ ...ပလော် = အင်္ကျီလျှော်ဖွတ်သည်။

ကဆေဝ် (ကြိ) လျှောသည်။ ...စေ် = လျှောကျသည်။

ကဆေဇ် (ကြိ) ရုပ်တိုက်သည်။ ...ဒနပ် = ဖိနပ်ရုပ်တိုက်ပြီး လမ်းလျှောက် သည်။

ကဆောက် (ကြိ) ဆွသည်။

ကဇံက် (ကြိ) တစ်ခုပေါ်တစ်ခု ဆင့်တင်သည်။

ကဇူ (ရကြိထ) ကြွသည်။ တူယး...ကျင်သိုဝိုဒိုက်တံညိကျ် = မနက်ဖန် နံနက် တပည့်တော်တို့အိမ်သို့ ကြွလာပါဘုရား။

ကဗျဉ် (န) ငါးဟင်း။ အမဲ... = ငါးဟင်းလျာ။

ကညင် (န) နွေရာသီ

ကညာ (သ) (န) အပျိုကလေး။

ကညာနိမိတ် (ပါသက်) မိတ်ဆွေကောင်း။

ကညာင် (ကြိ) အော်သည်။ ...ကော် = အော်ခေါ်သည်။

ကညတ်တဲ (န) လက်တဖြောင့်တီး။

ကညာင် (န) သံမဏိ။

ကချိုင် (ကြိ) ပုပ်သည်။ ခွဲစာင်...အာရ = ကြက်ဥ ပုပ်သွားသည်။

ကဏ (မျိုးပြ) လယ်ယာမြေနှင့်သုံးသည်။ တံဓါ... = လယ်မြေနှစ်ကွက်။

ကဏ္ဍကာ (န) မဟာလှေကား၊ နှံ... = မဟာလှေကားပန်း။

ကဏံ (ကြိ) ဆူသည်။ နှံ...ရ = ရေဆူသည်။

ကဏောတ် (န) တံစိုး၊ တံကျင်။ ဖျန်မွဲ ... = အသားတစိုး။

ကဏှင် (န) ဝဲ။

ကတက် (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။ ...ပလောံ = အင်္ကျီဝတ်သည်။

ကတက်ကံ (န) လည်ကုပ်။

ကတင် (ကြိ) ခါးသည်။

ကတာ (န) လတာမြေ။

ကတ် (န) အခန်းငယ်။ (ကြိ) ၁-သင်ကြားသည်။ ...လူတ်လိက် = စာသင်
ကြားသည်။ ၂-အဝတ် တကွက်လောက်ကိုသာ လျော်သည်။

ကတ်-၅ (န) ကတ်ငါးမျိုး။ ...ကွံ = ပန္န။ ...ဖီ = ကတ်ဖို။ ...ဗင်က =
ကကြသချေ။ ...ဒုလဟ = မျက်ခို။ ...ချေ = စုလာနဖါ။

ကတ်ကြဲ (န) ကတ်ကြေး။

ကတ်စီ (န) သင်္ဘောသီး။

ကတ်သြော် (န) ကရဝေး။

ကတ် (န) လျှာ (စ)။

ကတာတ် (ကြိ) လက်ဝါးနှစ်ဖက်နှင့် လိုမ့်ပွတ်သည်။ ...တဲ = လက်ပူတိုက်
သည်။

ကတာန် (န) ကြက်ငှက်အမြစ်။

ကတောင် (န) အကြော။ ...ဆီ = သွေးကြော။

ကတေနံ (ကြိ) ပျဉ်းတွဲသည်။ အမဲရွတ်ကဲ့သို့ ပျဉ်းတွဲသည်။ ဖျန်ထံ...ကွံကွံရ

= ဤအသားတကယ်ပျဉ်းတွဲသည်။ (နဝိ) ပျဉ်းတွဲသော။ ဖျုန်...ဂ်
ချန်ထောင့်ညီ = ပျဉ်းတွဲသော အသားကို ချက်လိုက်ပါ။

ကတောတ် (န) ကတွတ်၊ ကြွက်နို့။

ကတောင် (န) နားရွက်။ ...ကဘိုင် = နားပင်းသည်။

ကတ် (ကြိ) ပူသည်။ ...ကတန် = ဆူပူသည်။ ချင်ကွာန် ...ကတန်မံင်ရ
= မြို့ရွာဆူပူနေသည်။ ...စိတ် = စိတ်ပူသည်။

ကတိုင် (န) မြေတွင်း။ ...ဂေါက် = မီးသွေးဖတ်သော မြေတွင်း။ ...စင်ဂတောက်
= လွှစင်တွင်း။

ကတိုင် ကတိုင် ကွယ်ကွယ် (ကြိဝိ) စိတ်ပါဝင်စားစွာ။ စေတနာသဒ္ဓါတရား
ပြည့်စုံစွာ။

ကတိုင် (န) ဆီးနှင်း (စ)။

ကတို (န) ငှပင်။ (ကြိ) ထသည်။ ...နိမ္မိတ် = လူလာဖြစ်သည်။ ...ဗနိ =
ဖြစ်အောင်ထလုပ်သည်။ ...ဂအိုတ် = လှုံ့ဆော်သည်။

ကထိုက် (န) ၁-ပွင့်ချပ်။ ...ဖွဲ = ပန်းပွင့်ချပ်။ ၂-တန်ဆောင်မုန်းလ။

ကထိုန် (ပါသက်) (န) ကထိန်။ တန်ဆောင်မုန်း။ သွာ... = ကထိန်သင်္ကန်း။
ဂီတု... = တန်ဆောင်မုန်းလ။

ကထောင် (ကြိ) အလုံးဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ...မဂဝေင် = လောက်စာလုံးလုံး
သည်။

ကထေမ် (ကြိ) ဖင်တွန်းပြီး သွားသည်။ ...အာ = လမ်းလျှောက် မရသဖြင့်
ထိုင်ယက်ဖင်တွန်းသွားသည်။

ကဒါတ် (န) ကဒတ်။ ...ဗက်ဗျ-ကောန် ဗက်မိမ = (မွန်စကားပုံ) ကဒတ်
ကောင်းမကောင်း ကဒတ်မျိုးဥရိုးကို လိုက်၍ ဖြစ်သည်။ သားသမီး
ကောင်းမကောင်း မိဘကိုလိုက်၍ ဖြစ်သည်။

ကဒူ (န) ကဒူး ။ ပက်ကလာ။

ကဒေါတ် (န) ကဒွတ်သီး။

ကနီ (ကြိ) ဖုံးအိပ်သည်။ မာတ်... = ပိတ်ဖုံးသည်။

ကန် (သသက်) (န) ကန်ရာသီ။

ကနေင် (နဝိ) ကျစ်ထားသော။ ဇုက်... = ကျစ်ထားသောကြိုး။

ကနေပ် (န) ကွပ်ပျစ်၊ အိမ်ကပြင်။

ကနေဟ် (န) ပိုးခါးပန်းကြိုး။

ကပလောကဂရး (န) စက်။

ကပ် (န) ၁-ကပ်ဘေး။ ၂-လူသေ အလောင်းသယ်ယူရန် ဝါးခြမ်းနှင့် လုပ်ထားသော ဝါးကပ်။

ကပ်ကြော် (န) ကပ်ကြေး။

ကပဏ် (န) ၁-အဖြန်းအဖျင်း ။ ...ဪ = စပါးအဖျင်း။ ၂- အိပ်မက် (စ) (ကြိ) အိပ်မက်သည်။ (စ) ...ညာတ် = အိပ်မက်သည်။

ကပိာ် (န) ဝါးဆယ်သားတပိသာ၏ တဝက်။

ကပုဟ်၊ လပုဟ် (န) လက်ချောင်း၊ လက်ညှိုး။

ကပေါတ် (န) အရာဝတ္ထု၊ ပစ္စည်း။ ...ကြိယာ = ပစ္စည်းကြိယာ။ ...ဋီ = ဝတ်ဆင်စရာပစ္စည်း။

ကပေါပ် (န) ကင်ပွန်းရွက်။ စပ်... = ကင်ပွန်းတပ်သည်။

ကပံင် (န) အကြော်။ ...လီ = ဘူးသီးကြော်။

ကပိုက် (ကြိ) ဆောင့်သည်၊ လျှော်ဖွတ်သည်။ ကောက်မြှုပ် ထေ့ကိုမိတဲ့ ...ကဆံင်မံင်ရ = သမီးသည် မိခင်နှင့် စိတ်ဆိုးပြီး ဆောင့်ဆောင့် အောင့်အောင့်လုပ်နေသည်။ ...ပလောံ = အင်္ကျီလျှော်သည်။

ကပို (န) လှိုင်း (စ)။ (ကြိ) ကောက်ယူသည်။ ...ပွဲ = ပန်းကောက်သည်။

ကပိုဟ် (န) ကျူပင်။

ကပံက် (န) ၁-စားပွဲ (စ)။ ...ချူလိက် = စာရေးစားပွဲ။ ၂-ပူဇော်ပသသောပွဲ။

(စ) လပံက်ရူ။

ကဗေင် (န) ဗွက်၊ ရွံညွန်။

ကမက်၊ ကွက်၊ ကွက်ကံ (န) လည်ဆွဲ။

ကမက်ဂြိုဟ် (န) ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းရှိ သရက်ရွက်။

ကမတ်၊ ကွတ် (န) မြက်။ ...ဒဗိပ် = နေဇာမြက်။

ကမ္မထာန် (ပါသက်) (န) ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား။ ပလံင်... = အသုဘပို့သည်၊ မသာပို့သည်။

ကမ္မရူ (န) ကမ္မလူဥ။

ကမာ၊ ကွာ (န) ရေကန်။

ကမာင်၊ ကွာင် (န) ၁-နံရံ။ ...ချိုင် = မြို့ရိုး။ ၂-အုံးပင်တက်ရာတွင်သုံးသော ခြေတွင်စွတ်သည့်ဝှင်း၊ ဆင်ထူး။

ကမာတ်၊ ကွာတ် (န) ငွင်းတငှက်။

ကမိင် (ကြိ) နှိုးဆော်သည်။

ကမိန်၊ ကမေန် (န) ငါးထောင်သော မြူး။ (ကြိ) အုပ်စိုးသည်။

ကမီ (န) အမိုး။ စိင် = အိမ်ခေါင်အမိုး။ (ကြိ) ၁-မိုးသည်။ ...သို့ = အိမ်မိုးသည်။ ၂-မျှော်သည်။ မိဂ်...မင်ကောန်ရ = မိခင်သည် သားကို မျှော်နေသည်။

ကမု (နဝိ) ဖြူစင်သော။ ကျိုင်... = ထီးဖြူ။

ကမုက် (ကြိ) အိပ်နေစဉ် ယောင်ယမ်းပြောပြောဆိုသည်။

ကမေင် (န) အမိုးမရှိသော အိမ်ကပြင်။

ကမေန်တိုန် (ကြိ) ခြေလက်ဖြင့် ဖက်ပြီး တက်သည်။

ကမောက် (န) အခေါင်း။ ...ဆု = သစ်ခေါင်း။ (ကြိ) ၁-ခပ်သည်။ ...နှ် = ရေခပ်သည်။ ၂-တွက်ချက်သည်။ ...ထွး = တွက်ချက်ပြသည်။

ကမောတ်၊ ကွတ် (န) မြက်။

ကမောန် (ကြိ) အားစိုက်သည်။ ...လဝ်ညီ = အားစိုက်ထားပါ။ (ရ-ကြိထ) ခပ်မြန်မြန်။ ...ကြကြာတ်တဲ့ အာပေါရ = ခပ်မြန်မြန်ဆေးကြောပြီး ပွဲသွားသည်။

ကမောံ (န) အသီး။ ...ပလောံ = အင်္ကျီကြယ်သီး။

ကမောံပုင် (န) ချက်ပြုတ်သူ၊ အိုးသူကြီး။

ကမံက် (ကြိ) ခပ်သည်။ ...ခို် = ရေခပ်သည်။

ကမိုင် (ကြိ) အမြစ်မှ ကြွလန်ကျသည်။ ကျာဒမြာတ် ...ဖျေ့တုံဆုမဲ့တုံရ = ပြင်းသောလေသည် သစ်ပင်တစ်ပင်ကို အမြစ်မှ ကြွလန်စေသည်။

ကမိန် (န) တာတမံ။

ကမိ (န) ချုံ။ ...တုံ့ဟွံ = ပန်းပင်ချုံ။ (မျိုးပြ) တချုံ၊ တစ်စု။ တုံ့ဒန်ဓါ ... = ဝါးရုံ နှစ်ရုံ။

ကမိပြိုင် (န) ကျိတ်မှန်ရွက်ပင်။

ကမ္မဲ (န) နန်းပဏ္ဍုတ်။ (နဝိ) ဝှေးသင်းထားသော။ ၎် ... = ဝှေးသင်းထားသော နွား။

ကမ္ပ (ကြိ) ၁-ကြွေးကြော်သည်။ ၂-အားထုတ်သည်။ ...လွီ = ကြိုးပန်းအား ထုတ်သည်။ (နဝိ) ကြွေးကြော်သော။ ရမုာင် ... = ကြွေးကြော်သံ။

ကမ္မ (န) ကြောက်ရွံ့ခြင်း။

ကမ္မက် (န) မျက်စိကန်းသူ။ (နဝိ) မျက်စိကန်းသော။

ကမ္မင် (န) မိဘမဲ့သူ။ ...လအာတ် = သူတောင်းစား။

ကမ္မတ် (န) သူခိုး။

ကမ္မာတ် (န) ကြောက်တတ်သောသူ။ (ကြိ) ကြောက်သည်။

ကမ္မေ (ကြိ) ဆူညံသံ ပြုသည်။ ...ကမ္မိုင် = ဆူညံကြသည်။

ကမ္မိုင် (န) ကောက်ညှင်းဆံ။

- ကမ္ပေင် (ကြိ) ဆူညံသည်။ (နဝိ) ဆူညံသော။
- ကမ္ပောန် (န) အလုပ်။ ကောန်... = အလုပ်လုပ်သည်။
- ကမ္ပောန်မောင်မှ (န) မောင်းမအခြွေအရံ။
- ကမ္ပောင် (န) ငတ်မွတ်ခြင်း။
- ကမ္ပ (န) ဆွံ့အသူ။ (နဝိ) ဆွံ့အသော။
- ကမ္ပိုက် (န) အညစ်အကြေး။
- ကမ္ပိုင် (န) ရေတွင်း။
- ကမဟ်၊ ကဟ် (န) တံမြက်စည်း။
- ကမောံဗို (န) ရေပွက်။
- ကယျ (ကြိ) ရှုံးစေသည်။
- ကယျာ (ကြိ) ကွာသည်။ ...စေ် = ကွာကျသည်။
- ကယျာန် (ကြိ) ငြင်းခုံသည်။ ...သေက် = ရန်ဖြစ်သည်။
...ဝေါတ် = ငြင်းခုံသည်။
- ကယျီ (ကြိ) ကယီကယာဖြစ်သည်။ စိုစွတ်သည်။
- ကယျ (န) လောက်ကောင်။ (စ)
- ကယျောက် (ကြိ) ကလိထိုးသည်။
- ကယျောင် (န) နွယ်တန်းသီး။ (ကြိ) ကိုင်းသည်။ ကွေးသည်။
...ကေတုတဲဇဟ်ပွဲရ = ကိုယ်ကိုကိုင်းပြီး ပန်းခူးသည်။
- ကယျ (န) ယက်ကန်းစင်ယင်သွားနှပ်။
- ကယျိုင် (န) အဆင်တန်ဆာ။ ...ကယျိုင် = ဆင်ယင်ရန်တန်ဆာ။
- ကရန် (ကြိ) အမွေးအမုင်များသည်။ သော်... = အမွေးအမုင်ဖြစ်နေသော
ဆံပင်။
- ကရပ် (ဝိ) အနီးအနား။ စွံ့...အဲညိ = ကျွန်ုပ်အနားမှာထားပါ။ (ကြိ) အနားကပ်
ထားသည်။ ပလင်ဂဉ္ဇဲဂ်...လင်ကိုအဲညိ = ဆေးပုလင်းကို ကျွန်ုပ်
အနားကပ်ထားပါ။

ကရဟ် (ကြိ) ပန်ဆင်သည်။ ...ပ္ဍ = ပန်းပန်သည်။

ကရင် (န) ၁-တစဉ်း။ ၂-ချွန်း။ ...စိင် = ဆင်ချွန်း။

ကရတ် (န) ယက္ကန်းသမားသုံးဆပ်သွားဘီး။

ကရပ် (န) ဝါးနှင့်လုပ်ထားသောညှပ်။ ကဂ်စုတ်ပဲ့...တဲပရင်ရ = ဝါးကိုညှပ်
ထဲထည့်ပြီး မီးကင်သည်။

ကရီ (ကြိ) အလုံးအခဲ ကြေပျောက်အောင် လက်နှင့် ဝိုက်ချေသည်။ ...ကနာ
= စတီလုပ်သည်။

ကရီကရေတ်၊ ကရေကရေတ် (ကြိ) ငြီးတွားသည်။

ကရေက် (ကြိ) ခွဲခြမ်းသည်။ ...ဒန် = ဝါးကိုခြမ်းသည်။ (မျိုးပြ) တခြမ်း။
အော်ပိ... = ထင်းသုံးခြမ်း။

ကရေင် (န) ကရင်လူမျိုး။

ကရေပ် (န) အကြား။ (ဝိ) စပ်ကြား။ (ကြိ) စပ်ကြားရောက်အောင် လုပ်သည်။

ကရေဲ (ကြိ) အော်ဟစ်သည်။ ...ကော် = အော်ခေါ်သည်။

ကရေဟ် (န) တစလယ် (နှစ်ဘူးအတိုင်းအတာ)။

ကရောက် (န) ၁-ချိုင့်ဝှမ်း။ ...နီ = တောင်ကြားချိုင့်ဝှမ်း။ ၂-ခွက်ယောက်။
ခေါက်... = ပုဂံခွက်ယောက်။

ကရေတ် (ကြိ) ငြီးတွားသည်။

ကရေန် (ကြိ) အက်သည်။ ပှန်...အာရ = ပုဂံအက်သွားသည်။

ကရေန်ကရေန် (နဝိ) အက်သော။

ကရေံ (ဝိ) အတူတကွ၊ နှင့်အတူ။

ကရေဲ (န) ဂျင်။ ...ကျာ = လေရဟတ်။

ကရဲ (ကြိ) ကျောခိုင်းသည်။ ...စးကိုအွာ = ဆရာကို ကျောခိုင်းသည်။ (ဝိ)
နောက်မှာ။ လွသုင်အရက် ... မတ်မိမညီ = မိဘမျက်ကွယ်တွင်
အရက် မသောက်ပါနှင့်။

ကရံက် (န) ၁-ရေတံလျှောက်။ ၂-နွယ်ပင်လျှောက်သောတန်း။ (ကြိ)တန်းသည်။

ကရး (န) ဒီရေရောက်သော ချောင်းဘေးရှိ ရွှံ့ညွှန်တော။

ကရိုက် (န) အကြိုက်။ ...စိတ် = စိတ်အကြိုက် (ကြိ) အဆင်ပြေ ကြည့်ကောင်း
အောင်လုပ်သည်။ ကောန်ဇွန် ... လင်ကိပ်လော အရံင်ဗ္ဗတ်
ဂိုရံင်ကျော်ကျော်ရ = အင်္ကျီအနီရောင်ဖြင့် ခလေးနှင့်
လိုက်အောင် ဆင်ထားသည်မှာ ကြည့်၍ အလွန်လှသည်။

ကရိုင် (ကြိ) ကူညီသည်။ ဗိုင်... = ဝိုင်းဝန်းကူညီသည်။

ကရိပ် (ကြိ) သည်းထန်သည်။ မြဲ ...ဗွဲမလောန် = မိုးအလွန်သည်းထန်စွာ
ရွာသည်။

ကရီ (န) ဝင့်ကြွားခြင်း။ ဂလာန်... = ဝင့်ကြွားသော အပြောအဆို။

ကရိတ် (ကြိ) သွန်ချသည်။ လောင်းချသည်။ (စ)

ကလင် (န) ဘက်တဘက်။ (ကြိ) နားထောင်သည်။

ကလတ် (န) ၁-ပြည်တောင်း၊ အတိုင်းအတာ။ ၂-စင်ပြွမ်းသီး။

ကလပ် (န) မယား။

ကလှ် (ကြိ) ပြုတ်သည်။ ...တိတ် = ပြုတ်ထွက်သည်။ ...လပှ် = ကျိုးသည်၊
ပြုတ်သည်။ စိတ် ...လပှ် = စိတ်ရှုပ်သည်။

ကလံ၊ ကလမ် (ကြိ) ရိုခိုးသည်၊ ကန်တော့သည်။

ကလာ (န) ၁-ဖိန်းနွဲခါ။ သဘက်ခါပြီးတရက်။ ၂-သေတ္တာ။

ကလာင် (ကြိ) ပျံ့သည်။ ...တိုန် = လွင့်တတ်သည်။

ကလာဲ (န) ရှစ်ရှားပင်။ (ကြိ) ၁- ဖြေချသည်။ ...သော် = ဆံပင်ကို ဖြေချ
သည်။ ၂-စီးထွက်သည်၊ ပန်းထွက်သည်။ နှ်...တိတ်နူအကြာတွမ်
= ကျောက်ကြားမှ စီးထွက်လာသောရေ။

ကလီ (ကြိ) လွန်သည်။

ကလိဝှံ (ကြိ) ရသည်။

ကလီလောန်အာ (ကြိ) သေသည်။

ကလိင် (န) ၁-ကွဲရိုင်း၊ ပြောင်။ ၂-သာရိကာငှက်။ (ကြိ) မှားမေးသည်၊ ယုံ
မှားသည်။ ...**မ္ဗိဟ်** = လူကို မမှတ်မိဖြစ်သည်။ ...**ဂွံင်** = လမ်းမှား
သည်။

ကလိတ် (ကြိ) ချောသည်။ (နဝိ) ချောသော။

ကလိတ်တုတ် (န) ယက်ကန်းစင်ရုံ ရက်ပြီးအဝတ်ကို လိပ်သွင်းသည့် လက်လိပ်
သစ်လုံး။

ကလီ (န) သဖက်ခါ။

ကလုက် (ကြိ) ခေါ်သောအခါ ထူးသည်။

ကလုတ် (န) ၁-အညောက်။ ...**မစဲ** = ပဲပင်ပေါက်။ ၂-တမန်၊ သံအမတ်။
(ကြိ) အညောက် ထွက်အောင် ဖောက်သည်။ ...**လဝ်** =
ပျိုးထားသည်၊ အပင်ဖောက်ထားသည်။

ကလုတ်အင် (န) လင်းဝက်။ (ညဗျိုင်း)။

ကလဲ (န) ဆီးဖြူသီး။

ကလောင် (ကြိ) ပြန်သည်။ ...**စသို** = အိမ်ပြန်သည်။ ...**ဟို** = ပြန်ပြောသည်။

ကလေတ် (ကြိ) သုတ်လိမ်းသည်။ ...**ဂြိုင်ကီမုက်** = မျက်နှာကို အိုးမဲသုတ်သည်။

ကလေနံ (ကြိ) အကျိတ်ရောင်သည်။ ယဲ... = အကျိတ်ရောင်ရောဂါ။

ကလေမ် (ကြိ) လျှာဖျားနှင့် လျက်သည်။ **ဘ်သကြာဂ်...စံရံင်ညိ** = သကြား
ရေကို လျက်စမ်းကြည့်ပါ။

ကလေဝ် (ကြိ) သုတ်လိမ်းသည်။

ကလေဟ် (ကြိ) တထောင်နှင့် တွက်သည်။ တထပ်ပြီးတထပ်ခွာသည်။

ကလေဇ် (ကြိ) ဖျောက်လိုက်သည်။

ကလေဇ်လတ် (ကြိ) လျှာထုတ်သည်။

ကလော (န) ဆွေမျိုး။ ...**ဒညာတ်** = ဆွေမျိုးညာတိ။

ကလော် (န) တစ္ဆေ။

ကလောတ် (န) ပလွေ၊ မြွေ။

ကလောန်၊ ကမောန် (န) အလုပ်။ ...ကမက် = အလုပ်အကိုင်။

ကလောံ၊ ကလောဏ် (ကြိ) တဖက်ကမ်းသို့ ပို့သည်။ (စ) ညး...ကိုပိုသြင်

လပါ်တော်ရ = ကျွန်တော်တို့ကို သူက တဖက်ကမ်းသို့ပို့ပေးသည်။

(မျိုးပြ) အတုံး။ ဖျန်ပိ... = အသားသုံးတုံး။

ကလံက် (ကြိ) ရေနစ်သည်။

ကလံက်ပ (ကြိ) ဟန်ဆောင်သည်။ ...ချိုတ် = သေဟန်ဆောင်သည်။

ကလံင် (ကြိ) ဖုတ်သည်။

ကလိုက် (ကြိ) ၁-ချောက်လှန့်သည်။ မောင်းထုတ်သည်။ ...ထောံခွာ်ညီ =

ကျီးကန်းကို မောင်းလိုက်ပါ။ ၂-လှုပ်ရှားသည်။ ဘုန်ပွဲနင်ဂ်

...တိုန်ဗွံင်ရ = ရေအိုးထဲမှ ရေသည် ဗောင်ဗင်ခတ်နေသည်။ ...ကမီ=

ဆူပူလှုပ်ရှားသည်။

ကလိုပ် (ကြိ) ဖုံးလွှမ်းသည်။ ဘုန်...မံင်သိုကျွန်ရ = တရွာလုံးရေ ဖုံးလွှမ်း

နေသည်။

ကလို (န) ခေါင်အုပ်။

ကလို (ကြိ) အရိအသေပြုသည်။ ထံက်... = ခူးထောက်သည်။

ကလိုလိင် (န) ပိုးစုန်းကြူး။

ကလိုဟ် (ကြိ) ၁-ဖြတ်သည်။ ဒဒန်ဂ်...လင်ဂ်ရ ကျောံ ဟွံဂွံရ = တံတားကို

ဖြတ်ထားသောကြောင့် ကူး၍ မရတော့ပါ။ ...ကွီ = လှည်းနှင့်

နွားကို ဖြတ်သည်။ ၂-ပေါက်ထွက်အောင်ဖောက်သည်။ ဒဒင်ဆုဂ်

...ထောံရ = သစ်သားနံရံကို ဖောက်လိုက်သည်။ ၃-သိစေသည်။

ရှင်းလင်းပြသည်။ ညံင်ဂွံကျိုဟ်ဒေ...ထွေးရ = ရှင်းလင်းသဘောပေါက်

အောင် ရှင်းပြရမည်။

ကလျာဏမိတ် (ပါသက်) (န) မိတ်ဆွေကောင်း။

ကဝ (န) ၁-ထောက်၊ ကျားကန်။ ၂-လင်းနို့။

ကဝက် (န) တဝက်၊ ထက်ဝက်။

ကပ် (သသက်) (န) ၁- ကမ္ဘာ။ ဘန္ဓု ... ဘန္ဓုကမ္ဘာ။ ၂- အချိုသကာ။

...၆ = ကြံသကာ။ ...တာ = ထန်းလျက်။ (ကြံ) ၁-ကျိုးသည်။

ဖကောဟ်တုံ အဲ...အာရ = ကျွန်တော်၏ ကျောက်တန် ကျိုးသွားပြီ။ ၂-ရက်ဖောက်သီးရစ်သည်။ ...ဏပ်(တောင်) = ရက်ဖောက်သီးရစ်သည်။

ကပ်လဗဗြိုက် (သသက်) (န) ပဒေသာပင်။

ကဝါ (ကြံ) လံထားသည်။

ကဝါ (န) လမ်းလျှောက်ဟန်။ (ကြံ) လှည့်လည်ပို့ဆောင်သည်။ ...ကျိုင်ကျ်
= စေတီထီးတော်ကို လှည့်သည်။

ကဝါန် (န) ကရဝေးရွက်။ ...လတတ်၍ = နွားလျှာပင်။

ကဝိ (ပါသက်) (န) လင်္ကာဆရာ။

ကဝိင် (န) ပတဲကောပင်။ (စ)

ကဝုတ် (ကြံ) အကြွေးဝယ်သည်။

ကဝုန် (ကြံ) နှပ်သည်။ ...ပုင် = ထမင်းနှပ်သည်။

ကဝု (န) အရစ်၊ အခွေ။ ...ကွန် = စေတီတော်၏ ဖောင်းရစ်။

ကဝေက် (န) အကွဲအစ။ ...ပှာန် = ပန်းကန်ကွဲအစအန။ ...ခွဲ = အိုကွဲအစအန။

ကဝေက် (န) လက်သုပ်။ ...ပုင် = ထမင်းလက်သုပ်။

ကဝေင် (န) ရိုးစား။ ...ခရိုင် = ရိုးစား။

ကဝေန် (ကြံ) ကွေးသည်။ ...ကဝံက် = ကောက်ကွေးသည်။

ကဝေဝ် (န) ကြက်ဟင်းခါးသီး။

ကဝေဇ်လကဲ (ကြိ) အောက်သို့တွဲကျသည်။

ကဝိုင် (န) ညောင်းညာခြင်း။

ကဝဲ (ကြိ) လှည့်သည်၊ လိမ်သည်။ ဧဓံဧဒးဒင်...ကတောင်ရ = ကျွန်တော်၏ ညီနားရွက်လိမ်ခံရသည်။ အစာစက်...ခွိုင်စက်ရ = စက်ဆရာ စက် လှည့်နေသည်။

ကဝံက် (ကြိ) ကွေးသည်၊ ကုပ်သည်။ ဇွတ်ဇှော်တဲဒး...ခွိုင်ရ = အဖျားကျပြီး ကွေးနေရသည်။

ကဝံင် (န) ၁-အပေါင်ခံပစ္စည်း။ ၂-အပေါင်းအဖော်၊ ဇနီး၊ ခင်ပွန်း။

ကဝး (ကြိ) ခွေသည်။ ...ဝုက် = ကြိုးခွေသည်။ (မျိုးပြ) တခွေ။ ဝုက်ဇါ... = ကြိုးနှစ်ခွေ။

ကဝးကြုတ် (န) အူခွေ။

ကဝိုတ် (ကြိ) နှုတ်လုံးသည်။

ကသက်ကသာ (ကြိ) ပူလောင်ခြင်းကို ခံစားရသည်။

ကသန် (န) သနပ်ပင်၊ သနပ်ကြီးပင်။ သွ ... = သနပ်ဖက်၊ သနက်ရွက်။

ကသန်ကသပ် (ကြိ) ညည်းတွားသည်။

ကသပ် (န) အကြံအစည်။

ကသပ် (န) ဝတ္ထု အမြင်။ (ကြိ) ညည်းညူသည်။ (စ)

ကသဇ် (န) ၁-သော့။ ၂-ဗူးစို့။ ၃-အဆုပ်။

ကသာပ် (သသက်) (န) ဒင်္ဂါး။

ကသဲ (န) အမြင်၊ အမြိတ်။ ...ယာတ် = စောင်အမြိတ်။

ကသီ (ကြိ) လှုပ်သည်။

ကသီကရး (န) ကာသီကတိုင်းပြည်။

ကသီတိ (န) ငလျင်လှုပ်သည်။

ကသု (န) လှော်တက်။

ကသုက် (န) ချက်ကြီး။

ကသူ (ကြိ) ရေးဆွဲသည်။ အစာ... = ပန်းချီဆရာ။

ကသေ (ကြိ) တီးတိုးပြောသည်။

ကသေ၊ ကသေဇ် (ကြိ) အဖော်ညှိသည်။ ...ကွပ် = တိုက်တွန်းသည်။

ကသော် (န) အမွေး။ ...စာင် = ကြက်မွေး။

ကသောန်ကသပ် (ကြိ) ညည်းတွားသည်။

ကသောင် (ကြိ) ဆင်ခြေလျှောသည်။

ကသ် (န) ကျိန်ဆိုခြင်း။ ချ် - ရှ။

ကသံက် (န) အရေပြားပေါ်တွင် ဖြစ်သော ပွေး။

ကသိုင် (န) အတွင်း။ ...ဖြုံ = မြွေတွင်း။ (ကြိ) အတင်းအကြပ်လုပ်သည်။
တသိုင်-ရှ။

ကသိုန် (န) ကြက်သွန်။ ...ဗ္ဗာင် = ကြက်သွန်ဖြူ။

ကသိုန် (ပါသက်) (န) ကသိုဏ်း။ ...စ် = ကသိုဏ်းဆယ်ပါး။

ကသိုပ် (ကြိ) ဝိုက်ကျသည်။ ကိုင်းကျသည်။ တံ့ဩဝံ...အိုတ်ရ = စပါးပင်များ
ကိုင်းကျကုန်ပြီ။

ကသို (န) မိုးရာသီ။

ကသို (န) ချုံပုတ်။ (ကြိ) ဆန့်သည်။ ...ဇိုင် = ခြေဆန့်သည်။

ကသိုဟ် (ကြိ) မှုတ်ထုတ်သည်။ ...ခွာတ် = နှပ်ညှစ်သည်။ ဖြုံ...ခွိုင်ရ =
မြွေ မှုတ်နေသည်။

ကသွံ၊ ကသိုဇ် (န) သက်ရင်းပင်။ ...ကနီ = သက်ရင်းကဒိုး။

ကဟ်၊ က် (ကြိ) ချောက်သွေသည်။

က်က် (နဝိ) ချောက်သွေသော။

ကဟင် (ကြိ) ငတ်သည်။ မွတ်သိပ်သည်။ ချင်ခြင်းတပ်သည်။ (စ) တဟင်-ရှ။

ကဟိ (ကြိ) ဝ-ငြိမ်သည်။ မိုန်းသည်။ ညးစပင်တဲ့...မံင်ရ = သူထမင်းစားပြီး

မိုန်းနေသည်။ ၂- အနည်းငယ်တူးလောင်သည်။ ပုင်...အာရ = ထမင်းတူးလောင်သွားသည်။

ကဟောန် (ကြိ) အရိုးကိုက်သည်။ ကျီဂ်...စွိုင်ရတ်ရ = ထိုခွေးသည် အရိုးကို ကိုက်နေသည်။

ကဟေ (ကြိ) စိတ်ဆိုးသည်။ မွန်သည်။ စိတ်... = စိတ်မွန်သည်။

ကဟောန် ကဟေ (ကြိ) အလွန်အမျက်ထွက်သည်။ စိတ်ပူပင်သည်။

ကဟောမ် (ကြိ) နောင်တရသည်။

ကဋ္ဌန်နန် (န) နန်းလုံးကြိုင်ပင်။

ကဇော် (ကြိ) တင်သည်။ ...လဝ်ယာတ်အောက်လျှူဒင်ပူး = ပုဝါအဝတ်ကို ပခုံး ပေါ်တွင်တင်ထားသည်။

ကံ၊ ကမ် (န) ၁-လည်ပင်။ ...ဒိုင် = ခြေကျင်းဝတ်။ ...တဲ = လက်ကောက်ဝတ်။ ၂-ကျွန်း၊ ကုန်းမြေ။ (စ)

ကအီ (ကြိ) ပြုံးသည်။

ကာ (န) ၁-အလုပ်။ ပ...ဂစိတ် = သေသည်။ ၂-ခရာ။ နှ်... = ရေခရာ။

ကာတ် (ကြိ) ပူပြင်းသည်။ တွဲ... = နေပူပြင်းသည်။

ကာတ်တူ (န) ကတ်တူလှေကြီး။

ကာန် (န) ဂုံလျှော်။

ကာပ်ကာ၊ ကာပ်ကေင် (န) တောက်တဲ့။

ကာပ်သတ်ထင် (န) လိပ်ဆူးညှိပင်။

ကာဖါ (န) ကြာသောအချိန်။ လံလ...(ကြိ) = အချိန်ကြာသည်။ (နဝိ) ကြာညောင်းသော။

ကာဖဲ (န) ကာဖီ။

ကံ (န) စပါးခွံ။

ကဲ (ကြိ) ကဲသည်။ ...ကပ် = ကဲလွန်းသည်။

ကဲကွဲ (ကြိ) အခက်အခဲဖြစ်သည်။

ကဲလာ (န) ကဲလား။

ကာယျ (ပါသက်) (န) ကိုယ်။

ကာလ (ပါ) (န) အချိန်ကာလ။ ...လျှယ် = ယခုကာလ။ (ရ ကြိထ) သော အခါ။ ...တိုန်နီ ကွတ်တိုန်ညီ = တောင်တက်သောအခါ လျှောက်တတ်ပါ။ (သဗဓ) သောအခါ။ ကာလ။ ...ကျပ်တြဲတွံစဝ် တဲ မှီဟ် တံန်အာသောတာပန်ဗွဲမဟိုင်ရ = မြတ်စွာဘုရားတရား ဟောပြီးသောအခါ လူပေါင်းများစွာ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

ကာလတေံ (ကြိဝိ) ဟိုကာလ။

ကိကိ (ပါ) (န) တိတိတူးငှက်။

ကိတ် (ကြိ) ကိုက်သည်။

ကိစ္စ (ပါ) (န) အလုပ်ကိစ္စ။

ကိန္နရီ (ပါ) (န) ကိန္နရီ။

ကိလေသ (ပါ) (န) ညစ်နွမ်းခြင်း။

ကိ (ကြိ) ဟောင်သည်။ ကျိ... = ခွေးဟောင်သည်။

ကု (ဝိ) ကိုအားဖြင့်။ ညးကိုလိက်မဲ့အုပ်...အဲရ = သူသည် ကျွန်တော်အား စာအုပ်တအုပ်ပေးသည်။ ညံ့စပုင်...ဝန်ရ = သူသည် ဇွန်းဖြင့် ထမင်းစားသည်။ (သဗဓ)နှင့်၊ နှင့်အတူ။ နာဇိန်...နာသာဇာ ကွာန်တိုရ = နိုင်ငံနှင့် နိုင်သာဇာ ရွာသစ်သို့ သွားသည်။

ကုက် (ကြိ) ၁-အယားပြေအောင်ကုတ်သည်။ ၂-ကုပ်ကျသည်။ ကိုင်းကျသည်။

ကုတ် (ကြိ) ဖြတ်သည်။

ကုန် (န) တောင်ကုန်း။ (ကြိ) ကုန်းသည်။ ဝိုင်...အာရ = ခါးကုန်းသွားသည်။

ဒိုက်...ကွ = နန်းတွင်းရံရွှေတော်များ။

ကုံ (သသက်) (န) ကုံရာသီ။

ကံကမာမ် (န) ကံကုမံ။

ကုမ္ဘန် (ပါသက်) (န) ကုမ္ဘဏ်ဘီလူး။

ကုမ္ဘာ (ပါ) (န) ငယ်သောမင်းသား။

ကုမ္ဘာရီ (ပါ) (န) အပျိုသူငယ်မ။

ကံ့ရံ (ကြိ) ကံ့လံ့ကြွယ်ဝသည်။ ပြည့်ဝသည်။

ကဲ (ကြိ) လွှဲသည်။ ...ခရေင် = ပုခက်လွှဲသည်။

ကုသလ၊ ကုသို (ပါ) (န) ကုသိုလ်။

ကုဟ် (ကြိ) မျောက်အော်သည်။ အသံပြု၍ အချက်ပေးသည်။

ကောက် (ကြိ) ချွန်ထက်သည်။

ကောင် (ကြိ) အလေ့အထဖြစ်သည်။ ...ဇိင်စက် = စက်ချုပ်ဘူးသည်။

(ရ ကြိထ) အလေ့အထကိုပြသည်။

ကောင်ကာ (န) အလုပ်။

ကေတ် (ကြိ) ယူသည်။ ...ရ = တော်လောက်ပြီ။ ယူပါတော့။

ကေမ် (ကြိ) လက်ဝါးတွင်ဆုပ်သည်။

ကေဝ် (ကြိ) ၁-ကြည်လင်သည်။ ကဲ့သည်။ ၂-အလေးချိန်သည်။ ...ပိပသာတဲ့ရ

= သုံးပိပသာချိန်ပြီးပြီ။ ၃-ပစ်ရန် ချိန်ရွယ်သည်။ ...ချိုတ်ချိုတ်

ဖွိုဖွိုတ်တဲ့ ပန်သေနာတ်ရ = သူသည် သေသေချာချာ ချိန်ရွယ်ပြီး

သေနတ်ပစ်သည်။

ကေ့ (န) ခရယ်။ ဖွံ... = ခရယ်ပန်း။ (ကြိ) ကညစ်ဖြင့် ပေရွက်ပေါ်တွင်ရေးသည်။

ကော (န) အစ်ကို။ ...ဂျု = အကြီးဆုံးအစ်ကို။ ...ဇေ = ညီအစ်ကို။ ဝမ်းကွဲ

ညီအစ်ကို။ ...ဟ် = ယောက်ဖ။

ကောက်၊ ကော် (ကြိ) ခေါ်သည်။ ...ခဲ = ခေါ်ဝေါ်သည်။ ခေါ်တွင်သည်။

ယျုညးဂ်...ခဲမဟံသာရ = သူ၏ အမည်ကို မင်းဟံသာဟု

ခေါ်တွင်သည်။

ကောန် (န) သား။ ...**ကွီတိုန်** = ကြွက်တက်သည်။ ...**ကမာ** = အမ္ဘာ။
 ...**ကွီန်** = တူ၊တူမ။ ...**ကွင်** = ကျီးပေါင်းပင်။ ...**ခွဲ (ထဲ)** =
 အလယ် သားသမီး။ ...**ခွောင်** = ကိန္နရာ၊ ကိန္နရီ။ ...**ဂကူ** =
 အမျိုးသား။ ...**ဂျ** = သားဦး သမီးဦး။ ...**ဇှ်** = ခလေး။ ...**စ** =
 မြေ။ ...**စိတ်** = စိတ်နှလုံး။ ...**ဇာတ်** = သားသမီး။ ...**ချင်** = မြို့သူ
 မြို့သား။ ...**ဇင်** = ခလုတ်၊ မောင်းတဲ။ ...**တ့်** = နို့စို့ခလေး။
 ...**တောင်** = ရစ်ဖောက်သီး။ ...**တံ့** = ကျောက်ကပ်။ ...**တု** =
 အရှင့်သား။ ...**ဒဇေ** = အငယ်ဆုံးခလေး။ ...**ပွက်** = သော့၊
 သံဂလောက်။ ...**ပွန်** = စစ်သား။ ...**ဇောတ်** = အိုးဗုတ်ကလေး။
 ...**မတ်** = အတွင်းမျက်လုံး။ ...**မေဇ်** = ကျွဲသားကလေး။ ...**ရပ်**
 = အရပ်။ ...**ရဲ** = နောက်လိုက်ငယ်သား၊ အခိုင်းအစေ။ ...**ရေန** =
 ဖြုတ်ကောင်။ ...**လတတ်** = လျှာခင်။ ...**လံက်** = ဖားတစ်ပိုင်း
 ငါးတစ်ပိုင်း။ ...**သွိမ်** = လင်ပါ မယားပါသားသမီး။

ကောန်ဇာ (န) ဒန်း။ **ကဲ့...** = ဒန်းလွှဲသည်။

ကောင်ကဲ (ကြိ) ကွပ်ကဲသည်။ တရားစီရင်ချက်ချသည်။

ကောံကု၊ ကောံ (ဝိ) အတူတကွ။ နှင့်။

ကောံရီ (ကြိ) စုရုံးသည်။ စုဝေးသည်။

ကောလာဟလ (န) ကောလာဟလ။

က၊ ဟ (န) ပန်း။ (စ) ...**ခပဲ** = ဘန်ဘွေးပန်း။ ...**ခဇတ်** = မာလာပန်း။
 ...**ဂါပ်ဆု** = သစ်ခွပန်း။ ...**ဂွမ်** = ကျက်မောက်ပန်း။ ...**တပ်သွပ်**
 = ဆိပ်ဖလူးပန်း။ ...**တေဇ်** = ပဒတ်စာပန်း။ ...**ပွတ်** = မီးပွင့်။
 ...**မြဲ** = မိုးပွင့်၊ မိုးပွား။ ...**သ** = ထိမ်ပွင့်။

ကံက် (န) ပဒေါက်စပင်။ (ကြိ) ကောက်သည်။ ...**မာ** = မဲကောက်သည်။
 ...**သြန်** = ငွေကောက်ခံသည်။

ကံင် (ကြိ) ပိန်ခြောက်သည်။ (ယိုး) (န) စစ်တပ်။

ကံ (ပါသက်) (န) ကမ္မ၊ ကံ။

ကံ (န) ကျည်ဆံ။ ...ဗလံက် = အမြောက်ကျည်ဆံ။

ကး (န) ငါးထောင်ဖမ်းသော ကား (ဂါး)။ (ကြိ) ရိပ်သည်။ ...ကျီဝ် = ခေါင်းရိပ်သည်။

ကိုက် (ကြိ) ခါးကုန်းသည်။ ကုန်... = ကုန်းသည်။

ကိုင် (န) တကူ။ ...ရှင် = လှေတကူ။ (ကြိ) ကိုင်းသည်။ ဝိုင်ညး...ခွင်ညင်ဇီတူရ = သူ၏ ခါးသည်လေးကိုင်း ကဲ့သို့ ကိုင်းနေသည်။

ကိုတ် (ဂဏန်း) တသိန်း။

ကိုန် (န) ၁-ကုမုဒြကြာ။ ပွ... = ကြာပန်း။ ၂-ကိန်း။ ...ဂစိုတ် = ကိန်းသေ။

ကိုပ် (န) အခါ။

ကိုပ်ကွာ (ကြိဝိ) အစပဋ္ဌမ။ လက်ဦးအချိန်အခါ။

ကိုပ်က (န) ငါးအုပ်ဖမ်းသောဆောင်း။

ကို (သဗဓ) လည်း၊ လည်းကောင်း။ ညး...အဲ...အာလျှော်ကျော်ရ = သူရော ကျွန်တော်ပါ ဘုရားသွားရှိခိုးသည်။ ညးအာတဲ့အဲအာ... = သူသွားပြီး ကျွန်တော်လည်း သွားသည်။

ကိုလပ်၊ ကိုလို (သဗဓ) သော်လည်းကောင်း။ စ...တိက်...ကိုဝံတီညီ = စားသော်လည်းကောင်း အိပ်သော်လည်းကောင်း သိပါရစေ။

ကို၊ ကိုင် (ကြိ) ပေးသည်။ ...စ = ပေးစားသည်။ ...ဖြဟတ် = အားပေးသည်။ ...ဝိုန် = ဆွမ်းဘုဦးပေးသည်။ ...လလံသွာ = ပျောက်ပြယ်စေသည်။ (ဝိ)နှင့်။ ပုင်...သွ = ထမင်းနှင့်ဟင်း။ (သဗဓ) နှင့်။ ခွဲ...အဲအာချင်ရ = သူနှင့် ကျွန်တော် မြို့သွားသည်။ (ရ ကြိထ) ခွင့်ပြုခြင်းကို ပြသည်။ ...စ = ပြန်စေသည်။

ကိုဟ် (ကြိ) သွန်ပစ်သည်။

ကွင် (ကြိ) ဈေးကြီးသည်။ ယာတ်ထံရွှယ်ခွဲ...လောန်အာရ = ဤအဝတ်သည် ဈေးကြီးလွန်သွားသည်။ (ကြိဝိ) လွန်စွာ။ သို့မှူးဂုံဇော်...ခိုဟ်...ရ = အိမ်မည်သည် ကြီးလွန်လေ ကောင်းလေဖြစ်သည်။

ကွတ် (ကြိ) ပေါက်သည်။ ကောန်စာင်ဂုံ...တိတ်ကျင်နုခွဲရ = ကြက်သား ကလေးသည် ဥမှပေါက်ထွက်လာသည်။ မွှ... = ပေါက်ပေါက် ပေါက်သည်။

ကွန် (ကြိ) ၁-ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ...ဂြက် = ကြပ်တီးသည်။ ၂-များသည်။ ...က = ငါးများသည်။ (နဝိ) ကျဉ်းမြောင်းသော။

ကွပ် (ကြိ) ချုပ်သည်။ အောင့်သည်။ ဝှံ... = ဝမ်းချုပ်သည်။

ကွယ် (န) ၁-ဦးနှောက်။ ...မွေ့ = ဆိတ်ဦးနှောက်။ ၂-အထွတ်အထိပ်။ ...နီ = တောင်ထိပ်။

ကွာ (ကြိ) တိမ်သည်။ (နဝိ) တိမ်သော။

ကွာင် (န) သံမဏိ။

ကွယ် (ကြိ) မုန်းသည်။ ...မွေ့ = မုန်းတီးသည်။

ကျိုက် (ကြိ) စီးသည်။ ...ဂဝ = အရှက်ခွဲသည်။

ကျိုက်စိင် (န) ခေါင်တန်း။

ကျိုင် (န) ထီး။ ...ဇောင် = ထီးတံခွန်။ (ကြိ) နားပင်းသည်။

ကျိုပ် (န) ၁-ဦးခေါင်း။ ...ဂီ = ခေါင်းကိုက်သည်။ ...ဖ' = ဖိုခနောက်။ ...တို = နို့သီးခေါင်း။ ၂-ဥ။ ...ကွဲ = မြောက်ဥ။ ...သော = ဆိပ်ဖူးပင်။

ကွ (မျိုးပြ) တခင်း။ တိပီ... = လယ်သုံးခင်း။

ကွက် (န) ပန္နက်၊ ငုတ်တိုင်။

ကွက်ကဖီ (န) ကနဖီ။

ကွင် (န) ၁-အဆင်၊ အကြား။ ...ယာတ် = အဝတ်၏ အဆင်အကွက်။ ၂-အကန့်၊ အထစ်။ ...ကံ = လည်စိ။ ...ကွိန် = လှေခါးထစ်။ ...ဂျင် = လှေအကန့်။

ကွံင် (န) ယက်မ။

ကွန်၊ ကွောန် (န) အစိတ်အပိုင်း။ ...သူ = ဆန်ကွဲ။

ကွပ် (န) ၁-မီးထည့်သောအိမ်။ ...ခြင် = မီးအိမ်။ ၂-ငပိနှင့်တို့ရန် တို့စရာ။
(ကြိ) တိတ်သည်။ ...သွှံ = တိတ်နေသည်။ တွေးတောသည်။
(မျိုးပြ) တအုပ်၊ တစောင်။ လိက်ပီ... = စာအုပ်သုံးအုပ်။

ကွဟ် (န) ကိုင်းလေး။

ကွာ (န) စင်။ ...ထး = မဏ္ဍာပ်။ ...လှီ = ဗူးစင်။

ကွာင် (န) အကိုင်း။ ...ဆု = သစ်ကိုင်း။ (ကြိ) သစ်ကိုင်းချိုင့်သည်။

ကွာတ် (န) အပိုင်းအစ။ ...ဆု = သစ်သားစ။ (ကြိ) တိုင်းတာသည်။

ကွာန် (ကြိ) ရောထွေးယှက်တင်သည်။ ကူးစက်သည်။

ကွဲ (န) စကော။ ...ဇာ = ဆန်ကာ။

ကွီ (န) ခနိပင်။ သတ်... = ခနိသီး။ မ... = ပိတ်ချင်း။

ကွိုက်ကနီ (ကြိ) လျှိုဝှက်သည်။

ကွိုင် (န) ၁-ချုပ်ရာတွင် သုံးသော အပ်။ ၂-ပါးပြင်။

ကွိုန် (န) လှေခါး (စ)။

ကွိုပ် (န) ဦးခေါင်း။

ကွီ (န) ကြမ်းပြင်။

ကွီကွံ (ကြိ) ပြည်လည်သင့်မြတ်အောင်လုပ်သည်။

ကွါ (န) ခရ။ ...သင် = ခရသင်။ ...ဝက် = ပက်ကျိ။

ကွါက်ကွဲ (ကြိ) ဆူပူသည်။ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ဖြစ်သည်။ အမျက်ထွက်
အောင် လုပ်သည်။

ကွါင် (န) ၁-အချောင်း။ ...ဇိုင်...တဲ = ခြေချောင်းလက်ချောင်း။ ၂-အပင်
ပေါက်၊ အညွန့်။ ...တုံ့စဲ = ပဲပင်အညွန့်။ (မျိုးပြ) တချောင်း။
ဇန်မွဲ... = ဝါးတချောင်း။

ကျွဲ (န) မျောက်။ ...ယာံ = မျောက်ငိုပင်။

ကျွဟ် (န) ပင်လယ်လိပ်။ ခွဲ... = လိပ်ဥ။

ကျွေင် (န) ၁-နဖူး။ ...မတ် = မျက်ခုံး။ ၂- ကျက်ပေါင်သီး။

ကျွေင်ကျံ (န) ကျာဟင်းညွန့်ပင်။

ကျွေင်စဲ (န) ဆိတ်ချီးသီး။

ကျွေင်ပင်မောတ် (န) ခတ်ချိုညွန့်။

ကျွေင်ဟတ် (န) ယက္ကန်းယက်ဖောက်သီး။

ကျွေင် (ကြိ) ညှပ်သည်။ ...လတ်ယာတ်အကြာပါင်ကွက် = အဝတ်ကို ချိုင်း
ကြားတွင် ညှပ်ထားသည်။

ကျွေင်၊ ကနောတ် (န) ကွပ်ပျစ်။

ကျွေဟ် (န) ၁-ကညစ်။ ၂-အပိုင်းအစ၊ အတန်၊ အချောင်း။ ...ဆု = သစ်
သား အပိုင်းအစ။ ၃-လေးတင်းဝင်သောတောင်း။

ကျွေဟ်လက်ကြာတ် (န) စလွယ်၊ လက်ကြပ်စလွယ်။

ကျွေ၊ ကျွေတ် (န) မစင်။ ယေ... = ကနတ်။ မစင်သုတ်သော တုတ်ချောင်း။
(ကြိ) မစင်စွန့်သည်။

ကျွေဲ (ကြိ) သေးငယ်သည်။ အဆင့်နိမ့်သည်။ (နဝိ) သေးငယ်သော၊ အဆင့်
နိမ့်သော။ ဂွဲ... = သေးသွယ်သောနွား။

ကျွေတ် (န) ၁-ထိပ်၊ အထွတ်။ ...တဲ = နောက်ဆုံး။ ၂-သီတံ၊ တံစို။ (ကြိ)
သီတံနှင့် သီသည်။ (မျိုးပြ) တသီတသံ။ မြေက်စါ... = ငရုပ်သီး
နှစ်တံ။

ကျွေန် (န) အကွဲအပိုင်းအစ။ ...သူ = ဆန်ကွဲ။

ကျွေတ် (န) ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်း။

ကျွဲ (န) ၁-ခြင်ထောင်။ ၂-စစ်ကြီး (ဝါ) တိနာသုနာပင်။

ကျွဲ (န) ကျင်ငယ်။ ဆီး (ကြိ) ဆူသည်။ (စ)

ကွင် (န) ယက်မ။

ကွ (န) ပိုးကောင်၊ အင်းဆက်ပိုး။ (စ)

ကွက် (ကြိ) တွဲလဲချသည်။

ကွက်ကံ (န) လည်ဆွဲ။

ကွက်ကွေ့ (န) ဆီပူးဆွဲ။

ကွက်ကြုတ် (န) ၁-အဆီပြင်။ ၂-ရောက်နှုတ်ပင်။

ကွတ် (န) မြက်။ ...ဇဇိပ် = နေဇာမြက်။ ...သွခေါဟ် = သမန်းမြက်။ (ကြိ)
စစ်ဆေးသည်။ (စ)

ကွန် (ကြိ) ၁-သုတ်သုတ်လုပ်သည်။ သော့သည်။ ၂-တင်းသည်၊ ကြပ်သည်၊
သိပ်သည်းသည်။ ကမောန်-ရှု။

ကွပ် (န) ၁-ဖျာ၊ အခင်း။ ၂-သစ်ရွက်နု။ ...ပတုက် = ကြီးပင်ရွက်နု။ (ကြိ)
သင်္ချာမြှောက်သည်။

ကွဟ် (န) တံမြက်စည်း။

ကွာ (န) ရေကန်။ (ကြိ) အမွှာဖြစ်သည်။

ကွင် (န) နံရံ၊ မြို့ရိုး။

ကွတ် (န) ဋ္ဌင်းတ။ (ကြိ) ပိတ်သည်။

ကွတ်အိုင် (န) အောက်ချင်းငှက်။

ကွဲ (ကြိ) ၁- မုဆိုးမဖြစ်သည်။ ၂-ပန်းပေါ်လွယ်သည်၊ ဝှင်းသိုင်းသည်။
...ဏာ = ပန်းဖြင့် လွယ်သွားသည်။ ...ရှိုက် = လှံချည်ဝှင်းသိုင်းသည်။

ကွိန် (န) ၁-တူ၊ တူမ။ ၂-ငါးထောင်သောမြို့။ (ကြိ) အုပ်ချုပ်သည်။

ကွိန်ချင် (န) တိုင်းပြည်၊ နိုင်ငံ။ (ကြိ) တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်သည်။

ကွီ (န) အမိုး။ (ကြိ) အိမ်မိုးသည်။

ကွီ (န) ဝံ။ ...ကွိက် = ဝက်ဝံ။

ကွါ (နဝိ) ဖြူသော။

ကျဲ (န) ဧည့်သည်။

ကျွတ် (န) ယင်းဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ငါးဖမ်းသည့်ဆည်။ (နဝိ) အေးသော။

အကျန်ဖြစ်သော။ နှ်... = ရေအေး။ ပှ်... = ထမင်းကျန်။

ကျောက် (ကြိ) ပဲ့သည်။ ပါင်ညး...မံင်ရ = သူ၏ ပါးစပ်ပဲ့နေသည်။

ကျောင် (န) အမိုးမရှိသော အိမ်ကပြင်။

ကျောဝ်၊ ကွပ် (န) သစ်ရွက်နု။

ကွက် (ကြိ) ခပ်သည်။

ကွင် (န) ဦးကင်း။ ...စိင် = ဆင်ဦးကင်း။ (ကြိ) မိုသည်၊ မောက်သည်။

ကူး (န) ထမ်းပိုး။ ...ကွီ = လှည်းထမ်းပိုး။ (ကြိ) လင်းသည်။ (စ)

ကွိုင် (ကြိ) လန်ကျသည်။ လန်ကျစေသည်။

ကွိန် (ကြိ) တာတမံ။

ကွိပ် (ကြိ) တဟုန်ထိုးအရှိန်ဖြင့်လုပ်သည်။ ချေ...ကျင်ရ = မြင်းတဟုန်ထိုးလာသည်။

ကွီ (န) ကမို-ရူ။

ကွိတ် (ကြိ) လှုံသည်။

ကျ (ကြိ) ရှုံးသည်။

ကျာ (န) လေ။ ...ကဝဲ = လေကဒေါ့။ ...ဂမိတ် = လေမှန်တိုင်။ ...လိုဇ် = လေအံသည်။ ...ဝေရင်မြောက် = လေပြင်းမှန်တိုင်။

ကျာ် (န) ဘုရား။ ...တြဲ = မြတ်စွာဘုရား။ မိ...ဂန် = ဘုရင်မယ်တော်။ ...သီ = ကျက်သရေ။

ကျာ်ဂန် (နဝိ) ဘုရင်မင်းများနှင့် ဆိုင်သော။

ကျာ် (န) မိကျောင်းသတ္တဝါ။ မိကျောင်းရပ်တူရိယာ။

ကျာဲ (န) အဖူးအညွန့်။ ...ပွဲ = ပန်းဖူးပန်းညွန့်။

ကျော် (ကြိ) လှပသည်။ (နဝိ) လှပသော။

ကျောပ် (ကြိ) ချောင်းကြည့်သည်။ ...**ခေ** = မှီပြီး ချောင်းကြည့်သည်။

ကျး (န) မြည်းသတ္တဝါ။

ကျိုင်ကျပ် (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။

ကြကတ် (သသက်) (န) ကရကတ်ရာသီ။

ကြကောတ် (န) မွေးသော ပေါင်ဒါအမှုန့်။

ကြဝိတ် (ပါသက်) (န) ကရဝိတ်ငှက်။

ကြက် (န) အနှစ်။ ...**နာချူ** = ပိတောက်အနှစ်။ **အရေင်ဟွံမွဲကို...** = အနှစ်
သာရမရှိသောစကား။ (ရကြိထ) အနာဂါတ် ကာလကိုပြသည်။
ဒေံတံ...ကျင်ရ = သူတို့လာလိမ့်မည်။

ကြက်ပြင် (န) ယင်းတိုက်သား။

ကြက်လက် (န) ရှားပင်။

ကြက်ဂန် (နဝိ) မူလအစဖြစ်သော။ **တံ့...** = ကျောက်ဖျာ။

ကြက္ကဒိန် (န) ပြက္ခဒိန်။

ကြင် (ကြိ) ရည်မှန်းချက်မရှိ လှည့်လည်သွားလာသည်။ လေလွင့်သည်။
...**ကြောင်** = ဟိုဟိုဒီဒီသွားသည်။

ကြတ် (ကြိ) လမ်းဖြတ်တားဆီးသည်။

ကြပ် (ကြိ) ၁-နီးသည်။ ...**စိပ်သိုရ** = အိမ်ရောက်လုနီးပြီ။ ၂- ကပ်သည်။
...**စုတ်** = ကပ်ထည့်သည်။

ကြာ (န) စပါးလှေ့စင်။

ကြာဂူ (န) ချိန်ခွင်။

ကြောင် (ကြိ) တစဉ်းဖြင့်တိုက်သည်။

ကြာတ် (ကြိ) ဆေးကြောသည်။

ကြာန် (ကြိ) ရမ်းသည်။ ...**ဇာ** = ရှုပ်ထွေးပွေလိမ်သည်။ ...**မောန်** = သွေးရူး
သွေးတန်းဖြစ်သည်။

ကြာပ် (ကြိ) ညှပ်သည်။

ကြိ (သ) (ဂဏန်း) သုံးခုသင်္ချာ။ တြိ-ရှု။

ကြိက် (န) လက်ပံပင်၊ မှိုပင်။

ကြိယာ (သ) (န) တန်ဆာ။ ...ဂညီ = ဝတ်ဆင်စရာ အရာ။ ...ဗာ = အသုံး အဆောင်ပစ္စည်း။

ကြိ (ကြိ) ၁-ပါးသည်။ ၂-ဖြူးသည်။ ...စုတ်ခိုက်ခဉ္စုတ္တရဉ္စုရညီ = ဆေးမှုန့် ကို အနာပေါ်တွင် ဖြူးထည့်ပါ။ (နဝိ) ပါးသော။

ကြိန် (န) တန်ခိုး၊ ဂုဏ်အသရေ။

ကြက် (န) ၁-သရက်သီး။ ...ဂန် = အဗ္ဗန္တရ သရက်သီး။ ၂-တရပ်လူမျိုး။

ကြင် (န) ချောင်း။

ကြတ် (န) အူ။ ...တုတ် = ယက္ကန်းတိုင်ချည်။

ကြတ်စင် (န) မြက်ကြွပ်ပင်။ ကြက်အူ။

ကြတ်တိ (န) တီကောင်။

ကြဲ (ကြိ) အမှုန်ဖြူးသည်။

ကြေက် (န) ချိပ်၊ ချိပ်ကောင်။

ကြေင် (န) သပြေပင်။

ကြေတ်ကြေတ် (ကြိဝိ) ကြွတ်ကြွတ်၊ ကရစ်ကရစ်အသံ။

ကြေနံ (ကြိ) ကြတ်သွားသည်။ သေးသိမ်သွားသည်။

ကြေပ် (ကြိ) နှစ်ခုကြား ညှပ်မိနေသည်။

ကြေဲ (န) ကြီးကြာငှက်။

ကြေပ် (ကြိ) လည်ပတ်သည်။ အာ...ကျိဟ်တဲ = တစ်နေ့လုံးသွားလည်သည်။

ကြေပ်ကြောတ် (ကြိ) ငြီးတွားသည်။

ကြေဟ် (န) ၁-ကျောက်စရစ်ခဲ။ ၂-တစလယ်။ (နှစ်ဘူး)

ကြော (ကြိ) ဆေးကြောသည်။

ကြောင်မောက် (န) ပန်းပဲဖို။

ကြောက် (န) ကြုတ်။

ကြောက် (န) ကင်းလိပ်။

ကြောင် (န) အုပ်ကြွပ်။

ကြောံ၊ ကြောန် (ကြိ) ၁-ဝသည်။ ၂-အရသာရှိသည်။ ဆိပ်သည်။

ကြံ (န) ပိန်းပင်။ (ကြိဝိ) ပြီးနောက်။ ...တဲ = ပြီးနောက်။

ကြံ (ကြိ) ဆိုးသည်။ ...ကြ = ဆိုးသွမ်းသည်။

ကြံ၊ ကြန် (ကြိ) ရူးသည်။

ကြံ့မဲ့ (ကြိ) စိတ်ဆိုးသည်။

ကြံင် (ကြိ) ရင့်သည်။ ...ဥဟ် = မှည့်သည်။ ...ဒဂိတ် = ခြောက်သွေ့သည်။

ကြိက် (ကြိ) လိုက်သည်။ ပလောံထံ...ကီအဲရ = ဤအင်္ကျီ ကျွန်တော်နှင့် လိုက်သည်။ ...စိုတ် = သဘောကျနှစ်သက်သည်။

ကြိုင် (ကြိ) ၁-လှောင်သည်။ ...လဝ်ဗဂဲ = ကြောင်ကို လှောင်ထားသည်။ ၂-ဟိုဟိုဒီဒီသွားသည်။ ...အာ...ကျိုင် = ဟိုဟိုဒီဒီသွားလာသည်။ ကြင်-ရှူ။

ကြိဝ် (ကြိ) မေ့မော့သည်။ တိက်...မံင်ရ = အိပ်မော့နေသည်။

ကြိန် (ကြိ) မာသည်။ ဒးယိုက်ရှိုင်ဒင်ပူး...အာရ = ထမ်းရများသောကြောင့် ပခုံးမာသွားသည်။

ကြို (ကြိ) ကြားဝါသည်။ ဒီးမွမ်းသည်။ ...ဂမ်အတ် = ကြုံးဝါးသည်။

ကြို (ကြိ) ညည်းညူသည်။ ...ဇာ = ကြုံးဝါးသည်။

ကြိုဟ် (န) ရန်သူကိုထောင်သော ဝါးချွန်။ ပြောင့်။

ကြိုန် (ကြိ) ၁-ဝသည်။ ၂-အရသာရှိသည်။ ဆိပ်သည်။

ကွ (န) ကျား။ ...ကွပ် = ဝံပုလွေ။ ...မြန် = ကျားသစ်။ ...လစံက် = ကျားသစ်နက်။ ...သမြိုင် = မြေခွေးပျံ။ ...လှာ = ကျားသစ်ကြုတ်၊ အမဲလိုက်ကျားသစ်။

ကွက် (ကြိ) ၁-ပိတ်သည် (အခေါင်းမဟုတ်)။ ၂-ကန်းသည်။ **မတ်...အာရ** = မျက်စိကန်းသွားပြီ။ **ဓုန်ထံ...ခွင်ရ** = ဤဝါးသည် အခေါင်းပိတ်နေသည်။ ၂-ပြုန်းသည်။ တုံးသည်။ **တုံခတိုင်ကျောတိုလင်တံဂ်** ...**အာအိုတ်ရ** = စိုက်ထားသော မြင်းခွာရွက်ပင်များသည် ပြုန်းကုန်သည်။

ကွင် (ကြိ) ၁-ထောင့်ကျသည်။ အမြောင့်ဖြစ်သည်။ **ဆုထံခိုခွင်ပိ...ရ** = ဤသစ်သည် သုံးဘက်ထောင့် (သုံးမြောင့်) ဖြစ်နေသည်။ ၂-မိာမဲ့သည်။ တစ်ဦးတည်းဖြစ်သည်။ ...**မိမ** = မိာမဲ့သည်။ ...**ဟီ** = စိတ်ညှိုးငယ်သည်။

ကွင်ကွတ် (န) သည်းခြေ။

ကွင်ဟိုက် (န) ခင်ပုတ်ငှက်၊ ဇီးကွက်မျိုး။

ကွတ် (န) အမိုးတွင် စုလစ်မွန်ချွန်ပါသောအဆောင်၊ ပြဿာဒ်ဆောင်။ ...**ဇှောင်** = ဘုံအဆင့်ပြဿာဒ်။ ...**ဇှော်(မွှော့ကွတ်)** = ခန်းမဆောင်။ ...**သို့** = နန်းဆောင်၊ အိမ်ဆောင်။ **ကံ...** = ပြဿာဒ်၏ ဘုံအဆင့်၊ တာဝတိံသာခန်း။ ...**ထဝ်** = လွှတ်တော်အဆောင်။ (ကြိ) ခိုးသည်။

ကွန် (န) ၁-စပါးကြီးမြွေ။ ၂-ရေးရောဂါ။ ...**ဇော်** = ရေးစေ့ကျသည်။

ကွပ်ကွပ် (ကြိ) တိုစရာတိုသည်။

ကွမ် (န) ကျွတ်ကောင်။

ကွယ် (ကြိ) ပစ်သည်။

ကွံ၊ ကွမ် (န) ခြံ၊ ဥယျာဉ်။

ကွာ (ဝိ) မတိုင်မှီ။ **ခွဲကွင်...အဲရ** = သူ ကျွန်တော်မတိုင်မီလာသည်။ ...**ဂ်** = (ကြိဝိ) ယခင်အခါက။ ...**တေ** = (ကြိဝိ) လွန်လေပြီးသောအခါက။ ...**အိုတ်** (ကြိဝိ) လက်ဦးအစ။

ကွတ် (န) သပ်၊ စို။

ကွာင် (န) ရေအိုးကြီး၊ စရည်းအိုး၊ (ကြိ) ဆေးကြောသည်။

ကွာတ် (ကြိ) ၁-ပါးစပ်မှ ပြန်ထုတ်သည်။ အန်ထုတ်သည်။ ၂-ရိုင်းသည်၊ အကပ်မခံဖြစ်သည်။ **ပြေင်... ..ဂွံဇက်ဝါတ်ရ** = အနားအကပ်မခံသော ကျွဲကို ချည်ရန် ခက်သည်။

ကွာန် (ကြိ) လျှာဖြင့် လျက်သည်။

ကွဲ (ကြိ) ၁-ဘာသာပြန်သည်။ ၂-အမျိုးရောစပ်သည်။ အမျိုးပျက်သည်။ **ကြျက်တိုလင်ဟ် သတ်ဇေ...အိုတ်ရ** = စိုက်ထားသော သရက်၏ အသီးတို့သည် အမျိုးစပ် (အမျိုးပျက်)သွားပြီ။

ကွို (ကြိ) ညစ်ပေသည်။ ...**ခဒုက်** = ညစ်ပေသည်။ (နဝိ) ညစ်ပေသော။

ကွိုက် (န) ဝက်သတ္တဝါ။

ကွို (န) လျှော်တေပင်၊ လျှော်ဖြူ။ **ဂုက်...** = လျှော်ဖြူကြီး။

ကွိုင် (ကြိ) လာသည်။

ကွါတ် (ကြိ) အပင်ပေါက်သည်။

ကွဲ (န) ပခြပ်။

ကွေက်မတ် (ကြိ) မျက်စိကို လက်နှင့် ပွတ်သည်။

ကွေင် (န) ဆီ။ အဆီ။ ...**ဂယာင်** = ကညင်ဆီ။ ...**ဗဂုတ်** = ထောပတ်။ ...**စလန်** = နံ့သာဆီ။ ...**တိ** = ရေနံ။ ...**ပွာင်သေ** = ထင်းရှူးဆီ။ ...**ပျယ်** = ဖရောင်းချက်။ ...**မိတ်** = ဆီခဲ။ ...**သွဟ်** = ထောပတ်စစ်စစ်။ ...**အယိုင်** = သွေးအကြည်ရည်။

ကွေင် (ကြိ) ၁-ငင်သည်။ ကျစ်သည်။ တုပ်နှောင်သည်။ ...**တောဝ်** = ဗိုင်းငင်သည်။ ၂-ချည်သည်။ ...**ဇက်** = ချည်နှောင်သည်။

ကွေတ် (ကြိ) ၁-စေးကပ်သည်။ **ကွေင်ပျဲထံ...ကွေံကွေံရ** = ဤဖရောင်းချက် အလွန်စေးကပ်သည်။ ၂-စိပ်သည်။ **တာန်န...လောန်အာရ** = တောင်းယက်သည်မှာ စိပ်လွန်သွားသည်။

ကျော် (န) သေတ္တာ။ ကြတ်။ ကျိုင်း။

ကျော် (န) အခွင့်အာဏာပေးအပ်ခြင်း။ ...**မက်** = ဘွဲ့ထူး၊ ရာထူးဌာနန္တရ။
ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးပေးအပ်ခြင်း။ အခွန်အကောက်။

ကျော်၊ **ကျော်** (ကြိ) ပျောက်သည်။ ...**ခွင်အာ** = ပျောက်ပျက်သွားသည်။ (န-
ကြိထ) စွန့်ပယ်ခြင်းကို ဖော်ပြသည်။ **ထောံ...** = ပစ်ပယ်သည်။

ကျော်စိုတ် (ကြိ) အားထုတ်သည်။

ကျော်ဟ် (ကြိ) သိုင်းခြုံသည်။ သိုင်းသည်။

ကျွဲ (န) ကျွေးဥ။

ကျောင် (န) ကျောက်အင်ပင်။ ဖောက်ကြံ့ပင်၊ ကြံ့ပင်။

ကျောန် (ကြိ) အလုပ်လုပ်သည်။ **တုံ့...စိုတ်** = အလှူအတန်းလုပ်သည့်
အလုပ်အကိုင်နေ။

ကျောင် (ကြိ) ၁-ငတ်မွတ်သည်။ ...**ဗျီ** = ဆာလောင်ငတ်မွတ်သည်။
၂-လျှိုသည်။ ...**တောင်** = ယက္ကန်းယက်ဖောက်သီးရစ်သည်။
မိုင်းရစ်သည်။

ကျော် (ကြိ) ဖြတ်ကူးသည်။

ကျွဲ (ကြိ) ဆွံ့အသည်။

ကျွဲ (ဂဏန်း) တရာ။

ကျွဲ၊ **ကျွန်** (န) ခြံ။ ...**သွပ်** = နတ်ဥယျာဉ်။

ကျွက်ကျွက် (ကြိဝိ) ခဏခဏ။ **ကျွင်မင်...** = ခဏခဏလာနေသည်။

ကျွက်ပီ (န) ကွမ်းအစ်ရို ထုံးဘူး။

ကျွင် (ကြိ) ဆူညံသည်။ ...**ထဉ** = ဆူညံသံလုပ်သည်။

ကျွိုက် (ကြိ) ညစ်ပေသည်။ ...**လှောင်** = ညစ်ညူးသည်။

ကျွို (ကြိ) ခေါင်ချုပ်သည်။ ...**ကလီ** = ခေါင်ကိုချုပ်သည်။

ကျီ၊ ကျိပ် (န) ခွေး။ ...**ကျိုင်** = ခွေးအာ။ ...**ဂြိပ်** = တောခွေး၊ ဝံပုလွေ။ ...**တိ** = မြေခွေး။

ကျိတ် (ကြိ) ၁-ပေါက်ထွက်သည်။ ဖြတ်သန်းသည်။ **ခွဲထံ...အာရ** = ဤအိုးပေါက်ထွက်သွားပြီ။ ၂-နားလည်သည်။ ...**ခွင်** = သဘောပေါက်နားလည်သည်။ (ဝိ) လုံးလုံး။ ...**တူ** = တနေလုံးလုံး။

ကျွး (ကြိ) ရှင်းသည်။ ...**ခူး** = ရှင်းလင်းသည်။

ကျွ (ကြိ) ပုသည်။

ကျွက် (ကြိ) ချိတ်ဆွဲသည်။

ကျွတ် (န) အတတ်ပညာ။ ...**ဂွန်** = အတတ်။ ...**တဲ** = လက်မူပညာ။ ...**စက်** = စက်မူပညာ။ ...**သင်** = ဆေးအတတ်ပညာ။ ...**သေနင်** = စစ်ပညာ။

ကျပ် (န) အထပ်။ (မျိုးပြ) အထပ်။ **ကျိလပ်သွပ်...** = ဖက်သုံးထပ် (သုံးပစ်) ဖြင့် မိုးထားသည်။

ကျပ် (ကြိ) ကြောသည်။ ကျစ်လိမ်သည်။ ချည်နှောင်သည်။
စန်ကို သွတ်...လင်ကိုချာရ = ဝါးနှင့်ဖက်ကို နှီးဖြင့်ကျစ်လိမ်ချည်နှောင်ထားသည်။ **ကျွန်ကပ်မူး စန်ကရောက်တံဂုံ ဒေး...လင်ကို ဝုတ်ရ** = ကပ်လုပ်လျှင် ဝါးခြမ်းများကို ကြီးဖြင့် ကျစ်လိမ် ချည်နှောင်ထားရမည်။

ကျွတ် (ကြိ) ၁-လှည်းသည်။ ...**ကမုတ်** = တံမြက်လှည်းသည်။ ၂-ဟောသည် (စ) ...**စင်** = တရားဟောသည်။

ကျွဲ (န) တဆေး၊ ဂဇော်ဖောက်ဆေး။

ကျွတ် (ကြိ) လမ်းလျှောက်သည်။ ...**ရွှေ** = စုပြီးလျှောက်သည်။ ...**တရ** = ခရီးသွားသည်။ ...**တိုက်** = ခြေလျင်လျှောက်သည်။

ကွာင် (န) မုန့်။ ...**ကျွင်** = မုန့်ဆီကျော်။ ...**ကဝေက်** = မုန့်ပစ်သလက်။
 ...**ကောန်ဟနီ** (ခပ်ခဗီ) = မုန့်ဖက်ထုပ်။ ...**ခဗိုဟ်ကွီ** = မုန့်စိမ်းပေါင်း။
 ...**ခေါက်** = မုန့်အုပ်ကလေး။ ...**တောင်တွး** = မုန့်ပိုင်းတောင့်။
 ...**ထကီ** = ဟာလဝါမုန့်။ ...**ရံက်ရက်** = မုန့်လေပွေ။

ကွာင်မဲယိုဟ်စန် (န) မုန့်စုံယိုစုံ။

ကွာန် (န) ၁-ရွာ။ ၂-ပေါက်ဆိန်၊ တံစည်း။

ကွဲ (န) မျောက်ဥ။ ...**ကွင်** = ပုလောပီနံဥ။ (ကြိ) ဆက်သသည်။ **လှေ့**...
 = ကပြဖျော်ဖြေသည်။ ...**လဗဲ** = လက်ဆောင်ဆက်သသည်။

ကွိတ် (န) သဘာဝရေကန်၊ အင်း၊ အိုင်။

ကွိုင် (ကြိ) ချည်နှောင်သည်။ ...**ကြောင်** = ဖုံးလွှမ်းချည်နှောင်သည်။
 ...**ဗိုက်** = ဝက်ဆင်သည်။

ကွိုင် (န) တူရိယာသံ။ ...**ကွိုက်** = (န) တူရိယာပစ္စည်း။

ကွိုင်ပါင် (န) အပြော။ ပြောဆိုသံ။

ကွိုက် (န) သီးသီး။

ကွီ (န) လှည်း၊ ယာဉ်။ ...**ချေ** = မြင်းရထား။ ...**စက်** = မော်တော်ကား။
 ...**ပွတ်** = မီးရထား။ ...**ရတ်၊ ...ဖုသရတ်** = ဖုတ်သွင်းရထား။

ကွေတ် (န) အယူဝါဒ။

ကွေင် (ကြိ) ဝိုင်းဝိုင်းဖြစ်အောင် သုတ်လိမ်းသည်။ ...**ခပီ** = ထုံးနှင့်ကွင်းသည်။

ကွေံ (ကြိ) မှန်သည်။

ကွေံကွေံ (ကြိဝိ) အမှန်။

ကွိုက် (ကြိ) ဆော်သည်။ ရိုက်နှက်သည်။ (ဘန်း)

ကွိုင် (ကြိ) သောင်းသည်။ ...**ကွဲ** = သောင်းညာသည်။

ကွိုတ် (န) အနှောက်။ ကြော။ ...**ကံ** = ဇက်။ လည်ကုတ်။ ...**စန်** =
 ဓားနှောက်။ ...**စိုင်** = ဆင်လည်ကုတ်။ **ဗလေတ်လက်ကောက်**

ဧးလက်... = ထက်ထက်ဘက်ကိုရှောင် အနှောက်ဘက်နှင့် ထိမိသည်။

ကျိန် (န) ဂုဏ်ကျက်သရေ။ စန်း။ ...**တိုန်** = စန်းပွင့်သည်။

ကျီ (န) တူးရွင်း။ (ကြိ) လှည့်သည်။ ...**စက်** = စက်လှည့်သည်။

ကျ (ကြိ) သိဒ္ဓိတင်သည်။

ကျင် (န) သင်္ဘော။ ...**ကျာ** = လေယျာဉ်ပုံ။ ...**ပွတ်** = မီးသင်္ဘော။

...**ဗျှင်** = ရေငုတ်သင်္ဘော။

ကျင်ဆဲ (နဝိ) လှပသော။

ကျင်ရတ် (န) ရိုးတွင်းခြင်ဆီ။

ကျော်လက် (ကြိ) ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။

ကျ်ပါင် (ကြိ) ပလုတ်ကျင်းသည်။

ကျင် (န) ငှူး။

ကျိုင် (န) အချဉ်၊ ချဉ်ဖတ်။ ...**ဗစ** = မျှစ်ချဉ်။

* * * * *

ခ

ခ - မွန် ဒုတိယဗျည်း။

ခ (ကြိ) ခသည်။ ...**စ** = ခစားသည်။ ...**ဗွဲ** = မှီခိုခစားသည်။

ခက် (ကြိ) ညိတွယ်သည်။ ...**ရတ်** = လည်ချောင်းအရိုးစူးသည်။

ခကဲ (န) ပုတ်သင်ညှိ။

ခင်ခ (ပါသက်) (ကြိ) သံသယဖြစ်သည်။

ခစက် (န) အိမ်မြောင်း။

ခစတ် (န) ပြွတ်။ (ကြိ) ပက်ဖျန်းသည်။

ခစာန် (ကြိ) အားထုတ်သည်။ ...**လင်** = ထောက်နှင့်တွန်းကန်ထားသည်။

ခစဲ (ကြိ) ပြန်ကြဲအောင်လုပ်သည်။

ခစုက် (န) ဆူးပြောင့်။ (ကြိ) တို့ရှိသည်။ ...**ပုတ်** = မီးတို့ရှိသည်။

ခစေပ် (န) ချဉ်ပေါင်ပင်။

ခစေဟ် (န) အကြေး။ ...**က** = ငါးအကြေး။ (ကြိ) ခြစ်ထုတ်သည်။

...**ချေပဲ** = မြက်များကို ရှင်းလင်းသည်။

ခစေဒ် (န) ပေါင်ဒါမုန့်။ ...**စွန်** = နံ့သာမုန့်။

ခစောတ် (ကြိ) စုပ်သတ်သည်။

ခစိုက် (ကြိ) စုတွဲသည်။ (မျိုးပြ) အတွဲ။ ကြိုက်မွဲ... = သရက်သီးတစ်တွဲ။

ခစိုင် (ကြိ) ငုံ့သည်။ **ကွံ...အာဂတမ္ပိတ်ဇော်ညီ** = လူကြီးရှေ့တွင်ငုံ့လျှောက်ပါ။

ခစိမ် (န) ကောက်စိုက်စူး။ ဆေးထိုးစုတ်တံ။

ခစင် (န) သပေါပင်။ **ဒကတ်**... = သပေါဖျာ။

ခစန် (ကြိ) ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်သည်။

ခစဟ် (ကြိ) ရူးတိုက်ပေးသည်။ ...**ကိုက္ခီ** = ခွေးနှင့်ရူးတိုက်ပေးသည်။

ခညက် (ကြိ) ဟိန်းဟောက်သည်။ ...**တဲဟို** = ဟောက်ပြီးပြောသည်။

ခညောတ် (ကြိ) ကြုံသည်။ တွန့်သည်။

ခညောန် (ကြိ) ရှုံ့သည်။

ခညောဒ် (ကြိ) ကြုံသည်။ တွန့်သည်။

ခညက် (ကြိ) ညိတ်သည်။ ...**ကျိတ်** = ခေါင်းညိတ်သည်။

ခခုက် (ကြိ) ချောင်းဆိုးသည်။

ခခုင်ရာ (န) သစ်ကြပိုး။

ခခုတ် (န) အနာအဖု။ (ကြိ) အနာအဖုဖြစ်လာသည်။

ခခုတ်တဲ (န) လက်ဖြောက်တီးခြင်း။ **မွဲ**... = လက်တဖြောက်တီး။

ခခုဲ (ကြိ) လုံးသည်။ ဝိုင်းသည်။

ခဉ့်၊ ခဉ် (န) ကွမ်းအစ်။

ခဉ်၊ ခဉ် (န) ကျီးကန်။ ...ဂြိုဟ် = တောကျီးကန်။ ...ဗွင် = ကျီးအ။

ခဉ် (န) ဝါးလက်ခပ်။ ခဉ်ကီ... = စည်းနှင့်ဝါး။ (ကြိ) ကပ်ထည့်သည်။
စပ်ထည့်သည်။

ခဉ် (န) ငှက်တော်၊ အမြီးနှစ်ခွငှက်။

ခဉ် (ကြိ) ခလုတ်တိုက်သည်။

ခဉ် (ကြိ) ထိမိတိုက်မိသည်။ ...လျတ် = ထိတွေ့သည်။ လှုပ်ရှားသည်။
တုန်ခါသည်။

ခဉ် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။

ခဉ် (န) မီးခွက်။ မီးအိမ်။

ခဉ် (ကြိ) လိုက်သည်။ ...ကမ္ပတ် = သူခိုးလိုက်သည်။

ခဉ် (ကြိ) ကုပ်သည်။ ဟိုတ်နုဖတ်နွံ ဒး...မင်ရ = အပြစ်ရှိသောကြောင့်
ကုပ်နေရသည်။

ခဉ် (န) စည်း။ တူရိယာပစ္စည်း။ (ကြိ) ပြားသည်။ (နဝိ) ပြားသော။
ပျက်... = ပန်းကန်ပြား။

ခဉ် (န) ငါးပူတင်း။

ခဉ် (န) ခရမ်းသီး။ ...ကွီ = ခရမ်းခစော့။ ...ခစး = ခရမ်းချဉ်သီး။

ခဉ်မတ် (န) မျက်လုံး။

ခဉ်ကံ (န) လည်ချောင်း။

ခဉ် (ခွေပ်) (ကြိ) ပိတ်သည်။ ပြန်ငုံသည်။ ပွဲရောင်မင်ဂုံ ကလောင်...အာရ
= ပွင့်နေသောပန်းသည် ပြန်ငုံသွားသည်။

ခဉ့်၊ ခဉ် (ကြိ) လုံးသည်။ ဝိုင်းသည်။

ခဉ် (ကြိ) ၁-ဘတ်၊ အံသည်။ ...လိက် = စာအံသည်။ ၂-ထုသည်။
...ကိုလေခဉ် = တူနှင့်ထုသည်။

ခသံင် (န) ရေလဲအဝတ်။ နံငယ်။

ခဒိုက် (ကြိ) ဝန်တင်သည်။ (စ)။ ...ဂဝ = အရှက်ခွဲသည်။ ဖဒိုက် - ရှ။

ခဒိုင် (ကြိ) တဟုန်ထိုးရွှေလျားသည်။ ပန်းထွက်သည်။

ခဒိုဟ် (န) ရေစစ်။ (ကြိ) စစ်သည်။ ...ဒှ် = ရေစစ်သည်။

ခဏ (န) တခဏ။

ခဏဂ် (ကြိဝိ) ချက်ချင်း။

ခဏဟ် (ကြိ) အစက်ချသည်။ (မျိုးပြ) တစက်။ ဒှ်မွဲ... = ရေတစက်။

ခဏာင် (န) ဟင်းဂလာပင်။

ခဏာတ် (န) ပက်ခွန့်။ ပက္ကလာ။

ခဏာတ်ကွင် (န) နွယ်ချို။

ခဏီင် (န) ခေါင်းလောင်း။

ခဏေဝ် (ဟင်းရွက်)။

ခဏေဲ (န) နဲ။

ခဏံင် (န) ဝဲ၊ ရေတွင်ဖြစ်သောဝဲ။

ခတ် (န) ကြော့။ ...ပး = ကြော့အန်။ (ကြိ) ပျစ်သည်။ ဒှ်ကပ်ထံ...လောန်

အာရ = ဤထန်းလျက်ရည်သည် ပျစ်လွန်းသွားသည်။

...ကွန် = ကြပ်တည်းသည်။

ခတ်ကြော် (န) ကပ်ကျေး။

ခတင် (န) ပြတင်းပေါက်။

ခတတ် (န) ပတတ်ကောင်။ (ဖွတ်ပတတ်)

ခတန် (ကြိ) မြဲသည်။ (နဝိ) မြဲသော။ မြဲ... = အမြဲမ၊ မြဲသောမိန်းမ။

ခတပ် (န) နံကောင်။

ခတဝ် (ကြိ) ၁-တုန်လှုပ်သည်။ ဧကု... = ကိုယ်တုန်လှုပ်သည်။

၂-ပေါ်လာသည်။ ဆုကွတ်...လျှာဒှ်ရ = ကျွန်းသစ်သည် ရေပေါ်

ပေါ်သည်။

ခတ် (န) အကြွေး။

ခတာ (န) အပြား၊ အချပ်။ (စ)။ ...**စိုင်** = ခြေဖဝါး။ ...**တဲ** = လက်ဖဝါး။

ခတင် (ကြိ) ဆွဲယူသည်။

ခတင် (ကြိ) အချိန်မှီသည် (စ)။

ခတင် (န) ဂဏန်းကောင်။

ခတက်ကွက် (န) ဝက်ရူးပြန်ရောဂါ။

ခတုံ (ကြိ) ကျသည်။ လဲကျသည်။ ...**စေ့နုသို့** = အိမ်ပေါ်မှကျသည်။

ခတေပး (န) ကတ္တီပါ။

ခတောက် (န) ဆောက်ပုတ်၊ လွှ။

ခတဲ၊ ခတေဲ (န) အသီးအကင်း။ ...**ကြက်** = သရက်သီးကင်း။

(ကြိ) အသီးကင်းသည်။

ခတေး (ကြိ) လှန်သည်၊ လှည့်သည်။

ခတိုက် (န) အတွဲ။ ခစိုက်-ရူ။

ခတိုင် (န) အဖုံး၊ အခွံ။ ...**မတ်** = မျက်ခွံ၊ မျက်ခမ်း။

ခတိုင်ကျော် (န) မြင်းခွာရွက်ပင်။

ခတို (န) သစ်သားပြား၊ အင်းပျဉ်။ ...**ဇော်** = သင်ပုန်းကြီး။

...**တုံ** = ကျောက်သင်ပုန်း။

ခတိုဟ် (ကြိ) ပေါက်ကွဲသည်။

ခဇင်ဂြီ (န) ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်၏ လက်ထောက်။

ခဇင်ပူး (န) ပခုံး။

ခဇန် (န) တံတား။

ခဇပ် (န) အခန်း။

ခဇဇ် (န) အဖူး၊ အငုံ။ ...**ဗြာတ်** = ငှက်ပျောဖူး။ ခြေသလုံး။

ခဇေ (ကြိ) သိကျွမ်းသည်၊ ယဉ်ပါးသည်။

ခခင် (န) ခိုင်းလွှား။

ခခီ (န) ကတိုးကောင်။ (ကြိ) ကျပ်တင်သည်။ ...ကလျှူနောင် = ငါးကို ကျပ်ခိုးစင်ပေါ်တွင် ကျပ်တင်သည်။

ခန (န) မီးစာ။ ...ပရက် = မီးစာ။

ခန် (ကြိ) ပျစ်သည်။

ခန္ဓ (ပါ) (န) ခန္ဓာကိုယ်။

ခန္တီ (ပါ) (န) သည်းခံခြင်း။

ခန်လွှာ (န) ဒေသ၊ နယ်ပယ်။

ခနင် (န) စပါးနယ်သောတလင်း။

ခနပ် (န) ဖိနပ်။

ခနင်ကွတ် (ကြိ) ကြမ်းတမ်းသည်။ ကွီ... = ပင်လယ်လှိုင်းတံပိုးကြမ်းသည်။

ခနံ၊ ခွံ (ကြိ) ဆောက်လုပ်သည်၊ ပြုလုပ်သည်။

ခနိက်၊ ခွိက် (န) အမှုန့်။

ခနပွတ် (န) မီးတောက်မီးလျှံ။

ခနပစီ (ကြိ) လျှပ်စီးကဲ့သို့လက်သည်။

ခပက် (ကြိ) ထိုးသည်။ စိုက်သည်။ ...ဂဉ္ဇဲ = ဆေးထိုးသည်။

...ရပ် = ကြပ်ပူတိုက်သည်။ ကြပ်ထုပ်ထိုးသည်။

ခပါ (ကြိ) မှုန်သည်၊ ကြိန်းသည်။ မတ်... = မျက်စိကျိန်းသည်။

ခဝီ (န) ဖရုံသီး။ ...ထဝ် = ရွှေဖရုံသီး။ ...သန်၊ ...သြောံ = ကျောက်ဖရုံသီး။

ခပပ် (ကြိ) အစာငမ်းသည်။

ခပပ် (ကြိ) ကွင်းရှောင်သည်။ ...အာ = ကွင်းရှောင်ပြီးသွားသည်။

ခပူ (န) လွန်ပူ။

ခပေင် (န) ခေါပျဉ်မှန်။

ခပေဲ (န) သမ္ဘရာခွံ ဦးထုပ်။

ခပေါ (န) အသိုက်အအုံ။

ခပိုင် (န) သင်းပိုင်။

ခပိုတ် (ကြိ) လှုပ်တုပ်လှုပ်တုပ်ဖြစ်သည်။ လူးလွန့်သည်။

ခပို (န) ရှင်သာမဏေ (စ)။

ခပို၊ ခပိုင် (န) ထုံး။

ခပြု (န) သပြုသီး။

ခပေဝ်၊ ခဖေဝ် (န) ကျူခပိုင်။ ကျူထရံ။

ခပ (ကြိ) တွေ့ဆုံသည်။

ခပက် (ကြိ) အလျင်စလိုလုပ်သည်။

ခပက်ခပက် (ကြိဝိ) လျင်မြန်စွာ။

ခပတ် (ကြိ) တိုက်သည်။ ထိသည်။

ခဗာန် (န) အိမ်ခါးဗန်း။

ခဗဲ (န) နဖား။ စင်...ကီၵ် = နွားကိုနဖားထိုးသည်။

ခဗီ (န) သင်းခွေချပ်။

ခဗဲက် (န) ၁-စာရေးစားပွဲငယ်။ ၂-နတ်ပူဇော်သော အုံးသီးငှက်ပျောသီးပါသော ပွဲငယ်။

ခဗိုက် (န) အမှု၊ ပုံမှုန့်၊ အဖတ်။ ...သူ = ပွဲနု။ ...ဒုန် = ဝါးဖတ်။

ခဗဲ (န) ဘန်ဘွေးပင်။

ခဗိုင် (ကြိ) လဲသည်။ ...တံ့ဆု = သစ်ပင်လဲသည်။

ခဗိုန် (န) ပတ်မ၊ စည်။ (ကြိ) ခိုင်ခန့်အောင်လုပ်သည်။

ခမ်၊ ခံ (န) ပူဇော်ပသရာတွင် သုံးသောတောင်းငယ်။ (ကြိ) လက်ဖြင့်ခံယူသည်။

ခမက် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။ ခချုတ်... = ကျီစယ်သည်။

ခမက် (ကြိ) ဟပ်သည်။ ကိုက်သည်။

ခမက်ကွင် (န) ထိကရုံးပင်။

ခမင်၊ ခွင် (န) ပါးစောင်ရိုး။ ...**ကျိက်** = ပါးချိတ်ရောင်ရောဂါ။

ခမင် (န) ဒမင်း။ **ခရံက်...** = ဒမင်းငပိ။

ခမင်သို့ (န) လျောက် (ထုပ်လျောက်)။

ခမင်ဘုံ (န) သက်တန်း။

ခမင်ယန် (န) ယက်ကန်းစင်။

ခမာ (ကြိ) လေးဘက်ထောက်သွားသည်။

ခမာ (န) ချိတ်။ (ကြိ) ချိတ်သည်။ ...**က** = ငါးပါးဟက်။

ခမာတ် (န) ပန်းဘဲ၊ ပန်းတိမ်။ ...**ထဝ်** = ရွှေပန်းတိမ်။ ...**ပသဲ** = ပန်းဘဲ။

ခမာန် (န) သားမက်။

ခမာ၊ ခွဲ (န) ၁-အိုး။ ...**တဲ** = ထွေးအင်။ ...**လဲ့** = ကြေးအိုး။ ၂-၂။

...**တင်** = ကြက်ဥ။ ...**ကြဲ** = ပိန်းဥ။

ခမိက် (န) ဖုန်မှုန့်။ အမိုက်။

ခမိင်ကျိပ် (န) ခေါင်းပေါင်း။

ခမိတ် (န) ခြင်ကောင်။

ခမိပ်၊ ခမေပ် (န) မေး။

ခမိဟ် (နဝိ) ကောင်းသော၊ စီးပွားဖြစ်ထွန်းသော။ **ညး...** = သူတော်ကောင်း။

ခမုင် (န) လေဖို၊ ဖားဖို။ (ကြိ) ဆင်သည်၊ ဆင်တူသည်။ **ကောန်စွဲထံ...မံင်**
ကိုခေံအဲရ = ဤကလေး ကျွန်တော့်ညီနှင့် ဆင်တူသည်။

ခမူ (န) ၁-အနံ့။ ၂-နှုတ်သီး။ ...**အဒါ** = ဝမ်းဘဲနှုတ်သီး။

ခမောင် (န) အပေါက်။

ခမောတ် (န) ပုရွက်ဆိတ်။ (ကြိ) ဆုပ်သည်။ ...**ပလောင်** = ကောက်ညှင်းဆုပ်
သည်။ (မျိုးပြ) တဆုပ်။ **ပုင်မွဲ...** = ထမင်းတဆုပ်။

ခမောင် (န) အင်္ဂု။ ...**ပျံ့ဗျီ** = စပယ်ပန်း အင်္ဂု။ အသီး။ ...**တဲ** = လက်အုပ်
ချီသော လက်အုပ်။ ...**ပလောံ** = အင်္ကျီကြယ်သီး။

ခမောဝ် (န) ဖန်ခါးသီး။

ခမ္မက် (နဝိ) ညစ်ပေသော။

ခမ္မဲ (န) နပုံးပဏ္ဍာတ်။ ကမ္မဲ - ရှု။

ခမ္မောန် (န) အကျဉ်းချုပ်။ ဗွဲ... = (ကြိဝိ) အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။

ခမိ (န) ရဟန်းသံဃာ။ ... အရီ = အရိယာသံဃာ။

ခမဲ့ (န) စုံ။

ခမောဝ်ဗို (န) ရေပွက်။

ခယ (ကြိ) မှန်းဆသည်။ ထင်သည်။

ခယဗန်၊ ခါယဗန် (န) ခါးပန်းကြိုး။

ခယာ (န) ကျဉ်ငယ်။ ဆီး။

ခယာ် (န) တောင်စလဲပင်။

ခယိ (န) အရိန်။ ...ခရ = အနာအရိန်၊ (ကြိ) လိမ်းသည်။

...ကျွင် = ခေါင်းကို ဆီလိမ်းသည်။

ခယောံတို့ (န) နေဝင်ရီတရော။

ခယျာဝိုင် (န) သမားတော်ကို ပေးရသော ခြေကြွခ။

ခရ (န) အင်တုံ။

ခရ (န) အနာ။

ခရက် (ကြိ) ခြစ်သည်။ ...ပွတ် = (န) မီးခြစ်။

ခရဟ်၊ ခရ် (သသက်) (န) လှူပုဂ္ဂိုလ်။ ခမိ... = ရဟန်းနှင့်လှူ။

ခရာ (န) အကွာအဝေး။ ကွာန်တော်ကိုကွာန်ထံ...နွံဓါတိုင်ရ = ဟိုရွာနှင့် ဧရွာ နှစ်မိုင်အကွာအဝေးရှိသည်။ (ကြိ) ခွာထားသည်။ နာဓါတူင် ထံ...လပ် ပိဗျောံတဲညိ = ဤသံနှစ်ချောင်းကို သုံးလက်မ ခွာထားပါ။

ခရဲ (န) သရဲ။

ခရိတ် (န) စားရိတ်။ ...စံက် = ဆေးလိပ်ဘိုး။ (ကြိ) ပွတ်သည်။

ခရိပ် (ကြိ) မိုတ်သည်။ ...**မတ်** = မျက်တောင်ခတ်သည်။ မျက်စိမိုတ်သည်။

ခရင် (န) ပေါင်းချောင်အိုး။

ခရောက် (ကြိ) အလျင်လိုသည်။

ခရောင် (န) ပုခက်။

ခရယ် (န) ခြုံ။

ခရောက် (န) ချောက်ကမ်းပါး။ ...**နီ** = တောင်ချောက်။

ခရောက် (ကြိ) ရှူရှိုက်သည်။ စုတ်သည်။ ...**ဂဠ** = ဆေးရှူသည်။

...**ဘ်ဂန္ဓ** = ရေနွေးကို စုတ်သည်။

ခရက် (န) ၁-ငပိ။ ၂-သုံးမြှောက်မြက်။

ခရင်ဂါတ် (ကြိ) သစ်ပင်အကိုင်းကျိုး အရွက်မဲ့ဖြစ်သည်။

ခရံ (န) စရန်ငွေ။

ခရး (န) ၁-ဘီး။ ၂-ထွန်ခြစ်။ (မျိုးပြ) တဖီး။ **ဗြာတ်မဲ့**... = ငှက်ပျောသီးတဖီး။

ခရိုက် (ကြိ) ခါသည်။ လှုပ်သည်။

ခရိုင် (န) လှောင်အိမ်။ လှောင်ချိုင့်။ ...**စာင်** = ကြက်လှောင်အိမ်။

ခရို (န) ရွံ့ညွှန်။ ရွံ့ဗွက်။

ခရို (န) အဆစ်များလှုပ်ရှားနိုင်သောအစေး။

ခရိုဟ် (ကြိ) ဖြိုသည်။ ဖျက်သည်။ ပြိုသည်။

ခရိုဟ် (ကြိ) တွန်းသည်။

ခလင် (ကြိ) ဆောင်းသည်။ ...**ကျိုင်** = ထီးဆောင်းသည်။

ခလ် (ကြိ) ခုန်သည်။

ခလာတ် (န) ကွက်လပ်မြေ။ (ကြိ) ပြောင်သည်။

ကျိုပ်... = ဦးခေါင်းပြောင် သည်။ ...**ထွး** = လှစ်ပြသည်။

ခလာမ် (န) ခဲလံကျည်ထောက်။

ခလိန် (ကြိ) ၁-ခွဲသည်။ ၂-ကလက်သည်။ ရယ်ဖွယ်လုပ်သည်။

ခလု (ကြိ) မွေ့နှောက်သည်။

ခလူ (ကြိ) ထိုးသွင်းသည်။ **ဓနဂ်...လဝ်သွပ်သို့ညိ** = ဝါးကို အိမ်အောက်တွင် ထိုးသွင်းထားပါ။

ခလေံ (ကြိ) ငှားရမ်းသည်။ ...**ဏာ** = ငှားပေးလိုက်သည်။
...**ကေတ်** = ငှားယူသည်။

ခလဲ (န) ခတက်ပင်။

ခလောင် (ကြိ) ရွှင်သည်။ ပိုးပန်းသည်။ **မဂီဗျုဗျု...ကိုဗွဲ** = အဖွားကြီး အိုအို လူပျိုကလေးကို ပိုးပန်းသည်။

ခလောတ် (ကြိ) ချွတ်သည်။ ကျွတ်သည်။ ...**ပလောံ** = အင်္ကျီချွတ်သည်။
ကစိန်...တိတ်အာနူတဲရ = လက်စွပ်သည် လက်မှ ကျွတ်ထွက် သွားသည်။

ခလောန် (ကြိ) ၁-လျှိုသည်။ ...**တောင်** = ချည်တပတ်လျှိုသည်။ ၂-ပြူးသည်။
...**မတ်** = မျက်လုံးပြူးပြသည်။

ခလောမ် (န) ကောက်ညှင်းထုပ်။

ခလံက် (န) ၁-ချိုင့်။ ...**ခနက်** = ချိုင့်။ **ဂွံင်ထံ...ရှိုင်ကွေံကွေံ** = ဤလမ်း ချိုင့်အလွန်များသည်။ (ကြိ) ချိုင့်သည်။ **ကလာပသဲ...အာရ** = သံသေတ္တာ ချိုင့်သွားသည်။

ခလံ (ကြိ) နယ်သည်။ **ကဂ်...လဝ်ကိုစီတဲရ** = ထိုငါးကို ဆားနှင့် နယ်ထား ပြီးပြီ။

ခလး (ကြိ) အားလပ်သည်။ လစ်လပ်သည်။

ခလိုက် (ကြိ) စွပ်သည်။ ဝတ်ဆင်သည်။ ...**ပင်စီ** = ဘောင်းဘီစွပ်သည်။

ခလိုင် (ကြိ) ကျွံသည်။ ...**ဇော်** = ကျွံကျသည်။

ခလိုင် (ကြိ) များအောင်လုပ်သည်။ **သွက်ကွဲဂွံ...လဝ်ပုင်တဲရ** = ဧည့်သည် စားရန် ထမင်းပိုများအောင် လုပ်ထားပြီးပြီ။

ခလိုင်လို (မ-ကြိဝိ) အဘယ်မျှလောက်။ **ကေတ်...ရော** = ဘယ်လောက်
ယူမည်နည်း။

ခလိုခွင် (ကြိ) ရမ်းကားသည်။

ခလိုဟ် (ကြိ) စိတ်မန့်ဖြစ်သည်။ (နဝိ) စိတ်မန့်သော။

ခလှင်စှေ (ကြိ) ကျွံကျသည်။

ခလှာ (န) ဘီး။ ...**ကွီ** = လှည်းဘီး။ ...**ဓါ** = စက်ဘီး (ဘီးနှစ်ခု)

ခဝ် (န) ခေါစာကျွေးသောခွက်။ ၎က်ပျောရွက်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ခွက်။
(ကြိ) ခေါစာခွက်လုပ်သည်။ ခွက်ကတော့ လုပ်သည်။

ခဝါတ် (န) ခြစ်သောကရိယာ။ ...**သတ်မြ** = အုန်းခြစ်။

ခဝုတ် (န) မုန့်ကြိတ်ဆုံ။

ခဝေင် (ကြိ) လွှင့်သည်။ ...**ကွဟ်** = လွှင့်ပစ်သည်။ ...**ဂဟု** = ပျံလွှင့်သည်။

ခဝေါ (န) ခဝဲသီး။

ခမိဟ် (ကြိ) ဖဲ့သည်။ ခွာသည်။

ခဖေက် (ကြိ) မှိတ်သည်။ ...**မတ်** = မျက်စိမှိတ်သည်။

ခဖေတ် (ကြိ) စုတ်သည်။

ခဖေဲ (ကြိ) စောင်းအောင်လုပ်သည်။

ခဖော် (မျိုးပြ) အလုံး၊ အကောင်။ **ဓုန်မဲ့...** = ဝါးတလုံး။
ကွီက်မဲ့... = ဝက်တကောင်။

ခဖေါင် (ကြိ) စုစည်း သိမ်းယူသည်။ **ထဖေါင်-ဂူ**။

ခဖံက် (န) ချွန်း။

ခဖံ (ကြိ) ငုံသည်။

ခခိုင် (န) ကျုံး။ ...**ချိုင်** = မြို့ပတ်လည်ကျုံး။

ခခိတ် (န) အစေး။ ...**ပူဟ်** = ပိန့်အစေး။ (ကြိ) စေးသည်။

ခခိန် (န) ပန်းကန်၊ ခွက်။ (ကြိ) ဝါကြွားသည်။

ခနိဟ် (န) အမြှုပ်။ ...ဉှ် = ရေမြှုပ်။

ခဏဟ်၊ ခဏော (န) ချွေးမ။ (ကြိ) နှာချေသည်။

ခဏံ၊ ခဏဏ် (ကြိ) အံသည်။

ခဏာင် (န) မြေနေရာ။ ...သို့ = အိမ်မြေနေရာ။

ခဏာပ် (ကြိ) သန်းသည်။

ခဏိက် (ကြိ) ရှိုက်ငိုသည်။

ခဏီ (န) သခွားသီး။ ...ဂဓံ = ကင်းပုံသီး။

ခဏီ (ကြိ) ညှိသည်။

ခဏဟ် (ကြိ) ပြည့်လှုံသည်။

ခဏောင် (န) ပုစွန်လုံး။ (ကြိ) စေ့စောင်းစေသည်။

ခဏောတ် (ကြိ) စေးနဲသည်။

ခဏော် (ကြိ) စေ့သည်။ ...တြင် = တံခါးစေ့သည်။

...မတ် = မျက်စိမှိတ်သည်။

ခဏေံ (ကြိ) စောင်းအောင်လုပ်သည်။ နွမ်းအောင်လုပ်သည်။

ခဏောဟ် (ကြိ) ညှိသည်။

ခဏောဏ်၊ ခဏောံ (ကြိ) လေချဉ်တက်သည်။ လေအန်သည်။

ခဏော (ကြိ) ၁-ချီးမွမ်းဩဘာပေးသည်။ ၂-လှော်သည်။ ...ဟုန် = မုန့်ဆန်းလှော်သည်။

ခဏောဟ် (န) ချွေးမ။ (ကြိ) နှာချေသည်။

ခဏိုဏ် (န) အခြင်။ အမိုးတင်သည့်တန်း။

ခဏိုဏ် (န) လေချဉ်တက်သည်။

ခါ (န) ဟင်းနုနွယ်ပင်။ (ကြိ) ခြစ်ခွာသည်။

ခါခဏီ (န) လူယုတ်မာ။

ခါရ (ရ-ကြိထ) သောအခါ။ (သဗဓ) သောအခါ။ ကာလ-ရှု။

ခါသာ (န) သရက်ထည်မျိုး ပိတ်ချော။

ခါ (ကြိ) သလိပ်ဟက်သည်။ ...ချဟ် = သလိပ်ဟက်ပြီး ထွေးသည်။

ခါတ် (န) ကုတင်။ (ကြိ) မြင့်တင်သည်။ ခါးတောင်းကြိုက်သည်။

...စိုက် = လုံချည်ခါးတောင်းကြိုက်သည်။

ခါန် (န) ဆရာဆရာအတွက် ရည်စူး၍ တင်မြှောက်သော အုံးငှက်ပျောမပါ ကွမ်းသီး ကွမ်း စသည်တို့သာထည့်သော ပွဲငယ်။ (ကြိ) ၁-ပြင်ဆင်သည်။ စုဆောင်းသည်။ ...ဟွန် = စစ်ပြင်ဆင်သည်။ ၂ ခန့်သည်။

...ကွက် = ခန့်အပ်သည်။ အလုပ်ခန့်သည်။

ခါသီ (န) ယောက္ခမ။

ခါ (ကြိ) ၁-တူးသည်။ ...တိ = မြေကြီးတူးသည်။ ၂-လက်ယပ်ပြသည်။

...ကော် = လက်ယပ်ခေါ်သည်။

ခါဒုတ် (န) ကိုယ်ရေပြားရောဂါသည်။

ခါယဗန် (န) ခါးပန်းကြိုး။

ခိပ် (ကြိ) ပဲ့သည်။ ပွန်းသည်။ တုံးသည်။ မြ...အာ = ခါးတုံးသည်။

ငှက်...အာ = သွားကျိုးပဲ့သည်။

ခင် (န) ခုံ။

ခဏှာ (ပါသက်) (န) နန်းတွင်းအပျိုတော်။

ခတ် (ကြိ) ခေါ်တွင်သည်။ ...ယျု = အမည်ပေးသည်။

ခန် (ကြိ) စိုက်သည်။ ...လေ = တုတ်စိုက်သည်။ ...ဒယိုင် = တိုင်စိုက်သည်။

ခရစက် (န) သင်ဓုန်းစက်။

ခုံမာတ် (န) သဘောကုန်းပတ်။

ခူ (န) နှင်းခူ။ ခူနာ။

ခေတ် (ပါသက်) (န) ၁-ခေတ်ကာလ။ ၂-ဒေသနယ်ပယ်။

ခေပ် (ကြိ) ညှပ်သည်။ ...သတ် = ကွမ်းသီးညှပ်သည်။

ခေအ် (ကြိ) ထော့နဲ့ ထော့နဲ့ ဖြစ်သည်။ **ဗိုင်...** = ခြေထော့နဲ့ဖြစ်သည်။

ခေါက် (န) ခွက်၊ ပန်းကန်ခွက်ယောက်။

ခေါင် = ကော်ဇော။

ခေါတ် (န) လေးဒြိုန်ဝင်သောတောင်း။ (ဒြိုန်-ရှု)

ခဲ (န) နှင်းခူ။

ခဲက် (န) အကွက်။ ခွက်။ ...တဲ = လက်ခုခွက်။ ...ဋ = လယ်ကွက်။

ခင် (ကြိ) ခိုင်ခန့်သည်။ ကျွမ်းကျင်သည်။

ခဲ (န) တောင်းငယ်။ (ခမ်-ရှု)

ခဲပဲ (န) နံနံရွက်။

ခိုက်လှီ (မကြိဝိ) ဘယ်ကဲ့သို့။ ဘယ်လို။

ခိုင် (ကြိ) ခိုင်သည်။ ...**ကျိုက်** = ခိုင်ခန့်သည်။ ...**ဗိုန်** = ခိုင်မြဲသည်။

ခိုဟ် (ကြိ) ကောင်းသည်။ ...**စ** = ကောင်းစားသည်။ ...**မိုဟ်** = လှပသည်။

(နဝိ) ကောင်းသော။

ခိုဟ်ခိုဟ်မိုဟ်မိုဟ် (ကြိဝိ) ကောင်းကောင်းမွန်မွန်။

ခိုလုပ် (ကြိ) အတင်းဝင်လာသည်။

ခိုအ် (ကြိ) ထောက်သည်။ ခုသည်။

ခိုင်ရာ (န) သစ်ကြဲပိုး။

ခွန် (ကြိ) ကျဉ်းအောင်လုပ်သည်။

ခွပ် (ကြိ) ခေါက်သည်။ ...**စက္ခူ** = စက္ကူခေါက်သည်။

ခွဲ (ကြိ) လုံးဝိုင်းသည်။

ခွာ (ကြိ) ပြေသည်။ ဆင်ခြေလျော့သည်။ မတ်စောက်၏ဆန့်ကျင်ဘက်။

ကွီထံ...အာရ = ဤခေါင်မိုး ပြေသွားပြီ။

ခွိုင် (ကြိ) ခလုတ်တိုက်သည်။

ခွီလယတ် (ကြိ) လှုပ်ရှားသည်။ တုန်ခါသည်။

ဆွေန် (န) လင်ပန်း။

ဆွေင် (ကြိ) ကုပ်သည်။ ကြုံသည်။ (ခဒေပ်-ရှ)

ဆွေန် (ကြိ) ကိုယ်ကိုထိန်းပြီး သတိနှင့်လျှောက်သည်။
...ဂုက် = ကြိုးတန်းပေါ်တွင် လျှောက်သည်။

ဆွေင် (ကြိ) ပိတ်သည်။ ငုံသည်။ (ခဒေပ်-ရှ)

ဆွဲသီ (န) ဝါခေါင်လ။

ဆွဲ (ကြိ) ထော့နဲ့ဖြစ်သည်။ ခွင်သည်။ ဇိုင် ... = ခြေထော့နဲ့ဖြစ်သည်။
ခြေခွင်သည်။

ဆွိုက် (ကြိ) ဝန်တင်သည်။ ...ကပေါတ် = ပစ္စည်းတင်သည်။ (မျိုးပြ) တစီး။
စိင်မွဲ... = ဆင်တစီး။ ကပေါတ်မွဲ...၇၂၄ = လှေတစင်းတင်
ပစ္စည်း။

ဆွတ် (ကြိ) ကလော်သည်။

ဆွဲ၊ ဆွေင် (န) အစ်။ ...ဇေဗျ = ကွမ်းအစ်။ (ကြိ) ဖူးရောင်သည်။
...တိုန် = ဖူးရောင်တက်သည်။ စွာ့မှိုဟ်ပိုဇေပုတ်မွဲ...တိုန်ရောင်
= ကျွန်တော်တို့လူ၏အရေပြားသည် မီးထိလျှင် ဖူးရောင်လာမည်။

ဆွပရက် (န) မီးစာ။

ဆွက် (ကြိ) ထောင်းသည်။

ဆွဲ (န) နဲ့။

ဆွာ (န) ကြော်သည်။ ...က = ငါးကြော်သည်။

ဆွာ့ချင် (န) ဒန်သလွန်ပင်။

ဆွိုက် (န) အမှုန့်။ (ကြိ) ကန်သည်။ ...ကိုဝိုင် = ခြေထောက်နှင့်ကန်သည်။

ဆိုင် (န) ၁-အရိပ်၊ ၂-ခေါင်းလောင်း။

ဆွက် (န) ကုလားတက်၊ တုံး၊ ခလောက်။ ...ကိုဝိုင် = ဆွမ်းစားရန်ခေါက်သော
ကုလားတက်။ ...၇' = နွားခလောက်။

ခွေင် (န) ပုရစ်ကောင်။

ခွောက် (န) ၁-အခွံ၊ အကာ။ ၂-ဝဲခြောက်။

ခွောက် (န) ငါးမျှားချိတ်။

ခွေဲ (န) နဲ့။

ခွေင် (န) ကိန္နရာ၊ ကိန္နရီ။

ခွံ (န) မုန့်ဟင်းခါးမုန့်။ ...ကြက် = ကြာဆံ။

(ကြိ) ဆောက်လုပ်သည်။ ပြုလုပ်သည်။ ...ချင် = မြို့တည်သည်။

ခွ (န) ၁-ခမည်း။ ၂-ငှက်ပျောအုံးပါသော ပွဲလတ်။

ခွက် (ကြိ) ဟပ်သည်။

ခွင် (န) ပါးစောင်ရိုး။ ယဲ...ကွက် = ပါးချိတ်ရောင်ရောဂါ။

ခွိုင် (ကြိ) ပေါင်းသည်။ ...ကွိုင် = ခေါင်းပေါင်း ပေါင်းသည်။

ခွက် (ကြိ) ထောင်းသည်။

ခွင် (ကြိ) ဆင်သည်။ ခမုင် - ရှူ။

ခွါ (န) နှုတ်သီး။ ...အခါ = ဝမ်းဘဲနှုတ်သီး။

ခွော (န) အနံ့။ ...မသ = နံ့စော်သောအနံ့။ (ကြိ) လိပ်သည်။

...ဒကပ် = ဖျာလိပ်သည်။

ခွောက် (န) ခမောက်။

ခွောံ (န) အငုံ။ ...ယွံ = ပန်းငုံ။ ...ဖုံ = ရေပွက်။

ခွေင် (န) နှာရည်။

ခွဲဗွက် (န) အဆိုတော်။

ခွက် (န) အခေါင်း။ ...ဆု = သစ်ခေါင်း။ ...ဖြူ = မြွေနေသော သစ်ခေါင်း။

ခွိန် (ကြိ) လက်ဖြင့်ဆုပ်သည်။ (မျိုးပြ) တဆုပ်။

ပလောင်စါ... = ကောက်ညှင်း နှစ်ဆုပ်။

ချ (န) သစ်ချ။ သတ်... = သစ်ချသီး။

ချတ် (ကြိ) ထိုးသည်။ ...စုတ် = ထိုးသွင်းသည်။

ချန် (ကြိ) စီစဉ်သည်။ ...စန် = စီမံသည်။

ချပ် (ကြိ) စဉ်းစားသည်။ ...ဂွန် = ဆင်ခြင်စဉ်းစားသည်။

ချပ် (န) ချော်။

ချယ် (ကြိ) ထွေးသည်။ ...နှယ်ပိုင် = တံတွေးထွေးသည်။

ချဏ် (ကြိ) ထိုးသွင်းသည်။ ဆိုသည်။ ...ဗ = ဆိုသည်။

ချာ (န) နီ။ (ကြိ) အရည်ရောပြီး ပျော့သည်။ ကပ်ဂုံ...အာရ = ထန်းလျက်
သည် ပျော့သွားပြီ။

ချာ် (န) နှာစေး အအေးမိရောဂါ။ ဒး ... = အအေးမိသည်။

ချာဲ၊ ဆဲ (ကြိ) လှပသည်။ ကြည့်၍ကောင်းသည်။

ချာဲဖွဲ (ကြိ) ဖြန့်ချဲသည်။

ချိုင် (ကြိ) ချိန်ရွယ်သည်။ မှန်းဆသည်။ ချိန်းဆိုသည်။

ချီ (ကြိ) လှုပ်သည်။ တုန်သည်။ ...ဒရာင် = လှုပ်ရှားသည်။

...သမြပ် = လှုပ်သည်။

ချျက် (ကြိ) ချုပ်နှောင်သည်။ ...လိက် = စာချုပ်သည်။

ချျ (န) ထိုးဝါး။ (ကြိ) ၁-ရေးသည်။ ...လိက် = စာရေးသည်။ ၂-သွေးသည်။

...စုန် = ဝါးသွေးသည်။

ချျလူ (ကြိ) ယိမ်းယိုင်သည်။

ချေင် (န) ၁-ချင်းလူမျိုး။ ၂-ကျဲဒည်းပင်။

ချေ၊ ချေဟ် (န) မြင်း။ ...နှာပ် = မြင်းကျား။

ချောက် (န) ချောင်ကြား။ ...ခရောက် = ချောင်ကြိုချောင်ကြား။

ချောက် (ကြိ) လေချွန်သည်။

ချော် (န) မီးသွေးကဲ့သို့ဖြစ်အောင် မီးဖုတ်ထားသောအရာ။ ...ချး = မီးသွေး။

...သွက္ခိ = မီးဖုတ်ထားသော ဓနိဖက်။ (ကြိ) နွမ်းနယ်သည်။

ချေ (န) မြက်။ ...**ချာစုန်** = ဝါးဖက်။

ချော် (န) ဂမုန်း။ **ဖျော်** - ရှူ။

ချောဇ် (ကြိ) မြောက်ပေးသည်။ ဆွသည်။

ချ် (ကြိ) ကျိန်ဆိုသည်။ ...**လက်** = ကျိန်ဆဲသည်။

ချက်ချာ (ကြိ) ပြောင်လှောင်သည်။

ချး (န) ၁-မီးသွေး။ ...**တို့** = ကျောက်မီးသွေး။ ၂-မြည်းသတ္တဝါ။

ချိတ် (ကြိ) သေသည်။

ချိန် (ကြိ) လက်နှင့်နယ်သည်။

ချိန်ခဏဂုံ (ကြိဝိ) ချက်ချင်း။

ချီ (နဝိ) နက်ပြာသော။ **သ်...** = နက်ပြာရောင်။ (ကြိ) မွေးကျွေးသည်။

ချို (ကြိ) ၁-ပွသည်၊ ဆွေးသည်။ **တောင်...** = ဝါဂွမ်း။ ၂-အထစ်အငေါ့ မရှိ သွက်လက်စွာ ရွတ်ဆိုသည်။ ချောမွတ်ပြေပြစ်သည်။

ချိုဇ် (ကြိ) တွန်းသည်။ ဆိုသည်။

ခြ (ကြိ) ခြစ်သည်။

ခြပ် (န) ချပ်ဝတ်တန်ဆာ။ ကိုယ်ကျပ်အင်္ကျီ။

ခြာ (ကြိ) ခွာထားသည်။ ...**ဝိုင်ခွ်** = ကျီးကန်းခြေရာ။

ခြောင် (န) သန္တာ။ (ကြိ) ကုတ်ကော်သည်။

ခြပ်ခြး (ကြိ) စိတ်ဆင်းရဲသည်။

ခြံ (န) ချုံ။

ခြယ် (ကြိ) ရုတ်တရက်လှုပ်ရှားသည်။ ...**ဒလိုက်ဖွံ့** = ရုတ်တရက်ထလိုက် သည်။

ခြေပ် (ကြိ) မိုတ်တုတ်မိုတ်တုတ်ဖြစ်သည်။

ခြေ (ကြိ) ဂုဏ်ရှိရှိ လှမ်းသည်။ သတိဖြင့် ခြေလှမ်းသည်။

ခြယ် (န) ချူ။

ခြး (ကြိ) တုတ်နှင့် ဟိုဟိုဒီဒီခြစ်သည်။ ယက်သည်။
...တိ = မြေကြီးယက်သည်။

မြိုင် (န) လှောင်သည်။

ခွင် (ကြိ) တောက်ပသည်။ ...ဂီ = အလင်းရောင်တောက်ပသည်။
တဲ့တူး...အာရ = မိုးထိန်ထိန်လင်းသွားပြီ။

ခွန် (ကြိ) ချန်လှပ်သည်။ ကျော်သွားသည်။ ရှောင်ကွင်းသည်။

ခွဲ၊ ခွမ် (ကြိ) ၁-ခွက်ကဲ့သို့ဖြစ်အောင်လှပ်သည်။ ၂-ခေါက်သည်။
...လတံ = လျှာကို ခေါက်ထားသည်။

ခွပ် (ကြိ) ခုံးသည်။ ဝိုင်းသည်။

ခွဲ (ကြိ) စောက်နက်သည်။ ပွန်... = စောက်နက်ပန်းကန်။

ခွေပ် (ကြိ) ပြန်ဆပ်သည်။ တုံ့ပြန်သည်။ ...ဂုန် = ကျေးဇူးပြန်ဆပ်သည်။
...သ့် = ပြန်ဖြေသည်။ ...ပလန် = ပြန်လည်ချေပသည်။

ခွိုက် (န) အညစ်အကြေး။

ခွိုင် (န) ရေကန်၊ ရေရှိသော ချိုင့်နေရာ။

ခွက် (န) ဗျပ်။ ဘန်း။

ခွါ (န) ယောက်ျားမိတ်ဆွေ။

ခွါတ် (ကြိ) ခြစ်သည်။ ...သတ်မြဲ = အုန်းသီးခြစ်သည်။

ခွေပ် (ကြိ) လှီးဖဲ့သည်။

ခွေပ် (ကြိ) စီးဆင်းသည်။ (စ)

ခွး (န) ရေပျော့ဒိုက် အမှိုက်။

ခွိုဟ် (ကြိဝိ) လှနီးနီး၊ လှမတတ်။ (စ) ...ဆိုးဒဲးကိုအာရ = ဆရာနှင့်
တွေ့မိလှမတတ်ဖြစ်သည်။ သွိုဟ် - ရှူ။

၈

- ဂ... မွန် တတိယဗျည်း။
- ဂကန် (ကြိ) မှာသည်။ ညွှန်ကြားသည်။
- ဂကိတ် (န) ဝမ်းကိုက်ခြင်း။ ယဲ... = ဝမ်းကိုက်ရောဂါ။
- ဂကဲ့ (ကြိ) အိပ်ငိုက်သည်။
- ဂကူ (န) လူမျိုး။ ...ဝေါင်သ = မိသားစုဆွေမျိုး။
- ဂကောံ (န) အဖွဲ့အစည်း အသင်းအပင်း။
- ဂကိုပ် (န) အဖုံး။ ခေါင်းဆောင်။
- ဂဂန် (ကြိ) အချိုးအစား မကျအောင် ငယ်သည်။
- ဂဂီ (န) ကင်းခြေများ။
- ဂဂဲ့ (ကြိ) မီးခိုးထွက်သည်။
- ဂဂီ (န) မိုးချုန်းသံ။ ...ဓမြိုင် = (ကြိ) မိုးချုန်းသည်။
- ဂဂီတးပန် (ကြိ) မိုးကြိုးပစ်သည်။
- ဂင် (န) ၁-မျောက်ညို။ ၂-ပင်လယ်။ ...သံသာ = သံသရာပင်လယ်ကြော။
(ကြိ) တင်နေသည်။
- ဂငွင် (ကြိ) လှည့်ပတ်သွားလာသည်။ ...စရိတ် = တစ်နေရာမှ တစ်နေရာ
သို့ လှည့်ပတ်သွားလာသည်။
- ဂစက် (န) အိမ်မြှောင်။
- ဂစတ် (ကြိ) ပြွတ်တံနှင့် ပန်းထုတ်သည်။
- ဂစံ (ကြိ) ဆုတ်ဖြသည်။
- ဂစာန် (ကြိ) အားထုတ်သည်။
- ဂစဲ (ကြိ) ပြန့်ကြဲအောင်လုပ်သည်။
- ဂစုက် (န) ဆူး။ ချွန်ထက်သောအစ။ (ကြိ) တိုင်သည်။
...စ = တိုင်ကြားသည်။ ...ဂစေင် = တိုင်တောသည်။

ဂဗုန် (န) တောင်ဝေး။

ဂစေပ် (န) ချဉ်ပေါင်ပင်။

ဂစေံ၊ ဂစေမ် (န) ငှက်။ ...ကလော် = ငှက်ဆိုး။ ...ကိကီ = တစ်တီတူးငှက်။
...ကဝ် = ဥဩငှက်။ ...ကံက်ဂါ = တိန်ညင်း၊ ပိန်ညင်းငှက်။
...စး = ပုံလွှားငှက်။ ...တောင်တော် = တစ်တီတူးငှက်။
...နှံမိတ် = ငှက်ဝါ။ ...ဒဂိုတ် = ငုံးငှက်။ ...ဒေဝေတ် = ယစ်ငှက်။
...ပံက် = ဗျိုင်း။ ...လနောင် = စွန်ငှက်။ ...သင်ရဝက် = ခါငှက်။
...သွဲ = ငှက်ဘီလူး။

ဂစေဟ်၊ ဂစေ် (န) အကြေး။ ...က = ငါးအကြေး။

ဂစောက်ကီ (ကြိ) မေးမြန်းစုံစမ်းသည်။ ရွေးချယ်သည်။ စပ်စုသည်။

ဂစိုင် (ကြိ) ငဲ့သည်။

ဂစိုတ် (ကြိ) သတ်သည်။

ဂစိုမ် (န) ကောက်စိုက်စူး။

ဂစံ (ကြိ) ထိုင်သည်။ ...ထဝါ = တင်ပလင်ခွေထိုင်သည်။

ဂစံက် (ကြိ) တစ်ခုပေါ် တစ်ခုဆင့်တင်သည်။ ...ကျိုင်ကိုစေတီ = စေတီကို
ထီးတင်ပေးသည်။

ဂစီ (ကြိ) အတုံးကလေးဖြစ်အောင် တုံးသည်။ စဉ်းသည်။

...ဖျုန် = အသားကို စဉ်းသည်။

ဂဗုန် (ကြိ) ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်သည်။

ဂဗေ် (န) စိတ်အားထက်သန်ခြင်း။ ကတ်လိက်န... = စိတ်အားထက်သန်ခြင်း
ဖြင့် စာသင်ကြားသည်။

ဂဗိုက် (ကြိ) တုံ့ဆွဲသည်။

ဂဗိုတ် (ကြိ) သုတ်သည်။ ...ဇိုင် = ခြေသုတ်သည်။

ယာတ်...ဇိုင် = ခြေသုတ်အဝတ်။

ဂဇိ၊ ဂဇိဝ် (ကြိ) ကြက်ငှက်တို့ကို ရန်တိုက်ပေးသည်။
...ဇာင် = ကြက်တိုက်သည်။

ဂညိက် (ကြိ) ညိတ်သည်။ ...ကျိပ် = ခေါင်းညိတ်သည်။

ဂညိ၊ ညိ (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။ ဆင်ယင်သည်။ ...ရှု၊ ရှိတ် = ဆင်ယင်သည်။

ဂညော် (ကြိ) ညိတ်သည်။ ...ကံ = ခေါင်းညိတ်သည်။

ဂဇန် (ကြိ) ကျဉ်းအောင်လုပ်သည်။

ဂဇုဲ (ကြိ) ကုပ်သည်။ ကော်သည်။

ဂဇုယ် (န) မုန်းတီးခြင်း။ လွက်နိ...ညးဂမ္ဘိုင်ညိ = လူအများ၏ မုန်းတီးခြင်းကို မဖြစ်ပါစေနှင့်။

ဂဇိုတ် (ကြိ) အမှုန်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။

ဂတ (န) အမြီး။ (နဝိ) အရှေ့ဖြစ်သော။ မ္ဘိဟ်... = အရှေ့တွင်ရှိသောလူ။
(ဝိ) အရှေ့။ ...မတ် = မျက်စိရှေ့တွင်။ ...မုက် = မျက်နှာရှေ့တွင်။
(ကြိ) မျက်နှာမူသည်။ ...ဏာမုက်လွှာဗွဲက်ညိ = မျက်နှာကို အရှေ့ဘက်သို့ မျက်နှာမူပါ။ (ကြိဝိ) အရှေ့ဘက်နေရာ။
မံင်...ညိ = ရှေ့တွင်နေပါ။

ဂတ် (န) ခါးပတ်။ (ကြိ) တင်းကြပ်အောင်ချည်နှောင်သည်။ ...ဂွိုင် = ခါးကို တင်းကြပ်အောင်ပတ်သည်။

ဂတ်ဒြာ (ပါသက်) (န) မြည်းသတ္တဝါ။

ဂတက် (ကြိ) လန်ကျသည်။ ...စေ် = ပက်လက်လန်ကျသည်။
လက် ... လက်ဗျိုက် = (ကြိဝိ) မြောင်ပြန်။

ဂတပ် (န) နံ့ကောင်။ ခတပ်-ရှု။

ဂတပ် (ကြိ) တုန်လှုပ်သည်။ ...တသု = လှုပ်ရှားသည်။

ဂတုံ (န) အကြွေး။

ဂတာ (န) အောက် မျက်နှာပြင်။ မျက်နှာပြင်။ ဖဝါ။ ...**ရိုင်** = ခြေဖဝါ။
...**တဲ** = လက်ဝါးပြင်။ ...**စီ** = မြစ်အောက်မြေပြင်။

ဂတာပ် (ကြိ) အချိန်မီသည်။ မီသည်။

ဂတိ (န) ကတိ။ ဉာဏ်ပညာ။

ဂတု (န) လ။

ဂတပ်သဲ (န) ပျားသလက်။

ဂတောက် (န) တင်းပုတ်ကြီး။ ဆောက်ပုတ်။ လွှ။

ဂတောင် (ကြိ) အော်ငိုသည်။ ...**ကော်** = **အော်ခေါ်သည်။**
...**ယာံ** = ဝမ်းနည်းပြီး ငိုသည်။

ဂတ် (ကြိ) ၁-ပူသည်။ ၂-မတ်တပ်ရပ်သည်။

ဂတား (န) ချွန်းသံ။ မိုးချွန်းခြင်း။ (ကြိ) လှန်သည်။ လှည့်သည်။ ပေါက်ကွဲသည်။

ဂတို (ကြိ) ၁-ဆောင့်သည်။ ...**ရိုင်** = ခြေဆောင့်သည်။ ၂-ရိုက်သည်။
...**ဩြိတ်** = ရင်ဘတ်တီးသည်။

ဂတို (န) အင်းပျဉ်။ (ခတို -ရှ)

ဂဓင် (န) ခိုင်းလွှား။

ဂဓပ် (ကြိ) ဥပေါက်အောင်ဝပ်သည်။ **စာင်...ခွိုင်ရ** = ကြက်ဝပ်နေပြီ။

ဂဓါင် (န) မြစ်ပျဉ်း။ သစ်ပင်မှတ်ဆိပ်။

ဂဓိ (ကြိ) ကျွဲနွားတိုက်သည်။ ...**ဂွံ** = နွားတိုက်သည်။

ဂဓု (ကြိ) ထုသည်။

ဂဓုက် (န) ယာယီတဲ။ တင်းကုတ်။

ဂဓုင် (န) အငူ။

ဂဓေက် (ကြိ) လျော့အောင်လုပ်သည်။

ဂဓေါ၊ ဂဓေါဓ် (န) ၁-ကူးတို့ဆိပ်။ ၂- နောက်ဖေးအိုး။

ဂဗ် (န) အခန်း။

ဂဗီ (ကြိ) ဖုံးသည်။

ဂဗီဇ် (န) နေထိုင်ရာနေရာ။

ဂဗ်၊ ဂဗဇ် (န) အဖူး။ ...ပြာတ် = ငှက်ပျောဖူး။ ခြေတလုံး။

ဂန် (ကြိ) ဆုပ်ကိုင်သည်။ (မျိုးပြ) တဆုပ်။ ပွဲ... ပန်းတဆုပ်။

မဲ့...တဲ = လက်တဆုပ်။

ဂန္ဓမာလာ (န) အကြိတ်လုံးရောဂါ။

ဂန္ဓဝ် (သသက်) (န) ဂန္ဓာရမည်သောစောင်းသံ။ တူရိယာ တီးမှုတ်သော နတ်သား။

ဂန်ဇိုက် (န) ကန့်။

ဂနန်၊ ဝှန် (န) ဂဏန်းသင်္ချာ။

ဂနပ်၊ ဝှပ် (န) လိုအင်ဆန္ဒ။

ဂနိက် (န) ကန့်လန့်ကာ အဝတ်။

ဂနီ (န) ပျဉ်းမပင်။

ဂနက် (ကြိ) ချောင်ကျသည်။

ဂနေင် (န) တညင်းသီး။

ဂနေဟ် (န) ဖနောင့်။

ဂနေဟ်ဇာတ် (န) မြွေပါ။

ဂနေဇ် (န) ဂုံညင်း။ ...ကွံင် = ခူးဆစ်ဂုံညင်း။

ဂနောင်၊ ဂနံင် (န) ဝါးတလုံးလှေခါး။

ဂနံင်ဂနာတ် (န) စိတ်ဆိုးခြင်း။ မုန်းခြင်း။

ဂနး (န) အကာအရံ။

ဂပဝ် (န) အကွေ့။ ...ဂင် = မြစ်ကွေ့။ ဝင်... = ဝက်ပါ။

(ကြိ) လှည့်ပတ်သွားသည်။

ဂဝ် (ကြိ) ပြည့်စုံသည်။ ရမ်... = ပြည့်စုံသည်။

ဂဝ်ဂဝ် (ကြိ) သင့်တော်သည်။ ပြုပြင်စီရင်လတ်တံ့...ခွင်ရ = ပြုပြင်စီရင်
ထားသည်မှာ သင့်တော်ကောင်းမွန်သည်။ (နဝိ) သင့်တင့်သော။
(ရကြိထ) သင့်တင့်သည်။ ကမ္ဘောဇဒေရ်...သျှဗ္ဗရ = ကောင်း
မြတ်သောအလုပ်ကို အားထုတ်သင့်သည်။

ဂပေက် (ကြိ) ပျော့သည်။ ပုင်...အာရ = ထမင်းပျော့သွားသည်။

ဂပေ် (န) အပြား။ (ကြိ) ပြားသည်။ (နဝိ) ပြားသော။ ဆု... = ပြားသော
ပျဉ်ပြား။

ဂပိုတ် (ကြိ) ဆက်ဆက်တုံသည်။ လှုပ်ရှားသည်။ ...ဂပိုင် = တုံလှုပ်သည်။

ဂဗ (ကြိ) တွေ့ဆုံသည်။

ဂဗင် (န) ချောက်။ ...နီ = တောင်ချောက်။

ဂဗင် (ကြိ) ရံသည်။ မင်မတံ...လတ်ဂျာရ = မောင်းမ အခြွေအရံတို့
မင်းသမီးကို ရံထားသည်။

ဂဗိ (န) သင်းခွေချပ်။

ဂဗိဂဗွက် (ကြိ) စေးနဲသည်။

ဂဗုတ် (န) အလုပ်ကိစ္စ။ အမှု။ ...ဂလာန် = တရားရုံးနှင့်ဆိုင်သောအမှု။

ဂဗေ် (ကြိ) မောက်မိုသည်။ မောက်မိုအောင်လုပ်သည်။

ဂဗိုတ် (န) မုန်တိုင်း။ ...ကျာ = လေပြင်းမုန်တိုင်း။ (ကြိ) ပစ်သည်။
...ပတိုန် = ပစ်တင်သည်။

ဂဗိုန် (ကြိ) ခိုင်ခန့်အောင်လုပ်သည်။ ...ဂညောန် = တင်းကြပ် ခိုင်ခံ့အောင်
လုပ်သည်။

ဂဗး (ကြိ) ပါးရိုက်သည်။

ဂဗွဲ (နဝိ) ပြန့်ကြဲသော။

ဂဗွိုတ် (န) သေခြင်း။ (နဝိ) ၁-သေသော။ ၂-ဖန်သော။ ဘှ်... = ဖန်ရေ။

ဂမ္ဘက် (န) စေးနဲခြင်း။ (ကြိ) စေးနဲသည်။

ဂမ္ဘင် (နဝိ) ခါးသော။

ဂမ္ဘ (နဝိ) ပူသော။

ဂမ္ဘက် (န) စေးနဲခြင်း။

ဂမ္ဘတ် (ကြိ) ဟိန်းသည်။ အော်သည်။ ကြို... = ကြုံးဝါးသည်။

ဂမ္ဘိက် (န) ရှိုက်ငိုခြင်း။ (ကြိ) ရှိုက်ငိုသည်။

ဂမာ (န) ထိန်းကျောင်းသူ။ ...စိင် = ဆင်ထိန်း။ (ကြိ) ကျွေးမွေးသည်။
ထိန်းကျောင်းသည်။ ...တ့် = နို့တိုက်သည်။

ဂမိတ် (န) ခြင်ကောင်။

ဂမိတ် (ကြိ) ကြွယ်ဝသည်။ (နဝိ) ကြွယ်ဝသော။ ညး... = ကြွယ်ဝသူ။

ဂမီ (န) စလောင်းဖုံး။

ဂမုင်ဂလေင် (န) ကိုယ်ဝန်။ ပဋိသန္ဓေ။

ဂမဲ့ (န) စုံ။

ဂမုတ် ဂုတ် (န) ယင်း။ (ကြိ) ဖျန်းသည်။ ...ဘ် = ရေဖျန်းသည်။

ဂမ (ကြိ) စို့သည်။ ...တ့် = နို့စို့သည်။

ဂမင် (န) စွမ်းအားသတ္တိရှိခြင်း။

ဂမိတ် (ကြိ) ရိုက်သည်။ ထုထောင်းသည်။

ဂမို (နဝိ) အဆိပ်ရှိသော။

ဂမို (န) ယောက်မ။ ...ဇွီ = မတ်။

ဂမိုင် (နဝိ) အသက်ရှင်တည်ရှိသော။ ကျော်...=သက်တော်ထင်ရှားရှိသော
မြတ်စွာဘုရား။

ဂမု (န) အနယ်။

ဂမုင် (န) နားလည်ခြင်း။ သိခြင်း။ ...ဇိဝ် = တန်ခိုးဖြင့်သိခြင်း။ နတ်ကဲ့သို့
သိခြင်း။

ဂမြိုင် (န) ချန်းသံ။ (ကြိ) ချန်းသည်။

ဂမြိုင် (န) အခေါင်း။ အတွင်း။ ...ဆု = သစ်ခေါင်း။ ...ဖြူ = မြွေတွင်း။

ဂမြစ် (ကြိ) ချန်းသည်။

ဂမှိုင် (နဝိ) များသော။

ဂယ (န) ဆိုင်း။

ဂယ့် (ကြိ) ခါသည်။ ...တဲ = လက်ဖျားခါသည်။

ဂယာင် (န) ကညင်ပင်။

ဂယော် (ကြိ) သီချင်းဆိုသည်။

ဂယး (န) နံနက်။

ဂယိုင် (န) ဇနီး။ (သို့မဟုတ်) ခင်ပွန်း။

ဂယိုင်လမျှီ (ကြိ) အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်သည်။

ဂရ (န) အင်တုံ။

ဂရောက် (ကြိ) အလျင်စလိုလုပ်သည်။ ဝှံ့စိုပ်ပြဟ်ပြဟ်ဂှ် ညး...ရ = မြန်မြန်
ရောက်ရန် သူ့အလျင်လိုသည်။

ဂရောက်ဂရောက် (ကြိဝိ) အလျင်အမြန်။

ဂရင် (ကြိ) သိစေသည်။ ...ပွီ = တင်လျှောက်သည်။

ဂရေင်စ (ကြိ) တောင်းရမ်းစားသည်။

ဂရောင်ဂရိုင် (ကြိ) မခိုင်မခံဖြစ်သည်။ ပုံမှန်မကျဖြစ်သည်။

ဂရာမ် (န) အကာအရံ။ စောင်ရန်း။

ဂရိတ် (ကြိ) ပွတ်သည်။ ကြိတ်သည်။ ...ခတ် = ပွတ်တိုက်သည်။

ဂရိပ် (န) အမြန်နှုန်း။ ...ဒိုဟ်မွှးစိုပ်ကပြဟ်ရ = အပြေးမြန်နှုန်းကောင်းလျှင်
ပန်းတိုင်မြန်မြန်ရောက်မည်။ ...အရေင် = စကားအသွားအလာ၊
စကားရိပ်။ (ကြိ) အမြန်လုပ်သည်။ နွဲ...ဏာပလော်အဲရ = သူ
ကျွန်တော့်အင်္ကျီကို ယူပြေးသွားသည်။

ဂရီ (န) စဉ်အိုး။ ...အကြ = စဉ်အိုးကြီး။

ဂရကတ် (ကြိ) ဆူပူသည်။

ဂရောက် (န) ရေစုပ်ကိရိယာ။ (ကြိ) ပွန်းပဲ့သည်။

ဂရောင် (န) အဖုံး။ ...ကောင် = မကိုင်။ ...သြိုဟ် = ရင်အဖုံး။
...ဂွီ = ခေါင်းအုံးစွပ်။

ဂရံ (န) စွန်ကစားသော ရစ်လုံး။

ဂရိုက် (ကြိ) ခါသည်။ လှုပ်သည်။

ဂရိုင် (န) ပျက်ရယ်ခြင်း။ ပ... = (ကြိ) ပျက်ရယ်ပြုသည်။

ဂရီ (န) အနား။

ဂရိတ် (ကြိ) နှိမ်ချသည်။ တွန်းသည်။ ဟီ... = နှိမ်ချပြီးပြောသည်။

ဂရိတ်ဂတောင် (ကြိ) ငိုသည်။ (စ)

ဂလာ (န) ကုလားလူမျိုး။

ဂလာန် (န) စကား။ ...ကိုက်ကျွန် = မမှန်သောစကား။

...ပတုန်ပအာ = အပြန်အလှန်ပြောဆိုချက်။

...မစေ့စး = အငြင်းပွားသောစကား။

...မဆောက်ယောင် = မှားယွင်းသောစကား။

...ညောင်ကျောင်း = နားခါးသောစကား။

...သာသုံ = ပိန်ဖျင်းသောစကား။

ဂလိဂပင် (ကြိ) ပူဇော်ပသသည်။

ဂလိင် (ကြိ) ရှည်အောင်လုပ်သည်။ ...တူ = ရက်ကြာအောင်လုပ်သည်။

ဂလင်တုတ် (ကြိ) ယက်ကန်းချည်ရှည်သည်။

ဂလုံ (န) သင်ပင်။

ဂလဲ့ (ကြိ) ၁-ကျကျန်ရစ်သည်။ ပြဟ်... = သေဆုံးသည်။ ၂- ယိုဖိတ်သည်။

ဏ်... = ကျင်ငယ်ယိုဖိတ်သည်။

ဂလောင် (န) ထမ်းပိုး။

ဂလောင် (န) တံချူ။

ဂလီ (ကြိ) ဖုံးသည်။ ...လင်ကျီဝ် = ခေါင်းကိုဖုံးအုပ်ထားသည်။

ဂလှေ (ကြိ) ချုပ်ထားရာမှ ဖြေထုတ်သည်။ ပြေသွားသည်။ ပလောံဇိင်လင်
ဂ်...ထောံညီ = ချုပ်ထားသောအင်္ကျီကို ဖြေဖြုတ်လိုက်ပါ။

ဂလှေဂလာံ (ကြိ) ရုပ်သေးကြိုးပြတ်သကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

ဂလိုဏ် (ကြိ) စကားပြောထစ်သည်။

ဂဝ (န) အရှက်။ ...ဂလီ = အရှက်အကြောက်။

ဂဝ် (န) သားအိမ်။ ...ကလာ = အခေါင်း။ ...မိ = မိခင်၏ဝမ်းတွင်း။
(နဝိ) လှသော။

ဂဝ် (ကြိ) ၁-ပုံသည်။ ၂-လွင့်စင်သည်။

ဂဝိင် (ကြိ) လွှဲသည်။ ဝေ့ယမ်းသည်။

ဂဝိ (ကြိ) ကုသသည်။

ဂဝဲ (ကြိ) လွှဲသည်။ ယိမ်းယိုင်အောင်လှုပ်သည်။ ...ကဝါ = လမ်းလျှောက်ဟန်။

ဂဝေင် (ကြိ) လွှင့်ပစ်သည်။

ဂဝိုက် (ကြိ) ခါသည်။ လှုပ်သည်။ ဆောင့်အောင့်သည်။

ကျီ...ဂတ = ခွေးအမြီး လှုပ်သည်။

ဂသောဝ် (ကြိ) ဆင်ခြေလျောသည်။

ဂ် (နဝိ) ထို။ (ကံပုန်စု နောက်ဆက်) ကို။ (ကတ္တား၊ ကတ္တားပုန်၊ ကတ္တားပုန်စု
နောက်ဆက်) သည်၊ မှာ၊ ကား။

ဂဟက် (န) ဇက်ကြိုး။

ဂဟာ (န) လျှော်ဖွတ်သူ။

ဂဟက် (ကြိ) ဝေါက်ငမ်းသည်။

ဂဟီ (ကြိ) ဟီသံပြုသည်။ ခြိမ်းခြောက်သည်။

ဂဟေဟ် (ကြိ) မြင်းအော်သည်။ ချေ... = မြင်းအော်သည်။

ဂဟို၊ လဟို (ကြိ) အသစ်ပြုပြင်သည်။

ဂဟိုဟ် (ကြိ) ပြုပြင်စီရင်သည်။ ပြုပြင် ပြင်ဆင်သည်။

ဂစင် (ကြိ) မသည်။ ...သဘာ် = ကူညီသည်။

ဂစိဟ် (ကြိ) ဖဲ့သည်။

ဂစေါင် (ကြိ) စုဆောင်းသည်။ စုအောင်လုပ်သည်။

ဂအောင် (န) မြေနေရာ။ ...သို့ = အိမ်မြေနေရာ။

ဂအိ (န) ၁-သခွားသီး။ ၂-ဆန်ဖွပ်ဆုံ။

ဂအုပ် (န) ၁-အုပ်။ ဆွမ်းပွဲ။ ပိုင်... = ဆွမ်းအုပ်။ ၂-အကြီးအကဲ။

ဂအုံ (ကြိ) ပုံသည်။

ဂအုဟ် (ကြိ) မောက်မိုသည်။

ဥါ (န) ဆေး။ ...ခွိုက် = ဆေးမှုန့်။ ...ဂပိုတ်ဂွဟ် = အဖျားဖြတ်ဆေး။

ဂအေတ် (ကြိ) စေးနဲသည်။

ဂအေမ် (ကြိ) ၁-အဝတ်အထည်အနားလုံးသည်။ ၂-ချောင်းဆိုးသည်။

ဂအော်ာ (ကြိ) နှာချေသည်။

ဂါ (န) လည်ထောက်။ ...ကံ = အကျဉ်းသားလည်တွင် စွပ်ရန် သစ်သားနှင့် လုပ်ထားသောအရာ။

ဂါထာ (န) ဂါထာ။

ဂါတ် (ကြိ) ဝှလုပ်သည်။ ဟိုအရေပ်... = ဝှကျကျ စကားပြောသည်။

ဂါန် (ကြိ) တွန်းကာသည်။ ...လတ် = တွန်းကာထားသည်။

ဂါပ် (န) ဝှ။ ...ဆု = သစ်ပင်ဝှ။ (ကြိ) ခွသည်။

ဂါမ (ပါ) (န) ရွာ။

ဂါ (ကြိ) လှမ်းသည်။ ...ကွာ် = လှမ်းပြီးလျှောက်သည်။ (မျိုးပြ) တလှမ်း။
ဝီ... = သုံးလှမ်း။

ဂါ (ကြိ) ယိမ်းယိုင်သည်။ ကွာ်...ဝါ = ယိမ်းယိုင်စွာ လျှောက်သည်။

ဂိ (ကြိ) နာသည်။ ...ကတာန် = နစ်နာသည်။

ဂိတု (န) လ။ ...စဲ = တန်ခူးလ။

ဂိမုန် (ပါသက်) (န) နွေဥတု။

ဂိလာနဘတ် (ပါသက်) လူနာအတွက်အစာ။

ဂုက် (ယိုး) (န) အကျဉ်းထောင်။

ဂုန် (န) ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ...စရာ = ဂုဏ်ကျက်သရေ။

ဂုန်နူ (ဝိ) အကြောင်းကြောင့်။ ...ခွဲ အဲလေပ်လိက်ရ = သူ့ကြောင့် ကျွန်တော် စာတတ်သည်။ (သဗဓ) အကြောင်းကြောင့်။

...ညးချန်ပင် ပိုဝံစရ = သူထမင်းချက်သောကြောင့် ကျွန်တော် တို့ စားရသည်။

ဂုံ (ကြိ) လေ့သည်။ ပြာသည်။ ...သူ = ဆန်ပြာသည်။

ဂဲ (ကြိ) မွေ့နှောက်လှန်လှောသည်။ လှဲစဲလစ်ဂုံ...တဲရ = လှန်းထားသော နှမ်းကို မွေ့နှောက်ပြီးပြီ။

ဂုဟ် (ကြိ) ရောင်သည်။

ဂူ (န) ခြံ၊ တောင်ယာ။ ...ယာ = တောင်ယာ။ (ကြိ) ရွာသည်။

မြိ... = မိုးရွာသည်။

ဂေက် (ကြိ) ဆွဲသည်။ ...သော် = ဆံပင်ကို ဆွဲသည်။

ဂေင် (ကြိ) လှည့်ပတ်သွားလာသည်။ ပ...ဖံ = စည်တီးကြေညာသည်။

ညး...အာစိပ်ဥဗျာန်ရ = သူလှည့်လည်သွားရာ ဥယျာဉ်သို့ ရောက်သွားသည်။

ဂေတ် (ကြိ) လှည့်သည်။ ...ဂပပ် = ကွင်းရှောင်လှည့်ပတ်သည်။

ဂေါမုတ် (န) ဂေါ်မုတ်ကျောက်ရတနာ။

ဂေါက် (န) ဖို။ ...ခပို = ထုံးဖုတ်သောဖို။

ဂေါင် (ကြိ) လှပသည်။ ကျော်... = လှပတင့်တယ်သည်။ ...ဂါ၊ ဖြိုင်၊
...မြီ = လှပတင့်တယ်သည်။

ဂေါဟ်၊ ဂိုဟ် (န) လိုဏ်ဂူ။

ဂံက် (ကြိ) ၁-အေးသည်။ ...မြဲ = မိုးအေးသည်။ ၂-ခြေကျိုးသည်။

ဂံက်ဂါ (န) ပိန်ညင်းငှက်။

ဂံင် (ကြိ) ရဲရင့်သည်။

ဂံင်သကာ (နဝိ) အစွမ်းကောင်းသော။

ဂး (ကြိ) ပြောသည်။

ဂိုင် (ကြိ) ၁-သိမ်းဆည်းသည်။ ...သန္တီ = မှတ်သားသည်။ ၂- လှော်ခတ်သည်။
...တို့က် = ခတ်တက်ခတ်သည်။

ဂိုတ် (ကြိ) အားထုတ်သည်။ အားစိုက်သည်။

ဂိုန် (ပါသက်) (န) ဂိုဏ်း။ အစုအဝေး။

ဂိုန်ဒစိတ် (န) လင်္ကာစပ်နည်း ကိုးမျိုး။

ဂိုပ် (ကြိ) ဖုံးသည်။

ဂိုမ် (န) မီးအိမ်။ (ကြိ) နွေးသည်။

ဂိုမ်ကျိမ် (ကြိ) ပျော်ရွှင်စေသည်။ စည်ကားစေသည်။

ဂိုမ်ဂိုမ် (ကြိဝိ) နွေးနွေး။

ဂို (ကြိ) လောင်သည်။ လင်းသည်။ ...ခွင် = ထွန်းလင်းသည်။

...မြဟ် = တိုးတက်သည်။ ...လဟ် = စည်ကားတိုးတက်သည်။

ဂိုဟ် (န) ဂူ၊ သင်္ချိုင်းဂူ။ ...ခွါပ်၊ ...ထီ = လိုဏ်ဂူ။ (ကြိ) နှမြောသည်။

ဂဒိုတ် (ကြိ) အမှုန့်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။

ဂွကျပ် (န) မိဖုရား။

ဂွက် (ကြိ) နစ်သည်။ ...ခရီ = ဗွက်နစ်သည်။

ဂွတ် (ကြိ) ၁-အပ်ပေါက်ထိုးသည်။ ၂-ထုထွင်းသည်။ ...ဗန် = ရုပ်ပုံဖြစ်အောင်
ထုထွင်းသည်။ ပုတ်... = ထုထွင်းသည်။

ဝှန် (န) ဂဏန်းသင်္ချာ။ ...တး = (ကြိ) ဗေဒင်တွက်ချက်သည်။

ဝှပ် (န) ဆန္ဒ။

ဝှာ (န) မှုတ်ခွက်။ ...သတ်ဖြ = အုန်းမှုတ်။ ...ကွိုပ် = ဦးခေါင်းအရိုးခွံ။

ဝှင် (ကြိ) ချောင်သည်။

ဝှိုင် (န) ၁-ခါး။ ၂-တော၊ ဂနိုင်။ နြိုပ်... = တောတောင်။

ဝှိန် (န) အမျိုးသမီးထမီ။ ...ယာတ် = အမျိုးသမီးအဝတ်အစား။

ဝှီ (န) ခေါင်းအုံး။

ဝှိုင် (ကြိ) ကန့်လန့်ဖြစ်သည်။ ...မတ် = မျက်စိတွင် ကန့်လန့်ဖြစ်သည်။

ဝှော် (န) အစွယ်။ ...ကွိုက်မြိုပ် = တောဝက်စွယ်။

ဝှဲ (န) အမောက်။ ...စာင် = ကြက်အမောက်။

ဝှောက် (န) ထမင်းဟင်းမွှေသော ယောက်။

ဝှံ (န) ၁-ဝမ်းဗိုက်။ ...ကိတ် = ဝမ်းကိုက်သည်။ ...ပါန် = ဆာလောင်သည်။

၂-မျက်နှာပြင်။ ...ဗတီ = သဲသောင်ပြင်။

...မှာသို့တ် = သမုဒ္ဒရာပြင်ကျယ်။

ဝှက် (န) ရွံ့ ညွန်။

ဝှန် (န) မျက်နှာပေါ်တွင်ဖြစ်သော ဝက်ခြံ။

ဝှာ (ကြိ) လေးဘက်ထောက်သွားသည်။

ဝှတ် (ကြိ) ချိတ်သည်။ ...ဆွေဝှင် = လှေပဲ့ကို ချိတ်သည်။

ဝှဲ (ကြိ) မွှေသည်။

ဝှက် (ကြိ) ထမင်းလုပ်ကိုစားသည်။ ...ပုင် = ထမင်းလုပ်စားသည်။

ဝှော် (န) ယင်း။ (ကြိ) ဖျန်းသည်။ (စ) ...နှ် = ရေဖျန်းသည်။

ဝှိုင် (န) လူစွမ်းကောင်း။ ...ချေ = မြင်းစီးသူရဲကောင်း။

...စိင် = ဆင်စီးသူရဲကောင်း။

ဝှေန် (ကြိ) ချိသည်။ လမ်းကောင်းကောင်းမလျှောက်နိုင်ဖြစ်သည်။

ဒးဒင်ယဲလံ လောန်အာတဲ...အာရ = ရောဂါကြာရှည်စွာ ခံစား
ရပြီးနောက် ချိသွားသည်။

ဂျီ (န) အဆိပ်။

ဂျင် (န) ဂျုံ။

ဂျိုင် (ကြိ) အသက်ရှင်သည်။

ဂြ (ကြိ) ဖယ်ရှားသည်။ ချဲသည်။ ...**ပုတ်** = မီးကိုချသည်။

စံင်ဇု...ဂုတ် = မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီး အရိုးကောက်သည်။

ဂြက် (ကြိ) ကြပ်သည်။ **ခုန်...** = ကျပ်တည်းသည်။ စီးပွားရေး မချောင်လည်
ဖြစ်သည်။

ဂြင် (န) ဦးချို။ ...**စိင်** = ဆင်စွယ်။ ...**မြိုင်** = ကျွဲချို။ ...**တုံ** = ကျောက်ဆူး။

(ကြိ) ၁-သိသည်။ ...**တီ** = သိနားလည်သည်။ ...**ဗစာ** = ဆင်ခြင်
သည်။ ၂-နီရဲစွာလောင်သည်။ **လူပုတ်...မံင်ရ** = မီးခဲ နီရဲစွာ
လောင်နေသည်။

ဂြင်အောက် (န) ကြောင်လျှာသီး။

ဂြန် (န) ၁-အမိုးနှင့်ကပ်လျက်ရှိသော ပစ္စည်းထားရန်စင်။ ၂-ဖော်စပ်ရန်နည်း။

...**ဂဉဲ** = ဆေးဖော်စပ်ရန်နည်း။ (မျိုးပြ) တဖုံ၊ တနည်း။

ဂဉဲမွဲ... = ဆေးတဖုံ။

ဂြပ်၊ ခြပ် (သသက်) (န) ပစ္စည်းဥစ္စာ။

ဂြမ်ဂြ၊ ဂြဂြ (ကြိ) ဝမ်းနည်းသည်။

ဂြဟ် (ကြိ) ပူဆာသည်။

ဂြအ် (န) အမှိုက်သရိုက်။

ကြင် (န) စပါးနယ်သော တလင်း။

ကြတ် (ကြိ) ကြဲသည်။ ...**မ** = မျိုးကြဲသည်။ ...**ဒိုက်** = ပိုက်ကွန်ပစ်သည်။

ကြံ (ကြိ) ၁-ချုံနွယ်ဆူးခက်ဖြင့် ကာရံသည်။ တားဆီးသည်။ ၂-ပျက်စီးသည်။

သုန်... = ပျက်စီးသည်။

ကြဲ (န) ဒရယ်။ ကြဲ- ရှ။

ကြိုင် (န) ၁-အိုးမဲ၊ ကျပ်ခိုး။ ၂-ပြုံးပြုံးအသံ။

ကြိတ် (ကြိ) ပြေးသည်။ (ဝိ) ကာလအတွင်း။ မင်ကျင်ပွဲကွန်ထံ...
ထပ်သွားကွာ ရ ဟွံဂ်ဂုန်ထီ = ဤရွာတွင် ခုနစ်နှစ်ကာလ
အတွင်းနေထိုင်လာခဲ့သော်လည်း အကျိုးမဖြစ်ထွန်းသေးပါ။

ကြဲကြဲကြက်ကြက်၊ ကြဲကြဲ၊ ကြိမ်ကြိမ် (ကြိဝိ) အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်။

ကြိန် (န) ခြ။

ကြဲ (ကြိ) လျော့နည်းသည်။ ဆုတ်ယုတ်သည်။

ကြော် (ကြိ) တိုးသည်။ ...လုပ် = တိုးဝင်သည်။

ကြော်ဒက် (ကြိ) ချည်နှောင်သည်။

ကြဲ (ကြိ) ဆွဲငင်သည်။

ကြော် (ကြိ) ဖုံးသည်။ ...ဗွန် = ဖုံးကွယ်သည်။ ...လတက် = ဝတ်ဆင်သည်။

ကြော်ကြဲ (ကြိ) အထီးထီးဖြစ်သည်။ စိတ်ဒုက္ခဖြစ်သည်။

ကြော် (န) ချက်ပြုတ်သူ။ အိုးသူကြီး။ ...တမော်ပင် = ဖိုမှူး။

ကြဲ (ကြိ) တွန်သည်။ စင်... = ကြက်တွန်သည်။

ကြိတ် (ကြိဝိ) ဟောက်လျက်။ တိတ်... = ဟောက်လျက်အိပ်သည်။

ကြီး (ကြိ) ဖီးသည်၊ ခြစ်သည်။ ...တိဗူ = လယ်မြေကို ထွန်ခြစ်သည်။
...သော် = ဆံပင် ဖြီးသည်။

ကြီးစင် (ကြိ) နေ-လ ကြတ်သည်။

ကြိုက် (ကြိ) ဆန်ခါချသည်။ ပြာသည်။ (ကြိဝိ) အလွယ်တကူ။
ပတော်... = ယုံလွယ်သည်။ ယုံကြည်လွန်းသည်။

ကြိုင် (ကြိ) ရယ်သည်။ ...စ = ပျက်ရယ်ပြုသည်။

ကြိတ် (န) တော။ ...ဝိုင် = တောတောင်။ ...လှိုင် = တောမြိုင်။
(ဝိ) ကာလအတွင်း။ ကြိတ်-ရှ။

ဂြိမ် (ကြိ) အနားကွပ်သည်။ ...**န** = တောင်းအနားကွပ်သည်။

ဂြိမ်မနီ (န) မြူးမွေးပင်။

ဂြိဟ် (န) ၁-အသည်း။ ...**ကွာန်** = ရွာ၏အလယ်ဗဟို။ ၂-(သသက်) ဂြိုလ်။

(ကြိ) အနာတရဖြစ်အောင်ကြံစီသည်။ ရဲရင့်ရက်စက်သည်။

ဂွံဂစိတ်မိတ်မာန်ဂှ် ဒး...ကွေံကွေံရ = လူသတ်နိုင်ရန် တော်တော်
ရဲရင့်ရက်စက်ရသည်။ **လွ...ကိုညးဂမ္တိုင်ညီ** = သူတစ်ပါးအား

ထိခိုက်နစ်နာအောင် မကြံပါနှင့်။ ...**စာ** = ရက်စက်သည်။

...**ပလန်** = လက်စားချေသည်။

ဂွ (ကြိ) ချန်ပစ်ထားသည်။ တုံးလုံးပက်လက်ဖြစ်သည်။ **ပုင်သွဂှ်စတုဲ လွ**

...**လင်လျှိုင်ညီ** = ထမင်းဟင်းကိုစားပြီး ခုံပေါ်တွင် မချန်ပစ်ထား
ပါနှင့်။ (ကြိဝိ) အမှန်။ **မ္တိဟ်ဂှ် တိက်လျာ...မံင်ရ** = ထိုလူသည်

ပက်လက်လန် အိပ်လျက်ရှိနေသည်။

ဂွက် (ကြိ) ၁-စွဲကပ်သည်။ ...**စိတ်** = စိတ်စွဲလန်းသည်။ ၂-နစ်မွမ်းသည်။

...**ခရီ** = ရွံ့ညွန်တွင် နစ်သည်။ ...**သံသာ** = သံသရာတွင်း နစ်
မွမ်းသည်။

ဂွတ် (ကြိ) ထုထွင်းသည်။ **ပုတ်...** = ထုထွင်းသည်။

ဂွန် (န) အလှူ။ အလင်းတန်း။ ...**ပုတ်** = မီးလှူ။

ဂွပ် (နဝိ) လန်နေသော။ ပေါ့ဆသော။

ဂွဟ် (ကြိ) ကလော်သည်။ ယက်သည်။ ...**ကိုတသု** = လှော်တက်နှင့်

ကလော်သည်။ ယက်သည်။

ဂွှ် (န) ကြက်မောက်ပန်း။

ဂွာန် (ကြိ) ဆော့သည်။

ဂွာံ (ကြိ) စမ်းသည်။

ဂွာဲ (ကြိ) ရှာသည်။ **ဂွိုက်...** = ရှာဖွေသည်။

ဂြီ (ကြိ) ခိုင်မြဲသည်။ (န-ကြိထ) စွဲမြဲကြောင်းကိုပြသည်။ **ဗိုန်...** = ခိုင်မြဲသည်။

ဂြိက် (န) လုံချည်။ ...**ယာတ်** = အဝတ်အစား။

ဂြိုင် (ကြိ) ရှည်သည်။ **အယုက်...** = အသက်ရှည်သည်။

...**သွေ့** = ကွာဝေးသည်။

ဂြိန် (ကြိ) တခုခုနှင့် ပွတ်သည်။ ...**န** = ပေါင်းဖော်သည်။ ရောနှောသည်။

...**မိတ်** = စိတ်ရှုပ်သည်။

ဂြါ (ကြိ) မှောင်သည်။ ...**ဇက်** = မဲမှောင်သည်။

ဂြက် (ကြိ) ၎င်းလိုသည်။ **ဧ...အာသွင်သို့ရ** = သူ အိမ်အောက်တွင် ၎င်းလို သွားသည်။

ဂြင် (န) လှေ။

ဂြံအံ (ကြိ) စုရုံးသည်။

ဂြါ (န) သံပန်း။ အဖမ်းခံရသူ။

ဂြိုင် (ကြိ) ထမ်းပိုးနှင့်ထမ်းသည်။

ဂြွဟ် (ကြိ) ဖဲ့ထုတ်သည်။ လှီးဖဲ့သည်။ ...**ပျုန်နုဂုတ်** = အရိုးနှင့် ကပ်နေ သော အသားကို ဖဲ့ထုတ်သည်။

ဂြွံ (ကြိ) ၁-တိုသည်။ ၂-ချေးငှားသည်။ ...**ဏာ** = ချေးငှားပေးသည်။

...**ကောတ်** = ချေးငှားယူသည်။

ဂြွဲ၊ ဂြွေ (ကြိ) စုဝေးသည်။ **မို့ဟ်ဂမ္ဘိုင်...တဲ အာသဘင်ကျ်အိုတ်ရ** = လူ အများစုရုံးပြီး ဘုရားပွဲသွားကြသည်။

ဂြောင် (ကြိ) ချူသည်။ ...**ကြက်** = သရက်သီးချူသည်။ ...**ရွံ** = ဝမ်းချူသည်။ (နဝိ) ပေါက်နေသော။

ဂြောန် (န) အမောက်၊ အထွတ်၊ ဦးစွန်းဖုတ်။ ...**မြ်** = ဒေါင်းအမောက်။

...**ပုတ်** = မီးလျှံ။ ...**သော်** = ဆံပင်ဦးစွန်း။ (ကြိ) ဖြတ်သန်းသွား သည်။ နိမ့်သောနေရာတွင် ငုံ့၍သွားသည်။

ရှောန်မသုန် (န) အလှူငါးမျိုး။

ရှေ့ (ကြိ) **ရှဲ** - ရှ။

ရှဲ (န) နွား။ ...**ရှိုင်** = နွားပေါက်။ ...**ဗ္ဗး** = သင်းထားသောနွား။

...**ဗဏ်** = နွားသိုး။ ...**ပူတ်** = နို့နွားမ။

ရှွက် (ကြိ) နှိုက်သည်။ ...**ကံ** = လျှာနာနှိုက်သည်။

ရှံ (န) အခန်း။ ...**ကျပ်သြီ** = ကျက်သရေဆောင်။ ...**ဂဝ်** = အမိဝမ်းတွင်း။

...**တမောင်ဉ်** = မိလ္လာပြန်။ ...**မိတ်** = မိတ်တော်တိုက်ခန်း။

...**လတ်** = အာခေါင်။ ...**သတိက်** = အိပ်ခန်း။

ရှင် (န) လမ်း။ ...**ကရတ်** = ဖြတ်လမ်း။ ...**ကရေဝ်** = လမ်းကြား။

...**တရ်** = လမ်းခရီး။

ရှး (န) ကျယ်ပြန့်သော မျက်နှာပြင်။ ...**တီ** = ကမ္ဘာမြေပြင်။

...**မိ** = မိခင်၏ ရင်ခွင်။ ...**သြိုဟ်** = ရင်ခွင်။

ရှိုက် (ကြိ) လေဆိုသည်။ သီးသည်။ ...**သေ့** = အသက်ရှူလမ်းကြောင်း

ပိတ်သည်။ ပူပင်သည်။

ရှိုက်တွဲ (ကြိ) မွေနှောက်ရှာဖွေသည်။

ရှိုင် (ကြိ) များသည်။ ...**ရှင်** = များပြားသည်။ ...**ကိုဝါ** = (ကြိဝိ) အကြိမ်

များစွာ။

ရှိုန် (န) ရောင်သောလယ်မြေ။ **ကမိန်လတ်တဲ့ တီမုဂ်စံအာ...ရ** = တာတမံ

ကျိုးပြီးနောက် လယ်မြေသည် ရောင်သော လယ်ဖြစ်သွားသည်။

ရွ (ကြိ) ရှက်သည်။ ...**မတ်** = မျက်စိရှက်သည်။

ရွဟင် (န) ဘောင်းဘီ။ (?)

ရွက်၊ ဇွက် (န) ၁-သီချင်း။ ...**မည်** = မွန်သီချင်း။ ၂-အထုံး။

...**သော်** = ဆံထုံး။

ရွင် (န) အကွင်း။ ...**မတ်** = မျက်ကွင်း။

ရွန် (န) နည်းပရိယာယ်။ **မို့ဟ်တက်လက်ပျဲဒူးနွံကို...ရောင်** = လက်ဝှေ့

ထိုးသူသည် ပရိယာယ်ရှိရမည်။ (မျိုးပြ) တစုံ၊ တရှင်း။ **ရွဲခိန်**
နိမ့်...ရ = နှင်းနှစ်ကောင်သည် တရှည်းဖြစ်သည်။

ရွပ် (ကြိ) သိပ်သည်။ ...**စင်** = ချဉ်ဖတ်သိပ်သည်။

...**လင်ကိုဉ်မံင်ညိ** = အင်္ကျီကို ဆပ်ပြာရေနှင့်သိပ်ထားပါ။

ရွာ (ပါသက်) (န) ခရ။ **ကွက်ကံ...** = ခရလည်ဆွဲ။

ရွာတ် (ကြိ) ယားယံသောအခါ ကုတ်ခြစ်သည်။

ရွာန် (ကြိ) ဖက်ပြီးတက်သည်။ ...**တိုန်တုံဆု** = သစ်ပင်ကိုဖက်ပြီးတက်သည်။

ရွါ (န) အကဲ၊ အမူအရာ။ (ကြိ) သက်တောင့်သက်သာဖြစ်သည်။ မှန်ကန်သည်။

ရွံ့ပိုင် (န) သင်းပိုင်။

ရွဲပိုင် (န) ခါးတွင်ချည်သော မုရိုးစည်။

ရွိ (န) ရေလိပ်။ ကမ္ဘာလိပ်။

ရွိုင် (ကြိ) စိုးရိမ်ပူပင်သည်။ ...**ရွဲ** = ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်သည်။

ရွီ (ကြိ) ထုပ်ပိုးသည်။ (မျိုးပြ) တထုပ်။ **ပုင်မွဲ...** = ထမင်းတထုပ်။

ရွါ (ကြိ) ဖြူသည်။ ...**ကိုဟ်** = ဖြူဖွေးသည်။

ရွံ (ကြိ) ရသည်။ ...**သို့တဲရ** = အိမ်ရပြီးပြီ။ (ရ ကြိထ) ရသည်။

...**စပုင်** = ထမင်းစားရသည်။ ...**တိတ်ဗူး** = လွတ်မြောက်သည်။

ရွး (ကြိ) ယက်သည်။ ...**ပွိတ်တိ** = မြေကြီးကို ယက်ထုတ်သည်။

စင်...ဪဘံ = ကြက်စပါးယက်သည်။

ရွင် (ဝိ) ကာလအတွင်း။ ...**ဒစိတ်ဂီတု** = ကိုးလကာလအတွင်း။

ရွိုင် (န) ၁-တောင်းကြီး။ ကျ။ ...**ဪဘံ** = စပါးကျည်။ ၂-အာဏာစက်ပြန်နံ့
သော ဒေသ။ ၃ အခေါင်း။ ...**ဆု** = သစ်ခေါင်း။

ရွီရွိုက် (န) ဒဏ်ရာ၊ ဒဏ်ချက်၊ ဘေးဒဏ်။ (ကြိ) ရိုက်နှက်သည်။
ဆောင့်အောင့်သည်။ မထေမဲ့မြင်ပြုသည်။

ဃ

ဃ - မွန် စတုတ္ထဗျည်း။

ဃမဲ့ (န) စုံ။

ဃရ (န) အင်တုံ။

ဃရံက် (န) သုံးမြောင့်မြက်။

ဃိတ် (ယိုး) (ကြိ) စဉ်းစားသည်။

ဃော - အယော ရှု။

ဃံက် (န) အကောက်။ ...တဲ = လက်ကောက်ဝတ်။ (ကြိ) ခေါက်သည်။

...ကျိပ် = ခေါင်းခေါက်သည်။

ဃံင် (န) အကြီးအကဲ။ ရွာသူကြီး။

ဃိုင် (ကြိ) ချီသည်။ ခဉ်မွဲ...ဏာကရ = ကျီးကန်းတစ်ကောင် ငါးကို ချီသွားသည်။

ဃိတ် (ကြိ) တုံးသည်။ ဇန်အံ...အာရ = ဤခါး တုံးသွားပြီ။

ဋ

ဋ - မွန်ပဉ္စမဗျည်း။

ဋ (န) လယ်တော။ (စ) ဗူ - ရှု။

ဋတ် (ကြိ) ကျေညက်သည်။ စူ...အာရ = အစာကြေသွားသည်။

ဋတ်တြံ (န) ယောက်ျားကလေး။

ဋတ်မြံ (န) မိန်းကလေး။

ဋာင် (န) ၁-လက်မ။ ...ဂတာံ = ဂဏန်းလက်မ။ ...ဋျဲ = ပုစွန်လက်မ။
၂-ဗီဇာတ်ပင်။

ဋာန် (န) ငန်းဖမ်းရောဂါ။ ဂဉ္ဇဲ... = ငန်းဆေး။

- စုတ် (ကြိ) ထောက်ကန်သည်။ ...လစ် = ထောက်ကန်ထားသည်။
- စုတ် (န) ပင်လယ်ကျောက်ပုစွန်။ (ကြိ) ဝါးသည်။ ...စ = ဝါးစားသည်။
(ကြိဝိ) တဝဲလည်လည်။ ကွတ်... = တဝဲလည်လည်လျှောက်သည်။
- စိုတ် (ကြိ) မျိုသည်။ ...ဖျေပုင် = ထမင်းမျိုချသည်။
- စို (ဂဏန်း) တထောင်။ (စ) လှို - ရှူ။
- စို (ကြိ) ရှာသည်။ ...စဲ = သန်းရှာသည်။ ...အော်ဟ် = ထင်းခွေသည်။
သို့၊ သွတ် - ရှူ။
- ရွ (န) ရိုန်းခို။
- ရွင် (ကြိ) မှိုင်သည်။
- ရွဟ် (န) တန်ဘိုး။ အဘိုးအခ။ (ကြိ) နိုးသည်။
ကောန်စိုတ်...ရ = ကလေးနိုးပြီ။
- ရွဲ (န) ပုဇွန်။ ...ဒဂေါင် = ပုဇွန်ထုပ်။ ...တိုင်တေ = ပုဇွန်ဆိတ်။
- ရွက် (န) သွား။ အသွား။ ...ခရး = ထွန်ခြစ်အသွား။
...တုတ်တုတ် = ယက်ကန်းယဉ်သွား။ ...ထေ = ထွန်သွား။
- ရွတ် (ကြိ) ညစ်ပေသည်။ ...ပေတ် = ညစ်ပေသည်။
- ရွပ် (ကြိ) ညှပ်သည်။ ...ကိုညှပ်ပသဲညိ = သံညှပ်နှင့်ညှပ်ပါ။
- ရွပ် (ကြိ) ကြည့်သည်။ (စ) သွတ် - ရှူ။
- ရွတ် (ကြိ) လျော့ကျသည်။ ...စေ် = ဖူးရောင်ရာမှ လျော့ကျသည်။
- ရွဲ (န) ဖား။ ...ဂနောန် = ဖားဂုန်ညင်း။ ...ပထီ = ဖားပြုတ်။
- ရွက် (ကြိ) ကောက်သည်။ ...စိုတ် = ကောက်ကွေးသည်။
- ရွဲ (န) အကြွင်းအကျန်။ ပုင်... = ထမင်းကျန်။ (ကြိ) ရှင်းလင်းသည်။
...တး = သုတ်သင်ရှင်းလင်းသည်။
- ရွက် (ကြိ) အတတဖြစ်သည်။

၀

၀ - မွန်ဆဋ္ဌမဗျည်း။

၀ (ကြိ) စားသည်။ ...ချင် = မြို့စား။ ...လိင် = လုပ်ခစားသည်။
...သြန် = လာဘ်စားသည်။ ...သိုင် = စည်းစိမ်ခံစားသည်။
...သီဖီ = တံစိုးလက်ဆောင် စားသည်။

၀က် (န) စက်။ ...ကျာ = လေရဟတ်။ ...ကြောန် = ဆင်ဦးခေါင်းကို
ထိုးဖောက်ရန် ချွန်းတောင်းလက်နက်။ နှင်တံ။ ...ဇတာ = ဗေဒင်
နက္ခတ် ဇာတာစက်။ ...ဗင်မှတ် = အိုးထိန်းစက်။

၀က်ကဲ (န) စစ်ကဲ။

၀က္ကဝါ (ပါ) (န) စက္ကဝါ။

၀ကာ (ကြိ) ခိုင်းသည်။

၀ကျော (န) စက္ကူ။ ...ပွဲ = ဖယောင်းစက္ကူ။

၀ခီ (န) စာရေး။

၀ဂ္ဂတာ (န) ဇာတာစက်။

၀င် (န) စင်။ ...ဂတေက် = လွှစင်။ ...ပေါ = ပွဲစင်။ (ကြိ) ချွန်ထက်သော
အရာနှင့် ထိုးဖောက်သည်။ ...ကတောဝ် = နားထွင်းသည်။
...ဂဗဲ = နဖားထိုးသည်။

၀င်ကြံ (သသက်) (န) စင်္ကြံ။ ကွတ်... = စင်္ကြံလျှောက်သည်။

၀င်ခြင် (ကြိ) ဆင်ခြင်သည်။ စဉ်းစားသည်။

၀င်စေဝ် (န) ၁-ချေးထိုးပိုး။ ၂-ပြည့်တန်ဆာမ။ မြ... = မိန်းမရွှင်။ (ဘန်း)

၀င်ရိတ် (န) ပုရစ်ကောင်။

၀ဒိုဟ် (ကြိ) ကောက်ကျစ်သည်။

၀ဇှင် (န) တင်ပါး။ ...ဂွိုင် = တင်ပါးဆုံ။ ခါးစောင်း။

၀ဇု။ ဇူး (ကြိ) ကွဲကွာသည်။

စဏာ (ပါသက်) (န) စဏ္ဍာလ။ ဒွန်းစဏ္ဍာ။

စဏး စူး (ဝိ) အစား။ အတွက်။

စတ် (ကြိ) ချွန်သောအရာနှင့် ထိုးသည်။ ...ချူ = ထိုးဝါး ထိုးသည်။

စတုမဂရဟ် (န) စတုမဂူ။

စတုရင်ဂ (ပါသက်) (န) စစ်အင်္ဂါလေးပါး။

စန် (န) ၁-အစည်း။ ...ဒုန် = ဝါးစည်း။ ၂- တနင်္လာ။ တွဲ့... = တနင်္လာနေ့။
(ကြိ) စည်းသည်။ ဧနာဂ်...ထောံညီ = ထိုထင်းကို စည်းလိုက်
ပါ။ (မျိုးပြ) တစ်စီး။ ဂစေပ်ပိ... = ချဉ်ပေါင်ရွက် သုံးစည်း။

စန္ဒမူ (န) ကန်ချုပ်ပင်။

စန်ဒက် (ကြိ) စည်းသည်။ စည်းရုံးသည်။

စန်င် (န) လောင်ခြင်း။ သို့... = အလောင်းစင်။ သေသူအလောင်းကို
မီးသင်္ဂြိုဟ်သည့်ထင်းပုံ။

စပ် (န) စပ်။ ...ရှင် = လှေစပ်။ (ကြိ) ဆက်သည်။ ထွေန်... = ငြိတွယ်
သည်။ ...ဧာစိတ် = စိတ်စွဲလန်းသည်။

စမတ်၊ စုတ် (ကြိ) စစ်ဆေးသည်။

စမ္မာ (န) ၁-တရုတ်စကားပင်။ ချင်... = စမ္မာနဂရပြည်။ ၂-ကြယ်အမည်။
သွင်... = မိုးသောက်ကြယ်။

စမ္မလံ (န) စွန်ပလွန်သီး။

စမင်၊ စမင် (ပါသက်) (န) သားမြည်းယပ်။

စမဲ (ကြိ) လွယ်သည်။

စမိန်၊ စိန် (ကြိ) အုပ်ချုပ်သည်။ ကိန် -ရှူ။

စမိန်ပြမာန် (န) အုပ်စိုးခြင်း။ အာဏာ။ (ကြိ) အုပ်စိုးသည်။

စမိ (ကြိ) မျှော်သည်။

စမက် (န) စမုတ်ဆောင်။ အရှေ့ဆောင်။

စမုဟ် (န) ဖျန်းသည်။

စမ် (န) နှုတ်သီး။

စမ္မာ (န) စကားအဖြူပင်။

စမြ (ကြိ) ခြိမ်းခြောက်သည်။ ...**ဗဟောက်** = ခြိမ်းခြောက်သည်။
...**ခြိ**၊ ...**ဖြိ** = ကြောက်လန့်သည်။

စမြိုက် (ကြိ) အနှောင့်အယှက်ဖြစ်သည်။

စမြိုင် (န) အဆောက်အအုံ။ တဲ။

စမ့်င် (န) အထွတ်။

စမ္မး (န) လွတ်လပ်ခြင်း။ ကျွန် မဟုတ်ခြင်း။

စမို (ကြိ) ကြည့်သည်။ မျှော်သည်။

စမ့်စမ့် (နဝိ) စွတ်စွတ် - ရှူ။

စရက်၊ သရက် (န) တားခြစ်ထားသောမျဉ်း။ (ကြိ) တားခြစ်သည်။

...**တိ နကို ဒရန်** = တောင်ဝေးဖြင့် မြေကြီးကိုတားခြစ်သည်။

စရင် (န) ၁-ကိစ္စ။ အမှု။ ...**ဝေကုသို** = ကုသိုလ်အလုပ်။ ...**ပါဝ်** = ဒုစရိုက်မှု။
၂-စာရင်း။ **တော်...** = စာရင်းတွက်သည်။

စရော့၊ စရဲ (န) ဂိုဏ်းသင့်ခြင်း။ **ဒး...အ္ဗာ** = ဆရာဂိုဏ်းသင့်သည်။

စရဟ် (န) အတက်။ ...**စာင်** = ကြက်အတက်။ (ကြိ) ပန်ဆင်သည်။
...**က်** = ပန်းပန်သည်။

စရာင် (န) ဆင်ချွန်း။

စရဲ (သသက်) ကျက်သရေ။ ဘုန်းတန်ခိုး။ ခမ်းနားခြင်း။ စည်းစိမ်။

စရိတ် (န) ခြစ်ရာအကြောင်း။ ...**ဇှော် ကရး** = ထွန်ခြစ် ခြစ်ရာ။
(ကြိ) အရာဖြစ်အောင်ခြစ်သည်။

စရံက် (ကြိ) မိုးကာထားသည်။

စရင် (န) တံကျင်။ ...**ပသဲ** = သံတံကျင်။

စရင် (ကြိ) ကျော်သည်။ ဖြတ်သည်။

စရဲ (န) ညီညာသောကုန်းမြင့်။ ...**မှတ်တုံ**၊ ...**နီ** = တောင်၏ ညီညွတ်သော မြေအပြင်။

စရောဟ် (ကြိ) သွန်ချသည်။ လွှတ်ချသည်။ ...**ဇွိုက်** = ကန့်လန့်ကာချသည်။

စရိတ် (န) စရိုက်။ အလေ့အကျင့်။ (နဝိ) သိမ်မွေ့ပြေပြစ်သော။

ယာတ်... = နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အဝတ်။

စရိဟ် (ကြိ) သွန်ချသည်။ ...**ဉှ်** = ရေစက်ချသည်။

စရိ (န) ပျက်ရယ်ပြုခြင်း။

စလန် (န) နံ့သာ။

စလာင်၊ စွင် (န) အမြှေး။ ...**ဂြိဟ်** = အသည်း၏အမြှေး။

စလိတ် (ကြိ) ချောအောင်လုပ်သည်။

စလိစလး (ကြိ) လိမ္မာသည်။

စလောံ (ကြိ) တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ပို့သည်။

စလံင် (န) အထွတ်။

စလိုက် (ကြိ) လှုပ်သည်။ ဘောင်ဘင်ခတ်သည်။ ...**စလာဲ** = လှုပ်ရှားသည်။
ခြောက်ခြားသည်။

စလိုင် (န) ချည်တိုင်။ ...**စိင်** = ဆင်ချည်တိုင်။ (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။ မွမ်းမံ
သည်။

စလိုင်လေ (န) ဆူးဖြောင့်။

စလိုဟ် (ကြိ) ပေါက်ထွက်အောင်လုပ်သည်။

စဝ် (ကြိ) ၁-တည့်မတ်သည်။ ၂-မောင်းနှင်သည်။ ...**ကွီ** = လှည်းမောင်းသည်။
၃-လောင်းသည်။ ...**ဉှ်** = ရေလောင်းသည်။

စဝက်၊ စွက် (န) အမြှေး။ ...**ကြုတ်** = အူများကို ဖုံးအုပ်ထားသော အမြှေး။
...**ဂြိဟ်** = ကျောက်ကပ်။

စသီရိ (ကြိ) တံစိုးလက်ဆောင် စားသည်။

စဟ်၊ **စ်** (ဂဏန်း) တဆယ်။

စ် (ကြိ) ရွေးသည်။ ...**စွဟ်**၊ **ရဲ**... = ရွေးချယ်သည်။

စဗဲ၊ **စွဲ** (န) ခိုလှုံရန်နေရာ။

စဗဲစော၊ **စွဲဇော်** (န) ခိုလှုံရန်နေရာ။ (ကြိ) ခိုလှုံသည်။

စအဗ် (ကြိ) အန်သည်။

စအး (ကြိ) ရှင်းသည်။ ...**ဇဋး** = ရှင်းလင်းသည်။

စအးစအးဇဋးဇဋး (ကြိဝိ) ရှင်းရှင်းလင်းလင်း။ စင်စင်ကြယ်ကြယ်။

စာ (န) အကြီးအကဲ။ ...**သံက်** = အကြီးအကဲ။ (ကြိ) ဝမ်းဗိုက်ခွဲသည်။
လှီးသည်။ ...**ကျဲ** = ဝမ်းဗိုက်ခွဲသည်။

စာဂ (ပါ) (န) ပေးကမ်းခြင်း။

စာရိတ် (ပါသက်) (န) အကျင့်စာရိတ္တ။

စာ် (ကြိ) စုတ်သည်၊ ပြုသည်။ ...**စူး** = ကွဲကွာသည်။

...**ဒကုတ်အာ** = အပိုင်းအပိုင်းအစအစ စုတ်သွားသည်။

စာင် (န) ကြက်။ ...**ကျိက်** = ရစ်။ ...**ဇေဝ်** = ကြက်တည်း။

...**စိင်** = ကြက်ဆင်။ ...**အုက်** = ကြက်ဖ။

စာတ်၊ **သို့စာတ်** (န) အချုပ်ခန်း။

စာန်စး (ကြိ) ဆန့်ကျင်သည်။ အခြေအတင် ပြောသည်။

စာမ်၊ **စာ်** (န) ဆံပင်တစု။ ဆံစု။ (ကြိ) ၁-ချုပ်နှောင်သည်။

...**လင်္ဂီ ငုတ်ဇရေဟ်** = သံကြိုးနှင့် ထိပ်ခတ်ထားသည်။

၂-ဟိုဟိုဒီဒီသွားသည်။ **ဒုန်ဂျင်...အာ...ကျင်** = ဟိုထိုး ဒီထိုးဖြစ်
အောင် လှေ့လှော်သည်။ ၃-ထောက်ကန်သည်။

စာ်ဂိုင် (န) ထိတ်တုံး။ သံခြေကျင်း။

စာဲ (ကြိ) ၁-လက်သီးနှင့်ထိုးသည်။ ၂-စားသည်။ (ဘန်း)

စိ- လေးနက်စေသော စကား။ အမှန် စင်စစ်။

စိစောန် (ကြိ) စီချယ်သည်။ ...**မွောံကိုဋ်ဝံ**...**တနကိုဋ်စိတ်မွဲရ** = ဤမကိုဋ်သည် ကျောက်သံပတ္တမြားတို့ဖြင့် စီခြယ်ထားသည်။

စိင် (န) ၁-အိမ်ခေါင်။ ...**သို့** = အိမ်ခေါင်။ ၂-ဆင်။ ...**ဗျ** = ဆင်ပြောင်။
...**ဂ္ဘတ်** = တောဆိတ်။

စိတ္တ (ပါ) (န) စိတ်။

စိန် (န) စိန်။ (အဆိပ်)။ (ကြိ) ကျက်လည်။ **ပင်...ရ** = ထမင်းကျက်ပြီ။
ခရ ...အာရ = အနာကျက်သွားသည်။ ...**ဂုန်** = နူးနပ်သည်။

စိပ် (ကြိ) ၁-မေ့မြောသည်။ ၂-စေ့သည်။ ပိတ်သည်။ **တရင်...အာရ** = တံခါးပိတ်သွားသည်။

စိဝရိက် (ပါသက်) (န) တိ စိဝရိတ်။ (သင်္ကန်းသုံးထည်)။

စိ (ကြိ) ၁-မီးပြသည်။ အလင်းရောင်ပေး၍ ရှာသည်။ ...**စိကိုဋ်** = မီးနှင့်ရှာသည်။ ...**ကွး** = သဘောပေါက်နားလည်သည်။
...**စောတ်** = စိစစ်သည်။ ...**ခွ** = ရှင်းသည်။ ...**ပျး** = ရှင်းလင်းအောင် လုပ်ပေးသည်။ ...**ခွ** = ပြိုးပြိုးပြက် လက်သည်။

စိရင် (ကြိ) စီရင်သည်။ ...**သ္ဘောင်** = တရားစီရင်သည်။

စိဝရ (ပါ) (န) သင်္ကန်း။

စုက် (န) ဆေးမှင်ထိုးသော စုတ်တံ။ (ကြိ)ထိမိသည်။ ...**လုက်** = ထိမိသည်။

စုက်စုက် (ကြိဝိ) နီးနီးကပ်ကပ်။ **ပိမင်...ညးကံမွဲနိတ်ရ** = ကျွန်တော်တို့ နီးနီးကပ်ကပ်နေကြလျှင် ကောင်းမည်။

စုတ် (ကြိ) ထည့်သည်။ ...**ဒုတ်** = အပြစ်ဖို့သည်။

စုတ် (ပါ) (ကြိ) သေသည်။

စုံ (ကြိ) စုံသည်။ ...**ရံ** = စုံလင်သည်။ ...**နက်** = ပြည့်စုံသည်။

စုံစုံရာရာ (ကြိဝိ) စုံစုံလင်လင်။

- ဂူ (ကြိ) ၁-စူးနှင့်ထိုးဖောက်သည်။ ၂-မတ်စောက်သည်။
 ကိုထံ...လောန်အာရ = ဤအမိုး အလွန်မတ်စောက်သွားသည်။
- စောက် (န) မြေး၏ သားသမီး။ မြစ်။
- စောင် (ကြိ) စောင်းသည်။ တွဲ...အာရ = နေစောင်းသွားသည်။
 ...ဒလိန် = စောင်းသည်။
- စေတဏာ (ပါ) (န) စေတနာ။
- စေတီ (ပါသက်) (န) စေတီ။
- စေန (ကြိ) စဉ်ဆက်သည်။ ကပ်ငြိသည်။ ...စပ် = ဆက်စပ်သည်။
 ...ဆက် = အစဉ်အဆက် ဆင်းသက်သည်။
- စေပ် (ကြိ) မြည်းသည်။ ...သွ = ဟင်း မြည်းသည်။
- စေပ် (န) စည်ပိုင်း။ ရေစည်။
- စေန် (ကြိ) စေ့စပ်သည်။ ...ပတ် = စေ့စပ်သေချာသည်။
- စေန်စေန် (ကြိဝိ) စေ့စေ့စပ်စပ်။ ရံင်... = စေ့စေ့ကြည့်သည်။
- စေန်နေန်၊ စေံနေံ (ကြိ) ရွှင်သည်။
- စေဟ် (န) စဉ်အိုးငယ်။
- စေဟ်၊ စေ် (ကြိ) ဆင်းသည်။ ...စိုတ် = စိတ်သဘောကျသည်။
 ...စး = ဆန့်ကျင်သည်။ ...ဇွဲ = နေရာကျသည်။
 ...ဝေင် = ရှောင်ကြဉ်သည်။
- စဲ (န) ၁-သန်း၊ ဋီ... = သန်းရှာသည်။ ၂-(သသက်) တန်ခူးလအမည်။
 (ကြိ) ၁-လှမ်းသည်။ ...တွဲ = နေလှန်းသည်။
 ...ကျံ = ခြောက်အောင် လှန်းသည်။ ၂- စွဲလန်းသည်။
- စော် (န) ယားနာ။
- စောဒနာ (ပါ) (ကြိ) သူများအကြောင်း မကောင်းပြောသည်။
- စောင် (န) စပါးလုံး။ ကပ့်... = စပါးလုံးကောက်သည်။

တောတ် (န) စွပ်ဖားလှည်း။

တောန် (ကြိ) ၁-မနာလိုဖြစ်သည်။ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြသည်။ ...**စိုတ်** = မနာလိုဖြစ်သည်။ ...**ပရံ (ခရံ) (ခမြံ)** = ငြူစူသည်။ ၂- စွန်းသည်။ ...**ကို** = စွန်းကွက်သည်။

တောန်တောန် (ကြိဝိ) မှုံမှုံ။

တော် (ကြိ) နောက်ဆုံးဖြစ်သည်။ ...**ထတ်** = အားကြီးသည်။ သန်မာသည်။

တော်စပ်၊ တော်လာ (ကြိ) စွဲလမ်းသည်။

တော် (န) ချောင်းငယ်၊ ရိုး။ ...**ခွောင်** = ချောင်းငယ် မြောင်းငယ်။

တ် (န) မြေး။ **ကောန်...** = မြေး။ (ကြိ) ပြန်သည်။ ...**စိုပ်** = ပြန်ရောက်သည်။

တ်ဖါ (န) ရှမ်းတော်ဘွား။

တ် (ကြိ) စမ်းကြည့်သည်။ ...**တ်** = စမ်းသပ်သည်။

တ်က် (န) အသီးချူရန် တံချူထိပ်တွင် တပ်ဆင်ထားသော ခြင်းကလေး။ (ကြိ) ကျီစယ်သည်။

တ်က်တော် (ကြိ) ရွှင်ပျသည်။

တ်င် (န) စောင်းတူရိယာ။ (မျိုးပြ) တစောင်။ **လိက်ဝိ...** = စာအုပ်သုံးစောင်။ (ကြိ) ရှိသည်။ ...**ပုတ်** = မီးရှို့သည်။ ...**ဂြဟ်** = ပူဆာသည်။ ...**ဏှာ** = ပူပင်သည်။ ...**ပရင်** = ရွံရှာသည်။ ဗိုက်တွင် အော်ကလီဆန်သည်။ ...**ဗဝဲ** = လောင်နေအောင်ရှို့သည်။ ...**ယတ်** = မီးရှို့သတ်သည်။ မီးရှို့သတ်၍ ယစ်ပူဇော်သည်။

တ်း (န) ကျော။ ခါး။ ...**ကုန်** = ခါးကိုင်းသည်။ ...**ဇိုင်** = ခြေဖမိုး။ ...**တ်** = လက်ဖမိုး။ (ကြိ)ဆန့်ကျင်သည်။ ဆန့်တက်သည်။ ...**ဘ်** = ရေဆန်သည်။ **တ်နံ...** = ဆန့်ကျင်သည်။

တ်ိက် (ကြိ) ထုပ်ပိုးသည်။ (မျိုးပြ) အထုပ်။

တ်ိတ် (န) စိတ်။ ...**တ္တိ** = စိတ်ဆိုးသည်။ ...**တ်ိဏာ** = စွဲလမ်းသည်။

...စှ် = သဘောကျသည်။ ...ထတ် = စိတ်ထက်သန်သည်။

...ပြေ = စိတ်ပြေသည်။ ...သာ = စိတ်ရောဂါဖြစ်သည်။

စိန် (ကြိ-ရှေ့ဆက်) အတိတ်ကာလကိုပြသည်။ ...လျှော်ရ = ရှိခိုးပြီးပြီ။

စိန်သင်္ကေ (ကြိ) ပြည့်စုံသည်၊ ယှဉ်တွဲသည်။

စိပ် (ကြိ) ဆိုက်ရောက်သည်။

စိပ်၊ စိ (ကြိ) ကာရံသည်။ ...ဒနာ = ကာကွယ်သည်။ ...ဗဒင် = နံရံကာ
သည်။ ...ဗိုင် = ပတ်လည် ကာရံသည်။

စိ၊ စိကို (ဝိ) တိုင်အောင်။ အာစိပ်...ချင်လျှင် = ရန်ကုန်မြို့သို့တိုင်အောင်
ရောက်သွားသည်။

စိန် (မြန်) (ကြိ-နောက်ဆက်) တောင်းဆိုကြောင်းကို ပြသည်။

အာပေါ... = ပွဲသွားကြစို့။

စတင် (န) တင်ပါး။

စတိုန်၊ တိုန် (ကြိ) ပခုံးပေါ်တင်၍ သယ်ဆောင်သည်။

စွန်စူး (ကြိ) ကွဲကွာသည်။

စွင် (ကြိ) တွယ်သည်။ ...ဗက် = တွယ်ပြီးလိုက်သည်။

စူး (ကြိ) ကွဲကွာသည်။

စူး (န) အစာ။ ...အမြိုတ် = နတ်ဩဇာ၊ နတ်သုဒ္ဓါ။ ...စိပ် = မြက်သီးဆန်။
စပါးရိုင်း။

စူး (န) အစာ။ ကိုယ်စား။ (ဝိ) အစာ။ အဲအာ...ဒေအဲရ = ကျွန်တော်ညီ
ကိုယ်စား ကျွန်တော်သွားသည်။

စွက် (ကြိဝိ) ပြည့်စုံစွာ။ ပေင်... = ပြည့်နှက်သည်။

စွာ (န) သားရေ။ အရေပြား။ ...ရှ် = နွားသားရေ။

စွာ (န) လှည့်စားခြင်း။ (ကြိ) လှည့်စားသည်။ စို... = လှည့်စားသည်။

စိုန် (န) အပေါ်မျက်နှာပြင်။ ကျော။ ...**ရိုင်း** = ခြေဖမိုး။ ...**တဲ** = လက်ဖမိုး။
...**စး** = ကျောပြင်၊ ကျောကုန်း။ (ကျောက်ကုန်း)

စွက် (န) နားပန်။

စွယ် (ကြိ) တိုက်ခိုက်သည်။ အောင်မြင်သည်။

စွ (န) အင်းဆက်ပိုး။ ပိုးကောင်။ ...**ခခေ** = ပိုးဟပ်။ ...**တသော်** = ခူကောင်။
...**လာလိင်** = ပိုးစုန်းကြူ။ ...**ဟန်** = ပိုးဖလံ။

စွတ် (ကြိ) ၁-စစ်ဆေးသည်။ ၂-မှန်ကန်သည်။ ...**နှံပြ** = မှန်ကန်သည်။

စွတ် (နဝိ) တိုင်း။ ...**ဘဝ ကိုဝံ့မှိုဟ်ညို** = ဘဝတိုင်း လှူဖြစ်ရပါစေ။

စွဲ (ကြိ) လွယ်သည်။

စွဲစိုန် (န) လက်ဆောင်။ လာဘ်။

စိုန်ပြမာန် (န) အုပ်ချုပ်မှု အာဏာ။

စို (ကြိ) မျှော်သည်။

စိုစွတ် (ကြိ) စစ်ဆေးသည်။

စွဟ် (ကြိ) လျှိုဝှက်သည်။ **စိုဟ်...** = စုံထောက်သူ။

စူး (နဝိ) သက်သက်၊ သာလျှင်။ **ပွဲကလာတ် စက္ကော...နွံရ** = သေတ္တာထဲတွင်
စက္ကူသာလျှင်ရှိသည်။

ဖြောင် (န) ရေလှောင်ကန်။

ဖြိုင် (ကြိ) ကွာဟသည်။

ဖြယ် (န) ပုရစ်ကောင်။

ဖြက်၊ ဩက် (ကြိ) ၁-ဝတ်သည်၊ စွပ်သည်။ ...**လစိန်** = လက်စွပ်ဝတ်သည်။
၂-စီတန်းသည်။ ...**ပူဖောင်** = ဖယောင်းတိုင်ကို စီတန်းထွန်းညှိ
ပူဇော်သည်။ ၃-မိုးထားသည်။ ...**ဗွတ်** = မိုးကာထားသည်။

စွာင် (န) အမြှေးပါး။

စွောံ (ကြိ) တဖက်ကမ်းသို့ပို့သည်။

စိုက်စွဲ (ကြိ) လှုပ်ရှားသည်။ **စလိုက်စလာ**-ရှူ။

စူး (န) ထွန်းလင်းခြင်း။ စင်ကြယ်ခြင်း။ (ကြိ) ထွန်းလင်းသည်။

...**စရဲ** = လှပတင့်တယ်သည်။ ခန့်ညားသည်။ တင့်တယ်
စံပယ်သည်။

စွက်ဂြိုဟ် (န) အညှို့။

စွံ (န) အစိတ်အပိုင်း။ **စီ...မွဲ...** = သုံးပုံတစ်ပုံ။ (ကြိ) ထားသည်။

...**ဇကု** = ကြွားသည်။ ...**ရေင်** = စီထားသည်။

စွေက် (န) လဆုတ်။

စွဲစွော် (န) ခိုလှုံရန်နေရာ။ (ကြိ) ခိုလှုံသည်။ မှီခိုသည်။ ...**ဆွေဟ်သင်** =
အားထားမှီခိုရာ နေရာ။

* * * * *

ဆ

ဆ - ဒုနှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ဆ၊ဆစိုတ် (န) အဆ။ **ဆါ...** = နှစ်ဆ။ (ရ-ကြိထ) မျှသာ။ ...**ကျောန်လတ်ဂ်**

ရံင်နိုဟ်မံင်ရ = လုပ်ပြီးသမျှ ကြည့်၍ကောင်းသည်။ (ဝိ) လောက်မျှ။

ကွဇှော်...ဂွရ = ကျားသည် နွားလောက်ကြီးသည်။

(နစ) သလောက်။ သမျှ။ ...**ဂ်ရ ဒးကျောန်** = ထိုမျှလောက်သာ
လုပ်ရသည်။

ဆဂး (သဗဓ) သို့သော်လည်း။

ဆက် (ကြိ) ဆက်သည်။ ...**ကွဲ** = ဆက်သသည်။ ...**ဆေန်** = ဆွေမျိုး

တော်စပ်သည်။ ...**ဆောင်** = ဆက်ဆံသည်။

ဆက်လက် (ကြိဝိ) အမှန်။

ဆင် (ကြိ) ခုန်ဆင်းသည်။ ...**စို** = ခုန်ချသည်။

ဆင်ရာ (န) လိပ်တမျိုး။

ဆဆို (ကြိဝိ) ဖြစ်သလို။ အရမ်းကာရော။ **ကျောန်...** = ဖြစ်သလိုလုပ်သည်။
သေသေသပ်သပ် မလုပ်။

ဆတ် (ကြိ) အပေါက် သို့မဟုတ် နှစ်ခုကြားအတွင်း ထိုးသွင်းသည်။

ဆတ္တ (ပါ) (န) ထီး။

ဆတ္တဝ် (ကြိဝိ) အမှန်။

ဆန် (ပါသက်) (ကြိ) ရေးသားစီကုံးသည်။ စီမံသည်။ ...**လိက်** = စာရေး
သည်။ ...**ဒွက်** = သီချင်းစီကုံးသည်။ ...**စန်** = စီစဉ်သည်။ စီမံသည်။

ဆဝ် (ကြိ) နှိုးဆော်သည်။ ...**ပျတ်** = နှိုးဆော်သည်။

ဆစိတ် - ဆ-ရှု။

ဆ၏၊ ဆ၏စုတ် (ကြိ) ဆတ်-ရှု။

ဆာ (န) နှိုး။ (ကြိ) ရေစိုသည်။ ချာ-ရှု။

ဆာ် (ကြိ) ကုတ်ခြစ်သည်။ **မွဲ...ကျီ** = ကြောင်က ခွေးကို ကုတ်ခြစ်သည်။

ဆာင် (န) လင်းကွင်းကြီး။

ဆာန် (ကြိ) ချစ်သည်။ ...**ကျိန်** = ချစ်ခင်သည်။ ...**ဉူ** = သနားကြင်နာသည်။

ဆာဝ် (ကြိ) ဆတ်ခါ ဆတ်ခါလုပ်သည်။ ဆတ်သည်။

စိုင်ဂုံ...ကို ညှက်မွည့် = ခြေထောက်ကို ရေခွေးနှင့်စပ်ပေးပါ။

ဆာပ်ပျာ (န) ဆပ်ပြာ။

ဆာ် (န) နှာစေးခြင်း။ **ယဲ...** = နှာစီးရောဂါ။

ဇး... = နှာစေးသည်။ အအေးမိသည်။

ဆာ်ဆာ် (ကြိဝိ) အသံမှန်စွာ။

ဆာဲ (ကြိ) ၁-လှပသည်။ ၂-သွန်ပစ်သည်။

ဆာဲခြာ (ကြိ) ကွဲကွာသည်။

ဆိ (န) အမျိုးသမီးအင်္ဂါဇာတ်။

ဆိ (န) သွေး။ ...**အာဒ** = ဝမ်ဘဲသွေး။ ...**ကျာမ္ပိတ်မြ** = အမျိုးသမီးရာသီသွေး။

ဆိ (ကြိ) လှုပ်သည်။ ...**ခွန်** = ချောင်သည်။ **ချီ** - ရှူ။

ဆု (န) သစ်သား။ ...**ကွ** = ကျွန်းသစ်။ ...**ခဏော်** = သစ်လုံး။

...**ဗယိ** = တောစောင့်နတ်နေသော သစ်ပင်။ တောဆိုးသစ်ပင်။

...**သ** = ထိန်သား။ ...**သွံ** = ထင်းရှူးပင်။

ဆင် (ကြိ) အနံ့ခံသည်။ နမ်းသည်။

ဆုတ် (ကြိ) နောက်ဆုတ်သည်။

ဆုယ်၊ ဆဲ (ကြိ) ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။

ဆု (ကြိ) ရေးသည်။ သွေးသည်။ **ချူ-ရှူ**။

ဆုလေ (န) ဆူးချုံ။

ဆေတာ (ကြိ) တားဆီးသည်။

ဆေင် (ကြိ) ၁-သက်ဆိုင်သည်။ ၂-ဆိုင်းထားသည်။ **သြန်သွက်အဲဝွံ ကလေင်**

ကိုဂ်...ညိက္ခာ = ကျွန်တော်ပေးရန်ငွေအတွက်ကို ဆိုင်းထားပါအုံး။

ဆေတ် (ကြိ) ၁-စောင်းသည်။ ၂-စောင်းချိတ်ပြောသည်။

ဆေန်ဆက် (ကြိ) ဘိုးဘေးစဉ်ဆက်မှ ဆင်းသက်သည်။

ဆေဝ် (ကြိ) တားသည်။ ...**တာ၊ ...ဗဝ်** = တားဆီးသည်။

ဆေဝ်ပလေဝ် (န) လှုပ်စီး။ ...**ပံက်** = လှုပ်စီးလက်သည်။

ဆေဝ်ရေ (ကြိ) တူသည်။ တန်သည်။ သားရေပွဲဖြစ်သည်။

ဆော (ကြိ) ၁-ကျိန်ဆဲသည်။ ၂-ဂဟေဆော်သည်။ (မျိုးပြ) တရံ။

ဂနပ်မဲ့... = ဖိနပ်တစ်ရံ။

ဆောတ် (ကြိ) မှားသည်။ ...**ယောင်** = မှားယွင်းသည်။

ဆော် (ကြိ) ၁-အဆုံးသတ်သည်။ ပြီးဆုံးသည်။ ၂-ဆက်စပ်သည်။
ဆက်... = ဆက်ဆံသည်။ ...မ = ကူညီရိုင်းပင်းသည်။
ဆောင်လံ၊ ဆိုလံ (မ-ကြိဝိ) ဘယ်သောအခါ။

ဆော့ (ကြိ) ထိုးဆွသည်။ မြှောက်ပင့်သည်။

ဆဲ (ကြိ) ကျိန်ဆဲသည်။ **ဆော** - ရှု။

ဆဲလံ၊ ဆဲလဲ (ကြိဝိ) ပျော်ရွှင်စွာ။

ဆဲက် (န) ကောက်ရိုး။ **ဗွတ်**... = ကောက်ရိုးပုံ။

ဆင် (ကြိ) ၁-အဆင့်ဆင့် စီတင်သည်။ ၂-နောက်လိုက်သည်။

...ဏာ = အမည်ပေးသည်။ ခေါ်တွင်သည်။

...ဗက် = နောက်ယောင်ခံသည်။ ...လုပ်ကြိပ် = တောသို့ လိုက်ဝင်
သည်။ ၃-ရိုက်နှက်သည်။ ...ဗး = ရိုက်နှက်မိသည်။

...ဝက် = ပြုစုသည်။ ပြုလုပ်သည်။

ဆိုက်ညောန်၊ ဆိုက်ညန် (ကြိ) နီးကပ်သည်။

ဆိုက်ဗွက် (ကြိ) ကျွမ်းကျင်သည်။ ...စိက္ခ (နဝိ) ကျွမ်းကျင်သော။

ဆိုန် (ကြိ) နယ်သည်။

ဆို (ကြိ) တွေ့သည်။

ဆိုတ် (ကြိ) ပိတ်ဆိုသည်။ ...မ = ရင်တွင်ဆိုသွားသည်။

* * * * *

၉

၉ - ရှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

၉ (န) ဘီ။ အဘိုး၏ အဖေ။

ဇက် (ကြိ) ၁-ဆွဲသည်။ ...ယာ = ရွက်လွှင့်သည်။ ၂-ချီတက်သည်။

...ဟန် = စစ်ချီသည်။

ကျော် (ကြိ) ခြောက်အောင်လုပ်သည်။

ကျော (န) ကို၊ ကိုယ်တိုင်။ ...**ကာယျ** = ကိုယ်ကာယ။ ...**စူး...** = ကိုယ်သက်သက်
...**အဲအာရ** = ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် သွားသည်။ (မျိုးပြ) သံဃာ
အပါးအရေအတွက်တွင် သုံးသည်။ **သင်စုံ...** = သံဃာဆယ်ပါး။

ကျောက် (ကြိ) ထက်အောင်သွေးသည်။ ...**မြ** = ဓါးသွေးသည်။

ဇင်္ခါ စင်္ခါ (န) စာရေး။

ဇင်ဇေ (ကြိ-နောက်ဆက်) ပါစေ။ **ချိတ်...** = သေပါစေ။

ဇင်မင် (န) ငှက်ကြီးဝံပို။

ဇင်ရဲ (န) မှက်။ ရင်ရဲ။

ဇတ် (ကြိ) စစ်သည်။ **နှံ...အာ** = ရေစစ်သွားသည်။

တောင် (ကြိ) တုန်သည်။ ...**ဂရိုက်** = တုန်လှုပ်သည်။

တော (န) ဇာတာ။

တောက်ကြိုက် (န) ဝက်ရူးပြန်ရောဂါ။

ဇန် (န) ဇွန်း။ ...**အပြိုက်** = ကြွေဇွန်း။ (ကြိ) သီသည်။

...**ဟုံ** = ပန်းသီသည်။ (ပန်းကုံး)

ဇနပဒ (ပါ) (န) ဇနပဒ၊ တောအရပ်။

ဇနိုက် (န) ကန့်လန့်ကာ။ တင်းတိမ်။

ဇနးပိုတ် (ပါသက်) (န) ဇနပဒ။

ဇပိုက် (ကြိ) ယိမ်းယိုင်သည်။

ဇပင်၊ **ဇပင်ကွပ်** (ကြိ) သေချာသည်။

ဇပန် (သဗဓ) သောအခါ၊ စဉ်။ ...**ညးကျင် နှင်ကျင် နိုဟ်နိုဟ်ညီ** = သူလာစဉ်
ကောင်းစွာ ညှော်ခံပါ။ (ရ-ကြိထ) စဉ်။

ဇပ (ကြိ) တွေ့ဆုံသည်။

ဇေ့ (န) ကွမ်းရွက်။

ဇေ့ဟ် (နဝိ) ခြောက်သော။

ဇေ့ဟ် (နဝိ) ပြင်းထန်သော။ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော။

ဇေ့က် (နဝိ) ထက်သော။ ချွန်သော။

ဇမန် (န) ၁-ပန်းစီး။ ပန်းကုံး။ ဇိင်... = ပန်းကုံးဖြစ်အောင် သီသည်။

၂-စာစီစာကုံး။

ဇေ့ဒိပ် (ပါသက်) (န) ဇေ့ဒိပါ လက်ျာတောင်ကျွန်း။

ဇေ့ရှ် (န) ဇေ့သပြေသီး။

ဇေ့က် (န) စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူ။ ...ဗူ = လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး။

ဇေ့န် (န) လက်ဆောင်။

ဇေ့ဝ်၊ ဇေ့ဝ် (န) စီးကြောင်း။ ...ဇု် = ရေစီးကြောင်း။

ဇေ့က် (န) ကြောက်ခြင်း။

ဇေ့တ်ဒိုင် (န) ခြေသုတ်အဝတ်။

ဇေ့ဲ (န) အဝေး။ (နဝိ) ဝေးသော။

ဇေ့ော် (န) အကြီးအကဲ။ ...ကွာန် = ရွာသူကြီး။ (နဝိ) = ကြီးသော။

ဇေ့ော် (န) အရိုးထင်သော ရိုက်ချက်။ (ကြိ) အရိုးထင်သည်။

ဇေ့း (န) အောင်မြင်ခြင်း။

ဇေ့ (နဝိ) ညှိုးနွမ်းသော။ နှဲ... = နွမ်းသောပန်း။

ဇေ့ိုင် (န) အလျား။ (နဝိ) ရှည်သော။ (ကြိ) ၁-ရှည်အောင်လုပ်သည်။

...အယုက် = အသက်ရှည်စေသည်။ ၂- မ,ပြီး သယ်သည်။

ညးတံ...ဏာ နသျှရ = သူတို့ဆန်တောင်းကို မ,သယ်သွားသည်။

ဇေ့ွဲ (နဝိ) တိုသော။ (ကြိ) တိုအောင်လုပ်သည်။

ဇေ့ (န) အင်တုံ။

ရေနီရော (ကြိဝိ) ရှုပ်ထွေးသောအသံဖြင့်။

ရော် (န) စပါးကျီ။ ...**ဖလူ** = ကျီကျ။

ရီ (န) အင်တုံ။

ရေင် (ဝိ) အနီးအနား။

ရေဟ် (န) ချည်နှောင်ခြင်း။ **ဇုက်...ပသဲ** = သံကြိုး။ ...**ပး** = နှောင်ကြိုး။

ရောတ် (ကြိ) စုတ်သည်။ ...**သုင်ဒုတ်ဂမ္မ** = ရေခွေးကို စုတ်ပြီးသောက်သည်။

ရိဟ် (ကြိ) တွန်းသည်။

လေ (န) ဆူး။

လောဲ (န) အဖူး၊ အညွန့်၊ ...**ပှံ** = ပန်းဖူး၊ ပန်းညွန့်။

လိပေဝ် (ကြိ) ပျံ့လွင့်သည်။

လိင် (ကြိ) ရှည်အောင်လုပ်သည်။

လေဝ် (ကြိ) ၁-တိုအောင်လုပ်သည်။ ၂- ပြောင်လက်အောင်ပွတ်တိုက်သည်။

...**ပေဝ်** = ပြောင်လက်သည်။ ပျံ့လွင့်သည်။

ဝေ (န) ၁-အဖူးအပွင့်။ ...**ကြါက်**= သရက်ပွင့်။ ၂- မင်းတုပ်။

...**တရင်** = တံခါးမင်းတုပ်။ ၃-ပြွန်။ ...**လဂေါင်** = မြောင်းပြွန်။

(ကြိ) ဖူးပွင့်သည်။

ဝေဝ် (န) အခင်း။ ...**မ** = ပျိုးခင်း၊ မျိုးခင်း။ (မျိုးပြ) တခင်း။

မမ္မဲ... = ပျိုးခင်းတခင်း။

ဝေဝ် (နဝိ) စီးဆင်းသော။ **ဒုတ်...** = စီးဆင်းသောရေ။ (ကြိ) စီးဆင်းအောင်

လုပ်သည်။ ...**ဒုတ်ရမတ်** = မျက်ရည်စီးဆင်းအောင် လုပ်သည်။

ငိုသည်။

န့် (ကြိ) ဖျားသည်။

ဟေန် (န) အစာ။ ...**ဒမျိုင်** = မချက်ရသေးသော အစာ။

- ဟောသီ (သဟာသီ) (ပါ) (နဝိ) ခက်ထန်သော။
- ဟောင်တဲ (န) လက်ခုပ်။ သျှဖွဲ... = လက်တခုပ်ဆန်။
- ဇောက် (ကြိ) မှိတ်သည်။ ...မတ် = မျက်စိမှိတ်သည်။
- ဇနိတ် (န) အစေး။ (ကြိ) စေးကပ်သည်။
- ဇအော် (ကြိ) ညှိသည်။
- ဇအော့၊ ဇအော် (ကြိ) အော့အန်သည်။ ...တတိတ် = အန်ထွက်သည်။
- ဇေး (ကြိ) သန်ရှင်းသည်။
- ဇအိုန် (ကြိ) မုန်းသည်။ ရွံရှာသည်။ ...ဇရ = ရွံသည်။
- ဇအိုန်သို့ (န) အိမ်အခြင်။ အမိုးတင်သည့်တန်း။
- ဇာ (န) ပိုက်ကွန်။ ...ဗွင် = ဟာလဝါကွက် ပြတင်းပေါက်။ (ကြိ) ကျသည်။
ယာတ်ထံ...အာရ = ဤအဝတ် ကျသွားပြီ။
- ဇာမြောန် (မြန်) (န) အမိုးပေါ်တင်သည့် ကြက်နင်း။
- ဇာဒိဗိုင်၊ ဇာဗိုင် (န) ပင့်ကူ။
- ဇာလဂေါင် (န) ရေမြောင်း။
- ဇာင်က (ကြိ) ကြမ်းတိုက်ပိုက်နှင့် ငါးဖမ်းသည်။
- ဇာင်ရွှါ (န) ဟင်္သာပြဒါး။
- ဇာတ် (ပါသက်) (န) ဇာတ်နိပါတ်။
- ဇာတိ (ပါ) (န) ဇာတိ၊ အမျိုးအနွယ်။
- ဇာတရုပ် (ပါသက်) (န) ရွှေ။
- ဇာဒိဖီ (န) ဇာဒိပွါလ်သီး။
- ဇာဒိသိုင် (န) ခြင်္သေ့။
- ဇာဒုတ် (ပါသက်) (န) သံတမန်။
- ဇာလီ (ပါ) (န) ချပ်ဝတ်တန်ဆာ။

ဇာပ် (ကြိ) စုတ်သည်။ မြည်းသည်။ ...**ဟ်** = ပန်းဝတ်ရည်ကို စုပ်သည်။

ဇာမ်၊ ဇာ် (န) အချင်း။ ဝမ်းတွင်းသားအိမ်။

ဇိက် (ကြိ) ထွန်သည်။ ...**ဗု** = လယ်ထွန်သည်။

ဇိက်ဗွိက် (ကြိ) ချီတက်သည်။ တိုးတက်သည်။

ဇိင် (ကြိ) ချုပ်သည်။ ...**ပလောံ** = အင်္ကျီချုပ်သည်။

ဇိပ် (န) တတင်း၏လေးပုံတပုံ၊ တစိပ်။ **ပိ...** = သုံးစိပ်။

ဇိပ်ပိပ် (ကြိ) ပျော့ပျောင်းသည်။ သေချာသည်။

ဇိ (ကြိ) စိမ့်သည်။ **နှံ...တိတ်** = ရေစိမ့်ထွက်သည်။

ဇိဝိ (ပါ) (န) အသက်။

ဇိ (န) စပုံ။ ...**မသုန်** = စပုံမျိုးငါးပါး။ ...**ကာံ** = စပုံဖွဲ။ ...**ဒမုိုင်** = စပုံနက်။

...**နိပ်** = ဖာလာနိမိတ်။ ...**ဗ္ဗုတ်** = စပုံနီ။ ...**ဇုတ်** = စမြိတ်။

(ကြိ) စုံလင်သည်။ စီစဉ်သည်။

ဇိဇပ် (ကြိ) ပြည့်စုံသည်။

ဇိယျာ (န) ဇီရာ။ စပုံနက်စေ့။

ဇိဝက (ပါ) (န) ဆရာဇိဝက။

ဇိပိပ် (ပါသက်) (န) အသက်။

ဇိအရိ၊ ဇိဒရိ (နဝိ) စုံလင်သော။

ဇု (န) အဘိုးအဘွား၏ အမေ။

ဇုက် (န) ကြိုး။ ...**ကနေင်** = ကျစ်ထားသောကြိုး။ ...**ကျိ** = လျှော်ဖြူကြိုး။

...**ခရေဟ်** = သံကြိုး။ ...**ဂတ်ပိုင်** = ခါးပတ်။

...**ဂတက်** = ဇာတ် ကြိုး။ ...**ဂြိပ်** = နွယ်ပင်နှင့် လုပ်ထားသောကြိုး။

...**စရိတ်** = ဆင်ရင်ဘတ်ကြိုး။ ...**တမာင်** = ရွက်အောက်ပိုင်းကြိုး။

...**ဒရဲ** = ထိမ်းကြိုး။ ...**ပရိတ်** = ပရိတ်ကြိုး။ ...**ပါန်** = လျှော်ကြိုး။

...ဗစန် = ကျစ်ကြိး။ ...ဗွင် (လနင်) (နင်) ကသင်းရိုး။ ...လလီ
= လှုပ်စီး။ ...လဟက် = ဇက်ကြိး။ ...လောတ် = သွပ်ကြိး။

ဇုတ် (န) အရိုး။ ...ကွင်ကံ = ညှပ်ရိုး။ ...တင် = အဆစ်နှင့်အရိုး။
...ထကဲ = နံရိုး။ ...နောက်တဲ = ပခုံးအောက် အရိုးပြား။

ဇုန်ဇာ (န) ပခက်။

ဇူ (န) ငါးဖမ်းသည့်နေရာတစ်မျိုး။ (ကြိ) နားသည်။
...ဇီ = တည်းခိုသည်။ ရပ်နားသည်။

ဇေတ် (မြန်) (ကြိ) စစ်သည်။

ဇေဟ်၊ ဇေ် (န) နယုန်လအမည်။ (ကြိ) အရေပြား သွေးထွက်အောင်
အပ်နှင့် ဖောက်သည်။ ဖဲ့သည်။

ဇဲ (ကြိ) ယိုင်သည်။

ဇဲယ (ပါသက်) (န) အောင်မြင်ခြင်း။

ဇဲ (န) ဇော။ ...ဇိတ် = စိတ်ဇော။

ဇင် (န) ၁-ကုတင်။ ...သတိက် = အိပ်ကုတင်။ ...ကွီ = လှည်းအိမ်။
...ဂလိင် = ထမ်းစင်၊ ဝေါ။ ...သဝန် = ညောင်စောင်း။

၂-ပဒေသာပင်။ ...ပံင်သကူ = ပုံသကူပဒေသာပင်။

ဇံသဝ်၊ ဇေံသဝ် (ကြိ) အောက်ကြိုသည်။ ကိုင်းညွတ်သည်။

ဇး (ကြိ) ပြေပျောက်သည်။ ဗျူ.. အာရ = အမှူးပြေသွားသည်။

ဇိုင် (န) ခြေထောက်။ ...ကွေဟ် = ကညစ် အချွန်။ ...ကွင် = မြှောက်ခြေ။
မြှောက်ကိန်း။ ...ခေံ = ခြေထောက်ထောင့်နဲ့ဖြစ်သည်။ ...စ = စားခြေ။
စားကိန်း။ ...ဒယူ = တံစက်မြိတ်။ ...ဇီ = တောင်ခြေ။

...နက် = နှုတ်ခြေ။ နှုတ်ကိန်း (ဝိ) အနီးအနား။

...ဂြိဝ် = တောစပ်။ တောအစွန်း။ ...စီ = မြစ်ကမ်းပါး (မျိုးပြ)
ပိုက်ကွန်အရေအတွက်တွင် သုံးသည်။ ဇိုက်ဝိ... = ပိုက်ကွန်သုံးခု။

ဇိုတ် (ကြိ) သုတ်သည်။

ဇိုန် (န) ဉာဏ်ပင်။ **ဉှ...** = ဉာဏ်ပွင့်။ (ကြိ) ပေးသည်။ ပေးအပ်သည်။
ပေးလှူသည်။ **ဇကရာတ်ဂ်...ကီနန် ကုကောန်တဲ တိတ်အာဂျိပ်ရ**
= ဘုရင်သည် နန်းကို သားတော်အား အပ်နှင်းပြီး တောထွက်သွား
သည်။ ...**ဖိုန်** = ကောင်းမှုပေးသည်။ အမှုပေးသည်။

ဇိုပ် (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။

ဇိုမ်၊ ဇို (န) ရေလွှမ်းဒေသ။ ရေလွှမ်းလွင်ပြင်။ ...**ဖြာ** = ရွံ့ညွှန်တော။
(ကြိ) တိုက်မိသည်။ ဆောင့်သည်။ **ကွာ်ပွဲၵုၵုး...ဒးရောင်** =
အမှောင်တွင် လမ်းလျှောက်လျှင် တိုက်မိမည်။ **တြဲဂ်ထဲကီပြဲ**
တဲ...ထကး ထောံပုန်အိုတ်ရ = လင်ယောက်ျားသည် ဇနီးနှင့်
စိတ်ဆိုးပြီး ပန်းကန်များကို ဆောင့်ခွဲလိုက်ကုန်သည်။

ဇိုမ်၊ ဇို (န) ၁-တာတမံ။ အကာအရံ။ ...**ကွာ** = ကန်ရိုး။ ...**ချင်** = မြို့ရိုး။
...**တရင်** = တခါးပေါင်။ ကျည်းခွေ။ ၂-ကိုင်းညွတ်သောအရာ။
အတံ။ ...**ခွောက်** = ငါးပျားတံ။ ...**တူ** = လေးကိုင်း။
...**နဲ** = ယက်ကန်းအနွယ်ခံ။ ...**ဗဂုတ်ပုတ်** = မီးခုံကို ဖွတ်
ထောင်းသည့် အတံ။ ...**မုတ်** = နှာတံ။ (ကြိ) တိုက်ခိုက်သည်။
စင်စါ...မံင်ရ = ကြက်နှစ်ကောင် ခွပ်နေကြသည်။

ဇွဲ၊ ဇွဲ (နဝိ) ဝေးသော။ **ဇမ္ပဲ** - ရှု။

ဇွင် (န) တင်ပါး။ ...**ဂိုင်** = တင်ပါးဆုံ။ ခါးစောင်း။

ဇွဲ (န) ပင်လယ်ကျောက်ပုစွန်။ (ကြိ) သွားနှင့်ဝါးသည်။

ဇွဲ ၊ (နဝိ) **ဇွဲ** - ရှု။

ဇူး (ကြိ) ရှင်းလင်းသည်။

ဇွတ် (သဗဓ) (ရ-ကြိထ) စဉ်၊ သောအခါ။ **ဇဖန်** - ရှု။

ဇိုက် (န) ပိုက်ကွန်။ ...ဇာ = ငါးဖမ်းပိုက်။

ဇု (န) အနားယူရန်နေရာ။

ဇော် (န) အကြီးအကဲ။ ...ကွာန် = ရွာသူကြီး (ကြံ) ကြီးသည်။

...မောင် = ကြီးပွားတိုးတက်သည်။

ဇောင် (န) တံခွန်။ ...လတ် = ကြက်လျှာတံခွန်။

ဇောင်မတ် (န) မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ ဗ... = မျက်မှောက်ပြုသည်။

ဇွဲ (န) နည်းနာ။

ဇူး (ကြံ) အောင်မြင်သည်။

ဇူးဇာတ် (န) မြွေပါ။

ဇူးပိုတ် (န) ဇနပုဒ်။

ဇွန် (န) ပန်းကုံး။ (ကြံ) သီကုံးသည်။

ဇွာတ် (ကြံ) နို့တိုက်သည်။

ဇွတ် (န) ချိတ်။ ...ကျိုက်စိင် = ဆင်ချွန်။

ဇွတ် (ကြံ) ကုတ်သည်။

ဇွပ် (နဝိ) တိုင်း။ ...ချင်...ကွာန် = မြို့တိုင်း ရွာတိုင်း။

ဇွိုင် (ကြံ) မှီပြီးကြည့်သည်။

ဇွံ၊ ဇွမ် (ကြံ) ခိုင်မြဲသည်။ မိုန်... = ခိုင်မြဲသည်။ ...ဇွန် = ခိုင်သည်။

ဇွိတ် (ကြံ) သုတ်သည်။ ယာတ်...ဇိုင် = ခြေသုတ်အဝတ်။

ဇွါ (နဝိ) အင်အားကြီးသော။ စိင်... = ဆင်ပြောင်ကြီး။

ခြဟတ်... = ဆင်ပြောင်အား။

ဇွောင် (န) စီးကြောင်း။ ဘှ်... = ရေစီးကြောင်း။

ဇွေ (န) ကမ်းခြေကို ပုတ်သောလိုင်း။

ချိပ်ချယ် (ကြိ) ထိုင်းမှိုင်းသည်။ **တ္တိယသတိက်တဲ့...ဗွင်ရ** = အိပ်ရာမှထပြီး ထိုင်းမှိုင်းနေသည်။

ဖြ၊ ဖြသြင် (ကြိ) ညှိုးနွမ်းသည်။ ...**သို့တ်** = တိတ်ဆိတ်သည်။ တစ်ယောက် တည်းဖြစ်သည်။ ...**ဟောံ** = စိတ်မကောင်းဖြစ်သည်။

ဖြင်၊ သွင် (န) ဓါးရည်။

ဖြပ် (န) ဇရပ်။

ဖြဟ် (န) ချောက်။

ဖြဟတ် (န) အင်အား။

ဖြဟာန် (န) သနားခြင်း။ ချစ်ခြင်း။ ...**ကိုန်** = သနားကြင်နာခြင်း။

ဖြဲ (ကြိ) ပိန်သည်။

ဖြင် (ကြိ) ၁-ပေါင်းသည်။ ...**ကမွှင်** = ကောက်ညှင်းပေါင်းသည်။

၂-ကြည်လင်သည်။ ...**ကေဝ်** = ကြည်လင်သည်။

ဖြုံ (န) မြွေ။ ...**ဂမျီ** = အဆိပ်ရှိသောမြွေ။ ...**ဇာတ်** = မြွေဟောက်။

...**ဇာတ်တင်** = ငန်းတော်ကြားမြွေ။ ...**ဖီတူ** = မြွေစိမ်း။

...**ဗဲ** = မြွေပွေး။ ...**ဗျာတ်** = လင်းမြွေ။

ဖြန် (ကြိ) မှည့်ရော်သည်။ အမှည့်လွန်သည်။

ဖြဟ် (န) အမျှင်။ (ကြိ) ပိန်သည်။ ...**ဖြဲ** = ပိန်သည်။ (မျိုးပြ) အတွင်း။

လစိန်ဓါ ... = လက်စွပ်နှစ်ကွင်း။

ဖြဟ်ဝတ် (န) အရိုးစု။

ဖြဲ (န) ညောင်ပင်။ ...**တောန်** = ညောင်ကြပ်။ ...**တို့င်** = ညောင်ချဉ်။

...**ဟေဝ်** = ဟေမိညောင်ပင်။ ...**သုံ** = ပင်ညောင်ပင်။

ဖြောတ် (ကြိ) စုတ်သည်။

ဖြောဟ် (ကြိ) နက်သည်။

ဖြင်ထွဲ (န) အိုးကရွတ်။

ဖြိုင် (ကြိ) လေးသည်။ ခက်ခဲသည်။

ဖြိုဟ် (ကြိ) နက်သည်။ ...နက် = နက်နဲသည်။

ဖြး (ကြိ) ရး-ရူ။

ဖွ (န) အသေကောင်။ ...ဖွိဟ် = လူသေအလောင်း။ ...ကွါ = ခွေးသေကောင်။

...ဂမ္ဗိတ် = သေနေသောအလောင်း။

ဖွက်ဝှံ (ကြိ) ဝမ်းနုတ်သည်။

ဖွံ (န) ရှင်းလင်းထားသော စိမ့်မြေ။

ဟ်... = စိမ့်မြေကို စိုက်ပျိုးရန် ရှင်းလင်းသည်။

ဖွဟ် (န) အဖျား။ ...ချာံ = အအေးမိသော အဖျား။ ...ဂစံ၊

...ဂြိပ် = ငှက်ဖျား။ ...သန္နိပါတ် = အပူပြင်းဖျား။ တိုက်ဖျက်အဖျား။

ဖွာ (န) ရင်းနှီးသော ယောက်ျားမိတ်ဆွေ။

ဖွိ (နဝိ) လက်ဝဲ။ တဲ... = လက်ဝဲလက်။ ကွး... = လက်ဝဲရံတပည့်။

ဖွိတ် (ကြိ) ပွတ်သပ်သည်။ ...သပေါတ် = လက်ဖြင့်ပွတ်သပ်သည်။

ဖွောင် (ကြိ) စီးဆင်းသည်။ ...လင် = အရည်ပျော်ပြီးစီးကျသည်။ ငိုသည်။

ဖွောံ (န) ရိက္ခာ ။ ...မ = စားစရာရိက္ခာ။

ဖွိန်လှံ (န) လှိုင်းတံပိုး။

ဖွိန်ဇောက် (န) သွားဖုံး။

* * * * *

၅

၅ - ကိုးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

၅ရံ (န) စောင်းရန်း။ ဂရံ-ရူ။

၅့ (ယိုး) (ကြိ) ကူညီသည်။

၅ဟ် (ကြိ) ကြောက်လန့်၍ တွေဝေသည်။

၅ာ (ကြိ) နှေးသည်။

၅ာင် (ကြိ) သဲ့သည်။ ...၅့ = ပုဇွန်သဲ့ယူသည်။ ဇာင်-ရူ။

၅ာန် (သသက်) (န) ဈာန်။

၅ာ့ (န) ဈာန်ဝင်စားခြင်း။ တရားအားထုတ်ခြင်း။

သ့်... = (ကြိ) တရားအားထုတ်ခြင်းကို ပြုလုပ်သည်။

* * * * *

ည

ည - ဆယ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ညတ် (ကြိ) ညှပ်သည်။ ...ကမ္မဝါ = ကမ္မဝါညှပ်သည်။

ညန် (ကြိဝိ) ၁-နီးကပ်စွာ။ ...စိပ်ကျင် = နီးကပ်စွာ ရောက်လာသည်။

၂- မျှလောက်၊ လှနီးပါး။ ...ပိသွာံ = သုံးနှစ်လောက်။

ညဟ် (ကြိ) တွန်းထွက်သည်။ ရန်းသည်။ ကောန်ထွက်...တိတ်ကျင်

နုမိဒေစိန်လင်ဂ်ရ = ကလေးသည် သူ၏မိခင် ပိုက်ထွေးထားရာမှ ရန်းထွက်လာသည်။

ညာတ် (ကြိ) မြင်သည်။

ညာတိဝံသ (ပါသက်) (န) ဆွေမျိုးညာတိ။

ညာန် (ပါသက်) ဉာဏ်ပညာ။

ညီ (ကြိ နောက်ဆက်) ညွှန်ကြားဝါကျနောက်ဆက်။ **ကျင်ဝေင်သို့ဝို...** = ကျွန်တော်တို့ အိမ်သို့လာလည်ပါ။

ညီည၊ ညီညို၊ ညီနောင် (ကြိဝိ) အနည်းငယ်။ **စ...** = အနည်းငယ် စားပါ။ (နဝိ) အနည်းငယ်ဖြစ်သော။ **ပင်...ဂ်ကေတ်တဲအာဟာ** = ထမင်း အနည်းငယ်ကိုယူပြီးသွားမလား။

ညီ (ကြိ) ညီညွတ်သည်။ **...သာသွဟ်သွန်** = ညီညွတ်သည်။

ညောန် (ကြိ) ကျပ်သည်။ **တက်လင်ကွာ်...လောန်အာရ** = သတ်ရိုက်ထားသည်မှာ တင်းကျပ်လွန်သွားသည်။ **...ခြက်** (ဂြက်) = ကျဉ်းကျပ်သည်။

ညင်၊ ညင်ရ် (ဝိ) သကဲ့သို့။ **...ဒေဝတ်** = နတ်ဒေဝါကဲ့သို့။ (သဗဓ) သကဲ့သို့။ **...သာယော့ဇော့မ ပိုဗိုဟ်တံဒးကေတ်နဲရ** = ပျားသည် ရိက္ခာကို စုဆောင်းသကဲ့သို့ ကျွန်တော်တို့လူတို့လည်း နည်းနာယူရမည်။

ညင်ဝံ (ရ-ကြိထ) ရန်။ **...ကျောန်ကမ္ပောန်မာန် ဒးစစ္စရောင်** = အလုပ်လုပ်နိုင်ရန် အစားစားရမည်။ (သဗဓ) ရန်။ **...ညးတံတန်တဲအာမာန် ပိုဒးရီဗင်ရ** = သူတို့တည်တန်နိုင်ရန် ကျွန်တော်တို့ ကူညီရမည်။

ညင်လီ (မ-ကြိဝိ) ဘယ်ကဲ့သို့။

ညင်သက်ဂ် (ကြိဝိ) ထိုနည်းအတိုင်း။

ညး (နစ) သူ၊ သူမ။ **...တံ** = သူတို့။ **...ဗိုက်** = ကုန်သည်။

ညးဂ်၊ ညးလီ (မ-နစ) မည်သူ။ **...အာချင်ရော** = မည်သူ မြို့သွားသနည်း။

ညွဟ် (ကြိ) ခေါင်းမော်သည်။ ခေါင်းထောင်သည်။

ညှာ (ကြိ) ညှာသည်။ **...စိုတ်** = အားနာသည်။ **...တာ** = ညှာတာသည်။

ညွင် (ကြိ) ကျိုးသည်။ (နဝိ) ကျိုးသော။ **ဗိုင်...မင်** = ခြေထောက်ထော့နဲ့ဖြစ်နေသည်။ (ကျိုးနေသည်)

၆

၆ - တစ်ဆယ့် တစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

၁။ ဌပနာ (န) ဘုရားတွင် ဌာပနာရမည့်ပစ္စည်း (ကြိ) ထည့်သွင်းသည်။
ထားသည်။

၂။ ဌာန် (န) နေရာဒေသ

၃။ ဌာန်ခွင် (န) နေရပ်လိပ်စာ

၅

၅ - တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

၃

၃ - တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

၃ (န) အထွာ။ (ကြိ) ထွာသည်။ (မျိုးပြ) အထွာ။ ဝိ... = သုံးထွာ။

၃ဗဇ် (န) လဘို့။ ...၅ = နွားလဘို့။

၃အာ (ကြိ) ကျွတ်ကောင်ကဲ့သို့ သွားသည်။

၃ကဲ၃ကဲ (နဝိ) အစစ်အမှန်ဖြစ်သော။ ကောန်မည်...ဝိုတ်ထောံအရော်မည်
= မွန်စစ်စစ်က မွန်စကားကို မေ့လိုက်သည်။

၃င် (ကြိ) ဈေးကြီးသည်။ (စ) ၂-ဟောင်စော်နံသည်။ ခရံက်ကပိုဝ်...အာက္ခာရ
စရံ ဗွဲမလောန်ရ = ကျွန်တော်တို့ ငါးငပိသည် ဟောင်စော်နံသော်
လည်း စား၍ အလွန်အရသာရှိသည်။

၃တ် (ကြိ) ကူတ် - ရှု (နဝိ) ခေါင်းပိတ်ဖြစ်သော။

၃န် (ကြိ) များသည်။ ...က = ငါးများသည်။ ...ကိုဖိုဟ်မြဲ = အမျိုးသမီးနှင့်
များသည်။ ဆွဲဆောင်သည်။

၃ဟ် (န) ဦးနောက်။ (စ) ကွယ် - ရှု။

၃ဇ် (ကြိ) ကလော်သည်။

၃ာ (ကြိ) တိမ်သည်။ ကွာ-ရှု။

၃ာ် (န) ရေ။ ...ကွယ် = ရေအေး။ ...ကလော် = ရေခဲ။

...ကသ် = တံထွေး။ ...ကျီ၊ ချီ = ထမင်းရည်။ ...ခွာင် = နှာရည်။

နပ်ရည်။ ...ခြို = အဆစ်လှုပ်ရှားစေနိုင်သောအရေ။

...ဂဂမ် = ငရုပ်ကောင်း ပါသော ဟင်းချိုဟင်းခါး။

...ဂဂမ်ခွံ = မုန့်ဟင်းခါးဟင်းရေ။ ...ဂစာ = သစ္စာရေ။

...ဂစ် = တံထွေး။ ...ဂေါင် = စီးသောရေ။

...ဂေင် = ကျည်ထောက်တွင် ထည့်ထားသောရေ။

...တက် = ရေရောထားသော နို့ရေ။ ရက်တက်ရည်။

...တရံက် = ရေတံလျှောက်။ ...တံကြဲ = ဒရယ်နို့ရေ။ ကောက်ရိုး

နွယ်ပင်။ ...တံတူဟ် = နို့မိမ်း၊ ဒိန်။ ...ထင်၊ ထင်ဂေါင် = ရေ

တကောင်း။ ...နင်သွင် = သောက်ရေအိုးရေ။

...ပတောက် = ရေစစ်စစ်။ မချိုမငံသောရေ။ ...ပလိုင် = ရေတွင်း။

...ပိုင် = သွားရည်။ ...ပသ် = ကျင်ငယ်ရေ။ ...ဖထင် = ရေငံ။

...ဖစိုတ် = သင်္ဘန်းဆိုးသောသစ်ခေါက်ရေ။ ...ဖလတ် = စီးထွက်

ပန်းထွက်သောရေ။ ...ဖီလင် = ပုံးရည်။ ...ဖိတ် = နနွင်းရည်။

အဝါရောင်။ ...ယာမ = အဖျော်ရည်။ ...ရမတ် = မျက်ရည်။

...လွံက် = ဖန်ရည်။ ...ဝဲ = ဝဲကတော့ရေ။

...လဂေါင် = စမ်းချောင်းရေ။ ...သံ = ပုံးရည်။

...သျှ = ဆန်ဆေးရည်။ ဆန်ဆေးရွက်ပင်။ ...သြော = အင်။ ရေအင်။

၃ာ်ပလာ် (န) အဖျော်ရည်၊ နည်းအမျိုးမျိုး။ ရေလဲသုံးခြင်း။

ဂဉ္ဇဲမုက်...ဗွဲမဟိုင် = ရေလဲအမျိုးမျိုးရှိသောဆေး။

ဘတ် (ကြိ) ချိုသည်။ ...**ကြောံ** = ချိုဆိမ့်သည်။

ဘန်၊ ဘန်ဂွံင် (န) လမ်း။

ဘပ် (န) အစက်၊ အကွက်။ (ကြိ) ၁-အဝတ်ဖြင့် ရေကို စုပ်သည်။

၂-အဝိုင်း အကွက်အစက်ဖြစ်သည်။

ဘပ်ဒုံ (နဝိ) စိမ်းလန်းသော။

ဘံ (ကြိ) မှန်သည်။ (နဝိ) မှန်သော။

ဘဲ (ကြိ) နီသည်။ ...**ဂီ၊ ...ဂုတ်** = နီရဲသည်။

ဘဲဘဲ (နဝိ) နီရဲသော။

ဒိုက် (န) ကျေးကျွန်။ ...**ဂျယ်** = သုံ့ပန်း။ ...**ပွက်** = ကျွန်သားပေါက်။

ကျွန်မှပေါက်ပွားသော သားသမီး။ ...**မွဲစွံ** = ကျွန်အချင်းချင်း။

ဒိုတ် (ကြိ) ဂျင်ကဲ့သို့ ညိတ်ညိတ်လယ်သည်။ စကားပြောနည်းသည်။

တိတ်ဆိတ်သည်။

ချက် (ကြိ) ၁-စိုစွတ်သည်။ **ပလောံအဲ...အာရ** = ကျွန်တော်အင်္ကျီစိုသွားပြီ။

၂-သိကျွမ်းသည်။ ခင်မင်သည်။ **အဲ...ပံင်ကီဖျောံကွာန်ရ** =

ကျွန်တော်ရွာသူကြီးနှင့် သိကျွမ်းသည်။ ...**ဒေက်** = ပြီးပြည့်စုံသည်။

နူးညံ့သိမ်မွေ့သည်။ ပြောင်လက်သည်။ စိုစွတ်သည်။

ချင် (န) မြို့၊ တိုင်းပြည်။ ...**မြုတာဲ** = ခံတပ်မြို့။ ...**ရး** = တိုင်းပြည်။

...**သွတ်** = နတ်ပြည်။

ချတ် (န) အမြီး၊ နောက်ပိုင်း။ ...**အယ်** = ကင်းမြီးကောက် အမြီး။

...**ကွီ** = လှည်းနောက်ပိုင်း။

ချတ်ဒဲ (ကြိ) အရပ်ဆိုးသည်။

ချန် (ကြိ) ၁-ကြက်ငှက်နားသည်။ **စင်မွဲ...ပံင်လျှက်ကွီသိုရ** = ကြက်တကောင်

အိမ်အမိုးပေါ်တွင် နားနေသည်။ ၂-ချက်သည်။

မိဝို...ပင်ပွဲဖရ = ကျွန်တော်တို့မိခင် မီးဖိုတွင် ထမင်းချက်သည်။

ချဟ် (ကြိ) ၁-မှည့်သည်။ ၂- မုန်းသည်။ (စ) ကျဟ်-ရှု။

ဇေက် (ကြိ) လက်သည်းဖြင့် ဆိတ်ဖြတ်သည်။

ဇေက် (ကြိ) စိုစွတ်သည်။

ဇေင် (န) ကျည်ထောက်။ ...ဇုန် = ဝါးကျည်ထောက်။ ညှ်...= ဝါးကျည်ထောက် နှင့် ထည့်ထားသောရေ။

ဇေန် (န) တောင်းငယ်။ (ကြိ) ၁-မီးညှိသည်။ မီးထွန်းသည်။
...ပှတ် = မီးညှိသည်။ ၂-စာကျက်သည်။ ...လိက် = စာကျက်သည်။

ဇေဝ် (န) တောကြက်။

ဇေဲ (နစ) သူ၊ သူမ။

ဇေင် (န) အပွင့်။ ...ပွဲ = ပန်းပွင့်။ (မျိုးပြ) အပွင့်။ ပွဲပိ... = ပန်းသုံးပွင့်။
(ကြိ) မောပန်းသည်။ ...စိတ် = မောသည်။

ဇေတ် (ကြိ) ငယ်သည်။ ...သွတ် = သေးငယ်သည်။

ဇေတ်ဇေတ် (နဝိ) ငယ်သော။

ဇိုင် (ကြိ) တွယ်သည်။ ...တိုန် = တွယ်တက်သည်။

ဇိုင်သွာ (ကြိ) ကူညီသည်။ ရီပင်... = ကူညီဖေးမသည်။

ဇး (ကြိ) ၁-စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသည်။ ရပ်သင်္ဃေ...ကွေ့ကွေ့ရ = သူ၏ ရပ် ရည် အလွန်သန့်ပြန့်သည်။ ၂- တိတ်သည်၊ ရပ်စဲသည်။
ဗြ...ဇာရ = မိုးတိတ်သွားသည်။

ဇိုက် (ကြိ) တက်စီးသည်။ ဇို... = ဖိနှိပ်ချုတ်ချယ်သည်။
...ပေင် = ပြည့်စုံသည်။

ဇိုင် (န) ၁-ချုံတော။ ၂-ထီး။ (စ) ကိုဇိုင်-ရှု။ ...ကျါ = ထီးဖြူ။

ဇိုတ် (န) အုတ်ချပ်။ (ကြိ) မှုန်သည်။

ဇိုတ်ဇိုတ် (နဝိ) မှုန်သော။

ဇိုန် (ကြိ) ပျော့သည်။ ...ညှမ်၊ ...ညှံ၊ ...ဇေတ်၊ ...ဇေတ်=ပျော့ပျောင်းသည်။

ဒိုန်ချ (ကြိ) သနားကြင်နာသည်။

ဒိုပ် (န) ဦးခေါင်း။ (စ) ကျိုပ်-ရှူ။ ...သံ = ဆိတ်ဖူးပင်။

ဒိုပ်ဒုံ (ကြိ) စိမ်းလန်းသည်။

ဒိုမ် (ကြိ) ပြာသည်။ (နဝိ) အပြာရောင်ဖြစ်သော။ **သတ်...** = အပြာရောင်။

ဒိုပ်၊ **ဒို** (ကြိ) ဖိနှိပ်သည်။

ဒိုဟ် (ကြိ) လိမ္မာရေးခြားသည်။ ...**ကောက်** = လိမ္မာထက်မြက်သည်။
(နဝိ) လိမ္မာသော။

* * * * *

ပ

ပ - တစ်ဆယ့်လေးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

* * * * *

ပာ

ပာ - တစ်ဆယ့်ငါးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ပာတ်မိတ် (ကြိ) ချိန်းချက်သည်။

ပာမ်၊ **ပာံ** (န) ကျင်ငယ်၊ ဆီး။ **ကွံ-ရှူ**။ ...**ပာတ်** = ဆီးသွားသည်။
သေးပေါက်သည်။ ...**ဂလဲ** = ကျင်ငယ်ယိုဖိတ်သည်။

ပာဇ်၊ **ပာံ**၊ **ပာာံ** (နဝိ) (နစ) ဤ။

ပာာ (ကြိ) ယူသွားသည်။ ...**ပွိုပ်** = ရောက်အောင်ပို့ဆောင်သည်။
ကောက်... = ယူသွားသည်။

ပာံ (ကြိ) နောက်ဆက်) မပြီးပြတ်သေးကြောင်းကို ပြသည်။ **စ...** = စားအုံး
မည်။ **ညးနွံ...** = သူရှိနေသေးသည်။ **ညးဟွံဂံအာ...** = သူ့မသွား
ရသေးပါ။

အိ (ကြိ) ဖိတ်လှုံသည်။

အုတ် (န) ပင်လယ်လိပ်ကြီး။ (စ) ကျွတ်-ရှု။

အောင် (န) နဖူး။ (စ) ကွေင်-ရှု။

အေ (ကြိ) လက်ချောင်းဖြင့် ဆိတ်သည်။ ဆွဲလိမ်သည်။

အေဟ် (န) လယ်ပခုပင်။

အောင် (ကြိ - နောက်ဆက်) (ဝါကျ-နောက်ဆက်) အနာဂတ်ကို ပြသည်။

(စ) ရောင်-ရှု။ စ... = စားမည်။ အဲအာ... = ကျွန်တော်သွားမည်။

အောင်အံင် (န) ကြေးနောင်နင်း။ ကြေးပတ္တလားဝိုင်း။

အံင် (န) ယက်မ။ (စ) ကွံင်-ရှု။

အံင်အေတ် (န) တူရိယာပစ္စည်း။

အာ (န) ဝါးပါးပါးဖြင့်ရက်လုပ်ထားသော ဖျာကြမ်း။

အာပ်၊ အာပ် (ကြိ) ၎က်ပျောရွက်နှင့်ထုပ်ပြီး မီးပေါ်ကင်သည်။

...စက = ငါးငယ်ငယ်များကို ဆီဆားငါးပိတို့နှင့်စပ်ပြီး ၎က်ပျော
ရွက်နှင့်ထုပ်ပြီး ကင်စားသည်။

အာ့အာ် (ကြိ) ရောနှောသည်။ နှဲနှဲ-ရှု။

အဟ် (န) ၁-သွေးခြင်း၊ ထက်အောင်လုပ်ခြင်း။ ကျင်းခြင်း။

ဖျေ...ကိုမြ = ဓားကိုကျင်းသည်။ ဓားကို ဆေးသားတင်သည်။

၂-ထက်မြက်ခြင်း၊ အမျက်။ ...ဒန် = ဝါးမျက်။

* * * * *

တ

တ - တစ်ဆယ့်ခြောက်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

တ (ကြိ) အန်သည်။ ...ပွိတ် = အန်ထုတ်သည်။

တကေတ် (န) စအို၊ ဖင်။

တကဲ (ကြိ) တွဲလောင်းကျသည်။

တကောင် (န) အနံ့။ အမွေး။ ...**သြောံ** = စပါးနံ့။ ...**သြောံဂန်** = ပြောင်းမွေး။

တကံက် (န) လက်ကောက်။ ...**တဲထပ်** = ရွှေလက်ကောက်။

တ္တံ၊ တ္တဏ် (န) ကျွန်း။ ...**ပန်** = ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း။

တကး (န) ကောင်းကင်။ (စ) အကား-ရှူ။

တက် (ကြိ) ၁-ရိုက်သည်။ ...**ကွက်** = လက်ခမောင်းခတ်သည်။

စင်... = ရိုက်နက်သည်။ ...**ပိ** = သုံးနာရီထိုးသည်။

...**ကျာ** = စကားပြောသည်။ ...**သြိုဟ်** = ရင်ဘတ်တီးသည်။

၂-ပြုလုပ်သည်။ ...**ကွာ** = မဏ္ဍပ်ထိုးသည်။ ဆောက်သည်။

...**ဆော** = မိတ်ဖွဲ့သည်။ ...**ထဝါ** = တင်ပလင်ခွေထိုင်သည်။

တက္ကသို (န) တက္ကသိုလ်။

တကိုတ် (ကြိ) လန့်သည်။ (စ) လကိုတ်-ရှူ။

တကိုဟ် (န) ဘီလူး။ (စ) ရကိုဟ်-ရှူ။

တခါ (ကြိ) လက်ယပ်သည်။ ...**ကော်** = လက်ယပ်ခေါ်သည်။

တခိ (န) စာရေး။ စခိ-ရှူ။

တဂပ် (န) ဂျင်း။ လဂပ်-ရှူ။

တင် (န) အဆစ်။ အပိုင်။ ...**ဂွိန်** = ထမီအထက်ဆင့်။ ...**တဲ** = တတောင်ဆစ်။

လက်သမားသုံးကျင်တွယ်။ ...**ဒုန်** = ဝါးအဆစ်။ ...**လိုန် (ဒွိန်)** =

ကောက်ရိုးပြတ်။ ...**သွာန်** = မေးခွန်း။ ...**စံင်** = ဒူးဆစ်။ (ကြိ)

၁-ဆင့်တင်သည်။ ...**တူ** = လေးတင်သည်။ ...**ထွဲ** = တင်ပလင်ခွေ

ထိုင်သည်။ ၂-ကြိမ်းစက်သည်။ **ကျပ်ဇော်...မံင်ရ** = ဆရာတော်

ကြိမ်းနေသည်။ ၃-အသီးအကင်းတင်သည်။ **သတ်ကြျက်သွာံထံ**

...**ဂျိုင်ကွေ့ကွေ့ရ** = ဤနှစ် သရက်သီး အလွန်အသီးတင်သည်။

တင်ကာ (န) ဒဂါး။ ထင်... = ရွှေဒဂါးပြာ။

တင်ယို (နဝိ) တောက်ပသော။

တင်လာ (န) တင်လဲ။

တင့်၊ တင့်ဇ် (ကြိ) ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ ထထကြွကြွရှိသည်။

တဏှ (န) ခြံဥယျာဉ်တွင်သုံးသော လက်ကိုင်နှင့်ခြစ်။

တဏှတ် (ကြိ) ရိတ်သည်။ ...ကျိပ် = ခေါင်းရိတ်သည်။

တဋိတ် (ကြိ) ညှစ်သည်။ ...ကံ = လည်ညှစ်သည်။

...ဘိတ် = ကြံရည်ညှစ်သည်။

တဋိန်၊ တိန် (ကြိ) ပခုံးပေါ်တင်၍ သယ်သည်။

တဆန် (ကြိ) ရိုင်းသည်။ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသည်။

တဆိင် (န) ကချေသည်။

တဆိပ် (န) တံဆိပ်။

တဆူ (ကြိ) ယိမ်းယိုင်သည်။ ...ဗလူ = ယိမ်းယိုင် တိမ်းစောင်းသည်။

တဆေဝ် (ကြိ) ချောသည်။ ...စေ် = ချောကျသည်။

တဆံ၊ တဆမ် (ကြိ) ကဆံ-ရူ။

တညင် (န) နွေရာသီ။

တဃတ် (နဝိ) (ကြိ) ဃတ်-ရူ။ (နဝိ) ထူထပ်။ နက်နဲသော။

တဃာ (ကြိ) တိမ်သည်။ ကဃာ - ရူ။

တဃေက် (ကြိ) စိုသည်။

တဃေဝ် (န) စည်း။ (တူရိယာပစ္စည်း)

တဃာဇ်၊ တဃံ (န) ခြင်္တောင်ပို။

တဃာဲ (န) ပန်းဆွဲ။

တဃိင် (န) အပ်။

တဃိန် (န) လှေခါး။

တဃုင် (န) ကျွင်-ရူ။

တဖေဝံ၊ တဖေအိ (န) မနောက။

တဖေမတ် (ကြိ) မျက်စိတွင် ကန့်လန့်ဖြစ်သည်။ သဘောမကျဖြစ်သည်။

တတ် (ကြိ) ဖြတ်သည်။ ...**ရှင်** = လမ်းဖြတ်ကူးသည်။

...**ဒကုတ်** = အပိုင်းဖြစ်အောင် ဖြတ်သည်။

တတိယျ (အဆင့်နဝိ) တတိယ။

တဒိ (န) အကြောင်းရင်း။ အခြေအနေ။ အနေအထား။

တနအိ (န) ခြတောင်ပို။ **တဖေဝံ-ရူ**။

တနာ (န) ပန်းဆွဲ။ **တဖေဝံ-ရူ**။

တနိကံတလန် (ကြိ) လည်ဆယ်သည်။

တနီ (န) ကြမ်းပြင်။

တနင်ကြကတ် (န) နန်းတော်။

တန် (ကြိ) ၁-တည်ရှိသည်။ ...**ကြန်တော်ကြောင်** = တည်မြဲသည်။

...**ဆန်** = ရောရှက်သည်။ ...**တ်** = နေထိုင်သည်။ နေသည်။

...**တော်** = တည်မြဲသည်။ ၂-ဈေးပေါသည်။ (ရ-ကြိထ) ထိုက်သည်။ တန်သည်။ ...**နိ** = ဖြစ်တန်ရာသည်။ ...**ထိုင်သးအဲရ** = ကျွန်တော့်ကို ချီးမွမ်းထိုက်သည်။ ချီးမွမ်းတန်သည်။

တနာ (ပါသက်) (န) တဏှာလောဘ။

တပ် (ကြိ) ၁-စီသည်။ ...**အော်** = ထင်းစီသည်။ ၂-ဖြောင့်သည်။ **ဆုဖေ**

မွဲတူင်...ကွေ့ကွေ့ရ = ဤသစ်တချောင်း အလွန်ဖြောင့်သည်။

...**တး** = ဖြောင့်မတ်သည်။

တမ္ဗင် (န) လူစုလူဝေးအော်သံ။ (ကြိ) ပျံ့နှံ့ကျော်ကြားသည်။

တမအိ (န) လင်းယုန်ရင်ဖြူ။ သိမ်းငှက်ရင်ဖြူ။

တမာ (ဝိ) မျှလောက်။ **ကင်္ဂိဇ္ဇေ...သိုရ** = ထိုငါးသည် အိမ်လောက်ကြီးသည်။

တမာင် (န) ကမာင်-ရူ။

တမာတ် (န) ဋ္ဌင်းတ။

တမိတ်ပွတ် (န) မီးလောင်သော မီးစ၊ မီးကျီး။

တမေင် (နဝိ) ထူးဆန်းသော။ (န) အမိုးမရှိသော အိမ်ကပြင်။ ကြမ်းပြင်။

တမောင် (န) မောပန်းခြင်း။ ...စိုတ် = စိတ်မောခြင်း။

တမော့်ပိုင် (န) ချက်ပြုတ်သူ။ အိုးသူကြီး။

တမံက်ထွး (ကြိ) တွက်ချက်ပြသည်။

တမိုန် (န) တာတမံ။

တမို (န) ချုံ။

တမိုဟ် (ကြိ) ပြည့်လှုံသည်။ အိုဟ်...စိုတ် = ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်သည်။

တမ္မာ (န) တံငါ။

တမ္မာတ် (နဝိ) ပြောင်သော။ ရိတ်ထားသော။ ငုံးတိဖြစ်သော။

 ကျိပ်... = ပြောင်နေသောခေါင်း။ ခေါင်းတုံး။

တမ္မာ (ကြိ) ပျော်ရွှင်သည်။ ဖြောင့်မတ်သည်။

တမုံက်တမဲ့ (ကြိ) ကောက်ကွေးသည်။

တမ္မက် (န) စခန်းချရာနေရာ။ ယာယီတဲနန်း။

တမို့ (န) အရေပြားရောဂါ။

တမ့ဝဲ (န) အစပ်။ အနီးအနား။ ...ခြင် = ကမ်းနှင့်ရေအစပ်။

တမ့ဝဲ (ကြိ) ကျော်ကြားသည်။ (နဝိ) ကျော်ကြားသော။

တမ့း (န) အလင်းရောင်။ (ကြိ) လင်းသည်။

တမ္ဗိ (နဝိ) ပါးသော။

တမြင် (န) ပခြပ်။ ဖာငယ်။

တမြောတ်ဗေင် (န) စေတီကြီးကို ရံထားသော စေတီငယ်များ။ စေတီရံ။

တမြိုင် (နဝိ) ရင့်သော၊ မာသော။

တမြး (န) လှိုင်း။

တမြစ်၊ တမြဲ (နဝိ) ဆိုးသော၊ ရိုင်းသော။

တမြစ် (န) လူရှူး၊ အရှူး။ (နဝိ) ရှူးသော။ မိုက်မဲသော။

တမှာ (န) လွန်လေပြီးသောကာလ။

တမှာတမှာ (ကြိဝိ) လွန်လေပြီးသော ကာလက။

တမှင် (န) တစ်ဦးတည်း ဖြစ်သူ။ မိဘမဲ့သူ။ ...လဏာတ် = တောင်းစားသူ။
(နဝိ) တစ်ဦးတည်းသော။

တမှင် (န) လာသောသူ။ (နဝိ) အဝေးမှ လာသော။ မှိုဟ်... = အဝေးမှလာသူ။

တမွေင် (န) ကောက်ညှင်းဆန်။ ကမွေင် - ရှူ။

တမွေဟ် (ကြိ) ပေါက်သည်။ အပေါက်ဖြစ်သည်။ (နဝိ) ပေါက်နေသော။

တယောင် (ကြိ) ၁-ကိုင်းသည်။ ...စေ် = အောက်သို့ကိုင်းကျသည်။
...ဏာ = ကွေးဆန့်သည်။

တယံင် (န) ရဲတင်း၊ ပေါက်ဆိန်။

တယူ (န) လောက်ကောင်။

တယျ (န) ယက်ကန်းယဉ်သွားနတ်။

တရ (န) ၁-ဘကြီး။ ...နာဲ = ဦးရီး၊ ဘကြီး။ သီမူနော်... = ဦးလေးဘကြီး
နှင့် အဒေါ်အကြီး။ ၂-တန်ဖိုးဖြတ်သူ။ ရာပြတ်။

တရင် (န) တံခါး။ ပါင်... = တံခါးပေါက်။ ...အလောဲ = မြတ်သောတံခါး။

တရပ် (ကြိ) ကရပ်-ရှူ။

တရာပ် (ကြိ) ကြာပ်-ရှူ။

တရဲ (န) ဘာသာပြန်၊ နိဿယ။

တရီ (ကြိ) ပါးအောင်လုပ်သည်။

တရောက် (ကြိ) ကရောက်-ရှူ။

တရံက် (န) ရေတံလျှောက်။ (ကြိ) ရေတံလျှောက်ဖြင့် ရေသွယ်သည်။
ကရံက်-ရှူ။

တရံင် (ကြိ) ကြိင်-ရှူ။

တရဲ၊ တြဲ (ကြိ) ဟောင်းသည်။ (နဝိ) ဟောင်းသော။

တရံ (န) ခရီး။ (ဂဏန်း) ခြောက်ခုသင်္ချာ။

တရး (ကြိ) ဖြန့်ချဲသည်။

တရိန် (ပါသက်) (န) တုရိဏ်းတိုင်။ မုခ်ခုံးတိုင်။

တရိပ် (ကြိ) ၁-သည်းထန်စွာရွာသည်။ အခိုင်မြဲ...လွကွာ်တွံညီ = မိုးသည်းထန်စွာရွာသောအခါ လမ်းမလျှောက်ပါနှင့်။ ၂-ဝမ်းမြောက်သည်။ ...ဗွ = ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာကျွေးမွေးသည်။ ...ကိုဒိန် = အလှူအတန်းပေးသည်။

တရိဟ် (ကြိ) လောင်းချသည်။ လွှတ်ချသည်။ ...ဒှ် = ရေစက်ချသည်။ ...ဒွိက် = ကန့်လန့်ကာချသည်။

တလ (န) အရှင်သခင်။ ...ကွီ = လှည်းရှင်။ ...ခွါ = ရွာသူကြီး။ ...ဂယိုင် = အိမ်ထောင်ရှင်။ ...ဂုန် = ကျေးဇူးရှင်၊ အရှင်ဘုရား။ (ရဟန်း သံဃာအားရိသေစွာ ပြောဆိုသော ဝေါဟာရ) ...ညး၊ ...တိ = ဘုရင်။ ...ဒဒိုက် = ဆင်းရဲသား။ ...ယျု = ကျော်ကြားသူ။ ...သို့ = ခင်ပွန်း။ ...သွာတ် = တရားသူကြီး။

တလင် (န) အမြောင့်။ မျက်နှာ။ ပန်... = လေးမြောင့်။ လေးဘက်ညီ။ ပိ... = သုံးဘက်ညီ။

တလတ် (န) ပြည်တောင်း၊ အတိုင်းအတာ။

တလန် (ကြိ) လိမ်ပြောသည်။ တနိုက်... = လည်ဆယ်သည်။

တလံ (ကြိ) ကလံ - ရှူ။

တလံ (ကြိ) ကလံ - ရှူ။

တလိင် (ကြိ) ကလိင် - ရှူ။

တလိတ် (ကြိ) **ကလိတ်**-ရှု။

တလဲ့ (န) ဇီးဖြူသီး။

တလဲ (ကြိ) တွဲချည်ပြီး ရေထဲတွင် ချထားသည်။ **ကတ်ဇက်တဲ့...လပ်ပွဲခွန်ညီ**
= ငါးကိုချည်ပြီးရေထဲတွင် တွဲချထားပါ။ **တဲခွဲရပ်လပ်ဂွင်တဲ့ခွဲ**
...လပ်ကေုခွဲပွဲခွန်ရ = သူ၏လက် လှေကိုကိုင်ထားပြီး သူ၏
ကိုယ်ကို ရေထဲတွင် တွဲချထားသည်။

တလောတ် (န) ပလွေ။

တလး (န) ၁-နှင်တံ။ ၂-စင်ကြယ်ခြင်း။ **စူး** - ရှု။

တလိုန် (ကြိ) မောင်းတီးသည်။ ... **တလိုဟ်** = တီးမှုတ်သည်။

တလို (ကြိ) ရေတွင်နှစ်သည်။ ...**ကေုတဲ့ဟံ့ခွန်** = ကိုယ်ကိုရေနှစ်ပြီး ရေချိုးသည်။

တလိုဟ် (ကြိ) ဖောက်သည်။ ...**ပထောင်** = အပေါက်ဖောက်သည်။

တလိုဇ် (ကြိ) **ကလောံ**-ရှု။

တလဲ့ (န) ကျယ်ပြန့်ခြင်း။ အကျယ်။

တလုံက် (ကြိ) **ကလံက်**-ရှု။

တဝန် (မျိုးပြ) (န) တပစ်။ **မဲ့...ပြာန်** = မုဆိုးတပစ်အကွာအဝေး။

မဲ့... = တပစ်။

တဝ် (န) ဟောကြားချက်။

တဝါ (ကြိ) လံထားသည်။ ...**လဝ်ဂွံ** = နွားကို အစာစားရန် လံထားသည်။

တဝါ (န) လမ်းလျှောက်ဟန်။

တဝီတဂူ (န) ပတ်ဝန်းကျင်။

တဝီဗျိုင် (န) ရံရွှေတော်။ နောက်လိုက်ငယ်သား။ (ကြိ) ခြံရံသည်။

တဝ်၊ တွီ (န) အချိန်။ (ဝိ) တဝုန်းလုံး။ ...**ချိုင်** = ပြည်အဝုန်း။

(ကြိဝိ) အမြဲ။ **ညးတူဟ်အာမွဲအဲလေဝ်အာ...ရ** = သူတပါးသွား
လျှင် ကျွန်တော်လည်း အမြဲသွားမည်။

တင်္ဂီနုဂ် (ကြိဝိ) ထိုအချိန်မှစ၍။

တင် (န) အညွှာ၊ အတံ၊ လက်ကိုင်။ ...**ကထိက်** = ဖက်တံ။ သက္ကတံ၊ အုတ်
ကြွတ်တန်း။ ...**ကမး** = လှည်းတံပိုး။ ...**ခရး** = ထွန်ခြစ်တံ။
...**စရဟ်** = ဦးခေါင်းတွင် ပန်ဆင်ရန်အတံ။ ...**ဇဝ်** = အဖူးအပွင့်
အညွှာ။ ...**ဧက္ကိ** = ကြာဖူးရိုးတံ။ ...**ဧရာ** = အရစ်လုံးစွပ်သော
အတံ။ ...**ပွဲ** = ပန်းရိုးတံ။ ...**ဗကောဟ်** = ခဲတံ။ ...**မှင်** = ဖောင်တိန်။
...**လှင်က္ကိ** = လှည်းတံ။ ...**သုက်** = ချက်ကြိုး။ ...**စုန်** = မီးရိုး။
...**စံင်** = မီးရှူးတိုင်။ (ကြိ) ယုတ်ပြိုင်သည်။
...**စွေဟ်၊ ပ္လာန်** = တိုက်ခိုက်သည်။ တော်လှန် တိုက်ခိုက်သည်။

တင်ဂွင် (ကြိ) ပြောစဉ်သည်။ (ရက်ကန်းစင်သုံး ကြိယာ)

တသင် (ကြိ) ညည်းညူသည်။

တသတ် (န) အနား၊ အစွန်း၊ အမြိတ်။

တသိုင်ခွက် (န) ချုပ်နှောင်ခြင်း။ အနှောင်အဖွဲ့။

တသု (န) လှော်တက်။

တသောက် (န) ဆံပင်။ အမွေး။ ...**ကံ** = လည်ဆံမွေး။
...**ကွေင်မတ်** = မျက်ခုံးမွေး။ ...**ခွေင်** = ပမုံးမွေး။ မုတ်ဆိတ်မွေး။
...**ပါင်** = နှုတ်ခမ်းမွေး။ ...**သို** = သိုးမွေး။

တသောန်တသင် (ကြိ) ညည်းညူသည်။

တသောင် (ကြိ) ဆင်ခြေလျှောသည်။

တသံက် (န) အရေပြားပွေး။

တသိုက် (န) ချမ်းသာခြင်း။ ...**စိုတ်** = စိတ်ချမ်းသာခြင်း။

တသိုင် (ကြိ) အတင်းအကြပ်လုပ်သည်။ ...**ပွင်စ** = အတင်းအကြပ် လုပ်
ယက်သည်။

တသိုတ် (ကြိ) နိမ့်ကျသည်။ ရွေ့လျော့သည်။ စောင်းသည်။ **ဇီလ်တဲ**
ဇွဲလျီ...ရဲဇာရ = တောင်ပြိုပြီး အချိုနေရာတွင် မြေနိမ့်ကျသွား
သည်။ ...**ခြာ** = ခွဲခြားသွားသည်။

တသို (ကြိ) ဆန့်သည်။ ...**ဇိုင်** = ခြေဆန့်သည်။

တသိုဟ်တဟး (ကြိ) ၁-ဝမ်းနည်းပြီး ညည်းညူသည်။ ၂-အချေတင် ဆွေးနွေး
သည်။ ၃-မူတ်ထုတ်သည်။

တဟင် (န) ဆာလောင်ခြင်း။ (ကြိ) ဆာသည်။ ငတ်သည်။
...**နှ်** = ရေငတ်သည်။ ရေဆာသည်။

တဟင်ခြဲ (န) တံလှုပ်။

တဟး (န) မြင်းကကြိ။ (ကြိ) လွှမ်းမိုးသည်။

တို (န) နို့။

တရ (ကြိ) မူးသည်။ ...**ဇလူ** = ယိမ်းယိုင်ပြီး မူးသည်။

တစေဟ်လက် (ကြိ) ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။

တမ်ပါင် (ကြိ) ပလုတ်ကျင်းသည်။

တဇာင် (န) နေရာ။ ...**သို** = မြေနေရာ။

တာ (န) ၁-အရှည်အတိုင်းအတာ။ တတာ။ ၂-ထန်းပင်။ (ကြိ) တားဆီးသည်။
...**တဲ** = လက်တားသည်။

တာလျိုင် (န) တာဝန်။

တာန် (ကြိ) ရက်သည်။ ...**န** = တောင်းရက်သည်။ ...**ညွတ်** = ဖျာရက်သည်။

တာန်ဆင် (န) တန်ဆောင်း။

တာံ (န) ဆင်ချွန်။ (ထိုင်း) (ကြိဝိ) အရ၊ အတိုင်း။

တဲ (န) ၁-တဲ။ ၂-တစ္ဆေမှင်စာ။ **ကလော်...မြဲ** = နာနာဘာဝ တစ္ဆေ။

တာဝတီ (ပါ) (န) တာဝတီသာနတ်ပြည်။

တိ (န) မြေကြီး။ ...**ကမု** = ကိုယ်လိမ်းပေါင်ဒါမှန်အဖြူ။ ...**ကမွတ်** = မြေစေး။
 ...**ပလေတ်** = မြေစေး။ (စ) ...**ဒအုန်** = အပုံဖြစ်နေသော မြေ။
 မြေအပုံ။ ...**ဗမု**။ ...**ဂမောတ်** = ဆားမြေ။ ...**ဗူ** = လယ်မြေ။
 ...**ဒိုဟ်** = သောင်ထွန်းမြေ။ ...**လမာန်** = အိုးလုပ်ရန် မြေ။
 ...**ယူ** = မြေဖြူ။ ...**ဪဘတ်** = အင်္ဂတေ။ ...**ဗလး** = မျက်နှာ
 ပြင်ညီညာသောမြေ။ ...**လှိုင်** = စိမ့်မြေ။ ...**သုန္ဒရီ** = ဝသုန္ဒြေ
 မြေကြီး။

တိင် (ကြိ) ၁-တူရိယာကို တီးသည်။ ...**ဂတီသြိုဟ်** = ရင်ဘတ်တီးသည်။
 ...**တက်** = တီးမှုတ်သည်။ ၂-ရိတ်သည်။ ...**သော်** = ဆံပင်ရိတ်သည်။

တိစိဝရိတ် (န) တိစိဝရိတ်သင်္ကန်း။

တိတ် (ကြိ) ထွက်သည်။ ...**ဗူး** = လွတ်မြောက်သည်။ ...**ဂ်** = ဝါထွက်သည်။

တိ (ကြိ) သိသည်။ ...**ဂုန်** = ကျေးဇူးသိသည်။ ...**ညာတ်** = သိကျွမ်းသည်။

တိရစ္ဆာန် (န) တိရစ္ဆာန်။

တိ (သ) (န) မှားသောအယူဖြင့် တရားအားထုတ်သောရဟန်း။ တက္ကတွန်း။

တိလ (န) အရှင်၊ သခင်။ (ဘုရား-ရဟန်း-သံဃာ စသည်တို့နှင့် ပြောဆိုသော
 ဝေါဟာရ)

တိလဝိန် (နစ) သူ။ (န) ကောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသော အရှင်။

တိလဂုန် (နစ) သူ။ (န) ဂုဏ်အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော အရှင်။

တု (န) ခရ၊ ပက်ကျိ။

တုက် (ကြိ) ခပ်သည်။ ...**ဘ်** = ရေခပ်သည်။ **ကွိက်...တိ** = ဝက်က မြေကို
 တူးခပ်သည်။

တုင် (ကြိ) ရေတွင်စိမ်သည်။ **ကဂ်...လပ်ပွဲဘ်ရ** = ငါးကို ရေထဲတွင် စိမ်
 ထားသည်။ **ကြက်...** = သရက်သီးအိုးစိမ်။

တုတ် (ကြိ) ရက်သည်။ ...**တုတ်** = ရက်ကန်းရက်သည်။

တုန် (န) ပွေးကောင်။ (ရ-ကြိယ) မှာကား။ တုံ၊ ပြန်။ **ပွိုဟ်ဂမ္တိုင် ကျောန်ခွံင် ကမ္ပောန် ဖအိုတ်ရ ပွိုဟ်ခါဂ်...အာဝေင်ပွဲကျောန်ရ** = လူအများ သည် အလုပ်လုပ်နေကြ၏။ ထိုလူနှစ်ယောက်မှာကား ရွာထဲသို့ သွားလည်ကြသည်။ **အခိုင်...နံ အခိုင်ခိုဟ်ကျောရ ကျပ်စိုပ်လခဲ အာညီရ** = အချိန်ကား အချိန်ကောင်းဖြစ်သော်လည်း အရောက် အနည်းငယ်နောက်ကျသွားသည်။ (ကြိဝိ) တဖန်။

တုပ် (ကြိ) တူသည်။ ...**သ့ဟ်** = တူညီသည်။

တုမ်၊ တုံ (န) ခြင်းတောင်းငယ်။ လေးစလယ်ဝင်သော ပြည်တောင်း။

တဲ (ကြိ) ပြီးသည်။ **ကမ္ပောန်...အာရ** = အလုပ်ပြီးသွားပြီ။ (န-ကြိယ) ပြီးကြောင်းကို ပြသည်။ **စ...အာဝေင်ရ** = စားပြီးသွားလည်သည်။ (သဗဓ) ပြီးနောက်၊ ရှိ။

တုဟ် (ကြိ) ပွတ်သည်။ ...**ဂရိတ်** = ပွတ်တိုက်သည်။ ...**မိဟ်** = ချေးညှော်ကို ပွတ်တိုက်သည်။

တူ (န) ပခြပ်။ (ကြိ)လောင်သည်။ ...**ဂီ** = ထွန်းလင်းတောက်ပစွာလောင်သည်။ ...**သွက်** = တူးလောင်သည်။ ...**သွာန်** = ကူးစက်လောင်သည်။

တူ (သသက်) (န) တူရာသီ။

တူရု (ကြိ) မျက်နှာချင်းဆိုင်ဖြစ်သည်။ တည့်တည့်ဖြစ်သည်။ တူရုဖြစ်သည်။

တေ (န) ကြေးဝါ။

တေတေ (ကြိဝိ) ဟိုမှာ။

တေင် (ကြိ) တင်းသည်။ တင်းကြပ်သည်။

တေပ် (န) ထောင်ချောက်။ ...**ကွံ** = ကြွက်ထောင်ချောက်။

တေပ်တေပ် (ကြိဝိ) မျက်စိ မိုတ်တုတ်မိုတ်တုတ်။

တေဲ (ကြိ) လောက်စာလုံးပစ်သည်။

တေဝ် (ကြိ) တည်ခင်းသည်။ ...**ဖျာ** = ဈေးတည်သည်။

တေဝ်တေတ် (န) တစ်တီတူးငှက်။ ယစ်ငှက်။

တေဟ် (န) မှီနတိုအပင်။ (ကြိ) ခုတ်ဖဲ့သည်။

...**တရီထောံ ဆုထံညီ** = ဤသစ်ကို ပါးအောင်ခုတ်ဖဲ့လိုက်ပါ။

တေံ (နဝိ) ထို။ **ဖွိဟ်...** = ထိုလူ။ (ကြိဝိ)ဟို။ **အာ...ညီ** = ဟိုကိုသွားပါ။

တေဏ် (န) ပဒတ်စာအပွင့်။ **ဟွံ...** = ပဒတ်စာပန်း။ (ကြိ) ကန်သည်။

လွ...ဗဂဲညီ = ကြောင်ကို မကန်ပါနှင့်။ **...ရဲ** = ခြင်းခတ်သည်။

တဲ (န) ၁-လက်။ **...စွန်** = လက်ညှိုး။ **...ထဒဲ** = လက်ခလယ်။

၂-လက်တက်။ **...ကြိုင်** = ချောင်းလက်တက်။

...ချင် = မြို့ဆင်ခြေဖုံးအရပ်။

တဲခံင် (န) မီးတိုင်။ **တင်ခံင်-ရှူ**။

တော (ကြိ) ထူးချွန်သည်။ တော်သည်။ တိုးတက်သည်။ **ခေံအဲစီင်ဉ်...လောန်**

နူညးတူဟ်ရ = ကျွန်တော်၏ညီ ရေကူးရာတွင် အခြားသူများထက် ထူးချွန်သည်။ **...တက်၊ ...တိုန်** = တိုးတက်သည်။

တောက် (ကြိ) တွက်ချက်သည်။ **...ဆ** = တွက်ဆသည်။ နှိုင်းချိန်သည်။

...တော် = တွက်ချက်သည်။ သေချာသည်။

တောင် (န) ၁-အကြောင်းအချက်။ တကြိမ်တစ်ခါ။ **အဲဟိုမဲ့...ပွန်ရ** = ကျွန်တော်

တချက်ပြန်ပြောသည်။ ၂-ကြက်ဆူပင်။

တောင်ဏာင် (န) ကျည်းသားတောက် ကစားသော တုတ်အရည်တစ်ချောင်း

နှင့် အတိုတစ်ချောင်းပါသော ကစားစရာ။ **ဝေင်...** = ကျည်းသား တောက်သည်။ ကြေးနန်းရိုက်ကစားသည်။

တောတ် (န) အဝကျဉ်းသော တွတ်အို။ (ကြိ) တွတ်သည်။

...သွာန် = တွတ်ပြီး မေးသည်။

တောင် (ကြိ) ချောင်းသည်။ **ဗဂဲမဲ့ အော်တဲ...မံင်ကွီရ** = ကြောင်တကောင်

သည် ပုန်းပြီး ကြွက်ကိုချောင်းနေသည်။

တောင် (ကြိ) ချက်သည်။ **...တိုပ်** = ချက်ပြုတ်သည်။

တောဲ (ကြိ) ၁-လက်ချောင်းဖြင့် ဆိတ်ပြီး ဆွဲလိမ်သည်။ ၂-တွဲသည်။
...**ရတ်** = တွဲထည့်သည်။

တောင် (န) ဝါဂွမ်း၊ ချည်ကြိုး။ ...**ကောင်** = ငင်ထားသော ချည်ကြိုး။
...**တောင်** = ယက်ကန်းဖောက်ချည်။ ...**ဇလင်** = တိုင်ချည်။
...**တူး** = ဝိုင်းတောင့်။ ...**ချို** = ဝါဂွမ်း၊ ဝါ။ ...**ပလဲ** = အပ်ချည်ကြိုး။
...**ပလောန်** = ချည်ခင်။ ...**ပွန်** = ဝိုင်းတောင့်။

တ် (ကြိ) နေထိုင်သည်။ **တန်...** = တည်ရှိသည်။ နေထိုင်သည်။
(န-ကြိထ) ဆက်လက်ကြောင်းပြ။

တံက် (ကြိ) မေထုန်အမှုကို ပြုသည်။

တံင် (ကြိ) ဆွဲသည်။ ...**တာ** = ချုပ်တည်းသည်။ ခုခံသည်။ အကာကွယ်ပေးသည်။ ...**တာစိတ်** = စိတ်ကို ချုပ်တည်းသည်။

တံင်ကိုတ် (န) ကာလသားရောဂါ။

တံင်ယျ (န) ခြေသလုံး။

တံင်ရက် (န) လိပ်တစ်မျိုး။

တံင်ရိတ် (န) ကျိုင်းကောင်တစ်မျိုး။

တံ (န) အရင်း၊ အစ။ ငွေရင်း။ ...**ကွတ်**=အရင်းနှင့်အဆုံး။ အစနှင့်အဆုံး။
...**ရိုင်** = ခြေရင်း။ ...**တွဲဆု** = သစ်ပင်ရင်း။ **သြန်**... = ငွေရင်း။
...**တို့တဲ**၊ ...**ဖွေတဲ**၊ ...**သွာတဲ** = လက်ကတီး၊ ဂျိုင်း၊ မောင်းရင်း။

တန်၊ တံ (နာမ်-နောက်ဆက်) အများဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။ **ညး**...သူတို့။

တး (ကြိ) ပယ်သည်။ ဖယ်ရှားသည်။ **တူးဆု နွံဗွင် ဂ္ဍုဗင်စီဂ်...ဖျေ**
ထောံညီ = မြစ်ကမ်းပါးပေါ်ရှိ သစ်ရွက်များကို မြစ်ထဲသို့ ဖယ်ရှား
ချလိုက်ပါ။ **အရေဝဲအဲဟိုလဝ်ဂ်ညး...ထောံရ** = ကျွန်တော်ပြော
ထားသော စကားကို သူပယ်လိုက်သည်။

တိုက် (န) တိုက်အဆောက်အအုံ။ **သို့**... = တိုက်အိမ်။

...**ပိဋကတ်** = ပိဋကတ်တိုက်။ ...**ဗွဲ** = ဗြဲတိုက်။ လူပျိုတော်

အဆောင်။ (ကြိ) ရိုက်ခတ်သည်။ (ကြိဝိ) ခြေကျင်ဖြင့်။
ကွက်... = ခြေကျင်လျှောက်သည်။

တိုင် (န) ၁-အလျား၊ ၂-ခုပိုင်း၁ပိုင်း မိုင်အတိုင်းအတာ။ ၂-ထည့်စရာပလိင်း။
တောင်းကလေး။ ...ပလိပ် = ပလိင်းပေါက်။ ၃-တိုင်။
...က = ပန်းတိုင်။ ...ဇောင် = တံခွန်တိုင်။
...ရက်လောက် = ကြေးနန်း ကြိုးတိုင်။ ...ပယျို = နယ်ခြားမှတ်တိုင်။
...ဗဒါ = ပြဒါးတိုင်။ သာမိမိတာ။ ...ယာ = ရွက်တိုင်။
(ကြိဝိ)သကဲ့သို့။ ...ညးဟိုက် ကျောက်ရ = သူပြောသကဲ့သို့လုပ်သည်။

တိုင်ပင် (မြန်) (ကြိ) တိုင်ပင်သည်။

တိုန် (ကြိ) တက်သည်။ ဇွတ်... = အဖျားတက်သည်။
...တုံ့ဆု = သစ်ပင်တက်သည်။

တိုပ် (ကြိ) မြှုပ်သည်။ ဖုံးသည်။ ပွတ်ရှ်...လင်ကီပတောင်ညို = မီးကို ပြာဖြင့်
ဖုံးထားပါ။

တိုပ်တေပ် (ကြိဝိ) မိုတ်တုတ် မိုတ်တုတ်။

တို (န) ထောင်ချောက်။ (ကြိ) ထူသည်။ ...ကျိမ် = ထူထိုင်းသည်။

တို၊ တိုင် (န) သစ်တိုသီးပင်။ (ကြိ) စိုက်သည်။

တူ (န) လေး။ ...ခြင် = ခူးလေး။ ...ပန်တောင် = ဝါဖန်သောလေး။

တူတ် (ကြိ) ရိတ်သည်။ ...ကျိမ် = ခေါင်းရိတ်သည်။

တို့န် (ကြိ) ပခုံးပေါ်တင်၍ သယ်သည်။

တို့ (န) လက်ရိုက်သံတူ။

တောက် (န) ကြက်တူရွေးငှက်။

တောက် (ကြိ) ညှစ်သည်။ ညှပ်ပြီး ညှစ်သည်။

တဲ (န) ၁-နေ့အချိန်။ ဖွံ... = နေ့ည။ ၂-နေ့။ ...စေင်အာ = နေ့စောင်း
သွားသည်။ ...သင် = နေ့ကျသည်။ ၃-ရက်။ နေ့။

...တိုင် = အဖိတ်နေ့။ ...ယး = မနက်ဖြန်။ ...သီ = ဥပုသ်နေ့။

တောင် (မျိုးပြ) တရင်း။ တစ်စုံ။ **ရွံ့မွဲ...** = နွားတရင်း။ **လှော်** - ရှူ။

တံက် (န) အကွေအကောက်။ **ငံက်** - ရှူ။

တံ့ တုန် (ကြိ) ကြိုးစား အားထုတ်သည်။ ထထကြွကြွရှိသည်။

တိုက် (န) ခတ်တက်။ (ကြိ) ပြုံးသည်။

တို့ (ကြိ) တိုက်သည်။ တွန်းသည်။ ဆောင့်သည်။ ရတ်တရက်တွန်းထိုးတိုက်
ခိုက်သည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သည်။

တွက် (န) ပန္နက်။

တွင် (နဝိ) ကန့်လန့်ဖြစ်သော။ ...**လှိုင်** (ကြိ) ကန့်လန့်ဖြစ်သည်။ ခွစီးသည်။
...**စန်** = ရှုပ်ထွေးသည်။

တွဟ် (န) ဝါးကိုင်းလေး။ (ကြိ) ခြားနားသည်။

တွဟ်န (ဝိ) အတွက်၊ ငါ။ ...**ဒတဲမြမောဝ်သိုင်** = ဘုရင်မင်းကြီး၏ အကျိုး
ကျေးဇူးအတွက်။ (သဗဓ) ရန်အတွက်။ ...**ဒိုက်ပင်ကို ပညာ**
ဒးလွီရောင် = ပညာနှင့်ပြည့်စုံရန် ကြိုးစားရမည်။

တွာ (န) စင်။ ...**လှီ** = ဗူးစင်။ **ကွာ-ရှူ**။

တွင် (ကြိ) သစ်ကိုင်းချိုင့်သည်။ **ကွင်-ရှူ**။

တွန် (ကြိ) ကူးစက်သည်။ **ကွန်-ရှူ**။

တွဲ (န) ပန်းပုံ၊ ပန်းဆွဲ။

တွက်တွန် (ကြိ) လည်ဆယ်သည်။ လျှိုဝှက်သည်။

တွိုင် (န) အပ်။

တွိန် (န) လှေခါး။ ...**သောပါန်** = လှေခါး။

တွီ (န) ကိုယ်ရေပြားရောဂါ။ (ကြိ) နစ်မြုပ်သည်။ ...**ဘှ်** = ရေနစ်သည်။
...**ဗျိုက်** = နစ်မြုပ်သည်။ နစ်မွမ်းသည်။ ...**လောဝ်** = နစ်ဝင်သည်။

တွိုင် (န) အစွန်းအဖျား။ ...**တိဗု** = လယ်မြေ၏ အစွန်အဖျား(မျိုးပြ)အချောင်း။
ဝုက်ပိ... = ကြိုးသုံးချောင်း။

ထွင်ကြကတ် (န) နန်းတော်။

ထွင်စဲ (န) ဆိပ်ချီးသီးပင်။

ထွေဟ် (ကြိ) ၁-အပိုင်းအစဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ၂-ဝတ်ဆင်သည်။

ထွေဝ် (န) ကွပ်ပျစ်။ **ကနော်-ရှူ**။

ထွေန် (န) အပိုင်းအစ။ ...သူ = ဆန်ကွဲ။ **ကွေန်-ရှူ**။

ထွေတ် (နဝိ) ငယ်သော။ **ဂစေ...** = ငှက်ငယ်။

ထွေဝ် (န) ၁-အစဉ်အဆက်။ အဆက်အနွယ်။ ...**ဒတောဝ်** = ဆွေမျိုးစဉ်ဆက်။ ၂- ယက်ကန်းရက်ဖောက်သီး။ **တောဝ်...** = ချည်မျှင်။

ထွဲ (န) အပင်။ ...**အဏှာတ်** = နှာနတ်သီးပင်။

...**ကဝ်လဗမြိုက်** = ပဒေသာပင်။ ...**ချေင်** = ကျွဲဒညင်းပင်။

...**မုက်** = တည်ပင်။ ...**ရိတ်** = ပေပင်။ ...**သတ်မြ** = အုန်းသီးပင်။

...**သုတ်စိ** = ပိုးစာပင်။ ...**သေင်** = သံလျှင်ပင်။ တောင်မဲအုပ်ပင်။

...**သွတ်** = ပြည့်စင်ပင်။ (နဝိ) မူလဖြစ်သော။ မူလ။

ဣသိဂုံ အာတန်တပဲ့ ဥဇျာန်သိုင် မွဲဂုံတဲ ကလေင်စ အဿမာ
ဝိတ်...ညးတေရ= ရသေ့သည် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ဥယျာဉ်တွင် တစ်ဝါ
သီတင်းသုံးပြီး ၎င်း၏မူလကျောင်းသင်္ခမ်းသို့ ပြန်သည်။

(ကြိ) ဆူသည်။ **ဒှ်...မံင်ရ** = ရေဆူနေသည်။ **ကွံ-ရှူ**။

ထွဲ၊ တွဟ် (ကြိ) ခြားသည်။ ...**ခြာ** = ခြားနားသည်။ ...**အာ** = ပြောင်းလဲသည်။

(နဝိ) အခြားဖြစ်သော။ ...**သ္ဗ္ဗာင်** = အခြားဖြစ်သော။

ထွဲန၊ တွဟ်န (သဗဓ) (ဝိ) အတွက်။ **တွဟ်န-ရှူ**။

ထွး (န) အရွက်။ မျက်နှာပြင်။ ...**ဇိုင်** = ခြေပြား။ ...**တဲ** = လက်ဝါးပြင်။

...**ဆု** = သစ်ရွက်။

တွတ် (ကြိ) ထိသည်။ စေ့သည်။ ...**ဒွံ** = ထိတွေ့သည်။

တွပ် (န) အစုအဝေး။

တူဝ် (ကြိ) ချည်နှောင်သည်။ ...**ကူ** = ကြမ်းကြောသည်။

တူဟ် (န) ၁-တံမြက်စည်း။ ၂-ဒိန်ချဉ်ရည်။

တူအ်၊ တုံ (န) ကျောက်။ ...**ကလန်** = သနပ်ခါးသွေးသော ကျောက်ပြင်။

...**ခစိဟ်ဉ်** = သလင်းကျောက်။ ...**ချူမြ** = ဓါးသွေးကျောက်။

...**ဂစး** = ကျောက်ချဉ်။ ...**ဒိုင်** = ဓါးသွေးကျောက်။

...**ပသဲဗက်** = သံလိုက်ကျောက်။ ...**မုက်ကွက်** = ခုံးချုပ်ကျောက်မ။

အချက် အချာ အခရာကျောက်။ ...**လး** = ကျောက်ဖျာ။

...**ဝါန်** = ကျောက်စရစ်။ ...**ကန္တကူ** = မုခ်ဦးကျောက်တိုင်။

(နဝိ) တိုင်း။ ...**မ္ဗိဟ် အာပီပေါရ** = လူတိုင်း ပွဲသွားကြည့်သည်။

(ကြိ) ရည်စူးသည်။ **ရန်...** = ရည်စူးသည်။

တူာ (ဝိ) မျှလောက်။ **က...သို့** = အိမ်လောက်ကြီးသောငါး။

တူန် (န) ရက်လုပ်သူ။ ...**ပွိုက်** = ယပ်တောင်ရက်သူ။

တူဲ (န) လက်ဆောင်။ ...**လဗဲ၊ ...ဇိုန်၊ ...တိုန်** = လက်ဆောင်။

(ကြိ) ပခုံးနှင့်လွယ်သည်။ **ကွဲ-ရှူ**။

တူန်တူန် (နဝိ) မှားယွင်းသော။ **ဂလာန်...** = မှားယွင်းသောအဆို။

တွဲ (န) ညွှော်သည်။ (ကြိ) ပြုလုပ်ထားသည်။

လစိန်ပွဲ...တ် နကိုထပ်ရ = ဤလက်စွပ်သည် ရွှေဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။

တောင် (န) အမိုးမရှိသော အိမ်အပြင်ခန်း။ အိမ်အပြင်။ (နဝိ) ထူးဆန်းသော။

တောက် (န) အတွက်အချက်။

တူး (ကြိ) လင်းသည်။ ကြည်လင်သည်။ ...**ခွင်** = ထွန်းလင်းသည်။

...**ဇး** = လင်းသည်။

တိုန် (န) တာတမံ။

တို့ပြင် (န) ကျိတ်မှန်ရွက်ပင်။

တို့ဟ် (ကြိ) လှုံသည်။ ဝေကျသည်။

တို့ (ကြိ) ပါးသည်။

တျူ (န) လောက်ကောင်။

တျောပ် (ကြိ) ကယျောပ်-ရှူ။

တြ (န) ဘကြီး။ တရ-ရှူ။

တြာ (န) တံဆိပ်။

တြာဋ (န) ချိန်ခွင်။

တြဲ (န) ဘာသာပြန် နိဿယ။

တြိ (န) အလုပ်။ (သ) (ဂဏန်း) သုံး။

တြိက္ကတုက်ပီ (န) တြိက္ကတုတ်သုံးပါး။ (ပိတ်ချင်း၊ ဂျင်း၊ ငရုပ်ကောင်း)

တြိက္ကတုက်ဇွေပီ (န) တြိက္ကတုတ်ကြီးသုံးပါး။ (သစ်ကြံပိုး၊ ဖာလာဇေ၊ ဇာဒိပွိုလ်)

တြိနတ် (န) နဖူးပေါ်မှ မှန်ကူကွက်။

တြိန် (န) အကျိုးအာနိသင်။ ဂုဏ်အသရေ။ ကြိန်-ရှူ။

တြါ (န) ယောက်ျား။ ...ကွဲ = မုဆိုးဖို။ ...တလသွို ...ဣမာင် = လင်ယောက်ျား။

...ပနံင် = သူလှို။ ...လမောပ်ကျ် = ဘုရားလောင်း။

...လွဲ = အခွင့်အရေး ရသောယောက်ျား။

...သကဲ = အမြှောင်ယောက်ျား။ ...သျှတ်၊ ...စျတ် = သူလှို။

တြဲ (နဝိ) မြင့်မြတ်သော။ ကျ်... = မြတ်စွာဘုရား။

တြေမ်၊ တြေိ (ကြိ) ဟောင်းသည်။

တြေဟ်၊ တြေိ (န) ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲငယ်။

တြဲ (န) လမ်းခရီး။ ...ဪောက် = လမ်း။

တြါ၊ တြဲဥမတ် (ကြိ) ရူးသည်။

ကြး (ကြိ) ဖြန့်ချဲသည်။

တွ၊ တလ (န) အရှင်သခင်။ **တလ-ရှု**။ ...**ခွာ** = ရွာသူကြီး။

တွပိုန် (န) စည်းစိမ်ရှင်။ ဘုန်းရှင်။

တွဲ (ကြိ) တွဲသည်။ ...**ဇော်** = တွဲကျသည်။

တွင် (န) လာခြင်း။ ...**လအာအရေဝ်** = စကားအသွားအလာ။

တွဲ (န) ဇီးဖြူသီး။

တွးစရဲ (ကြိ) လှပတင့်တယ်သည်။ **တွးစရဲ** - ရှု။

တွိုတ် (န) ချက်။ **ပံင်...** = ချက်။

တွို (ကြိ) ရေတွင်မြုပ်သည်။ နှစ်သည်။

တွိုဟ် (ကြိ) များ၊ အမြောက်ဆံ၊ ကျည်ဆံများကို ပစ်ဖောက်သည်။
ပေါက်ထွက်သည်။ ပြုတ်ကျသည်။ ...**ဏာ** = ပစ်ထုတ်သည်။
သေဏာတ်...ဏာ = သေနတ်ကျည်ဆံပေါက်ထွက်သည်။
ကောန်ဇေင်...ဇော်ဏာ = ခလုတ်ပြုတ်ကျသွားသည်။

တွို၊ တိလ (န) အရှင်။

တွန် (န) (မျိုးပြ) တပစ်။ **တဝန်-ရှု**။

တွတ် (န) လမ်းလျှောက်ဟန်။ **ကွတ်-ရှု**။

တွာန်၊ ကွာန် (န) ရွာ။

တွိုင် (န) တူရိယာပစ္စည်း။ ...**တွိုက်** = တူရိယာပစ္စည်းများ။ (ကြိ) တီးမှုတ်သည်။

တွိုတ်စိင် (န) ကွိုတ်-ရှု။

တွို၊ တွိုတဂူ (န) ရံရွှေတော်။ နောက်လိုက်။

တွိုဝါရ (န) အခြံအရံ။

တွိုမွိုင် (ကြိ) ခြံရံသည်။

တွဟ်၊ တွံ (ကြိ) ၁-ဟောကြားသည်။ ...**ဓဝ်** = တရားဟောသည်။ ...**ပိုင်** = ဟော
ကြားသည်။ ၂-လှည်းသည်။ ...**ကွဟ်** = တံမြက်လှည်းသည်။

တွး၊ ကွး (န) တပည့်။

တွိုင်တွဲ၊ (ကြိ) ညောင်းညာသည်။ ကွိုင်ကွဲ-ရှု။

တွိန် (န) တိုးတက်ခြင်း။ ...တွဲ = နေတက်ခြင်း။ ကွိန်-ရှု။

တွို - တဝို-ရှု။

တွင် (န) မျှစ်။

တွတ်ညံ့ (ကြိ) ချောလှသည်။

တွန် (န) ယိုအခြောက်။ ကွာင်ဇဲယိုဟ်... = မုန့်စုံ ယိုစုံ။

တွန်တွော့ (ကြိ) ရောထွေးသည်။ (ကြိဝိ) ရှုပ်ထွေးစွာ။

တွပ်ဇုတ် (န) ရိုးတွင်းခြင်ဆီ။

တွပ်ကြုတ် (န) အူများကိုဖုံးသည့် အကြောပြင်။

တွုတ် (ကြိ) တည်ထောင်သည်။

တွ့၊ (ကြိ) မူးသည်။ ...မာဲ = တွေဝေမိန်းမောသည်။

တွေဟ်လက် (ကြိ) ဆဲဆိုသည်။

တွဲ (န) ပဲ။

တွံ (န) ကြံ။

တွောဟ်၊ တွိုဟ် (ကြိ) ၁-သေသည်။ ၂-ဖြူးသည်။

...ဗရဲ = ဖြန်းသည်။ ဖြူးသည်။

တွး (ကြိ) လဲသည်။ ...လှာဲ = လဲလှယ်သည်။ (အဝတ်အစား)

တွိုင် (န) ဆတ်သတ္တဝါ။

—
—
—

ထ - တစ်ဆယ့်ခုနစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ထက (ကြိ) တွန်းကန်သည်။

ထကတ် (ကြိ) အထုံးဖြစ်အောင် ထုံးချည်သည်။ ...သော် = ဆံပင်ထုံးသည်။

ထကပ် (န) ဖျာ။

ထကန်၊ ထကံ (န) အပေါင်းအဖော်။ ညွှန်၊ ညွံ-ရှု။ (ကြိ) ဖြူသည်။

သော်...အိုတ်ရ = ဆံပင်ဖြူကုန်ပြီ။

ထကာ (န) ဒါယိကာ၊ ဒကာ။

ထကိတ် (န) ဝမ်းကိုက်ရောဂါ။

ထကုတ် (ကြိ) ဖြတ်သည်။

ထကဲ့ (န) ပုတ်သင်ညို။ (ကြိ) အိပ်ငိုက်သည်။

ထကောင် (န) တကျည်း။ ...ဗွတ် = တကျည်းလွဲသည်။

ထကဲ (န) ဘေးဘက်။ ...သို့ = အိမ်ဘေး။ ...ပြင် = ကြွက်လျှောက်။

ထကောတ် (န) ဖွတ်ကောင်။

ထကောဟ် (န) ကန့်ကူဆံ။ (ကြိ) ၁-ချွန်ထက်အောင်လုပ်သည်။ သွေးသည်။

ချူ... = ထက်အောင်သွေးသည်။ ၂- ချောအောင်သပ်သည်။

ထကး (ကြိ) ကွဲသည်။ ...ပြးဇး = ကွဲပြီးပြန်ကျသည်။

ထကိုတ် (ကြိ) ချောက်လှန့်သည်။ အော်ငေါက်သည်။

ထကိုပ် (န) အဖုံး။ သွာ... = ဒုကုဋ် သင်ကန်း။ ...ပွန် = စစ်ဗိုလ်။

ထကို (ကြိ) မွှေသည်။ ...ကွာင် = မုန့်မွှေသည်။ ကွာင်... = ဟာလဝါမုန့်။

ထကိုန် (န) ပစ္စည်းထည့်သော ကျည်တောက်။ ...ကွိုင် = အပ်ထည့်သော

ကျည်တောက်။ ...လ် = မြားထည့်သောကျည်တောက်။

ဒကောန်၊ ဒကောံ-ရှု။

ထခြံင် (ကြိ) ခြေထောက်ကို ကားသည်။

ထဂိုတ် (န) ငုံးငှက်။

ထင် (ကြိ) ငတ်သည်။ ...**နှ်** = ရေငတ်သည်။

ထဋ္ဌ (န) ကကြိုးတန်ဆာ။ ...**စိင်** = ဆင်ကကြိုးတန်ဆာ။ **လူး-ရူ**။

ထစင် (ကြိ) စောင်းသည်။ ...**ဒလိန်** = စွေစောင်းသည်။

ထညက် ထလန် (ကြိ) အော်ဟောက်သည်။

ထညောတ် (ကြိ) တွန့်လိမ်သည်။

ထညောန် (ကြိ) မျက်မှောင်ကြုတ်သည်။

ထဉတ် (ကြိ) ထူသည်၊ ပြည့်နက်သည်။ ...**ပေင်** = ပြည့်နက်သည်။

ခေါင်းပိတ်ဖြစ်သည်။ **ဉတ်-ရူ**။

ထဉတ်တဲ (န) လက်ဖြောင့်တီးခြင်း။

ထဉဟ် (ကြိ) ၁-ကလော်သည်။ ...**ပွိတ်တီနကတောင်** = နားရွက်မှ မြေ

ကြီးကို ကလော်ထုတ်သည်။ ၂- ကြိုးကိုတီးခတ်သည်။

...**ဂက်တူ** = လေးကြိုးကို တီးခတ်သည်။

ထဉအ်၊ ထဉံ (န) သေတ္တာ၊ အစ်။ ...**ဇဗျ** = ကွမ်းအစ်။

ထဉိုင် (ကြိ) ခလုတ်တိုက်သည်။

ထဉီ (ကြိ) တိုက်မိသည်။ ထိမိသည်။ ...**ရင်ညှံ** = တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်

တိုက်မိသည်။ ...**လယတ်** = လှုပ်ရှားပြီး ထိမိသည်။

ထဉောက် (န) မီးခွက်။ မီးအိမ်။

ထဉောင် (ကြိ) လိုက်သည်။ ...**ဗက်** = နောက်က လိုက်သည်။

ထဉောင် (န) စည်း။ (တူရိယာပစ္စည်း)

ထဉဲ့ (နဝိ) အလယ်ဖြစ်သော။ **တဲ...** = လက်လယ်။ ...**မွံ** = ညွှန်အလယ်ချိန်။

ထဉောက် (ကြိ) စစ်သည်။ ...**နှ်** = ရေစစ်သည်။

ထဉက် (ကြိ) ၁-ခေါက်သည်။ ...**ကျိပ်** = ခေါင်းခေါက်သည်။ ၂-သင်အံသည်။

...**လိက်** = စာအံသည်။

ထင် (န) နံငယ်အဝတ်။

ထိုက် (ကြိ) ဝန်တင်သည်။ ...**ကြော** = စပါးတင်သည်။
...ဂဝ = အရှက်ကွဲအောင်လုပ်သည်။

ထိုက် (ကြိ) အမှုန့်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။

ထိုက် (ကြိ) ပျော့အောင်လုပ်သည်။

ထာ (န) ၁-စောင်း။ ...**ကောက္ခ** = ကောကနဒစောင်း။ ၂-တောင်ထိပ်
ပေါ်တွင် အနံ့လိုက် ကန့်လန့်ထားသော သစ်သား။ ထုပ်။

ထာ (ကြိ) မကောင်းဆိုးဝါး တစ္ဆေမှင်စာတို့၏ ပြုစားခြင်း၊ ဖမ်းစားခြင်း
ခံရသည်။

ထာ (ကြိ) ကပ်ညီသည်။

ထာ (ကြိ) ခေါင်းမာသည်။ ဆုံးမရခက်သည်။ **လေ**... = ခေါင်းမာသည်။

ထာ (ကြိ) အစက်ချသည်။ ဖြန်းသည်။ (မျိုးပြ) အစက်။
ဘဲ... = ရေတစက်။ **ထွတ်**-ရှု။

ထာ (ကြိ) သန်မာသည်။ **စိတ်**... = စိတ်ထက်သန်သည်။
...**စော**ပါ = သန်စွမ်းသည်။ ...**မြက်** = သန်စွမ်းဖျတ်လတ်သည်။
...**ယုက်** = ကျန်းမာသည်။

ထာ (နဝိ) ကျန်းမာသော၊ သန်စွမ်းသော။ (ကြိဝိ) သန်မာစွာ၊ အင်အား
သုံးလျက်။

ထာ (ကြိ) နောက်သို့ ပြန်လှည့်သည်။ တဖက်မှ တဖက်သို့ လှန်သည်။
ပလောစဲလင်ဂ်...လင်တုရ = လှမ်းထားသော အင်္ကျီကို လှန်ထား
ပြီးပြီ။

ထာ (ကြိ) ရှိခိုးပူဇော်သည်။ ရိသေကိုင်ရှိုင်းသည်။

ထာ (ကြိ) ထွတ်-ရှု။

ထာ (ကြိ) ကန်သည်။

- ထပ် (ကြိ) ၁-ထပ်သည်။ ခေါက်သည်။ ...တဲ = လက်ထပ်သည်။
 ...ယာတ် = အဝတ်ခေါက်သည်။ ၂-ကုန်ချင်း ဖလှယ်သည်။
 ညးကေတ်နင်စီ သွက်ဝံ့...ကိုဪဝဲရ = သူစပါးနှင့် ဖလှယ်ရန်
 ဆားယူလာသည်။ (မျိုးပြ) အထပ်။ လးလပ်ယာတ်ခါ... = အဝတ်
 နှစ်ထပ် ခင်းထားသည်။
- ထပ်ကိုထပ် (ကြိဝိ) တထပ်ပြီးတထပ်။
- ထပက် (ကြိ) ထိုးသည်။ ...ကိုစုန် = ခါးနှင့်ထိုးသည်။
- ထပက်ကာ (နဝိ) ကံမကောင်းသော။
- ထပဟ်၊ ထပှ် (ဂဏန်း) ခုနစ်။ ...စော် = ခုနစ်ဆယ်။
- ထပါ် (ကြိ) တိုးသည်။ ...လုပ်အကြာမှိုဟ်ကမ္ပိုင် = လူအများကြား တိုးဝင်
 သည်။ ...တိတ် = တိုးထွက်သည်။
- ထပုန် (ကြိ) ပုန်ကန်သည်။ ...တလန် = ပုန်ကန်ထကြွသည်။
- ထပေက် (ကြိ) ထွက်ပြေးသည်။
- ထပိုတ် (န) ဖြတ်ပိုင်းစာအုပ်။ (ကြိ) ဖြတ်သည်။
- ထဗ (ကြိ) ဆုံကြသည်။ ...ဆီ = တွေ့ဆုံသည်။
- ထဗုတ် (ကြိ) လူသွားလူလာများသဖြင့် လမ်းဖုံသည်။ ဝှံင်အာ ကွာန်တိုက်
 ...မံင်ရ = ရွာသစ်သို့သွားသောလမ်းသည် ဖုံနေသည်။
- ထဗိုက် (န) ဖုံမှုန့်။
- ထဗိုင် (ကြိ) လှဲသည်။ ...တံ့ဆု = သစ်ပင်လှဲသည်။
- ထဗိုန် (န) စည်၊ ပတ်မ။ (ကြိ) ခိုင်မြဲအောင်လုပ်သည်။
- ထမက် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။
- ထမက်စ (ကြိ) ဟပ်စားသည်။
- ထမင် (န) ပါးစောင်။ ...ချိုတ် = မေးခိုင်သည်။ ပါးစောင်ညောင်းသည်။
 ...ဂုဟ် = ပါးချိုတ်ရောင်သည်။ ခွင်-ရှု။

- ထမတ်** (န) ဆွမ်းတော်တင်သောဆွမ်း။ **ပုင်...** = ဆွမ်းတော်ထမင်း။
ဗင်... = ဆွမ်းတော်တင်သည်။ (မျိုးပြ) အဆုပ်။
ပုင်မွဲ... = ထမင်းတဆုပ်။ (ကြိ)ဆုပ်သည်။ ...**ကမွှေင်** = ကောက်ညှင်း
 ကို ဆုပ်သည်။ အဆုပ်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။
- ထမန်** (န) အနားအစွန်း။ ...**ပါင်** = နှုတ်ခမ်း။
- ထမအား** (နဝိ) စစ်အောင် လုပ်ထားသော။ ချေးစင်အောင် လုပ်ထားသော။
ထင်... = ရွှေစင်၊ ချေးစင်သောရွှေ။
- ထမိက်** (နဝိ) ကောင်းသော။ **စိုတ်...** = ကောင်းသောစိတ်။
- ထမိင်** (ကြိ) ခေါင်းပေါင်း ပေါင်းသည်။ ...**ကျိပ်** = ခေါင်းကို ခေါင်းပေါင်းဖြင့်
 ပေါင်းသည်။
- ထမိင်ကျိပ်** (န) ခေါင်းပေါင်း။
- ထမိပ်** (န) မေ။
- ထမုက်** (ကြိ) ထောင်းသည်။ ...**ခရက်** = ငပိထောင်းသည်။
- ထမုင်** (ကြိ) ရုပ်ရည် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။
- ထမုန်တလန်** (ကြိ) လိမ်လည်သည်၊ လှည့်စားသည်။
- ထမူ** (ကြိ) လိပ်သည်။ ...**ထကပ်** = ဖျာလိပ်သည်။ (မျိုးပြ) အလိပ်။
ထကပ်ပိ... = ဖျာသုံးလိပ်။
- ထမေင်သို့** (န) လျှောက်။ **ခမင်သို့**-ရှု။
- ထမောက်** (န) အခေါင်း။ ...**ဆု** = သစ်ခေါင်း။ ...**တို့** = လိုက်ကူ။
- ထမောင်** (န) အပေါက်၊ ပြတင်းပေါက်။
- ထမောံ** (န) အငုံ။ (ကြိ) ငုံသည်။
- ထမ္မက်** (န) စခန်းချရာနေရာ။ **တမ္မက်**-ရှု။
- ထမ္မာတ်** (နဝိ) ချိုသော။
- ထမ္မက်** (နဝိ) စိမ်းစိုသော။ **သတ်...** = ကွမ်းသီးစိမ်း။

ထမ္မောတ်၊ ထမ္မုတ် (နဝိ) စစ်သော။ ထဝ်... = ရွှေအစစ်။

ထမှတ် (န) အို။

ထမှောင် (န) အပေါက်။

ထယာတ် (ကြိ) ချိန်ဆသည်။ နှိုင်းချိန်သည်။

...**မံင်သွက်ဝံအာသဘင်ကျပ်** = ဘုရားပွဲသွားရန် ချိန်ဆနေသည်။

ထရီ (ကြိ) ပြေးညင်းစွာ လှုပ်ရှားသည်။ **ကျာ...** = လေပြေပြေညင်းညင်း တိုက်ခတ်သည်။ ...**သြောံ** = စပါးလှေသည်။

ထရေဟ် (န) နှောင်ကြီး။

ထရီ (န) ရွံ့ ညွှန်။ ခရီ-ရှူ။

ထရီ (န) အနားအစွန်း။

ထရီဟ် (ကြိ) တွန်းသည်။ ပြန်ကျအောင်လုပ်သည်။

ထလပ် (ကြိ) ၁-ခေါက်သည်။ ...**စက္ကော** = စက္ကူကိုခေါက်သည်။ ၂-မှားယွင်းသည်။ **ကျောန်ကမ္ဘောန်လွကို...ညိ** = အလုပ်လုပ်လျှင် မမှားယွင်းစေနှင့်။

ထလတ် (ကြိ) ခုန်သည်။

ထလာတ် (န) ရှင်းလင်းပြောင်နေသော မြေနေရာ။ (ကြိ)ပြောင်သည်။ ရှင်းလင်းသည်။

ထလုက် (ကြိ) လျှိုသည်။ ...**ကို** = လျှိုပြီးပေးသည်။

ထလေက် (ကြိ) ကျေအောင်ချေသည်။

ထလေဟ် (ကြိ) တွက်သည်။ ...**ကိုတင်တဲ** = တံတောင်နှင့်တွတ်သည်။

ထလောင် (ကြိ) ရွှင်သည်။ **ခလောင်-ရှူ**။

ထလောတ် (ကြိ) ကျွတ်ထွက်သည်။ ချွတ်သည်။

ထလိန် (ကြိ) လှည့်စားသည်။ ရယ်ရွှင်ဖွယ်လုပ်သည်။

...**စွာ** = လှည့်ဖြားသည်။ ...**မေက်** = ရယ်ဖွယ်လုပ်သည်။

ထဝ် (န) ရွှေ။ ...**ခမိဟ်**= စစ်သောရွှေ။ ...**ဒကောင်**= ရွှေတောင့်။
...**ပရောပ်** = ရွှေရောင်စက္ကူပြား။ ရောင်ပြား။ ...**ဥူ** = အကြိမ်ကြိမ်
ချေးချွတ်ထားသော ရွှေ။

ထဝါတ် (န) ခြစ်။ ...**သတ်မြ** = အုန်းခြစ်။

ထဝါ (န) တင်ပလင်ခွေ။ (ကြိ) တင်ပလင်ခွေထိုင်သည်။

ထဝေင် (ကြိ) လွှင့်သည်။ ...**ကဟ်** = လွှင့်ပစ်သည်။

ထသပါ (ကြိ) မှုံသည်။ မျက်စိမှုံသည်။

ထစ (ကြိ) မြှောက်ပင့်သည်။ မသည်။ ...**သဘာ်** = ကူညီသည်။

ဝံဂဟ်မာန် ဒး...ပျိန်ရ = ထထိုင်နိုင်ရန် မ,တင်ရသည်။

ထစင် (ကြိ) မသည်။ ...**ပျိန်** = မ,တင်သည်။

ထဇတ် (န) အတိုင်းအတာ။

ထဗါတ် (ကြိ) ပြားသည်။

ထဇုတ် (ကြိ) တည်ဆောက်သည်။

ထနဲ (ကြိ) ဝတ်တွားသည်။

ထဇေက် (ကြိ) မိုတ်သည်။ ...**မတ်** = မျက်စိမိုတ်သည်။

ထဇော်၊ ထဇေံ (ကြိ) ထုထောင်းခံရသဖြင့် ပိပိန်သွားသည်။

ထဇေါတ် (ကြိ) ပွင့်ရာမှ ပြန်ငုံသည်။

ထဇောမ်၊ ထဇောံ (ကြိ) ၁-ပါးစပ်တွင် ငုံသည်။ ၂-လုံးသည်။

...**တလင်** = ပုံသဏ္ဍာန်။ **ခဇောံ-ရှူ**။

ထဇေါင် (ကြိ) စုစည်းသိမ်းယူသည်။ **သွဗာန်ဗွံင်ပွဲထွဲဂ်...ကေတ်ဖအိုတ်**
ညိ= အိုးတွင်ကပ်နေသောဟင်းကို သိမ်းယူလိုက်ပါ။

ထဇံက် (န) ဆင်ချွန်။

ထဇး (န) ဝါးလက်ခုပ်။ (ကြိ) ပြသည်။ ...**ပျး** = ရှင်းလင်းပြသည်။

ထဇိုင် (န) ကျုံး။

ထဇိုတ် (န) အစေး။ (ကြိ) စေးကပ်သည်။

ထန်န (ကြိ) ၁-လက်နှင့်ဆုပ်သည်။ အဆုပ်အစုအဝေးဖြစ်အောင်လုပ်သည်။
၂-ကြွားဝါသည်။ စိတ်ကြီးဝင်သည်။

ထနိပ် (ကြိ) တားဆီးသည်။

ထနိတ် (န) အမြှုပ်။ (ကြိ) အေးအောင်လုပ်သည်။

ထဇာတ် (ကြိ) နှာချေသည်။

ထအာတ်၊ ထအံ (ကြိ) အန်သည်။

ထအောင် (န) မြေနေရာ။ ...သို့ = အိမ်မြေနေရာ။ ...ကောန်စိုတ် = နှလုံးအိမ်။

ထအိတ် (ကြိ) ညည်းညူသည်။

ထအိ (န) ဆုံ။ ရီ... = ဆုံနှင့် ထောင်းရသော ကျည်းပွေ။ (ကြိ) အိပ်ပျော်
နေစဉ် ဟောကံသည်။

ထဥ (ကြိ) လူစုလူဝေးနှင့် အသံပြုသည်။

ထအုတ် (ကြိ) မိုမောက်သည်။

ထအေပ် (ကြိ) ပိတ်သည်။ စေ့သည်။ ...တရင် = တံခါးစေ့သည်။

ထအောတ် (ကြိ) နှာချေသည်။

ထအား (န) ညှင်းခေါ် အပြောပေါ်တွင်ဖြစ်သောရောဂါ။

ထအိုန်ဓရ (ကြိ) ရွံရှာသည်။

ထအိုတ် (န) အိမ်အခြင်။

ထာင် (န) အကိုင်း။ ပွင့်ဖတ်။ ...ကံ = ပန်း၏ ပွင့်ဖတ်၊ ပွင့်ချပ်။
...တကေတ်၊ ...ဒီ = တင်ပါး။ ...တဲ = လက်မောင်း။

...မြဲ = အိမ်အမိုးပိုင်း အုန်းလက်။

ထာန် (သသက်) (န) နေရာဌာန။ ...စွေတ် = တိုက်ပွဲနေရာ။

...ဆင် = နန်းတော်ရှိအခန်းတစ်နေရာ။

...ဒတန် = နေထိုင်ရာ နေရာ၊ တည်ရာဌာန။

ထာပနာ (သသက်) (ကြိ) ဌာပနာသည်။ ထည့်သွင်းထားသည်။

ထာဝရ (ပါ) (နဝိ) အမြဲဖြစ်သော။

ထိမြိ (ကြိ) ပြည့်စုံသည်။

ထိဇန၊ ထိထဒ္ဓိ (နဝိ) များသော၊ ပြည့်စုံသော။

ထိဝိဟ် (န) ဂမုန်းတမျိုး။

ထိတိ (န) တည်မြဲခြင်း။

ထု (ကြိ) ထုထောင်းသည်။

ထုတ်ပိတ် (ကြိ) ထက်ပိုင်းပြတ်သည်။

ထုပ် (ကြိ) ထုပ်သည်။ ရစ်ပတ်သည်။ ...ဝှီ = အထုပ်ဖြစ်အောင်ထုပ်သည်။

ထုပ်ပြကာ (ပါသက်) (န) ထုပ်ကာ၊ ပြာသာဒ်အထွတ်။ နပ်ပြကာ - ရှူ။

ထုဲ (ကြိ) ရှုပ်ထွေးသည်။ ...ကြာန် = သွေးရှူးသွေးတန်းဖြစ်သည်။

...ကွန်...ရဲ = ရှုပ်ထွေးသည်။

ထောက် (ကြိ) ထိုက်သည်။ ကောင်းသည်။ ...ကြိုက် = ထိုက်တန်သည်။

(နဝိ) ထိုက်တန်သော။

ထောင် (ကြိ) ၁-စိတ်ထင်သည်။ ၂-ထင်လင်းသည်။

...လို = ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်။

ထဲ (ကြိ) စိတ်ဆိုးသည်။ ...ထုတ်၊ ...ပွတ် = စိတ်ဆိုးသည်။

ထေဝ် (ကြိ) ၁-အပြားလိုက်သွားအောင် ပစ်သည်။ ညး...ဏာထးလတူဒ်ရ

= သူသည် ရေပေါ်တွင် အပြားလိုက်သွားအောင်လင်ပန်းကို ပစ်လွှတ်

သည်။ ၂-အပြားလိုက်ရအောင် စိတ်ခြမ်းသည်။ (မျိုးပြ) တစိတ်၊

တခြမ်း။ ဒဝီဓါ... = ဖရုံသီးနှစ်ခြမ်း။

ထဲ (န) ထယ်။ ...တီ = ထယ်ထိုးသည်။ (ကြိ) နောက်ဆုတ်သည်။

ထော (ကြိ) အားပေးသည်။ မြှောက်ပေးသည်။ ...ပဏာ = ထောပနာပြုသည်။

ထောထော (ကြိဝိ) ဖျားယောင်းသွေးဆောင်လျက်။

ထော် (န) အုတ်နံရံတွင် ရုပ်ထုများထားရန်နေရာ။ စေတီပတ်လည်တွင်

ဆင်းထုတော်များထားရန် ဂူကဲ့သို့နေရာ။

ထောင် (ကြိ) ပေါက်သည်။ ကျဲကျဲဖြစ်သည်။

ထေး (န) ထွန်သွား။ (ကြိ) ထွန်သည်။ ...**တီ** = လယ်ထွန်သည်။

ထောင် (န) ပဆုပ်ပနီကောင်။ ပျားတူးပျား။

ထော် (ကြိ) စွန့်ပစ်သည်။ ...**ဖျေ** = အောက်သို့ပစ်ချသည်။

...**မတ်** = တခုခုကိုကြည့်မိသည်။ ...**သူဟ်** (**ဏှဟ်**) သွေးခြင်း ထက်အောင် သံကိုဆေးသည်။ **ဏှဟ်** - ရှ။ (န-ကြိထ) ပစ်ပယ် သည်ကို ပြသည်။ **ကျောန်...** = လုပ်လိုက်ပါ။ **အာ...** = သွားလိုက်ပါ။

ထ် (ကြိ) မြှောက်ပင့်သည်။

ထ်၊ ထ်ဗျူ (နဝိ) အိုသော။ **လ...** = အဖိုးအို။ လူအို။

ထံက် (ကြိ) ထောက်သည်။ ...**ကလီ** = ရှိခိုးရန် ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်သည်။

...**ကွံင်** = နူးထောက်သည်။ ...**ပင်၊ ...ပြီ၊ ...မ** = ကူညီထောက်ပံ့ သည်။

ထံင် (န) အကျဉ်းထောင်။ (ကြိ) ၁-စွင့်သည်။ ထောက်လှမ်းသည်။

တည့်မတ်အောင်ထောင်သည်။ ...**ကတောဝ်** = နားစွင့်သည်။ နား ထောင်သည်။ ...**ပရိုင်** = သတင်းထောက်လှမ်းသည်။ ...**သောတအိုတ်ညီ** = နားသောတဆင်တော်မူကြပါ။ ၂-ထောင်သည်။ ...**ပါ** = ထောင်ဖမ်းသည်။

ထး (န) လင်ပန်း။

ထိုက် (န) ဝစ္ဆံ။ ...**ယှံ** = ပန်းဝစ္ဆံ။ (ကြိ) ခွာသည်။ ကွာသည်။

...**စွာံ** = သားရေခွာသည်။ **ဟိုတ်နုဗွတ်ရှိုင် စွာံ...သံက်အာရ** = ကုတ်လွန်းသောကြောင့် အရေပြားကွာသွားသည်။

ထိုင် (န) ၁-ပျားပိတုန်း။ ၂-အိပ်။ ...**ဝိုင်** = ခြေအိမ်။ ...**ဗဇာ** = ဝှေးစေ့အိတ်။

...**လမာဲ** = လွယ်အိတ်။ ...**လိက်** = စာအိတ်။ ...**စွာံ** = သားရေအိတ်။ (ကြိ) ထောင်သည်။ ...**ကွံ** = ခြင်ထောင်ထောင်သည်။ ...**ဇာ** = ပိုက်ထောင်သည်။

- ထိုင်သး (ကြိ) ချီးမွမ်းသည်။ ...ဂုန် = ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းသည်။
- ထိမ် (နဝိ) မှောင်မိုက်သော။ (ကြိ) မှောင်သည်။ ...ဤ = မှောင်မိုက်သည်။ ဖီ-ရှူ။
- ထိ (န) လိုက်ရူ။
- ထိပူး ထိပး (ကြိ) အမွှေးအနံ့တို့ဖြင့် ကြိုင်သင်းစေသည်။ ထုံသင်းစေသည်။
- ထဒိုင် (ကြိ) ခလုတ်တိုက်သည်။
- ထညုတ်ဒမက် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။
- ထဒေင် (ကြိ) လိုက်သည်။
- ထဒိုင် (ကြိ) နားပင်းသည်။
- ထဒိုတ် (ကြိ) အမုန့်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။
- ထဒိုတ် (ကြိ) စစ်သည်။ ...ဒှ် = ရေစစ်သည်။
- ထူ ထဏ (န) ထုပ်၊ (ထုပ်လျှောက်)
- ထွက် (ကြိ) ထောင်းသည်။ တထောင်ဆစ်နှင့် တွက်သည်။
...မြေက် = ငရတ်သီးထောင်းသည်။
- ထွဟ် (ကြိ) အစက်ချသည်။ ဖြန်းသည်။ (မျိုးပြ) တစက်။ ဒှ်ပိ... = ရေသုံးစက်။
- ထွက် (န) ၁-ကန့်လန့်ကာ။ ၂-အမုန့်၊ (ကြိ) ကန်သည်။
- ထွတ် (န) ဟင်းချိုရွက်။ ...ကွင် = နွယ်ချို။
- ထွဲ (ကြိ) ထဏီ-ရှူ။
- ထွန် (ကြိ) ကပ်ငြိသည်။ ...စေန်စပ်ကိုလောဘာ = လောဘာတရားကို ငြိ
တွယ်သည်။
- ထွင် (န) ဟင်းရွက်။ ...ကေင် = ဟင်းသီးဟင်းရွက်။ ...ပွတ် = ကညိုရွက်။
- ထွက် (န) အခွံ။
- ထွ ဝှ (န) ပိုး၊ အင်ဆက်ပိုး။
- ထွဲ (န) အိုး။ ...ကမေင် (ကဒိုအ်) နောက်ဖေးအိုး။
- ထွက် (န) ကောင်းခြင်း။ ထမိက်-ရှူ။
- ထွင်ကျိပ် (န) ခေါင်းပေါင်း။ ခမိင်ကျိပ်-ရှူ။

ထွန် (န) လိမ်လည်လှည့်စားခြင်း။

ထောင် (န) အပေါက်။

ထလိန် (ကြိ) ခွဲသည်။ ...**မတ်** = မျက်စိနောက်သည်။

ထွဲ (န) တင်ပလင်ခွေ။ (ကြိ) တင်ပလင်ခွေသည်။ **ထဝါ-ရှူ**။

ထွဲ (ကြိ) လွှဲသည်။ ...**ခရေင်** = ပုခက်လွှဲသည်။

ထွ (ကြိ) ၁-သိဒ္ဓိတင်သည်။ ပူဇော်ပသသည်။ မြှောက်သည်။

...**ထွ** = ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပူဇော်ပသသည်။ ...**အစာ** = ဆရာ ဆရာ
များကို ရည်စူး၍ ပူဇော်ပသသည်။ ၂-ပင့်တင်သည်။ မသည်။
...**နသြောံ** = စပါးတင်းကို မသယ်သည်။

ထွက် (ကြိ) ချန်ထားသည်။ **ကမ္ဘောန်သွက်ဝွံကောန်ပတဲမ္ပဲတဲဂ်လွ...**

လင်ညိ = တစ်နေ့အပြီးလုပ်ရန်အလုပ်ကို မချန်ထားပါနှင့်။
၂-တင်သည်။ **မိပို...လင်ယာတ်ဘောတ်လွှဲ||ဒင်ပူးတဲ တိတ်အာ**
ဒေါန်သီရ = ကျွန်တော်တို့၏မိခင် အဝတ်ပုဝါကို ပန်းပေါင်တင်ပြီး
သီလယူရန် ထွက်သွားသည်။

ထွင် (ကြိ) ထူမသည်။

ထွတ် (န) အတိုင်းအတာ။ (ကြိ) ပုတ်ခတ်သည်။

...**နကိုတဲ** = လက်ဖြင့်ပုတ်သည်။

ထွတ် (န) မာလာပင်။ **ပွဲ...** = မာလာပန်း။ (ကြိ) မြှောက်သည်။

...**ပွဲနိန်** = တင်မြှောက်သည်။

ထွဲ (ကြိ) မူးသည်။ ...**စုမာဲ** = စွဲလမ်းသည်။ မူးသည်။

ထွက် (ကြိ) မိုတ်သည်။ ...**မတ်** = မျက်စိမိုတ်သည်။

ထွောံ (ကြိ) ငုံသည်။ ဝိုင်းသည်။ လုံးသည်။ ...**တလင်** = ပုံသဏ္ဍာန်။

ထွောပ် (ကြိ) စုစည်းသိမ်းယူသည်။ **ထခေါပ်-ရှူ**။ **သီ...** = သိမ်းဆည်းသည်။

ထွိုန် (န) တဆုပ်၊ တပုံ။ (ကြိ) ဆုပ်သည်။ **ထစိုန်-ရှူ**။

ဧ

ဧ - တစ်ဆယ့်ရှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ဧ - (အဟုတ်ဝါကျနောက်ဆက်) သည်၊ ၏။

ဧက (န) တန်ပူ။ (ကြိ) တွန်းကန်သည်။

ဧက် (ကြိ) ချည်နှောင်သည်။ ...**ဂြေန်** = ချည်နှောင်သည်။

...**စလောံ** = ပတ်ပြီးချည်သည်။ ...**ဒေါန်** (ဒန်) = ငိုကြွေးမည်
တမ်းသည်။ ...**ပွန်** = တည်ဆောက်သည်။ ...**ပကောံ** = စုပြီး
ချည်သည်။ ...**မိတ်** = မိတ်ဆွေဖွဲ့သည်။ ...**ဝဲ** = ရန်ငြိုးထားသည်။
...**သူ** = ရန်ပြုသည်။

ဧက်သိုန်၊ ပဧက်သိုန် (သသက်) (ကြိ) လက်ျာရစ်လှည့်သည်။

ဧကတ် (န) ဆောင်းရာသီ။ (ကြိ) ထုံးသည်။ ...**မုဟ်ယာတ်** = အဝတ်
ထောင့်စွန်းကိုထုံးသည်။ ...**သော်** = ဆံပင်ထုံးသည်။

ဧကရက် (န) ဘီလူး။

ဧကပ် (န) ဖျာ။

ဧကဏ်၊ ဧကံ (န) အပေါင်းအဖော် အစုအဝေး။

ဧကံ (န) ကြာပင်။

ဧကာ (န) ဒါယိကာ။ ...**ဒြပ်** = ဇရပ်ဒါယိကာ။ ...**ပွောံ** = ဒါယိကာမ။

ဧကုတ် (ကြိ) ဖြတ်သည်။ ...**သ္ဘွတ်** = တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

...**သ္ဘွတ်** = ဆုံးဖြတ်သည်။ (မျိုးပြ) တပိုင်။ **ဒုန်မွဲ**... = ဝါးတပိုင်။

ဧကုဲ (န) ပုတ်သင်ညို။ ...**သ္ဘွင်** = ပျံတတ်သော ပုတ်သင်ညို။

(ကြိ) အိပ်ငိုက်သည်။

ဧကူ (န) လူမျိုး။ (စ) ဂကူ-ရူ။

ဧကေပ် (န) ညှပ်။

ဒကေဝ် (န) တစ်ကျပ်။ (မျိုးပြ) ငွေအရေအတွက်တွင်သုံးသည်။

သြန်စ်... = ငွေတစ်ဆယ်ကျပ်။ (ကြိ) ကျိန်းသည်။

မတ်... = မျက်စိကျိန်းသည်။

ဒကောင် (န) အနှံ။ ...**ယံ** = မုရောစပါးနှံ။ ...**ဪ** = စပါးနှံ။

(မျိုးပြ) တစ်နှံ၊ တစ်လုံး၊ တစ်ပွင့်။ **ဪ**... = စပါးနှစ်နှံ။

မတ်မွဲ... = ကျောက်မျက်ရတနာတစ်လုံး၊ တစ်ပွင့်။

ဒကောတ် (န) ဖွတ်ကောင်။ **ခွဲ...** = ဖွတ်ဥ။

ဒကောန်၊ ဒကောံ (န) ပုံတောင်း။ ကျည်တောင့်။ ...**ကွီ** = လှည်းပုံတောင်း။

...**ကံလံ**=မြားကျည်တောင့်။ ...**တိုင်** = အပ်ထည့်သောကျည်တောင့်။

...**ဗဂုတ်ပုတ်** = မီးထောင်းဆုံ၊ မီးဖွတ်ဆုံ။ **ထကိုန်-ဂူ**။

ဒက (န) ဒေါင့်အစွန်း။

ဒကး (ကြိ) ကွဲသည်။

ဒကိုပ် (န) ၁-ခေါင်းဆောင်။ ...**ပွန်** = စစ်ဗိုလ်။ ၂-အဖုံး။

...**ထွဲ** = အိုးအဖုံး။ ၃-ဒုကုဋ်သင်္ကန်း။

ဒကို (ကြိ) မွှေသည်။ ...**လမာ** = မွှေနှောက်သည်။ စိတ်ဆင်းရဲအောင် လုပ်သည်။

ဒကိုန် (န) ဒကောံ-ဂူ။

ဒဂန်နီ (န) တောင်ခါးပန်း။

ဒဂါ (န) ရင်ဂတ်ပင်။

ဒဂါတူ (န) ညသန်းခေါင်အချိန်။

ဒဂါတ် (ကြိ) ပြောင်သည်။ **တုံဆုထံ...အိုတ်ရ** = ဤသစ်ပင် အရွက်မရှိ ဖြစ်ကုန်သည်။ **ခရံင်...** = အရွက်မဲ့အကိုင်းကျိုးဖြစ်သည်။ စနောင့်

စနင်းဖြစ်သည်။

ဒဂိတ် (န) ကြမ်းပိုး။

ဒဂဲ (ကြိ) လေထဲတွင် လွင့်မျောသည်။ **ယက်...** = မီးခိုးလွင့်မျောနေသည်။

ဒဂူ (ကြိ) ဖြောင့်မတ်သည်။ **ဒုန်ဂို...ကွေ့ကွေ့ရ** = ထိုဝါးအလွန်ဖြောင့်သည်။
မို့ဟ်ထံ...တပ်တားလောန်အာရ = ဤလူသည် အလွန်ဖြောင့်မတ်သည်။

ဒဂေတ် (န) ကျင့်ကြံခြင်း။ အကျင့်။ **...ခိုဟ်** = ကောင်းသောအကျင့်။
(ကြိ) ကျင့်ကြံသည်။ လိုက်နာသည်။ **ညး...ဗီအစာညးရ** = သူသည် သူ၏ဆရာသကဲ့သို့ ကျင့်ကြံအားထုတ်သည်။

ဒဂေါင်၊ ဒဂင် (န) ယက်မ။

ဒဂိုက် (ကြိ) ထိုင်းသည်။

ဒဂိုန် (န) ဝါဆိုလ။ (ကြိ) ဆောက်တည်သည်။ **...ရတင်** = ရှုတင်ဆောက်တည်သည်။ **...သီ** = သီလခံယူ ဆောက်တည်သည်။

ဒဂို (န) သစ်ပင်အငုတ်၊ ငုတ်။ (ကြိ) တောက်လောင်အောင်လုပ်သည်။
...ပွတ် = မီးလောင်အောင်လုပ်သည်။ မှုတ်သည်။

ဒင်ပွး (န) ပခုံးနောက်ပြင်။ ပခုံး။

ဒေတုင် (န) မှန်။ **...မတ်** = မြင်ကွင်းမျက်မှန်။ **ပ...မတ်ကုကျာ်** = မြတ်စွာဘုရားအား မျက်မှောက်ပြုသည်။

ဒစင်ဗစင် (ကြိ) ကြည်လင်သန့်ရှင်းသည်။

ဒစပ် (န) အဆက်၊ အစပ်။ အဆင်သင့်ခြင်း။ **ဝွံဆိုညးညွှဲတူထံဂှ် ဒးအာ**
...ရ = ဤနေ့တွေ့ရသည်မှာ အဆင်သင့်ဖြစ်သွားသည်။
သွထံဝဒး...မံင်ရဟာ = ဤဟင်းစားရတာ အတော်ပဲလား။

ဒတ် (ကြိ) ဆုတ်ဖြသည်။

ဒစာန် (ကြိ) အားထုတ်သည်။ **...ဂြိပ်** = အားထုတ်ပြီး ပြေးသည်။

ဒတ် (ဂဏန်း) ရှစ်။ **...ဇော်** = ရှစ်ဆယ်။

ဒစိတ် (ဂဏန်း) ကိုးခု။

ဒဂုက် (န) ဆူး။ ...**လ** = ဆူးကြောင့်။

ဒဂုန်၊ ဒဂုန်ဗလဲ (န) တောင်ဝေး။

ဒဂုန်ကျက် (န) ငါးရံပူဖူပင်။

ဒစင် (ကြိ) စောင်းသည်။

ဒစိဟ်၊ ဒစှော် (န) အောက်ဘက်၊ အငယ်ပိုင်း။ တစိတ်တဒေသ။ **လစှော်**-ရှု။

ဒစိဟ်ဂုံ (ကြိဝိ) ထိုအောက်တစ်ယောက်။

ဒစိဟ်ဒစ၊ ဒစိုဒစ (ကြိ) ဆန့်ကျင်သည်။

ဒစး၊ ဒစးဒင် (ကြိ) ဆီးကြိုသည်။

ဒစိုင် (ကြိ) ငုံ့သည်။ ကိုင်းသည်။

ဒဇက် (ကြိ) ဆွဲသည်။

ဒဇန် (ကြိ) ရက်စက်သည်။ ...**သဟာသီ** = ကြမ်းတမ်းရက်စက်သည်။

ဒဇပ်ဇတင် (ကြိ) တုန်လှုပ်သည်။ **ဖေက်...** = တုန်လှုပ်ပြီး ကြောက်သည်။

ဒဇဝ် (န) **ဇေဝ်**-ရှု။

ဒဇော်၊ ဒဇံ (ကြိ) ထိုင်သည်။ **ဂဇံ**-ရှု။

ဒဇာ (န) ဆန်ခါ။

ဒဇီ (ကြိ) ခုတ်စဉ်းသည်။

ဒဇု (ကြိ) ယိုသည်။ **ကဇီ...** = အိမ်အမိုး မိုးယိုသည်။

ဒဇဲ (န) လက်သမား။

ဒဇိပ် (န) နေဇာမြက်။

ဒဇုန် (ကြိ) ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်သည်။

ဒဇင် (န) သဇင်ပန်း။

ဒဇို (ကြိ) ရန်တိုက်ပေးသည်။ စိတ်ဆိုးသည်။ ...**ဇာင်** = ကြက်တိုက်သည်။

ဒဇော်၊ ဒဇိုဟ် (န) သပွတ်သီး။

ဒဉ (ကြိ) ရှုံ့သည်။ ရိုသေသည်။ ...**ကဉ** = ကြောက်ရွံ့သည်။

ဒညှပ် (န) ကြောင်ပန်းရွက်အပင်။

ဒညာတ် (သသက်) (န) ဆွေမျိုး။ **ကလော...** = ဆွေမျိုးဥတု။

ဒဒိုင် (ကြိ) ခလုတ်တိုက်သည်။

ဒဒောင် (ကြိ) လိုက်သည်။ **ထဒောင်-ရှု**။

ဒဒောဟ် (ကြိ) စစ်သည်။ **...ဒှ်** = ရေစစ်သည်။

ဒတ် (န) ရုံးဖြူပင်။ (ကြိ) ဓါးထစ်သည်။

ဒတန် (န) နေထိုင်ရာ နေရာ။ **ပ...ပဲ့ဘာထံ ပွဲမလံရ** = ဤကျောင်းတွင်
နေသည်မှာ အလွန်ကြာပြီ။ **...စိတ်** = စိတ်ညိမ်ခြင်း။

ဒတိတ် (ကြိ) ထွက်အောင်လုပ်သည်။ ထုတ်သည်။

...ဒန် (န) အဖြစ်သနစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။

ဒတုံ (ကြိ) ကျသည်။ **...စေ** = အောက်သို့ကျသည်။

ဒတဲ (န) အကျိုးကျေးဇူး။ **...မြမောင်** = အကျိုးအမြတ်။

ဒတူတလဲ (န) ဆင်းရဲသည်။ နာကျင်သည်။

ဒတဲ (ကြိ) တွဲသည်။ **မို့ဟ်ဗျုတ်...ပျိုန်ဗျုတ်သီရ** = ထိုလူအိုကို အိမ်ပေါ်သို့
တွဲတင်သည်။

ဒတောတ်ခတောန် (ကြိ) တွန့်လိမ်သည်။

ဒတောင် (န) ဆွေမျိုးစဉ်ဆက်။ **ဗက်...တောင်** = ဆွေမျိုးစဉ်ဆက်ကို
လိုက်လံစုံစမ်းသည်။ (ကြိ) အဆက်ကို စုံစမ်းသည်။ အရင်းအမြစ်
ကို လိုက်လံစုံစမ်းသည်။ **...ဝဲ** = ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်။

ဒတ် (န) နေထိုင်ခြင်း၊ နေထိုင်သောနေရာ။ (ကြိ) ရပ်သည်။ နေထိုင်သည်။
ကျပ်တြဲပ...ပဲ့ဘာလေတဝန်ရ = မြတ်စွာဘုရား လေတဝန်ကျောင်း
၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်သည်။

ဒတိုက် (ကြိ) အတွဲဖြစ်အောင် တွဲသည်။ (မျိုးပြ) အတွဲ။
ကြက်ဓါ... = သရက်သီးနှစ်တွဲ။

ဧတိန် (န) တင်မြောက်ခြင်း။ ...**ဗွဲ** = လူပျိုအဖြစ် တင်မြောက်ခြင်း။

ဧတိဝ် (န) အဖုံး၊ အကာ၊ အခွံ။ ...**မတ်** = မျက်ခမ်း။

ဧဒက်တ် (ဝိ) ပိုင်ဆိုင်ခြင်းကိုပြသည်။

ဧဒင် (န) နံရံ၊ အကာအရံ။

ဧဒန် (န) တံတာ။ သင်္ဘောဆိပ်။

ဧဒ် (န) ဖြစ်ခြင်း။ ...**စိတ်စိုင်း** = စိတ်ရှည်ခြင်း။ ...**မဗျ** = အိုခြင်း။

ဧဒု (ကြိ) ထုသည်။

ဧဒေဟ်၊ ဒေဇိ (ကြိ) သိကျွမ်းသည်။

ဧဒေဗယ့် (န) အသိမိတ်ဆွေ။

ဧဒေ၊ ဒေဒေ (နဝိ) အထွေးဆုံးဖြစ်သော။ **ကောန်...** = အထွေးဆုံးသားသမီး။

ဧဒေါ၊ ဒေဒေါ (န) ကူးတို့။

ဧဒိုက် (ပါသက်) (န) ဒုက္ခ၊ ဆင်းရဲခြင်း။ ...**စိတ်** = စိတ်ဆင်းရဲခြင်း။

ဧဒိဝ် (န) တည်းခိုခခန်း။ ပ... = တည်းခိုသည်။

ဧဒိဟ် (ကြိ) ဝှက်သည်။ ...**အရေ** = စကားထာဝှက်သည်။

ဧန် (န) ဒါဏ်။ (ကြိ) ၁-စဉ်းသည်။ ...**သွက်** = ကျေညက်အောင်စဉ်းသည်။

၂-မြည်တွန်သည်။ ...**ကြိဟ်** = အကြောင်းမဲ့ မြည်တွန်သည်။

ဧနက် (န) ကျော့ကွင်း။ ပါ... = ကျော့ကွင်းဖြင့်ထောင်သည်။

ဧနန် (န) စဉ်းတုံး။ **ဧန်ကလျှ...** = ငါးကို စဉ်းတုံးပေါ်မှာ စဉ်းသည်။

ဧနပ် (န) ဖိနပ်။

ဧနာ (ကြိ) တားဆီးသည်။ ...**ရပ်** = တားဆီးပြီးဖမ်းသည်။

ဧနိက် (န) ကန့်လန့်ကာ။

ဧနိဟ် (ပါသက်) (န) လေးပြည်တစ်စိပ် အတိုင်းအတာ။

ဧနောင် (န) ဒညင်းသီး။

ဧနော၊ ဒနော (န) ဂုန်ညင်း။ **ဝေင်...** = ဂုန်ညင်းကစားသည်။

ဇနး (န) စောင်ရန်။ အကာအရံ။ (ကြိ) ကာရံသည်။
ဇပက် (ကြိ) ထိုးသည်။ ...**ကလှင်** = ပေါက်ထွက်အောင်ထိုးသည်။
ဇပ် (န) အကာအရံ တပ်။ ...**ကွံ** = ခြံစည်းရိုး။ ...**ပွာန်** = စစ်တပ်။
 ...**ယာ** = ခံတပ်။

ဇပ့် (န) နှာမောင်း။ **လပ့်-ရူ**။
ဇပ့်ကလှ် (ကြိ) ရွေ့လျားသည်။ လှုပ်ရှားသည်။
ဇပိုတ် (ကြိ) ၁-ဖြတ်သည်။ ...**အရေပ်** = စကားဖြတ်သည်။ ၂- ဆတ်ဆတ် တုံသည်။ **ကက့် ကွာဟွံချိုတ်...မံင်ဗွဲမလံရ** = ထိုငါးသည် မသေမီ ကြာရှည်စွာ ဆတ်ဆတ်တုန်နေသည်။

ဇပို (န) ခရာ၊ တံပိုး။
ဇပ (ကြိ) ဆံ့သည်။ ...**ဆီ** = တွေ့ဆံ့သည်။
ဇပတ် (ကြိ) တိုက်သည်။ ...**ဇး** = တိုက်မိသည်။
ဇပဏ် (န) လပို။ ...**ဂွံ** = နွားလပို။
ဇဗာန် (န) လမ်း။ **သဗာန်-ရူ**။ (ကြိ) ကပ်အောင်လုပ်သည်။
 ...**စက္ကော** = စက္ကူကပ်သည်။

ဇပိုင် (ကြိ) လှဲသည်။ ...**တံဆု** = သစ်ပင်လှဲသည်။
ဇပိုတ် (ကြိ) ပစ်သည်။ ...**ပွိုန်** = ပစ်တင်သည်။
ဇပိုန် (န) ဗုံတစ်မျိုး။ (ကြိ) ခိုင်မြဲအောင်လုပ်သည်။

ဇမက် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။
ဇမင် (န) ထုပ်။
ဇမင်ကရိန် (န) ပရိက္ခရာရှစ်ပါးအနက် တစ်ခုဖြစ်သော ရေစစ်။
ဇမင်ဘု (န) သက်တန်း။
ဇမင်ယန် (န) ရက်ကန်းစင်။
ဇမာနု (ဝိ) (သဗဓ) အကြောင်းကြောင့်။

ဗမာတ် (န) ပန်းထိမ်၊ ပန်းပဲ။

ဗမာန်ဗရံက် (ကြိ) ကြောက်သည်။

ဗမုင် (န) ၁-ခုံ။ ...**တရင်** = တံခါးခုံ။ ၂-လေဖို။ ...**ဗမာတ်** = ပန်းပဲလေဖို။
၃-လက်ခံရရှိသူ။ ...**ဗါန်** = အလှူခံသူ။ ၄-ကတိပြုချက်။ ထွက်ဆို
ချက်။ ...**သက်သီ** = သက်သေထွက်ချက်။

ဗမုင်ဗလေင် (န) ပဋိသန္ဓေ

ဗမံင် (န) နေရာ။ ...**သတိက်** = အိပ်ရာ။

ဗမေပ် (န) သိုလှောင်ရုံ။ ကျီကျ။

ဗယျက်၊ ဗယံက် (န) အရိပ်။

ဗမျိုင် (နဝိ) နီညိုသောအရောင်၊ မည်းသောအရောင်။

ဗမျိုဟ် (နဝိ) နက်သော။

ဗမြာတ် (ကြိ) ပြင်းထန်သည်။ ကြမ်းတမ်းသည်။ (နဝိ) ပြင်းထန်သော။
ကျာ... = လေပြင်း။ ပြင်းထန်သောလေ။

ဗမြိုင် (ကြိ) မိုးချန်းသကဲ့သို့ အသံပြုသည်။

ဗမြိပ် (န) တချက်၊ တစ်ခဏ၊ တမှိတ်။ ...**မတ်** = မျက်စိတမှိတ်။

ဗမြ၊ ဗရ (န) အသံ။

ဗမြ၊ ဗရံ (ကြိ) ကြောက်ပြီးတုံသည်။ ကြက်သီးထသည်။ **ဇကျ...** = ကြက်သီး
တဖြန်းဖြန်းထသည်။

ဗမြိမ် (န) ရွံ့ညွန်နယ်မြေ။

ဗမြိုဟ် (နဝိ) ကြမ်းတမ်းရက်စက်သော။ **ကလော်...** = ရက်စက်သော တစ္ဆေ။

ဗမု (န) ဓားပြ။ (ကြိ) ဓားပြတိုက်သည်။

ဗမ္ဘာန် (နဝိ) ဆော့သော၊ လှုပ်ပေါ်သော။

ဗမ္ဘိ (ကြိဝိ) အမြဲ။

ဗမ္မု (န) မှောင်မည်းခြင်း။ **မ္မံ...** = မှောင်မည်းသောည။

(ကြိ) မှောင်မည်းအောင်လုပ်သည်။ ...**မတ်** = မျက်စိကို လှည့်စားသည်။ မျက်လှည့်ပြသည်။

ဧယ့် (ကြိ) ကျော်ကြားသည်။ ...**တ့်** = ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည်။

ဧယတ် (န) တောင်စလဲပင်။

ဧယူ (န) တံစက်မြိတ် ။ ...**သို့** = အိမ်တံစက်မြိတ်။

ဧယှေ (ကြိ) သီချင်းဆိုသည်။

ဧယံက်၊ ဧယော် (န) အရိပ်။

ဧယိုင် (န) တိုင်။ ...**ခရိုင်** = အိမ်၏ အရှေ့တောင်ထောင့်ရှိ နတ်ချင်းဆွဲသော တိုင်။ အိမ်ဦးတိုင်။ ...**ဇောင်** = တံခွန်တိုင်။ ...**သို့** = အိမ်တိုင်။ ...**ယာ** = ရွက်တိုင်။ ...**အတ့်** = ကြွန်းတိုင်။

ဧယိုန် (ကြိ) ကဲ့ယူသည်။ သယ်ဆောင်သည်။ ...**စ** = စစ်ရှုံးသူထံမှ လျော်ကြေးအဖြစ်ယူသည်။

ဧယို (ကြိ) အလေးချိန်ခန့်မှန်းရန် လက်ဖြင့် နိမ့်ချည်မြှင့်ချည် မကြည့်သည်။ ငါးများသောအခါ ငါးများတံကို နိမ့်ချည် မြှင့်ချည်လုပ်သည်။ လက်နက်ကို ဝင့်သည်။

ဧယျဝေ (ပါသက်) (န) ကြင်နာခြင်း။ ကရုဏာ။

ဧရက် (ကြိ) အလျင်စလိုလုပ်သည်။

ဧရဟ် (န) အတက်။ ...**စာင်** = ကြက်အတက်။

ဧရာ (န) ယက်ကန်းတွင်သုံးသော တညင်းလုံး။ (ကြိ) တညင်းလုံးလိုမ့်သည်။ ...**တောင်** = တညင်းလုံးလိုမ့်သည်။

ဧရာံ၊ ဧရာံပိုန် (န) ကျီကျ။

ဧရိုင် (ကြိ) ချွန်းသည်။

ဧရိတ် (ကြိ) လည်နေသောအရာနှင့် ပွတ်သည်။

ဒရိပ် (န) အပြေးမြန်နှုန်း။ **ပွောင်ကိုမှိုဟ်ဂမ္ဘိုင်...ဇေ့ဂ် ဒိုဟ်ဒိုတ်ရ** = လူ အများအနက် သူ၏အပြေးမြန်နှုန်းသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ (ကြိ) ယူပြေးသည်။ **ဇေ့...ဏာပလောံအဲ စွံလဝ်လ္လျာ်ကွာင်ဂ်ရ** = နံရံပေါ်တွင် တင်ထားသော ကျွန်တော်၏အင်္ကျီကို သူ ယူပြေးသွားသည်။

ဒရိပ်က္ခို (န) အိမ်နံရံ ကြွက်လျှောက်။ ကြွက်နံ။

ဒရီ (န) စဉ်အိုးကြီး။

ဒရောက် (ကြိ) ခွဲခြမ်းသည်။

ဒရဲ (ကြိ) ကြက်သီးထသည်။

ဒရိုင် (န) ကြောရိုးဆူးတောင်။ အထွတ်။ အစွန်း။ ...**တွံ** = ကျောက်အစွန်း။ ...**က** = ငါးဆူးတောင်။

ဒရင် (န) ပေါင်းချောင်း၊ ပေါင်းအိုး။

ဒရိုက် (ကြိ) လှုပ်သည်။ ...**သွိုင်** = အတောင်ခါလှုပ်သည်။

ဒရို (ကြိ) ၁-စုရုံးစကားပြောသည်။ ၂-အနားကွပ်သည်။

ဒရိုဟ် (ကြိ) တွန်းသည်။ ချောက်တွန်းသည်။

ဒရိုတ် (န) ဂရီ။

ဒလ၊ လေ (န) ဆူ။

ဒလဲ (န) ခတက်ပင်။

ဒလန် (န) တလည်းသီး၊ တလည်းသီးပင်။ (ကြိ) စိုက်ကြည့်သည်။ ပြူးကြည့်သည်။ ...**မတ်** = မျက်လုံးပြူးကြည့်သည်။

ဒလဝ် (ကြိ) ဆောင်းသည်။ ...**ကျိုင်** = ထီးဆောင်းသည်။

ဒလာင် (န) ၁-သင်ပုတ်ပလ္လင်။ ၂-ဒေါင်းလန်း။ ပန်းကလပ်။ ကြုတ်ခွက်။ ၃- မျက်နှာပြင်။ ...**ကျွင်** = နဖူးပြင်။

ဒလာဲ (န) တံကဲ။ (ကြိ) မှီသည်။

ဒလိင် (ကြိ) ဝိုင်းဝန်း၍သယ်သည်။ လူနှစ်ယောက် တစ်ဖက်စီပင့်၍ သယ်သည်။

ဒလိန်ဒလာ (ကြိ) မိတ်ဆွေအဖြစ် ရင်းနှီးသည်။ မှီသည်။

ဒလှ၊ ဒမ္မ (ကြိ) (န) **ဒမ္မ-ရူ**။

ဒလှင် (န) ငါးရှဉ့်။

ဒလုံ (န) စပယ်ပန်းတစ်မျိုး။ သင်ပင်။

ဒလူ (ကြိ) ထိုးသွင်းသည်။ **ဒလူ-ရူ**။

ဒလောင် (န) ထမ်းပိုး။

ဒလောင် (န) ချူတံ။ တံချူ။

ဒလောန် (ကြိ) လှိုသည်။

ဒလောင် (န) ပုံးရည်။ ကစီရည်။ ကောက်ညှင်းထုပ်။

ဒလောဏ်၊ ဒလော (န) သင်ကြားချက်။ ...**ဗ္ဗောန်** = သွန်သင်ချက်။ သင်ကြားသည်။ (ကြိ) ဆိုဆုံးမသည်။

ဒလိုက် (ကြိ) ၁-လှုပ်သည်။ ရွေ့ရှားသည်။ ...**တ္တီ** = ထသည်။

...**ဒလာ** = ရွေ့လျားသည်။ ၂-နှစ်သည်။ ...**ဘှ်** = ရေနစ်သည်။

ဒလိုက်ဒလာင် (န) ဖိနှိပ်ခြင်း။ (ကြိ) နာကျင်ခြင်းကို ခံစားရသည်။

ဒလိုင် (ကြိ) များအောင်လုပ်သည်။

ဒလီ (ကြိ) ဖုံးသည်။ ...**ယာတ်** = စောင်ခြံသည်။ ခေါင်းမြီးခြံသည်။

ဒင် (ကြိ) ပိတ်သည်။ ...**တရင်** = တံခါးပိတ်သည်။

ဒဝါန် (န) အံ့ဆေး။ (နဝိ) အစက်အကွက်ဖြစ်သော။

ဒဝိင် (န) ပူပင်သောက။ စိုးရိမ်ခြင်း။

ဒဝဲ (ကြိ) လွှဲသည်။ ...**ခရေင်** = ပုခက်လွှဲသည်။

ဒဝိုင် (ကြိ) ဝိုင်းသည်။

ဒသမ (ပါ) (အဆင့်-နဝိ) ဆယ်ခုမြောက်။

ဒသာ၊ ကသာ (န) အမြိတ်။

ဒသိင်စိုင် (န) ထိတ်တုံး။

ဒသေ၊ ဒသေဇ် (ကြိ) အဖော်ညှိသည်။ ...**ပမတ်** = တိုက်တွန်းသည်။

ဒသိုက် (န) အဆိပ်ပြင်းသော ပိုးမွှား။

ဒသိုင် (ကြိ) လှယက်သည်။

ဒသိုတ် (ကြိ) တသိုတ်-ရှု။

ဒဟက် (ကြိ) ငေါက်ငမ်းသည်။

ဒအဇ်၊ ဒအံ (ကြိ) အော့အန်သည်။

ဒအာတ် (ကြိ) အိပ်ငိုက်သဖြင့် သန်းသည်။

ဒအုန် (ကြိ) အပုံဖြစ်လာသည်။

ဒအုမ် (ကြိ) အပုံဖြစ်အောင်ပုံသည်။

ဒအိုန် (ကြိ) မုန်းသည်၊ ရွံရှာသည်။

ဒဉ၊ ထဉ (ကြိ) လူစုလူဝေးနှင့် အသံပြုသည်။

ဒါက် (ကြိ) ကျယ်အောင်လုပ်သည်။ (ကျွဲချိုကားအောင်လုပ်သည်။)

ဒါင် (ကြိ) ဆန့်သည်၊ ဖြန့်သည်။ ...**သွေင်** = အတောင်ဖြန့်သည်။

ဒါည်၊ ဒါန် (ကြိ) တည်းဖြတ်သည်။

ဒါတ် (ကြိ) ပုတ်သည်။ ရိုက်သည်။ ...**သြိုဟ်** = ရင်ဘတ်တီးသည်။

ဒါန် (ပါသက်) (န) အလှူဒါန။ (ကြိ) တည်းဖြတ်သည်။

ဒါ (န) ပိုက်ဆံအိတ်ပါသော ခါးပတ်။

ဒိ (ကြိ) ဝေ့သည်။ **ဝှ...ဒးအဲရ** = ကျွန်တော့်ကို နွားဝေ့မိသည်။

ဒိတျာဝံသာ (န) နေမျိုးနွယ်။

ဒိင်ဒင် (ကြိ) တွေဝေသည်။ (နဝိ) တွေဝေသော။

ဒိင်ဗျောံ (ကြိ) မိန်းမောသည်။

ဒိတ္တိ (သ) (န) လဆန်း လဆုတ်ရက်။

ဒိန်ဂြင် (န) ဆင်က၊ ဆင်ပေါင်းက။

ဒိပ် (ပါသက်) (နဝိ) နတ်၌ဖြစ်သော။ **မတ်...** = နတ်မျက်စိ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု။

ဒိပ်ဒါ (ကြိ) ချစ်သည်၊ ကြင်နာသည်။ ကရုဏာသက်သည်။

ဒီ (န) ၁-ဒီလှိုင်း။ ၂-ပေါင်။ **ထာင်...** = တင်ပါး။ (ကြိ) မောင်းနှင်သည်။

ဓုက် (ကြိ) ရိုက်သည်။ ဆော်သည်။ (ဘန်း) ...**ကိုလေ** = တုတ်နှင့်ရိုက်သည်။
လေ... = ရိုက်ရန်တုတ်။

ဓုက္ခ (ပါ) (န) ဆင်းရဲခြင်း။

ဓုင် (ကြိ) အောင့်အည်းခံသည်။ လက်ကမ်းသည်။ ...**ကေတ်** = လက်ခံယူသည်။

...**ကို** = ကမ်းပေးသည်။ ...**ကျောပ်** = အငတ်ခံသည်။

...**ဂုန်** = တောင်းပန်သည်။ ...**ရှောင်** = လုပ်ပေးသည်။

...**စ** = သူတပါးလုပ်သည်ကို လက်ခံသည်။

...**စကာ** = သူတစ်ပါးခိုင်းသည်ကို လုပ်ပေးသည်။

...**စမုက်** = ဘုရင်ညီလာခံဝင်သည်။ ...**တဲ** = လက်ခံသည်။

...**တလှင်** = ကြိုဆိုသည်။ ...**ပါင်** = ကတိပြုသည်။

...**ဗဂိန်** = သံဃာများအကပ်ခံသည်။ ...**ယျု** = အမည်ခံသည်။

...**လယိုင်** = တာဝန်ခံသည်။ ...**လအောင်** = သည်းခံသည်။

...**ဝေါန်** = ဝန်ခံသည်။ ...**သက်သီ** = သက်သေခံသည်။

...**သွံ** = သစ္စာခံသည်။

ဓုစရိတ် (ပါသက်) (န) မကောင်းမှု။

ဓုတ်ဒီ (ကြိ) တိတ်တဆိတ်ဆက်သွယ်သည်။

...**ဟိုမံင်** = လျှို့ဝှက်စွာပြောသည်။ တိတ်တဆိတ်ပြောသည်။

ဓုတ်ဓုတ်ဒီဒီ (ကြိဝိ) တိုးတိုးတိတ်တိတ်။

ဓုတိယ (အဆင့်-နဝိ) နှစ်ခုမြောက်။

ဓုတြဘိ (သသက်) (န) ကြီးသောဗုံ။

ဓုန် (န) ဝါး။ ...**ကရာပ်** = ညှပ်ဝါး။ ...**ကရေက်** = ဝါးခြမ်း။ ...**ကလိ** = ဝါပိုးဝါး။

...ချူ = ထိုးဝါး။ ...လေ = ကြခတ်ဝါး။ (ကြိ) လှော်ခတ်သည်။

...ဂျင် = လှေလှော်သည်။

ဓဲ (န) လူပျိုကြီး၊ အပျိုကြီး။

ဒုဟ် (ပါသက်) (န) အပြစ်။

ဓူ (န) ဘီရို။

ဓူစး (န) ကျော။

ဓူတ (ပါ) (န) တမန်။

ဓူရေန် (န) ဒူးရင်းသီး။

ဒေက် (ကြိ) လျော့သည်၊ မပြည့်စုံဖြစ်သည်။

ဒေင် (ကြိ) ၁-ကျင်သည်။ နိုင်... = ခြေကျင်သည်။ ၂-တွေဝေသည်။

...ဗျှံ = တွေဝေသည်။ ...လှင် = အံ့ဩသည်။ ငေးဝိုင်သည်။

...လျှင် = ငေးမိုင်သည်။

ဒေန် (န) ကွပ်ပျစ်၊ ညောင်စောင်း။ ...သွာန် = ညောင်စောင်း။

ဒေန်ကွပ်၊ ဒေန်ခွင် (ကြိ) ငေးဝိုင်သည်။

ဒေပ် (ကြိ) သိမ်းဆည်းသည်၊ သိုဝှက်သည်။ ...လစ် = သိမ်းထားသည်။

...တြံထကဲ = လင်ငယ်နေသည်။

ဒေမ်၊ ဒေံ (မျိုးပြ) အလင်းရောင် မီးပွင့်။ ...သ့ = မီးအိမ်။

ဒေဝတ် (န) နတ်။ ...ကသူကွေင် = ဖူးစာရေးနတ်။

ဒေသ (ပါ) (န) အရပ်ဒေသ။

ဒေသ္မာ (ပါ) (န) ဒေသနာတရား။

ဒေမ်၊ ဒေံ (န) ညီ၊ ညီမ။ ...သီဂွီ = ယောက်ဖ၊ ခယ်မ။ ...သ့ = အမိညီမ။

...ဂွံ = ညီ၊ ညီမအရင်း။ တဝမ်းတည်းမှ ဖြစ်သော ညီ၊ ညီမ။

ဓဲ (န) အသက်နှင့်ကိုယ်ခန္ဓာ။ လူ၏ စွမ်းအား။ ဧဂိုတ်... = သေသည်။

ဧဂိုတ်ညွန်ဧဂိုတ်... = သေသည်။

ဧေါင်၊ ဧံင် (န) နတ်ကတော်။ (ကြိ) ခုန်သည်။

ဒေါန် (န) လှံရှည်။ ဆင်၏ခြေ၌ ထိုးသောသံစူ။ (ကြိ) တောက်တီးမြည်တွန်သည်။

ဒေါမူဟ် (ပါသက်) (န) စိတ်ပျက်ခြင်း။ ဒေါမနဿ။ (ကြိ) စိတ်ပျက်သည်။

ဒေါမ်၊ ဒေါ (ကြိ) လဲကျသည်။ **တုံဆု...ဇော်** = သစ်ပင်လဲကျသည်။
...လာ် = ပြိုကျ ပျက်စီးသည်။

ဒေါသ (ပါ) (န) ဒေါသအများ။

ဒေါဝ်၊ အဒေါဝ် (န) အလယ်။ (နဝိ) အလယ်ဖြစ်သော။ (ကြိဝိ) အလယ်။ (ဝိ) အလယ်။

ဒ် (ကြိ) ထွက်ပြေးသည်။ **...ထော်** = စွန့်ပြီး ထွက်ပြေးသည်။

ဒ်ဗညာ (န) ဒေါဗညား။ မှူးကြီးမတ်ကြီး။

ဒံင် (ကြိ) ခုန်သည်။ **...သလာ်** = ခုန်ပေါက်သည်။

ဒး (ကြိ) ထိသည်။ မှန်သည်။ **...ချာ်** = အမေိသည်။ **...စိုတ်** = သဘောကျသည်။ **...ဖစဝ်** = အတော်ကျသည်။ **...ဇို** = ပုံပန်းကျသည်။ ဟန်ကျသည်။ **...ရး** = ကောင်းမွန်သည်။ **...အခိုက်** = နေရာကျသည်။ (ရ-ကြိထ) **...စ** = စားရသည်။ (န-ကြိထ) ထိမိသည်။ **ဆို...ကိုအစာ** = ဆရာနှင့် တွေ့မိသည်။

ဒိုက် (ကြိ) ဆင်းရဲသည်။ **...စိုတ်** = စိတ်ဆင်းရဲသည်။
...ဒိန်ကဲကနဲ = ဆင်းရဲသည်။ စိတ်ဆင်းရဲသည်။

ဒိုက်ဂတ် (န) ဆင်းရဲသူ။

ဒိုင် (န) ဥဗျိုင်း။

ဒိုင် (ကြိ) ငြိမိသည်။ ဒိုက်နေသည်။ **ကွင်ပို...အာသံင်ရ** = ကျွန်တော်တို့ သဘော သောင်တင်သွားသည်။

ဒို (ကြိ) ညအိပ်တည်းခိုသည်။ **...ဒက်** = ခေတ္တ တည်းခိုသည်။
...လိုင် = ငှက်ကဲ့သို့ အိပ်ပျော်သည်။

ဒိုဝ်၊ ဒို (န) တောင်။

ဒို၊ ဒိုကို (ဝိ) တိုင်အောင်။ **ပို အာစိုပ်...ချင်အဝရ** = ကျွန်တော်တို့ မန္တလေး မြို့တိုင်ရောက်သွားသည်။ (သဗဓ)တိုင်အောင်။ **ညးမင်မင်... နာဒို တက်ပိရ** = နာရီသုံးချက်တီးသည့်တိုင်အောင် သူစောင့်နေသည်။

ဒိုတိုတ် (ကြိဝိ) ကုန်သည့်တိုင်အောင်။ **စ...ညီ** = ကုန်သည့်တိုင်အောင်စားပါ။

ဒိုဟ် (န) အရပ်။ **...ဗွဲက်** = အရှေ့အရပ်။ (ကြိ) ၁-မိုက်သည်။ **ဒေံအဲ...လောန် အာရ** = ကျွန်တော်၏ညီမိုက် လွန်သွားသည်။ ၂-ထွန်းသည်။ **တိ...တိတ်အာနုသင်စီ** = မြစ်ကမ်းမှမြေကြီးထွန်းထွက်သွားသည်။ ၃-ဟောကိန်းထုတ်သည်။ (မျိုးပြ) တစ်စုံ၊ တစ်ရှဉ်းအနက်မှ တစ်ကောင်၊ တဘက်။ **ဝှဲမဲ့...** = နွားတဘက်၊ နွားတစ်ကောင်။

ဒိုဟ်ဒး (န) ကျားသစ်နက်။

ဒိုဇ် (ကြိ) ရပ်သည်။ **...ညီကာ** = ရပ်ပါအုံး။

ဒို (ကြိ) ကြည့်သည်။ **...ရှဲ** = ရှာသည်။ **...မဲ့** = ကြည့်သည်။
...သွာန် = စုံစမ်းသည်။

ဒိုဒို (ကြိဝိ) ရှေ့နောက် မြော်မြင်လျက်။

ဒေ့ဝ်၊ ဒေ့ဝ် (န) မြင်ကွင်း၊ မျက်မှန်။ (ကြိ) မြင်ကွင်းကို ကြည့်သည်။ မှန်ကြည့်သည်။ **...မတ်** = မြင်ကွင်း၊ မျက်မှန်။

ဒွက် (န) ညွတ်ကွင်း။ (ကြိ) ညွတ်ကွင်းဖြင့်ထောင်ဖမ်းသည်။
...ဒး = ညွတ်ကွင်းဖြင့် ဖမ်းမိသည်။

ဒွာ၊ နာ (န) ခရအခွံ၊ အုန်းမှုတ်။ **...ထထာ** = စောင်းကိုယ်ထည်။ (ကြိ) တားသည်။ **...ကြတ်** = ဖြတ်ပြီးတားသည်။

ဒွဲ (န) နေရာ။ **...သလး** = အားလပ်သောနေရာ။ **...ဝါ** = နေရာ။

ဒွဲလှို (မ-ကြိဝိ) ဘယ်နေရာ။ **...မိက်ဝှဲအာရာ** = ဘယ်နေရာသွားလိုသလဲ။

စွိုက် (န) ကန့်လန့်ကာ။

စွိုဟ် (ပါသက်) လေးပြည်တစိတ်။ တစိတ်ဝင်သော အခြင်အတွယ်တောင်။

လေား၊ စားခွက်။ ...**စွိုင်** = လှေဝမ်း။ ...**စွ်** = ရေခွက်။

...**ဖံ** = ဗုံ၏ကိုယ်ထည်။

စွီ (န) ၁-ခေါင်းအုံး။ ၂-ပေတုံး။ ...**ဖမာတ်** = ပန်းပဲပေတုံး။

(ကြိ) ခေါင်းအုံးသည်။

စွဲ၊ ဝွဲ (န) ကြက်အမောက်။

စွေင်မတ် (န) မျက်မှောင်၊ မျက်ခုံးမွေး။

စွေဟ် (န) ဖနောင့်။

စွောက်၊ စွိုက် (န) ၁-မြွေပါးပြင်၊ ၂-ယောက်မ၊ ၃-အခွံ။

စွး (န) ဝင်းခြံ၏ အကာအရံ။ စောင်ရန်း။

စွက် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။

စွင်ချ် (န) သက်တန့်။

စွာနု (ဝိ) (သဗဓ) အကြောင်းကြောင့်။ ဟိုတ်နု-ရှု။

စွာန် (န) သားမက်။

စွိုက် (နဝိ) မကောင်းသော။

စွိုက်ပါပ (န) မကောင်းမှု။

စွိုဟ် (န) အစာမစားဘဲနေခြင်း။ အစာရှောင်ခြင်း။

စွိုဟ်တိ (န) မြေနု၊ မြေသစ်။

စွိုင်တဲ (န) သားရေလက်အိတ်။

စွေပ် (န) သိုထားသောနေရာ။

စွိုင် (န) နေထိုင်ရန်နေရာ။ ...**ဝွံဒိုဒက်** = တည်းခိုရန်နေရာ။ (န-ကြိထ)

ဆက်လက်ဖြစ်နေကြောင်းကိုပြသည်။ **ကျောန်**... = လုပ်နေသည်။

ချာန် (ကြိ) အတောင်ဖြန့်သည်။

ဈောဈာ (န) ယိုးဒယားပြည်။

ချိုင် (နဝိ) ညိုမည်းသော။ (ကြိ) ညိုမည်းသည်။

ခြင် (န) ဦးချို။ ...တို့ = ကျောက်ဆူး၊ တောင်အစွန်း။

ခြင်မွေ (န) ဒန့်ကျဲပင်။

ခြင်ဖော် (န) ဝတ်ဆင်သော လက်ကောက်။

ခြင်ဖောက် (န) ကြောင်လျှာသီးပင်။

ခြပ်၊ ဂြပ်ကသပ် (သသက်) (န) ပစ္စည်းဥစ္စာ။

ခြေဗျ (သသက်) (န) ပစ္စည်းဥစ္စာ။

ခြပ် (န) တရော။ (တူရိယာပစ္စည်း)

ခြဟတ် (န) အင်အား။ **အစော်...** = စွမ်းအား။

ခြဟ် (ကြိ) ၁-ပူဆာသည်။ ၂-ခြင်သောကဲ့သို့ ဟိန်းသည်။

ခြာတ် (ကြိ) ကြဲသည်။ ...မ = ပျိုးကြဲသည်။

ခြာံ (ကြိ) ၁-ကာရံသည်။ ၂-ပျက်စီးသည်။ **သုန်...** = ပျက်စီးသည်။

ခြာဲ (န) ဒရယ်။ ...ဉ = ဒရက်ငယ်။ ...စွပ် = စာမရိသားကောင်။

ခြိုင် (န) အိုးမဲ၊ ကျပ်ခိုး။

ခြါန် (န) ခြကောင်။

ခြေပ် (ကြိ) ပြေးသည်။

ခြောပ် (န) ချက်ပြုတ်သူ။ (နဝိ) မီးဖိုနှင့်ဆိုင်သော။

မြဲ (ကြိ) ထိတ်လန့်သည်။

မြိန် (သသက်) ဓာတ်တော်ဝေသော ဒေါနပုဏ္ဏား၏ အခြင်အတွယ်ခြင်
တောင်း၊ စရွတ်တလား၊ စားခွက်၊ ယက်ခွက်။ **ဇ္ဇာ...** = ဓာတ်တော်ကို

ခြင်တွယ်ဝေငှသော ဒေါနပုဏ္ဏား။ (မျိုးပြ) တစ်တောင်း။

မိတ်ကျပ်မိ... = ဘုရားဓာတ်တော် နှစ်တောင်း။

မြိဟ် (ကြိ) ပြိုဟ်-ရှူ။

စွီ (ကြိ) စွီ-ရှူ။

စွိုင် (န) အရှည်။ (ကြိ) ရှည်အောင်လုပ်သည်။ ...**အခိုင်** = အချိန်ဆွဲသည်။

စွး (န) မြေအပြင်၊ မျက်နှာပြင်။ ...**မတ်** = မျက်လွှာ။

စွက် (န) ၁-နှောင်ကြိုး။ အနှောင်အဖွဲ့။ ...**သံသာ** = သံသရာဝဲဩဃ။
...**သော်** = ဆံထုံး။ ၂-သီချင်း။ ...**မန်** = မွန်သီချင်း။

စွင် (န) ယုတ်လျော့ခြင်း၊ ချိုင့်။ ...**မတ်** = မျက်တွင်း။ မျက်ကွင်း။

စွန် (န) နည်းပရိယာယ်။ အင်အား။

စွပ်ဇနာ (ကြိ) လမ်းကို တားဆီးသည်။

စွတ်၊ စွံ (ကြိ) ထိမိသည်။

စွံ၊ စွံလံင် (န) လောင်းကြေးငွေ။ (ကြိ) လောင်းကစားသည်။

စွါ (န) ၁-သန္တာ၊ ခရကျောက်။ **မ...** = ခရလည်ဆွဲ။ ၂- (ပါ) (န) တံခါး၊
အပေါက်။ ...**ပီ** = ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံးသုံးပါး။ ...**တရံ** = ခန္ဓာကိုယ်၏
တံခါးခြောက်ပေါက်။

စွါနလာ (ကြိ) လျင်မြန်သည်။

စွါန် (ကြိ) ဝှိန်-ရှူ။

စွိက် (န) သဘာဝရေကန်။ **ကွိုက်-ရှူ**။

စွေ (ပါ) (ဂဏန်း) နှစ်ခု။

စွး (န) အမှန်။ **မှတ်...** = အမှားအမှန်။ (ကြိ) ၁-ယက်သည်။
...**တီ** = မြေကြီးယက်သည်။ ၂-မှန်သည်။

စွိုင် (ကြိ) စိုးရိမ်သည်။ ...**စွဲ** = ကြောင့်ကြသည်။

စွိုင် (န) နယ်မြေ။

စွီ (န) ဒဏ်ရာ၊ ဒဏ်ချက်၊ ဘေးဒဏ်။ ...**စွိုက်** = ရိုက်ချက်၊ အပြစ်ဒဏ်။
ပကို...စွိုက်နကိုလွယ် = လက်နက်ဖြင့် ရိုက်ပုတ်ခြင်းကို ပြုလုပ်
သည်။ (ကြိ) ရိုက်သည်။

စ - တစ်ဆယ့်ကိုးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

စဂါ (န) ရင်ဂတ်သီးပင်။

စဂါတ် (နဝိ) အရွက်မရှိသော။ ဒဂါတ်-ရှု။

စဂိတ် (န) ကြမ်းပိုး။

စဂီ (န) ကင်းခြေများ၊ ကင်း။

စဂိုက် (န) ကနကုတ်မြွေ။

စဂုတ် (ကြိ) ဈေးနှုန်းသက်သာအောင်ဆစ်သည်။

စဂိုန် (န) ဝါဆိုလ။ (ကြိ) ဆောက်တည်သည်။ ဒဂိုန်-ရှု။

စဂို (န) ၁-မိုးချုန်းသံ။ ...ဂတးပန် = မိုးကြိုးပစ်သည်။ ၂-သစ်ပင်အငုတ်။

ဒဂို-ရှု။ ဒဂို (ကြိ) မှုတ်သည်။ ...ပုတ်၊ မီးစွဲအောင် လေမှုတ်သည်။

စကြာ (န) သကြား။ ...ကွင် = ချွတ်ထားသောသကြား၊ သကြားအဖြူ။

...တုံ = သကြားခဲ။

စဂြိမ် (ကြိ) ဖမ်းသည်။ ဗဂဲ...ကို = ကြောင်က ကြွက်ကိုဖမ်းသည်။

စဂုက် (န) ဆူး။

စဂုန် (န) တောင်ဝေး။

စဂေက် (ကြိ) ဆွဲသည်။ ...ဇိုင် = ခြေကိုဆွဲသည်။

က...ဇိုင်ဓါ = ကကြီးနှစ်ချောင်းငင်။

စောင် (န) ဆတ်သွားပင်။

စေန (ကြိ) ရက်စက်သည်။

စေိပ် (န) နေဇာမြက်။

စေီ (ကြိ) ခုတ်စဉ်းသည်။

စေု (ကြိ) ယိုသည်။

စေဝ် (န) ကဖော်ရည်၊ စိမ်ရည်။

ဝေဇင် (န) သဇင်ပန်း။

ဝေတတ် (ကြိ) စိမ့်သည်။ **ဂိ...** = စိမ့်ပြီးနာသည်။

ဝေ (န) လက်သမား။ **ဂစေ...** = သစ်တောက်ငှက်။

ဝေတိတ် (န) ခြေသုတ်။ (ကြိ) သုတ်သည်။ **...ဝိုင်** = ခြေသုတ်သည်။

ဝေတိတ် (န) သပွတ်ပင်။

ညေ (ကြိ) ကြောက်ရွံ့သည်။

ညေတိတ် (ကြိ) ညိတ်သည်။ **...ကျိတ်** = ခေါင်းညိတ်သည်။

ညေတက် (ကြိ) လည်ကိုဆန့်သည်။

ညေတန် (ကြိ) ဟိန်းဟောက်သည်။

ညေတင် (န) ကြောင်ပန်းရွက်။

ညေတက် (ကြိ) ညိတ်သည်။ **...ကံ** = လည်ညိတ်သည်။

တေ (န) အင်အား။ (ဝ) **...ချေမသုန်** = မြင်းငါးကောင်အား။ **ဖြဟတ်-ရှူ**။

တေ (ကြိ) ထုသည်။ ရိုက်သည်။

တေင် (န) အငူ။

တေ (ပါ) (န) ပစ္စည်းဥစ္စာ။

တေက် (န) နယ်ကြားမှတ်တိုင်။ **ပယျို...** = နယ်ကြား။

တေက် (န) ကန့်လန့်ကာ။

တေ (န) အသိုက်အအုံ။ (ကြိ) ရှောင်လွှဲသည်။

တေ (န) ပျဉ်းမပင်။ (ပါ) (နဝိ) ချမ်းသာသော။

တေပူ (န) အိပ်မေ့သီး။ **သတ်...** = အိပ်မေ့သီး။

တေ (ပါ) (န) လေး။

တေဟ် (န) ဖနောင့်။ **...ဝိုင်** = ခြေဖနောင့်။

တေ (ပါသက်) (န) အသူရာမည်သော ဘီလူး။ ဒါနောရကျိသ်။

တေ၊ တေဗ် (န) ဂုံညင်း။ **ဝေင်...** = ဂုံညင်းကစားသည်။

ဗေ (န) ဆေး။ ဂဠု... = ဆေးဝါး။ (ကြိ) ဆုံသည်။

ဗောန် (န) လမ်း။ (ကြိ) ကပ်သည်။

ဗေင် (ကြိ) လှဲသည်။

ဗေိန် (န) ဗုံ။

ဗေ (န) အနည်။ (အနယ်)

ဗြေက် (ကြိ) တစ်စုတဝေးဖြစ်သည်။ ကြက်တွံ့ထံသတ်...မံင်ရ = ဤသရက်
ပင် ပြုတ်သိပ်သီးသည်။

မေက် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။

မေင် (န) ၁-လျှောက် (ထုပ်လျှောက်)၊ ၂-ငါးဖမ်းသော ဒမင်း။

ခရံက်... = ဒမင်းငပိ။

မေ (ပါ) (န) တရား။ ...ကထိုက် = မေ့ကထိက တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်။

မော (န) ထိမ်းသူ၊ စောင့်ရှောက်သူ။

မောနူ (ဝိ) (သဗဓ) အကြောင်းကြောင့်။

မေိ (ကြိ) မှီသည်။ ...ရံင် = မှီပြီးကြည့်သည်။

မောတ် (န) ပန်းထိမ်၊ ပန်းပဲ။ ...ထဝ် = ရွှေပန်းထိမ်။ ...ဝသဲ = ပန်းပဲ။

မေိုင်ကမ္မ (ကြိ) အသံပြုသည်။

မေိဝ် (န) မျက်စိတမှိတ်။

မေုင် (န) ၁-လေမှုတ် သားရေဖားဖို။ တံင်... = အဂ္ဂိရပ်ထိုးသည်။

၂-မြောင်း။ ...နှ် = ရေမြောင်း။

မေုင်ယန် (န) ရက်ကန်းစင်။

မေြိတ် (န) ကြေးဝါ။

မေ (န) ဓားပြ။

မေှ် (ကြိ) ကျော်ကြားသည်။

မေှူ (န) တံစက်မြိတ်။ ဒယူ-ရှူ။

ယိုန် (ကြိ) သယ်ဆောင်သည်။

ယိုဟ် (န) အနက်။

ရာ၊ ဒရာ (န) တည်းလုံး။ (ကြိ) တည်းလုံး လိုမ့်သည်။

ရော၊ ဒရော (န) ကျီကျ။

ရို၊ ဒရို (န) စဉ်အိုးကြီး။

ရင် (န) ပေါင်းချောင်း၊ ပေါင်းအိုး။

ရေ (န) ကနစိုးသီးပင်။

ရင် (န) ကျောရိုးဆူးတောင်။ **ဗုဇ...** (ကြိ) ကျောရိုးပေါ်သည်။

ရိုက် (ကြိ) လှုပ်သည်။

ရိတ် (န) ကြေးဝါ။

ရို (ကြိ) စုရုံးသည်။

ရိတ် (န) ဂရိ။ ။ တာလီတုတ်ချောင်း။

ရေး (န) ထွန်ခြစ်။

လေ (န) ဆူး။

လေ (ကြိ) လဲလျောင်းသည်။ မှီသည်။

လိုင် (ကြိ) စုပြီးသယ်သည်။

လှေတုတ် (ကြိ) ရက်ကန်းရက်ရန် ချည်ရှယ်သည်။

လှေ (ကြိ) ၁-ထိုးသွင်းသည်။ ၂-ယိမ်းယိုင်သည်။

...**လှေ** = မူးပြီး ယိမ်းယိုင်သည်။

လေတ် (ကြိ) ရှောင်သည်။

လေက် (ကြိ) ချိုင့်သည်။

လှို (ကြိ) မျက်နှာကို ဖုံးသည်။ ဖုံးလွှမ်းသည်။

လှိုထံင် (ကြိ) ရမ်းကားသည်။

လှိုဟ် (ကြိ) တွန့်လိမ်သည်။ လှုပ်ခါသည်။ ဟိုဟိုဒီဒီသွားသည်။

ဝေဝ် (န) အစုအပုံ။ ...**သြောံ** = စပါးပုံ။ ...**ပှတ်** = မီးပုံ။ (ကြိ) စုပုံသည်။
ဗွတ်-ရူ။

ဝေဝ် (သ-ပါ-သက်) (န) တရား။ ...**တလန်** = မမှန်ကန်သောတရား။
...**ပွေဟ်** = ယုံကြည်မှု။ (ကြိ) ဖြောင့်မှန်သည်။ **မြဂူ...ယာမံင်**
ဟာ = မိုးရွာမှန်ကန်ပါသလား။

ဝေဝ်ကို (ဝိ) မျက်နှာချင်းဆိုင်။ **သျှိုညးနွံ...သျှိုပိုရ** = သူ၏အိမ်သည် ကျွန်တော်
တို့အိမ်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တည့်တည့်တွင်ရှိသည်။

ဝေဝ်ဝေဝ် (ကြိ) တည့်တည့်။ **အာ...ညီ** = တည့်တည့်သွားပါ။

ဝေ (န) အလှည့်။

ဝေဝ်န (န) အုံဆေး။ ကျပ်စည်းရန်ဆေး။

ဝေဝါ (န) ထားဝယ်မြို့။

ဝေဝိုင် (န) ပူပင်သောက။

ဝေဝဲ (ကြိ) လွှဲသည်။

ဝေအူ (န) လဲလှူရွက်ပင်။

ဝေတ် (ပါသက်) ဓာတ်၊ ဓာတ်တော်။ ...**ကျော်** = ဘုရားဓာတ်တော်။
ဗွေ... = ဓာတ်စာကျေးသည်။ ...**သော်** = ဆံတော်ဓာတ်။

ဝေဝ် (န) ဗုံရည်၊ အိုးစည်၊ ဒိုးပတ်။

ဝေဝ်ကို (န) မေးခွန်း။ အခက်အခဲ။

ဝေတာန် (န) အင်ကြင်းပင်။ (ယခုအခေါ် ကုက္ကို)

ဝေဝါန် (န) တော။

ဝေဝိုဟ် (န) ဂမန်းတစ်မျိုး။

ဝေဝ် (န) ရေမြေလယ်ယာစောင့်နတ်။

ဝေတင် (ပါသက်) (န) ဝှုတင်။

ဓဝ် (န) ၁-ကတော့ပွဲ။ ၂-အနာကျပ်ထုပ်ထိုးရန် ကျပ်ထုပ်။ (မျိုးပြ) အထုပ်။
ပွာင်မွဲ... = ဖယောင်းတိုင်တစ်ထုပ်။

ဓဝ်သွံ (န) ဖယောင်းတိုင်ထုပ်။

ဓဝ်ပြကာ (ပါသက်) (န) ပြာသာဒ်အထွတ်။ ထုပိကာ။ ထုပ်ပြကာ-ရှ။

မလီ (ပါသက်) (န) ဖုန်မှုန့်။

မင်သီ၊ မံသီ (ပါသက်) (နဝိ) ပျက်စီးသော။ (ကြိ) ပျက်စီးသည်။

မိုင် (ကြိ) လွှင့်ထူသည်။ ...ယာ = ရွက်ထူသည်။

မိတ် (ကြိ) တုံးသည်။ မြဏံ...အာရ = ဤစား တုံးသွားသည်။

မီ (ကြိ) ထိုင်းသည်။ အုံ့ဆိုင်းသည်။ ညိုမှိုင်းသည်။

မိမိ (နဝိ) ထိုင်းသော။ (ကြိ) ထိုင်းသည်။

မနက် (န) မှတ်တိုင်။ ဗယျီ ... = နယ်ကြား။

မနီပူ (န) အိပ်မွေ့သီး။

မမာန (ဝိ) (သဗေ) အကြောင်းကြောင့်။ ဒမာန = ရှ။

မမာန် (န) သားမက်။

* * * * *

န

န - အလုံးနှစ်ဆယ်မြောက် မွန်ဗျည်း။

န (န) တောင်း။ ...ပရေဟ် = ခြင်းတောင်းကြီး။ ...ပလံင် = ကွမ်းသီး ကွမ်း
ထည့်သော တောင်း။ ကွမ်းအစ်။ ...သ္လာ(သ္လာ) = တင်းတောင်း။

န၊ နကီ (ဝိ) အားဖြင့်။ စပုင်...တဲ = လက်ဖြင့် ထမင်းစားသည်။

နက် (ကြိ) နှစ်မွန်းသည်။ ...ခရီ = ရွံ့ညွန်တွင် နှစ်သည်။

နက်ဝပ် (န) လက်နက်။

နက်သတ်၊ နကျတ် (သသက်) နက္ခတ်။

နကြိ (သဗဓ) အကယ်၍။ ...တ္တိ၍ = ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော်။

နင် (ကြိ) ယူလာသည်။ ကေတ်...ကွာင်ညီ = မုန့်ယူလာပါ။

(န-ကြိထ)ယူလာကြောင်းပြ။ ကွာန်...ကွာင် = မုန့်လုပ်လာသည်။

နဉူ (န) ပိတောက်ပင်။

နတ် (န) ၁-တင် ၂-ကညွတ်ပင်။ (ကြိ) ကျပ်ထုပ်ထိုးသည်။ နောက်-ရှု။

နဒီ (ပါ) (န) မြစ်။

နန် (န) နန်းတော်။ ...ခွာ = ဘုရင့်နေပြည်တော်။

နမောင် (ကြိ) ဦးညွတ်သည်။

နရ (ပါ) (န) အချိန်အတိုင်းအတာ။

နရက် (ပါသက်) (န) ငရဲ။

နရာတ် (ကြိ) ပူပင်သည်။ ...ပူဆာ = ညည်းတွားသည်။ စိတ်ဆင်းရဲသည်။

နရိက် (ကြိ) လှုပ်သည်။ ဒရိက်-ရှု။

နရိုင် (ကြိ) ခိုင်ခန့်အောင်လုပ်သည်။ ပခိုင်...စိုတ် = စိတ်ခိုင်ခန့်အောင် လုပ်သည်။

နရိဇ်၊ လရိဇ် (ကြိ) ဝိုသည်။

နဝဗ (အဆင့်-နဝိ) ကိုးခုမြောက်။

နာ (န) ခွက်၊ မှုတ်။ (စ) ...သတ်မြဲ = အုန်းမှုတ်။

နာ် (ပါသက်) (န) ၁-နဂါး။ ၂-သံ။ (အိမ်ရိုက်သံ) (စ)

နာင် (န) ကျပ်ခိုးစင်၊ စင်။ (ဝိ) ခန့်မှု။ မျှလောက်။

လို့... = တစ်ထောင်လောက်ခန့်။

နာဒီ (န) နာရီ။ (သသက်) ၂၄-မိနစ် အချိန်အတိုင်းအတာ။

နာဉူ (န) ပေါက်ပေါက်နှင့်လုပ်သောမုန့်။ ပေါက်ပေါက်ဆုပ်။

နာထ (ပါ) (န) ကာကွယ်သူ။ ကူညီသူ။

နာဒီ (ပါ) (န) မြစ်။

နာနာ (ပါ) (နဝိ) အမျိုးမျိုးသော။ ...သတ် = အမျိုးမျိုး။
ကွာင်...သတ် = မုန့်အမျိုးမျိုး။

နာင်သေမ် (န) ထင်းရှူးပင်။

နာပ် (ကြိ) သီချုပ်သည်။

နာမ် (ပါသက်) (န) ၁-နာမ် (သဒ္ဒါ) ၂-နာမ်။ ရပ်... = ရပ်နာမ်နှစ်ပါး။

နာံထိုင် (န) ရေပုန်း။

နာံမြိုင် (န) မိတ်ဆွေ။

နာဲ (ပါ-သ-သက်) (န) ၁-အကြီးအကဲ။ ...ဈိုင်၊ ...နာတ် = လှေပဲ့သူကြီး၊
လှေသူကြီး။ ...ဇပ် = တပ်မှူး။ ...သာ = အရှင်သခင်၊ အကြီးအကဲ။
...သွဲလောင် = လူငယ်။ ၂-ရဟန်းလူထွက်ပြီး အမည်ရှေ့တွင်
ထည့်ခေါ်သည့် စကား။ ...ထပ် = နိုင်ထော် (အမည်)

နာဲဝါ၊ ဇွဲဝါ (န) နေရာ။

နာလီ (ပါ) (န) ပမာဏအတိုင်းအတာ။

နိကာယ (ပါ) (န) အပေါင်းအစု၊ ဝိုဏ်း။

နိကဲ (န) နိကာယ်ကျမ်း။

နိင် (န) ဓား။ ဓန့်... = သင်တန်းဓား။

နိကြောစ (န) (ပါ) ညောင်ပင်။

နိစ္စ (ပါ) (နဝိ) မြသော။

နိမိ (ပါ) (န) ဘဏ္ဍာဥစ္စာ။

နိတြဲ၊ နိသဲ (ပါသက်) (ကြိ) မှီခိုသည်။

နိဗ္ဗာန် (ပါသက်) (န) နိဗ္ဗာန်။

နိဗ္ဗာန်သဲ (န) ကျက်တဟင်းရွက်ပင်။

နိမန် (ကြိ) ပင့်ဖိတ်သည်။

နိမိတ် (န) နမိတ်။ ...ဗန် = ဖန်ဆင်းသည်။ ...သွဲ = နမိတ်။

နီလဟုတ် (ပါသက်) (ဂဏန်း) တစ်ကုဋေ။ ...တံင် = ဆယ်ကုဋေ။

နီဝီ (ပါသက်) (န) အတားအဆီး။ ...မယုန် = နီဝါရဏတရား ငါးပါး။

နီသန် (ပါသက်) (န) အဖြေ ရလဒ်။

နီဿယ (န) အမှီပြုရန်ပစ္စည်း။ နီဿယည်း။ အစာ... = နီဿရည်းပေးဆရာ။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ။

နီဂီ (ပါသက်) (န) တိုင်းပြည်နိုင်ငံ။ ရး... = တိုင်းပြည်။ နိဂုံးရွာ။

နီဓိန် (ပါသက်) (န) မူလအကြောင်းရင်း။ နိဒါန်း။

နီပါတ် (ပါသက်) (န) နိပါတ်။

နီလာ (န) နီလာကျောက်။

နက် (ကြိ) နှုတ်သည်။ ...ပွိတ် = နှုတ်ယူသည်။

နင် (န) ရေအိုး။ ...အယု... ကွယ် = ပန်းအိုး။ ကလသာအိုး။
...ပြ = မြိရိုးပေါ်ရှိ ပြအိုး။ ...သွင် = သောက်ရေအိုး။

နဟ် (န) နှာချေဆေး။ ဂဠု... = နှာရှူဆေး။

နဟ်ဩဝိတ် (န) ကြံချီ။

နု၊ နုလီ (ဝိ) မှ။

နုကွင် (ကြိဝိ) လွန်လာသော မကြာမီအချိန်။ စိုပ်ကွင်...ထံရ = မကြာမီအချိန်က ရောက်လာသည်။

နုဂယးပြဟ် (ကြိဝိ) နံနက်စောစော။ (နဝိ) နံနက်စောစောဖြစ်သော။

နုလီ (မ-ကြိဝိ) ဘယ်နေရာမှ။

နုအပွဲ (ဝိ) အထဲမှ။

နင် (န) ဆူးတောင်။ ချိတ်၊ အထစ်။ ...က = ငါးဆူးတောင်။
...ခွောက် = ငါးပျားချိတ်။

နေရတီ (သ) (န) (နဝိ) အနောက်တောင်အရပ်။

နေဟ် (န) ၁-အစွယ်။ (စ) ဝှေဟ် = ရှူ။ ၂- လယ်ပဒုရွက်။

နဲ (ပါသက်) (န) နည်းနာ။ ...ကဲ = နည်း။ ...ဥပဒေ = နည်းဥပဒေ။

နော် (န) ၁-မြွေပါးပျဉ်း။ ၂-ယောက်မ။ ၃-ကြီးတော်၊ အဖွား။

...နဲ = ဘကြီး၊ ကြီးတော်။

နောက် (န) ၁-တံစဉ်။ ၂-ကညွတ်ပင်။ (ကြိ) ကြပ်ထုပ်ထိုးသည်။

နားပး (ကြိ) လုံလောက်သည်။ ပေါများသည်။ (ကြိဝိ) အနံ့အပြား။

လွဇာ...ညီ = အနံ့အပြား မသွားပါနှင့်။

နွံ (ကြိ) ရိုသည်။

နွံပိုန် (န) ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်။

နဟ် (န) အညောက်။

နာ (န) ဖျာကြမ်း။ ဒကပ်... = ဖျာကြမ်း။ (ကြိ) လှော်သည်။

...မစဲ = မြေပဲလှော်သည်။

နာ၊ သွာ် (န) သန်လျက်၊ ဓား။

နာင် (န) ငါးဖမ်းသည့် ကြမ်းတိုက်ပိုက်။

နာပ် (န) ငွေးတောက်ပင်။

နာဲခနံင်၊ သွာဲခွင် (ကြိ) ဆံညှပ်။

နိုက် (န) ပိုက်ကွန် (စ)

နိုင် (န) သံချေး၊ (မျိုးပြ) တစ်ခိုင်။ ဗြာတ်ပွဲ... = ငှက်ပျောတစ်ခိုင်။

နို (န) အလေးချိန်ရာတွင်သုံးသော အလေး။

နို (ကြိ) ဖိတ်စင်သည်။

နေက် (န) နားပန်း။

နေပ် (န) ခွာ။ ...ရှဲ = နွားခွာ။

နေပ်၊ သွေပ် (န) လှေသင်္ဘောပဲ့ပိုင်း။ သွ... = ပဲ့တက်။

နေောက် (ကြိ) ယားသည်။

နောက် (န) ပုံစံနမူနာ။ (ကြိ) ကြပ်ထုပ်ထိုးသည်။

ပကာန် (န) အစွမ်း၊ စရိုက်၊ အခြေ။ ...**တဲ** = လက်စွမ်း၊ လက်အခြေ။
...**ဋိတ်** = လူစရိုက်။ (ကြိ) ယှဉ်ပြိုင်သည်။ **ပြိုင်...** = အစွမ်းပြိုင်
သည်၊ ယှဉ်ပြိုင်သည်။

ပကာရ (ပါ) (န) အထူးထူး အပြားပြား။

ပယှင် (ကြိ) အလေ့အကျင့်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ...**ယှတ်** = လေ့ကျင့်သည်။

ပကဲ (န) ထောင်ချောက်။ (ကြိ) ၁-ထောင်ချောက်ဖြင့် ထောင်သည်။
၂-တွဲ လောင်းချသည်။

ပကေက် (ကြိ) ထက်ချွန်အောင်လုပ်သည်။

ပကေပ် (ကြိ) ကြည်အောင်လုပ်သည်။ ...**နှ်** = ရေကြည်အောင်လုပ်သည်။

ပကောတ် (န) မျှော့။ ...**တိ** = တီကောင်။

ပကောံ (ကြိ) စုဝေးအောင်လုပ်သည်။ ...**ဒရိ၊ ဓရိ** = စုဝေးအောင်လုပ်သည်။
...**ပကေပ်** = စုဆောင်းသည်။ သိမ်းဆည်းသည်။

ပက၊ ပှ (န) ပန်း၊ အပွင့်။ ...**တပ်စရ်** = ဦးစိုက်ပန်း။ ...**သြ** = ပန်း။
...**တပ်သွပ်** = ဆိပ်ဖလူးပန်း။ ...**ပှတ်** = မီးပွင့်။
...**ဝါင်** = လေးညှင်းပွင့်။ ...**သွာ** = ကြာပန်း။

ပကံက် (န) ဝှေးသီး။

ပကိုင် (ကြိ) ကိုင်းညွတ်အောင်လုပ်သည်။

...**ရိတူ** = လေးကိုင်းကို ညွတ်အောင်လုပ်သည်။

ပကိ၊ (ကြိ) ပြုကျင့်သည်။ အတင်း အဓမ္မပြုသည်။ ...**ဒုဟ်** = အပြစ်ဖြစ်အောင်
လုပ်သည်။ ...**လှိ** = ကြိုးစားအားထုတ်သည်။

ပကိပရာပ် (န) အမူကိစ္စ။

ပခတ် (ကြိ) ပြစ်အောင်လုပ်သည်။

ပခိုင် (ကြိ) ခိုင်ခန့်အောင်လုပ်သည်။ ...**နရိုင်** = ခိုင်ခန့်စေသည်။

ပဂပ် (ကြိ) ၁-တပ်ဆင်သည်။ **ဗင်ရာန်နင်ဂုံ...လပ်တဲ့ရ** = ဝယ်လာသော ကုတင်ကို တပ်ဆင်၍ ပြီးပြီ။ ...**စက်** = စက်တပ်ဆင်သည်။
၂-စပ်သည်။ ...**သွ** = ဟင်းချက်ရန် ဆီ ငရပ်သီး စသည်နှင့် သားငါးကို စပ်သည်။

ပ,ဂဗုတ် (ကြိ) အမှုစွဲသည်။ အမှုလုပ်သည်။

ပ,ဂရိုင် (ကြိ) ပျက်ရယ်ပြုသည်။

ပဂိန် (ကြိ) ဘုရားနှင့်သံဃာအား ကပ်လှူသည်။ ...**ပုင်** = ဆွမ်းကပ်သည်။

ပ,ဂုန် (ကြိ) ကျေးဇူးပြုသည်။

ပဂေင် (ကြိ) ၁-အနားအစွန်းတွင်တင်ထားသည်။ ၂-ကျေညာသည်။
...**ဖံ** = စည်တီးကြေညာသည်။

ပဂေတ် (ကြိ) လှည့်သည်။ ...**ထပို** = ရှင်လောင်းလှည့်သည်။

ပဂေါင် (ကြိ) လှပအောင်လုပ်သည်။

ပ,ဂး (ကြိ) ထင်မြင်သည်။ **ဋှံဂ်ဆိုးဒးဗလးတိ ညိညတဲ ... တိဝံ့လဲလးမဲ့**
မလောန်ရ = ဖားသည် မြေကွက်ကလေးကိုတွေ့ပြီး ဤမြေကြီး သည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသည်ဟု ထင်မြင်သည်။

ပင် (ကြိ) မတင်သည်။ ပင့်တင်သည်။ ...**ဇိုင်** = ခြေကို မသည်။
...**ပျိုန်** = အပေါ်သို့ပင့်တင်သည်။ ...**ပိုင်** = နာကြားသည်။
ကလင်...ပိုင်ဓင် = တရားနာသည်။

ပဋုတ်၊ ပုတ် (ကြိ) ကျေအောင်ချေသည်။ ...**စူ** = အစာချေသည်။

ပဋုန်၊ ပုန် (န) ကြယ်သီး။

ပဋုင် (န) အဆစ်။

ပဋှာ (န) ၁-ဇာဒိပွိုလ်အရိုင်း။ ၂-တံငါ။ (ကြိ) လှန်ပြီးတင်ထားသည်။
...**လင်ကံလတူဇနန်** = စဉ်းတုံးပေါ် လည်တင်ထားသည်။

ပဏှန် (န) ၁-ပန်းကန်။ ...**ခရောက်** = ပန်းကန်ခွက်ယောက်။ ၂-မုန့်ဆန်း။

ပဋ္ဌဟ် (ကြိ) အိပ်ရာမှထရန် နှိုးသည်။

ပဋ္ဌါ (ကြိ) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။

ပဋ်က် (န) အကွေ့ ။ (ကြိ) ကောက်ကွေးအောင်လုပ်သည်။

ပဋှော် (ကြိ) အားထုတ်သည်။ ...**အာ** = အားထုတ်ပြီးသွားသည်။

ပစခိုဟ် (ကြိ) အကောင်းလုပ်သည်။ ကြွားဝါသည်။

ပစ္စန္တရ (ပါသက်) (န) ပစ္စန္တရစ်အရပ်။

ပစ္စေဂဗုတ် (ပါသက်) (န) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။

ပစိပ် (ကြိ) ပိတ်သည်။ စေ့သည်။ ...**လတ်ပါင်** = ပါးစပ်ပိတ်ထားသည်။

...**တရင်** = တံခါးစေ့သည်။

ပစေဒ် (ကြိ) စေ့စပ်သေချာအောင်လုပ်သည်။

ပ,စရိတ် (ကြိ) ဂရုပြုသည်။

ပစဲပန် (န) ပစ္စည်းလေးပါး။ (သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆွမ်း၊ ဆေး)

ပ,စရိ (ကြိ) ပြောင်လှောင်သည်။

ပ,စိုတ် (ကြိ) သတိထားသည်။

ပဆဲ (ကြိ) ရွှေ့သည်။

ပဆိက်လတ် (ကြိ) ကပ်ထားသည်။ အနီး၌ထားသည်။

ပ-ဇောင်မတ် (ကြိ) မျက်မှောက်ပြုသည်။

ပဉ္စနန္တရိက် (ပါသက်) (န) ပဉ္စနန္တရိယကံ။

ပဉ္စဝင်-၅ (ပါသက်) (န) ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦး။

ပဉ္စမ (အဆင့်နဝိ) ငါးခုမြောက်။

ပညန် (န) ဖရဲသီး။ (ကြိ) ၁-ညွှန်ပြသည်။ ၂-နီးကပ်အောင်ပြုလုပ်သည်။

...**ပဆိက်** = နီးကပ်စေသည်။

ပညပ် (ပါသက်) (ကြိ) သိစေသည်။ ပညတ်သည်။ ...လပ် = တားမြစ်ထားသည်။

ပညဟ် (ကြိ) ခွာထွက်သည်။

ပညာ (ပါ) (န) ပညာ။

ပဉ် (ကြိ) ညီညွတ်အောင်လုပ်သည်။

...ဉ် = ဖြန်ဖြေသည်။ သင့်တင့်အောင်လုပ်သည်။

ပဉ် (ကြိ) ညွှန်ပြသည်။

ပဉ်ဘန် (ပါသက်) (န) ဉာဏ်ပညာ။

ပဉ်ထပ် (န) ရွှေဖြင့်ပြုလုပ်သော ရွှေအိုးတစ်မျိုး၊ ရွှေရေကရာ၊
ရွှေရေတကောင်း။

ပဉ် (ကြိ) ငန်သည်။

ပဉ် (ကြိ) ညှိထွန်းသည်။ ...ဉ် = မီးထွန်းသည်။

ပဉ် (ကြိ) ပျော့အောင်လုပ်သည်။

ပဉ် (ပါ) (န) ကျောက်ဖျာ။ ...ဉ် = သိကြားမင်းကျောက်ဖျာ။

ပဉ် (န) ရသေ့ကျောင်းသင်ခန်း။

ပဉ် (ကြိ) ထောက်လှမ်းသည်။ ဉ်... = သူလျှို။

ပဉ် (န) ပိန္နဲသီး။

ပဉ် (န) စားကျက်မြေနေရာ။

ပဉ် (ပါ) (န) အစ။

ပဉ် (န) ယပ်တောင်။

ပဉ် (န) ချက်။

ပဉ် (ကြိ) ဝှက်သည်။

ပဉ် (န) ဆောင့်။

ပဉ် (န) အရာ၊ ဒဏ်ရာ၊ အနာရွတ်။

ပထေဟ် (န) ၁-အလယ်ဗဟို၊ ပုံတောင်း။ ...**တိ** = ဗောဓိပင်ရှိရာဌာန
ကမ္ဘာမြေကြီး၏အလယ်ဗဟို။ ၂-ချက်။

ပထောက် (န) အပေါက်။

ပထောတ် (န) ဒေါသ။

ပထာ် (န) သံပုရာသီး။

ပထံက် (န) မင်းတုပ်၊ တံခါးကျင်။

ပထံင် (န) ရေပေါ်ပေါ်သောဗော့။

ပထး (န) စုံပတတ်သီး။

ပတ် (ကြိ) နှိပ်သည်။ ...**ပေါန်** = ဆုပ်နယ်နှိပ်သည်။

ပတ်ခြး၊ ပတ်သြး (န) စေတီ၏အောက်ခြေပလ္လင်။ ပစ္စယာ။

ပတ္တနာ (ပါ) (န) ဆုတောင်းခြင်း။ (ကြိ) ဆုတောင်းသည်။

ပတ်သ်၊ ပထာ် (ပါသက်) (န) ကျင်ငယ်၊ ဆီး။

ဧာ... = ဆီးသွားသည်။ အပေါ့သွားသည်။

ပွန် (ကြိ) တည်ထောင်သည်။ တည်ငြိမ်အောင်လုပ်သည်။ ...**ပျဟ်** = ဈေးနှုန်း
သတ်မှတ်သည်။ ...**စိုတ်** = စိတ်တည်ငြိမ်အောင်လုပ်သည်။

ပတ်၊ ပွံ (ကြိ) အစပြုသည်။ ကောက်စိုက်သည်။

...**ပါရမီ** = ပါရမီအစပျိုးသည်။ ...**မ** = ကောက်စိုက်သည်။

ပတဝ် (ကြိ) ယှဉ်သည်။ ...**ပူး** = ပခုံးချင်းယှဉ်သည်။

ပ,တလ (ကြိ) ပိုင်ရှင်လုပ်သည်။ ...**စက်ဆု** = သစ်စက်ပိုင်ရှင်လုပ်သည်။
...**ဒယိုင်** = အိမ်ထောင်ပြုသည်။

ပွာင် (ကြိ) ဖြူသည်။ (နဝိ) ဖြူသော။

ပွိတ် (ကြိ) ထုတ်သည်။ ယူထုတ်သည်။ ...**ဗြဟတ်** = အားစိုက်ထုတ်သည်။
...**အသံ** = အမိန့်ထုတ်သည်။

ပတိပတ် (ပါသက်) (န) အကျင့်၊ အပြုအမူ။

ပတိဗလ (ပါ) (န) အားအင်။

ပတိဘာန် (ပါသက်) (န) နားလည်ခြင်း။ ဉာဏ်ပညာ။

ပွီ (ကြိ) သိစေသည်။

ပတိသန္နိ (ပါ)(န) ပဋိသန္ဓေ။

ပတိဟာ (ပါ) (န) အထူးအဆန်း။ အံ့ဖွယ်ရာ။

ပတုက် (န) ကျည်းပင်။

ပတုန် (ကြိ) တွေ့ဆုံသည်။ ...ပဇာ = သွားလာဆက်ဆံသည်။

ဂလာန်...ပဇာ = အပြန်အလှန် ပြောဆိုချက်။

ပတုပ် (ကြိ) တုပသည်။ နှိုင်းယှဉ်သည်။

ပွဲ (ကြိ) လဲစေသည်။ ကျစေသည်။ ...**ကျိုပ်** = ဦးခေါင်းချသည်။

 ...**ကျော့** = မရှိအောင်လုပ်သည်။

 ...**လမျို** = အသက်သေအောင်လုပ်သည်။

ပွဲ (ကြိ) ပြီးအောင်လုပ်သည်။ **ကမ္ဘောန်ဂ်...ထောံညီ** = အလုပ်ကို ပြီးအောင် လုပ်လိုက်ပါ။ **ညး...ဒါန်ရိဟ်ရိဟ်တူရ** = သူ နေ့တိုင်းဒါနပြုသည်။

ပထဲ (ကြိ) ရှုပ်ထွေးအောင်လုပ်သည်။

ပထောက် (ကြိ) ချိုသည်။ လတ်ဆတ်သည်။ (နဝိ) လတ်ဆတ်သော၊

 မငန်သော။ **ဉ်နီပိုဂ်ဉ်ဖထုင်ဟံသေင် ဉ်...ရ** = ကျွန်တော် တို့ မြစ်ရေသည် ရေငန်မဟုတ်၊ ရေချိုဖြစ်သည်။

ပထောင်၊ ပွေင် (န) ပြာ။

ပထောင် (ကြိ) ထူထောင်သည်။ ခိုင်မာအောင်လုပ်သည်။

 ...**တမောင်** = မောပန်းခြင်းကို ပြေပျောက်အောင်နားသည်။

ပွေဟ် (ကြိ) ယုံကြည်သည်။

ပတောပွက်(ကြိ) တိုးတက်အောင်လုပ်သည်။

ပတောဇာ်၊ ပတောံ (ကြိ) နှိုင်းယုဉ်သည်။ ...**ဇာ်** = နှိုင်းယုဉ်တုပသည်။
ပွဲ (ကြိ) ထူထောင်သည်။ ...**လတ်မာန်** = မာန်ကို ထောင်ထားသည်။
 မာန်ထားသည်။ ...**ဒယိုင်သို့** = အိမ်တိုင်ထူသည်။

ပတး (ကြိ) မျက်နှာပြင် ညီညွတ်အောင်လုပ်သည်။

ပွိုန် (ကြိ) တင်သည်။ မြင့်တင်သည်။

ပွိုဟ် (န) ၁-အနာမုထွက်သောပြည်။ ၂-မှို။ ...**ဘ်** = ရေမြုပ်။
 ...**ဓုန်** = ဝါးမှို။

ပတို့နု (ကြိဝိ) အချိန်မှစ၍။

ပထတ် (ကြိ) အင်အားရှိအောင်လုပ်သည်။

ပထမ (အဆင့် နဝိ) တစ်ခုမြောက်။

ပထဝီ (ပါ) (န) မြေကြီး။

ပထာန် (န) အဘိဓမ္မာပဋ္ဌာန်းတရား။

ပထေပထတ် (ကြိ) ဒေါသဖြစ်စေသည်။

ပထောင် (န) အပေါက်။ (ကြိ) အပေါက်ဖောက်သည်။
 ...**ကတောင်** = နားဖောက်သည်။ နားသသည်။

ပဒတ် (ကြိ) နေထိုင်သည်။

ပဒပ် (န) ဆီးသီး။ (ကြိ) ကာရံသည်။ ပိတ်သည်။

ပဒါ (ဝိ) အနီးအနား။ ...**သို့** = အိမ်အနီးအနား။ (ကြိ) မှီခိုသည်။
 ...**ကိုညးတဲ့ကျောန်ကမွောန်ရ** = သူ့ကို မှီခိုပြီး အလုပ်လုပ်သည်။

ပဒ် (ကြိ) ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ...**ချင်** = မြို့တည်ဆောက်သည်။
 ...**သို့ကိုန်** = အိမ်ထောင်ပြုသည်။

ပဒိ (ကြိ) တိုက်ခိုက်ရန်အားပေးသည်။ ...**ဂ်** = နွားတိုက်သည်။

ပဒံ (ကြိ) တောက်တီးမြည်တွန်သည်။

ပဒေသရး (န) ပဒေသရာဇ်။

ပမေါအ်၊ ပမေါ (ကြိ) ရပ်စဲအောင်လုပ်သည်။

ပဝေ် (ကြိ) တည့်မတ်အောင်လုပ်သည်။

ပမါန် (ပါသက်) (န) အကြီးအကဲ။ ခေါင်းဆောင်။

ပ...**ကိုအမူတဲ ကျောန်ကာ ကုသိုရ** = ဦးလေးအား အကြီးအမှူး

ပြုပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှု လုပ်သည်။ (ကြိ) အားကိုးသည်။

...**စ ကိုညးတဲကျောန်ရ** = သူ့ကိုအားကိုးပြီးလုပ်သည်။

ပန် (ဂဏန်း) လေးခု။ ...**ကွင်** = လေးဘက်ထောင့်။ လေးပတ်လည်။

...**စှော်** = လေးဆယ်။ (ကြိ) ပစ်သည်။ ...**ဂစေံ** = ငှက်ပစ်သည်။

...**တောဝ်** = ဗိုင်းတာသည်။

ပနင် (န) ပလ္လင်။ ...**ဝေ်** = တရားဟောပလ္လင်။

ပနုသာ (န) ရသေ့ကျောင်းသင်ခမ်း။

ပ, နာံမြိုင် (ကြိ) အကျွမ်းတဝင်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။

ပနမ်၊ ပနံ (န) ထောက်လှမ်းသူ။ စုံထောက်။

ပနံင် (န) ရေပေါ်ပေါ်သောဗော့။ ...**ဒုန်** = ဝါးဗော့။

ပဝ် (ကြိ) ညစ်ပတ်သည်။ ...**ဝီ** = ညစ်ပေသည်။

ပ,ပုဇ် (ကြိ) ပူဇော်ခြင်းကို ပြုလုပ်သည်။

ပ,ပရေံ (ကြိ) ရှုတ်ချသည်။

ပ,ပြဘိုက် (ကြိ) စားသည်။

ပ,ဗွဲ (ကြိ) မှီခိုသည်။

ပ,ဗွိုပ် (ကြိ) စခန်းချသည်။ တည်းခိုသည်။

ပ,ဗွိုက် (ကြိ) ကုန်အရောင်းအဝယ်လုပ်သည်။

ပမင်၊ ပွင် (န) စောင့်ရှောက်သူ။ ...**ဒွက်** = ချုပ်နှောင်ခြင်း။

ပမန် (န) လက်ဖွဲ့၊ အဆောင်။

ပမန်ပုင် (န) နို့ထမင်း၊ ဃနာနို့ဆွမ်း။

ပမင် (ကြိ) လှေကျင့်အားထုတ်သည်။ မြောက်သည်။

...**ဂလိုင်** = များအောင် လုပ်သည်။ ...**ဝေင်** = တရား အားထုတ်သည်။ ...**မဂတောန်** = ပုတီးစိပ် စိပ်သည်။

ပမိက်၊ ပွိက် (န) ဆန္ဒ။ ...**စိုတ်** = စိတ်ဆန္ဒ။

ပမိက်စိုတ် (ကြိဝိ) စိတ်ဆန္ဒအလျောက်။

ပမးတင်လှင် (န) လှည်းတံပိုး။

ပပျောင် (ကြိ) ညွှန်ပြသည်။ ...**တရ်** = လမ်းခရီးကို ညွှန်သည်။

ပယာံ (န) အချိန်။ ...**မွံ** = ညအချိန်။

ပယာဲ (န) နယ်စပ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်။ ...**ဇိုင်ဝါ** = လယ်ယာအစပ်၊ အစွန်း။

ပယဲ (ကြိ) နှိပ်စက်သည်။

ပယောဂ (ပါ) (န) အကြောင်း။

ပယေင် (ကြိ) လှပအောင်လုပ်သည်။ (နဝိ) လှပသော။

ပယောင် (န) အရပ်။ ရုပ်သေးရပ်။ **ရပ်...** = ယမင်းရပ်။

ပယး၊ ပယျး (န) အလင်းရောင်။

ပယို (န) နယ်ခြား။ ...**ရး** = တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်။ ...**ယး** = နံနက်။

ပယင်၊ ပယိုင် (န) ဦးပဉ္စင်း၊ ပဉ္စင်း။ **တ္တိန်...** = ပဉ္စင်းတက်သည်။

ပယတ် (န) တခဏအချိန်။

ပယတ်ပယတ် (ကြိဝိ) ခဏခဏ၊ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ။

ပယျးဒိုဟ် (သသက်) (န) ဗျာဒိပ်။ **ပျးဒိုဟ်** - ရှု။

ပရက် (န) မီးစာ။ ...**သ့** = ဖယောင်းတိုင်မီးစာ။

ပရဂဟီ (ကြိ) ခြိမ်းခြောက်သည်။

ပရင် (န) ဝ-လက်ဆောင်။ ...**ဗွန်** = သတင်းလက်ဆောင်။ ၂-ကမ်းခြေ။
...**စီ** = မြစ်ကမ်းခြေ။

ပရန် (န) ဝ-ငါးများချိတ်တွင်ထည့်သော ငါးစာ။ ၂-ပန်းရန်။
အစာ... = ပန်းရန်ဆရာ။

- ပရဟ် (န) အရိန်အဟုန်၊ အမြန်နှုန်း။ ...ကျာ = လေ၏အမြန်နှုန်း။
(ကြိ) ကြွေအောင်လုပ်သည်။ ...ဖျေသတ်ကြက်ညီ = သရက်သီးကို ကြွေကျအောင်လုပ်ပါ။ ခြွေချပါ။
- ပရမ် (နဝိ) ဆိုးသော။ မှိုဟ်... = လူဆိုး။
- ပရမ်၊ ပရံ (န) အရူး။ (ကြိ) ဝေငှသည်။
- ပရ် (န) ကယ်ဆယ်ခြင်း။ ...နိဟ်မွဲဝံဗ္ဗး န္ဍာဲဂစိုတ်ရ = ကယ်ဆယ်ခြင်းကောင်းလျှင် သေဘေးမှလွတ်သည်။
- ပရင် (ကြိ) ကင်သည်။ ...က = ငါးကင်သည်။
- ပရာတ် (ပါသက်) (န) ပါရာဇိကဏ်၊ သာသနာမှရုံးသည်။
...ပန် = ပါရာဇိကဏ်လေးပါး။ (ကြိ) ပြန့်ကျဲသည်။ စင်သည်။
ဉ်...တိတ်အာ = ရေစင် ထွက်သွားသည်။
- ပရာန် (န) အပူရိန်။ (ကြိ) ကြိမ်းမောင်းသည်။
- ပရာပ် (ကြိ) နီးကပ်စေသည်။ ဗဗေင်္ဂ်...နင်ညီ = သပိတ်ကို အနီးသို့ယူလာပါ။
- ပရဲ (န) ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု။ (ကြိ) ပြန့်ကျဲအောင်လုပ်သည်။ ကျေအောင်ချေသည်။
- ပရိဒေဝ (ပါ) (န) သည်းထန်စွာ ငိုကြွေးပြည်တမ်းခြင်း။
- ပရိနိဗ္ဗာန် (ပါသက်) (န) နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်း။
- ပရိပါက (ပါ) (န) ရင့်မှည့်ခြင်း။ (ကြိ) ရင့်ကျက်သည်။
- ပရိဘန် (ပါသက်) (န) ခါးပတ်။ ဝွင်း။
- ပရိဝါ (ပါသက်) အခြံအရံ။
- ပရိ (ကြိ) ပါးအောင်လုပ်သည်။ (နဝိ) ပါးသော။ ယာတ်... = အဝတ်ပါး။
- ပရတ် (န) ပရပ်။
- ပရူ (န) အကြောင်း။ ...ပရာ = အကြောင်းအရာ။

ပရေ (ကြိ) ပြေလည်အောင်လုပ်သည်။ ...**ပရင်** = ညီညွတ်အောင် ဖြန့်ဖြေသည်။ ...**ဒုဟ်** = အပြစ်လွတ်သည်။

ပရေက် (ကြိ) လျင်မြန် ဖျတ်လတ်သည်။

ပရေင် (န) အစီအမံ။ ကိစ္စ။ ...**ကံကုသို** = ကုသိုလ်ကံ၏ အစီအမံ။

ပရေဟ် (န) အဝကျယ်သော ခြင်းတောင်းကြီး။
န... = အဝကျယ်ခြင်းတောင်းကြီး။

ပရေ၊ ပရေအ် (ကြိ) အရုပ်ဆိုးသည်။

ပရဲ (န) အမြတ်အစွန်း။

ပရောပရာ (န) အကြောင်းအရာ။

ပရော် (နဝိ) တယ်သော။ **စင်...** = တည်ကြက်။
ပူ... = တိန်ညင်ချိုး၊ တည်ချိုး။

ပရောမ် (ကြိ) ဆတ်သည်။ ကျွတ်သည်။

ပရောဟ်တိတ် (ပါသက်) (န) ပုရောဟ်တိတ်ပုဏ္ဏား။

ပရး (ကြိ) ပြန့်ကျဲအောင်လုပ်သည်။ ...**ဗွဲ၊ ...ပဗး** = ဖြန့်ချဲသည်။

ပရိုက် (န) ၁-ဘေးဒုက္ခ။ ...**ဥပဗြ** = ဘေးဒုက္ခ။ ဆင်းရဲခြင်း။ ၂-ရှောက်သီး။ (ကြိ) ဒုက္ခရောက်အောင်လုပ်သည်။ ...**ဧကု** = ကိုယ့်ကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်သည်။

ပရိုင် (န) သတင်း။

ပရိတ် (ပါသက်) (န) ပရိတ်။ **ဇက်...** = ပရိတ်ကြိုး။ ...**ထဝ်** = ရွှေဆွဲကြိုး။
...**ကံ** = လည်ပင်းရိုး အရစ်၊ လည်ရစ်။

ပရို (န) သာရေး၊ နာရေးတွင် အကူအညီပေးသော ငွေကြေး သို့မဟုတ် ဝတ္ထုပစ္စည်း။

ပလက် (န) ချွေး။

ပလင် (ပါသက်) (န) ၁-ပလ္လင်။ ၂-ပုလင်။
...**ကာ** = ရသေ့ရဟန်းသုံးရေအိုး၊ ရေစစ်၊ ရေကရား။

- ပလတ် (န) သူခိုး (စ)။
- ပလန် (ကြိ) ပြန်လည်ပြုလုပ်သည်။
- ပလမ် (ကြိ) ပျိုးသည်။
- ပ,လင် (ကြိ) ပြုလုပ်ထားသည်။ ...ဂတီ = ကတီပြုထားသည်။
- ပလဟ်၊ ပလှ် (ကြိ) ဖြုတ်သည်။ ခူးသည်။
- ပလာ (ကြိ) ကလာ-ရှ။ (နဝိ) ဖျော်ထားသော။
- ပလီ (ကြိ) လိမ်သည်။ ...ပလန် = လိမ်လည်သည်။
- ပလုတ် (န) အစေ့ဖောက်ရာတွင် ထွက်လာသော အပင်အတက်။
- ပလုယ်၊ ပလဲ့ (ကြိ) လုံးသည်။ တောင်... = အပ်ချည်လုံး။
- ပလေ (ကြိ) ဆူသည်။ ...ပလင် = ဆူညံသည်။
- ပလေင် (န) ကောက်ညှင်း (စ)။
- ပလေပ်ပလေတ် (ကြိ) ပြင်ဆင်သည်။
- ပလှေ (ကြိ) ကြိုးကိုင်သည်။ လှည့်စားသည်။
...ကောန်ရုပ် = ရုပ်သေးကြိုးဆွဲသည်။
- ပလေဲ (ကြိ) ပြောင်လက်သည်။
- ပလောန် (န) သံလွင်သီး။
- ပလောဏ်၊ ပလောံ (န) အင်္ကျီ။
- ပလင် (ကြိ) ပို့သည်။ ...နင် = ပို့လာသည်။
- ပလင်ဇီ၊ ဗလင်ဇီ (န) ပဲ့တင်သံ။
- ပလး (ကြိ) သန့်သည်။ စစ်သည်။ နှ်... = ရေသန့်သန့်။
လိက်... = စကားပြေ။ ဗလာစာအုပ်။
- ပလိုက် (ပါသက်) (န) နောင်ဘဝ။
- ပလိုတ် (န) အနောက်အရပ်။ (ကြိ) ငြိမ်းသတ်သည်။
...ပုတ် = မီးငြိမ်းသတ်သည်။

ပလို (ကြိ) ဖျက်ဆီးသည်။ ...ပလာ် = ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုဟ် (ကြိ) ဖောက်သည်။

ပ,လျိုင် (ကြိ) တာဝန်ယူသည်။

ပ,လွီ (ကြိ) အားထုတ်သည်။

ပ,လွေဟ် (ကြိ) ယောင်ဆောင်သည်။

ပလှေဲ (ကြိ) ပြောင်လက်သည်။

ပဝ် (ကြိ) ပျံသည်။ ဂစေံ...အာရ = ငှက်ပျံသွားသည်။

အာတု...အာရ = ဆရာတော် ပျံလွန်တော်မူသည်။

ပဝ၊ ပွ (န) အပြုအမူ။ ...စွဲ = လှည့်စားခြင်း။

...မအောင်သတေဟ် = သည်းခံခြင်း။

ပဝ်ချုန် (န) ကျားကန်၊ ခေါင်ထောက်။

ပဝ်လဂုတ် (န) ဘုတ်ငှက်။ ဖဝ်ရဂုတ်-ရှု။

ပဝတ် (ကြိ) ဝတ်ပြုသည်။ ရှိခိုးသည်။

ပဝန် (န) ပစ်လိုက်သည့် အက္ခရာအဝေး အတိုင်းအတာ။ တပစ်။

မွဲ...တု = လေးတပစ် အက္ခရာအဝေး။

ပဝါ (န) ပုဝါ။

ပဝါရဏာ (ပါ) (န) ပဝါရဏာပွဲ။

ပဝါ် (န) လမ်းလျှောက်ဟန်။ (ကြိ) လမ်းလျှောက်စေသည်။

ပဝု (န) အခွေ။ ...ကွန် = စပါးကြီးမြွေ၏အခွေ။ စေတီ၏ဖောင်းရစ်။

ပဝေင် (န) ကစားခြင်း။ ...ပး = ကြွေအံကစားခြင်း။ ရုတ်... = ကစားစရာ

အရပ်။ စာင်... = တည်ကြက်။

ပဝေဏီ (ပါ) (န) အစဉ်အလာ။

ပသ (ကြိ) နံစော်သည် (စ)။

ပ,သက်သီ (ကြိ) သက်သေလုပ်သည်။

ပ,သစ္စ (ကြိ) သစ္စာဆိုသည်။

ပ,သတီ (ကြိ) သတိထားသည်။

ပ,သမတ်သစ္စ (ကြိ) သစ္စာပြုသည်။

ပ,သလဲလစေါက် (ကြိ) မှီခိုအားထားသည်။

ပသာဓန (ပါ) (န) အဝတ်တန်ဆာ။

ပသရီ၊ ပစရီ (ကြိ) ပြောင်လှောင်သည်။

ပသာ (န) တစ်ပိသာအလေးချိန်။

ပသတ် (ပါ) (န) ကဆုန်လ။ ပ,သတ် (မကြိဝိ) အဘယ်ကြောင့်။

...ဝွံနိဗီထံရော = ဤကဲ့သို့ ဘာကြောင့်ဖြစ်ရသနည်း။

ပသာတ် (ပါသက်) (န) ထွန်းလင်းတောက်ပခြင်း။ ပျော်ရွှင်ခြင်း။

ပသာန် (န) အပူရှိန်။ ...တို့ = နေ၏အပူရှိန်။

ပသာဝမက် (ပါသက်) (န) ကျင်ငယ်ပေါက်။

ပသုန် (ဂဏန်း) ငါးခု (စ) မသုန်-ရှု။

ပသေက် (ပါသက်) (န) ဘိသိက်။ မင်းမြှောက်တန်ဆာ။

...ဇုကရာတ် မသုန်ပြကာ = မင်းမြှောက်တန်ဆာ ငါးပါး။

...ပသပ် = ကောင်းချီး မင်္ဂလာ။ (ကြိ) ဘိသိက်သွန်းသည်။

ပသဲ (န) သံ။ ...ဉ် = ခဲမဖြူရည် သုတ်ထားသော သံပြား။ သွပ်ပြား။

ခဲမဖြူ။ ...ဗွက် = သံလိုက်။

ပသိုန် (န) ကတိသစ္စာ။

ပ,သိုတာန် (ကြိ) လက်ထပ်သည်။

ပသော့ (ကြိ) ဝေးအောင်လှုပ်သည်။

ပ,သွ (ကြိ) ရန်ပြုသည်။

ပဩ် (န) ကျင်ငယ်၊ ဆီး။

ပဟ်၊ ပုံ (န) ဂျီသတ္တဝါ။ (ကြိ) ဘ-လေးဖြင့်ပစ်သည်။

ဥင်...တိတ်အာလပါ် စီဇော် = ပင်လယ်ဘက်သို့ လှေလွင့်ထွက်

သွားသည်။ ၂-အဆက်ဖြတ်သည်။ ...**လှ်**၊ ...**တလှ်** = အဆက်ဖြတ်
သည်။ **ဇ္ဇ...လှ်** = ခြေလက်အင်္ဂါပြတ်နေသော အလောင်း။

ပဟိ (ကြိ) မျှောသည်။

ပဟဲ (ကြိ) ငြိမ်သက်စေသည်။ ပြေပျောက်အောင်လုပ်သည်။

...**လမောင်လမေတ်** = မောပန်းခြင်းကို ပြေပျောက်အောင် လုပ်
သည်။ အနားယူသည်။

ပဋ္ဌး (နဝိ) ရိုးရိုးဖြစ်သော။ **ဉှ်...** = ရေသန့်သန့်။ **လိက်...** = စကားပြေ။

ပဏေ (ကြိ) ကျော်လွန်အောင်လုပ်သည်။ ချန်ထားသည်။

ပ,အဝ (ကြိ) ဟန်ဆောင်သည်။ တုပသည်။

ပ,အမိထာန် (ကြိ) အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်။

ပ - အနိုင်အပိုင် (ကြိ) အနိုင်အထက်လုပ်သည်။ အတင်းအဓမ္မလုပ်စေသည်။

ပအပ်၊ ဖွပ်ဖြပ် (ကြိ) ပေးအပ်သည်။

ပ,အရိုင် (ကြိ) ပြောင်လှောင်သည်။

ပ,အရီ (ကြိ) အာရုံပြုသည်။

ပ,အသာ (ကြိ) ပူးပေါင်းသည်။

ပအအ်၊ ပအံ (ကြိ) ကလေးကို အစာကျွေးသည်။

ပအာ (ကြိ) ပြုလုပ်သည်။ ဆောင်ရွက်သည်။ ...**ဒွေတ်** = ပြုမှုသည်။

ပ,အာကာရ (ကြိ) လုပ်ဆောင်သည်။

ပအာပအာ (ကြိဝိ) ရွှင်ပျသော အသံဖြင့်။

ပအုမ် (ကြိ) အစုအပုံဖြစ်အောင် ပုံသည်။

ပအဲ (ကြိ) အပုပ်ခံသည်။

ပအောဝ် (ကြိ) သွားစေသည်။ တိုက်တွန်းသည်။

...**စကာ** = စေခိုင်းရန် သွားစေသည်။ ...**တရ်** = လမ်းပြသည်။

ဗတိုက်... = တိုက်တွန်းသည်။

ပအံင် (ကြိ) လေမရှုဘဲနေသည်။ ...ကျာပိင် = ပါးစပ်ဖြင့် လေမရှုဘဲနေသည်။

ပအိုဟ် (နဝိ) ဆွေးသော။

ပါ (န) ခိုင်တစ်မျိုး။ (ကြိ) ပါသည်။

ပါ (ကြိ) ခွဲသည်။ ...လှေကံ = ကြေမွအောင်ခွဲသည်။

ပါကဇာတ်၊ ပါရကဇာတ် (ပါသက်) (န) သိကြားမင်း ကသစ်ပင်။

ပါင် (န) ပါးစပ်။ ...ကွက် = ချိုင်းကြား။ ...ကွ = ကျေးနှုတ်။

...ဖ် = မီးဖိုအဝ။ ...စီ = မြစ်ဝ။

ပါင်တိုက် (ကြိဝိ) နှုတ်တိုက်။ ဖသောက်... = နှုတ်တိုက်ရွတ်ဆိုသည်။

ပါငိုဟာ (ပါ) တန်ခိုးပြာငိုဟာ၊ အံ့ဖွယ်။

ပါတ် (န) တစ်ဆယ့်ခြောက်ပီဇနာ အချိန်အတိုင်းအတာ။

(ကြိ) ရိုက်ခတ်သည်။ ...စိုတ် = နားလည်သည်။

သဒ္ဓါ... = သဒ္ဓါတရား သက်ဝင်သည်။

ပါတိဟ (ပါသက်) (န) ပါငိုဟာ-ရူ။

ပါဇ (ပါ) (န) ခြေ။

ပါန် (ကြိ) ပန်ကြားသည်။ ...အခေါင် = အခွင့်ပန်သည်၊ အခွင့်တောင်းသည်။

ပါန်နီ၊ ပါန်ခေန်တနီ (န) ပန်းချီ။

ပါန်တွံ (န) ကျောက်ဆစ်ပန်းပု၊ ပန်းတမော့။

ပါန်ပေန် (န) ပန်းပွတ်။

ပါန်ပုတ်၊ ပါန်ပုတ် (န) ပန်းပု။

ပါဝ် (ပါသက်) (န) မကောင်းမှု။ (နဝိ) မကောင်းသော။

ပါပမိတ် (န) မကောင်းမှု ဒုစရိုက်။

ပါမ် (ကြိ) ထောင်ချောက်နှင့်ဖမ်းသည်။ ...က = ငါးဖမ်းသည်။

...ပး = ကျော့ကွင်းနှင့်ထောင်ဖမ်းသည်။

ပါမြိ၊ မြိပါ (ကြိ) အာလဟဿဖြစ်သည်။ အချီးနှီးဖြစ်သည်။

ပါ (ကြိ) ဖယ်ရှားသည်။ (နဝိ) လက်ဝဲဘက်။

ပါကျေ (ကြိ) ပယ်သည်။

ပါန (ဝိ) မှတပါး။ ...ကျပ်နှိပ်တံဟွံမွဲရ = ဘုရားမှတပါး သိသူမရှိပါ။

ပါစိုတ် (ပါသက်) (န) ဝိနည်းငါးကျမ်းအနက်တစ်ကျမ်း။

ပါရကဇာတ် (န) ကသစ်ပင်။

ပါရခေါင် (ပါသက်) (န) ပညာတဖက်ကမ်းသို့ရောက်သူ။ ပါရဂူ။

...ကျပ် = အတုမရှိသောဘုရား။

ပါရမီ (ပါ) (န) ပါရမီ။

ပး၊ ပါသ် (ပါသက်) (န) ၁-ကြွေအံလောင်းကစားခြင်း။ ၂-ကျော့ကွင်း။

...လယဇ် = ကျော့ကွင်း။

ပိ (ဂဏန်း) သုံးခု။ ...ဖော် = သုံးဆယ်။ ...ဝါ။ ...လန် = သုံးကြိမ်။

ပိက် (န) ပိတ်အဝတ်။ (ကြိ) ကောင်းသည်။ (နဝိ) ကောင်းသော။

ပိဋကတ်ပိ (ပါသက်) (န) ပိဋကတ်သုံးပုံ။

ပိဏ္ဍပါတ် (ပါသက်) (န) ဆွမ်းခဲဖွယ်။

ပိန် (ကြိ) ရိုက်နင်း၍ နယ်သည်။ ...သြော် = စပါးကို ရိုက်နင်း၍ နယ်သည်။

ပိတိ (ပါ) (န) ပျော်ရွှင်ခြင်း။

ပု (ကြိ) ပုတ်ပွသည်။ ဝမ်းဖောဝမ်းရောင်ဖြစ်သည်။ ...စတ် = ဝမ်းပျက်သည်။

ပုက် (န) အဖုံးရှိသောဖာ။ ...တာ = ပုတ်ကြီး။ ထန်းခေါက်ဖာ။

ပုင် (န) ထမင်း။ ...ကျွဟ်(လျဟ်) = အေးသောထမင်း၊ ထမင်းကျန်။

...ခါင်ဒံ၊ ...နိဟ် = ဆန်ပြုတ်။ ...ဂရဲ (ခရဲ) = ရိုးရိုးထမင်း၊

ထမင်းဖြူ။ ...တူ = ထမင်းချို။ ...မိတ် = နတ်၌ဖြစ်သော ထမင်း။

...ပမန် = နို့ထမင်း။ ...မောတ် = ထမင်းကြမ်းအခြောက်။

...လိက် = စာရေးတံဆွမ်း။ ...လူး = စားကြွင်း။

...သူ့တ် = ဘုရားဆွမ်း တော်တင်သောထမင်း။

...သူ့...ခမော၊ ...ခွာတ် = လူ၏ဝိညာဉ်။

ပုတ်၊ ပုတ်ဂွတ်၊ ပုတ်ဂွတ် (ကြိ) ထုထွင်းသည်။

ပုတ္တရတ် (န) ဘုရင်၏စေတမန်။

ပုထုဇန် (ပါသက်) (န) ပုထုဇဉ်သတ္တဝါ။

ပုန်၊ ပသပုန် (ကြိ) တော်လှန်သည်။

ပုနှမီ (ပါ) (န) လပြည့်။

ပုံ (န) ပုံပြင်။ ...အဂီ = ပုံပြင်ဝတ္ထု။ ...သကသီ = စံနမူနာ။

ပူ (န) ချိုးငှက်။ (ကြိ) ရစ်ပတ်သည်။ ...ကွိုင် = ရစ်ပတ်ချည်နှောင်သည်။

...ကျွတ် = သိုင်းပြီးပတ်သည်။ ...ဒက် = ရစ်ပတ်ချည်နှောင်

သည်။ ...ရေတ် = ပတ်ထားသည်။ ...လငှေတ် = ပတ်ပြီးညှစ်သည်။

ပူဂိုတ်၊ ပူဂီ (ပါသက်) (န) ပူဂိုလ်။

ပူဆာ (ကြိ) ပူဆွေးသည်။

ပူဇ် (ကြိ) ပူဇော်သည်။ ...သကာ = (န) ပူဇော်သောပစ္စည်း။

ပူမှ် (န) စိတ်။ (ကြိ) စိတ်ပျော်ရွှင်သည်။

ပူရိသာတ် (သ-သက်) (န) ပရိသတ်။

ပေ (န) တပေအတိုင်းအတာ။ ပေတံ။

ပေက် (ကြိ) ခ-သုတ်သည်။ ...ကဝေက် = လက်သုတ်သုတ်သည်။

၂-သူငယ်ပြန်သည်။ ...တောံ = သူငယ်ပြန်သည်။

ပေက် (ကြိ) ထွက်ပြေးသည်။ ...ပြး = အကွဲကွဲအပြားပြားပြေးသည်။

...စီ = အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်စေသည်။

ပေင် (ကြိ) ပြည့်စုံသည်၊ ပြည့်သည်။ ...ဟး = ပြည့်လှုံ့သည်။ (နဝိ) ပြည့်သော။

ပေတ် (ကြိ) ၁-ပိန်သည်။ ဗလာဖြစ်သည်။ **မုင်...ခွိုင်ရ** = မိုက်ဟောင်းလောင်း ဖြစ်နေသည်။ ၂-ညှစ်သည်။ **ကွာင်ဆိန်လပ်ဂုံ စုတ်ပွဲယာတ်ပရီတုံ ...ဖွိတ်ညိ** = နယ်ထားသော မုန့်ကို အဝတ်ပါးတွင်ထည့်ပြီး ညှစ် ထုတ်ပါ။

ပေဝ် (န) ခရာ။

ပေဲ (ကြိ) သေးသွယ်သည်။

ပေဟ် (န) ချေသငယ်။ ဂျီလှောင်။ (ကြိ)ကန်သည်။ **ချေ့...**=မြင်းကန်သည်။

ပေါင် (ကြိ) ဖုသည်။ ...**တိုန်** = ဖုတက်သည်။

ပေါင်မ (န) ရွေးသီး။ ...**ဖှော်** = ရွေးကြီး။ ...**ဇုတ်** = ရွေးသီးအငယ်။

ပေါင်မေတ် (န) ပခိုင်းခတ္တာ။

ပေါင်လိုတ် (န) ချက်။

ပေါတ် (န) ကတ်စီးနဲသီးပင်။ (ကြိ) ပွတ်သည်။ ...**ပေါန်** = ပွတ်သပ်သည်။

ပေါန် (ကြိ) ပွန်းသည်။ ထိမိ၍ ပွန်းသည်။

ပေါဟ် (န) ပစ်သည်။ ...**ပူဟ်** = လေးပစ်သည်။

ပေါ (န) ပွဲ။ ...**ခြေပ်** = ပြေးပွဲ။ ...**ဇာ** = ပွဲစား။ ...**လက်ပွဲ** = လက်ပန်းပွဲ။

ပံက် (န) ဗျိုင်း။ ...**ကိုင်** = အောက်ဗျိုင်း။ ...**ဗွာင်** = ဗျိုင်းဖြူ။ (ကြိ) ဖွင့် သည်။ ...**တရင်** = တခါးဖွင့်သည်။ ...**လအာ်** (လဟာ်) = ဟင်း လင်းပေါ်အောင် ဖွင့်သည်။

ပံင် (န) ပေါင်းမိုး။ ...**ဂျိုင်** = လှေပေါင်းမိုး။ (ကြိ) ၁-ပေါင်းသည်။

...**ဖက်** = ပေါင်းဖက်သည်။ ၂-ပေါင်နံသည်။

ပံင်တျိုတ် (န) ချက်။

ပံင်မ (န) ရွေးသီး။

ပံင်မီ (န) ဘောင်းဘီ။

ပံင်မေတ် (န) ပခိုင်းခတ္တာ။

ပံင်သကူ (ပါသက်) (န) ပံသကူ။

ပံပး (န) မိကျောင်းနွယ်အပင်။

ပး (ပါသက်) (န) ၁-ကျော့ကွင်း။ ၂-ကြွေအန်။ **ခတ်...** = ကြွေအန်။

၃-ပေတုံး။ ...**ဒမာတ်** = ပန်းဘဲပေတုံး။ ၄-အပေါက်။

...**ဆု** = သစ်လုံးနဖားပေါက်။ ...**ပုန်** = အင်္ကျီကြယ်သီးပေါက်။

ပိုက် (ကြိ) ၁-ဆွဲနှုတ်သည်။ ...**ချေ့** = မြက်နှုတ်သည်။

...**ဒြင်တွံ** = ကျောက်ဆူးနှုတ်သည်။ ...**ဒပ်** = တပ်စခန်းပြောင်းသည်။

၂-တိုက်ခတ်သည်။ **ကျာ...** = လေတိုက်သည်။

...**ပို့က်** = ယပ်တောင်ယပ်သည်။

ပိုင် (ကြိ) ပိုင်ဆိုင်သည်။ ...**ခြာ** = ပိုင်းခြားဝေဖန်သည်။

...**အဝီ** = အာဏာပိုင်သည်။ ...**ပွီ** = ပိုင်စိုးသည်။

ပိုင်ပြာတ် (ကြိ) တန်ဖိုးခန့်မှန်းသည်။

ပိုင်ကွ (န) ပင့်ကူ။

ပိုတ် (န) အင်္ဂါချို့တဲ့သူ။ (ကြိ) ပြတ်သည်။ ...**ထေတ်** = တုံးတုံးပြတ်သည်။

...**ဒကုတ်** = အပိုင်းပိုင်းပြတ်သည်။ ...**သြ** = ဒဏ်ရာရသည်။

ပိုတ် (ပါသက်) (န) အပိုင်း၊ စာပိုင်း၊ ပုဒ်၊ ...**ဇွေ** = ပုဒ်မ။

...**ဇှောတ်** = ပုဒ်ထီး။ ...**တွံ** = မာတိကာ။

ပိုန် (သသက်) (န) ကောင်းမှု၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ။ ...**ဒိပ်** = နတ်ချမ်းသာ။

...**ဘိုက်**၊ ...**ဟာန်** = ပစ္စည်းဥစ္စာ။

ပို (န) အဖ။ ...**ဆု** = သစ်ဖ။

ပိုဟ် (ကြိ) အမှုန့်ဖြစ်အောင် ကြိတ်သည်။ ...**ကျွံဂုန်** = အတင်းပြောသည်။

...**တောင်** = ဝါးစေ့ထုတ်သည်။

ပို (နစ) ကျွန်တော်တို့၊ ကျွန်မတို့။

ပုတ် (ကြိ) ကျေညက်အောင်လုပ်သည်။

ပူဝ် (န) အဆစ်။

ပူဟ်၊ ဟောဟ် (ကြိ) နှိုးသည်။

ပူ၊ တမူ (န) တံငါ။ ငါးဖမ်းသူ။

ပူ၊ လှူ (ကြိ) ပြန်လှန်သည်။ ...ပွိုန် = ပြန်လှန်တင်သည်။

ပူန် (န) ပန်းကန်။

ပှော် (ကြိ) အားထုတ်သည်။

ပွက် (န) အကွေ့။ (ကြိ) ကွေ့ကောက်အောင်လုပ်သည်။

ပွင် (ကြိ) မှာထားသည်။

ပွာ် (ကြိ) ပစ်ရန် ချိန်ရွယ်သည်။

ပွိုင် (ကြိ) ငန်သည်။ (နဝိ) ငန်သော။

ပွန် (ကြိ) တင်ထားသည်။ တင်နေအောင်လုပ်သည်။

...ပုင် = ထမင်းအိုးတင်သည်။ ထမင်းချက်သည်။

ပှူ (ကြိ) အသားကြေသည်။ ဒဏ်ရာရသည်။

ပှေန် (ကြိ) ၁-မီးညှိသည်။ ...ပှတ် = မီးညှိထွန်းသည်။ ၂-ကျက်မှတ်သည်။

...လိက် = စာကျက်သည်။

ပွဲ (ဝိ) အထဲမှာ။ ...သို့ = အိမ်ထဲမှာ။ ...ကို = အနက်မှာ။

...ပွိုဟ်ဂပွိုင် ခေံအဲဂ် လေဝ်ပွိုင်အိုတ်ရ = လူအများအနက် ကျွန်တော်၏ညီသည် အတတ်ဆုံးဖြစ်သည်။

ပွဲကာလဂ် (ကြိဝိ) ထိုအချိန်တွင်။

ပွဲဂတ (ကြိဝိ) ရှေ့မှာ။

ပွဲ (ကြိ-ရှေ့ဆက်) ပစ္စုပ္ပန်ကာလကိုပြသည်။

ပှူး (ကြိ) အနံ့သင်းသည်။ ...တမာဲ = သင်းပျံ့သည်။

ပွိုက် (ကြိ) ကုန်တင်သည်။

ပွိုက်မိင် (န) ခေါင်တန်း။

ပျိုက်ပျိုက် (ကြိ) ဖိနိပ်သည်။

ပျိုမ် (နဝိ) အနီပျော့ပျော့အရောင်ဖြစ်သော။ (ကြိ) ပျော့သွားသည်။ ညှိုးသည်။

ပျို (ကြိ) ဖိသည်။ ...ပျိုက် = ဖိနိပ်သည်။

ပူ (န) ၁-ယောင်ဆောင်ခြင်း။ ပ... = ယောင်ဆောင်သည်။ ၂- လင်းနေပင်။

ပူက် (န) ၁-ရပ်နားသောနေရာ။ ၂-ရေအိုင်။

ပွင် (န) ပလ္လင်။ ...စင် = တရားဟောပလ္လင်။

ပွတ် (ကြိ) ဒေါသဖြစ်သည်။

ပွှ် (န) ပုန်းညက်ပင်။

ပွင် (န) ဖရောင်း။ ...တိုင် = ဖယောင်းတိုင်။ ...ဗွန် = လက်လိုမ့်ဖယောင်းတိုင်။ ...သွဲ = မီးအိမ်။

ပွင်ဆမ် (န) ထင်းရှူးပင်။

ပွန် (န) စစ်။ ...စိင် = ဆင်တပ်။ ...တိုက် = ခြေလျင်တပ်။

ပွဲ (န) ဆားလုပ်သောနေရာ။

ပွိုက် (န) ယပ်တောင်။ ...စမရ် = သားမြီးယပ်။
...ပတ္တာ = ထန်းလက်ယပ်တောင်။

ပွိုဟ် (န) ဗဟို။ ...ကွီ = လှည်းပုံတောင်း။

ပွိုက် (န) ဝှက်သည်။ ...ဗွန် = လျှိုဝှက်သည်။ ...ဂလုက် = ဝှက်သည်။

ပွိုင် (န) ရေအိုင်။ (ကြိ) ငန်သည်။

ပွိုတ် (န) ဆောင့်ကရိယာ။ ...ခဲခဲ = ဆောင့်ခဲ။ ...ဂပေဟ် = ဆောင့်ပြား။

ပွဲ (ကြိ) သေးသွယ်သည်။

ပွေတ် (န) အနာရွတ်။

ပွေဟ် (န) ပွိုဟ်-ရှူ။

ပွောက် (န) အပေါက်ဝ။ ...မွင် = ပြတင်းပေါက်။

ပွောက် (န) ရန်ညှိုး။

ပွေနိ (န) မျဉ်း၊ မျဉ်းတံ၊ မျဉ်းကြောင်း။ စည်းမျဉ်း။

ပွေဝ် (ဝိ) အနက်။ ...ပွိဟ်ဂမ္တိုင်ပွိဟ်ခါဂ် လျှင်အိုတ်ရ = လူအများအနက်
ထိုလူနှစ်ယောက်သည် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။

ပွေဟ် (န) ကိုင်းလေး။

ပွဲ (န) သံပုရာသီ။

ပွဲက် (န) သော့ကလေး။ ထမောင်... = သော့ပေါက်။

ပွဲး (န) ၁-ပခုံး။ ၂-စုံပတတ်သီး။

ပွင် (န) စောင့်ရှောက်သူ။ ...မြဝ် = ဥစ္စာစောင့်။

...ပွဲက် = သော့ကိုင်း အခန်းစောင့်။ ...ပွဲ = အစောင့်အရှောက်။

ပွတ် (န) မီး။

ပွန် (န) နို့ထမင်း။

ပွင် (ကြိ) တိုးပွားအောင်လုပ်သည်။ ပမဝ်-ရှူ။

ပွာ (ပါ) (န) ဥပမာ။

ပွိက် (န) ဆန္ဒ။

ပွိုင် (ကြိ) အကြောင်းကြားသည်။ အမိန့်ထုတ် အကြောင်းကြားသည်။

ပွဲး (န) ထမ်းပိုး။ ...ကွီ = လှည်းထမ်းပိုး။

ပျတ် (န) တခဏအချိန်။

ပျုတ် (ကြိ) အတင်းပြောသည်။ ...ဗွေက် = ကုန်းချောသည်။

...ပွာ = အတင်းပြောသည်။

ပျဲ၊ ပျဲပျဲ (ကြိ) နှိပ်စက်သည်။

ပျး (ကြိ) ညွှန်ပြသည်။ ထွေး... = ရှင်းလင်းပြသည်။

ပျးဒိုတ် (သသက်) (န) ဗျာဒိတ်။

ပျောဝ် (ကြိ) ချဉ်အောင်သိပ်သည်။ မှည့်အောင်သိပ်သည်။

ပြ (န) ပြအိုး၊ မျှော်စင်။ ...ပါင်တရင် = အဝင်ဝ ပြအိုး။

ပြက် (ကြိ) ရောထည့်သည်။

ပြက်ခ (န) ဆူးပုတ်ရွက်။

ပြကာ (သ) (န) အမျိုး။ (မျိုးပြ) အမျိုး။ ပန်... = လေးမျိုး။

မကာမွဲ... = တစ်မျိုးမကာ။ အမျိုးမျိုး။

ပြကောတိကိုတ် (သသက်) (ဂဏန်း) တစ်သန်း။

ပြကိုဟ် (သသက်) (န) ကျမ်းစာ။ ...မွဲကွပ် = ကျမ်းစာတစ်အုပ်။

ပြင် (န) ကမ်းခြေ၊ ကမ်းပါး။ ...စီ = မြစ်ကမ်းခြေ။ (ကြိ) ၁-ပါးလိုက်သည်။

အဲ...ဏာလိက်မွဲတူး = ကျွန်တော် စာတစ်စောင်ပါးလိုက်သည်။

၂-ကျော်လွန်သည်။ ဝံ့သတ်ပြကွံ...အာရ = အုန်းသီးရသည်မှာ

တစ်ရာကျော်သွားပြီ။

ပြဒါ (န) ပြဒါး။

ပြဇ္ဇာ (သသက်) (န) ပညာ။

ပြဘာတ် (ပါသက်) (န) ပရဗိုဇ်ရဟန်း။ လှည့်ပတ်သွားလာသော ရဟန်း။

ပြဘိုက် (ပါသက်) (န) စားသုံးခြင်း။ ပ... = စားသည်။

ပြဘိုက်တရင် (န) တံခါးခုံ။

ပြမာန် (သသက်) (ကြိ) အုပ်ချုပ်သည်။ စိုန်... = အုပ်ချုပ်သည်။

ပြမိန်ပြမာန်၊ စိုန်ပြမာန် (ကြိ) အုပ်စိုးသည်။

ပြမေသာန်(သသက်)(န)စန္ဒီမည်သော ဟိန္ဒူနတ်သမီး၊ သျှိုဗား၏ကြင်ယာတော်။

ပြမေသွရ် (သသက်) (န) ပရမေသွာ (သျှိုဗား) မည်သော ဟိန္ဒူနတ်။

ပြမေညီ (သသက်) (န) ဗိဿနိုး၏ကြင်ယာတော်။

ပြယံ (ပါသက်) (န) ရည်မှန်းချက်၊ အဆုံး။

ပြယေန်ပြယံက် (န) ပစ္စင် ရင်တား၊ သူရဲခိုတို့နှင့်ပြည့်စုံသော မြိရိုး။

ပြဝ (န) အမူအရာ။

ပြဝါ (န) အပေါင်းအဖော်၊ အစုအဝေး။

ပြဝေဏီ (သ) (န) ဓလေ့ထုံးတမ်း။

ပြဝင် (န) အပေါင်းအဖော်။

ပြဝိန် (ပါသက်) (န) ရသေ့ကူ ကျောင်းသင်္ခမ်း။ ပရိဝဏ်။

ပြဟ်၊ ပြဟ်ပြေဟ် (ကြိ) လျင်မြန်သည်။ ...မြက် = လျင်မြန်ဖျတ်လတ်သည်။

ပြဟ် (ကြိ) ကြွေသည်။ ...စော် = ကြွေကျသည်။

ပြာကတ် (ပါသက်) (ကြိ) လူသိများသည်။ လူသိများအောင်လုပ်သည်။
ထင်ရှားသည်။

ပြ် (န) ဒီးဒုတ်ပင်၊ ကုတ်ဟဲ့ပင်။ (ကြိ) ကယ်ဆယ်သည်။
...လမျို = အသက်ကယ်သည်။

ပြောင် (ကြိ) ဖွင့်သည်။ ...လင်ကျိုင်ဗွာင် = ထီးဖြူကိုဖွင့်ထားသည်။

ပြာထာ (ကြိ) ထင်ရှားသည်။ ကျော်ကြားသည်။

ပြာန် (န) ပျဉ်းကတိုးသစ်ပင်။

ပြာပ် (ကြိ) ချဉ်းကပ်သည်။ ...ကျိုင် = ချဉ်းကပ်လာသည်။

...အာဇရေင်ဣသိ = ရသေ့ထံသို့ ချဉ်းကပ်သွားသည်။

ပြာပ်ဗဒါ (နဝိ) ပြဿဒါးဖြစ်သော။ တဲ့... = ပြဿဒါးနေ။

ပြာသာတ် (သသက်) (န) ပြာသာဒ်။

ပြိက် (န) ဆေးပင်တစ်မျိုး။

ပြိုင် (ကြိ) အသံပေးသည်။

ပြိပ် (န) ရှဉ့်သတ္တဝါ။ ...သွေင် = ရှဉ့်ပျံ။ (မျိုးပြ) တစ်မှိတ်။

မဲ့...မတ် = မျက်စိတစ်မှိတ်။

ပြုပြေင် (ကြိ) ပြုပြင်သည်။

ပြဲ (န) ပင်လယ်ထင်းရှူးပင်။

ပြေ (ကြိ) ပြေပျောက်သည်။ ...စိုတ် = စိတ်ပြေသည်။

ပြေင် (န) ကျွဲ။ (ကြိ) စီစဉ်သည်။ ...ဖျီ = စီစဉ်သည်။

...ဝိဝါဟ = ထိမ်းမြားပေးသည်။

ပြဲ (ပါသက်) (ကြိ) မြတ်သည်။ မြတ်စွန်းသည်။ မြင့်မြတ်သည်။
(နဝိ) မြင့်မြတ်သော။

ပြဲ (န) မအူပင်။

ပြောင် (ကြိ) ကြေမွသည်။ ...**ဒကား** = ကြေမွပြီး ကွဲသည်။

ပြော (န) အမျိုးသမီးမိတ်ဆွေ။ ...**ဇွာ** = မိတ်ဆွေ။

ပြောဟ် (ကြိ) ပါးစပ်ဖြင့် မှုတ်ထုတ်သည်။ ...**ဉှ်** = ပါးစပ်ဖြင့် ရေကိုမှုတ် ထုတ်သည်။

ပြောဟိတ် (ပါသက်) (န) ပုရောဟိတ်။

ပြိက် (ကြိ) ၁-အမျိုးအစား မတူသည့် အရာပါဝင်သည်။ **ဂကူဂလာမ္မဲကျင်...မံင် အကြာဂကူကြက် ဂမ္ဗိုင်ရ** = ကုလားလူမျိုးတစ်ယောက် တရုတ်လူမျိုးများကြားတွင် ပါဝင်ရှိနေသည်။ ၂-ကွက်သည်။
...**စောန်** = ကွက်စွန်းသည်။ (နဝိ) ကွက်စွန်းသော။

ပြင် (ကြိ) ပြောင်းသည်။ ...**လှဲ** = ပြောင်းလဲသည်။

ပြး (ကြိ) ပြန့်ကျဲသည်။ ...**ချဲ**၊ ...**ဇး**၊ ...**ပြုတ်** = ပြန့်ကျဲသည်။

ပြိုက် (န) ရှောက်သီးပင်။ (ကြိ) ၁-ထည့်သည်။ ၂-ဒုက္ခဖြစ်စေသည်။

ပြိုက်ဖာ (ကြိ) ပျော်ရွှင်သည်။

ပြိုင် (ကြိ) ပြိုင်သည်။ ...**ပကာန်** = ယှဉ်ပြိုင်သည်။

ပြိတ် (သသက်) (န) ပြိတ္တာ။

ပြို (ကြိ) ကူညီသည်။ **မိုဟ်ချိုတ်မူးဒး...သြန်ရ** = လူသေလျှင် ငွေကူညီ ရသည်။

ပြို (ကြိ) ၁-ပွပြီး မွသည်။ **အင်္ဂိဒေကျင်...အိုတ်ရ** = ဘုရားအင်္ဂိတေသည် ပွမွကုန်ပြီ။ ၂-အထစ်အငေါ့မရှိ ရွတ်ဆိုသည်။ **မိုလိက်...ကွေ့ကွေ့ ရ** = စာကို အလွန်လျင်မြန်စွာ ဖတ်သည်။

ပြိတ် (ကြိ) ပေါက်သည်။ **နီ...တိတ်နူထိုင်ရ** = အိတ်မှဆားပေါက်ထွက် လာသည်။

ပွ (ကြိ) ပြသည်။ ...**ဒပ်** = စစ်ရေးပြသည်။ ...**တရ်** = ခရီးသွားသည်။ လမ်းပြသည်။ **ဒေဝတ်...ဇကု** = နတ်ကိုယ်ရောင်ပြသည်။

ပွက်က (န) နားထင်။

ပွင် (ကြိ) အရည်ဖြစ်အောင် ကျိုသည်။ ...**သြန်** = ငွေကို အရေကျိုသည်။

ပွင်ကျာ (န) အကျင့်ပျက်သူ။

ပွန် (ကြိ) နောက်ပြန်သည်။ ...**ဂတး** = ပြောင်းပြန်ဖြစ်သည်။

(ကြိဝိ) ထပ်မံ၊ တဖန်။ **အဲအာ...ရ** = ကျွန်တော်ထပ်မံသွားမည်။

ပွမ်၊ ပွံ (ကြိ) ချောင်းမြောင်းပြီး လျှောက်သွားသည်။

ပွမ်၊ ပွံ (ကြိ) လျော့ရဲသည်။ လျော့ချသည်။ ...**ကာ** = အလုပ်လျော့လုပ်သည်။ ပေါ့ပေါ့လုပ်သည်။ **ဖျေ့တုံ့...ယာ** = ကျောက်ချရွတ်ချသည်။

ပွာ (န) မှက်ကောင်။

ပွာ် (ကြိ) ဖြိုသည်။ တူးဆွသည်။ ...**ကျွံစမီဗဇင်** = အမိုးအကာကိုဖြိုသည်။

ပွာ် (ကြိ) နွယ်ပင်နွယ်သည်။ ...**အာ** = နွယ်သွားသည်။

ပွာ်ပဇး (ကြိ) အားပေးနှစ်သိမ့်သည်။ ဖျောင်းဖျသည်။ ငြိမ်စေသည်။

ပွာ် (ကြိ) ဖျော်သည်၊ ဖြေသည်။ ...**နှံလက်ဖက်** = လက်ဖက်ရည်ဖျော်သည်။
...**ကျွံစိုတ်** = စိတ်ဖြေသည်။ စိတ်နှူးညံ့စေသည်။

ပွီ (န) ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းရှိ အဖျဉ်း။

ပွီမ်၊ ပွီ (ကြိ) ကျစ်သည်။ လိမ်လည်သည်။ ...**ဇက်** = ကြိုးကျစ်သည်။
...**ဇိုင်** = ခြေချိတ်သည်။

ပွီ (န) မိုးသီး။ (ကြိ) ပွတ်သည်။ ...**နှံရမတ်** = ငိုသည်။

ပွီပွံ (ကြိ) အချိန်ရွှေ့ဆိုင်းသည်။ ...**ဇလိင်တုံ** = ရက်ကြာအောင် အချိန်ဆွဲသည်။

ပွတ် (ကြိ) အပြစ်တင်သည်။ ကဲ့ရဲ့သည်။

ပွပ် (ကြိ) ထည့်သည်။ ထိုးသွင်းသည်။

ပွဲ (န) ဖယောင်း။ ...သဘ် = ပျားဖယောင်း။ (ကြိ) ရှင်းလင်းသည်။

...ပွး = ညွှန်ကြား ဖြေရှင်းသည်။

ပွင် (ကြိ) ဖြန်းတီးသည်။ ...ပွိုက် = ပျက်စီးအောင်ဖြန်းသည်။

ပွင်ပန် (ကြိ) ဖန်ဆင်းသည်။ ...ရပ်မှိတ် = လူယောင်ဖန်ဆင်းသည်။

ပွတ် (ကြိ) သုတ်လိမ်းသည်။

ပွဲ (ကြိ) မပြန်တတ်အောင် အဝေးသို့ ပို့ထားသည်။ ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးသည်။

ကွီပရံဂ်အာ...ထောံတဲရ = ဆိုးသောခွေးကို တခြားနေရာသို့ ပို့ထားလိုက်ပြီးပြီ။

ပွေဝ် (ကြိ) ၁-အသံပြုသည်။ ...တို့ပါင် = နှုတ်ဖြင့်အသံပြုသည်။ သီချင်းဆိုသည်။

...ပလံင် = အသံပြုသည်။ ကမ္ပေကမ္ပိုင်-ရှု။ ၂-လှည့်သည်။

...ချင် = မြို့လှည့်၍ ကြေညာသည်။ ...ဏာကမ္ပတ် ပွဲသဟန်ဇော် = သူခိုးကို လမ်းမကြီးတွင် လှည့်၍ပြုသည်။ ၃- မျက်နှာပေးသည်။

မျက်နှာပြုသည်။ (စ) ဖြဲကျော်မဲ့...မင်မက်ရ = မိန်းမလှ တစ်ယောက် မျက်နှာပေးနေသည်။ မျက်နှာပြုနေသည်။

ပွေအ်၊ ပွေ (ကြိ) ဘေးသို့လှည့်သည်။

ပွေ (ကြိ) လှိမ့်သည်။ ...ပွိန် = လှိမ့်သည်။

ပွေတ် (ကြိ) လှဲချသည်။ လဲကျအောင်လုပ်သည်။

...ပျေကျ = ကိုယ်ကို လှဲချသည်။

ပွေဝ် (ကြိ) သွင်းသည်။ ...စိုတ် = စိတ်ဝင်စားအောင်လုပ်သည်။

ပွေတ် (ကြိ) ပွိုက်-ရှု။

ပွဲ (ကြိ) သွေးဆောင်သည်။

ပွဲက်ပွဲတ် (ကြိ) ယူထုတ်သည်။ အပေါက်ဝကိုကျော်ဖြတ်၍ ရွှေ့လျားစေသည်။

ပွဲက်ပသဲ (န) သံကွင်း၊ သံဂွင်း။

ပွဲင် (န) ပြောင်း။ ...ခွေင်ဇော် = အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်း။ (ကြိ) လှယက်သည်။

ပွး (ကြိ) ဖြန့်သည်။ ဆန့်သည်။ ...တဲ = လက်ဝါးဖြန့်သည်။
...ဧကင် = ဖျာဖြန့်ခင်းသည်။

ပွိုက် (ကြိ) ဆော်သည်။ ရိုက်သည်။ (ဘန်း)

ပွိုင် (နဝိ) ပျိုရွယ်သော။ ပွဲ... = နွားပေါက်။

ပွိုတ် (ကြိ) ငြိမ်းသည်။ ပွတ်...ဧကရ = မီးငြိမ်းသွားသည်။

ပွိုန် (ကြိ) ကျွဲနွားနှင့်နယ်သည်။ ...ဪ = စပါးနယ်သည်။

ပွိုဟ် (ကြိ) ၁-ဖြည်သည်။ ...ဂုက် = ကြိုးကိုခွေထားကျစ်ထားရာမှ ဖြည်ထုတ်
သည်။ ၂-ပွင့်သည်။ ထိုက်ပွဲ...ထာင် = ပန်းပွင့်သည်။ ကျပ်တြဲ
ဂေါတမ...သွင်တုံဖြဲ = ဂေါတမြတ်စွာဘုရား ညောင်ပင်အောက်၌
ပွင့်တော်မူသည်။။

ပွ (န) အလုပ်။ ပြုလုပ်မှု။

ပွမ (ကြိ-ရှေ့ဆက်) ကြိယာနာမ် ဖြစ်စေသည်။ ...ဧကကျင် = သွားလာခြင်း။

ပွန် (န) ၁-တပစ်၊ တစ်ခါပစ်။ မွဲ...တူ = လေးတပစ်အက္ခရာအဝေး။
၂-ပစ်ခြင်း။ ဧ... = ပစ်ခံရသည်။

ပွါ (န) အပေါင်းအဖော်။

ပွိုင် (န) ပတဲကောပင်။ ...ဧွှ် = ပတဲကောကြီး။

ပွီပူ၊ ပွီပိုင် (န) ပတ်ဝန်းကျင်။

ပွက် (န) အဖွင့်။ ...ဂါထာ = ဂါထာ၏အဓိပ္ပာယ်။ အဖွင့်။

ပွိုင် (န) ပိုင်ဆိုင်ခြင်း။ နယ်မြေအပိုင်းအခြား။ ...ချင် = မြို့နယ်။

* * * * *

၆

ဖ - နှစ်ဆယ့်နှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ဖက် (ကြိ) ရောစပ်သည်။ ...ပကာန် = စုပေါင်းသည်။

ဖကောက် (ကြိ) ချွန်ထက်အောင်လုပ်သည်။

ချ...စုန် = ဓါးကိုချွန်ထက်အောင် သွေးသည်။

ဖကောတ် (နဝိ) နီသော။ (ကြိ) နီသည်။

ဖကောတ် (န) ဖွတ်သတ္တဝါ။

ဖကောင် (န) ခဲ။ ...ဗွာင် = ခဲမဖြူ။ ...ဖယိုင် = ခဲမပုတ်။

ဖကောဟ် (န) ခဲတံ။ ...တုံ = ကျောက်တံ။ (ကြိ) ချွန်သည်။

ဖကိုတ် (ကြိ) ခြောက်လှန့်အော်သည်။

ဖဂို (န) ချိုးစိမ်းငှက်။

ဖဂိုဟ် (ကြိ) မူတ်သည်။ ...ပုတ် = မီးမူတ်သည်။ (နဝိ) နှမြောစရာကောင်းသော။ ခြင်... = နှမြောထိုက်သောပစ္စည်း။

ဖခုတ် (ကြိ) ပေါက်သည်။ ဥဖောက်သည်။ ...ပုတ် = မီးပွင့်ပေါက်သည်။

...ပွ = ပေါက်ပေါက်လှော်သည်။ ...ခွဲစာင် = ကြက်ဥဖောက်သည်။

ဖခုန် (န) အသီး၏အဆံ။ (ကြိ) ကျဉ်းအောင်လုပ်သည်။

ဖခုန်တိုန် (ကြိ) ဖုတ်သည်။ ပွတ်သည်။

ဖခုတ် (ကြိ) ချိုအောင်လုပ်သည်။ ...အရေဝ် = စကားချိုသွေးသည်။

ဖခုန် (န) ဗိတာန်။ သွ... = မျက်နှာကြက်။ ...တုံ = နေကာ။

(ကြိ) ကာရံသည်။ ...တုံ = နေကာသည်။

ဖခုပ် (ကြိ) ငြိတွယ်အောင်လုပ်သည်။ ...လဝ် = တွယ်ကပ်ထားသည်။

ဖခုဲ (ကြိ) နီအောင်လုပ်သည်။ ...လဝ်လူပုတ် = မီးခဲကို နီရဲအောင်လုပ်ထားသည်။

ဖဒို (န) ခြုံစရာအဝတ်အထည်။

ဖချက် (ကြိ) စိုစွတ်အောင်လုပ်သည်။

ဖဒေဝ် (ကြိ) ၁-တိရစ္ဆာန်များ တိုးတိုးခြေသံပြုသည်။ ၂-ကိုယ်၏အောက်ပိုင်း အဝတ်ကိုသိမ်းရုံးပြီး သပ်ယပ်စွာထိုင်သည်။
...**တဲ့ဂဇံ** = သပ်ယပ်စွာထိုင်သည်။

ဖဒောင် (ကြိ) မောပန်းအောင်လုပ်သည်။

ဖဒောင်ကံ (န) လည်ချောင်း။

ဖဒေတ် (ကြိ) ၁-ငယ်အောင်လုပ်သည်။ ၂-ရွတ်ဆိုသည်။

ဖဒိုင် (ကြိ) ဖုရောင်သည်။ ပွသည်။ **ဖု...** = ပုပ်ပွသည်။

ဖဒိုက် (ကြိ) ဝန်တင်သည်။ ...**ဂဝ** = အရှက်ရအောင်လုပ်သည်။

ဖဒိုက်စိင် (န) အိမ်အမိုးပိုင်းရှိ ခေါင်တန်း။

ဖဒိုန် (ကြိ) ပျော့အောင်လုပ်သည်။

ဖဒိုပ် (ကြိ) ပိတ်သည်။

ဖဒိုဟ် (ကြိ) စစ်သည်၊ ဆန်ကာချသည်။

ဖဏ် (ကြိ) ရောနှောသည်။

ဖတ်ဖတ် (ကြိဝိ) ချက်ချင်း။ **ချိုတ်...** = ချက်ချင်းသေသည်။
...**လတ်လတ်** = လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်။

ဖတက် (ကြိ) မှောက်သည်။ **တိက်လက်...** = မှောက်လျက်အိပ်သည်။

ဖတုန်ဖအာ (ကြိဝိ) အပြန်အလှန်။

ဖတုံ (ကြိ) ကျသည်၊ ကျစေသည်၊ လဲကျသည်။

...**နူတွံဆု** = သစ်ပင်ပေါ်မှကျသည်။ ...**ဖျေ** = ကျအောင်လုပ်သည်။

ဖတိုက် (ကြိ) ၁-တိုက်ခိုက်သည်။ ...**ပွာန်** = စစ်တိုက်သည်။ ၂-နိုးဆော်သည်။
...**ဖတုန်** = တိုက်တွန်းသည်။ ...**ဖအောင်** = တိုက်တွန်းနိုးဆော်သည်။

ဖဗင် (န) နံရံ။

ဖဒန် (ကြိ) ပုန်းသည်၊ ကွယ်သည်။

ဖန (န) လင်းနေပင်။ ပွ-ရှ။

ဖန် (ကြိ) စီမံသည်။ ...**ဖက်** = စီစဉ်သည်။ ...**ဖန်** = ဖန်တီးသည်။

ဖနီ (ကြိ) ဖိတ်စင်အောင်လုပ်သည်။

ဖနင်ဗစ (န) ချဉ်ဆား။

ဖန် (ကြိ) ရောနှောသည်။

ဖမ်၊ ဖံ (န) ဗုံ၊ စည်။ ...**ပွင်** = အိုးစည်၊ စည်ပုတ်။ ...**မနွိုင်** = မရိုးစည်။

ဖရာပ် (န) ခိုငှက်။

ဖရဲ (ကြိ) ဖြန့်သည်။

ဖရိပ် (ကြိ) မှိတ်သည်။ ...**မတ်** = မျက်စိမှိတ်သည်။

ဖရီ (ကြိ) လှေသည်။ ...**ဪ** = စပါးလှေသည်။

ဖရဲ (ကြိ) ဖျန်းသည်။ ...**နှ်** = ရေဖျန်းသည်။

ဖရောက် (န) ၁- ခြေလက် ရောင်ရမ်းခြင်း။ ၂-ဖျာရက်သော သုံးမြှောင့်မြက်။

ဖရက် (န) ငါးပိ။ ...**က** = ငါးငါးပိ။ ...**ဗမင်** = ဓမင်းငါးပိ။

ဖရိတ် (န) ကြေးသတ္တု။

ဖလာ (န) အခွန်ဖလာ။

ဖလာင်ယ၊ ဖလာင်ယ (န) အရုဏ်တက်အချိန်၊ (ကြိဝိ) အရုဏ်တက်အချိန်။

ဖလိင် (ကြိ) ရှည်အောင်လုပ်သည်။

ဖလင် (ကြိ) မြင့်အောင်လုပ်သည်။ မြင့်သည်။

ဖလုတ် (ကြိ) ကျွတ်ထွက်သည်၊ လွတ်ထွက်သည်။

ဖလဲ (ကြိ) ချဲ့သည်။

ဖလာ (န) အခွန်။

ဖလိုင် (ကြိ) အိပ်ပျော်အောင်လုပ်သည်။ ...**စိုတ်** = စိတ်ပျော်အောင်လုပ်သည်။

...**ကောန်ဖုတ်** = ကလေး အိပ်ပျော်အောင်လုပ်သည်။

ဖလောက် (ကြိ) ကြေမွအောင်လုပ်သည်။

ဖလဲ (ကြိ) ခဲ့သည်။

ဖင်ရဂုတ် (န) ဘုတ်ငှက်။

ဖင်ရဂိုန် (သသက်) (န) တပေါင်းလ။

ဖဟ် (ကြိ) တူသည်။ မ...သ်ဂ် = (ကြိဝိ) ထိုကဲ့သို့။

ဖအင် (ကြိ) ကင်သည်။ အပူရိုန်ပေးသည်။

ဖအန်၊ ဖအောန် (ကြိ) နည်းအောင်လုပ်သည်။

ဖအာ (ကြိ) ပြုလုပ်သည်။ ပအာ-ရှ။

ဖွဲ (ကြိ) သာယာသောအသံကိုပြုသည်။

ဖွဲဖွဲ (ကြိဝိ) အသံသာယာစွာ။

ဖအုတ် (ကြိ) သိုးအောင်လုပ်သည်။

ဖအုံ (ကြိ) အစုအပုံဖြစ်အောင်ပုံသည်။

ဖအဲ့ (ကြိ) ပုပ်အောင်လုပ်သည်။

ဖအော (ကြိ) ချီးမွမ်းဩဘာပေးသည်။

ဖအောန် (ကြိ) နည်းအောင်လုပ်သည်။

ဖအောဝ် (ကြိ) တိုက်တွန်းနှိုးဆော်သည်။

ဖအော်၊ ဖအံ (ကြိ) အံသည်။

ဖအိုတ် (ကြိ) ကုန်အောင်လုပ်သည်။ (နဝိ) အားလုံးသော။

မို့ဟ်... = အားလုံးသောလူ။

ဖအိုအ် (န) အိမ်အပေါ်ပိုင်းခိုင်း။ အိမ်အခြင်။

ဖါ (န) ၁-တောင်ပိန္နဲသီး။ ၂-ဘက်။ ...ဏံ = ဤဘက်။ (ဝိ) နှင့်အတူ။

အာ...ညး = သူနှင့်သွားသည်။

ဖါတ် (ကြိ) ချိန်းသည်။

ဖါဝ်၊ ဖါဝ်ဗွ (ကြိ) ကျွေးမွေးသည်။

ဖါ (န) ဘက်။ ...တေ = ဟိုဘက်။ (ကြိ) ဘေးဖယ်လိုက်သည်။

ဖိ (ကြိ) ကျေနပ်သည်။

ဖိဖိ (ကြိဝိ) ကျေနပ်စွာ။

ဖိက် (ကြိ) ဖိတ်ကြားသည်။

ဖိဟ် (န) ခြောက်ပေ၊ လေးတောင်အတိုင်းအတာအလံ။

ဖိ (ကြိ) မျှောသည်။ ...ပွိုင် = ငါးများပါသော ရေပေါ်ဖော့ကို မျှောသည်။

ဖိရွါ (ကြိ) နှစ်သက်သည်။

ဖုတ်ကွေ (ကြိ) ဖျက်ဆီးသည်။

ဖုတ်သရတ် (ပါသက်) (န) ဖုတ်သွင်းရထား။

ဖုဿရာ (န) ဥဿဖရားကျောက်။

ဖုန် (န) မွှေရာ။ ...ချေ = မြင်းကုန်းနီး။ ...သွီ = ထိုင်ဖုံ။

ဖုံ (ကြိ) ရေချိုးပေးသည်။ လိမ်းပေးသည်။ ...ဖွီ = သုတ်လိမ်းပေးသည်။

...ဗလိပ် = ရေလောင်းချိုးပေးသည်။

ဖဲ (ကြိ) နယ်သည်။ ရောနယ်သည်။

...ပုင်ကီသွ = ထမင်းနှင့်ဟင်းကို ရောနယ်သည်။

ဖုဗန် (ကြိ) ဖက်သည်။ ပွေဖက်သည်။

ဖေက် (ကြိ) ကြောက်သည်။ ...ဝွံက် = ကြောက်လန့်သည်။

...ဒည = ကြောက်ရွံ့သည်။

ဖေင် (န) ဝတ်ရုံ။ ဝတ်လုံ။ ယာတ်... = ခေါင်းပေါင်းအဝတ်။

ပိက်... = ဖျင်ပိတ်။

ဖေန် (န) ဖျင်းအိုး။

ဖေမ်၊ ဖေံ (န) ဖျံသတ္တဝါ။

ဖဲ၊ ဖဲလဲ (ကြိ) ၁-ဝသည်။ စ... = စားဝသည်။ ၂-ကျေနပ်သည်။

ဖေါင် (ကြိ) နူးနပ်သည်။

ဖ (န) မီးဖို။ ...**ပယျော်**၊ ...**ပွေ** = မီးလင်းဖို။ (ဝိ) နှင့်အတူ။

အဲအာကုာ်...ဖိရ = ကျွန်တော် မိခင်နှင့်အတူ ဘုရားသွားသည်။

ဖေါင် (ကြိ) ထွားသည်။ ဖွံ့သည်။ ...**ဖြို** = ဖွံ့ဖြိုးသည်။

ဖေါက်ဖေါက် (ကြိဝိ) တပေါက်ပေါက်။ **မြှော်...** = မိုးတပေါက်ပေါက်ကျသည်။

ဖေါင်ဖေါင် (ကြိဝိ) တစတစ (?)။ **ကောန်တိုက်တိုက်...ရ** = ကလေးသည် တစတစ ကြီးလာသည်။

ဖေါတ်ဖေါတ် (ကြိဝိ) ဖွတ်ဖွတ်ခရာသံကဲ့သို့။

ဖံင် (န) ဖေါင်။ ...**ဆု** = သစ်ဖောင်။ ...**နုန်** = ဝါးဖောင်။

ဖိုင် (န) အခန်း။ ...**တိုက်** = အိပ်ခန်း။

ဖိုင်ကွ (န) ပင့်ကူ။ **ဖာ...** = ပင့်ကူအိမ်။

ဖိုလ် (ပါသက်) (န) အကျိုး။ **ဟိုတ်...** = အကြောင်းအကျိုး။

ဖုတ် (ပါသက်) အနာအဖျ။ (ကြိ) ဖုတ်သည်။

ဖုန် (န) အစေ့အဆံ။ **သတ်ဇဲထံ...ခွေ့နွံမရ** = ဤပဲသီးအစေ့ ဆယ်လုံး ရှိသည်။

ဖွေင် (ကြိ) ကျသည်။ ...**ဖွ** = အမြီးကုပ်သည်။ ...**သွေင်** = ပဲ့ကိုင်သည်။ ပဲ့ချိတ်သည်။

ဖွာင် (ကြိ) ငြိတွယ်စေသည်။ **ဒပ်ကွံင်ဒက်...ထောံကိုနုန်ညိ** = ထိုခြံ၏ အကာအရံကို ဝါးနှင့်ကပ်ချည်လိုက်ပါ။

ဖျုန် (ကြိ) အပေါ်တွင် တင်ထားသည်။

ဖျိုန် (ကြိ) ပျော့အောင်လုပ်သည်။ ...**ဖြဟတ်** = အားပျော့အောင်လုပ်သည်။

ဖျု (ကြိဝိ) အဆက်မပြတ်။

ဖျုန် (ကြိ) သတင်းပို့သည်။ အမိန့်ထုတ်သည်။ ...**ဖျုန်** = မှာကြားသည်။

ဖျပ် (ကြိ) ဆက်စပ်သည်။ **ဇန်လိက် မူး...ပိုတ်ကိုဒေညိ** = စာစီလျှင် ပုဒ်စပ်မှန် ပါစေ။

ဖျင် (ကြိ) နိမ့်ချသည်။ ...**ကွင်သျှင်တဲ** = ဇူးကို အောက်နိမ့်ချ၍ လက်အုပ်ချီသည်။

ဖျင်အံ၊ ဖျံ (ကြိ) လျော့အောင်လုပ်သည်။

ဖျာ (န) ဈေး။ **ရာန်...** = ဈေးဝယ်သည်။ (ကြိ) နှောင့်နှေးစေသည်။
...**တရ်** = ခရီးနှောင့်နှေးအောင်လုပ်သည်။

ဖျာ (ကြိ) ၁-ပစ်ရန်ချိန်ရွယ်သည်။ ၂-အစာခွံ့သည်။ ...**ဖအံ** = အစာကျွေးသည်။

ဖျာ (ကြိ) ၁-ခွဲသည်။ ကွဲကွာစေသည်။ ညှဉ်းဆဲသည်။ ၂-ပ,သသည်။

ဖျိန် (ကြိ) ချက်သည်။ ...**ပုင်** = ထမင်းချက်သည်။

ဖျီ (ကြိ) ထွန်းလင်းတောက်ပသည်။

ဖျီဖျီ (ကြိဝိ) ထွန်းလင်းတောက်ပလျက်။

ဖျီလလီ (န) လက်သောလျှပ်စီး။ ပြက်သောလျှပ်စီး။

ဖျက် (ကြိ) အသရေပျက်အောင်လုပ်သည်။ ...**ဖျတ်** = အရှက်ရစေသည်။
ကုန်းချောသည်။ ...**ဖျာ်** = အပြစ်ဖို့သည်။

ဖျင် (ကြိ) သောက်စေသည်။ ...**စိုတ်** = စိတ်ကျေနပ်အောင်လုပ်သည်။
...**နှ်** = ရေတိုက်သည်။

ဖျန် (န) အသား။ ...**ကွင် (ကွောင်)** = နီသောအသား။ ...**ဂြိုဟ်** = နှလုံးသား။
...**ကောန်ကွံ** = နှလုံး။

ဖျန်မဂါ (န) အသံမြည်အောင်ဖောက်ကစားသော မီးအိုး။ ပြောက်အိုး။

ဖျဲ (ကြိ) ရွှေ့သည်။

ဖျက် (ကြိ) ၁-ညှဉ်းဆဲသည်။ ၂-ရယ်အောင် ပြက်လုံးလုပ်သည်။

ဖျင် (ကြိ) ဖြန့်သည်။ လှည့်သည်။ ...**မတ်** = အဝေးသို့လှည့်ကြည့်သည်။
...**သွသွင်** = အတောင်ဖြန့်သည်။

ဖျဲ (န) ၁-တံတွေးဥ။ ၂-လည်စေ့ (လှူ)၊ စလုတ်(ကြက်ငှက်အစာအိမ်)။

၃-ရဟန်းသုံး သပိတ်လွယ်အိတ်။ အိတ်။ ...**စွာမ်** = သားရေလေဖို။
ဖားဖို။ ၄-အပေါက်။ ...**ပဋုန်** = ကြယ်သီးအပေါက်။

ဖျေဖျေ (ကြိဝိ) လက်လက်။ **ဆော်ပလော်တူး...** = လှုပ်စီးလက်လက်
လင်းသည်။

ဖျော်ဖျော် (ကြိဝိ) ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်။

ဖျော်ဟ်၊ ဖျော် (ကြိ) ချသည်။ ...**ကမ္ပထာန်** = မသာချသည်။
...**ထင်** = ရွှေချသည်။ ...**စင်** = တရားချသည်။ ...**လာပ်** = ဆုချသည်။

ဖျောန် (ကြိ) ဆေးအရောင်ဆိုးသည်။

ဖျောံ (ကြိ) ဖျက်သည်။ ...**ဂကူ** = အမျိုးဖျက်သည်။ ...**ဂဝ** = အရှက်ခွဲသည်။

ဖျော် (န) ဂမုန်း။

ဖျော်ဟ် (ကြိ) အရောင်မှိန်သည်။

ဖျံ (ကြိ) ပြန်ယူခဲ့သည်။ ...**နင်သို့** = အိမ်သို့ပြန်ယူလာသည်။

ဖျံလက် (ကြိ) ဆဲဆိုသည်။

ဖျား (ကြိ) ချဉ်သည်။

ဖျိုက် (ကြိ) စိတ်ပျော်ရွှင်အောင်လုပ်သည်။

ဖျိုတ် (ကြိ) ဖန်သည်။

ဖျိုန် (ကြိ) ၁-ချထားသည်။ ၂-ပေးအပ်သည်။ အပ်နံသည်။ ၃-ကတိပြုသည်။

ဖျို (ကြိ) အစာခွံသည်။ ...**ဖွံ** = အစာဝါးပြီးကျွေးသည်။
...**လဟက်** = ဇက်ကြိုးတပ်သည်။ ဇက်ကြိုးဖြင့် မြင်းကိုထိန်းသည်။

ဖျို (ကြိ) ကလိထိုး၍ ယားသည်။

ဖျိုဟ် (ကြိ) အရောင်မှိန်သည်။

ဖြိုင် (န) အပေါက်၊ အခေါင်း။

၁

ဗ - နှစ်ဆယ့်သုံးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ဗ (ကြိ) ဆိုသည်။ ...ကံ = လည်ပင်းဆိုသည်။

ဗ္ဗ (န) ပေါက်ပေါက်။

ဗက် (ကြိ) လိုက်သည်။ မောင်းလိုက်သည်။ ...ဗ္ဗိတ် = မောင်းထုတ်သည်။

...လွေင် = မိတ်လိုက်သည်။ ...ဗာ = လိုက်သွားသည်။

(ကြိဝိ) (သဗဓ) ချက်ချင်း။ ဗာစိပ်...ဝံ့ဆိုညးရ = ဆိုက်ရောက်
သည်နှင့် ချက်ချင်း သူ့ကိုတွေ့ရသည်။

ဗကန်၊ ဗ္ဗန် (ကြိ) မှာသည်။

ဗ္ဗပ် (ကြိ) မှောက်သည်။ ...ဂတး = မှောက်ပြီးလှန်သည်။

ဗ္ဗေတ် (ကြိ) နီသည်။ (နဝိ) နီသော။

ဗ္ဗောတ် (န) မျော့။

ဗ္ဗောင် (န) ခဲ။ ...ဗမျိုင် = ခဲမပုတ်။

ဗ္ဗောဟ် (န) ခဲတံ။ ...မုင် = ဖောင်တိန်။ ...တံ့ = ကျောက်တံ။

(ကြိ) ချောအောင်လုပ်သည်။

ဗချီ (ကြိ) လှုပ်သည်။

ဗွန် (ကြိ) တပ်ဆင်သည်။ ...ကွီ = လှည်းကို နွားတပ်သည်။

ဗွပ် (ကြိ) တပ်သည်။ စပ်သည်။ ...စက် = စက်တပ်သည်။

...သွ = ဟင်းစပ်သည်။

ဗွာ (ကြိ) များသည်။ (ကြိဝိ) အစီအစဉ်အတိုင်း။

ဗွာပ် (ကြိ) နေ့တစ်ဝက်အချိန်။ ကွာ်မ္မဲ...မူးစိပ်ကွာန်ဂှ် မာန်ရ = တစ်နပ်၊
တမွန်းတည့်လျှောက်လျှင် ထိုရွာကို ရောက်နိုင်သည်။

ဗွဲ (ကြိ) လှည့်သည်။ တိမ်းသည်။ ...ထောံကွီပ်ဂွိုင်ရ = လှေဦးကို လှည့်
လိုက်သည်။

ဗွိန် (ကြိ) သံဃာအားကပ်သည်။ ...ပုင် = ဆွမ်းဆက်ကပ်သည်။

ဗဂုတ် (ကြိ) ဈေးဆစ်သည်။

ဗွဲ (ကြိ) မီးခိုးလွင့်ပျောအောင်လုပ်သည်။ မီးခိုးထွက်အောင်လုပ်သည်။

...ယက် = မီးခိုးတိုက်သည်။

ဗူ (ကြိ) မိုးရွာချအောင်လုပ်သည်။

ဗွေင်ဖံ (ကြိ) စည်တီးကြော်ငြာသည်။

ဗွေတ် (ကြိ) လှည့်သည်။

ဗဂဲ၊ ဗွဲ (န) ကြောင်သတ္တဝါ၊ အဖိုးတန်ကျောက်။

ဗဂေါင် (န) အပင်မှရသောဥ။ ...ဆု = သစ်ပင်၏အဖုအတက်။

ဗဂေါင် (န) မြွေပါ။ (ကြိ) လှပအောင်လုပ်သည်။

ဗဂံင် (ကြိ) ရဲရင့်အောင်လုပ်သည်။

ဗဂို (ကြိ) မီးလောင်အောင်လုပ်သည်။ အားတက်အောင်လုပ်သည်။

ဗဂိုဟ် (ကြိ) မီးတောက်လောင်အောင် ပါးစပ်ဖြင့်မှုတ်သည်။

...ပုတ် = မီးမှုတ်သည်။ ...ကလောတ် = ပလွေမှုတ်သည်။

(နဝိ) နှမြောစရာကောင်းသော။

ဗျ၊ တိဗျ (န) စပါးစိုက်သောလယ်။

ဗင် (န) ချောက်ကမ်းပါး။ ...ဇို = တောင်ချောက်။ ...ကွီ = ယိုင်ပါတ်။

...ဗော = ရွှံ့ညွှန်များသောရေကန်။

ဗင်ပဲ (နဝိ) ကြမ်းတမ်းသော၊ အမွေးများသော။

ဗွ၊ ဗွဖိပ် (ကြိ) ကျွေးမွေးသည်။

ဗစန် (န) မှာကြားချက်။ ဂလာန်... = မှာကြားချက်။ (ကြိ) မှာကြားသည်။

ဗစပ် (ကြိ) စပ်သည်။ ကပ်ညီအောင်လုပ်သည်။ ဗဒ... = အတော်ကျသည်။

ဗဒ...ရ = စားရတာ အတော်ကျသည်။

ဗွာ (သ) (ကြိ) နိုင်းဆသည်။ ...ရဏာ = စဉ်းစားဆင်ခြင်သည်။

ဗွာ် (ကြိ) ဆုတ်သည်။ ...**စက္ကော** = စက္ခုကို ဆုတ်သည်။
...**ယာတ်** = အဝတ်ကို ဆုတ်သည်။

ဗစိန် (ကြိ) ကျက်အောင်လုပ်သည်။ ...**ပုင်** = ထမင်းကျက်အောင်လုပ်သည်။
...**ခရ** = အနာကိုကျက်အောင်လုပ်သည်။

ဗစိပ် (ကြိ) စေ့အောင်လုပ်သည်။ ...**ပါင်** = ပါးစပ်စေ့သည်၊ ပိတ်သည်။

ဗစီ (ကြိ) ထွန်းလင်းတောက်ပသည်။

ဗွါက် (ကြိ) ထိတွေ့အောင်လုပ်သည်။

ဗွါက်ဗွတ် (ကြိ) တုံ့မီးရှို့မီး လုပ်သည်။

ဗစဲ (န) ပစ္စည်း၊ အရာဝတ္ထု။ ...**ပန်** = သံယာများအတွက် ပစ္စည်းလေးပါး။

ဗစောန် (ကြိ) ဆေးဆိုးသည်။

ဗွး (န) အချဉ်။

ဗစံက်ဖြ (န) ဘုမ္မရာဇာ။

ဗစိတ် (န) အချုပ်ဆေး။ ဖန်ရည်။ **သ္မာ...** = ဖန်ရည်ဆိုးသောသင်္ကန်း။

ဗစိပ် (ကြိ) ရောက်အောင်လုပ်သည်။

ဗစို (န) ကောက်စိုက်စူး။

ဗဇ္ဇဗတ် (ပါသက်) (န) သိကြားမင်း ဝရဇိန်လက်နက်။

ဗဇုတ် (ကြိ) ရှူးတိုက်သည်။ ...**ကိုက္ခို** = ခွေးနှင့်ရှူးတိုက်သည်။

ဗဇ (သသက်) (ကြိ) ပူဇော်သည်။

ဗဇး (ကြိ) ပြန်ကျသည်။

ဗဇို (ကြိ) ရန်တိုက်ပေးသည်။

ဗညာ (န) ဗညားဘွဲ့ထူး ဂုဏ်ထူး။ သူရဲကောင်းဘွဲ့။

ဗညောဇ် (န) ရဲယိုသီးပင်။

ဗဉာန် (န) အသီး၏အစေ့အဆံ။

ဗဉိတ် (ကြိ) ဂျင်ကဲ့သို့ လည်ပတ်အောင်လုပ်သည်။

ဗချန် (ကြိ) ရပ်တည်နေအောင် ထားသည်။

ဗချ (ကြိ) အသားအရေကို ပွန်းပဲ့အောင်လုပ်သည်။

(နဝိ) ပွန်းပဲ့သော။ (အတွင်းကြေ)

ဗချောတ်၊ ဗချောတ် (ကြိ) ရွတ်ဆိုသည်။

ဗချိုက် (န) ဝန်။ (ကြိ) ဝန်တင်သည်။

ဗတ (န) အမြီး။

ဗတက် (ကြိ) ဦးစိုက်ပြောင်းပြန်ဖြစ်သည်။ ...**စေ်** = ပက်လက်လန်ကျသည်။

ဗတင် (န) ၁-ပြတင်းပေါက်။ ...**ဇာ**=ဇာကွက်ပြတင်းပေါက်။ ၂-ကန့်ကလာပင်။

ဗတတ် (န) ၁-ပုတတ်ကောင်။ ခတတ်-ရှူ။ ၂-သမင်တစ်မျိုး။

ဗတပ် (န) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။

ဗတ် (န) တူညီခြင်း။ (ကြိ) ကပ်စေးသည်။ တင်းကြပ်သည်။

ဗတ်ရ (သဗဓ) အကယ်၍ သော်လည်း။ ...**အဲကျင်ဝံ့ဆိုညးညွှံ့ ဟံ့မာန်** =

ကျွန်တော်အကယ်၍လာသော်လည်း အချင်းချင်း မတွေ့ဆုံနိုင်ပါ။

ဗတ်သွ (န) တူညီခြင်း။

ဗတပ်သဲ (န) ပျားသလက်။

ဗွာင် (ကြိ) ဖြူသည်။ (နဝိ) ဖြူသော။

ဗတဲ (န) ယုန်သတ္တဝါ။

ဗတိက် (ကြိ) အိပ်စေသည်။ ...**ဇျေ** = အိပ်ချအောင်လုပ်သည်။

ဗတီ (န) သဲ။

ဗတောင် (ကြိ) တင်းနေအောင်ဆန့်သည်။

ဗတောတ် (န) တောဆိတ်။

ဗွောန် (ကြိ) သင်ကြားသည်။ ...**ဗျောန်** = သင်ကြားသည်။

ဗွံ (န) ညအချိန်။ ...**သဂါ** = ညသန်းခေါင်အချိန်။

ဗတိုက် (ကြိ) တိုက်သည်။ ...**ပွာန်** = စစ်တိုက်သည်။

...**ဗွောပ်** = တိုက်တွန်းသည်။ ...**ဗွန်** = ကြိုးပမ်းသည်။

ဗတိုန် (ကြိ) အပေါ်သို့တင်သည်။ မြင့်တက်အောင်လုပ်သည်။

ဗတိုဟ် (ကြိ) ဖောက်ခွဲသည်။ ပေါက်ကွဲသည်။

ဗွ (ကြိ) မှီခိုသည်။ မှီကပ်သည်။

ဗဒက်သိုန် (သသက်) (ကြိ) လက်ျာရစ်လှည့်သည်။

ဗွင် (န) နံရံ၊ အကာအရံ။

ဗွန် (ကြိ) မြင်ကွင်းတွင် မမြင်ရန် ကွယ်လိုက်သည်။

ဗွပ် (န) ဆီးသီး။ (ကြိ) ပိတ်သည်။ ကာရံသည်။ **ဩက်...** = အရိပ်ရအောင် ပိတ်ဖုံးကာရံသည်။

ဗန် (ကြိ) ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။

ဗဒါ (န) ပြဒါး။

ဗွာဲ (ကြိ) မှီသည်။ (ဝိ) အနီးအနား။

ဗွို (ကြိ) ထိစေသည်။ ...**၍** = နှားတိုက်သည်။

ဗွို (ကြိ) တော်တော်ကြီးသည်။ (နဝိ) ကြီးသော။

ဗျင် (ကြိ) ကမ်းသည်။ ...**ကို** = ကမ်းပေးသည်။

ဗျတ်ဗျိုမ် (ကြိ) နောက်ကွယ်တွင် အတင်းပြောသည်။

ဗွေက် (ကြိ) နှိမ့်ချသည်။ ...**ကာယ**= ကိုယ်ကိုနှိမ့်ချသည်။
...**ပျင်** = မထေမဲ့မြင်ပြုသည်။

ဗွေမ်၊ ဗွေံ (ကြိ) အနားတွင်ထားသည်။

ဗွော်၊ ဗွေံ (န) ကူးတို့။ **ဗွေဟ်...** = ကူးတို့ဆိပ်။ (ကြိ) ရပ်အောင်လုပ်သည်။

ပဒေသီဗြ (န) မင်းသမီး၊ မိဖုရား။

ဗွံ၊ ဗွမ် (န) အခန်း။

ဗွိုက် (ကြိ) ဒုက္ခဖြစ်စေသည်။

ဗွိုပ် (န) တည်းခိုစခန်း၊ တည်းခိုခြင်း။ **ပိုပ...** **ပွဲဘာရ** = ကျွန်တော်တို့ကျောင်း တွင် တည်းခိုသည်။ ...**ပွာန်**=စစ်စခန်း။ ...**ဖအံင်**=ကျွဲလူးအိုင်။

ဗဝေ (ကြိ) တည့်မတ်အောင်လုပ်သည်။

ဗဝါန် (သသက်) (န) ခေါင်းဆောင်၊ အကြီးအကဲ။

ဗန် (ကြိ) ဖက်သည်။

ဗနက် (န) အနက်။ ...ကွံင် = ခူးဆစ်အနက်။

ဗနိက် (ပါသက်) (န) ရောင်းဝယ်သောကုန်ပစ္စည်း။

ဗနီ (န) ၁-အလယ်ဗဟို။ ၂-စက်ဝိုင်း။

ဗဝ် (ကြိ) အဝတ်အထည်ကို မလျှော်ခင် ရေနှင့် စိုအောင်လုပ်သည်။

ဗပန်တို့ (န) နေရောင်ခြည်။

ဗပဝ် (ကြိ) ရှောင်ကွင်းသည်။ ပတ်လည်ဝိုင်းသည်။

ဗပေါ် (န) ချောက်။ ...ဖြုတ် = ချောက်။ ...တို့ = တောင်ချောက်။

(ကြိ) ခွဲသည်။ ...ပျိုဟ် = ပေါက်ကွဲစေသည်။

...သင် = သံဃာသင်းခွဲသည်။

ဗပါတ် (ပါသက်) (န) ချောက်၊ ထောင်ချောက်။

ဗပုင် (န) ပေါက်ပင်။

ဗပုင်ဗပင် (ကြိ) စနည်းနာသည်။

ဗပေင် (န) လပြည့်။ ...စဲ = တကူးလပြည့်။ (ကြိ) ပြည့်အောင်လုပ်သည်။

...ဘ် = ရေဖြည့်သည်။

ဗပေင် (န) တောင်ကသစ်ပင်။ ...ပါရကဇာတ် = ပင်လယ်ကသစ်ပင်။

ဗပုန် (ကြိ) ပုန်ကန်သည်။

ဗပေါင် (ကြိ) ဖောင်းတက်စေသည်။

ဗပေါဟ် (န) ကျူပင်။

ဗပိုတ် (န) ဖြတ်ပိုင်းစာအုပ်။

ဗပိုန် (န) လင်းလွန်းပင်။

ဗပင်၊ ဗပေင် (န) သပိတ်။

ဗဗတ် (ကြိ) တိုက်သည်။ ထိစေသည်။

ဗဗင် (န) ငှက်ပျောဖက်နှင့်လုပ်သော ပူဇော်ပသရန်ခွက်။

ဗဗုင် (န) ကြက်မောက်သီး။ (ကြိ)ခပ်မှုန်မှုန်ဖြစ်သည်။

ဗတ်... = မျက်စိမှုန်သည်။

ဗဗိုဟ် (ကြိ) အမှုန်နှင့်တို့လိမ်းသည်။ ...**မုက်ကီဂစေဇ်စွန်ရ** = မျက်နှာကို နံ့သာပေါင်ဒါဖြင့် တို့လိမ်းသည်။

ဗဗို (န) ပြသမှု၊ ကြည့်ရှုမှု (ကြိ) စားလို၍စုပြုသည်။ နားသည်။ အံ့သည်။
ရဲ... = ယင်အံ့သည်။

ဗဗြိုက် (ကြိ) ဓဗြိုက်-ရှု။

ဗဗွဲ (ကြိ)ယာဝိသေသနဖြစ်စေသော ရှေ့ဆက်စကား) အတိုင်း၊ အညီ။
...ဝေ = တရားသဖြင့်။ **လွေင်** = အစီအစဉ်အတိုင်း၊ မှန်မှန်။

ဗမက် (ကြိ) ကျီစယ်သည်။

ဗမာ (န) မြန်မာလူမျိုး။ (ကြိ) လေးဘက်ထောက် တွားသွားသည်။
ကွတ်ဟုံမာန်ဂုံရဒေး...အာရ = လမ်းမလျှောက်နိုင်သဖြင့် လေးဘက် ထောက် သွားရသည်။

ဗမဲ (န) စုန်း။

ဗမံ (ကြိ) နို့တိုက်သည်။

ဗမူး (သသက်) (န) ဗြဟ္မဏ ပုဏ္ဏား။

ဗဗြိတ် (န) ကြေးနီသတ္တု။

ဗမောံ၊ ဗမောံ (န) အဖူး။

ဗယာပ် (ကြိ) ၁-အတောင်ခတ်သည်။ ...**ဆွေင်ဓါ** = အတောင်နှစ်ဖက်ကို ခတ်သည်။ ၂-ပြန်နံ့စေသည်။ ...**မေတ္တာ** = မေတ္တာပို့သည်။

ဗယိ (န) ၁-အပြစ်ဖို့ခြင်း။ ၂-နတ်။ ...**ဂြိပ်** = တောစောင့်နတ်။

ဗယံက် (န) အပြစ်တင်ခြင်း။

ဗယို (န) ဆာလောင်ခြင်း။ (ကြိ) ရန်တိုက်သည်။ ကုန်းချောသည်။

ဗယိုဟ်၊ လယိုဟ် (န) အနက်၊ အစောက်။

ဗရက် (ကြိ) လျှင်မြန်ဖြတ်လတ်သည်။ သွက်လက်သည်။ ကျွမ်းကျင်သည်။

ဗရန် (န) ကျောက်ရောဂါ။ ...**ဇော်** = ကျောက်ကြီးရောဂါ။

...**ဘ်**၊ ...**ပိုင်** = ရေကျောက်။

ဗရာ (ကြိ) လန်းဆန်းသည်။ **မုက်**... = မျက်နှာပွင့်လန်းသည်။ **မြာ-ဂူ**။

ဗရာနူသီ (န) ဗရာဏသီ။

ဗရီ (န) မရွေးမုန်း။

ဗရ (န) အသံ။ (မြည်သံ)

ဗရန် (န) သန်ကောင်။

ဗရဲ (ကြိ) ဖြူးသည်။ ...**ဖျေ** = ဖြူးချသည်။

ဗရံက် (န) သုံးမြှောင့်မြက်။

ဗရိုင် (န) မြောင်း။

ဗလ (ပါ) (န) အင်အား။

ဗလင် (န) ဖြူးကောင်။

ဗလန် (ကြိ) စိုက်ကြည့်သည်။ ...**မတ်** = မျက်လုံးဖြူးကြည့်သည်။

ဗလီ (ပါ) (ကြိ) နတ်ပူဇော်သည်။

ဗလီဗောဓ (ပါ) (န) စိုးရိမ်ကြောင့်ကြခြင်း။

ဗလိုင် (န) အလျား။

ဗလှ (ကြိ) မည်းမှောင်အောင်လုပ်သည်။

ဗလေတ် (ကြိ) ရှောင်သည်။

ဗလံ (န) သိမ်ငယ်သောအမှိုက်။ ...**လုပ်မတ်** = အမှိုက် မျက်စိထဲဝင်သည်။

ဗလဲ (န) လက်ရန်း၊ လက်ကိုင်တုတ်။ လက်ဖြင့်ကိုင်ပြီးသွားရန် အကာအရံ။

(ကြိ) ၁- မျက်မမြင်ကဲ့သို့ စမ်းပြီးသွားသည်။ တွယ်သည်။

စိတ်...လင်အာရီ = အာရုံကိုတွယ်တာသောစိတ်။ ၂-စုပြုသည်။
...ဏာကောန်ဇွန် = ကလေးများကို စုပြုပြီး ယူသွားသည်။

ဗလဲ (န) ကဒတ်ပင်။

ဗလောက်၊ ဗလံက် (န) အမြောက်။

ဗလင် (န) ပဲ့တင်သံ။

ဗလး (န) မျက်နှာပြင်။ **...တီး** = မြေမျက်နှာပြင်။ (ကြိ) လွတ်လပ်စွာသွားရန် လွှတ်သည်။ **...ဓုဟ်** = အပြစ်လွှတ်သည်။
...ရမျာင် = အသံလွှင့်သည်။

ဗလိုက် (န) ပုံမှုန့်။ (ကြိ) ရေတွင်နှစ်သည်။ ပေါက်ထွက်အောင်ဖောက်သည်။
...ကွင် = သင်္ဘောကိုဖောက်ပြီး နစ်စေသည်။

ဗလိုပ် (ကြိ) ရေချိုးပေးသည်။

ဗပ် (န) ယောက်ျားတန်ဆာ။ (ကြိ) စုပုံသည်။ များစွာဖြစ်သည်။
...သျှတ် = ဆွမ်းတော်တင်သည်။

ဗပ်မောပ်၊ ဗပ်မှပ် (န) ဆင်ထိန်း။

ဗပ်သွပ် (ကြိ) များစွာဖြစ်သည်။ (နဝိ) များစွာသော။ ဗုံးပေါလအောဖြစ်သော။

ဗဝပ်၊ ဗွပ် (န) အစုအပုံ။ **...ဂြပ်** = ဝေးစေ။

ဗဝတ် (န) ကြိတ်ဆုံ။

ဗဝဲ (ကြိ) လွှဲသည်။ **...ခရေင်** = ပုခက်လွှဲသည်။

ဗဝိုက် (န) စက်ဝိုင်းပတ်လည်အနား။ **...ဆု** = သစ်လုံးပတ်။

ဗဝိုင် (န) အဝန်းအဝိုင်း။ (ကြိ) ဝိုင်းထားသည်။

ဗသာန် (န) အပူရှိန်။

ဗဟ်၊ ဗှ် (ကြိ) ဘတ်သည်။ **...ဗျဟ်** = သတိရသည်။ အတိတ်ကို ပြန်လည် စဉ်းစားသည်။ **...လိက်** = စာဖတ်သည်။
...သ္ဘု၊ ...လဖဟ် = အောက်မေ့သည်။

ဗဟီ (န) အမြင့်။ ...တာ = ထန်းပင်အမြင့်။

ဗဟူ (ပါ) (နဝိ) များစွာကုန်သော။

ဗဟောက် (န) ကြောက်လန့်ခြင်း။

ဗဟိုရ် (န) ခြောက်နာရီအချိန်အတိုင်းအတာ။

ဗဇင် (ကြိ) ကြည်လင်သည်။ ပွင့်လန်းသည်။

ဗဇတ် (န) အတိုင်းအတာ။

ဗဇန် (နဝိ) ကျစ်ထားသော၊ လုံးအောင်လိုမ့်ထားသော။ ငှက်... = ကျစ်ထားသောကြိုး။ ဟွင်... = လက်ဖြင့်လိုမ့်ထားသော ဖယောင်းတိုင်။

ဗဇိတ် (ကြိ) ဖဲ့သည်။ ခဇိတ်-ရှု။

ဗဇူ (ကြိ) မူးသည်။ ...မာ = မောက်မာသည်။ ပျော်ရွှင်သည်။

ဗဇောက် (ကြိ) မိုတ်သည်။ ...မတ် = မျက်စိမိုတ်သည်။

ဗဇေတ် (ကြိ) စုတ်သည်။ မ... = သကြားလုံး။ ...တို = နို့စို့သည်။ ခဇေတ်-ရှု။

ဗဇေတ်၊ ဗွံ (န) ဆိတ်သတ္တဝါ။ ...ကွက် = ဆိတ်ထီး။ ...ဗမျိုင် = ဆိတ်ကုလား။

ဗဇေါင် (န) စုစည်းသိမ်းယူသည်။ ထဇေါင်-ရှု။

ဗဇိတ် (န) တောကြောင်။

ဗဇိတ် (န) အမြှုပ်။ ...ဘ် = ရေမြှုပ်။ (ကြိ) အေးအောင်လုပ်သည်။

ဗဇ် (န) လပို။ ...ဉ် = နွားလပို။

ဗဇံ (ကြိ) အပုံဖြစ်အောင်ပုံသည်။

ဗဇေ (ကြိ) နွမ်းအောင်လုပ်သည်။

ဗအောင် (ကြိ) တိုက်တွန်းသည်။ ဖအောင်-ရှု။

ဗာ (န) တောင်းပလိုင်း။ (ကြိ) ပလိုင်းလွယ်သည်။

ဗာယပ် (သသက်) (န) အနောက်မြောက်အရပ်။

ဗာ (ကြိ) ၁-ခုတ်သည်။ ...ဗွောံ = ခုတ်လှဲသည်။ ၂-ခုတ်မောင်းသည်။ ကွင်...မံင်ပွဲဘ် = ရေထဲတွင် သင်္ဘောခုတ်မောင်းနေသည်။

ဗာဠုခါတ် (န) လူသတ်သမား။

ဗာတ် (သသက်) (န) တူရိယာပစ္စည်း။ ...**ကောန်စုံ** = ကြေးနောင်ဆယ်လုံးရှိ
လခြမ်းပတ်ဝိုင်း။ ...**တလာ** = ပတ္တလား။ ...**ဝိုင်** = ပတ်ဝိုင်း။

ဗာန် (န) လင်ဘန်း။ (ကြိ) ကပ်သည်။ ...**ခြပ်** = ကပ်ငြိနေသည်။
...**လင်** = ကပ်ထားသည်။

ဗဲ၊ မွဲဗဲ (န) မရီး။

ဗိဇ္ဇ (ပါသက်) (န) မျိုးဗီဇ။

ဗီ (သသက်) (န) ၁-ဥသျှစ်သီးပင်။ ၂-ပုလင်းငယ်။ ...**မုင်** = မှင်အိုး။
...**သွံ** = နွားအစာအိမ်နှင့်လုပ်ထားသော ထည့်စရာအိတ်။

ဗိဇနာ (န) ဗိဇနာ အချိန်အတိုင်းအတာ။

ဗိတခါတ် (န) မဲဇလီပင်။

ဗိနဲ (န) မဟာပိန္နဲနတ်။

ဗိယင် (ပါသက်) ဆီးဖြူ။ (သျှိသျှား)ပင်၊ ဥပသကာပင်။

ဗိလင် (ပါသက်) အိပ်မွေ့ပင်။

ဗိလိုက် (န) ရေတွင် သစ်သားကိုစားသော တီပိုး။

ဗိညှင် (သသက်) (န) ဗိသုကာ။

ဗိသျှ (န) ဟိန္ဒူ ဗိဿနိုးနတ်။

ဗိဩ (သသက်) ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း။

ဗိဩန် (န) အနားပေါက်ကြပ်ရန် ကိရိယာတန်ဆာ။ နားကြပ်ကိရိယာ။

ပ...တဲ့ ထပူဖွေပ် = နားကြပ်လုပ်ပြီး ထိုးသွင်းသည်။

ဗု (ကြိ) ဖြူသည်။ (နဝိ) ဖြူသော။ ...**ကိုဟ်** = ဖြူဖွေးသည်။ ဖြူဖွေးသော။

ဗုင် (န) ဝမ်းဗိုက်။ ...**ပု** = ဝမ်းဖောဝမ်းရောင်ဖြစ်သည်။

ဗုတ် (ကြိ) ကြိတ်သည်။ ...**သျှ** = ဆန်ကြိတ်သည်။ ...**စင်** = ပူဆာသည်။

ဗုဒ္ဓ (ပါ) (န) ဗုဒ္ဓဘုရား။

ဗုဒ္ဓဝါ (န) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

ဗုန်ဗင် (ကြိ) များသည်။

ဗေဓ၊ ဗေဓင် (သ) (န) ဗေဒင်။

ဗေင် (ကြိ) အလေးချိန်ကြောင့် နစ်သည်။ ...**စေ်** = ကုန်အလေးချိန်ကြောင့် လှေသင်္ဘောအောက်ဘက်သို့ နစ်သည်။ မမြုပ်သေးသောနစ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ **တဲ...စေ်** = နေဝင်သည်။

ဗေဟ်၊ စေ် (နစ) သင်။ (နင်၊ သူ)

ဗော် (န) အစုအဝေး၊ အဖွဲ့အစည်း။ ...**သွး** = အပေါင်းအဖော်။

ဗေါတ် (န) အိုးပုတ်ကလေး။ ကစားစရာအိုးငယ်။

ဗောဓိသတ် (ပါသက်) (န) ဘုရားလောင်း။

ဗောဓိပလိုဟ် (န) ဘုရားမှီသည့် ဗောဓိပင်။ ဘုရားပွင့်သည့်ဗောဓိပင်။

ဗွိုဟ်-ရှူ။

ဗေါင် (န) ယောက်ျားတန်ဆာ။

ဗ် (န) ၁-အဘွား။ ...**ကိုလ** = အဘိုးနှင့်အဘွား။ ...**မိန်** = သီလရှင်။

...**လောင်** = အထိန်း။ ၂-နတ်။ ...**ဇု** = ရွာစောင့်နတ်။

...**တိသုန္ဓရီ** = ဝသုန္ဓရီနတ်သမီး။

ဗံ (န) နောက်လွယ်ပလိင်း။ အဖုံးပါပြီး ဆီမယိုထွက်နိုင်သော ပလိင်း။

ဗံက် (ကြိ) ဝဖြိုးသည်။

ဗံင် (န) ဆပ်ပြာ။

ဗိုက် (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။ ...**ဗိုက်** = ပုဆိုးဝတ်သည်။

ဗိုင် (န) ၁-ကိုင်းပင်။ ၂-စပါးလှောင်သောတောင်းကြီး။ (ကြိ) ဝိုင်းသည်။

...**ကရိုင်** = ဝိုင်းဝန်းကူညီသည်။ ...**ကော့** = ပတ်ပတ်လည်ဝိုင်းထားသည်။ ...**ရိဆော့ပ** = ကူညီသည်။ ...**ဝေင်ခြဲ** = တောချောက်သည်။

ဗိုတ် (သသက်) (န) စိန်။ (ကြိ) ၁-ပစ်သည်။ ...**ရွှိန်** = အပေါ်သို့ ပစ်တင်သည်။ ...**ပဋိသန္ဓိ** = ပဋိသန္ဓေတည်သည်။ ၂-သုတ်ချီသည်။

ဂဗေအသီ...ဏာကောန်တင်ရ = သိမ်းငှက် ကြက်သားကလေးကို
သုတ်ချီသွားသည်။

ဗိုဗ်ပိ၊ ဗိုတ်ပိ (န) ဝေဒ သုံးကျမ်း။

ဗိုန် (ကြိ) ခိုင်ခံ့သည်။ ...**ဗွံ** ...**ဗွန်** = မြမြန်ခိုင်ခံ့သည်။ ...**ဗွံ** = မြသည်။

ဗိုန်ဗိုန် (ကြိဝိ) အမှန်တကယ်။ **ကျင်...ညီ** = အမှန်တကယ်လာပါ။

ဗို (န) ရပ်ပုံ၊ ဓါတ်ပုံ၊ ဇယားကွက်။ ...**တိ** = မြေပုံ။ ...**ပြင်** = ပုံသဏ္ဍာန်။

ဗိုလို (မ-ကြိဝိ) ဘယ်ကဲ့သို့၊ ဘယ်လို။

ဗိုဝ်၊ ဗို (န) ဗိုလ်၊ အင်အား၊ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ။ ...**ပွန်** = စစ်ဗိုလ်။

...**လဗး** = စစ်တပ်။ ဗိုလ်ပါ။ (ကြိ) ကြည့်သည်။

...**ဇျေဝ်** = ကြည့်သည်။

ဗိုဟ် (ကြိ) ဗဗိုဟ်-ရှု။

ဗု (န) လယ်။ **ကျောန်...** = လယ်လုပ်သည်။ **ဝါ...** = စပါးစိုက်သောလယ်တော။

ဗွင် (န) ကန်သင်းရိုး။ **ဇုက်...** = လယ်တော၊ ကန်သင်းရိုး။

ဗွတ် (န) အတိုင်းအတာ။ (ဝိ) မျှလောက်။

ဗွတ်တို့ (န) ပမာဏ။ **ပွဲဒါန်ဟုံတီကို...** = အတိုင်းအတာ ပမာဏ မသိ
အောင် ဒါနပြုသည်။

ဗွတ်ပသဲ (န) အိမ်ရိုက်သံ။

ဗွိုက် (သသက်) (န) အရောင်းအဝယ်ကုန်။ ...**ဇိက်** = စီးပွားရေးလုပ်ငန်း။

ဗွိုဟ် (န) အလယ်ဗဟို။ ...**တိ** = ဘုရားပွင့်သော ကမ္ဘာမြေကြီး၏အလယ်ဗဟို။

ဗွီ (န) ၁-ခေါင်းအုံး။ ၂-အပိုင်း။ ...**အဝေါန်** = အဝန်းအပိုင်း။

...**လယး** = လထီးဆောင်းသကဲ့သို့ အလင်းပိုင်း။

ဗွုတ် (န) ဆုံ။ **ဗွုတ်**-ရှု။

ဗွုဟ် (န) လှံတံ။ ...**ကနံင်** = မိုန်း ခက်ရင်း။ (ကြိ) အောက်မေ့သည်။

ဗွဲ (န) မိဿလင်။

ဗူးတတ် (န) မြွေပါ။

ဗွတ် (ကြိ) မျော်သည်။ စောင့်မျှော်သည်။

ဗွဲ (န) စုန်း။

ဗွဲက် (န) အရှေ့အရပ်။ (ကြိ) ပေါ်ထွက်အောင်လုပ်သည်။

ဗျ (န) ကဒတ်ဥရီး။ (ကဒိတ်ဗက်...၊ ကောန်ဗက်မိမ)

ဗျတ် (ကြိ) စစ်ဆေးသည်။ ဆင်ခြင်သည်။ စစ်မှန်အောင်လုပ်သည်။

...ဘ် = ရေကုန်စင်အောင်လုပ်သည်။ ရေခြောက်အောင်လုပ်သည်။

ဗျန် (ပါသက်) (န) ၁-ဗျည်း။ အမှတ်အသား။ ၂-ဟင်းလျာ(ကဗျန်)

ဗျဟ် (ကြိ) မလပ်မဆပ် ဖျော့တော့သည်။ **ဇာရ်...ဇာ** = အရောင်ဖျော့သွားသည်။ **ဇော...ဇာ** = အနံ့ဖျော့သွားသည်။

ဗျဒ်၊ ဗျံ (ကြိ) ညွတ်သည်။ ညွတ်ကျအောင်လုပ်သည်။

...ကျိပ် = ဦးညွတ် အလေးပြုသည်။

ဗျင် (ကြိ) အတူတကွဖြစ်သည်။ စီတန်းသည်။

ဗျင်ဗျင် (ကြိဝိ) အတူတကွ။

ဗျာဝိ (ပါ) (န) နာခြင်း။

ဗျာပ် (ကြိ) ပြန့်နှံ့သည်။ နှံ့စပ်သည်။ **မြမောပ်...ဇာ** = အမွှေးအကြိုင် ပြန့်နှံ့သွားသည်။

ဗျာပါရ (ပါ) (န) လုံ့လထုတ်ခြင်း။

ဗျာံ (ကြိ) ရွယ်သည်။ ...လပ်ကျိမြ = ဓားနှင့်ခုတ်ရန် ရွယ်ထားသည်။

ဗျီ (ကြိ) အပြစ်တင်သည်။ မြည်တွန်သည်။ ...ပျတ် = အပြစ်တင်ရန် ရှာသည်။

ဗျိုင် (ကြိ) ဆက်လျက်ရှိသည်။

ဗျီ (ကြိ) အလင်းရောင်ထိုးသည်။ ...ဗျာပ် = အလင်းရောင်ဖြင့် ပြန့်နှံ့စေသည်။

ဗျီလလီ (န) လျှပ်စီး။ (ကြိ) လျှပ်စီးလက်သည်။

ဗျု (ကြိ) အိုသည်။

ဗျူ (ကြိ) သက်သာရာရအောင် နားသည်။ ...ပဟဲလ္လောင် = မောပန်းခြင်း
ပြေပျောက်အောင်နားသည်။

ဗျောံ (ကြိ) ငေးငိုင်သည်။ မှိုင်သည်။

ဗျက်၊ ဗျက်ဗျ (ကြိ) အပြစ်တင်သည်။ ဆဲဆိုသည်။ စွပ်စွဲသည်။

ဗျီ (ကြိ) ၁-ဆာလောင်သည်။ ...ထင် = ငတ်မွတ်ဆာလောင်သည်။

၂-ရန်တိုက်ပေးသည်။ ...ဗျက်၊ ...လအက်၊ ...သူက် = ရန်တိုက်
ပေးသည်။ ကုန်းချောသည်။

ဗြက္ခေင် (န) နဖူးသင်းကျစ်။ နဖူးစီးတန်ဆာ။

ဗြန် (န) ကျားသစ်။

ဗြန်ဗြိုင် (ကြိ) ကြမ်းသည်။ မညီမညာဖြစ်သည်။

ဗြဟ္မစို (ပါသက်) (န) ဗြဟ္မစိုရတနာ။

ဗြာတ် (န) ငှက်ပျောသီး။ ...ဘ်တုံ = ရခိုင်ငှက်ပျောသီး။

...ဗီလာ = ဖီးကြမ်းငှက်ပျောသီး။ ...သွ = သီးမွှေးငှက်ပျောသီး။

ဗြာန် (န) မုဆိုး။

ဗြိုင် (န) ဝမ်းဗိုက်ဖောင်းသော အသည်းရောဂါ။ (ယဲဗြိုင်)

ဗြီ (ကြိ) မျက်နှာငိုလှနီး မဲ့သည်။

ဗြါ (ကြိ) အသံမြည်သည်။ ...ကြီခအတ် = ဟိန်းဟောက်သည်။

...ကွံင် = အများအသံဖြင့် ဆူညံသည်။

ဗြါ (ကြိ) ပြန့်ကျဲသည်။

ဗြါဗြါ (ကြိဝိ) ကျဲကျဲ။ အာပေါ... = ပွဲသို့ ကျဲကျဲသွားကြသည်။

ဗြေင် (န) မြွေတွင်း။

ဗြေင် (န) ပိုးအဝတ်။ ...မြေင် = (ကြိ) များသည်။

မြေဟ် (န) ပြန်းတီးသော တော။

မြဲ (န) မိုး။ ...**ဂူ** = မိုးရွာသည်။ ...**ဝင်** = မိုးကွင်းသည်။ မိုးကွက်သည်။

မြော်ဗင်၊ မြော်မြး (ကြိ) များပြားသည်။

မြဲ (န) အမျိုးသမီး၊ မိန်းမ။ ...**ကွဲ** = မုဆိုးမ။ ...**စရဲဘျင်** = ပြည့်တန်ဆာမ။
...**ဒေါင်** = နတ်ကတော်။ ...**မိန်** = သီလရှင်။ ...**မိမိန်** = ကလေးထိန်း။ သူနာပြုအမျိုးသမီး။ ...**မံင်မသိုင်** = အပျိုတော်၊ နန်းတွင်းသူ။
...**လွဲ** = မြောက်စားခံရသူ အထက်တန်းအမျိုးသမီး။
...**သိုကွမာ** = လှပသော အပျို။

မြမ်၊ မြဲ (ကြိ) ၁-အသီးများ ကြွေကျပျက်စီးသည်။ ၂-လှေသင်္ဘော နစ်မြုပ်သည်။

မြက် (န) ရေမူတ်။ ...**ဘ်** = ရေခပ်သော ရေမူတ်။ ...**ဂွာ** = အုန်းမူတ်နှင့် လုပ်သောခွက်။ **ဂုတ်...ကွိုင်** = ဦးခေါင်းအရိုးခွံ။

မြက်မြဲ (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။

မြင် (ကြိ) စိတ်လှုပ်ရှားသည်။

မြင်မြင် (ကြိဝိ) စိတ်လှုပ်ရှားလျက်။

မြီ (ပါသက်) (န) ဗြဟ္မာ။

မြီ (ကြိ) ပြန့်ပွားသည်။ တိုးတက်သည်။ **မေိတ်...** = ဖွံ့ဖြိုးသည်။

မြိဟ် (သသက်) (န) ၁-ပြိဿရာသီ။ ၂-ဗိသုကာသုံးအချိုး၊ အချိုးအစား၊ ကိန်း။ **သိုထံဇ်...ကွေ့ကွေ့** = ဤအိမ် အချိုးအစားကျသည်။

မြိဟ်မြိဟ် (ကြိဝိ) မြန်မြန်၊ ဖြိုင်ဖြိုင်။ **ဘ်ရမတ်ဇ်...** = မျက်ရည်ဖြိုင်ဖြိုင် ကျသည်။

မြိဇ် (န) သွေးစုနာ၊ အနာစိမ်း။

ဗွတ် (ကြိ) ထိုးထွက်သည်။ **မတ်...တိတ်ဇာ** = မျက်လုံးထိုးထွက်သွားသည်။
ဂုတ်ကပ်တဲ...ဇာ = အရိုးကျိုးပြီး ထိုးထွက်သွားသည်။

ဗွန် (ကြိ) လှည့်သည်။ လှိုသည်။ ...**ဗတက်** = ကျွမ်းထိုးသည်။ **ပဒေါလင်ကာရေခဲ...တိုန်အာရ** = တားထားသော်လည်း သူလှည့်တက်သွားသည်။

ဗွင် (န) နတ်ကရာတွင်သုံးသော ခိုင်း။

ဗွတ် (ကြိ) ဖာထေးသည်။

ဗွဲ (န) လူပျို။ ...**သွဲလောင်** = လူပျိုကလေး။ ...**ပရိုင်** = လူပျိုကြီး။
...**သွိုင်** = ရဲသား။

ဗွိုင် (ကြိ) ရိုသည်။ ဖြစ်သည်။

ဗွိန်ဖျောင် (ကြိ) ပယ်သည်။ မလိုချင်၍ ပယ်ချသည်။

ဗွိုင် (ကြိ) တိမ်းစောင်းသည်။ ယိမ်းယိုင်သည်။

ဗွတ် (ကြိ) မှားသည်။ မထိမှန်ဘဲလွဲသွားသည်။

...**ဗွတ်** = မေ့လျော့သည်။ မှားယွင်းသည်။

ဗွဲ (န) ပုလဲ။

ဗွောက် (ကြိ) ပြန်လှန်ပြုသည်။ ...**ဂတား** = ပြောင်းပြန်ဖြစ်သည်။

ဗွတ် (ကြိ) ဖာထေးသည်။

ဗွင်စီ (န) ပဲ့တင်သံ။

ဗွဲ (ကြိ) ၁-လွတ်သည်။ **တိတ်...** = ကျွတ်လွတ်သည်။ ...**ဇး** = လွတ်လပ်သွားသည်။ **ကဒက်လင်ဂုံ...အာရ** = ချည်ထားသောငါးသည် လွတ်သွားသည်။ ၂- ဖျားနာမှ ပျောက်သည်။ ...**နူယဲ** = ဖျားပျောက်သည်။

ဗွိက် (ကြိ) နစ်သည်။ ...**ဉှ်** = ရေနစ်သည်။ ...**မြဲ** = နစ်မြုပ်သည်။
လက်... = (ကြိဝိ) ပြောင်းပြန်။

ဗွိုင် (န) အကိုင်း၊ အတက်။

ဗွက် (န) ဘဝင်။ အမြင့်ဆုံးဘုံ။

ဗွင် (န) အစုအပုံ။ ...**ဒြပ်** = ဝေးဝေး။ ...**ပိုန်** = ပစ္စည်းဥစ္စာ။
...**ဖျာ** = ချက်ပြုတ်ရန် ဈေးမှဝယ်လာသော သားငါး။

ဗွဲ (ဝိ) ဘက်သို့။ **အာ...ပလိုတ်ညီ** = နောက်ဘက်သို့သွားပါ။ (ကြိယာဝိသေ
 သနဖြစ်စေသော ရှေ့ဆက်) ...**ကြံ** = ပြီးနောက်။
 ...**ခမ္မောန်** = အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ...**မပြတ်** = လျင်မြန်စွာ။
 ...**မလောန်** = များစွာ။ ...**လွင်** = မှန်မှန်။
 ...**သွတ်** = အမှန်အားဖြင့်၊ အမှန်။ ...**တူ** = ကန့်သတ်ချက်ဖြင့်။
 အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။

ဗွိုက် (န) အပိုင်းအတိုင်းအတာ။ လုံးပတ်။

ဗွိုက်လတက် (န) အဝတ်အစား။

* * * * *

ဘ

ဘ - နှစ်ဆယ့်လေးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။
ဘ၊ ဘကမ္မ၊ ဘပူ (ကြိ) ခြောက်လှန့်သည်။
ဘက်၊ ဘိုက်ဘက် (ပါသက်) (န) ပစ္စည်းဥစ္စာ။
ဘင် (န) ဆေးခြောက်။ (မူးရစ်ဆေး) (ကြိ) တွေဝေသည်။ ...**ဘဲ** = တွေဝေသည်။
ဘတ် (သသက်) (န) တော်သလင်းလ။
ဘတ်ခြကပ် (သသက်) (န) ဘဒ္ဒကမ္ဘာ။
ဘဝ (ပါ) (န) ဘဝ။
ဘဝင် (န) စိတ်ဘဝင်။
ဘသွ (န) အမှိုက်သရိုက်၊ အလေအလွင့်၊ အမူနံ။
ဘာ (န) ကျောင်း။ ...**ဗ္ဗောန်လိက်** = စာသင်ကျောင်း။
 ...**လကျာ်** = ဘုန်းကြီးကျောင်း။
ဘာဇန (ပါ) (န) ခွက်။
ဘာဝနာ (ပါ) (န) ဘာဝနာ။

- ဘာသာ (ပါ) (န) ဘာသာ။ (ကွေတ်ဝါဒ သွက်ဝံ့ရှေ့သို)
- ဘ် (န) တစ်ဝက်။ ...န = တင်းတစ်ဝက်။
- ဘိက္ခူ (ပါ) (န) ရဟန်း။
- ဘိင် (န) ဘိန်း။ စ... = ဘိန်းစားသည်။
- ဘိင်တလိင်၊ ဘိင်ဘင် (ကြိ) တွေဝေသည်။
- ဘိသေခ၊ ဘိသေက် (ပါသက်) (န) ရေဖြန်းခြင်း။ ဘိသိက်သွန်းခြင်း။
- ဘုတ် (န) ၁-ဖုတ်။ ၂-ဘုရားဝတ်ကျောင်း။
- ဘုံ (ပါသက်) (န) ဘုံ။ ပီစော်မွဲ... = သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ။
- ဘုံမရေတ် (န) စေတီဖောင်းရစ်။
- ဘုမ္မဇီ (န) ဘုမ္မစိုးနတ်။
- ဘုမ္မသိုန် (သသက်) (န) ပရုတ်အရိုင်း။
- ဘေဒ (ပါ) (န) ခွဲဖျက်ဆုတ်ဖဲ့ခြင်း။ ...ဥပါယ် = ဘေးဥပဒ်။
- ဘဲ (န) ဘေးအန္တရာယ်။ (...ယဲ = ရောဂါ ဘေးဘယာ)
- ဘောဇီန် (ပါသက်) (န) စားဖွယ်ဘောဇဉ်။
- ဘောဂ (ပါ) (န) ပစ္စည်းဥစ္စာ။
- ဘိုင် (ကြိ) တွေဝေသည်။ မူးဝေသည်။ ကျိုပ်...မင်ရ = ခေါင်းမူးနေသည်။
- ...ဘင်၊ ...စိုတ် = စိတ်တွေဝေသည်။
- ဘိုန်၊ ဘို (ဝိ) အတွက်။

* * * * *

မ

- မ - နှစ်ဆယ့်ငါးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။
- မ (န) ၁-ဖခင်။ မိ... = မိဘ။ ၂-အစေ့။ မအီ = ဖာလာစေ့။
- ...ကဝေင် = လောက်စာလုံး။ ...ကျို = ပိတ်ချင်း။

...ကြေဟ် = ကျောက်ခဲ၊ ခဲလုံး။ ...ကြိုက် = ဝေးစေ။
 ...ဂတောန် = စိတ်ပုတီး။ ...ဂွါ = လည်ဆွဲ။ ...ဇွီ = မိုးသီး။
 ...ဪ = စပါးစေ။ ၃-မျိုးစေ။ ...ဗိဇ္ဇ = မျိုးဗီဇ။
 ...ဗွင် = မျိုးပင်၊ ပျိုးပင်။ (မျိုးပြ) တစ်လုံး။ ကြက်မွဲ... = သရက်သီး
 တစ်လုံး။ (နစ) သင်။ ...လွဇာညီ = သင်မသွားပါနှင့်။ (ကြိယာကို
 လေးနက် စေသော ရှေ့ဆက်) တွံ့ဆုဝံ့...ပင်တံကိုသတ်ရ =
 ဤသစ်ပင်သည် အသီးတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည်။ (နာမဝိ
 သေသနပုဒ်စု၏ ရှေ့ဆက်) ဇွီဟ်...နွံကိုစင် = တရားနှင့် ပြည့်စုံ
 သောလူ။ ...တဲတေ = လွန်လေပြီးသော။ ...တွံဂး = ဆိုအပ်သော။
 (သဒ္ဒါနိဒါန်းယုဉ်ချက်-ရှု)

မလ (န) မြဟာပင်။

မလင် (ကြိ) ထားသည်။

မသက္ကုသိုင် (သဗဓ) ထိုနောက်။

မက်ကဲ (န) ဩဇာသီး။

မက်ကြုတ် (န) ရှောက်နှူပင်။

မက်စေန် (န) မျက်စဉ်း။ မစေန်-ရှု။

မက်ဖီ (ပါသက်) (န) မင်ဖိုလ်။

မကင် (ပါသက်) (န) မကာရ ရာသီ။

မွး (နဝိ) ဆိုအပ်သော၊ မည်သော။ ညး...ဂ်အွာအဲရ = ထိုမည်သောသူသည်
 ကျွန်တော်၏ဆရာဖြစ်သည်။ (သဗဓ) အကယ်၍။ မူးဇာတာ...
 ကေတ်နင်လိက်အဲညီ = အကယ်၍ သင်ကျောင်းသွားလျှင်
 ကျွန်တော်၏စာအုပ်ကို ယူလာပါ။

မင် (န) သမင်သတ္တဝါ။ (ကြိ) စောင့်သည်။ ...ကင် = ကင်းစောင့်သည်။
 ...မွဲ = စောင့်ရှောက်သည်။

မင်ကြေဏ်၊ မင်ကြေံ (န) ရှားစောင်းပင်။

မင်္ဂလ (ပါ) (န) မင်္ဂလာ။

မင်ဂပ် (န) မည်းပြီး ကြီးသော ရှဉ့်သတ္တဝါတစ်မျိုး။

မင်ဂုတ် (န) မင်းကွတ်သီး။

မင်ဂွန် (န) မန်ကျည်းသီး။

မင်ကြဲ (န) မိုးမခပင်။ **မာဲကြဲ**-ရှူ။

မင်ဇေန် (န) စနည်းတဘောင်။

မင်ဗွဲ (န) လှလင်။

မင်ယန်၊ မင်သေဏ်၊ မင်သေံ (န) ဆေးမင်ထိုးခြင်း။

မဏ္ဍော် (န) မုန်ကူပင်။

မဏ္ဍိဟ် (ကြိ) မာသည်။ **ကဏ္ဍိပ်...** = ခေါင်းမာသည်။ (နဝိ) မာသော။

မဗျ (ပါ) (န) သေခြင်း။ **ဘဲ...** = သေဘေး။

မဇေန် (န) မျက်စဉ်း။

မဇ (န) မျိုးရိုး။

မဗ္ဗိမဒိဟ် (ပါသက်) (န) မဗ္ဗိမဒေသ။ အလယ်ပိုင်းဒေသ။

မဗ္ဗိဂ် (ပါသက်) (နဝိ) အလယ်အလတ်ဖြစ်သော။

မဗ္ဗဟ် (န) လျစ်လျူရှုခြင်း။

မညပ် (ကြိ) လှုပ်ခါသည်။

မညောဏ် (န) ရဲယိုပင်။

မတ် (န) ၁-မျက်စိ။ ...**ဂင်** = တွေဝေငေးငိုင်သည်။ ...**ဂ္ဗုဿပါ** = မျက်စိမှုန်သည်။ ...**စိင်** = ခြေမျက်စိ။ ...**မြဲ** = မိုးတိမ်။

...**သလေဝ်** = မျက်လုံး စွေစောင်းသည်။ ၂- ကျောက်မျက်ရတနာ။

...**ဗိုတ်** = စိန်။ (မျိုးပြ) ဆေးဖော်စပ်ရာတွင် ပါဝင်သောအမယ်။

ဂဗျိပ်... = ဆေးသုံးမယ်။ (မျိုး)

မန် (န) ၁-မွန်လူမျိုး။ ၂-မန္တန်။ (သသက်) (ကြိ) မန္တရားကို မန်းမှုတ်သည်။
...**ယန်** = အင်းကို မန်းမှုတ်သည်။

မန္နာတ် (န) စကြာဝတေး မန္နာတ်မင်း။

မနိက်၊ မှိုက် (သသက်) ပတ္တမြား။

မနီ (ပါ) (န) ကျောက်မျက်ရတနာ။

မနေဇ် (န) တခဏအချိန်။

မနေဇ်မနေဇ် (ကြိဝိ) ခဏခဏ။

မနောသိလှာ (န) ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ။ **တွံ...** = ဆေးဒန်းမြင်းသီလာကျောက်။

မပိက်ကိုပွဲပွဲ (နဝိ) တစ်ခုခုသော။ **ပှောင်ကိုကွးဘာဂပွိုင်ကွးဘာ...ဒးဗက်**
လက်ကရ်အ္ဗာရ = ကျောင်းသားအများအနက် ကျောင်းသား
တစ်ယောက်ယောက် ဆရာနောက်သို့ လိုက်ရသည်။

မရာတ်၊ မရာတ်သိုင်ဇော် (ပါသက်) (န) အရှင်မင်းကြီး။

မရေက် (န) ငရပ်သီး။ ...**ခွိဟ်** = ငရတ်ကောင်း။

မရေက္ကသို၊ မြ်က္ကသို (သသက်) (န) နတ်တော်လ။

မရိတ် (န) သြဇာသီး။ ...**ကျဲ** = အညာသြဇာ။ ...**ဇော်** = ပိန္နဲသြဇာ။

မလတ် (ကြိ) ဖွင့်သည်။ ...**မတ်** = မျက်စိဖွင့်သည်။

မလေံ (ကြိ) မုန်းသည်။

မလီ (ပါသက်) (န) စံပယ်ပန်း။

မဝ် (ကြိ) မွှေးသည်။ အနံ့သင်းသည်။

မသ (န) အနံ့၊ နံစော်သော အနံ့။ (ကြိ) နံသည်။

မသုန် (ဂဏန်း) ငါးခု။ ...**ဇော်ာ** = ငါးဆယ်။

မ့် (န) အချွန်။ ...**ဗနောတ်** = စူးအချွန်။

မ့်မဲ (န) မဲနယ်။

မဟာ (ပါ) (နဝိ) ကြီးသော။ ...**သ္မိတ်** = ကြီးသော သမုဒ္ဒရာ။

မဟိမာ၊ **မူးယျ** (နဝိ-ပုဒ်) အမည်တွင်သော။

မဟေသီ (ပါ) (န) မိဖုရား။

မာ (ပါသက်) (န) ၁-မာရ်နတ်မင်း။ **မစ္စု...** = သေမင်း။ ၂-အဖုအလုံးအနာ။

ယံ...=အဖုအနာ။ (ကြိ) ဝပ်သည်။ **အောဝ်...**=ဝပ်ပြီး ပုန်းသည်။

မာ် (သသက်) (န) ၁-တပို့တွဲလ။ ၂-ကျိတ်စေ့ပင်။ **မ...** = ကျိတ်စေ့။ (ကြိ)

ချိတ်သည်။ ...**သွေဝ်ဂျင်** = လှေပဲ့ကို ချိတ်သည်။

မာတ် (ကြိ) ပိတ်သည်။

မာတ်ရ (သဗဓ) သော်လည်း။ ...**ညးအာညးဟံ့ဆီအ္ဍာရ** = သူသွားသော်

လည်း သူ ဆရာကို မတွေ့ပါ။

မာန (ပါ) (န) မာန်မာန။

မာန် (န) မာန။ ...**စံင်** = မာန်မာန။ (ကြိ) ၁-နိုင်သည်။ **ပွဲပေါ်ဂြိပ်ထံ**

အဲ...**ရောင်**= ဤပြေးပွဲတွင် ကျွန်တော်နိုင်မည်။ ၂-အိုးလုပ်ရာတွင်

အိုးကို မံသည်။ (န-ကြိထ) နိုင်ကြောင်းကို ပြသည်။

ကျောန်... = လုပ်နိုင်သည်။

မာယာ (ပါ) (န) လှည့်စားခြင်း။

မာဲ (န) ၁-ဟင်းလျာအမယ်။ ၂-မြည်း။ ၃-မဲနယ်။ ၄-မဲပြား။ စာရေးတံမဲ။

ကီ... = မဲပေးသည်။

မာဲကြဲ (န) မိုးမခပင်။ **မင်ကြဲ-ရှု**။

မာဲဩ (န) **မိန်ရှော-ရှု**။

မာဲသုတ် (န) ၁-ပိုးလက်ကိုင်ပုဝါ။ ၂-မွန်လူမျိုးများ လက်ထပ်သောအခါ

လူကြီးများအားဝေငှရန် ပိုးပဝါဖြင့်ဖုံးထားသော ဆေးလိပ်၊ ကွမ်းသီး၊

မုန့်စသော အရာများကို ထုပ်ထားသော အထုတ်များ။

(တုဲသုတ်?)။

မာရဏ (ပါ) (န) သေခြင်း။

မာလေ (န) ပန်းကုံး၊ ပန်းဆိုင်။

မာလီ (န) သင်္ဘောမာလိန်။

မာလီ၊ မာလေ (န) ၁-ပန်းကုံး၊ ၂-တောစံပယ်ပင်။

မာမြာ (န) ရင်းဗျားပင်။

မိ (န) မိခင်။ ...**တ့်** = အဘွား၊ ...**ဗမာတ့်** = နို့တိုက်မိခင်။ ...**မ** = မိဘ။

မိနီ၊ မိမိန် (န) ကလေးထိန်း။

မိက် (ကြိ) လိုသည်၊ ဆန္ဒရှိသည်။ ...**ဂွံ** = ရလိုသည်။

မိဂ္ဂး (ကြိ) ပြောလိုသည်။ (အဆုံးသတ်စကား)ပါစေ။

ကိုဝံ့နိဗ္ဗာန်ညိက္ခာရ... = နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်ရပါစေသော။

မိင် (ကြိ) ကြားသည်။ ...**ရမ္ပာင်** = အသံကြားသည်။

မိတ် (န) ၁-နန္ဒင်၊ ...**ကြက်** = သရက်ကင်း၊ ၂၊ (အတက်)။

...**ခဝီ** = နန္ဒင်နှင့်ထုံး၊ ၂-(ပါသက်) မိတ်ဆွေ။

...**ဂွိုင်၊ ...ပြဝါ** = မိတ်ဆွေ သင်းပင်း။

...**ဒါန်** = ကြင်ဖက်၊ ရှေးဘဝက ဒါနပြုဖက်။

မိတ္တာ (ပါ) (န) မေတ္တာ၊ ချစ်ခြင်း။

မိန် (ပါသက်) (န) မိန်ရာသီ၊ (ကြိ) ပိုက်ပွေ့သည်။ ...**လင်မိ** = မိခင်ကို

ပွေ့ဖက်ထားသည်။ (မျိုးပြ) တပိုက်တပွေ့၊ **ဆံက်ပီ...** = ကောက်ရိုး

သံပွေ့၊ (နာမ်ရှေ့ဆက်-ဝိဘက်)အားဖြင့်။ (သဒ္ဒါနိဒါန်းယုဉ်ချက်-ရှု)။

မိန်ရှော၊ မိန်ဩ (န) ဝါး အစအန သို့မဟုတ် ရေနံစိမ်ထားသော အဝတ်ဖြင့်

ပြုလုပ်ထားသော မီးတိုင်၊ မြက်မီးရှူး၊ **ပွတ်...** = မီးတိုင်မီး။

မိပ် (ကြိ) ပျော်ရွှင်သည်။ နေထိုင်ကောင်းသည်။ **မိင်...** = နေကောင်းသည်။

...**ဖြိပ်** = စိတ်နှလုံးချမ်းသာသည်။

ပိတ် (ပါသက်) (န) ၁-မိဿရာသီ။ ၂-ခြောက်လက်မ၊ တမိုက်အတိုင်းအတာ။
၃-ချေးညွှတ်။ ၄-လုံစောက်။ ၅-ရွှေကျင်သော မိုက်ခွက်။

ပိမနာင် (န) ကျပ်ခိုး။

မုရော (မ-နစ) ဘာလဲ။ **မုစရော** = ဘာစားမလဲ။

မုက် (ပါသက်) (န) မျက်နှာ၊ အရှေ့မျက်နှာ။ ...**နန်** = စမှတ်ဆောင်။
...**မတ်** = မျက်နှာ။ ...**ရင်သွိုင်** = မင်းရင်ပြင်။ ...**သို့** = အိမ်ရှေ့။

မုတ် (န) အမှား။ ...**ဇွဲ** = အမှားအမှန်။

မုခြာတ် (န) စပျစ်၊ သပြေပင်။

မဲ့ (န) ပုဆိန်။

မုသာ (ပါ) (န) လိပ်ပြောခြင်း။

မုသုံ (န) မုတ်သုံရာသီ၊ မုတ်သုံလေ။

မုဟ် (န) ၁-နာခေါင်း။ **ယိုက်...** = နာခေါင်းနှင့်အသက်ရှူသည်။ ၂-အစွန်း
အဖျား။ ...**ကျာ** = ဆောင်းရာသီ။ ...**ဂဗင်** = အငူ။
...**ဒေါန်သွာ်** = သန်လျက်၏အစွန်းအသွား။

မူရော (မ-နစ) ဘာလဲ။ **မူရ်ရော** = ဘာဖြစ်သလဲ။

မူရ် (မ-ကြိဝိ) ဘာဖြစ်သလဲ။ ...**ကျင်အထံရော** = ဘာဖြစ်၍ ဤနေရာသို့
လာရသနည်း။

မူဟိုတ် (မ-ကြိဝိ) ဘာအကြောင်းကြောင့်။ ...**စခွင်ပုင်ရော** = ဘယ်အကြောင်း
ကြောင့် ထမင်းစားနေရသနည်း။

မူ (န) ဦးလေး။ ...**ဇေံ** = ဦးလေး။

မူလ (ပါ) (န) မူလအစ။

မေက် (ကြိ) ပဲ့သည်။ **ပျာန်...အာရ** = ပန်းကန် ပဲ့သွားသည်။

မေထုန် (ပါသက်) (န) ၁-မေထုန်ရာသီ။ ၂-(ပါသက်) ဖိုမ ဆက်ဆံခြင်း။

မေလံင် (န) လေမုန်တိုင်း။

မောင်မ (န) နန်းတွင်းမောင်းမ။ ...**နင်စင်** = နန်းတွင်းသူ။

မောဒနာ (ပါ) (န) အနမောဒနာပြုခြင်း။

မောန် (ကြိ) တင်းကြပ်သည်။ **ဒက်လတ်...မံင်ရ** = ချည်ထားသည်မှာ တင်းကြပ်သည်။

မောဝ် (ကြိ) ၁-အနံ့သင်းသည်။ ...**ပူး** ၊ ...**လှောင်** = အနံ့သင်းပြန့်သည်။
၂- မြောက်သည်။ ...**ကီမသုန်** = ငါးနှင့်မြောက်ပါ။

မောဟ် (န) နှာခေါင်း။ **မဟ်-ရှု**။

မောဟ (ပါ) (န) မောဟတရား။

မံ (ကြိ) စိုသည်၊ စုတ်သည်။ ...**တံ** = နို့စိုသည်။

မံ၊ မမ် (ကြိ) သီချုပ်သည်။ ...**ထမန်ယာတ်** = အဝတ်၏အနားကိုသီချုပ်သည်။

မံ၊ မမ် (ကြိ) ကြံ့တွေ့သည်။ ခိုလှုံဆည်းကပ်သည်။ အားကိုးသည်။

...**ဂံ (ဂြမ်) ကျံ** = ဘုရားအား မှီခိုဆည်းကပ်သည်။

...**ဂံဖီခါ** = ပူဆွေးကြောက်ကြသည်။ ...**ဂြံဘဲသတြာ** = ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ကြုံသည်။ ...**ဂြံဆွံသွံ** = ရိုသေစွာ ဆည်းကပ်သည်။

မံက် (န) လဆန်းရက်၊ (ကြိ) ပေါ်သည်။

မံင် (န) ၁-အသံမြည်သည့်မောင်း။ ၂-ထုထောင်းသောမောင်း၊ မောင်းဆုံ။
...**ချာန်** = ရက်ကန်းနှုတ်ခုံ။ (ကြိ) နေသည်။ (န-ကြိထ) ဆက်လက်ပြုလုပ်နေကြောင်းပြသည်။ **တိက်...** = အိပ်နေသည်။

မံင်မသိုင် (န) ဘုရင်၏မောင်းမ။

မံင်သံင်၊ မံသံ (ပါ) (န) အသား။

မး (န) တစ်ကျပ်၏လေးပုံတစ်ပုံ။ တစ်မတ်။

မိုင် (န) အတွင်း၊ သားရဲတွင်း။ (ကြိ) လဲပြိုသည်။

မိဝ် (ကြိ) မှောက်သည်။ တိက်...မံင်ရ = မှောက်ပြီးအိပ်နေသည်။

မိ (ကြိ) အဆုံးအမမခံ ဖြစ်သည်။ အချိုးအစားမကျဖြစ်သည်။

ရန်... = ရန်းကန်သည်။ (နဝိ) အလိုကြီးသော။

မျ (န) ခံတပ်။

မျှ (ပါသက်) (န) မင်္ဂလာ။ ...ရအ် = မင်္ဂလာပါခင်ဗျာ။ (နဝိ) မင်္ဂလာရှိသော။

မူး (ဝိ) အပြင်။ ...သို့ = အိမ်အပြင်။

မျှတ် (ကြိ) မာသည်။

မိုက် (သသက်) (န) ပတ္တမြား။ မနိက်-ရှူ။

မို့တ် (ပါသက်) (န) လှူ။ ...ဒင်သဇိုင် = တာဝန်ခံသူ။

...ပထဝ်၊ ...သျှတ် = သူလျှို။ ...လယိုင် = တာဝန်ခံ၊ တာဝန်ခံသူ။

မူး (နစ) သင်။ ...တံ = သင်တို့။

မြ (န) ၁-ခါ။ ...တွာအမွက်သေနတ် = အမြောက်သေနတ် လက်နက်။

...ပံင် = ဓားမကြီး။ ၂-မြကျောက်မျက်ရတနာ။

မြက်၊ မြက်စာ (ကြိ) လျင်မြန်ဖျတ်လတ်သည်။ ထတ်စော်... = သန်မာ

ဖျတ်လတ်သည်။ (နဝိ) လျင်မြန်ဖျတ်လတ်သော။

မြန် (န) ကျောက်ကြီးရောဂါ။ ...နံ = အင်ပြင်ရောဂါ။

မြမောဝ် (န) အမွှေးအကြိုင်။

မြတ် (ကြိ) ကျော်ကြားသည်။ သဘောကျသည်။

မြာ (ကြိ) ပွင့်လန်းသည်။ မုက်... = မျက်နှာပွင့်လန်းသည်။

မြှ (န) ဒေါင်းငှက်။

မြှကသို (သသက်) (န) နတ်တော်လ။

မြာင် (န) မရမ်းသီး။

မြိ၊ မြိပါ၊ မြိထဒို (ကြိ) အချည်းအနီးဖြစ်သည်။

မြိပတ် (ကြိ) ၁-ပျက်စီးဆုံးရှုံးသည်။ ၂-ကျော်ကြားသည်။ ၃-အချိန်ကာလ ရွှေ့လျော့လာသည်။ ပြောင်းလဲသွားသည်။

မြိမြန် (ကြိ) ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်သည်။

မြိ (န) မရွေးမှန်း။

မြိ၊ မြိဆတ် (ကြိ) လှပသည်။

မြိသွီ (ကြိ) စောင့်ရှောက်သည်။

မြါ၊ မြါပြ၊ မြါအတာ (န) ခံတပ်၊ အကာအရံ။

မြါတတ် (န) ခံတပ်စခန်း။

မြါန် (န) သန်ကောင်း။

မြော် (န) ငရုတ်သီး။ ...ခွိတ် = ငရုတ်ကောင်း။ ...ခွတ် = ဆင်သမ္ပန္တယ်။

မြော် (ကြိ) ကျော်ကြားသည်။ မြော်-ရှု။

မြှ (ကြိ) လန်းဆန်းသည်။

မြှံ (ကြိဝိ) ဤသို့။

မြှင် (န) မြောင်း။

မြှမြ မြှမြ (ကြိ) အားသစ်မွေးသည်။ ကျန်းမာလာသည်။

မြိတ်တျ (န) ဝါရမိတ္တ။ တဲ့... = ဝါရမိတ္တရက်။

မြိတ်ခိုက် (န) အမြိတ္တစုတ်။ တဲ့... = အမြိတ္တစုတ် ရက်ကောင်း။

မှ် (ကြိ) ဖွင့်သည်။ ...မတ် = မျက်စိဖွင့်သည်။ ...မွဲ၊ ...သျှင်မွဲ = ကြည့်သည်။

မွှော်၊ မွှေ (ကြိ) မှန်းသည်။

မှီ (န) စပယ်ပန်း။

မွဲ (ဂဏန်း) တစ်ခု။ ...ပါင် = တစ်လှတ်။ ဂဠု...သျှင် = ဆေးတစ်ခွက်။

...ဟာန် = တစုတဝေး။ (ကြိယာဝိသေသနဖြစ်စေသောရှေ့ဆက်)

...ချိန်ခဏ (ကြိဝိ) = ရုတ်တရက်၊ ချက်ချင်း၊ တစ်ခဏ။

မွဲဂကောံ၊ မွဲဟာန်၊ မွဲစွံ (ကြိဝိ) အတူတကွ။

မွဲဒမြိဝ် (ကြိဝိ) ချက်ချင်း။

မွဲဒဲတုန် (သဗဓ) သည့်အပြင်၊ တနည်းပြန်။

မု (ကြိ) ပုပ်ဆွေးသည်။ မှဲမှ-ရှု။

မုင် (န) ၁-ခွက်၊ ကြတ်။ ...ထဝ် = ရွှေခွက်။ ၂-မုင်။

မုတ် (န) မုတ်ကျောက်။ (ကြိ) အားထုတ်သည်။ ...လွီ = ကြီးစား အားထုတ်သည်။

မုဝ် (န) မုန်းဆချက်။ (ကြိ) မုန်းဆသည်။

မုာ (ကြိ) မုားသည်၊ ချော်သည်၊ လွဲသည်။ ...ရာ = မုာသည်။ (ပါသက်) (နဝိ) ကြီးကျယ်သော။ ...ဇန် = ပြည်သူ့အပေါင်း။

...ထေရ်အာနန် = အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်။ ...သွိတ် = မဟာသမုဒ္ဒရာ။

မုာလီ (န) သင်္ဘောမာလိန်မှူး။

မှဲ၊ မှဲပု၊ မှဲမှ (ကြိ) ပုပ်ဆွေးသည်။

မုက် (န) ဝက်သက်ရောဂါ။ (ကြိ) ချောင်းကြည့်သည်။

မုဲ (ကြိ) အိသည်၊ ညွတ်သည်။ ချိန်... = ပျော့အိသည်။

မုေန် (န) မွား၊ ခွေးသန်း။

မုေင်မု (န) မောင်းမ။

မုေဝ်၊ မုေဝ်ဇာ (ကြိ) ကြည်ညိုလေးစားသည်။

မုဲအကး (န) ကောင်းကင်။

မုဲ (ကြိ) လက်ဆောင်ပေး၍ ဖိတ်ကြားသည်။

မုိ (န) မင်းဘောပင်။ နတ်ကွမ်းသီးပင်။

* * * * *

ယ

ယ - နှစ်ဆယ့်ခြောက်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ယ (န) ပွဲလျက်။ ...**တင်ဂွင်** = အင်တွဲ။ (နစ) သင်၊ မင်း။

ယက် (န) မီးခိုး။

ယက္ခ (ပါ) (န) ဘီလူး။

ယင်၊ င် (ကတ္တားရှေ့ဆက်) (ဝိ) သည်။ သဒ္ဒါနိဒါန်းယှဉ်ချက်-ရှု။

ယထ (န) လူအို။ ယောက်ျားအို။

ယတ် (သသက်) ယင်း။ **ပုဇ...** = ယဇ်ပူဇော်သည်။ **စံင်...** = မီးရှို့သတ်ပြီး ယဇ်ပူဇော်သည်။

ယန် (န) ၁-ယက်ကန်း။ **ဒမင် ...** = ယက်ကန်းစင်။

...**သေင်** = ယက်ကန်းသမား။ ယက်ကန်းသည်။ ၂-ဆေးမင်၊ အင်းကွက်၊ ဇယား။ ...**မတ်** = မျက်စဉ်း၊ မျက်ခမ်းဆိုးဆေး။

ထပက်... = အင်းကွက်ထိုးသည်။ ဆေးမင်ထိုးသည်။ ၃-ယာဉ်ရထား။

...**ကွီ** = လှည်းယာဉ်။ (ကြိ) သတိနှင့် ဖြည်းဖြည်းလျှောက်သည်။

...**ကျင်နုလီရော** = ဘယ်က ဖြည်းဖြည်းလျှောက်လာသလဲ။

ယန်ပကဲ (န) ရေတင်မောင်းတက်၊ ယန္တရား။

ယပြဲ (န) အဘွားအို။

ယမိက် (ပါသက်) (န) ယမိုက်ကျမ်း။

ယမု၊ ယျ (န) အမည်။ ...**ယှာ** = အမည်။

ယဟ်၊ ယ် (ကြိ) ကျော်ကြားသည်။

ယဝီ (န) အသက်ရှူခြင်း။ ...**တိတ်** = ထွက်သက်။ ...**လုပ်** = ဝင်သက်။

ယဝ်၊ ယဝ်ရ (သဗဓ) အကယ်၍။ ...**ညးစိုပ်သို့ အဲကျင်ဆိုညးရ** = အကယ်၍ သူအိမ်ရောက်လျှင် ကျွန်တော် သူ့ကိုလာတွေ့မည်။

ယသ (ပါ) (န) ကျော်စောခြင်း။

ယသပတ် (ပါသက်) (န) ပျော်ရွှင်မှု။ စီးပွားဥစ္စာ။

ယာ (န) ရွက်ထည်။ (ကြိ) မ,သည်။

ယာကြာ (ကြိ) သွားသည်။

ယာ် (ကြိ) ထုထောင်းသည်။ ...**သြောံ** = စပါးအခွံထွက်အောင်ထောင်းသည်။
...**သြး** = ဆန်ထောင်းသည်။ ဆန်ဖွတ်သည်။

ယာဂ (န) ဆန်ပြုတ်။

ယာဘုံ (န) မုတ်ခါး။

ယာတ် (န) အဝတ်။ ...**ကွေဟ်** = စုလျား၊ အထက်ခြုံ။ ...**ကမု** = ဖြူစင်သော
အဝတ်။ ...**ကမပ်** = ခြုံစောင်အနီ။ ...**ကာန်** = ဂုံလျှော်အဝတ်။
...**ဂ** = ခြုံစောင်။ ...**စနေဟ်** = အထက်ရုံတန်ဆာ။
...**ဇိတ်တဲ** = လက်သုတ်ပုဝါ။ ...**ဇိတ်မုက်** = မျက်နှာသုတ်ပုဝါ။
...**ဒုကုလ** = ပုဆိုးဖြူ။ ...**သွာ်၊ မှ်** = အဝတ်စုတ်။
...**လွံက်** = သစ်ခေါက်ဆိုးသင်္ကန်း။ ...**သုတ်** = ပိုးအဝတ်။

ယာန် (ပါသက်) (န) ယာဉ်။ ...**စိင်** = ဆင်ယာဉ်။

ယာမ (န) အဖျော်ယမကာ။ **ဘ်...** = ဖျော်ရည်။

ယာမ် (ပါသက်) (န) သုံးနာရီအတိုင်းအတာ။

ယာံ (ကြိ) ငိုကြွေးသည်။ ...**ဗမာန်** = ငိုကြွေးမြည်တမ်းသည်။ (ပါသက်)
(ကြိဝိ) ပြီးနောက်၊ ချက်ချင်း။ ...**မိင်ရမ္ပာင် ခွဲမံက်တိတ်ကျင်ရ**
= အသံကြားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် သူပေါ်ထွက်လာသည်။
(သဗဓ) ပြီးနောက် ချက်ချင်း။

ယာံဗွတ် (ကြိဝိ) မျှလောက်။ ...**ညိညလေဝ်ဟွံတီ** = အနည်းငယ်မျှလောက်
မှ မသိပါ။

ယာံရ (သဗဓ) အကယ်၍။ ယဝ်ရ-ရူ။

ယဲ (န) မိခင်။ ...တ = မိဘ။ ...သွိမ် = မိထွေး။

ယာယီ (ပါ) (နဝိ) ယာယီဖြစ်သော။

ယိပ်ယာပ် (ပါသက်) (ကြိ) စားသောက်သည်။ ယိပ်ယာပ်-ရှု။

ယုဂန်ဇရ် (န) ယုဂန္ဓိရ်တောင်။

ယုတ် (ကြိ) ယုတ်သည်။ ...ဒေက် = ယုတ်လျော့သည်။ ...မာ = ယုတ်မာသည်။

ယုတ္တိ (ပါ) (န) သင့်လျော်ခြင်း။

ယု၊ ယုယာ၊ ယုသလ် (ကြိ) ခုန်သည်။ ...ကွာ = နုတ်ကသည်။

ယဲ (န) အနာရောဂါ။ ...ကွန် = အူကျရောဂါ။ ...ခတုက်ကွိက် = ဝတ်ရူးပြန်

ရောဂါ။ ...ခါဗတ် = ကိုယ်ရေပြားရောဂါ။ ...စူတသ်က် = ဖွေးရောဂါ။

...စူအိက် = ခူနာရောဂါ။ ...တော်ဇွော် = ဝဲရောဂါ။

...န့်ချပ် = အအေးမိဖျား ရောဂါ။ ...တို့ = ကိုယ်ရေပြားရောဂါ။

နူနာရောဂါ။ ...တင်ကိတ် = ကာလသားရောဂါ။

...မင်သရိတ် = လိပ်ခေါင်းသွေးကျရောဂါ။ ...မှတ် = ရင်ကျပ်

ပန်းနာရောဂါ။ ...သညာ = နှာခေါင်းရောဂါ။ (ထိပ်ကပ်နာရောဂါ)။

...သို့ကွော် = မီးယပ်ရောဂါ။ ...သွက် = ချောင်းဆိုးရောဂါ။

...စိင်သိုက် = နှာခေါင်းရောဂါ။ (ကြိ) ဖျားနာသည်။

ယေန်သွင် (န) ယဉ်ကျေးမှု၊ ယဉ်ကျေးခြင်း၊ (ကြိ) ယဉ်ကျေးသည်။

ယောဂီ (ပါ)(န) ယောဂီ။

ယောင် (ကြိ) စိတ်ယောင်သည်။ ...မှာ = ယောင်မှားသည်။

...ယာ = ယောင်တောင်တောင်ဖြစ်သည်။

ယောဇနာ (ပါ) (န) ယူဇနာအတိုင်းအတာ။

ယောက်ယေဝ် (န) လိပ်ပြာ။

ယောန် (ကြိ) ယန်-ရှု။

ယောင် (ကြိ) မှည့်ရော်သည်။

ယောင် (ကြိ) မှောင်မဲသည်။

ယ်၊ ကောယ် (န) အစ်ကိုယောက်ဖ။

ယ်ဖိုင် (န) ပင့်ကူ။

ယံက်၊ ယံက်ခွံက် (န) ထမင်းဟင်းမွေ့သော ယောက်။

ယံက်ချောင်၊ ယံက်သောင် (န) ယောက်သွား။ ကျွ... = ယောက်သွားခရ။

ယံင် (ကြိ) ယောင်ယမ်းသည်။ စိတ်... = စိတ်ယောင်ယမ်းသည်။

ယး (ကြိ) လင်းသည်။ ...ဂတ = မနက်ဖန်။ ...တမး = လင်းသည်။

(ကြိဝိ) နက်ဖြန်နံနက်။

ယိုက် (ကြိ) ထမ်းသည်။ သယ်ဆောင်သည်။ မြင့်သည်။ ...ဂန် = ဂုဏ်ပြု

သည်။ ...ဒိုက် = ကြည်ညိုလေးစားသည်။ ...ခွော် = ပါးပျဉ်း

ထောင်သည်။ ...ပျိုန် = သယ်တင်သည်။ ...ပျိုန်အယော = စိတ်

ကြီးဝင်သည်။ ...ဟန် = မာနထောင်လွှားသည်။

ယိုတ် (ကြိ) အပေါ်သို့ ကြွတက်သည်။ ပေါတောတောဖြစ်သည်။

မို့ဟ်အ်...မံင်ညီညရ = ဤလူ အနည်းငယ်ပေါနေသည်။

ယိုပ်ယာပ် (ပါသက်) (ကြိ) စားသောက်သည်။ ...အဟာရ = အာဟာရစား

သောက်သည်။ ...ပိဏ္ဍပါတ် = ဆွမ်းစားသုံးသည်။

ယို (န) ငါးဒန်စအပင်။ (ကြိ) အသက်ရှူသည်။ ...လုပ်...တိတ် = အသက်ရှူ

သွင်း ရှူထုတ်သည်။ (နဝိ) သေခြင်းကို ပိုင်သော။

သိုင်း... = သေမင်း။

ယိုဝ်၊ ယို (ကြိ) ခေါင်းပေါ်တွင် ရွက်သည်။ ...သစာ = ကျမ်းသစ္စာဆိုသည်။

...ဂန် = ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အသိအမှတ်ပြုသည်။

...ဒင်လင် = သဘောတူလက်ခံသည်။

ယိုဟ် (န) ယို။ ...စန် = ယိုအခြောက်။

ယှု (န) အမည်။ ကို... = အမည်ပေးသည်။ ...ယှာ = အမည်များ။

ဖြ (နဝိ) တစ်ခုခု၊ တစ်ယောက်ယောက်။ အကြင်။
...ညးမွဲ = အကြင်သူတစ်ယောက်။

ယွံ (ကြိဝိ) ဟုတ်ကဲ့။ (ဝိ) အို။ ...ဒေဝတကမ္ပိုင် = အိုနတ်မင်းအပေါင်းတို့။

ယွာံ (န) ငိုကြွေးခြင်း။ အငို။

* * * * *

၅

ရ - နှစ်ဆယ့်ခုနစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ရ (ကြိ-နောက်ဆက်) သည်။ ၏ ။ အာ... = သွားသည်။ (အဟုတ်ဝါကျ-
မဟုတ်ဝါကျနောက်ဆုံးစကား)။ ပိုကျင်... = ကျွန်တော်တို့လာသည်။
ပိုတွံကျင်... = ကျွန်တော်တို့မလာပါ။ (ညွှန်ကြားဝါကျနောက်ဆုံး
စကား)။ အာညိ... = သွားပါတော့။

ရသွံ (ကြိ-နောက်ဆက်) (အာမေဇိတ်ဝါကျနောက်ဆုံးစကား) အံ့သြခြင်းကို
ပြသည်။ ကျင်... = လာပြီပါကလား။ ခေံ့ချန်ခွံင်ပုင်... = သူ
ထမင်းချက်နေပြီပါကလား။

ရကိတ (ပါ) (နဝိ) စောင့်ရှောက်သော။

ရကိဟ် (သသက်) (န) ဘီလူး။

ရင် (ကြိ) တန်းစီသည်။ အတူတကွဖြစ်သည်။

ရင်တွင် (ကြိ) လုပ်ဆောင်သည်။ ဆောင်ရွက်သည်။ အကျိုးဆောင်သည်။

ရင်ညွံ (ကြိ) အချင်းချင်း။

ရတ် (ပါသက်) (န) ရတနာ။ ...ထပုံပြကာ = ဆင် မြင်းစသော ရတနာ
ခုနစ်ပါး။ ...ဒစိတ် = ကျောက်မျက်ရတနာကိုးပါး။ ...ပိ = ဘုရား

အစရှိသော ရတနာသုံးပါး။ (ကြိ) ရိတ်သည်။

...**ဩဘံ** = စပါးရိတ်သည်။

ရတု (သသက်) (န) နှစ်လ အချိန်တိုင်းအတော။ (တစ်နှစ်တွင် ခြောက်ရတု ရှိသည်) သရဒရတု။ သရဒ-ရှု။

ရန် (ကြိ) စဉ်းစားသည်။ လေးစားသည်။ ...**ကိုညးတုံပိုရိဗင်ရ** = သူ့အား လေးစားပြီး ကျွန်တော်တို့ ကူညီသည်။

ရန်တုံ (န) ရည်ရွယ်ချက်။ (ကြိ) ရည်ရွယ်သည်။

ရနက် (ကြိ) ပြည့်အောင်လုပ်သည်။ ...**ဗပေင်** = ပြည့်စုံအောင်လုပ်သည်။

ရပ် (ကြိ) ဖမ်းသည်။ ကိုင်သည်။ ...**စပ်** = သုံးစွဲသည်။ ...**သွေဝ်** = ပဲ့ကိုင်သည်။

ရမတ်၊ ဘှ်ရမတ် (န) မျက်ရည်။

ရမ္မာ (န) ယမနေပင်။

ရမ္ပင် (န) အသံ။

ရဟ်၊ ရှ် (ပါသက်) (န) အရသာ။

ရသီ (သ) (န) ရသေ့။

ရာသီ (န) ဥတုရာသီ၊ ရာသီဥတု။

ရာသီ (ပါ) (န) ရာသီ။ **ရှ်ဇါ...** = ဆယ့်နှစ်ရာသီ။

ရာဂ (ပါ) (န) စွဲလမ်းခြင်း၊ တပ်မက်ခြင်း။

ရာက် (န) ယာယီတဲ။

ရာင် (ကြိ) ပွင့်သည်၊ ပွင့်လန်းသည်။ **ရှ်...** = ပန်းပွင့်သည်။
...**ဆဘဲ** = ကြီးပွားသည်။ ထင်ရှားသည်။

ရာဇမတ် (န) ရာဇမတ် အကာအရံ။

ရာဇာ (ပါ) (န) ဘုရင်။ ...**ဒုတ်** = ဘုရင်တမန်၊ သံအမတ်။

...**ဓမာတ်** = ရာဇမတ်။ ...**သာန်** = ဘုရင်၏စာချွန်တော်။

ရာဒနာ (န) ဆန္ဒ။ (ကြိ) ဆုတောင်းသည်။

ရာန် (ကြိ) ဝယ်သည်။

ရာန်ညှိတ် (ကြိ) ပြင်းထန်သည်။

ရာပ် (န) ချုံ။ စိမ်း... = (ကြိ) ရသည်။ ရောက်သည်။ (ခြံ၊ ခြံပုတ်)

ရာမ်၊ ရံ (န) ထူထပ်သောတောချုံ။ (ကြိ) လှူဝတ်လဲသည်။

ထပိုက်...တဲ့ရ = ထိုကိုရင်သည် လှူဝတ်လဲပြီးပြီ။

ရဲ (န) မုန်လာ။ ...ကြက် = ဂေါ်ဖီထုပ်။ ...သီတေ = မုန်ညင်း။

ရဲဖိန် (သသက်) သစ်မွေး။

ရဲတင်ခေါန် (န) အလံများ။ တံခွန်ကုက္ကား။ ရဲတံခွန်။

ရာဟု (န) ရာဟု။

ရီ (န) ၁-ကျည်ပွေ။ ...တဲ = လက်ဖြင့်ထောင်းသော ကျည်ပွေ။ ၂-ဝင်ရိုး။

...ကွီ = လှည်းဝင်ရိုး။ ...စက် = စက်ဝင်ရိုး။ ၃-အူတိုင်။

...ပူဟ် = ပိန္နဲသီးအူတိုင်။

ရိုင် (ကြိ) စပ်သည်။ ပူသည်။ ...ကတင် = ပြင်းထန်သည်။

ရိတ် (ကြိ) ခြစ်သည်။

ရိတာ (န) ဆေးဒါန်း။

ရဂ်ဗ (ဣတိ-ဟူသော ပါဠိ၏အနက်) ဤသို့ဟူ၍။

ရကွဇီ (န) ရကွဇီနတ်။

ရင် (န) ရုံ၊ ရုံး။ ...စိင် = ဆင်ထားသောရုံ။ ...ဒါန် = အလှူပေးသောရုံ။

(တန်ဆောင်း) ဆွမ်းလောင်းရုံ။ ...အမူ = အမှုစီရင်သောရုံး။

(ကြိ) သင်္ကန်းရုံသည်။ ...သွာ = သင်္ကန်းရုံသည်။

ရန် (ကြိ) ရှန်းကန်သည်။ ...ဇီ = ထကြွပုန်ကန်သည်။

ရပ် (ပါသက်) (န) ရပ်ပုံ။ ...ပယောဝ် = ယဉ်မင်းရပ်။ ...သ် = ရပ်ရည်

ပုံသဏ္ဍာန်။ ...၌ = နွားရပ်။ (ကြိ) ရပ်သိမ်းသည်။

ယာတ်စဲလတ်ဂ် ...ထောံညီ = လှန်းထားသောအဝတ်ကို ရုပ်သိမ်း
လိုက်ပါ။

ရံ၊ ရံဂပ် (ကြိ) ပြည့်စုံသည်။

ရဲ (န) ယင်ကောင်။ ...ခွင် = ယင်မမဲရိုင်း။ (ကြိ) ရွေးသည်။
...စို = ရွေးချယ်သည်။

ရသံ၊ ရသံင် (န) အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်အသံ။ (ကြိ) အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်
အသံပြုသည်။ ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်သည်။

ရေကံ (ကြိ) လှီးဖြတ်သည်။

ရေင် (ကြိ) အတန်းလိုက်ဖြစ်အောင်စီထားသည်။ ...ကာန် = စုစည်းသည်။
ပေါင်းဖက်သည်။ ...ကာန်သွယ်သွန် = ညီညွတ်စွာပေါင်းဖက်သည်။

ရေတ်၊ ရေတ်ဂပပ် (ကြိ) လှည့်ပတ်သည်။

ရေတ်မွဲ (ကြိ) လှည့်ပတ်ကြည့်သည်။

ရေနံ (န) ဖြုတ်ကောင်။

ရေမ်၊ ရံ (ကြိ) လှုပ်လဲသည်။ ရံ-ရူ။

ရေဲ (ကြိ) မြှင်းသည်။ ...ဖျုန်ကိုမြဲ = ဓားနှင့်အသားကို မြှင်းသည်။

ရေပ်ရေတ် (ကြိ) ညည်းညူသည်။ ငိုကြွေးမြည်တမ်းသည်။ ရေရွတ်သည်။

ရေဟံသေဟံ၊ ရေံသေံ (ကြိ) ရိုသေလေးစားသည်။

ရဲ (န) အပေါင်းဖော်။ နောက်ပါ။ အစုအဝေး။ ...ကွာန် = ရွာသား။
...ပျင် = အရပ်ဝေးမှလာသောသူ။ ...ဗူ = လယ်သွား။
...သာ = ခရီးကြောင်းသွားသူ။

ရော (သွယ်ဝိုက်မေးခွန်းနောက်ဆုံးစကား) အာလို... = ဘယ်သွားမလဲ။

ရော် (ကြိ) ပြန်ဆပ်သည်။ ...ဂုန် = ကျေးဇူးဆပ်သည်။

ရောင် (ကြိ-နောက်ဆက်) အနာဂတ်ကာလကိုပြသည်။ အာ... = သွားမည်။
(ဝါကျအဆုံးစကား)အဲအာဆိုညး...=ကျွန်တော် သူ့ကိုသွားတွေမည်။

ရောင်ရောင် (ကြိ) ကိုက်ခဲ့သည်။ ...**ကျေ** = ကိုယ်လက်ကိုက်ခဲ့သည်။

ရော့ညော (ကြိ) ရှက်ကိုးရှက်ကန်းဖြစ်သည်။

ရော့ပြဝါ (န) အပေါင်းအဖော်။

ရော့အ် (ကြိ) ချောင်သည်။ လျော့ရဲသည်။ **ဇုက်ဒက်လပ်ဂျင်ဂ်...မံင်ရ** = လှေကို ကြိုးနှင့်ချည်ထားသည်မှာ ချောင်နေသည်။ **တီထံ...ခိဟ်ကွံ့ကွံ့ရ** = ဤမြေကြီးသည် အလွန်ပွကောင်းသည်။

ရော့အ်ရော့အ် (ကြိဝိ) ချောင်ချောင်ပွပွ။

ရဲ (န) ခြင်းတောင်း၊ ခြင်းလုံး၊ (ဝိ) အလားတူဖြစ်ခြင်းကိုပြသည်။
...**ဒေဝတ်** = နတ်ကဲ့သို့။

ရဲဝံ (ကြိဝိ) ဤကဲ့သို့။

ရဲဂ် (ကြိ) ရိုသေသည်။ ကော်ရော်သည်။ **ရဲသျှော်...** = ရိုသေလေးစားသည်။

ရဲ (န) မှီငြမ်း၊ အကူအပံ့။ **ဝံ့ဖျေထပ် ဒးဒက်...ကိုကျာ်ရ** = ဘုရားကို ရွှေချရန် ငြမ်းချည်ရမည်။

ရဲက် (န) စက်သီး၊ ရေငင်စက်။ (မ...၊ စက်သီး)

ရဲင် (ကြိ) ကြည့်သည်။ ...**စံင်** = ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သည်။

ရး (သသက်) (န) တိုင်းပြည်။ **ကွာန်...** = ကျေးရွာဒေသ။
...**နီဂီ** = အင်ပါယာနိုင်ငံ။ **ညး...ပး** = တိုင်းသူပြည်သား။
(ကြိ) ရပ်စဲသည်။ **ဖျာ...အာရ** = ဈေးကွဲသည်။

ရိုက် (ကြိ) ၁-များသည်။ **အခိုင်လျှဟ်ပဲ့ဖျာကြျက်...ခွံင်ရ** = ယခုအချိန်ဈေးတွင် သရက်သီးများနေသည်။ ၂-အသံဖြစ်အောင် တီးသည်။
...**ဖံ** = စည်တီးသည်။ ကြော်ငြာသည်။

ရိုင် (န) ရံ။ ...**စိုင်** = ဆင်ရံ။ (ကြိ) ရိုင်းသည်။
ချေထံ...မံင် = ဤမြင်း ရိုင်းနေသည်။

ရိတ် (န) ပေပင်။ **ချူလင်ပွဲသွ...** = ပေရွက်တွင် ရေးထားသည်။
 ရိ (ကြိ) ကူညီသည်။ ...**ဗင်ခိုင်သွာ**၊ ...**သဘာ်** = ကူညီဖေးမသည်။
 ရိတ် (န) အမြစ်။ ...**ကွက်** = မြစ်မကြီး။ ...**ဂဥဲ** = ဆေးမြစ်။ (ကြိ)
 ၁-ရေတွက်သည်။ ...**ဩန်** = ငွေကို ရေတွက်သည်။
 ...**ရင်** = ရေတွက် သည်။ ၂-အစိတ်စိတ်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။
 ဖျက်သည်။ ...**ပလီ** = ဖျက်သည်။ ...**သဘဲ** = ပျားဖွပ်သည်။
 ...**သို့** = အိမ်ကို ဖြိုဖျက်သည်။ (နဝိ) တိုင်း။ ...**တူ** = နေ့တိုင်း။
 ...**သွာံ** = နှစ်တိုင်း။ (ရ-ကြိထ) တိုင်း။ ...**မကလိဝံဩန် ညးကို**
ဒါန်ရ = ပိုက်ဆံရတိုင်း အလှူလုပ်သည်။
ရှာဲ၊ **သဲ** (ကြိ) ကွဲကွာသည်။

* * * * *

လ

လ - နှစ်ဆယ့်ရှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။
လ (န) အဘိုး။ ...**ထ** = အဘိုးအို။ ...**မြ** = အဘွားအို။
လက် (ပါသက်) (ဂဏန်း) တစ်သောင်း။ (ကြိ) ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။
 ...**ချ** = ကြိမ်ဆဲသည်။ (ကြိယာဝိသေသနဖြစ်စေသောရှေ့ဆက်)
 နေရာနှင့် အချိန်လားရာကို ညွှန်ပြသည်။ **တိက်...လူညို** = ပက်
 လက်ဘက်အိပ်ပါ။ **စွံလပ်...ပါ** = လက်ဝဲဘက်တွင် ထားပါ။
 ...**ဗျိုက်** = ပြောင်းပြန်။ ...**လွင်** = ကန့်လန့်။ ...**ကနီ** = တစ်နေ့က။
 ...**ကနေ** = မနေ့က။ **ကျင်...မွံညို** = ညဘက်ကိုလာပါ။
လက် (သသက်) (န) ဗေဒင်စန်းလက်။
လက်ကြာပ် (န) လက်ကြပ်တန်ဆာ။

လက်ကျိုက် (န) ဖုန်အညစ်အကြေး။ တဏှာလောဘ။ မြူမှုန်။

လက္ခဏာ (ပါ) (န) လက္ခဏာ။

လက်ချာ (န) လှော်စာ။ (ကောက်ညှင်းအချည်)

လံက်ဆံင် (န) လက်ဆောင်။ ကွာင်... = မုန့်လက်ဆောင်း။

လက်ထက် (န) လက်ထက်။

လက်ပွဲ (န) လက်ပမ်းပွဲ။

လက်ဗန် (န) နပန်းလုံးပွဲ။

လက်သန်၊ လကျန် (သသက်) (န) လက္ခဏာ။ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်။

လက်ဟတ် (န) ယက်ကန်းလက်ခတ်။

လကမ်-လကံ (န) ရှားပင်။

လကန်၊ လကံ၊ ဣံ (န) ရေပတ်လည်ဝိုင်းသောမြေနေရာ ကျွန်း။ ...ဗ္ဗ = ခိုလှုံရန်
နေရာ။

လကောန်တဲ (န) လက်သန်း။

လကဲ၊ တကဲ (ကြိ) တွဲလောင်းကျသည်။

လကံက် (န) ဝှင်း၊ ကကြိုး။ ...ဇိုင် = ခြေကျင်း။ ...တဲ = လက်ကောက်။

လကိုတ် (ကြိ) ကြောက်လန့်သည်။

လကိုန် (န) ကြာပန်းတစ်မျိုး။

လကျန် (သသက်) (န) ကြန်အင်လက္ခဏာ။

လကိုဟ် (သသက်) (န) ဘီလူး။

လကျော် (န) ဘုန်းကြီး၊ ရဟန်း။

လဂွန် (န) အချစ်၊ ချစ်ခြင်း။

လဂပ် (န) ဂျင်း။

လဂုင် (ကြိ) ကန့်လန့်ဖြတ်ပြီး ရှိနေသည်။ ...ချင် = ရန်ကုန်မြို့။

လဂို (န) တောအုပ်ငယ်။ အရိပ်ပင်တန်း။

လွ့ (ကြိ) ဖြောင့်သည်။ ...တပ်တား = ဖြောင့်မတ်သည်။

လျှောင် (န) စမ်းချောင်း။

လှူပွတ် (န) မီးခဲ၊ မီးကျိုး။

လင် (ကြိ) အရည်ပျော်သည်။ ...**ငွေဘင်** = မျက်ရည်ကျသည်။

လင်ကာ၊ လင်္ကာ (န) ၁-စာပေလင်္ကာ၊ ၂-မာလကာသီ။

လင်တီ (န) ကောက်လန်းတီပန်း။

လင်ဟော် (န) မျောက်လွဲကျော်။

လှုတ်၊ လှုတ် (ကြိ) လေ့လာသည်။

လှုပ် (န) တစ်စုံ၊ တစ်ရှင်း။ (မျိုးပြ) တစ်ရှင်း။ **ရှုံ့မွဲ...** = နှင်းတစ်ရှင်း။

လှော် (ကြိ) အပေါ်သို့ မော့ကြည့်သည်။

လှိုတ် (မျိုးပြ) တစ်ခါမျိုးချစရာ။ **နှိုမွဲ...** = ရေတစ်ခါမျိုးချစရာ။

လှေတ် (ကြိ) ညှစ်သည်။

လှေ့တော်စေ့ (ကြိ) ဖူးရောင်ရာမှ လှေ့ကျသည်။

လှေ့တ် (ကြိ) ရှိခိုးသည်။

လဋး၊ လှး (န) ၁-ဆင်မြင်း ကကြိုးတန်ဆာ။ ၂-အကြွင်းအကျန်။

စူး... = အစာကြွင်း။

လစ (န) အိုင်။ ...**အနုတတ်** = အနောတတ်ရေအိုင်။

လစင်ဗစင် (ကြိ) ကြည်လင်တောက်ပသည်။ တင့်တယ်သည်။

လစိန် (န) လက်စွပ်။

လစေ့ (န) အောက်ဘက်၊ အငယ်ပိုင်း၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ။ **စေ့-ရှူ**။

...**ဂြိုဟ်** = တောတစ်စိတ်တစ်ဒေသ။ ...**နွံပိုန်** = ဆရာတော်၏

လက်ထောက်။

လစုတ်၊ ကစုတ် (န) တခဏအချိန်။ တစ်ကြိမ်တစ်ခါ။

လစောက်လမောင် (နဝိ) ပြုပြင်ကိုင်တွယ်နိုင်သော။ (ကြိ) သိမ်မွေ့ ပျော့

ပျောင်းသည်။

လစောန် (န) အစွန်းအဖျား၊ အထွတ်အထိပ်။

လစံက် (ကြိ) မည်းသည်။

လစံက်ဘုပ်၌ (နဝိ) စိမ်းနက်သော။

လစံင် (န) ကြာသိန်။

လစး (ကြိ) ထွန်းလင်းတောက်ပသည်။

လဆူ (ကြိ) ယိမ်းယိုင်သည်။

လဆောင် (ကြိ) တစ်ခါတစ်ရံ။

လဖ (ကြိ) နှောင့်နှေးသည်။ နှောင့်နှေးစေသည်။

လဖဲ (ကြိ) ၁-ဝသည်။ ၂-နှေးသည်။ (နဝိ) ဝသော၊ နှေးသော။

လဂါ... = နှေးသောခြေလှမ်း။

လဂု (န) ဘိုးလေး။

လဂဲ (ကြိ) နှေးသည်။ နောက်ကျသည်။

လဇောတ် လမောင် (ကြိ) သိမ်မွေ့ပျော့ပျောင်းသည်။

လဝံက် (ကြိ) တစ်ခုပေါ်တစ်ခု ဆင့်တင်သည်။ ...**ကျိုင်ကျိုင်** = ဘုရား ထီးတင်သည်။

လညင် (န) နွေရာသီ။

လညာတ် (န) အမြင်။ ...**အဲဗွေတ်အာဟာ** = ကျွန်တော်၏အမြင် လွဲသွားသလား။

လနီလယတ် (ကြိ) တိုက်ခိုက်သည်။

လတ် (ကြိ) ၁-လတ်ဆတ်သည်။ **ဖျန်ထံ...မံင်ရ** = ဤအသားလတ်ဆတ်သည်။ ၂-လဲသည်။ ...**စေ်** = လဲကျသည်။

လတ်လတ် (နဝိ) လတ်ဆတ်သော။ အစိမ်းလတ်လတ်။

အဲရာန်က...ရ = ကျွန်တော် ငါးလတ်လတ်ကို ဝယ်သည်။

လတက် (န) လည်ကုပ်။ (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။ ...**ပလောံ** = အင်္ကျီဝတ်သည်။

လတ် (န) လျာ။ ...ကျပ် = မီးကျောင်းလျာ။ ရှားစောင်းလက်ပပ်။

...စက်=လျာစက်။ အာဏာစက်။ ...ရှ်=နွားလျာ။ ...စီ=ကျောက်ပွင့်။

လတုန် (မျိုးပြ) တစ်ခေါက်။ အာဘာပီ... = ကျောင်းသို့သုံးခေါက်သွားသည်။

လတူ (ဝိ) အပေါ်။

လတောင် (န) အကြော။

လတော် (နဝိ) ထိုစဉ်အခါကာလ။

လတိုင်ဖျိန် (ကြိ) အပေါ်သို့တက်အောင်လုပ်သည်။ မြောက်တင်သည်။

လတိုင် (န) အတွင်း။ ...ထပ် = ရွှေတွင်း။

လတိုင်လမ္ဗ် (န) နှင်း။

လထံ၊ လထံဗျူ (န) အဘိုးအို။

လဒ (ကြိ) ဖုံးသည်။ ခိုလှုံသည်။

လဒဝ် (ကြိ) ဥပေါ်တွင် ဝပ်သည်။ စာင်...မံင်ရ = ကြက်ဝပ်နေသည်။

လဒု (ကြိ) အသံပြုသည်။

လဒေါ၊ လဒံ (ကြိ) အုပ်ချုပ်သည်။ ငြိမ်သက်စေသည်။

ဇာဝ်...ချင်ကွာန် = မြို့ရွာကိုအုပ်ချုပ်သည်။

လဒိုဟ် (ကြိ) ပြန်ပေးသည်။ ပြန်ဆပ်သည်။

လန် (ကြိ) လှည့်ပတ်သွားလာသည်။ ...မံင် = မောင်းတီးကြေငြာသည်။

လနင် (ကြိ) ကန့်လန့်ဖြစ်နေသည်။

လနဟ် (ကြိ) ပျင်းရိသည်။

လနောင် (န) စွန်ငှက်။

လနောဟ်မိင်၊ လနဟ်မိင် (ကြိ) မကြားချင်ဖြစ်သည်။

လွ (ရ-ကြိထ) တားမြစ်ခြင်းကို ပြသည်။ ...ကျောန် = မလုပ်ပါနှင့်။

လပတ် (န) တူးမြောင်း။

လပဟ်၊ လပ့် (န) ၁-လှိုင်း။ ...**စီ** = ပင်လယ်လှိုင်း။ ၂-နာမောင်း။
 ...**စိင်** = ဆင်နာမောင်း။ (ကြိ) ကောက်သည်။
 ...**ကေတ်** = ကောက်ယူသည်။

လွဏ်၊ လွံ (န) အိပ်မက်။ (ကြိ) အိပ်မက်သည်။ ...**ညာတ်** = အိပ်မက်မြင်သည်။

လွံသာ (နဝိ) ပေါသော။ ဘာမှမရှိသော။

လွံက်လမဲ(န) မမြင်အပ်သောအရာ၊ လျှို့ဝှက်အပ်သောအရာ၊ ဖရိုဖရဲဖြစ်ခြင်း။

လပိာ် (န) အပိုင်းတစ်ပိုင်း။ ဘက်တစ်ဘက်။ ...**တေံ** = ဟိုဘက်အပိုင်း။
 ...**ထံ** = ဒီဘက်အပိုင်း။

လပုဟ်တဲ (န) လက်ချောင်း။ (မျိုးပြ) တစ်လက်သစ်။ **ပိ...** = သုံးလက်သစ်။

လပိုက် (ကြိ) ဆောင့်သည်။ တိုက်ခတ်သည်။ လျှော်ဖွတ်သည်။

လဖဏ် (ကြိ) ညွတ်သည်။ အောက်သို့ကျစေသည်။ ...**သိသ** = ဦးခေါင်း ညွတ်သည်။

လဖဟ် (ကြိ) ရှာဖွေသည်။ ကောက်ယူသည်။ ...**သွာန်** = မေးမြန်းသည်။
 ...**ဂိုင်** = သိမ်းဆည်းသည်။ ...**တဲ** = စုံစမ်းသည်။

လဗင် (န) ပျော်မြူးခြင်း။ လွန်ကြူးခြင်း။ ဖောက်ပြားခြင်း။ **မြ...** = ဖောက်ပြားသော မိန်းမ။ **စိတ်...** = ဖောက်ပြားကြူးလွန်သောစိတ်။
 ...**သုရာ** = သေသောက်ကြူးသူ။ ...**သမင်** = သေသောက်ကြူးသူ၊ အရက်သမား။

လဗပ်ပကီ (ကြိ) အပြစ်တင်သည်။ အကြည်ညိုပျက်အောင်လုပ်သည်။

လဗာင် (န) ၁-သစ်ပင်၏အကိုင်းကြီး။ ၂-တွဲလွဲ၍ မတ်စောက်သောကျောက်။

လဗေင် (န) ရွံ့ညွန်။

လဗံက် (န) စားပွဲ။ ၂-နတ်ပူဇော်သော အုန်းသီး ငှက်ပျောသီးပါသည့်ပွဲ။

လဗး (န) ညီညာသော မြေမျက်နှာပြင်။

လဗိုတ် (န) မုန်တိုင်း။ ...ကျာ = လေမုန်တိုင်း။ (ကြိ) ပစ်သည်။
...ပျိုန် = အပေါ်သို့ ပစ်တင်သည်။

လဗိုန် (ကြိ) ခိုင်မြဲအောင်လုပ်သည်။

လပြဲ (န) အဘွားအို။

လမ၊ လှ (န) မုဆိုး။

လမက် (န) ဗွက်၊ ရွံ့အိုင်။

လမတ် (နဝိ) နုသော။

လမွံက် (နဝိ) မည်းသော။

လမာ၊ လမာ်ဗိုင် (န) ခြေရာ။ ပီ...မါဂါ = ခြေရာသုံးခု နှစ်လှမ်း။

လမာတ် (န) ဖိုးသူတော်။

လမာတ်သူာ (န) သင်္ကန်းအစပ် အလွှာ။

လမာန် (န) အိုးလုပ်သမား။

လမာဲ (န) ၁-လက်ဆောင်။ ...လမာဲ = လက်ဆောင်။ ၂-မြွေအလမ္မာယ်
ဆရာ။ (ကြိ) ၁-မွေ့သည်။ ...သွ = ဟင်းမွေ့သည်။ ၂-လွယ်သည်။
...ဂိုက် = လုံချည်ကွင်းသိုင်းသည်။

လမိတ်ဗန် (ကြိ) ဖြစ်စေသည်၊ ဖန်ဆင်းသည်။

လမိတ်လပံ (န) အတိတ်နိမိတ်။

လမိတ် (န) အရေအတွက်။

လမိ (န) ၁-စလောင်းဖုံး။ ၂-သစ်ပင်ပင်စည်။

လမု (န) လမုပင်။

လမုက် (ကြိ) အိပ်နေစဉ် ရောင်ရမ်းသည်။

လမုတ် (န) အပြစ်။ ပြစ်မှားခြင်း။

လမဲ့လမက်၊ လွဲလွက် (ကြိ) ညွှန်နှစ်သည်။

လမှဟ်၊ လျှဟ် (ကြိဝိ) ယခု။ (ကြိ) ဖျန်းသည်။

လမှဟ်လမတ် (န) သစ်မြစ်။ သစ္စ... = သစ်သီး သစ်မြစ်။

လမေင်၊ လွေင် (န) အစီအစဉ်။ ...သွက်ဝံ့ကျောက်ချူလင်တဲရ = လုပ်ရန် အစီအစဉ်ကို ရေးပြီးပြီ။

လမေင်လမေင်၊ လွေင်လွေင် (ကြိဝိ) အစီအစဉ်အတိုင်း။

လမေန် (ကြိ) ချိသည်။ ဂွေန်-ရှူ။

လမေမ် (န) ကစားသမား။ ...ပး = ကြွေအံကစားသူ။

လမောင် (န) မောပန်းခြင်း။ ...လွေတ် = မောပန်းခြင်း။ (ကြိ) မောသည်။
...ရိတ် = စိတ်ပင်ပန်းသည်။

လမောင် (န) အညွန့်အတက်။ အလောင်းအလျာ။ တြံ့...ကျှ် = ဘုရား အလောင်း။ ...ထပို = ရှင်လောင်း။ (ကြိ) ၁-ပေါ်ထွက်လာသည်။
သွဆု...တိတ်ကျင်ရ = သစ်ရွက်အညွန့်ထွက်လာသည်။ ၂-နိပ်ချ သည်။ ကိုင်းညွတ်သည်။ ...ဖျေကျေ = ကိုယ်ကိုကိုင်းညွတ်သည်။

လမှဟ် (ကြိ) ဖျန်းသည်။

လမ်၊ လိမ် (န) လိမ္မော်သီး။

လမံက် (န) တစ်လုတ်၊ တစ်ဆုပ်။ ...ပင် = ထမင်းလုတ်။ (မျိုးပြ) တစ်လုတ်။
စပင်ပိ... = ထမင်းသုံးလုတ်စားသည်။

လမိုင် (ကြိ) လန်သည်။ ...စှေ် = လန်ကျသည်။ ပြုတ်ကျသည်။ အမြစ်ပါ လဲကျသည်။

လမိတ် (ကြိ) ရိုက်သည်။ ဒးဒင်...ကိုလေံစင် = ကြိမ်လုံးနှင့် အရိုက်ခဲရသည်။

လမိန်၊ လျိန် (ကြိဝိ) အမြဲ။

လမူ (ကြိ) ပျင်းရိသည်။ အထီးတည်းဖြစ်သည်။ အချည်းနီးဖြစ်သည်။
မုင်... = ဗိုက်တွင်အစာမရှိဖြစ်သည်။ (နဝိ) အချည်းနီးဖြစ်သော။
ဂလာန်... = အချည်းနီးအပြောအဆို။ ...လူန် = ပျင်းရိစရာကောင်းသော။

လမွှင် (န) ကန့်လန့်အကျယ်။ ဗွဲ... = (ကြိဝိ) အကျယ်အားဖြင့်။

လမျှင်၊ လယုင် (ကြိ) ကြည်လင်သည်။ စစ်မှန်သည်။

လမျို (န) အသက်။

လမျိုဟ်၊ ဒမျိုဟ် (န) အနက်။

လမွှ် (ကြိ) ဖွင့်သည်။ ...မတ် = မျက်စိဖွင့်သည်။

လမွှင် (န) မြူ (နှင်း)။

လမွှင် (န) ပဲ့တင်သံ။

လမွမ်း၊ လမွှ် (န) ဖုန်မှုန့်။ သိမ်ငယ်သောအရာ။ ...လုပ်မတ် = မျက်စိထဲ အမှိုက်ဝင်သည်။

လမွှး (န) မျက်နှာပြင်။ ...စီ = မြစ်ရေမျက်နှာပြင်။

လယ (န) ဆိုင်း။ ...စစ် = ကြိမ်နှင့်လုပ်ထားသောဆိုင်း။ ပခုံးထမ်းဆိုင်း။

လယတ် (ကြိ) ၁-အထက်အောက်စပရင်ကဲ့သို့လှုပ်သည်။ အထက်အောက်လှုပ် စေသည်။ ...ခရေင် = ပုခက်ကိုလှုပ်သည်။ ဒဒန်ဆုဂ်...မံင်ရ = သစ်သားတံတားသည် ထက်အောက် စပရင်ကဲ့သို့ လှုပ်နေသည်။ ၂-ပွတ်ကြသည်။ ခတ်ကြသည်။ ကွာင်ဆုစါ...ရင်ညွံ = သစ်ကိုင်း နှစ်ကိုင်း အချင်းချင်းပွတ်ကြသည်။ ခတ်ကြသည်။

လယဟ် (ကြိ) ခါသည်။ ...တဲ = လက်ဖျားခါသည်။

လယုင်၊ လျှင် (ကြိ) စိတ်ထားကြည်လင်သည်။ စိတ် ...ဖြိုင်သျှိုက် = စိတ် ထား သန့်ရှင်း ကြည်လင်သည်။

လယောဝ် (ကြိ) ကိုင်းညွတ်သည်။ ဆင်ခြေလျှောသည်။

လယာန်၊ လယံ (န) ထောင်ဖမ်းသောညွတ်ကွင်း။

လယး (န) အလင်းရောင်။

လယိုင် (န) ၁-အလေးချိန်။ ဖျန်ဂ်...နွံပိသာရ = ထိုအသားသည် အလေး ချိန် သုံးပိသာရီသည်။ ၂-တာဝန်။ ဇုင်... = တာဝန်ခံသည်။

လယိုဟ် (န) အနက်။ ...စီထံ နွံ ဓါစော်ဟတ်ရ = ဤမြစ်၏အနက်သည် အတောင်နှစ်ဆယ်ရှိသည်။

လရ (ကြိ) လှုပ်ရှားသည်။ ...လတ် = လှုပ်ရှားပျက်စီးသည်။

လရိုက် (ကြိ) ခါသည်။

လရိုဇ် (ကြိ) ငိုသည်။

လလမ်၊ လလံ (ကြိ) ရပ်စဲအောင်၊ ကုန်စင်အောင်၊ ငြိမ်းချမ်းအောင်လုပ်သည်။
...ကိုဒဗိုက်အိုသို = ဆင်းရဲခြင်းအားလုံးမှ ချုပ်ငြိမ်းစေသည်။

လလံသွာ (န) စိတ်ချမ်းသာခြင်း။ ဖျားနာခြင်းမှ ပျောက်ကင်းခြင်း။

လလီ (န) လှုပ်စီး။

လလဲ (ကြိ) ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ...ခွင်လက်ကရရ = နောက်တွင် ကျန်ရစ်နေခဲ့သည်။ ...ထံ = အိပ်နေစဉ် ကျင်ငယ်ယိုဖိတ်သည်။

လလောင် (န) ပျက်စီးခြင်း။

လလောင် (ကြိ) ကျယ်လောင်သောအသံကိုပြုသည်။ ...ကမြဲ = ကြွေးကြော်သည်။ ...တရး = ကြော်ငြာသည်။

လလံ (ကြိ) ပြန့်ကျဲအောင်လုပ်သည်။ နောင်ကြီးနှင့် လွှတ်ထားသည်။
...လဝ်စိုတ် = စိတ်ကိုလွှတ်ထားသည်။ ၂-ထုတ်ဆောင်သည်။

...ပွိုတ်ဏာကပေါတ် = ပစ္စည်းယူထုတ်သွားသည်။

လလး (ကြိ) ဖြန့်ခင်းသည်။ ...ကထိုန် = ကထိန်ခင်းသည်။

လလိုင်၊ လလိုင် (န) ပိုးစုန်းကြူး။

လလီ (မ-ကြိဝိ) ဘယ်သောအခါ။

လဝ် (ကြိ) ထားသည်။ ...စိုတ် ကိုခိုဟ်ညို = စိတ်ကိုကောင်းအောင်ထားပါ။
(နကြိထ) ထားထားကြောင်းကိုပြုသည်။ ကို...တဲရ = ပေးထားပြီးပြီ။

လဝါ (န) မြေတွင်ဖြစ်သောဥ၊ အမြစ်၊ ရိုး၊ အစွယ်။ ...ဒကိုန် = ကြာရိုးကြာစွယ်။

လဝိင် (ကြိ) ဝေယမ်းသည်။ ...ခမိင်ကျိပ် = ခေါင်းပေါင်းကို ဝေယမ်းသည်။
လဝေဟ်၊ လွေဟ် (ပါသက်) (န) ၁-ယောင်ဆောင်ခြင်း။ ဗ... = ယောင်ဆောင်
သည်။ ၂-(ပါသက်) ကုန်သည်လူတန်းစား။ ညး... = ကုန်သည်။
ချမ်းသာသောသူ။

လဝး (မျိုးပြ) တခြမ်း။ သြိဟ်ပါအာဓါ... = ရင်နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။
လဝိုက် (ကြိ) ခါသည်။ လှုပ်သည်။ တိုက်ခတ်သည်။
ကျာ... = လေတိုက်ခတ်သည်။

လဝို၊ ယဝို (န) အသက်ရှူခြင်း။

လဝို၊ အဝို (န) အာဏာ၊ စွမ်းအား။

လသာ (ကြိ) စွန့်သည်။ ချန်ပစ်ခဲ့သည်။

လသု၊ ကသု (န) လှော်တက်။

လသိုတ်လဲ (ကြိ) ချည်နှောင်ထားရာမှ ပြေသည်။

လသိုန်၊ ကသိုန် (ပါသက်) (န) ကြက်သွန်။ ...ဗ္ဗာင် = ကြက်သွန်ဖြူ။

လသို၊ ကသို (န) မိုးရာသီ။

လသို (ကြိ) ဖြန့်ကြဲသည်။

လဟက် (ကြိ) မောပန်းသည်။

လဟင် (န) လက်ဝါးတဖြန့်ပမာဏ အတိုင်းအတာ။

သျှမ္မဲ...တဲ = လက်တစ်ခုအပြည့်ဆန်။

လဟိင် (ကြိ) ကြည်နူးသည်။ ...စိုတ် = စိတ်ကြည်နူးသည်။ စိတ်ချမ်းသာ
သည်။

လဟုက် (ကြိ) ငေါက်ငမ်းသည်။ ဟောက်သည်။

လဟုတ် (န) ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ (ကြိ) ဆုတ်ယုတ်သည်။

လဟောက် (န) ဇက်ကြိုး။ ဂဟောက်-ရှူ။

လဟေဟ်၊ လဟး (န) ဆင် ကကြိုးတန်ဆာ။

လဟောဝ်မတ် (န) မျက်မှန်။

လဟို (န) အပြောအဆို။

လဟိုဝ်၊ လဟို (ကြိ) ထွန်းလင်းတောက်ပသည်။ မွန်းမံပြင်ဆင်သည်။ ပြုပြင်သည်။ ဂီ... = ထွန်းလင်းတောက်ပသည်။ ကြီးပွားတိုးတက်သည်။

လဏေ၊ ကဏေ (ကြိ) တင်သည်။ ယာတ်ဂို...လဝ်လတူဇုက်ညီ = အဝတ်ကို ကြိုးပေါ်တွင် တင်ထားပါ။

လဇတ် (ကြိ) ဆင်ယင်သည်။ လှပအောင်လုပ်သည်။

လဇဲသို့ (ကြိ) ကြည့်သည်။

လဇဲမတ် (ကြိ) မျက်လုံးမှိတ်ဖွင့်လုပ်သည်။

လဇေါက် (ကြိ) မှီခိုသည်။ ခိုလှုံသည်။

လဇေါဟ်၊ လဇိုဟ် (ကြိ) အေးအောင်လုပ်သည်။

လဇံက်၊ လကံက် (န) လက်ကောက်။

လဇ်၊ လံ (ကြိ) ကြာသည်။ ...လကာဖါ = ကြာမြင့်သည်။ ဗွဲမ... = (ကြိဝိ) ကြာမြင့်စွာ။ ဗွဲမ... = (ကြိဝိ) ကြာမြင့်စွာ။

လအက် (ကြိ) ၁-သုတ်လိမ်းသည်။ ၂-သဘောထားရိုးဖြောင့်သည်။

လအပ် (န) ဝရောင်းချဉ်ပင်။

လအာ (န) အသွား။ သွားပုံ။ သွားဟန်။

လအာတ် (န) သူတောင်းစား။ ကမ္ဗင်... = တောင်းစားသူ။

လအိတ် (န) အစွန်အဆုံး။

လအိတ်ကာလ (ကြိဝိ) အမြဲတမ်း။ အမြဲမပြတ်။

လအိတ်တို့ (ကြိဝိ) ဆက်လက်လျက်။ အစဉ်အမြဲ။

လအောင် (န) သည်းခံခြင်း။

လှာ၊ ချေလှာ (န) မြည်း။

လှ် (ကြိ) ၁-ပြိုကျသည်။ သင်စီ...အာရ = မြစ်ကမ်းပြိုသွားသည်။

၂-ဖျာသည်။ **ထ်ဗျ...**ခွင်ချာရ = အဘိုးအို နီးဖျာနေသည်။
လာင် (ကြိ) ဆေးကြောသည်။ ...**မုက်** = မျက်နှာသစ်သည်။ **ယာတ်ကပိုက်**
လင်တဲဂ်...ထောံညိ = ဖွတ်ပြီးသောအဝတ်ကို ရေဖြင့် ဆေး
ကြောပါ။

လာပ် (ပါသက်) (န) လာတ် လာဘ။ ...**သကာ** = လာတ်သပ်ပကာ။
လာံ (ကြိ) ကွေ့လိမ်သည်။ **တံ့လိဂ်...တိုန်စိုပ်ကွာရ** = ထိုဗူးပင်သည် စင်ပေါ်
သို့ လိမ်တက်ရောက်သွားသည်။ ...**ထဲ** = ရှုပ်ထွေးလိမ်လည်သည်။

လာံသု (န) ပေါက်ပန်းဖြူပင်။

လာဲ (န) အရေးအကြောင်း၊ မပြတ်သောအစဉ်။ (ကြိ) အရည်ပျော်သည်။
ချည်နှောင်ထားရာမှ ပြေသည်။ **သကြာ...ခွင်ပွဲချာရ** = ရေထဲတွင်
သကြားအရည်ပျော်နေသည်။ **သော်ထကတ်လင်ဂ်...အာရ** = ထုံး
ထားသောဆံပင်ပြေသွားသည်။ **ဂွိုက်...** = လုံချည်ပြေသည်။
...**လေင်** = ပျောက်ကွယ်သည်။ ပျက်စီးသည်။

လိက် (ပါသက်) (န) စာ၊ စာအုပ်။ ...**ကသုက်** = စာချုပ်။
...**ဂုက်လောတ်** = ကြေးနန်းစာ။ ...**ဗွက်** = သီးချင်းစာ။
...**ပတ်** = စာပေ။ ...**ပရင်** = ဆောင်းပါးစာ။ ပေးစာ။
...**ပရိုင်** = သတင်းစာ။ ...**ပဋ္ဌး** = စကားပြေစာပေ။ ...**အုပ်** = စာအုပ်။

လိင် (ကြိ) ငှားသည်။ ...**ကျောန်** = အခစားလုပ်သည်။ အခယူ၍လုပ်သည်။
(ပါသက်) (န) လိင်။ (ပုလိင်၊ ဣတ္ထိလိင်)

လိင်လင် (ကြိ) မှိုင်တွေဝေသည်။

လိ (ကြိ) ၁-လိမ်သည်။ ...**ဟို** = လိမ်ပြောသည်။ ၂-ရစ်ပတ်လိမ်ကွေ့သည်။
...**စန်** = ရစ်ပတ်ရှုတ်ထွေးသည်။ ...**စန်တူမာဲ** = ထိုင်းမှိုင်းသည်။

လိမုက် (ကြိ) မျက်နှာသစ်သည်။

လိယး **လိယးဂတ** (န) နက်ဖြန်။ နောက်တစ်နေ့။

လှ (ကြိ) ၁-မတည်ငြိမ်ဖြစ်သည်။ ...လန် = ကျူးလွန်သည်။ လော်လည်
သည်။ ၂-ဦးချိုအောက်စိုက်သည်။ ပြင်... = ချိုအောက်စိုက်
သော ကျွဲ။ ကျွဲတယ်လူ။

လှက် (န) ၎က်ကြီးတောင်အပင်။ (ကြိ) ထိသည်။ တိုက်သည်။
...ဇး = ထိမိသည်။

လှက် (ဝိ) အချိန်အတောအတွင်း။ ...ကာလမလံ = အလွန်ကြာသောအချိန်
ကာလအတွင်း။

လှတ် (ကြိ) မှားယွင်းသည်။ ...လီ = သူတစ်ပါးသားမယားကို ပြစ်မှားသည်။

လှန် (န) လိပ်ခေါင်း။ ယဲ... = လိပ်ခေါင်းရောဂါ။

လှပ် (ကြိ) ဝင်သည်။ ...ကျောန်ကမ္ဘောန် = အလုပ်ဝင်လုပ်သည်။

လှဲ (ကြိ) ရေထဲ၊ ရွံ့ထဲ၊ သဲထဲ၊ နှင်းထဲဆင်းလျှောက်သွားသည်။
...နှ် = ရေထဲဆင်း၍ လျှောက်သည်။

လှဟ် (ကြိ) နှစ်သက်သည်။ ကြူးလွန်သည်။ ဂကူမန်တံ...ကိုခရံက်ရ = မွန်
လူမျိုးတို့သည် ငပိကို နှစ်သက်ကြသည်။

လေင် (ကြိ) ၁-ခါးတွင် သယ်ဆောင်သည်။ ...ကောန်ဇုတ် = ကလေးကို ခါး
တစ်ခွင်သည်။ ၂-ကျွေးမွေးသည်။ (ယိုး)

လေင်ကာ (န) မာလကာသီး။

လေင်လး (ကြိ) ပျော်ရွှင်သည်။

လေင် (ကြိ) ပျက်စီးသည်။ ...ကပ် = ကမ္ဘာဖျက်သည်။
ပြည်ညး...အာအိုတ်ရ = သူ၏ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးကုန်ပြီ။

လေတ် (ကြိ) သုတ်လိမ်းသည်။

လေပ် (ကြိ) တတ်မြောက်သည်။ ...လိက် = စာတတ်သည်။

(ရကြိတ်) ဖြစ်တတ်သည်။ **အာဂြိုဟ်မွှေး...ဆီခေဏီကွရောင်** = တောထဲသွားလျှင် ကျားနှင့်တွေ့ဆုံတတ်သည်။ (န-ကြိတ်) တတ်သည်။ **ကျွန်...** = လုပ်တတ်သည်။

လေမ်သု (န) ပေါက်ပန်းဖြူပင်။

လေ (ကြိ) ၁-ပြန်ဆပ်သည်။ ...**ကိုစူး** = အစားပြန်ဆပ်ပေးသည်။

၂-ပြန်ပြောသည်။ ...**ပုံ** = ပုံပြောသည်။ ...**ဗွ** = ပြန်ပြောသည်။

လေဝ် (ကြိဝိ) လည်း။ **ညး...အာကို** = သူလည်း သွားသည်။

လှေ (ကြိ) ကသည်။ ...**ဇယော်** = သီဆိုကပြသည်။ (မျိုးပြ) တစ်ကြိမ်တစ်ခါ။

ဟုံကောင်စိုပ်မွဲ... = တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ မရောက်ဘူးပါ။

လေဗ်၊ လေ (န) တုတ်။ ...**ကွံ** = ကနုတံ။ ...**ကမွး(ကလး) ချေ** = မြင်း

နှင့်တံ။ ...**ခမေတ်** = လူရိုက်သောတုတ်၊ သို့မဟုတ်ကြိမ်လုံး။

...**ခွက်** = တူ။ သံရိုက်သောတူ။ ...**ဒန်** = တုတ်တံ။ **ကြိမ်စကြာ**။

...**ဒုက်** = လက်ကိုင်တုတ်။ ...**ပွန်** = မျဉ်းတံ။ ...**စင်** = ကြိမ်လုံး။

လော (ကြိ) လိမ့်သည်။ ...**စေအာ** = လိမ့်ကျသွားသည်။

...**လိန်** = ဟိုဟိုဒီဒီ လိမ့်သည်။

လောက (ပါ) (န) လောက။ (လိုက်)

လောကီ (ပါ) (န) လောကီ။

လောကုတ္တီ (ပါသက်) (န) လောကုတ္တရာ။

လောင် (ကြိ) အသံပြုသည်။ ...**တြး** = ကြော်ငြာသည်။

...**ဆာင်** = လကွင်းတီးသည်။

လောတ် (န) နန်းကြီး။ နန်းဆွဲရန်အပေါက်ပါသောသံပြား။ နန်းပြင်။

ဇုက်... = နန်းဆွဲထားသော နန်းကြီး။ (ကြိ) လဲသည်။

...**ဂွင်** = မှောက်ရက် လဲကျသည်။ ...**စေ** = လဲကျသည်။

...**လော** = လဲလိမ့်သည်။

လောန် (န) ယက်ကန်းလွန်း (ကြိ) လွန်သည်၊ ကျော်လွန်သည်။
အခိုင်...အာရ = အချိန်လွန်သွားသည်။ (ကြိဝိ) လွန်စွာ။
နိုဟ်...နိုဂ်ရ = ထိုထက် လွန်စွာကောင်းသည်။

လောဝ်၊ လုဝ် (ကြိ) ဝင်သည်။

လောဘ (ပါ) (န) လောဘ။

လော့လာ (ကြိ) စိတ်ပူပင်ဆင်းရဲသည်။

လော့ (ကြိ) လွယ်သည်။ ...**ဗော** = လွယ်ကူသည်။

လော့သွာ (ကြိဝိ) လွယ်ကူစွာ။ (ကြိ) လွယ်ကူသည်။

လောဟ (ပါ) (န) သံသတ္တ။

လောဟ်၊ လုဟ် (ကြိ) နှစ်သက်သည်။

လောဟိတ (ပါ) (န) သွေး (နဝိ) နီသော။

လ် (န) ၁-မျှာ။ ၂- လောလူမျိုး။ (ကြိ) ပြန်ပြောသည်။

...**ဗ္ဗ** = ပြန်လည်ပြောပြသည်။

လံက် (ကြိ) သုတ်လိမ်းသည်။ ...**လေတ်** = လိမ်းကျံသည်။

လံက်ချာ (န) လှော်စာ။

လံက်လာ် (ကြိ) ဆင်ခြင်ဉာဏ်မရှိဖြစ်သည်။

လံင် (ကြိ) ၁-လောင်းကစားသည်။ ...**ပေါ့ရှင်** = လှေပွဲလောင်းကစားသည်။

၂-လောင်းလှူသည်၊ ထပ်ထည့်သည်၊ ပေါင်းထည့်သည်။

...**ပုင်** = ဆွမ်းလောင်းသည်။

လး (ကြိ) ၁-ခင်းသည်။ ...**ဖုန်** = အိပ်ရာခင်းသည်။ ...**ယာတ်** = အဝတ်ခင်း

သည်။ ၂-ပြန့်သွားသည်။ **ယာတ်ကဝေန်ကဝံက်မံင်ဂ်ဒေးပွတ်**

တု...တိတ်အာရ = တွန့်လိမ်နေသောအဝတ်သည် မီးထိသော

အခါ ပြန်ထွက်သွားသည်။

လးလး (ကြိဝိ) လုံးဝ။ လွ့အာ...ညီ = လုံးဝမသွားပါနှင့်။

လိုက် (န) ၁-မလွှပင်။ ၂-(ပါသက်) ယခုဘဝ။ ...ပလိုက် = ယခုဘဝ နောင်ဘဝ။ (ကြိ) ၁-ဆိုက်ရောက်သည်။ ...ပိုက် = ပေါက်ရောက် သည်။ ညး...စိုပ်အာက္ခာန်ပိုရ = သူကျွန်တော်တို့ရွာသို့ ရောက်သွား သည်။ အယောစိုပ်မင်ဂ်ဒေ...ကျင်ရ = မျှော်နေစဉ် သူရောက် လာသည်။ ပေါက်လာသည်။ ၂-ပေါက်သည်။ နင်ထင်ထံ... အာတဲ့ စုတ်ဒုန်ပွံပွံရ = ဤရေပုံးပေါက်သွားပြီး ရေထည့်၍ မရတော့ပါ။

လိုက်လဲ (ကြိ) ၁-စိတ်ဆင်းရဲသည်။ ၂-ပေါ်ထွက်သည်။

လိုင် (န) ၁-ချောင်းဦးတို။ ...ထံ ကနွံဂျိုင်ကွံကွံရ = ဤချောင်းဦးတိုတွင် ငါးများစွာရှိသည်။ ၂-အပင်၏အတက်အညွန့်။

လိုန် (ကြိ) ခြေဖြင့်နင်းသည်။ ...ပိန်လနိန် = နင်းသည်။ ဖိနှိပ်သည်။

လို (န) ၁-ရွဲ။ ခြင်ဗံက်... = ရွဲလက်ကောက်။ ညးမှိုက်... = ရွဲကုန်သည်။ ၂-လက်ကောက် (ကြိ) ပျက်သည်။ ...လတ် = ပျက်စီးသည်။ ...လတ်စ်ထောင် = ပေါက်ပြပျက်စီးသည်။

လိုဝ်၊ လို (န) ဗူးသီးပင်။

လိုမာဲ (ကြိဝိ) အလိုအလျောက်။ ရုပ်တွံတံဂ် ဆိုဒေသိုင်တဲ့...လေ့ဒယေ့တိုန် အိုတ်ရ = ကျောက်ရုပ်တို့သည် ဘုရင်မင်းကြီးနှင့်တွေ့ဆုံပြီး အလို အလျောက် သီဆိုကပြကြသည်။

လိုဟ် (ကြိ) ချုပ်ချည်ကျစ်ထားရာမှ ပြေထွက်သည်။ ...လာဲ = ပြေသည်။ (ကြိဝိ) တွေ့ကရာ။ အာမ္မိုင်... = တွေ့ကရာ သွားနေသည်။

လှ၊ လှပုတ် (န) မီးခဲ။

လှတ် (ကြိ) ၁-သင်ကြားလေ့လာသည်။ ၂-လျော့သည်။ ...စှေ် = အရေ အတွက် အရွယ်အစားလျော့ကျသည်။ ...ဇတ် = ခန်းခြောက်သည်။

လွှတ် (သသက်) (န)တစ်စုံ၊ တစ်ရှင်း။ (မျိုးပြ) တစ်ရှင်း။ **ရှုဝိ...** = နွားသုံးရှင်း။

လွှတ်လွှန် (ကြိ) တွေဝေသည်။

လွှာ (ကြိ) ပက်လက်လန်အောင်လုပ်သည်။ ...**ရွှိန်** = မှောက်ရာမှ ပက်လက် ဖြစ်အောင် လှန်တင်သည်။

လွှာ (ကြိ) အပေါ်သို့မော့သည်။

လွှာတ် (န) အံသွား။

လွှာတ်လွှာ (ကြိ) ထိုင်းမှိုင်းတွေဝေသည်။

လွှီ (ဂဏန်း) တစ်ထောင်။

လွှ (ကြိ) ပျင်းရိသည်။ ...**လွှန်** = တစ်ကိုယ်တည်းဖြစ်သည်။ (နဝိ) ပျင်းစရာ ကောင်းသော။ **ဌာန်...** = ပျင်းစရာကောင်းသောနေရာ။ တိတ်ဆိတ် သော နေရာ။

လွှင်လွှ (ကြိ) ငေးမှိုင်သည်။

လွှေတ် (ကြိ) ညှစ်သည်။

လွှေတ် (ကြိ) လှေလာသည်။ ကျင့်ကြံသည်။ **လွှတ်-ရှူ**။

လွှေတ် (ကြိ) ရှိခိုးသည်။ ...**ရွှီ** = ရှိခိုး သံတော်ဦးတင်သည်။

လွှ (န) နှမ်း။

လွှး (န) မြင်းကကြီး။ (ကြိ) လွှမ်းမိုးသည်။ **တဟး-ရှူ**။

လွှီ (နစ) အချို။ ...**အာဘာအိုတ်ရ** = အချိုကျောင်းသွားကြသည်။

(နဝိ) အချိုသော။ **မို့ဟ်...ဗိုမံင်လိက်ရ** = အချိုသောလူများ စာဖတ်နေသည်။

လွှင် (န) ကန့်လန့်၊ အကျယ်။

လွှတ် (ကြိ) လျော့သည်။

လွှာ (ကြိ) တားဆီးသည်။ **ဒနာ-ရှူ**။

လွိုင် (ကြိ) ခြေဖြင့်နင်းနယ်သည်။ ...ဗပိန် = နင်းသည်။ နိမ်နင်းသည်။
 လွှဲ (န) စိတ်ဆင်းရဲခြင်း။ ...လရိဏ် = ဝိုကြွေးသည်။ ...လွှာ = ဝမ်းနည်းသည်။
 လျှော် (ကြိ) ပျင်းရိသည်။ (နဝိ) ပျင်းရိသော။ ...လီ = ပျင်းရိသော။
 ညး...လီ = ပျင်းရိသောသူ။

လွှဲ (န) မုဆိုး။
 လွှက် (န) ရွံ့ညွှန်။
 လွှပ် (န) လမော့-ရှု။
 လွှာ (န) ကလေးထိန်း။ (ကြိ) ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်သည်။
 လွှာပိုင် (န) ခြေရာ။ ပန်...ပီဂါ = ခြေရာလေးခု သုံးလှမ်း။
 လွှာ (န) မြွေအလဗ္ဗာယ်ဆရာ။ (ကြိ) မွှေသည်။ ...သွ = ဟင်းမွှေသည်။
 လွှဲ (န) ၁-စလောင်းပုံ။ ၂-ပင်စည်။ ...တွံတာ = ထန်းပင်၏ပင်စည်။
 လျှော် (နဝိ) မှားသော။ လညာတ်... = မှားသောအမြင်။
 လွှဲလွှက် (ကြိ) အညစ်အကြေးဖြင့် ပေကျံသည်။
 လျှော်၊ ကျော် (နဝိ) အေးသော။ နှ်... = ရေအေး။
 လျှော် (န) ယခုအချိန်။ ...ထံ = ဤအချိန်။ (ကြိ) ဖျန်းသည်။ အေးစေသည်။
 ...နှ်ကိယျံ = ပန်းကိုရေဖျန်းသည်။ ...စိုတ် = စိတ်အေးစေသည်။
 (ကြိဝိ) ယခု။ ကျင်...ညီ = ယခုလာပါ။
 လျှော်စိုတ် (န) စိတ်အေးခြင်း။ ပျော်ရွှင်ခြင်း။
 လွှင်၊ လမော် (န) အစီအစဉ်။
 လွှတ် (န) အဆုံးအမ။ လိက်... = ဆုံးမစာ။ (ကြိ) ဆုံးမသည်။
 ...ရွါ = တားမြစ် ဆုံးမသည်။
 လွှတ်ဗန် (ကြိ) ဖန်ဆင်းသည်။
 လွှန်ဝေန်၊ လွှန် (ကြိ) ချိသည်။

လှေဇာန် (ကြိ) ချော့မော့ သွေးဆောင်သည်။ ...**လှေဇာန်** = လှည့်စားသည်။

လှောင်လှေတ် (န) မောပန်းခြင်း။ (နဝိ) မောပန်းသော။

လှောင် (ကြိ) ကိုင်းညွတ်သည်။

လှောက် (ကြိ) ခပ်သည်။ ...**လှောက်** = ရေခပ်သည်။ **ကွက်-ရှု**။

လှိုတ်၊ လှိုတ် (ကြိ) ရိုက်သည်။

လှိုန် (ကြိဝိ) အမြဲမပြတ်။

လျ၊ လယ (န) ပခုံးထမ်းဆိုင်း။

လျတ် (ကြိ) လှုပ်သည်။ **လယတ်-ရှု**။

လျဇာန်၊ လျ (န) ညွတ်ကွင်း။

လျှင် (ကြိ) ကြည်လင်သည်။ **လယှင်-ရှု**။ **လှ်...** = ကလလရေကြည်။

လျး၊ လယး (န) အလင်းရောင်။

လျိုင် (န) ၁-အလေးချိန်။ ၂-တာဝန်။

လျိုတ် (န) အနက်။

လွပ် (နဝိ) ကိုင်ဆောင်သော၊ သုံးဆောင်သော။ **လှ်...** = သုံးရေ။

...**လက်နက်** = ကိုင်ဆောင်သော လက်နက်။

လွပ်ကလော် (န) တစ္ဆေ၏ တန်ခိုးအာဏာ။

လွတ် (န) လက်နက်။

လွာ (န) မြေတွင်ဥသောအပင်၏ ဥ၊ ရိုး။ ...**လကိုန်** = ကြာစွယ်။

လွာဲ (န) အချိန်။ **အဝါ** - ရှု။ ...**လှ်** = (ကြိဝိ) ထိုအချိန်။

လွိုင်၊ လဝိုင် (ကြိ) ဝှေ့ယမ်းသည်။

လွီ (ပါ) (န) ကြိုးစားမှု။ (ကြိ) ကြိုးစားသည်။ ပြုစုစောင့်ရှောက်သည်။

...**ပရာ** = ပြုစုသည်။ ...**လွတ်** = ပြုစုသည်။

လွီဝါရ (န) အခြွေအရံ။

လွီရိယု (ပါ) (န) ကြိုးစားခြင်း။

လွီမာန် (ပါသက်) (န) ဗိမာန် အဆောက်အအုံ။

လွဲ (ကြိ) ၁-လွဲသည်။ ...ခရေင် = ပုခက်လွဲသည်။ ၂-ကျော်ကြားသည်။
မြင့်မြတ်သည်။ (နဝိ) ကျော်ကြားသော၊ မြင့်မြတ်သော။

တြံ...နိဟ်န့် = အရပ်ဆယ်မျက်နှာကျော်ကြားသောယောက်ျား။

မြံ...အမြိုတ် = အမြိုက်အရသာကဲ့သို့ မြင့်မြတ်သောအမျိုးသမီး။

လွေင် (န) အစီအစဉ်။ (ကြိ) စွန့်ခွာသည်။ ရှောင်ဖယ်သည်။

မွဲ... = (ကြိဝိ) အစီအစဉ်အတိုင်း။

လွေဟ် (ပါသက်) (န) ယောင်ဆောင်ခြင်း။ အတုအယောင်။

(နဝိ) မစစ်မှန်သော။

လွံက် (ကြိ) ဆေးဆိုးသည်။ (နဝိ) ဆေးဆိုးသော။

ယာတ်နှံ... = ဆေးဆိုးထားသောအဝတ်။

လွး (န) တခြမ်း၊ အပိုင်း။ (မျိုးပြ) တခြမ်း။ သြဟ်ပါအာခါ... = ရင်နှစ်ခြမ်း
ကွဲသွားသည်။ လဝး-ရှူ။

လွိုက်၊ လဝိုက် (ကြိ) ခါသည်။ လှုပ်သည်။ တိုက်ခတ်သည်။

လွို (န) အာဏာ၊ ဆု။

လှ (န) အရွက်။ ...ကွို = ဓနိဖက်။ ...နီ = ရှားပင်၊ ရှားစေး။

...တရင် = တံခါးရွက်။ ...ဧကေင် = ချိန်ခွင်။

...ဖဉာန် = မျက်နှာကြက်။ ...ရိတ် = ပေရွက်။

လှင် (ကြိ) ငေးဝိုင်သည်။

လှန် (ကြိ) မြူသည်။ ဦးဆောင်သည်။ ...ဧတ် = လှည့်စားသည်။

တဟင်ခြံ...လင်နော်ဂမ္ဘိုင်ရ = တံလှုပ်က ပုထုဇဉ်တို့ကို လှည့်
စားထားသည်။

- လှာ (န) ရေကန်။ (အလိုလိုပေါ်ပေါက်လာသော အင်း)
- လှာ် (န) အညံ့စား ကြေးဝါ။
- လှောင် (ကြိ) အခေါင်းဖြစ်သည်။ ဟောင်းလောင်းဖြစ်သည်။
- လှာဲ (ကြိ) လဲလှယ်သည်။
- လှိုက် (န) ကျောက်ပွင့်၊ ကျောက်ပန်း။
- လှိုင် (ကြိ) အိပ်ပျော်သည်။ ...စိုတ် = စိတ်ချမ်းသာသည်။
- လှိုင် (န) တမာပင်။
- လှဲ (န) ကြေးနီ၊ ပိုက်ဆံ။
- လှောက် (ကြိ) ကြေသည်။ ...လှိုင် = ကြေမွသည်။
- လှော်၊ လေဟ် (ကြိ) ကသည်။ ...ကွဲ = ကပြ တင်ဆက်သည်။
- လှော် (ကြိ) ချော့မော့သည်။ ...လှန် = မြှူသည်။
- လှဲ၊ လှဲလး (ကြိ) ကျယ်ပြန့်သည်။
- လှောင် (ကြိ) ထိုးဖောက်သွားသည်။ ...အာ = ရွက်လွှင့်သည်။
...ကွောံင် = ပင်လယ်ကို ရွက်ဖြင့် ဖြတ်ကူးသည်။
- လှောန် (န) ဆီပေါင်း။ ...က = ငါးဆီပေါင်း။
- လှောင် (ကြိ) ခြံသည်။ အဝတ်ဖြင့်ဖုံးသည်။ ...ယာတ် = စောင်ခြံသည်။
- လှောင် (ကြိ) လွှားပစ်သည်။ ...ဗျဟ် = လှံတံကို လွှားပစ်သည်။
- လှံ၊ လှံဂါ (န) လှော်ကားလှေ။
- လှံက် (ကြိ) နောက်ပြောင်သည်။ မြှောက်ပင့်သည်။
- လှိုက် (န) အညစ်အကြေး။ (ကြိ) ၁-ညစ်ပေသည်။ ၂-ကြိုထိုးသည်။
- လဲ၊ လဲမတ် (ကြိ) မျက်လုံးဖွင့်သည်။
- လဲဟ် (ကြိ) အေးအောင်လုပ်သည်။ ...စိုတ် = စိတ်အေးအောင်လုပ်သည်။

ဝ - နှစ်ဆယ့်ကိုးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ဝ (န) ဝလူမျိုး။

ဝက် (ပါသက်) (န) ပေစာတွင် ပေရွက်တစ်ဆယ့်နှစ်ရွက်ပါသော အခင်းတစ်ခင်းကို ခေါ်သည်။ (မျိုးပြ) တခင်း။

လိက်ပိ... = စာသုံးခင်း။ (ကြိ) ပန်ဆင်သည်။ နားတွင် ပန်ဆင်သည်။ ...လပ်သွက်ထပ် = ရွှေနားပန် ပန်ထားသည်။

ဝင် (န) ၁-ဝင်း။ ...သို့ = အိမ်ဝင်း။ ၂- သမိုင်း။ ...ကျပ်လျှင် = ရန်ကုန်ဘုရားသမိုင်း။ ၃- ရေငြိမ်သော မြစ်ကွေ့နေရာ။ ...ထံ ကန့်မွဲမရှိုင်ရ = ဤမြစ်ကွေ့တွင် ငါးများစွာရှိသည်။ (ကြိ) ကွင်းကွက်သည်။ မြဲ...အာရ = မိုးမရွာဘဲ ကွင်းကွက်သွားသည်။

ဝစ္စမက် (န) ကျင်းကြီးအပေါက်။ စအိုဝ။

ဝဇ္ဇကီ (န) ပညာရှင်။

ဝတ် (ပါသက်) (န) ဝတ္တရား၊ ကျင့်ဝတ်။ ...ပိမ = မိဘဝတ္တရား။

တိန်... = ဝတ်ရွတ်ဆိုသည်။ ဝတ်တက်သည်။

ပ...ကိုအာတွ = ဆရာတော်အား ဝတ်ပြုသည်။ ရှိခိုးသည်။

(ကြိ) ညှစ်သည်။ ...ပွိတ်နှံ = ရေညှစ်ထုတ်သည်။

ဝတ်၊ ဝတ္ထု (ပါ) (န) အရာဝတ္ထု။ ...ဒါန် = လှူဖွယ်ဝတ္ထု။

ဝဇ္ဇပီ (ပါ) (န) ကမ္မဝင်္ဂ၊ ကိလေသဝင်္ဂ၊ ဝိပါကဝင်္ဂဟူသော ဝင်္ဂသုံးပါး။

ဝန် (ပါသက်) (န) ရိုသေခြင်း။ ရိုခိုးခြင်း။

ဝန်စပ် (ကြိ) နှိမ်ချသည်။ ရိုသေသည်။ တောင်းပန်သည်။

ဝန်တော (ပါသက်) (နဝိ) များသော။ သော်... = ဆံကျစ်။

ဝပ် (န) လက်နက်ကိရိယာ။ ...တဲ = လက်နက်ကိရိယာ တန်ဆာပလာ။

ဝဝ် (န) ဝေါယာဉ်။

ဝသန် (ပါသက်) (န) မိုးဥတု။

ဝှံ၊ ဝဟ် (ပါသက်) (န) ၁-ဝါတွင်းသုံးလကာလ။ တိတ်... = ဝါထွက်သည်။
လိုက်... = ဝါကျွတ်သည်။ ၂- သီတင်းကျွတ်။ ဂိတု... = သီတင်း
ကျွတ်လ။

ဝါ (န) ၁-လွင်ပြင်။ ...ဗူ = လယ်တောလွင်ပြင်။ ၂-အကြိမ်။
...ဝွံန့်မွဲဝါ = ဤအကြိမ်သည် တစ်ကြိမ်ဖြစ်သည်။
(မျိုးပြ)တစ်ကြိမ်။ ဒးကျောန်ပိ... = သုံးကြိမ်လုပ်ရသည်။

ဝါင် (န) ပင်စိမ်းပင်။ ...မိုင် = စပါးလင်။ မိတ်သလင်ပင်။

ဝါစီ (န) ပဲခွပ်တစ်မျိုး။

ဝါတ်ဂါတ် (န) အခက်အခဲ။ (ကြံ) ခက်ခဲသည်။

ဝါတ်ခါ (ကြံ) အခက်အခဲဖြစ်သည်။

ဝါဒ (ပါ) (န) ဝါဒ၊ ခံယူချက်။

ဝါဒီ (န) အစ။ တံ... = အစ ပဋ္ဌမ။

ဝါန် (န) ကျောက်စရစ်။

ဝါ (န) ဓာတ်မြေဩဇာ။

ဝါရ (ပါ) (န) အချိန်။ အလှည့်အကြိမ်။

ဝါသ္မာ (ပါ) (န) ဝါသနာ။

ဝိ (န) သဖန်းသီး။ ...ကပ် = သဖန်းချို။

ဝိကာလ (ပါ) (န) မွန်းလွဲအချိန်။

ဝိဇ္ဇာနီ (ပါသက်) (န) ဝိဇ္ဇာခိုရ်။

ဝိညာန် (ပါသက်) (န) ဝိညာဉ်၊ လိပ်ပြာ။

ဝိဝီ (ယိုး) (န) နည်းလမ်း။

ဝိနဲ (ပါသက်) (န) ဝိနည်းကျမ်း။

ဝိပက် (ပါသက်) (န) ဝိပါက်၊ ဝိပါကဝဋ်။

ဝိပတ် (ပါသက်) (ကြိ) ပျက်စီးသည်။ မှားယွင်းသည်။

...အာ = ပျက်စီးသွားသည်။

ဝိပူလပတ် (ပါသက်) (န) ဝေးသောအရပ်။ (နဝိ) ဝေးကွာသော။

ဝိဘင် (ပါသက်) (န) အဘိဓမ္မာဝိဘင်းကျမ်း။

ဝိဘတ် (ပါသက်) (န) ဝိဘတ်။

ဝိမာန် (ပါသက်) (န) ဘုံဗိမာန်။ ဘုရားကျောင်းအဆောက်အအုံ။

လွှဲမာန်-ရူ။

ဝိမုတ် (ပါသက်) (န) ဝိမုတ္တိ။ လွှတ်ခြင်း။

ဝိဝါဒ (ပါ) (န) အငြင်းအခုံ။ ငြင်းခုံခြင်း။

ဝိဝါဟ (ပါ) (န) ထိမ်းမြားခြင်း။

ဝိဝိင် (ကြိ) တွေဝေသည်။ ...ဘိင်ဘင် = တွေဝေငေးဝိုင်းသည်။

ဝိ (ပါသက်) (ကြိ) မွေးမြူသည်။ ကုသသည်။ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သည်။

...ပရာ၊ ...ဝတ် = စောင့်ရှောက်သည်။ ...၌ = နွားမွေးသည်။

...ယဲ = ရောဂါကုသည်။

ဝိပက်၊ ဝိပက (ပါ) (န) ဝိပါက်၊ ဝဋ်။

ဝိဝဲ (န) အန္တရာယ်၊ ရန်သူ။ ...မသုန် = ရန်သူမျိုးငါးပါး။

ဝုတ် (န) အပျို။ ...ဗွဲ = အပျိုလူပျို။

ဝုတ်ဒိတ် (န) ပတ်ဝန်းကျင်။

ဝုတ်ဒီ (န) မျောက်လွဲကျော် မျက်ကွင်းဖြူ။

ဝုန် (န) ကန်စွန်း။ ...ကွတ် = ရေကန်စွန်းပင်။ (ကြိ) နပ်သည်။

ပုင်...အာရ = ထမင်းနပ်သွားပြီ။ စိန်... = ကောင်းစွာကျက်ပြီးနပ်သည်။

ဝုန်ဇိုင် (န) ရက်ကန်းစင် ခြေနင်းခွက်။ ခြေနင်းကွင်း။

ဝုန်ဏင်၊ ဝူဝုန်ဏင် (န) မှီအုံ။ မှီရန်ခေါင်းအုံ။

ဝုန်ဒင် (န) ဝန်တင်ခြင်း။ ချေ... = ဝန်တင်မြင်း။

ဝေင် (ကြိ) ကစားသည်။ လည်ပတ်သည်။ ...ဝေံ = ဂုံညင်းကစားသည်။
အာ... = လည်ပတ်သည်။ သွားလည်သည်။ ...ဒင် = ကြိုဆိုသည်။
...သဘင် = ပွဲတော်ကျင်းပသည်။

ဝေင် (ကြိ) ရှောင်ဖယ်သည်။ ...ပီ = ရှောင်ရှားသည်။
...ခွန် = ဘေးဖယ်ထားသည်။

ဝေင်န၊ ဝေင်ကျေ (ဝိ) မှတပါး။ ...ဖျုန်စာင် အဲစ ဖအိုတ်ရ = ကြက်သားမှ
တပါး ကျွန်တော် အားလုံးစားသည်။

ဝေတ် (ကြိ) ဆုံးမသည်။ ...ဗ္ဗောန် = သွန်သင်ဆုံးမသည်။

ဝေဒနာ (ပါ) (န) ခံစားခြင်း။

ဝေန် (ကြိ) ချိသည်။ ချိနဲ့သည်။

ဝေန်ဝက် (ကြိ) ကောက်ကွေးသည်။

ဝေနေယျဇန် (ပါသက်) (န) ဝေနေယျသတ္တဝါ။

ဝေရင် (န) လေမှန်တိုင်း။ မေလင်-ရှူ။

ဝေရီ (ပါ) (န) ရန်သူ။ ရဲရင့်သောသူ။

ဝေလု (ပါ) (န) ဝါး။ ...ဝီန် = ဝါးတော။

ဝေသန္တဝ် (ပါသက်) (န) ဝေသန္တရာမင်းကြီး။

ဝေဟ် (ကြိ) ကျိုးအောင်ချိုးသည်။ ..ပှဝ် = ချိုးသည်။

ဝဲ (န) ရန်ငြိုး။ ဝိပါက်။ ရေဝဲကရက်။ ...သွ = အငြိုး၊ ရန်ငြိုး။
ဒက်... = ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်။

ဝေါင်သ (န) ဆွေမျိုးစဉ်ဆက်။

ဝေါန်၊ ဝန် (ပါသက်) (န) ရိုသေခြင်း။ ရိုခိုးခြင်း။

ဝေါန်စဝ် (ကြိ) နှိမ်ချသည်။ ရိုသေသည်။

ဝေါဟာ (ပါသက်) (န) စကားဝေါဟာရ။

ဝ (န) ကောင်းကင်တွင် လွှတ်ကစားသောစွန်။ တွံဝ = သစ်ပင်တွင် ကပ်
သောအရွက်။

ဝး (ကြိ) ကျိုးအောင်ချိုးသည်။ ...ပွတ် = ထက်ပိုင်းကျိုး ကျိုးအောင်ချိုးသည်။

ဝိက်ဝဲ (ကြိ) ထုံထိုင်းသည်။

ဝိုင် (န) ဝိုင်း။ ...ဝေင် = ကစားဝိုင်း။ (ကြိ) ဝိုင်းသည်။ ကွေးသည်။

...ညင်ဝီတူ = လေးကိုင်းကဲ့သို့ ဝိုင်းသည်။

ဝိတ် (ကြိ) မေ့သည်။ ...လလဲ = မေ့ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

ဝိန် (န) အိမ်အခင်းပျဉ်ပြားအောက်ခံဆင့်။ ...ဂေင် = အိမ်ကပြင်၊ ဝရန်တာ။

ဝီ (ကြိ) သွေးဆောင်လှည့်စားသည်။ ...စွဲ = လှည့်စားသည်။ စဉ်းလဲသည်။

...နီ = လိမ်လည်သည်။

ဝိတ် (န) မုန့်ညက်။ ...သူ = ဆန်မုန့်ညက်။

ဝွံ (နဝိ) ဤ။

* * * * *

သ

သ - အလုံးသုံးဆယ်မြောက် မွန်ဗျည်း။

(ကြိ)တိုက်တွန်းသော ကြိယာရှေ့ပုဒ်။ သကိုအာ၊ သင်ကိုက္ခောန် =
သွားခိုင်း၊ လုပ်ခိုင်းသည်။

သ (ကြိယာ-ရှေ့ဆက်) အနာဂါတ်ကာလကိုပြသည်။ ...စုတီ = သေလိမ့်မည်။

သက (န) တန်ပူ။ သစ်သား သွားပွတ်တံ။ စ... = သွားတိုက်သည်။ (ကြိ)
တွန်းထားသည်။ ထောက်ထားသည်။ ...ရှင် = လှေကို တွန်း
ထောက်ထားသည်။

သက် (ကြိ) ၁-အမှတ်အသားဖြစ်အောင်တားသည်။ ...**မွှောန်** = မျဉ်းတားသည်။
 ...**ပယျါ** = နယ်ခြားသတ်မှတ်သည်။ ၂-မရှိဖြစ်သည်။
 ...**ကုဇ်** = အကျိုးကျေးဇူးမရှိဖြစ်သည်။ (သက်=မရှိ။ ကု=နှင့်။ ဇ် =
 အကျိုးကျေးဇူး)။ ...**ဂတာပ်လံဝံအာစိပ်ဒန်အရုန်** = မကြာမီအတွင်း
 ရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်သည်။ ...**ကုဇဟ်၊ သက္ကုဇဟ်** = အပြစ်မရှိ။

သက္ကုသိုဟ် (ကြိဝိ) အကြွင်းမဲ့။

သက်သက် (နဝိ) လုံးလုံး။ မျှသာ။ **ချန်လပ်ပျန်...ရ** = အသား သက်သက်ကို
 သာ ချက်ထားသည်။ (ကြိဝိ) ၁-သက်သက်။
ကျင်ဝေင်...ရ = သက်သက်လာလည်သည်။

သက်သိုင် (ကြိဝိ) တဆက်တည်း။ ချက်ချင်း။ အခြားမဲ့။
ပဲ့မ...ဂ် = တဆက်တည်းမှာ။ **မသက္ကုသိုင် ...** = ထိုမှနောက်၌။

သက်ခွ (ကြိဝိ) ချက်ချင်း။

သက်ဂတာပ်လံ (ကြိဝိ) မကြာမီ။

သက်သီ (သသက်) (န) သက်သေ။

သက်သွာ (ကြိ) လွယ်ကူသည်။ ပိုမိုကောင်းသည်။

သက္ကရာတ် (န) သက္ကရာဇ်။

သကတ် (န) ဆောင်းရာသီ။ **ဒကတ်-ရူ။**

ညွန် (သသက်) (န) အသက်နှင့်ကိုယ်ခန္ဓာ။ **အိုတ်... =** သေသည်။
အိုတ်...အိုတ် = သေသည်။

သကပ် (န) ဖျာ။ ...**ဏာာ** = ဖျာကြမ်း။

ညွဏ်၊ ညွံ (န) အဖော်။ ...**ပဝါ** = အပေါင်းအဖော်။ ...**ဗူး** = ကိုးကွယ်ရာ။
 မှီခိုရာ။ (ကြိ) ဖြူသည်။ **ဆော်...အာ** = ဆံပင်ဖြူသွားသည်။

သကာ (ကြိ) ၁-ကားသည်။ **ဂြင်...** = ချိုကားသည်။ ၂-ကျော်လွန်သည်။
 လွန်ကဲသည်။ **ကေက်...** = လွန်စွာထက်မြက်သည်။

သကာတ် (ကြိ) ပြင်းထန်သည်။ ...**မြဟ်** = ရက်စက်ကြမ်းတမ်းသည်။
...**သဲ** = ရက်စက်သည်။ ရိုင်းစိုင်းသည်။

ဇ္ဈုတ် (ကြိ) ဖြတ်သည်။ ...**ဖလုတ်** = ပြတ်အောင်ဖြတ်သည်။

သကဲ့၊ ထကဲ့ (ကြိ) အိပ်ငိုက်သည်။

သကောက် (ကြိ) ထက်မြက်အောင်လုပ်သည်။

ညောင် (န) အလေ့အထ။

သကောန်တဲ (န) လက်သန်း။

ညောင် (န) ညှပ်။

ညောင်တဲ (န) လက်ဆုပ်။

ညောင် (ကြိ) ကျိန်းသည်။ **ကျိပ်...** = ခေါင်းကျိန်းသည်။

သကောဟ်ပွဲ (န) ပန်းပွင့်အပျင်။

သကဲ (န) ၁-ဘေးဘက်။ ...**သို့** = အိမ်ဘေးဘက်။ ၂-ဘေးဘက် အထောက်အကူ။ **ဗလဲ...** = အားထားရာ အထောက်အကူ။ လက်ရန်းအကာအရံ။ (အမြှောင်၊ အမြှောင်မယား၊ **မြသကဲ**)

သကောတ် (န) အနယ်။

သကောင် (န) ၁-အခေါက်။ ...**ဆု** = သစ်ခေါက်။ ၂-ခဲ။ ...**ဗ္ဗောင်** = ခဲမဖြူ။
...**ဗမိုင်** = ခဲမပုတ်။

သကောဟ် (ကြိ) ချွန်သည်။ ထက်အောင်လုပ်သည်။ ချောအောင်လုပ်သည်။
...**ဗကောဟ်တုံ** = ကျောက်တံချွန်သည်။ ...**ဒုန်** = ဝါးကို ချောအောင်သပ်သည်။

သကိတ် (ကြိ) ခြောက်လှန့်သည်။ အော်သည်။

သကိပ် (န) အဖုံး။ ခေါင်းဆောင်။ ဒုကုဋ်သင်္ကန်း။ ...**ဂဇီ** = ဖုံးသော အဖုံး။
...**ပွန်** = စစ်ဗိုလ်။ **သု...** = ဒုကုဋ်သင်္ကန်း။ (ကြိ) ကြီးမှူးသည်။
...**သက** = ဦးဆောင်သည်။

သကို (ကြိ) ပြည့်စုံသည်။ စိန်... = ပြည့်စုံသည်။

သ္လာဟ် (ကြိ) သွန်ပစ်သည်။

သက္ခိက် (ကြိ) လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်သည်။ ယောက်ယက်ခတ်သည်။

သွန် (န) ခြ။ ဆည်းလည်း။ (ကြိ) ဆုပ်သည်။ (မျိုးပြ) တစ်ဆုပ်။

သ္ကာတှဲ၊ သ္ကာမ္တ (န) ညသန်းခေါင်အချိန်။

သ္မုတ် (ကြိ) ဖြတ်သည်။ ...ကျော့အဟာရ = အာဟာရကို ဖြတ်တောက်သည်။ ...သ္မုတ် = ဆုံးဖြတ်သည်။ ...သ္မုတ်အမူ = အမူစီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

သ္မေဟ် (န) ဝစ္ဆံ၊ အမြင်။ ...ပွဲဒက် = ကြာဝစ္ဆံ (ကြိ) ပြည့်စုံသည် ကြွယ်ဝသည်။ ...ကုညာန်ပညာ = ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ...သ္မုဟ် = ကုံလုံကြွယ်ဝသည်။

သဂေါင်ဉ် (န) ရေတကောင်း။

သ္မောံ (ရ-ကြိထ) ရန်အတွက်။ ...ဆီညာတ် = တွေ့ မြင်ရန်အတွက်။

သဂိမ်၊ သ္မိမ်က္ခိမ်၊ သ္မိမ်ကြီ (ကြိ) သာယာကြည်နူးသည်။

သဂြာ (န) သကြား။

သင် (ပါသက်) (န) ၁-ရဟန်းသံဃာ။ ၂-ကမ်းခြေ။ ၃-ဗွေရစ်။

သင်ကာ (ပါသက်) (န) မယုံသင်္ကာခြင်း။ (ကြိ) သံသယဖြစ်သည်။

သင်ခေပ (ပါသက်) (န) အကျဉ်းချုပ်။

သင်္ချာ (ပါ) (န) သင်္ချာ။

သင်္ဂဟ (ပါ) (န) သင်္ဂဟ၊ ကူညီခြင်း။

သင်္ဂါယန (ပါ) (န) သင်္ဂါယနာတင်ပွဲ။

သင်ယာတ် (န) အဆွေ၊ အပေါင်းအဖော်။

သင်ရိဟ် (သသက်) (ကြိ) ကြင်နာသည်။ ကူညီသည်။

သင်ဝတ်စင် (ပါသက်) (န) သင်္ကြန်စာ။

သဂို (ကြိ) ချမ်းသာသည်။

သဇွေ၊ သွေ့ (ကြိ) နောင်တရသည်။

သစ္စ (ပါ) (န) သစ္စာ။

သစ္ဆ (န) သစ်သီး။ ...လမှတ်လမတ် = သစ်သီးကြီးငယ်။ သစ်သီးသစ်မြစ်။

သစာ (န) သစ္စာ။ ယို... = ကျမ်းသစ္စာဆိုသည်။ ကျမ်းရွတ်သည်။

သွက် (ကြိ-ရှေ့ဆက်) ကြိယာနာမ်ဖြစ်စေသည်။ ...စ = စားစရာ။

...ဟို = ပြောစရာ။

သွင် (န) မီးရှည်။

သွင်၊ သွင်ကေင် (ကြိ) ကြည်လင်သည်။ တည်ငြိမ်သည်။

...သို့က် = နှစ်သက်သည်၊ ကြေနပ်သည်၊ မွေ့လျော်သည်။

သွိုင် (ကြိ) လေးသည်။ ကိုယ်ဝန်ရှိသည်။ ...သန် = ခက်ခဲသည်။

သဇိုင် (န) အခြေခံ၊ တာဝန်၊ ရေးရာ။ ...ဝန် = တာဝန်။

သွတ် (ကြိ) ခန်းခြောက်အောင်လုပ်သည်။ ချွန်...ဉ် = ရေခန်းအောင်ချက်သည်။

သဏန် (န) ငါးမျှားချိပ်။

သဏာ၊ သွာ (န) အခင်း၊ ဖျာ။

သဏေမ်တဲ (န) လက်သည်း။

သဏေံသဏ၊ သဏေမ်သွံ (ကြိ) တိုက်တွန်းသည်၊ အားပေးသည်၊

နှစ်သိမ့်သည်။ သွံသွံ-ရှူ။

သဏေဝ် (န) ဟင်းသီးဟင်းရွက်။

သဏေဲ (န) နဲ့။

သဉ္စေဗျ (န) ကွမ်းအစ်။

သဉ် (ကြိ) ထိမိသည်။

သဉောန် (ကြိ) ချွန်တိုက်-ရှူ။

သဉိုဟ်ဉ် (ကြိ) ရေစစ်သည်။

သတင် (ကြိ) လဲသည်၊ လျောင်းသည်။

သတ် (န) ၁-အသီး။ ...ဆု = သစ်သီး။ ...ရက်တိ = မြေပဲ။

...တဲ = လက်သီး။ ၂-ကွမ်းသီး။ စ...ကိုဗျု = ကွမ်းနှင့်ကွမ်းသီး

ကို စားသည်။ ၃-(သ-သက်) သတ္တဝါ။ ...ဂမ္ဘိ = အဆိပ်ရှိသော

သတ္တဝါ။ ...ဇိုင်ပန် = ခြေလေးချောင်းသတ္တဝါ။

...တိရစ္ဆာန် = တိရစ္ဆာန်။ ...စီ = ပင်လယ်ခုကောင်။

(ကြိ) အသီးသီးသည်။ သတ်ပြတွံ...မံင်ရ = ဤအုန်းသီးပင်

သီးနေသည်။

သတန် (န) ပိုးကောင်။

သတ္တံ (န) သတ္တဝါများ။

သတ္တမ (အဆင့်-နဝိ) ခုနစ်ခုမြောက်။

သတ္တဟ (ပါ) (န) ရက်သတ္တပတ်။

သတ္တိ (ပါ) (န) သတ္တိ၊ ရဲရင့်ခြင်း။

သတြါ (သသက်) (န) ရန်သူ။

သတပ် (ကြိ) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။

သတိ (ပါ) (န) သတိ။

သတိက် (ကြိ) အိပ်သည်။ ...သတင် = လဲလျောင်းသည်။

ဗွံင်... = အိပ်ရန်နေရာ။

သတီ (ကြိ) မှတ်သားသည်။ ...ဇး = မှတ်မိသည်။

သတုံ (န) လက်ျာဘက်။ တဲ... = ညာဘက်လက်။

သတောက် (န) လွှ။

သတောဲ (န) အကင်း။ ...ကြျက် = သရက်သီးအကင်း။

သတောဝ် (ကြိ) အဆက်ကို စုံစမ်းသည်။ ...ဝဲ = ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်။

သတိုက် (န) အတွဲ။ (မျိုးပြ) တစ်တွဲ။ မြာင်စါ... = မရမ်းသီးနှစ်တွဲ။

သတိတ် (ကြိဝိ) အလွန်တရာ။

သတီ (န) အထူ။ (နဝိ) ထူသော။ ...ကူတ် = ထူထပ်သည်။

သတားသတောင် (ကြိဝိ) ညီညာစွာ။

သဒ္ဓါ (ပါ) (န) သဒ္ဓါတရား။ (ကြိ) သဒ္ဓါတရားရှိသည်။

သဇ် (ကြိ) ဖြစ်လိမ့်မည်။ ယဝ်ရ... = အကယ်၍ဖြစ်လျှင်။

သဇင်ဂြီ (န) ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်၏ လက်ထောက်ရဟန်း။

သဇင် (န) ခိုင်း။ ဂဇင်-ရှူ။

သဇိုဟ် (နဝိ) မိုက်မဲသော။

သရံ (ကြိ) သဇို-ရှူ။

သရီ (န) ၁-သထုံမြို့။ ၂-(ပါသက်) ကောင်းသောတရား။ (ကြိ) ဝေဆာသည်။

...ဗ္ဗါ = သစ်ရွက်များဖြင့် ဝေဆာလျက်ရှိသည်။

သရီသမ္မဟ် (ကြိ) ၁-ဝမ်းနည်းစွာငိုသည်။ ၂-ချုန်းသံပြုသည်။

သန (န) ထုပ်။ ထဏ-ရှူ။

သနက်ပရော့ (န) ထိမ်းမြားခြင်း။

သန္ဓာန် (ပါသက်) (န) ၁-နေရာ။ ပဲ့...ပို = ငါတို့၏ နေရာ။ ၂-ခန္ဓာကိုယ်။

ပဲ့...သတ်ဂမ္ဘိုင် = သတ္တဝါများ၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း။

သန္တိဋ္ဌာန် (ပါသက်) (န) ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ဆုံးဖြတ်ချက်။

သန္တိပါတ် (ပါသက်) (န) အစုအဝေး။ အပြင်းဖျား။

သနာတ် (န) သံလက်ဓား။

သနာ (န) အခင်း။

သနာဲဒဲ (န) စေတမန်။

သနေတဲ (န) လက်သည်း။

သနေဝ် (န) ဟင်းသီးဟင်းရွက်။ ...နှ်သျှ = ဆန်ဆေးရွက်။

သနး၊ **သူး** (ကြိ) စုဆောင်းသည်။ ...**ပွာန်** = စစ်တပ်ဖွဲ့သည်။ စစ်သား စုဆောင်းသည်။

သွ (ကြိ) လုပ်လိမ့်သည်။

သပွရိတ် (ပါသက်) (န) သပွရိသ သူတော်ကောင်း။

သပင် (ပါသက်) (န) ဂဠု။

သပါ (ကြိ) မှန်သည်။ **မတ်...** = မျက်စိမှန်သည်။ ...**ထ၊ ထ...** = မှန်မှိုင်းထုံထိုင်းသည်။

သပါတဲ (န) လက်ဝါး။

သပါသြိုဟ် (န) ရင်ခွင်။

သပါက် (ကြိ) ခွဲသည်။ ...**အာအကြာမ္ဘိတ်ဂမ္ဘိုင်** = လူထုကို ခွဲပြီး လူထုကြားမှ တိုးထွက်သွားသည်။

သွာတ်သဗ (ကြိ) စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့သည်။

သဝီ (န) ဖရုံသီး။

သပုန် (ကြိ) တော်လှန်သည်။

သပူ (န) စူး။ (ကြိ) စူးဖြင့်ဖောက်သည်။

သပေါ (န) အသိုက်။ ...**ဂဓေ** = ငှက်အသိုက်။

သွံ (န) စပါးကဲ့သို့ အဆံမအောင်သော အစေ့။ (ကြိ) ပေါ့သည်။
သာ... = လျော့ရဲပေါ့ဆသည်။

သပိုက် (န) လင့်စင်။

သပိုင် (န) သင်းပိုင်။ (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။

သွိုတ်သဗ (ကြိ) ပူပန်သည်။

သပိုဟ် (န) ၁-ကြူပင်။ ၂-အုပ်။ ...**ဂြိုဗ်** = တောအုပ်။

သဗ္ဗ (ပါ) (နဝိ) အလုံးစုံသော။

သဗ္ဗညုတညာန် (ပါသက်) (န) သဗ္ဗညုတညာဏ်။

သဗာန် (န) လမ်း။

သဘင် (န) ပွဲလမ်းသဘင်။ ...ကျော် = ဘုရားပွဲ။

သဘာ် (ကြိ) လက်တွဲသည်။ ကူညီသည်။ ထွ... = ဖေးမကူညီသည်။

သဘ် (ပါသက်) (န) သဘာဝ။ သဘော။

သမင် (န) မေး။

သမဏ (ပါ) (န) ရှင်သာမဏေ။

သမတ် (န) လူငယ်။ ...မြ = မိန်းခလေး။ ...ဗွဲ = ယောက်ျားကလေး။
(ကြိ) ငယ်သည်။

သမတ်သစ္စ၊ သွတ်သစ္စ (န) ဂတိသစ္စ။ ပ... = သစ္စာပြုသည်။

သမန် (န) အပွင့်။ ...သွင် = ကြယ်ပွင့်။

သမ္ဘိ (န) မှတ်ခြင်း။ ပ... = အသိအမှတ်ပြုသည်။ (ကြိ) မှတ်သည်။ သတိထား
သည်။

သမ္ဗိဟ် (နဝိ) မိုက်မဲသော။

သမ္ဗယုတ် (ပါသက်) (နဝိ) မိုခိုသော။ ယုတ်သော။

သမ္ဘာ (န) ခင်ပွန်း သို့မဟုတ် ဇနီး။

သမဟ်ရထ၊ သွဟ်ရထ (ကြိ) သဘောတူညီညွတ်သည်။ စွမ်းဆောင်နိုင်သည်။

သမ်အဲ (နဝိ) ပုတ်သော။

သမ်အိက် (ကြိ) ရှိုက်ငိုသည်။

သမာ (န) လုပ်အားထုတ်သူ။ ...ကမ္ပောန် = အလုပ်သမား။

...ဖေင် = စက်ချုပ်သူ။ ...ဟော = ခဝါသည်။

...တုတ် = ယက်ကန်းအလုပ်သမား။ ...ကွိုင်ကွိုက် = တီးမှုတ်သူ။

...ဒါန် = လှူဒါန်းသူ။ ...လှော် = ကခြေသည်။

သမာဂမ (ပါ) (န) ပေါင်းဆုံခြင်း။ ရောက်လာခြင်း။

သမာဓိ (ပါ) (န) တည်ကြည်ခြင်း။

သမာန် (န) မေးခြင်း။ မေးခွန်း။ (ကြိ) မေးမြန်းသည်။ ...သျှက် = စုံစမ်း
မေးမြန်းသည်။ လက်ထပ်ရန်အတွက် ကြောင်းလမ်းသည်။

သမိင်ကျိပ် (န) ခေါင်းပေါင်း။

သမိပ်တဲ (န) လက်ခုပ်၊ လက်အုပ်။

သမုင် (န) သောက်စားမှုးယစ်သူ။ အရက်သမား။ (ကြိ) ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။
...မာန = မာန်ယစ်သည်။

သမုတ် (န) ဆွမ်းခဲဘွယ်။ ဗစ်... = ဆွမ်းတော်တင်သည်။ (ကြိ) ခေါ်တွင်သည်။
အမည်ပေးသည်။

သမုဒြ (ပါသက်) (န) သမုဒ္ဒရာ။

သမုန်တလန် (နဝိ) လှည့်စားသော။ တော်လှန်သော။

သမုဟ် (န) အခိုးအငွေ။ ...ဉ် = ရေခိုးရေငွေ။

သမူ (န) အနံ့။ ...မြမောတ် = မွှေးကြိုင်သောအနံ့။ (ကြိ) လိပ်သည်။
...ဇကတ် = ဖျာလိပ်သည်။ (မျိုးပြ) တလိပ်။
ယာတ်ပိ... = အဝတ်သုံးလိပ်။

သမောန် (န) အစွန်းအနား။ ...ပါင် = နှုတ်ခမ်း။

သမော၊ သော့ (န) ချိန်းဆိုချက်။ (ကြိ) ချိန်းချက်သည်။
...ကြန်လတ် = ချိန်းချက်ထားသည်။ ချိန်းဆိုထားသည်။

သမောတ် (န) နှပ်ရည်။

သမ။ သူး (ကြိ) တူအောင်လုပ်သည်။ ယောင်ဆောင်သည်။
...ညင်လှ = မုဆိုးယောင်ဆောင်သည်။

သမ္မာ (န) ကြောက်ခြင်း။

သမ္မာတ် (ကြိ) ကြောက်လန့်သည်။

သမ္မူ (ကြိ) ထိတ်လန့်သည်။ ...ဓမြ = ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သည်။

သမ္မေဟ် (န) သူကြွယ်။ (နဝိ) ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝသော။

သမ့်က် (ကြိ) ၁-ကောက်သည်။ ၂-ကြောက်သည်။ (နဝိ) ကောက်သော။

...**သမ့်တ်** = ကြောက်လန့်သည်။ ပူပန်သည်။

သမ်ဒိုဉ် (န) နားပင်းသူ။

သမ်ဒိုဉ် (နဝိ) လိမ္မာသော၊ ပါးနပ်သော။

သမိုင် (န) အရိပ်။

သမြပ် (ကြိ) လျှင်မြန်ပြင်းထန်သည်။

သမြိုင် (နဝိ) ကျိုးတိုးကျဲတဲဖြစ်သော။

သမ္တို (န) မိုက်မဲသူ။ (ကြိ) မိုက်မဲသည်။

သမ္ပိုင် (နဝိ) မြင့်သော။ ...**ကျာ** = တောင်အရပ်။

သမှ (န) နှုတ်သီး။

သာယေန် (ကြိ) သာယာအောင်လုပ်သည်။ ...**ကတောင်** = နားဝင်ချိုအောင်လုပ်သည်။

သဝ် (သယက်) (န) ဆေး။ **အစာ...** = ဆေးဆရာ။ (ကြိ) နိမ့်သည်။
(နဝိ) နိမ့်သော။

သရ (န) အနာ။

သရက် (ကြိ) ခြစ်သည်။ မျဉ်းတားသည်။

သရင် (န) အလုပ်။ ...**ကိစ္စ** = အလုပ်ကိစ္စ။

သရဏ (ပါ) (န) ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ခြင်း။

သရတ် (ကြိ) ကြိုးဆွဲခြင်းဖြင့် အိတ်ကိုပိတ်သည်။ တင်းကြပ်အောင်လုပ်သည်။

သရဒ (ပါ)(န) တော်သလင်းလဆုတ်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ ကာလ။ ...**ရတု** = သရဒကာလဥတု။ **ရတု-ရှု**။

သရပ် (ကြိ) အနားကပ်ထားသည်။ အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည်။

...**ဖဥပ်လတ်** = ကပ်ထားသည်။ အနီးအနားတွင်ထားသည်။

သရမ် (န) စရံ။

သရာပိတ် (န) ပြစ်မှားသောအပြစ်။

သရဲ (န) ၁-သူရဲကောင်း။ ...ကွီ = ရထားစီးသူရဲကောင်း။

...ချင်= ပြည့်တန်ဆာမ။ ၂-တစ္ဆေသရဲ။

သရိတ် (န) ခြစ်ရာ။ အကြောင်း။ (ကြိ) ခြစ်သည်။ စရိတ်-ရူ။

သရီရခိတ် (န) ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းဓာတ်တော်။ ကိုယ်မှဖြစ်သော ဓာတ်တော်။

သရင် (ကြိ) ရှောင်ကွင်းသည်။

သရပ် (ပါသက်) (န)အချုပ်၊ အတိုကောက်။ ...သတ်=သဘာဝအခြေအနေ။

သရောင် (န) ပုခက်။

သရီ၊ ခရီ (န) ရွံ့ညွှန်၊ ဗွက်။

သရီ၊ စရီ (ကြိ) ပျက်ရယ်ပြုသည်။

သရိတ်၊ စရိတ် (ကြိ) သွန်ချသည်။ ပြိုကျသည်။ ဖြိုဖျက်သည်။ လျော့ကျသည်။ ရှာန်...အာ = စျာန်လျော့သည်။

သလတ် (ကြိ) ခုန်သည်။

သလာန် (ကြိ) ပူစပ်သည်။

သလှင် (န) အမြင့်။ (ကြိ) မြင့်သည်။

သလေဟ်၊ သွေဟ် (ကြိ) သံသယဖြစ်သည်။ ...ဟာ = ယုံမှားသံသယဖြစ်သည်။

သလေဝ် (ကြိ) စွေစောင်းသည်။ မတ်... = မျက်စိစွေသည်။

သလေသ် (န) သလိပ်။

သလဲ (န) ၁-အကျယ်အဝန်း။ ၂-အထောက်အကူ။

သလဲလစောက် (န) ခိုလှုံရန်နေရာ။ ...ညှံ့ဗူး = ခိုလှုံရာ။

(ကြိ) ယုံကြည်သည်။

- သလောင်သွပ် (ကြိ) ပျော်ရွှင်သည်။ သလောင်-ရှူ။
- သလော် (ကြိ) ခြုံသည်။ ...ယာတ် = အဝတ်ခြုံသည်။
- သလံင် (ကြိ) အလင်းရောင်ပေးသည်။ လောင်သည်။
- သလး (ကြိ) အလျော့ပေးသည်။ ရှင်းလင်းသည်။ ...ကိုဒါန် = အလှူပေးသည်။
- ဂမ်၊ ဂဗ္ဗ = မွေးဖွားသည်။ ...လမျို = အသက်ပေးသည်။
...ဒုဟ် = အပြစ်လွှတ်သည်။
- သလိုက် (န) အင်္ကျီကော်လာ။ သွိုက်-ရှူ။ (ကြိ) ၁-စွပ်သည်။
၂-ပေကျံ့သည်။ ...ကံ = လည်စွပ်သည်။
- သဝက် (န) အပိုင်းတစ်ပိုင်း။
- သဝက်လဝ် (န) ဖယ်ထားသည်။
- သဝ်ရဝက် (န) ခါငှက်။
- သဝါ (ကြိ) လျော့နည်းအောင်လုပ်သည်။ သက်သာအောင်လုပ်သည်။
- သဝဲ (ကြိ) ဝှေ့ယမ်းသည်။ ...ယာတ် = အဝတ်ကို ဝှေ့ယမ်းသည်။
- သဟ (ဝါ) (ကြိဝိ) အတူတကွ။
- သဟ်၊ သှ် (ကြိ) ၁-ဖြည့်သည်။ ...ရက် = ကြိုးဖြည့်သည်။
...ကွဲ = ဖြေရှင်းသည်။ ...ပဝါ = ဝါကျွတ်သည်။ ၂-ဖြေဆိုသည်။
...လိက် = စာဖြေသည်။ ၃-ဖြစ်စေသည်။ ...ရုပဲ = စိတ် တည်
ကြည်စေသည်။ တရားအားထုတ်သည်။ ...ပတ် = လေ့ကျင့်သည်။
ဆောက်တည်သည်။
- သဟာသိ (ဝါ) (နဝိ) ပြင်းထန်သော။ ရက်စက်သော။
- သဟာဲ (န) မိတ်ဆွေ။
- သနိန် (ကြိ) ၁-စုအောင် လက်ဖြင့်ဆုပ်သည်။ ၂-ဂိုက်ပေးသည်။ ဂိုက်ထုတ်
သည်။ (ဘန်း)

သဏ် (န) သော့။

သ္ဗာ (ကြိ) သွားလိမ့်သည်။

သ္ဗာင် (ကြိ) ခြားနားသည်။ (နဝိ) အခြားသော။

သ္ဗိက်သ္ဗိတ် (ကြိ) ရိုက်ငိုသည်။

သ္ဗိ (ကြိ) အရေအတွက်များသည်။ ...ဗဂါ။ ...မြော် = များသည်။

သ္ဗါ (ကြိ) ပုတ်သည်။ အဲ-ရှု။

သ္ဗောတ် (ကြိ) စေးနဲသည်။ ...ဂမ္မက် = စေးနဲသည်။

သ္ဗွဲ (ကြိ) ညှိုးနွမ်းသည်။

သ္ဗွး (ကြိ) ရှင်းလင်းသည်။ စင်ကြယ်အောင်လုပ်သည်။

...သျှ = ဆန်ကို စင်ကြယ်အောင်လုပ်သည်။ (ကြိဝိ) လုံးဝ။

အိုတ်... = လုံးဝကုန်သွားသည်။

သ္ဗွးသ္ဗွး (ကြိဝိ) စင်ကြယ်စွာ။ မံင်...ညိ = စင်ကြယ်စွာနေပါ။ (နဝိ) စင်ကြယ်

သော။ ခွဲ...ဂ်မံင်ညိ = စင်ကြယ်သောနေရာတွင်နေပါ။

သ္ဗိန္ဗာ (ကြိ) ကြမ်းကြုတ်သည်။ (နဝိ) ကြမ်းကြုတ်သော။

သာ (န) ၁-လက်ချား။ ၂-ခရီးသွားတပည့်လက်သာ။ နဲ...ကွီ = လှည်းခရီး

ကြောင်း၏ အကြီးအကဲ။ ...တိုက် = ကုန်းကြောင်းခရီးသွား တပည့်

လက်သာ။ (ကြိ) ဖြန့်ခင်းသည်။ ...ဒကင် = ဖျာခင်းသည်။

၂-ပေါသည်။ ...သာ = ပေါ့ပါးသည်။ လျင်မြန် ဖျတ်လတ်သည်။

...ယေန် = သာယာသည်။ ...သွ = လျော့ရဲသည်။

သာဓာ (ပါသက်) (ကြိ) ဆက်စပ်သည်။ ပတ်သက်သည်။ သက်ဆိုင်သည်။

သာသာ (ကြိဝိ) ဖြည်းညင်းစွာ။

သာရဂို (ပါသက်) (န) စန္ဒကူ။

သာရဖီ (န) သရဖီပန်း။

သတ် (န) ၁-အရောင်။ ...ချို = နက်ပြာရောင်။ ...**နှစ်မိတ်** = အဝါရောင်။
 ...**လစ်ကဲ** = အမဲရောင်။ ...**သောက်** = အစိမ်းရောင်။ ၂-အမျိုးအစား။
ကမ္ဘောန်...ထံ = ဤအလုပ်မျိုး။ (မျိုးပြ) တစ်မျိုး။
ကမ္ဘောန်ပိ... = အလုပ်သုံးမျိုး။ (ကြိ) ဆုတ်ဖြသည်။
 ...**ယာတ်** = အဝတ်ကို ဆုတ်ဖြသည်။

သတ်ဂ် (ကြိဝိ) ထိုကဲ့သို့။ **ကျောန်...ညို** = ထိုကဲ့သို့လုပ်ပါ။
ဖဖဟ်... = (နဝိ) ထိုကဲ့သို့သော။ **ပူဂီ...** = ထိုကဲ့သို့သောပုဂ္ဂိုလ်။

သတ်ထံ (ကြိဝိ) ဤကဲ့သို့။

သတ်လွာ (န) ပုံသဏ္ဍာန်၊ အရောင်အဆင်း။

သတ်လှီ (မ-ကြိဝိ) ဘယ်ကဲ့သို့။

သတ်ဝံ (ကြိဝိ) ဤကဲ့သို့။

သတ်င် (န) ရေလှောင်ကန်၊ ကျုံး။ (ကြိ) ထွန်းလင်းစေသည်။ အသံပြုသည်။
 (အမြုတေ)

သတ်တ် (ကြိ) ၁-ရေပက်ထုတ်သည်။ ...**နှင်ဂွင်** = လှေရှိ ရေကို ပက်ထုတ်
 သည်။ ၂-ကျော်လွန်သည်။ **ကွတ်...အာဘာ** = ကျောင်းကို ကျော်
 လွန် ပြီး လျှောက်သွားသည်။ ၃-ဆွဲထုတ်သည်။ ...**သွင်** = ဓားရှည်
 ကို ဆွဲထုတ်သည်။ ၄-ကျွေးသည်။ ...**ဗ္ဗ** = ကျွေးမွေးသည်။

သတ်ထုန် (ပါသက်) (န) ပုထုဇဉ်၊ သူတော်ကောင်း။

သတ်န် (န) ချီးသီး။ သစ်စေး။ **ကွာဟံဝံဖျေထင်ဒဲလံက်...ရောင်** = ရွှေမချမီ
 သစ်စေးသုတ်ရမည်။

သတ်န်ကြာန် (န) သင်္ကြန်နှစ်သစ်ကူးပွဲ။ **အတား-ရှူ**။

သတ်ထု (န) နပုံးပဏ္ဍာက်။ **ကမ္ဘဲ-ရှူ**။

သတ်ပါန် (န) သမ္ဗန်ရေယာဉ်။

သတ်ပြာ (ကြိဝိ) သင့်တင့်စွာ။

သင်္သေဝ် (န) သေနတ်ပြောင်းဆေးသောတုတ်တံ။

သဲ (န) ပျား။ (ကြိ) ခြားနားသည်။ ...**ခြာ** = ကွဲပြားခြားနားသည်။

သဲဗောင် (န) တဲအိမ်များတွင်ခင်းရန် ဝါးပိုးအလုံးလိုက်ကိုခွဲပြီး ပြန့်အောင် လုပ်ထားသော အခင်းပြား။ သဲဗွတ်။

သာရထီ (ပါ) (န) ရထားထိန်း။ ရထားမောင်းသမား။

သာရိကာ (ပါ) (န) သာလိကာငှက်။

သာဝက (ပါ) (န) ဘုရား၏တပည့်သား သာဝက။

သာသ္တာ (ပါ) (န) သာသနာ။

သီ (န) အရက်။

သိက် (ကြိ) သိပ်ထည့်သည်။ ...**စုတ်နီကိုပင်ရ** = ပြည့်အောင်သိပ်ထည့်သည်။ (မ-ကြိဝိ) ဘယ်ကဲ့သို့။ ...**ဝံ့ဆိုညဉ္ဇူပွန်ရော** = ဘယ်ကဲ့သို့ ပြန်တွေ့ကြမည်နည်း။

သိက္ခာပိုတ် (ပါသက်) (န) ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်။

သိင် (သသက်) (န) သိန်။ (သိတ်) ရာသီ။ (ကြိ) ကျသည်။

သိင်သာ (ကြိ) ကြင်နာသည်။ ကြင်နာသနားသည်။

သိင်ယို (သသက်) (န) သီဟိုဠ်ကျွန်း။

သိတ် (ကြိ) ပွန်းပဲ့သည်။ (ပါသက်) (န) အောင်မြင်ခြင်း။

သိန္နရာတ် (ပါသက်) (န) မြင်းမိုရ်တောင်။

သိန္န (ပါသက်) (န) သိန္ဓောမြင်း။ သိန္ဓောဆား။

သိန်လှာ၊ သိဏ္ဍာ (န) သန္တာ၊ ကျောက်ခက်။

သိပ် (ကြိ) သပ်ရပ်သည်။ ...**ရှိပ်** = အသုံးပြုသည်။ လိုက်နာသည်။ မှီဝဲဆည်းကပ်သည်။ ခစားသည်။

သိပ်ကွက် (ကြိ) ပြည့်ကျပ်သည်။ ပြည့်နှက်သည်။

သိရိ၊ သီရိ (ပါ) (န) ကျက်သရေ။

သိသ (ပါ) (န) ဦးခေါင်း။

သိဟော (ပါ) (န) ခြင်္သေ့။

သိဖို (န) တံစိုးလက်ဆောင်။ စ... = တံစိုးလက်ဆောင်စားသည်။

သိ (ပါသက်) (န) ရဟန်းများဥပုသ်ပြုသော သိမ်။ (ကြိ) သိမ်းယူသည်။

...ဇက် = သိမ်းဆည်းသည်။

သိဟ်၊ သေ့ (ကြိ) ကျန်ရစ်သည်။

သိဟ်ဇး (န) အကြွင်းအကျန်။

သိ၊ သိလ (ပါ) (န) အကျင့်သိလ။ တွဲ = ဥပုသ်နေ။

သိက္ခိ (ကြိ) ခစားသည်။ စုဝေးသည်။

သိ (န) အဒေါ်။ ...မူနော်တရ = ဦးလေးများနှင့် အဒေါ်များ။

သိက္ခိ (န) ညီယောက်ဖ၊ ခယ်မ။ ဇေ... = ညီယောက်ဖ၊ ခယ်မ။

သိဇန် (ပါသက်) (န) ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ။

သိလော (န) ကျွဲကောသီး။

သိသန် (ကြိ) ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သည်။ ...မြိမြန် = ကျွေးမွေး စောင့်

ရှောက်သည်။

သုက် (န) ချက်ကြိုး။ ...သတ်မြဲ = အုန်းသီးဆန်ချည်ထွေး။

သုက်ကရက် (ကြိ) ယုက်သန်းသည်။ ရောယုက်သည်။

သုင် (ကြိ) သောက်သည်။ ...နှ် = ရေသောက်သည်။

...စံက် = ဆေးလိပ်သောက်သည်။

သုတ (ပါ) (န) အကြားအမြင်။

သုတ် (န) ၁-ပိုး။ ၂-မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသော သုတ်တရားတော်။

သုတ်သာ (ကြိ) စိတ်ဆိုးသည်။

သုန်ကြံ (ကြိ) ပျက်စီးပြုန်းတီးသည်။

သုည (ပါ) (န) သုည။

သုဒဿန (ပါ) (န) သိကြားမင်း၏မြို့တော်။ (နဝိ) လှပသော။

သုဘာသိုတ် (ပါသက်) (နဝိ) ကောင်းစွာဆိုအပ်သော။

ဂလာန်... = ကောင်းသောစကား။

သုမ္မထိုက် (န) ဖလ်။

သုဿာန် (န) သင်္ချိုင်း။

သူ (ကြိ) ခြင်တွယ်သည်။ ...ဇီ = စစ်ပြင်ဆင်သည်။

...ကေဝ် ဇတ်ကွာတ် = ခြင်တွယ် တိုင်းတာသည်။

သူစရိတ် (ပါသက်) (န) သုစရိက်။ ကောင်းသောအကျင့်။

သူရာ၊ သုရာ (ပါ) (န) အရက်၊ သုရာ။

သူရိကဲ (ပါသက်) (န) အသူရကာယ်။

သူသူသိုသို (ကြိဝိ) များစွာ။

သေက်ဇီ (ကြိ) ရန်ဖြစ်သည်။

သေင် (န) စရည်းပင်၊ တောင်မဲအုပ်ပင်။ (ကြိ) ၁-နေကြောင့်ညှိုးနွမ်းသည်။

၂-ဟုတ်သည်။ မှန်သည်။ ...ဟာ = ဟုတ်သလား။

ဟံ့... = မဟုတ်ပါ။

သေင်လေင် (ကြိ) အမှန်။

သေဏာတ် (န) သေနတ်လက်နက်။

သေဏာပတိ (ပါ) (န) စစ်သေနာပတိ။

သေမ်၊ သေံ (န) ရှမ်း။ ယိုးဒယား။

သေဲ (နဝိ) အလွန်ငယ်သော။

သေဲသေဲ (ကြိဝိ) အသီးသီး။ အာကျှပ်...အိုတ်ရ = ဘုရားသို့ အသီးသီး

သွားကြသည်။

သေံဩ (ကြိဝိ) ရှုပ်ထွေးသောအသံဖြင့်။

သေဝ် (န) စပါးကြိတ်ဆုံ။

သေဟ်၊ သေ့ (န) ဇရစ်ပင်။ (ပါသက်) (ကြိ) ကျန်ရစ်သည်။

သေဟာန် (န) အစုအဝေး၊ အခမ်းအနား။ အခြွေအရံ။

သဲ၊ သြဲ (ကြိ) လေထဲ၊ ရေပေါ် မြေပေါ်တွင် ရွေ့လျားသည်။

ကျာ... = လေတိုက်သည်။

သော (နဝိ) ခြောက်သွေ့သော။ **က...** = ငါးခြောက်။

သောပါန် (သ-ပါ-သက်) လှေခါး။

သော် (န) ဆံပင်။ ...**ကျော်** = မျက်နှာပေါ်မှ ဆံပင်။ ...**ကျော်န်** = ဆံကျစ်။

ပါင် = နှုတ်ခမ်းမွေး။ ...**ပါင်မုင်** = မုတ်ဆိတ်မွေး။

...**ယံင်** = ဆံထုံး။ ...**ဝန်တော** = ဆံကျစ်။ ...**သွံ** = ဆံပင်ဖြူ။

သောင် (ကြိ) ရှင်းလင်းသည်။ ...**ကလး** = ဖြေရှင်းသည်။

သောင်ဂုံ (ကြိဝိ) ထိုကဲ့သို့။

သောင်လှီ (မ-ကြိဝိ) ဘယ်ကဲ့သို့။

သောန် (ကြိ) ၁-ပုံသွန်းသည်။ ၂-ကြွပ်ဆပ်သည်။

...**သောန်** = (ကြိဝိ) ပြတ်တောက် ပြတ်တောက်။

သောင် (န) ဖလံတောင်မွေးပင်။

သောင် (ကြိ) ဆုံးရှုံးသည်။ လှယက်ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသည်။

...**မှဲ** = စိတ်ဆင်းရဲစေသည်။

သောဲ (ကြိ) သေးငယ်သည်။ ...**မြောဲ** = သေးသွယ်သည်။

သောင် (ကြိ) လုံတံကဲ့သို့ အလျားရှိသော တုတ်တိုကို ပစ်လွှတ်သည်။

လွှားပစ်သည်။

သံက် (ကြိ) အခွံခွာသည်။ ...**စွံ** = အရေခွာသည်။

သံင် (န) သဲသောင်ပြင်။ (ကြိ) လှိုင်းအသံပြုသည်။

သံင်မြိုင် (ကြိ) သောင်းပြောင်းဖြစ်သည်။

သံင်ဝါသ (ပါသက်) (န) အတူနေခြင်း။

သံင်ဝေဂ (ပါသက်) (န) ထိတ်လန့်ခြင်း။ သံဝေဂ။ **ဝံ့...** = နောင်တရခြင်း။

သံယောဇဉ် (ပါသက်) (န) နောင်ဖွဲ့ခြင်း။ သံယောဇဉ်။

သံဝစ္ဆာ (ပါသက်) (န) နှစ်။

သံသာ (ပါသက်) (န) သံသရာ။

သး (ကြိ) စင်ကြယ်အောင်လုပ်သည်။ ...**သူ** = ဆန်ဖွပ်သည်။

သိုက် (ပါသက်) (န) သောကြာဂြိုဟ်။ သောကြာနေ့။ (ပါသက်)

(ကြိ) ချမ်းသာသည်။ ...**သိုက်** = ပစ္စည်းဥစ္စာချမ်းသာသည်။

...**သိုင်း** = ချမ်းသာခြင်းကို ခံစားသည်။

သိုက်သိုက် (ကြိဝိ) တဖြည်းဖြည်း။

သိုက်ခမာ (ပါသက်) (နဝိ) နုနယ်ပျိုရွယ်သော။ **မြဲ...** = လှပသော အပျို။

သိုင်း (န) အတွင်းအပေါက်။ ...**မြဲ** = မြွေတွင်း။ ...**တကေတ်** = စအိုပေါက်။

(ကြိ) ဆောက်လုပ်သည်။ ...**သို့တို့** = အိမ်အသစ်ဆောက်သည်။

သိုတ် (န) နတ်ပန်းညိုပင်။

သို (ဝိ) နှင့်။ အပါအဝင်။ ...**ညး...အဲအာ** = သူရော ကျွန်တော်ပါသွားသည်။

အဲအာ...ညး = ကျွန်တော် သူနှင့်သွားသည်။

(ကြိဝိ) ဖြစ်စေသော ရှေ့ဆက်) ...**ဒေါသ** = ဒေါသဖြင့်။

...**မအောန်စိုတ်** = စိတ်မချမ်းသာစွာ။

သိုဖအိုတ် (နဝိ) အားလုံးသော။

သိုစိုတ်သိုစိုတ် (ကြိဝိ) စိတ်ရောကိုယ်ပါ။

သိုဝ်၊ သို (န) သိုးသတ္တဝါ။

သိုဟ် (ကြိ) ငြိမ်းစေသည်။ ...**ပုတ်** = မီးကိုရေနှင့်ငြိမ်းသတ်သည်။

သူာ (သသက်) (န) သင်္ကန်း။

သူတ်၊ သူတ်ဇမြဲ (ကြိ) ကြောက်လန့်တုန်လှုပ်သည်။

သူာ (ကြိ) ဝါးသည်။ ...**ဇေ** = ကွမ်းဝါးသည်။

သို့ (န) အိမ်။ ...**ကွီန်** = အိမ်ထောင်စု။ ...**ကွတ်** = နန်း၊ ရုံး၊ နန်းတော်၊ အိမ်အဆောင်။ ...**ကွတ်တောင်** = ဘုံအဆင့်ဆင့်ရှိသော စုလစ်အိမ်။
 ...**ကွတ်ရင်** = နန်းတော်ရုံး။ နန်းတော်ဆောင်။
 ...**ကွတ်နန်ထပ်** = ရွှေနန်းတော်။ ...**စွိုင်** = အလောင်းစင်။
 လူသေအလောင်းကို မီးရှို့သောထင်းပုံ။ ...**ဇာတ်** = အကျဉ်းထောင်။
 ...**ဇူ** = အနားယူတည်းခိုရန်နေရာ။ ...**ဘ်** = နောက်ဖေးအိမ်သာ။
 ...**တွင်ကြကတ်** = နန်းတော်။ နန်းတော်ရှိ အတွင်းဆောင်။
 ...**တုံ** = နို့အုံ။ ...**ပွတ်** = မီးအိမ်။ မီးယပ်ရောဂါ။
 ...**မံရ** = ကျေးရွာနတ်အတွက်နတ်စင်၊ နတ်ကွန်း။
 ...**ဝတ်** = အိမ်သာ။ ...**သွိုက်** = ကျင်ငယ်အိမ်။ ဆီး (စ)။
 ...**သဲ** = ၁-ပျားအုံ။ ၂-ကင်းစုန်း။

သို့သပ် (ပါသက်) (န) စနေဂြိုဟ်။ စနေနေ့။

သို့တ် (ကြိ) တိတ်သည်။ ...**ခြ** = တိတ်ဆိတ်သည်။ ...**သဲ့** = ညှိုးနွမ်းသည်။

သို့ (ကြိ) တိတ်သည်။ ငြိမ်သည်။ သတိလစ်သည်။ ...**ဂွိပ်** = ငြိမ်းချမ်းသည်။
 ...**လလံ** = ငြိမ်သက်သည်။ အေးချမ်းသည်။ စောင့်စည်းသည်။

သို့၊ သို့ဂွိတ်၊ သို့လဲ၊ သို့မဲ့ (ကြိ) ကြည့်သည်။

သို့ (န) ဆန်။ **ကနန်...** = ဆန်ကွဲ။

သို့က် (ကြိ) ၁-တူးချစ်သည်။ လောင်သည်။ **ပင်...အာရ** = ထမင်းတူးသွားသည်။ ၂-စိမ်းသည်။ **သတ်...** = အစိမ်းရောင်။

သို့ပ် (ကြိ) ကြည့်သည်။ ...**ဂွိတ်** = စိုက်ကြည့်သည်။

သို့အ်၊ သို့အ်တူ၊ သို့တူ (န) ဆပ်သွားဖူး။ သပေါ့။
 ...**ပုံ...** = ဆပ်သွားဖူးပန်း။

သို့ပ်မတ် (န) မျက်မှန်။

သို့ (ကြိ) ၁-ဝေးသည်။ ၂-တူးခြစ်သည်။ လောင်သည်။

သျှော် (ကြိ) ပူဆွေးသည်။ ကျောက်ကမ္ဘောန်ဗွေတ်အာတဲ့ ဒး...မံင်ရ = အလုပ်လုပ် မှားယွင်းသွားသဖြင့် ပူဆွေးနေရသည်။

သွိုင် (န) တာဝန်၊ အခြေခံ။

သွက် (ကြိ) ချောင်းဆိုးသည်။

သွိုင် (ကြိ) ခလုတ်တိုက်သည်။ ...ဒး = ခလုတ်တိုက်မိသည်။

သွီ၊ သွီသွာ (န) ကူရှင်မွေ့ရာ။

သွဲ (န) မီးအိမ်၊ မီး၊ အလင်းရောင်၊ ဆီမီး။ ပွာင်... = ဖယောင်းဆီမီး။

သွိုင် (ကြိ) တွယ်သည်။ ...ဗက် = တွယ်လိုက်သည်။ နောက်လိုက်သည်။

သွင် (န) လှေငယ်။

သွဲ၊ သွဲသ့ (ကြိ) ကွဲကွာသည်။

သွှော် (ကြိ) ပစ်ရန်ချိန်သည်။ ...တဲ့ပန်ညီ = ချိန်ရွယ်ပြီး ပစ်ပါ။

သွိုက် (ကြိ) နှစ်သက်သည်။ ...ဆာန် = ချစ်ခင်နှစ်သက်သည်။

သွိုက်မှိုက် (ကြိ) ကျေးဇူးတင် ဝမ်းမြောက်သည်။

သွိုတ် (ကြိ) အမှုန့်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။

သွိုဟ် (ကြိ) ၁-စစ်သည်။ ၂-လိမ္မာသည်။ ...ကောက် = လိမ္မာထက်မြက်သည်။

သွ (န) ၁-ရန်သူ။ ၂-အစအန။ ...ကြိုက် = မှီ။ ...ပွတ် = မီးခဲ၊ မီးစ။

သွက်ပရော (ကြိ) ထိမ်းမြားလက်ထပ်သည်။

သွတ်ဗဇတ် (န) အတိုင်းအတာ။

သွန် (န) ငါးမျှားချိပ်။

သွဟ် (န) သံဆေးသား။ ထောံ...မြ = ဓားဆေးသားတင်သည်။ ဣဟ်-ရှူ။

သွာ (န) အခင်း၊ ဖျာကြမ်း။ ...တဲ = လက်နီး။ (ကြိ) ကြော်သည်။ ယူဆောင်သွားသည်။

သွာ် (န) သန်လျက်။

သွာတ် (န) ရေပက်ထုတ်သော ပက်ခွန်း။

သွာန် (ကြိ) ကူးစက်သည်။ **ပွတ်...အာ** = မီးကူးစက်လောင်သွားသည်။

သွာ် (န) နှစ်။ **ယး...** = နောင်နှစ်။

သွာ် (န) နားစောင့်၊ နားပန်း၊ ...**ကွီ** = လှည်း နားပန်း။ လှည်းနားစောင့်။
ကွိုင်၊ ခွိုင်၊ သွိုင် = ဆံထုံးတွင် ဝတ်ဆင်သော ဆံညှပ်။

သွာ်ဒဲ (န) တမန်။

သွိုက် (န) ပိုက်ကွန်။ **ဗွိုက်-ရူ**။

သွိုင် (န) ၁-ချေး။ **အိက်...** = သံချေး။ ၂-အရိပ်။ ...**ဆု** = သစ်ပင်အရိပ်။
(မျိုးပြ) တစ်ခိုင်။ **ဖြတ်ခါ...** = ငှက်ပျောနှစ်ခိုင်။

သွိုင်ဝကျ (န) ယောက်ျားတန်ဆာ။

သွက်ဉာ် (န) ရဟန်းရေလဲအဝတ်။

သွဲ (ကြိ) ကျသည်။ လျောကျသည်။ နောက်ကျန်သည်။ **သဒ္ဓါ...အာ** = သဒ္ဓါ
တရားလျောကျသည်။ **ခွိုင်...တ်** = နောက်ကျန်နေသည်။

သွ့၊ နသွ့ (န) တင်းတောင်း။

သွ့တရင် (န) တံခါးမင်းတုပ်။

သွက် (န) နားပန်း။ ...**ဒက်** = ကြာပန်းအစေ့အိမ်။ ကြာခွက်။ ကြာစေ့အိမ်။

သွင် (န) အတောင်၊ တောင်ပံ။ ...**စာင်** = ကြက်တောင်။
...**မတ်** = မျက်တောင်။ ...**လ်** = မြားရွက်၊ မြားတောင်။
မြားအရင်းတွင်တပ်ထားသော ငှက်တောင်။ ...**အဒါ** = ခေါင်ချုပ်။
ဝမ်းဘဲတောင်။

သွန် (ကြိ) ကပ်ငြိသည်။ **ထွန်-ရူ**။

သွပ် (န) ခွာ။ ...**ချေ** = မြင်းခွာ။

သွမ်၊ သွံ (န) ခြေသည်း လက်သည်း။ ...**ဇိုင်** = ခြေသည်း။

သွမ်သွံ၊ သွံသွံ (ကြိ) နှစ်သိမ့်သည်။ အားပေးသည်။ မြတ်နိုးသည်။

သွယ်၊ နေဝ် (န) လှေသင်္ဘောပဲ့ပိုင်း။

သွေဝ် (န) ဟင်းသီးဟင်းရွက်။

သွေဟ် (န) ဆိပ်ကမ်း။ ...ကွင် = သဘောဆိပ်။ ...ဘ် = ရေချိုးဆိပ်။
...သင်စွဲစွော် = မှီခိုအားထားရာဆိပ်ကမ်း။ နေရာ။

သွေဇ် (န) တခဏ။ မင်မွဲ...ညိ = တခဏလောက်နေပါ။

သွဲ၊ သွေ့ (န) နိမိတ်။

သွော် (န) ဝဲခြောက်။

သွောက် (န) ပုံစံနမူနာ။

သွောက်ဗဇတ် (န) အတိုင်းအတာ။

သွောင် (န) ၁-တံခါးကျည်၊ တံခါးမင်းတုပ်။ ...တရင် = တံခါးမင်းတုပ်။
၂-ဥပဒေ။ ...တွင် = နည်းလမ်းဥပဒေ။ ၃-တံခွန်။
ကျိုင်... = ထီးတံ ခွန်။ ဒယိုင်... = တံခွန်တိုင်။

သွောက် (န) ဏုဟ်-ရူ။

သွံ (ကြိ) ရောသည်။ ...ရ် = ရောနှောသည်။

သွံက် (န) အကာ၊ အခွံ၊ အခေါက်။

သွိုင် (န) ကြယ်။ ...ဂြဲ = ကြယ်ပျံ၊ ဥက္ကာဥပါ။ ...စံပါ = မိုးသောက်ကြယ်။
...စိင် = ခုနစ်စင်ကြယ်။ ဝှံကြယ်။ ...တိုင် = မြောက်ဝှံကြယ်။
...ဒဂဲ = ကြယ်တံခွန်။

သွး (န) ကိုယ်စား။ အစား။ အဲအာ...အွာ = ဆရာ့ကိုယ်စား ကျွန်တော်
သွားသည်။ (ကြိ) ပြင်ဆင်သည်။ ...ကေတ်လွဟ် = လက်နက်
ပြင်ဆင်သည်။ ...ဟွန် = စစ်တပ်ဖွဲ့သည်။

သွက် (ယိုး) (ကြိ) ဆန္ဒရှိသည်။ ...တွံလုပ်ဒပ်ဟွန် = စစ်တပ်ထဲဝင်ရန်
ဆန္ဒရှိသည်။

သွတ် (န) လူငယ်။ (ကြိ) မှန်ကန်သည်။ ငယ်သည်။

သွတ်ဟန် (န) အမှိုက်သရိုက်။

သွန် (န) အစွန်းအနား။ ...**ကွီ** = မြစ်ကမ်းပါး။ ...**ပါင်** = နှုတ်ခမ်း။
(ကြိ) မန်းမှုတ်သည်။

သွင် (ဝိ) အောက်။ ...**သို့** = အိမ်အောက်။

သွင်ကျာ (န) မြောက်အရပ်။

သွယ် (ကြိ) ၁-သဘောတိုက်ဆိုင်သည်။ သဘောတူညီသည်။
...**သွန်** = သဘောတူညီသည်။ ...**ရထ** = အရည်အချင်းရှိသည်။
အရည်အချင်း ပြည့်စုံသည်။ ၂-ပေါင်းသည်။

ကျပ်တြဲ...ကျွဲဇာတ် = မြတ်စွာဘုရားက ဇာတ်တော်ကိုပေါင်းသည်။
တဲန့်...ပွဲ = လက်ဆယ်ချောင်းကို ပန်းသဖွယ် စုပေါင်းသည်။

သွယ်ဂလိုင် (န) ထက်ဝက်။ ...**လျှီ** = ထက်ဝက်။ (နဝိ) ထက်ဝက်ဖြစ်သော။

သွာ (န) အလုပ်သမား။ ...**ကံ** = လေးသည်တော်။ ...**ကွတ်** = ကျွမ်းကျင်သော
အလုပ်သမား။ ...**ဂလုံ** = ဆေတ္တာသည်။ ...**ဇမိင်** = အချုပ်သည်။
...**တုတ်တုတ်** = ရက်ကန်းသည်။ ...**ကွိုင်ကွိုက်** = အတီးအမှုတ်
သမား။ ...**လှေ** = ကချေသည်။

သွာယျ (န) ကြင်ဖက်၊ အချစ်၊ ချစ်သူ။

သွာန်သျှက် (ကြိ) မေးမြန်းသည်။ ကြောင်းလမ်းသည်။
...**ပတုန်ပဇာ** = အပြန်အလှန်ပြောဆိုသည်။ အလာပ သလာပ
ပြောသည်။

သွဲ (ကြိ) ပုတ်သည်။ ဆွေးသည်။ ...**သွဲ** = ပုပ်ဆွေးသည်။

သွိုက် (န) အမှိုက်။ ...**သွန်** = အမှိုက်သရိုက်။ (ကြိ) ဆန္ဒရှိသည်။
...**မိက်ဝံ့ဟို** = ပြောလိုသောဆန္ဒရှိသည်။

သွိုက်ဝံ့ (သဗေ) ရန်။ ...**မိအွာ ကတ်လိက်မွဲမလောန်ရ** = ဆရာဖြစ်ရန်
အလွန် စာကြိုးစားသည်။

- သို့င်၊ သို့ (န) ဘုရင်။ မင်း။ ...ယို = သေမင်း။ ...ဣန် = သိကြားမင်း။
- သို့တ် (ကြိ) ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ပေးလှူသည်။ ...ဗန် = ဖန်ဆင်းသည်။
- သို့ပ် (န) ၁-လက်ဝါးနှစ်ခု၏လက်အုပ်။ စွံ...တဲလျှူကောင်တဲ လျှောင်ရ = လက်အုပ်ကို နဖူးပေါ်တင်ပြီး ရှိခိုးသည်။ ၂-မေး။ (မျိုးပြ)လက်အုပ် တစ်အုပ်။ ကိုမိန်သျှေ့...ရ = ဆန်လက်အုပ်တစ်အုပ်လှူသည်။
- သို့ဟ် (န) အကြွင်းအကျန်။
- သျှတ် (န) ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်။ ဗတ်... = ဆွမ်းတော်တင်သည်။ (ကြိ) ခေါ်ဝေါ် သမုတ်သည်။ ...သီ = သိမ်သမုတ်သည်။ (နဝိ) ထောက်လှမ်း သော။ သူလျှိုလုပ်သော။
- သျှဲလောင် (နဝိ) နပျိုသော။ ဗျဲ... = နပျိုသော လူငယ်။
 ဝုတ်... = နပျိုသော လုံမငယ်။
- သျှဟ် (န) အခိုးအငွေ။ ...ဉှ် = ရေခိုးရေငွေ။
- သျှောန် (န) အစွန်း၊ အနား။ သျှန်-ရှူ။
- သျှောင် (န) နှပ်။ နှာရည်။
- သျှး သမး (ကြိ) တူအောင်လုပ်သည်။ ယောင်ဆောင်သည်။
 ...ညိုင် = တူအောင်လုပ်သည်။ (ကြိဝိ) သာလျှင်၊ မျှသာ။
 ညးတံ...စက္ကောင်ရ = သူတို့သာလျှင် မုန့်စားကြသည်။
- သျှးသျှး (ကြိဝိ) အကျိုးမရှိ။ အသုံးမဝင်။ အလဟဿ။ ကျောန်ဟုံလေပ်မွန်
 အာ ...ရောင် = လုပ်မတတ်လျှင် အလဟဿဖြစ်သွားလိမ့်မည်။
- ဩ၊ ဩဩန် (ကြိ) အနာဖြစ်အောင် ခြစ်မိသည်။
- ဩင် (န) ကမ်းခြေ။ ...လပါ်တေ = ဟိုဘက်ကမ်း။
- ဩန် (န) ငွေ၊ ပိုက်ဆံ။
- ဩဟ်ရု၊ ဩဟ်ဟုံ (ကြိ) စိတ်တည်ငြိမ်အောင်လုပ်သည်။ တရား အား ထုတ်သည်။

ဩဟ်ပဝါ (ကြိ) ဝါထွက်သည်။

ဩှ် (ကြိ) ဆုတ်ဖြသည်။

ဩာင် (န) ကျုံး။

ဩာန် (န) ၁-သစ်စေး။ ၂-အမြုတေ။ ...ပူ = ချိုးအမြုတေ။

ဩိုင် (ကြိ) ကျဲသည်။ တီလင်တုံဩောံ တံဂ်...လောန်အာရ = စိုက်ထားသော စပါးပင်များသည် ကျဲလွန်းသွားသည်။

ဩိတ် (န) ကြံ့သတ္တဝါ။

ဩိ (သ) (န) တင့်တယ်ခြင်း။ ကျက်သရေ။

ဩါန် (ပါသက်) (ကြိ) ပျက်စီးသည်။ ဘာမှမရှိဖြစ်သည်။

ဩိုင် (ကြိ) ညှိုးနွမ်းသည်။

ဩဲ (န) ငြင်းတူရိယာ။

ဩဲဩဲ (ကြိဝိ) အသီးသီး။ သဲသဲ-ရှူ။

ဩော် (န) လမ်းကြား။

ဩောတ် (န) အင်္ဂတေ။ (ကြိ) စုတ်သည်။

ဩောင် (ကြိ) လွှားပစ်သည်။ လှောင်-ရှူ။

ဩောံ (န) စပါး။ ...ဂန် = ပြောင်း။ ...စုစိုပ် = ကျိတ်စပါး။

...ယံ = မုယောစပါး။ ...ယိုင် = ကောက်လှိုင်း။ ...လမာန် = ဂျုံ။

ဩက် (ကြိ) ၁-စိတန်းထားသည်။ စိတန်းစိုက်ထားသည်။ ၂-ဝတ်ဆင်သည်။

...လစိန် = လက်စွပ်ဝတ်သည်။ ...ဗဒင် = မိုးကာထားသည်။

၃-စွက်ဖက်သည်။ ဟီ... = ရောနှောပြောသည်။ ဝင်စွက်သည်။

...ပဒုံက် = ရောနှောသည်။ န်...ပဒုံက် = ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်သည်။

...ဋ္ဌယုန်တဲ = လက်ဝါးဖြန့်သည်။

ဩင် (န) တံကျင်၊ တံစို။ (ကြိ) လှိုသည်။ ...စရင်ပသဲ = သံတံကျင်လှိုသည်။ စရင်-ရှူ။

သြး၊ သး (ကြိ) စင်ကြယ်အောင်လုပ်သည်။

သြိုင်၊ သိုင် (န) အပေါက်အခေါင်း။ (ကြိ) ဆောက်လုပ်သည်။

သြိတ် (ကြိ) ရင်ဖုံးသည်။ ...ဝှိုင် = ထမိန်ရင်လျားသည်။

သြိမ် (န) ရွံ့ ညွှန်။

သြိယ် ၁-(သ-ပါသက်) (န) ကုက္ကိုပင်။ ၂-ရင်ဘတ်။

...ဗ = ရင်ဘတ်ဆိုသည်။

သြိယ်လှိယ် (ကြိ) ရေတွက်သည်။

သွ၊ လှ (န) အရွက်။ ...ကတောင် = နားရွက်။ ...ခေါဟ်၊ ...ခိုဟ် = သမန်း

မြက်။ နေစာမြက်။ ...ဧကောင် = ချိန်ခွင်။ ...ပတ် = ပေစာ။

...ဖဉာန် = နေကာအဖီ။ ...ယာ = ရွက်။ ...ရိတ်တာ = ပေရွက်။

...သွေင် = တက်မ။ (ကြိ) အောက်ကခံထားသည်။

ပွဲသွင်နဂ်... လင်စက္ခုတုရ = တောင်း၏အတွင်းအောက်ပိုင်းတွင်

စက္ခုခံထားပြီးပြီ။

သွဉ်၊ သွဉေင် (န) ရှားစေး။

သွင်၊ လှင် (ကြိ) ငေးငိုင်းသည်။

သွဟ်၊ သွဟ်ကျေဟ် (ကြိ) ခုတ်ဖြတ်သည်။ ခုတ်ထစ်သည်။

သွာ် (ကြိ) ခုန်သည်။

သွာန် (ကြိ) ပူစပ်သည်။ မြေကံထံစမွေး...ဉာ်ဉာ်ရ = ဤငရုတ်သီးကို စားကာ

အမှန်ပူစပ်မည်။

သွာင် (ကြိ) ဖတ်ဖတ်ဖြစ်သည်။ ညောင်...မံင်ရ = ဖတ်ဖတ်မောနေသည်။

သွာ် (ကြိ) လက်ဖြင့်သပ်သည်။ ...စိုတ် = စိတ်ကိုစမ်းသပ်သည်။

...ဗဇး၊ ...စိုဟ် = အားပေးသည်။ သက်သာရာရစေသည်။

သွာဲ (န) ၁-တန်ဖိုးမရှိခြင်း။ ၂-အကာ။ ...ဆု = သစ်အကာ။

(ကြိ) လဲလှယ်သည်။

သို့က်သွင် (ကြိ) ကြေမွသည်။

သို့င် (ကြိ) အိပ်ပျော်သည်။ စည်းစိမ်ခံစားသည်။

သျှင် (ကြိ) မြင့်သည်။

သွေဟ် (န) သလိပ်။ (ကြိ) ထင်မြင်သည်။ ယူဆသည်။

သွေဟ်၊ သွေ (ကြိ) ချော့မော့သည်။

သွေတ် (ကြိ) ချွတ်သည်။ ...ပလောံ = အင်္ကျီချွတ်သည်။

သွေမ် (ကြိ) ခြုံသည်။ အယောပင်ပိုင်ဝေဂ်ညး...လတ်ယာတ်ရ = တရားနာ
နေစဉ်သူ အဝတ်ကိုခြုံထားသည်။

သွံင် (ကြိ) ထွန်းလင်းစေသည်။ ဂီ... = ထွန်းလင်းတောက်ပသည်။

သွး (ကြိ) ၁-အလျော့ပေးသည်။ လွတ်မြောက်စေသည်။ ...အခေါင် = အခွင့်
ပြုသည်။ ...ပွး = လွတ်လပ်သည်။ ၂-ဖြန့်သည်။ ...သွိုင် = အတောင်
ဖြန့်သည်။

သွိုက် (န) အညစ်အကြေး။ ရွံ့ညွန်။ ...ထရီ = ရွံ့ညွန်။ ထွိုင် ... = ရွံ့
ညွန်များသောကျုံး။ ...လင်တီ = ချော်ရည်။ (ကြိ) ၁-စွပ်သည်။
...ကံ = လည်စွပ်သည်။ ...စုတ်ပလောံ = အင်္ကျီကိုစွပ်ထည့်သည်။
၂-ပေကျံသည်။ ...ထရီ = ရွံ့ညွန်ပေကျံသည်။
...သွေံ = နောင်တရသည်။ ...သွဲ = ပေရေသည်။ ၃-ဖွင့်သည်။
...ဇနိက်တဲရံင်ရ = တင်းတိမ်ကိုဖွင့်ပြီးကြည့်သည်။
...မတ် = မျက်စိဖွင့်သည်။

သွိုင် (န) ၁-ဖလား။ ...ထပ် = ရွှေဖလား။ ၂-လုံကွင်း။ သင်ခိုင်း။
...ကရေင် = ကရင်သင်ခိုင်း။ ...မွဲဂတော် = လုံကွင်းတစ်ထည်။
(ကြိ) ဌာပနာသည်။ ထည့်သွင်းသည်။ ကျံသည်။
...ကျိုင်ကျပ် = ဘုရားထီးတင်သည်။ ...စော် = ကျံကျသည်။
...ရတ် = အရိုးကိုမြှုပ်သည်။ ဂူသွင်းသည်။
...ဓာတ်ကျပ် = ဓာတ်တော်ကို ဌာပနာသည်။

သ္မိဟ် (ကြိ) ၁-မတည်ငြိမ်ဖြစ်သည်။ ၂-လွှားပစ်သည်။ လွှတ်သည်။

သွ (န) ဟင်း။ ...**ဗျဉ်** = ဟင်းလျာ။

သွက်၊ ဝှက် (ကြိ) ဆွဲကိုင်ပြီးသယ်သည်။ ...**ဏာဉ်မွဲနင်ထုင်ညီ** = ရေ တစ်ပုံးကို ဆွဲယူသွားပါ။ (ဝိ) အတွက်။ ...**အဲနွံမင်ရ** = ကျွန်တော့် အတွက် ရှိနေသည်။

သွက်ဂွံ (သဗေ) ရန်အတွက်။ **ကောန်ဉ်...လေပ်ပညာ ဒးဗ္ဗောန်ကိုလိက် ရောင်** = ကလေးစာတတ်ရန်အတွက် စာသင်ပေးရမည်။

သွတ် (ကြိ) ၁-ငယ်သည်။ **ပုင်ဂွီအံ...အာရ** = ဤထမင်းထုပ် ငယ်သွားသည်။ ၂-ကွမ်းယာပြုလုပ်သည်။ ...**မံင်ဗျု** = ကွမ်းယာပြုလုပ်နေသည်။ ယာနေသည်။ (မျိုးပြ) တစ်ယာ။ **ဗျုဝိ...** = ကွမ်းယာသုံးယာ။

သွပ်လွံ (သသက်) (န) အိပ်မက်။ (ကြိ) အိပ်မက်သည်။

သွဝ် (သသက်) (န) နတ်ပြည်။ **ချင်...** = နတ်ပြည်။ (ကြိ) လေထဲလွင့်ပါ သွားသည်။ **စက္ကူမွဲတူး...စှော်အာရ** = စက္ကူတစ်ချပ် လွင့်ကျ သွားသည်။

သွဟ် (သသက်)(န)စီးပွားချမ်းသာခြင်း။ ၂-အဖြေ။ **သွာန်...** = အမေးအဖြေ။ (နဝိ) ကြည်လင်သော၊ စစ်သော။ **ကွေင်...** = ထောပတ်စစ်စစ်။

သွာ (န) ကုမုဒြာကြာ။ (ကြိ) လွယ်ကူသည်။ ကောင်းမွန်သည်။ **လဲ...** = လွယ်ကူသည်။ ...**လလံ** = ကောင်းမွန်သည်။ စိတ်ချမ်း သာသည်။

သွာဗ္ဗောန် (နဝိ) သင်ကြားရန် လွယ်ကူသော။

သွာင် (န) အကိုင်၊ အခွ၊ အခွဲ။ **မိမိ...** = မြစ်နှစ်ခွ။ **ဝှံင်ပန်...** = လမ်းလေးခွ။ ...**တဲ** = လက်ချိုင်းကြား။

သွံသွန် (န) မှော်ပင်။

သွိုင် (ကြိ) ရေရမ်းသည်။ လှည့်သည်။

သွိတ် (ကြိ) ပွတ်သပ်သည်။

သွင် (န) သောက်ရန်အရည်။ **နှံနင်...** = သောက်ရေးအိုး။ (မျိုးပြ) တစ်ခွက်။
ဂဥဲမွဲ... = ဆေးတစ်ခွက်။

သွက် (ကြိ) လဆုတ်သည်။

သွံ (ကြိ) ကျိန်ဆိုသည်။ ချုံရှု။

သွံ (ကြိ) ရောင်းသည်။ (ဝါကျနောက်ဆက်) အံ့သြခြင်းကို ပြသည်။

ကြက်ထံ ဇွော်ကွေ့ကွေ့... = ဤသရက်သီး အလွန်ကြီးပါကလား။

သွင် (နဝိ) မီးဖုတ်ထားသော။ ချိတ်... = ဖုတ်ပြီးသောအုတ်။

သွး (န) ရေပျော့ဒိုက်အမှိုက်။

သွိုန် (ကြိ) ၁-ကျင့်ကြံသည်။ ...**ဗပိန်** = ကျင့်ကြံအားထုတ်သည်။ ၂-ခံစားသည်။ သုံးဆောင်သည်။ ...**သုရာ လောန်အာဗွတ်** = သုရာအရက်ကို အတိုင်းအတာ လွန်စွာသုံးဆောင်သည်။ ၃-ကြွသည်။
ကျပ်...တြ = မြတ်စွာဘုရား ခရီးကြွတော်မူသည်။
...ဇျာန် = ဈာန်ကြွတော်မူသည်။

သွို (န) သရ။ အမိုး။ (ကြိ) ၁-ဖောရောင်သည်။ မောက်မိုသည်။

...**တိုန်** = ရောင်တက်သည်။ ၂-မိုးကာသည်။

...**ပဘန်** = မျက်နှာကြက်မိုးသည်။ ...**ဗူး** = ကာရံသည်။

သွိုဟ် (န) အစုအဝေး။ ...**ဂြိဟ်** = တောအုပ်။ ...**သတ်** = သတ္တဝါအစုအဝေး။
ညံင်...ကံဂတး = မိုးကြိုးသံကဲ့သို့။ **ညံင်...မြ** = မိုးသံကဲ့သို့။

(ကြိ) စုစည်းသည်။ ...**ပကောံ**=စုစည်းသည်။ (ကြိဝိ) လုမတတ်။

လုနီးနီး။ **ဒတုံစှေံနုတုံဆုတဲ...ချိုတ်ရ** = သစ်ပင်ပေါ်မှကျပြီး သေလုနီးနီးဖြစ်သည်။

ဟ

ဟ - သုံးဆယ့်တစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

ဟ (ကြိဝိ) မ၊ မဟုတ်။ ...မွဲ = မရှိ။ ဟွံ-ရှု။

ဟကတ် (န) ဆောင်းရာသီ။

ဟင် (န) ကျီ။ သိုလှောင်ရန်နေရာ။ ...အော် = ထင်းထားသောနေရာ။
...ဪ = စပါးကျီ။

ဟင်ရံ (န) ကြာဖြူပင်။

ဟတ် (န) ၁-မိုင်းငင်သောရစ်ဘီ။ ငင်စက်။ ၂-တစ်တောင် အလျား အတိုင်း အတာ။ ...သံဇံင် = တစ်ဆယ့်ကိုးလက်မရှိသော တစ်တောင် အတိုင်းအတာ။

ဟန် (ဝိ) အပေါ်၊ အပေါ်သို့။

ဟန်ဗန် (န) အမှိုက်သရိုက်။

ဟင် (န) ၁-လင့်စင်။ ၂-နဲ။

ဟင်ကျိုင် (န) လင်းယုန်ငှက်၊ ဝန်လိုငှက်။

ဟလုံ (န) သင်ပင်။

ဟာ (ကြိ) ဖွင့်သည်။ ဟသည်။ ...ပါင် = ပါးစပ်ဟသည်။ (ဟုတ်၊မဟုတ်တို့ နှင့် မြေရသော တိုက်ရိုက်မေးခွန်း၊ နောက်ဆုံးစကား) (ကြိ-နောက်ဆက်) ကျင်... = လာမလား။ စပုင်တဲရ... = ထမင်းစား ပြီးပြီလား။

ဟာတ် (န) မြစ်အတွင်း ရေတိမ်သောနေရာ။

ဟာန် (န) အစုအဝေး။ မွဲ... = (ကြိဝိ)နှင့်တကွ။

ဟာန်ဗာန် (ကြိ) ဟန်ဆောင်သည်။

ဟာပ်၊ ဟာပ်စ (ကြိ) စားသည်။

ဟာဲ (အမဉ) အို။

ဟာဲယန် (ပါသက်) (န) ပျက်စီးခြင်း။

ဟိင်ဟိုပ် (ကြိ) တွေဝေ ထိုင်းမှိုင်းသည်။

ဟိတ္ထ (ပါ) (နဝိ) မကောင်းသော။

ဟိန်ဗိန် (ကြိ) မသန့်ပြန့် မစင်ကြယ်ဖြစ်သည်။

ဟိမဝန် (န) ဟိမဝန္တာ။

ဟိ (ကြိ) မျောသည်။ ဆု...မံင်ပွဲဉ် = ရေထဲတွင် သစ်မျောနေသည်။

...ဂပပ် = ပျံလွင့်သည်။

ဟုတ် (န) မွေးလိမ်ပျာ။ (ကြိ) ယုတ်လျော့သည်။ ဆုတ်ယုတ်သည်။

ဟုပ် (ကြိ) စုသည်။ ...ကိတ် = စုပြီးကိုက်သည်။

ဟုံ (ကြိ) ဝ-ချိုးသည်။ ...ဉ် = ရေချိုးသည်။ ၂-စီးပွားရေးပျက်စီးဆုံးရှုံးသည်။

...မြဲ = ဆုံးရှုံးသည်။

ဟူရာ (သ) (န) နက္ခတ်ဆရာ။

ဟူဟူ (ကြိ)(ဝိ) တဟူဟူ။ ပုတ်တူ... = မီးတဟူဟူလောင်သည်။

ကျာပိုက်... = လေတဟူးဟူး တိုက်ခတ်သည်။

ဟေ (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။ ဟို-ရူ။

ဟောက် (ကြိ) တူးခြစ်သည်။ လောင်သည်။

ဟောင် (ကြိဝိ) သာလျှင်။ ဇုကရာဇ်...ပွန်ကျာ်ရ = ဘုရင်သာလျှင် ဘုရား

တည်သည်။ (ကြိ-နောက်ဆက်) (ဝါကျနောက်ဆက်)သည်။ ၏။

လောဘဂြိုင်းမွူး အပါပန်စ်ဒ်သို့ဗျူ... = လောဘများလျှင် အပါယ်

လေးဘုံသည် ခိုလှုံရန်နေရာဖြစ်သည်။

ဟေန (ကြိ) အနည်ထိုင်စေပြီး ရေကြည်ကိုငဲ့သည်။ ...ထောံဉ် = အရေ

ကြည်ကို ငဲ့လိုက်သည်။ ...ဆာဲ = သတိထားသည်။ စုစည်းသည်။

ဟေမန္တ (ပါ) (န) ဆောင်းဥတု။

ဟောဒါ၊ ဟေံ (န) ၁-မှက်ကောင်၊ မှက်ခြင်။ ၂-သဘောပင်။

ဟဲ (ကြိ) ပြေပျောက်သည်။ ကုန်ဆုံးသည်။ **ဟွန်...အာရ** = စစ်ပြီးဆုံးသည်။
...**ဇး** = အင်အားယုတ်လျော့သည်။

ဟဲ့ (ကြိ) ၁-ပေါင်းဖော်သည်။ ...**နံ၊ ...ဟဲ** = ရောနှောပေါင်းဖော်သည်။
၂-ကျုံးယူသည်။ ...**စုတ်** = ကျုံးထည့်သည်။

ဟဲ့ဟဟ် (န) လျှိုဝှက်အပ်သော ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စ။ (ကြိ) ကိုယ်ရေး
ကိုယ်တာကိစ္စကို လျှိုဝှက်သည်။

ဟောခြာ (ကြိ) စုဝေးသည်။

ဟောရာ (သ) (န) နက္ခတ်ဆရာ။

ဟောံဖြ (ကြိ) ဝမ်းနည်းပူဆွေးသည်။

ဟောဝ် (ကြိ) လက်လှမ်းသည်။ ...**ကေတ်** = လက်လှမ်းယူသည်။
...**စဟ်ပွဲ** = လှမ်းပြီး ပန်းခူးသည်။

ဟံင် (ကြိ) ၁-ဆယ်ယူသည်။ ...**အော်ပဲခီ** = မြစ်ထဲတွင် ထင်းဆယ်သည်။
၂-ကယ်ဆယ်သည်။ ...**ပြ်သတ်** = သတ္တဝါများကိုကယ်ဆယ်သည်။

ဟံဗံ (န) နံနံပင်။

ဟံသာ (န) ဟင်္သာငှက်။

ဟံသာဝတီ (န) ဟံသာဝတီ ပဲခူး။

ဟး (ကြိ) ၁-ဆုံးရှုံးခြင်းကို ခံစားသည်။ ၂-ပြည့်လျှံသည်။

ဟိုင် (န) ပျားကြီးတစ်မျိုး။

ဟိုတ် (ပါသက်) (န) အကြောင်းရင်း။ ...**ဖီ** = အကြောင်းအကျိုး။

ဟိုတ်ဂ်ရ (သဗဓ) ထိုကြောင့်။

ဟိုတ်နု၊ ဟိုတ်ဗမာနု (ဝိ) (သဗဓ) အကြောင်းကြောင့်။

...**မြဲ သြောံခိဟ်** = မိုးကြောင့် စပါးကောင်းသည်။

...**ညးကျောန်လဝ် ညးစွဲစ နိဟ်နိဟ်ရ** = သူလုပ်ထားသောကြောင့်
သူအေးအေးစားရသည်။

ဟိုတ်မွှားဂ် (သဗဓ) အကြောင်းကား။

ဟိုတ်မာဲ (ကြိ) တွေဝေမိန်းမောသည်။

ဟိုန် (ဝိ) ကို၊ သို့၊ အား။

ဟို (ကြိ) ပြောသည်။ ...**ကဆံ** = ထပ်ခါထပ်ခါပြောသည်။

...**ခွေင်** = ပြန်လှန်ပြောသည်။ ...**ဂရိတ်** = အပြစ်တင်သည်။

...**ဂး** = ပြောဆို သည်။ ...**တွံ** = ဟောပြောသည်။

...**ဗမာန်** = ငြင်းခုံသည်။ ...**ပွိတ်** = ပြောထုတ်သည်။

...**ပွီ** = အစီရင်ခံသည်။ ...**ပျး** = ဖော်ပြောသည်။

...**ပွိုင်** = အမိန့်ထုတ်သည်။ ...**ပျက်ဖျက်** = အပြစ်ပြောသည်။

...**ဗျီ** = နောက်ကွယ်တွင် အတင်းပြောသည်။ ကုန်းချောသည်။

...**လဗပ်** = ကြမ်းတမ်းစွာပြောသည်။

ဟိုဝ်၊ ဟို (ကြိ) ဝတ်ဆင်သည်။ ...**ဂွီန်** = ထမီဝတ်သည်။

ဟွံ (ကြိဝိ) မ၊ မဟုတ်။ ...**တီဂုန်** = ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မသိ။

ဟွံက (ကြိ) သာလွန်သည်။ ပိုသည်။ ...**မွဲပြကာ** = တစ်မျိုးမကဖြစ်သည်။

ဟွံပိုတ် (ကြိဝိ) မပြတ်၊ အမြဲ။

ဟွံမွဲ (ကြိ) မရှိ။

ဟွံမွဲကိုမိမ (နဝိ) မိဘမရှိသော။

ဟွံသေင် (ကြိဝိ) မဟုတ်။ (သဗဓ) သို့မဟုတ်။ **ညး...အဲအာရောင်** = သူ

သို့မဟုတ် ကျွန်တော် သွားမည်။

ဟွံသေင်သက်ဂ် (သဗဓ) သို့မဟုတ်။ **စပုင်...တိက်ညီ** = ထမင်းစား သို့မဟုတ်

အိပ်ပါ။

၆

၆ - သုံးဆယ့်နှစ်လုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။
ဋိုတ် (န) ချက်။ တို့တ်-ရှူ။

* * * * *

၉

- - သုံးဆယ့်သုံးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။
- (ကြိ) သိဒ္ဓိတင်သည်။ စင်ကပေါင်ပွေး ဒေး...ရောင် = ကင်ပွန်းတပ်လျှင် သိဒ္ဓိတင်ရမည်။
- (ကြိ) ကျော်လွန်သည်။ နောက်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။
ပိုက္က...အာသိုရ = ကျွန်တော်တို့လျှောက်သည်မှာ အိမ်ကို ကျော် လွန်သွားသည်။ ပလော့အဲ...ခွင်ပွဲသို့တော်ရ = ကျွန်တော်၏အင်္ကျီ ဟိုအိမ်မှာ ကျန်ရစ်နေသည်။
- (န) မျှစ်။ ...ဒုန်ကလီ = ဝါးပိုးမျှစ်။
- (နဝိ) လှပသော။
- (န) နှာခေါင်းရောဂါ။
- (ကြိ) ၁-နသည်။ ...တကတ် = နနယ်သည်။ ...သောင်၊
...သံ = လှပသည်။ ၂-တိုင်းထွာသည်။ ...ကွာတ် = တိုင်းထွာ သည်။ ...ကွာတ်ပြိုင်ဟွန် = နိုင်းယဉ်သည်။ ...ဗွတ် = ခန့်မှန်းသည်။
- (န) ယို။ (ကြိ) ကျစ်သည်။ ...ဂုက် = ကြိုးကျစ်သည်။
...လီ = လိမ်ကျစ်သည်။
- (န) ၁-ကြိမ်။ ...ကဒါတ် = ရုံးပတီသီး။ ...ရမ္မထာ = ရမ္မထာကြိမ်။
၂-ငွေသတ္တ။

ဇဝ်ဇုတ် (န) ရိုးတွင်းချဉ်ဆီ။

ဇသ်၊ ဇတ်သ် (ကြိ) လှပသည်။

ဇဟ် (ကြိ) ခူးသည်။ ...ပလှ် = ဆွတ်ခူးသည်။

ဇါ (ဂဏန်း) နှစ်ခု။ ...ဇော် = နှစ်ဆယ်။

ဇါရိဟ် (ကြိ) နားငြီးသည်။ **ဇိဟ်ရိဟ်**-ရှု။

ဇိင် (ကြိ) ကူးသည်။ ...ဇု် = ရေကူးသည်။

ဇိဝ် (ကြိ) ပိတ်သည်။ ...ပါင် = ပါးစပ်ပိတ်သည်။

ဇိ (န) မြစ်၊ ပင်လယ်။ ...ဇွော် = ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ။

ဇုက် (န) ဝ ဥ။

ဇုင် (ကြိ) ရိုက်သည်။ ...တက် = ရိုက်နှက်သည်။

ဇုန် (န) မါးပါး။ ...နိင် = ပရိက္ခရာရှစ်ပါးအပါအဝင် သင်ဓုန်းစား။

...ပုင် = မောင်းချစား။ ...သော် = ခေါင်းရိတ်စား။

ဇုဟဲ (ကြိ) တွေဝေသည်။ မူးဝေသည်။

ဇောက်၊ ဇုဇောက် (ကြိ) မည်းမှောင်သည်။

ဇောက် (ကြိ) တိုးဝှေ့သည်။ ကြပ်သည်။

ဇော်လက် (ကြိ) ဆဲဆိုသည်။ ကြိမ်းမောင်းသည်။

ဇဲ (ကြိ) စောင်းသည်။ ရွဲသည်။

ဇဲ (န) ၁-တစ်ကျပ်၏တစ်ဆယ့်ခြောက်ပုံတစ်ပုံ။ တစ်ပဲ။ ၂-ပဲသီး။ ပဲတောင့်။

...သွိပ် = ပဲနောက်။ ...ကောန်ကျီ = ခွေးလှေးပင်။

ဇေါတ် (ကြိ) ၁-ဆွဲထုတ်သည်။ ...သွင် = စားရှည်ကို ဆွဲထုတ်သည်။

၂-နှုတ်ခမ်းစုသည်။

ဇေါပါင် (ကြိ) ပလုတ်ကျင်းသည်။

မ (န) ကြံပင်။

မံက် (န) ဆေးလိပ်။ သုင်... = ဆေးလိပ်သောက်သည်။ ...တင် = ဆေးတံ။
(ကြိ) ပေါက်သည်။ ...တိ = မြေကြီးပေါက်သည်။

မံင် (ကြိ) အပူရှိန်ပေးသည်။ ...ပွတ် = မီးလှုံသည်။ မီးဖွားသည်။
...တို့ = နေစာလှုံသည်။

မး (ကြိ) ၁-လဲသည်။ ...လှဲ = လဲလှယ်သည်။ ...ဂိုက် = လှုံချည်လဲသည်။
...ဘဝ = ဘဝပြောင်းသည်။ ၂- ထွက်ခွာသည်။
...အာ = ထွက်ခွာသွားသည်။

မိုက် (န) ကျည်ပွေနှင့်တွဲသုံးသော ဆုံငယ်။ ငရုတ်ဆုံ။ ထမုက်မြောက်ကို...
ရ = ငရုတ်သီးကို ဆုံငယ်နှင့်ထောင်းသည်။

မိုင် (န) ၁-ချဉ်ဖတ်။ ၂-ဆတ်သတ္တဝါ။

မိတ် (ကြိ) ၁-နိုက်သည်။ ...စသွကိုတဲ = လက်နှင့်ဟင်းကိုနိုက်စားသည်။
၂-ဖြောင့်တန်းအောင်ဆန့်သည်။ ကတိန္နသတိက်တဲ...ကေညိ =
အိပ်ရာမှထပြီးကိုယ်ကိုဆန့်ပါ။ ...လှူ = ဖြောင့်တန်းသည်။ ဖြောင့်
တန်းအောင်လုပ်သည်။ (ဝိ) မျှလောက်။ ပြင်ထံဖွေ...စိင်ရ =
ဤကဲ့ ဆင်လောက်ကြီးသည်။ (ကြိ-ရှေ့ဆက်)
...နွံဂိုက်ထာညးရ = ရိုသမှုကို သူ့အားပေးလိုက်သည်။

မိတ်ထံ၊ မိတ်ဂ် (ကြိဝိ) ဤလောက်၊ ထိုလောက်။

မိတ်လို (မ-ကြိဝိ) အဘယ်မျှလောက်။ ...ကေတ်ရော = ဘယ်လောက် ယူ
မည်နည်း။

မိန် (သဗဓ) သော်လည်း။ ...အဲအာဝေင်စိပ်သိုညးဟုံဆိုကိုညးရ = ကျွန်တော်
သူ၏အိမ် အလည်ရောက်သော်လည်း သူနှင့်မတွေ့ရပါ။

နိန်ဂ်လေဝ် (သဗဓ) သို့သော်လည်း။ **ညးဝံ့လဝ်ဗွဲမဂ္ဂိုင်...ဟံ့ပေင်**
စိတ်ထီ = သူများစွာရထားသည်။ သို့သော်လည်း စိတ်မကျေနပ်
သေးပါ။

နိပ် (န) ဟင်္သာငှက်။

နိမ်၊ နီ (ကြိ) တုံးသည်။ ထိုင်းသည်။ **မြ..အာရ** = ဓားတုံးသွားသည်။
မိတ်ထံ ဝီ...ကွံကွံရ = ဤလူ အလွန်ထိုင်းသည်။

နိမ်၊ နီ (န) ၁-ဆား။ ၂-နတ်သစ္စားပင်။ ဗူးခါးပင်။

နိတ် (ကြိ) ၁-အေးချမ်းသည်။ ...**ဂံက်** = စိမ်းပြီးအေးသည်။
...**သြိုဟ်** = စိတ်အေးချမ်းသာသည်။ ၂-ပြုတ်သည်။
...**ပိုင်** = ဆန်ပြုတ်သည်။

နိတ်ရိတ် (ကြိ) နားငြီးသည်။ **ခါရိတ်-ရှု**။

* * * * *

မ

မ - သုံးဆယ့် ငါးလုံးမြောက် မွန်ဗျည်း။

မ (နစ) မင်း။ အဆင့်နိမ့်သူ အမျိုးသားနှင့်သုံးသော နာမ်စား။
...**ထံ** = သည်အကောင်။

မ္ဗဲ (ဝါကျနောက်ဆက်) ကွာ၊ ကွယ်၊ ဟယ်။ **ကွိုင်လေ...** = လာလေကွယ်။
လွပညိ... = မလုပ်ပါနှင့်ကွယ်။

မ္ဗဲ (န) အဆင့်နိမ့်သူ အမျိုးသမီးနှင့် သုံးသည်။ ကောင်မ။
...**ထံ** = ဤကောင်မ။ သည်ကောင်မ။

မွဲ (န) အစ်မ။ ...ဂမာ၊ ...လေင် = ခလေးထိန်းအမျိုးသမီး။ ...ဗဲ = မရီး။

မွောံ (န) အမ။ ရှံ... = နွားမ။ (နဝိ) ကြီးသော။ ...တဲ = လက်မ။
...မွိတ် = လူကြီးလူကောင်း။ ...သို = အိမ်မကြီး။ ...သူ = ဆန်လုံး။

မွောံကိုတ် (ပါသက်) (န) သရဖူ၊ မကိုင့်။

တဲ့ဆဝံရ - ဤတွင်ပြီးဆုံးပါ၏။

xxxxxxxxxxxx

“ကောင်းမွန်” ပုံနှိပ်မီဒီယာ ၀၉၅၁၆၀၀၀၁၊ ၀၉၄၅၀၀၄၇၆၇၇